2. dünya savaşı ansiklopedisi

yener yayınları

2. dünya savaşı ansiklopedisi

yener yayınları

İngiliz topçuları Sudan Eritre sınırında İtalyan mevzilerine ateş ederlerken.

Teklif edilen görüşmeler bu günlerde yapıldı. Numan, Türkiye'nin durumunu, bu raporun başında kısaca dile getirdiğim şekilde anlattı Mihver devletlerinin Türkiye'yi bütün Anglo-Amerikan baskısına karşı koyabilmesi için mümkün olduğu kadar güçlü görmek istediğini ilave etti. Ödünç verme ve kiralama kanunuyla Türkiye'ye hatırı sayılır malzeme vaad edildiği doğrudur. Bu vaadlerin hangi ölçüde uygulama mevkiine konulacağı bildiğimiz gibi şu sıralarda istisnai derecede kötü olan nakil imkanlarının durumuna bağlıdır. Türkiye için daha da önemli olan, hiç bir surette vaz geçemeyece ği tahıl ve besleyici ürünlerin naklidir. Bununla birlikte Türk politikası, daima önde giden Anglo-Amerikan nüfuzunu Alman politikasının dengeye getirmesini istemekte dir. Türk politikasının teklifi şudur: Bakan Funk'la kredi konusunda varılmış ve imzalanmadığı için etkisiz kalmış olan anlaşmayı yenilemek Bu anlaşmanın şartlarında öngörülen kredi Türkiye'nin savaş malzemesi sağlamasına yardım edecektir. Böyle bir tedbir propoganda olarak değil, Türk politikasının dayandığı gerçek düüncelerin dile getirilmesi gibi görülmelidir. Numan, bu teklifin tartışmasında, Türkiye henüz ne olursa olsun somut bir şey vaad edecek durumda olmadığından (benim tutumumun gayesini de bu teşkil etmekteydi) teklifinin sadece bizim Türk politikasına gösterdiğimiz güvene dayandığını ifade etti.

Askeri durumun gözden geçirilmesi Mihver devletlerine askeri yönden kuvvetli ve kendisini bütün Anglo Amerikan baskısına karşı korumaya hazır bir Türkiye'nin öne mini gösterir. Almanya yönünden Türkiye'ye silah sevki gerekmedi ğinin ispat edilebileceği doğrudur. 1942 yılı yazında Alman ordusu Kafkasya'da bulunursa bu yeterli bir garantidir. Alman ordusu uygun fırsatta, Türkiye'nin müttefiki olarak Anglo Amerikan ordularına karşı onunla birleşecektır. Fakat Rusya'nın bütünüyle yenilgiye uğraması ve Almanların Kafkasya'va muzaffer olarak yürümesi durumunda hassas bir Alman kanadının ani bir saldırı tehlikesiyle tehdit edilmeyeceğinden emin olmak Numan'a göre Alman politikası için son derece önemlidir. Sayın Numan'a beklenen önemli alman savaş malzemesinin tesliminin eşdeğer bir politikayla karşılık görmesi gerektiğini izah ettim. Tabiatıyla önce böyle bir planın teknik açıdan gerçekleştirilmesi imkanları kuvvetleriyle Rusya' imkanlarını inceleyecektik.

Eğer, o gerçekleştirilebilir bir plan şeklinde görülürse hükümetin tabii ona eşdeğer bir politika izlenmesi üzerinde ısrar edecekti. Şahsen ve Bakanımın kararlarını bağlamaksızın bu eşdeğer politikayı "Avrupa ve Sovyet Rusya"yı ilgilendiren meselede Türk tutumunun somut bir biçim almasında görmekteydim.

Numan, kendisinin ve Saracoğlu'

nun Türkiye'nin galip bir Rusya görmek istemediği yolunda bir şüpheye yer bırakmadığı cevabını verdi. Türkiye, hiç bir durumda, Sovyetlerin galip gelerek Avrupada yeni düzeni kurulması için kesin bir nüfuza sahip çıkmasını arzu etmeye cektir, fakat, Türk görüş noktasının somut hali getirilmesi, Türkiye'nin müsaade edemeyeceği bir politik hareket demekti. Birliklerin hareketi konusunda Numan Türkiye'nin yeni durumu gözönüne alacağını temin etti. Kafkaslardaki harekat sebebiyle bu bizim için bir destek demekti.

Görüşmemiz şu uyuşmaya vardı: Numan'ın teklifini, son müzakereler için temel arama hakkını kendimde muhafaza ederek Sayın Dışişleri Bakanına bildirecektim.

Numan böyle bir tasarının yayınlanmasıyla İngiliz - Türk münasebetleri için elverişsiz bir ortam doğacağından hiç söz etmemiştir. Şimdi İngilizlere "Biz askeri görüş açısından, İngiliz ve Amerika yönünden gelecek bir saldırı dahi her türlü ihtimale hazır olmak üzere Almanlar la bu anlaşmaya vardık" demeye hazırdır. Numan'ın teklifini size iletirken her şeyden önce savaş malzemesinin teslimi konusundaki teknik imkanları ele almanızı tavsiye etmek isterdim. Şusırada bu yardıma karşılık olacak bir politika izlenmesini sağlamanın güçlüklerine rağmen Numan'ın teklifini Türkiye ve özellikle Türk Genel Kurmayıyle olan münasebetlerimizin sıklaştırılışı yolunda çok müsait bir fırsat telakki etmekteyim.

Bana prensip konusunda gerekli talimatı verirseniz müteşekkir kalırım.

Papen

Müttefik uçakları Maltada Bomba ikmali yapıyorlar.

İngiliz tankları dev kamyonlarla savaş yerlerine taşınıyor.

SAVAŞ KIZIŞIYOR

Orta Doğu'daki Ingiliz Kuvvetlerinin yeni komutanı ile İngiltere Başbakanı arasındaki ilişkiler, Wavell dönemindekilerden pek farklı olmadı. 1 Temmuz'da Kahire'ye geldiğinde, Sir Claude Auchinleck, Başbakan'dan bir mektup aldı. Başbakan görev sorumlulukları çerçeve sinde tamamiyle özgür karar verme yetkisinde olduğunu yazıyor ve ardından da şunları ekliyordu:

"Bütün bu olguları ve çevrede olanları iyice anladığınızda, Libya cephesinde saldırıya geçip geçmeme konusunda kararı siz verecekse niz. Eğer bu şu anda olanak dışı ise ne zaman gerçekleşebileceğine yine siz karar vereceksiniz. Bu konuda karar verirken Tobruk'taki durumun gelişmesini, düşman kuvvetlerinin ikmalini ve Almanların Rusya'daki savaşa verdikleri önemi gözönünde tutacaksınız tabii. Bu arada Suriye cephesindeki işlerin durgunlaştığını unutmayacak ve bu cephede işlerin biraz canlandırılması yoluna gidecek siniz. Bunun yanı sıra, her iki harekatında nasıl birbirine bağlanabi leceği konusunu da araştırabilirsiniz."

Mektubun yazılış biçiminden de Churchill'in gerçekte kendi kanılarını uygulatmak istediği anlaşılmakta dır. Başbakan kendi görüş açısının dışında olaylara başka bır biçimde bakılabileceğini pek kabullenmek istememektedir. Hem Auchinleck'i karar alma konusunda serbest bırak tığını öne sürmekte, hem de kendi kanılarını olayların tek çözüm biçimiymiş gibi öne sürerek, Auchinleck in bu doğrultuda uygulamalarda bulunmasını istemektedir.

General Auchinleck, Libya'da yeni bir harekata başlamak için en azından iki üç aylık bir hazırlık devresine girilmesi gerektiğini, iks ya da üçü zırhlı olmak üzere dört beş yeni tümene gereksinmesi olduğunu bildirdiği anda ise bu iki kararlı ve inatçı adam arasındaki sürtüşmeler başladı. Temmuz sonunda Auchinleck, hatıralarında Savaş Kabinesini ve Genelkurmayı ikna ettiğini, ancak düşüncelerinin doğruluğuna sap lanmış olan Başbakanı bir türlü ikna edemediğini yazar. Başbakan tüm inadına rağmen Libya'daki Alman kuvvetlerinin geri püskürtülmesini hedef alan *"Crusader"* (Haçlı Askeri) Harekatı'nın 15 Eylül'den 1 Kasım'a aktarılmasına razı oldu.

Hava Mareşali Sir Robert Brooke Popham.

Çölde bunlar olup biterken Londra ile Canberra arasında bir tartışma çıktı. Parlamento tarafından görevden uzaklaştırılan Menzies'in liberal kabinesinin yerini, önce Fadden'in sonra da Curtun'in başkanlığını üstlendiği işçi kabinesi aldı. 1941 yazında Avustralya kamuoyunda Tobruk için homurtulu tepkiler yükselmeğe başlamıştı. Yeni başbakan durumun aleyhine gelişebileceğinden kuşkulanarak Avustralya birliklerinin geri gönderilmesini istedi.

Avustralya hükümetinin kararlı tutumundan ötürü Tobruk'taki Avustralya garnizonunun taşınmasına karar verildi. Ayın parlamadığı geceler den yararlanılarak General Kopanski yönetimindeki 70. Piyade Tümeni Tobruk'a, Tobruk'taki 9. Avustralya Tümeni ve birlikleri İskenderiye'ye nakledildi. Denizden yapılan bu değiştirme işlemi Auchinleck'e sıkıntılı dakikalar yaşattı. Başbakanın çekingen bir tavır takınması nedeniyle de harekatın tarihini 1 Kasım yerine 18 Kasım olarak yeniden saptadı.

"Crusader" harekatında görülen bu uzama, Akdeniz'de Mihver ülkelerin donanmalarına karşı saldırılarını sürdüren Amiral Cunninghanm ve Amiral Sommerville'in durumunu değiştirmedi. Ancak bu 2 amiralin başarılarından sözetmeden önce,

Winston Churchill ve İngiltere'deki kuvvetlerin komutanı Sir Alanbrooke.

her ikisine de yardımcı olan etkenler den bahsetmek yerinde olur:

1) Balkanlar'daki Harekattan sonra 10. Luftwaffe filosu eski üslerinden saldırıya geçecek yerde, Rommel'e yardım etmek zorunda bırakılmıştır.

2) İtalyan donanmasına, hava desteğinin bittiği yerlerden öteye çıkmaması yolunda yapılan ihtar, Mihver ülkelerinin lehine değil, aleyhine bir durum yaratmıştır.

Bu iki önemli nedenden ötürü, Malatya'da 1941 yılında yollananüç konvoy yok denecek kadar hafif hasara uğramıştır. Gönderilen 40 kargo gemisinden yalnızca bir tanesi yerine varamamıştır. *"H " Kuvveti* ise giriştiği harekatlardan başarıyla ayrılmış ve yalnızca Southampton kruvazörüyle Fearless destroyerini yitirmiştir.

Aynı tarih süresi içinde *"Ark Royal"* uçak gemisi, *"Victorious"* unda birkaç kez desteğini alarak, Malta'ya 300'e yakın *"Hurricane"* uçağını taşımıştır. Yaz ayları sırasından *"Blenheim"* ve *"Wellington"* tipi bombardıman uçaklarından oluşan küçük bir filo adanın üslerine yerleşmiştir. 21 Ekim'de *Scapa Flow*'dan gelen ve *"K"Filosuna* bağlı *"Aurora"* ve *"Penelope" hafif kruvazörleri adanın limanına yanaşmıştır. Bundan cesaret alan İngiliz Donanma Komutanlığı bir süre sonra "Açax"* ve *"Neptune"* adlı gemilerini de yollamaktan çekinmedi.

Bu ardı ardına gelen İngiliz ikmali, Libya'daki İtalyan kuvvetlerinin ikmalinin Ağustos ayının başından itibaren güçlükle yapılabilir bir hale geldiğine işarettir. Eylül ayı içinde İtalya'dan yüklenen 94 bin ton alzeme ve yakıtın 26 bin tonu denizin dibini boylamıştır. Denizaltıların bu batırma harekatlarında önemli roller oynadığını belirtmek gerek.

Bu savaşta İtalyan donanmasının en büyük eksikliği, İngiliz refakat gemilerinden bulunan "asdic" tipi ultrasonik bulgu araçlarından yoksun olmasıdır. 1941 yılının yazında bunlardan birkaç düzinesi Almanlardan sağlandı. Yalnız bunların refakat gemilerine takılması ve uzman personelin yetiştirilmesi zaman aldı. Tabii karşı taraf bu zamandan iyice yararlanmasını bildi. Buna karşılık Malta adası ve Trablus limanı çevresine yerleştirilen denizaltı mayınları 5 İngiliz denizaltısının batmasına yol açtı. Zaten 1941 yılında toplam olarak Akdeniz'de 8 İngiliz denizaltısı batırıldı.

Ekim ayında malzeme kayıpları daha da arttı. İtalya'daki limanlardan yüklenen 12 bin ton yakıtın 2 bin 500'ü Trablusgarp'a ulaşmadı. Kasım ayı Mihver ülkeleri için daha da kötü bir görünüm kazandı. Bir ara Rommel'in malzeme yetersizliğinden teslim bile olacağı akıllara geldi. Bu ay içinde İtalyan limanlarından yüklenen 79 bin 208 ton malzemeden yüzde 62'si (tam tamına 49 bin 365 ton) hedefine ulaşmadı.

Bu ikmal işlemlerinden 9 Kasım'da yapılanılanı anlatmak istiyoruz. Aralarından 2 tanesinin Alman olduğu 6 kargo gemisi ve bir şilep Messine'yi 8 Kasım günü öğleden sonra terk etti. Yanlarında 8 refakat gemisi vardı. Bu arada *"Trento"* ve *"Trieste"* kruvazörleri ile 4 torpido gemisinden oluşan 3. Kruvazör filosu konvoya destek oluyordu. Saat 16.45 sularında keşif uçuşunda bulunan bir *"Maryland"* filoyu Maltaya rapor etti. Komodor Andrew kruvazörleri ve *"Lance"* ile *"Lively"* destroyerleriyle birlikte limandan akşamlayın ayrıldı. Düşman filosunu izleyen uçaklarla sürekli olarak bağlantı halindeydi.

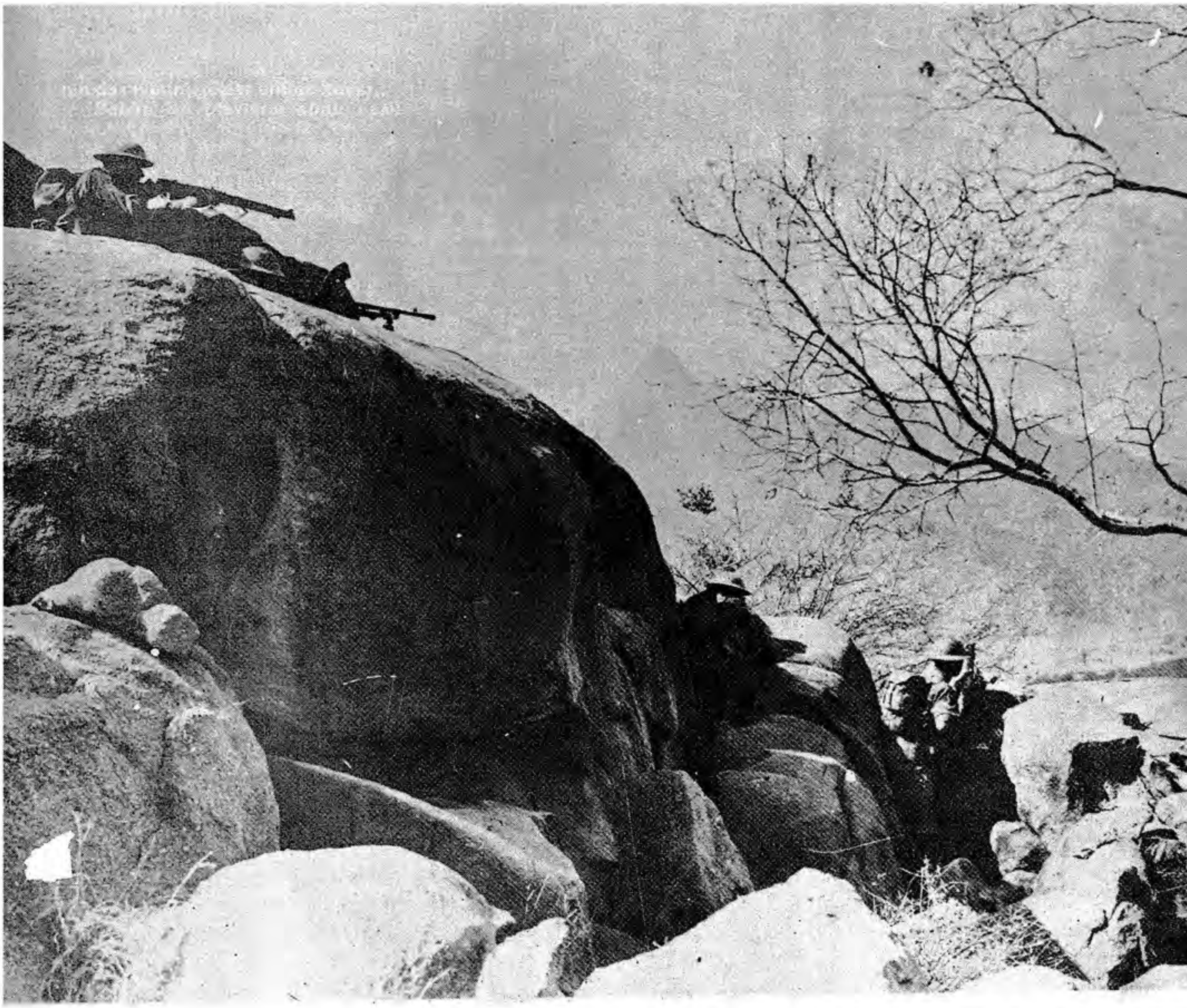
Sabah saat bire doğru, Sirakuza'nın 250 kilometre kadar doğusunda, İtalyan filosu, İngilizlerin ekranlarında belirdi. İtalyanlar neye uğradıklarını anlayamadan İngilizleri karşılarında gördüler. 7 kargo gemisi 10 dakika gibi kısa bir süre içinde top ve torpil atışı sonucunda battı. *"Fulmine"* torpidosunun sonunda pek değişik olmadı. Saldırı o derece ani olmuştu ki, zaten gece atışları konusunda iyi örgütlenmemiş olan 3. Kuvazör Filosu, müdahale edecek

19- İngiliz tankları çölde ilerlerken.

İngilizler tarafından ele geçirilen Habbaniya üssünün girişi.

İngiliz askerleri Habeşistan sınırındaki mevzilerinde

Galip bir grup İngiliz askeri objektife poz veriyor.

Çöl tilkisi Feld Mareşal Erwin Rommel.

zamanı bulamadı.

Kayıpların giderek artmağa başla dığını gören *"Supermarina"*, Libya' daki harekatlar için gerekli olan yakıtı, hızına güvendiği hafif kruvazörlerle taşımayı planladı. 13 Aralık gecesi bu yeni girişim bir felaketle sonuçlandı. Yakıt yüklenmiş olan *"Da Barbiano"* ve *"Di Giussano"* kruvazörleri Trablusgarp'a gitmek üzere Palermo'dan hareket ettiler. Ancak bir süre sonra Malta'dan ha valanan uçaklar tarafından saptandılar. Durumdan haberdar edilen Yüzbaşı C.F.Stokes komutasındaki 4 destroyerden kurulu bir filo, kruvazörleri Bon Burnu açıklarında yakala dı. Kruvazörler ve yakıtlar kısa bir süre içinde suyun dibini boyladı. İtalyan Donanmasının o gün başına gelen felaketler yetişmiyormu gibi, o gece Tarente'den ayrılan iki yeni kargo gemisi torpillenerek batırıldı.

Savaştan sonra elde edinilen belgelere göre, 1941 yılının ikinci yarısında İtalyan donanması toplam olarak 500bintona yaklaşan 189 gemisini yitirdi. 10 Haziran 1940 günü İtalyan ticaret filosunun toplam ağırlığının 3,3 milyon ton olduğu göz önüne alınırsa bu kayıpların ne derecedeolduğu daha iyi anlaşılır...

İtalyan donanmasının 1941 yılında uğradığı ağır kayıplara uzun süre bir neden arandı. Uzerinde durulan konulardan en önemlilerinden biri de *"Supermarina"* içinde yüksek dereceli bir casus bulunduğudur. İtalyada bu durum büyük tartışmalara yol açmış ve mahkemelerin kurulmasına dek gitmiştir. Birkaç tarihçi de böyle bir savı öne sürerler.

Ancak bu casus sorunu bize oldukça hayalci gelmektedir. Zira iyi bir gözlem ve modern araçlarla yapılmayacak ve başarılmayacak işler değildir bunlar. İngiliz donanmasının elinde, Mihver devletlerinden üstün radar araçları bulunmaktaydı. Malta adasının stratejik durumu, İngilizlerin başarılarında önemli bir rol oynar. İtalyanların bu denli ağır kayıplara uğramalarının bir başka nedeni de, tüm İtalyan limanları önünde gözcülük yapan İngiliz denizaltılarına bağlayabiliriz.

Öte yandan İtalyan gemileri açık denizde kendilerini bekleyen tehlikelerden korunmak için Tunus'a doğru yönelmekte oradan Treblusgarp'a geçmekteydiler.Oysa böyle rota düzenlemesinin İtalyanların lehine olacak yerde aleyhine işleyen bir etken olduğu geç de olsa sonradan anlaşılmıştır. Zira Tunus kıyılarına yerleşmiş olan Fransız haberalma örgütü, İtalyan donanmasının bu hareketlerini anında İngilizlere iletmekteydi. Almanların 15. Panzer Tümenini Libya'ya geçirdiklerini ilk kez İngilizlere Fransızlar haber vermişlerdi. Anılarında bu noktaya değinen General Weygand, 2. Büro'ya bağlı gizli servislerin, Tunus kıyılarında gizli bir gözetleme örgütü kurduklarını, Malta dan kalkan uçakların işe karışma zamanını da hesaplayarak en kısa sürede, Trablusgarp'a yönelen Mihver ülkelerine ait hava ve deniz filolarını haber verdiklerini yazar.

İtalyan Genelkurmay Başkanı General Cavallero'nun amacı, Bizerte limanını işgal ederek Mihver ülkeleri için bir geçiş yolu sağlamak idi. bunu çok önceden düşünmüştü. 2 Haziran günü Brenner Garında Mareşal Keitel ile karşılaştığında bu düşüncesini ona açıklamış, ama mareşalin soğuk tepkisiyle karşılaşmıştı. Mareşal savaşarak Fransızlardan buraları almaktansa, Vichy hükümetine baskı yaparak buraları ele geçirmeyi yeğ tutuyordu.

Keitel'in bu karşılığı tam tamına Hitler'in görüşünü yansıtıyordu. Ancak Ciano, General Cavallero'nun düşüncesini paylaşmıyordu. Amiral Darlan ile 9 Aralık günü Torino'da yaptığı görüşmede, tunus limanları sorunuaçıkladığındaşöyle demişti:

"Bu konuda ne konuşmak istediğimi ne de bir emir vermek

İngiliz askerleri Tobruk'u çeviren çitlerin arasından geçiyorlar.

nıyetinde olmadığımı söyleyerek konuşmasını kestim."

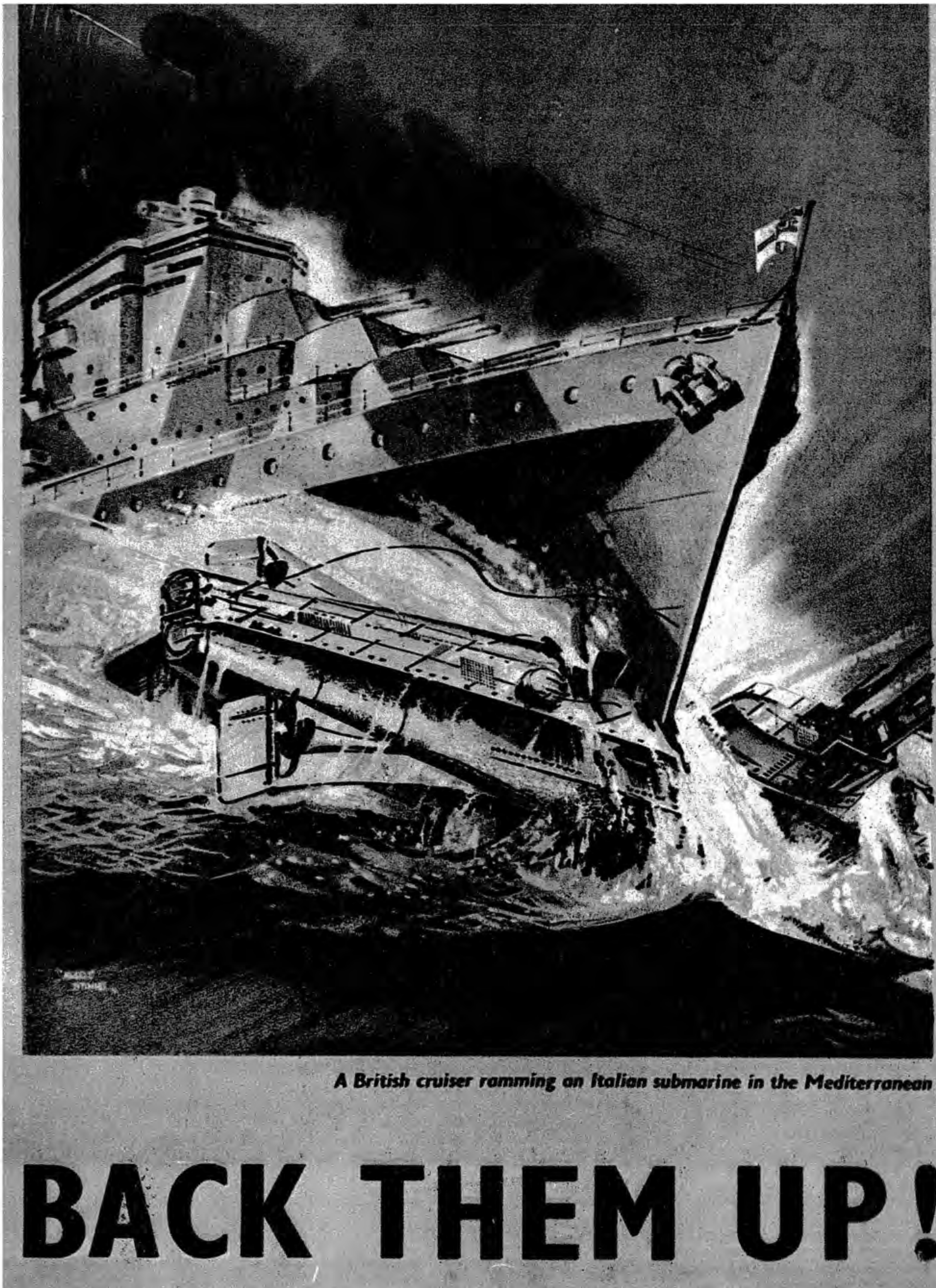
Harekatın gidişatını Mihver ülkeleri lehine çevirebilecek öyle girişime Ciano'nun neden karşı çıktığı bilinmez.

"K" Kuvvetinin etkili harekatları ve Malta adasında üslenmiş olan RF uçaklarının saldırıları, Rommel'in Sollum-Halfaya'da kazandığı başarı dan beri gerçekleştirmeyi düşündüğü Tobruk saldırısını erteliyordu. 4 Kasım'da bu hazırlıklar belli bir sonuca ulaşmaya başlayınca, Rommel Roma'ya gitti ve hazırladığı planı Cavallero'ya açtı.

Ay ışığından yararlanmak için harekat 20 Kasım ile 4 Aralık tarihleri arasında gerçekleştirilecekti. Saldırı gününden bir gün önce, *"Brescia"* Piyade Tümeni, güney batıdan şiddetli bir yanıltma saldırısına girişecekti. Böylece savunmanın ağırlığı bu bölgeye kayacaktı. ancak ertesi gün Afrikakorps ve General Navarrini komutasındaki 21. İtalyan Ordu Grubuyla desteklenmiş olan Rommel, savunmaya güney doğu yönün den saldıracaktı. Onun kanısına göre herşey 48 Saat içinde bitecekti.

"Rommel'e sordum görüşme sonunda der notlarında Cavallero. Acaba düşmanın geniş alanlı bir hücuma girişmesi olasılığı ver mıdır? Düşman, hatlarının İtalyan ve Alman birlikleri tarafından kesileceğinden korktuğu için böyle bir saldırıya geçmesinin olanaksız olduğunu söyledi. Düşmanın herhangi bir karşı saldırısının küçük kuvvetler halinde kalacağını da ekledi."

General Auchinleck'in saldırı hazırlıkları Rommel'in gözünden kaçmış mıydı ki, Alman generali, İtalyan arkadaşına böyle bir olasılıktan söz etmemişti. Oysa İtalyan gizli servisleri o günlerde düşman birlikleri içinde bir hareketlilik bildirmişlerdi. Alman gizli servislerinin, İtalyanlara aktarılan raporlarında ise böyle bir duruma rastlanılmıyordu. Savaştan sonra ele geçirilen belgelerden anlaşıldığına göre Rommel, İtalyanlara İngilizlerin herhangi bir saldırıya geçebileceklerini bidirmek istememişti. Bu nedenle subaylarını uyarmış ve İtalyanların kuşkularını

Bu İngiliz afişinin üzerinde unlar yazılı: "Onlar destekleyin"
İngilizler donanmalarının güçlendirmek için çok büyük çaba harcıyorlardı. Bunun sonucunda 1941 yılının ikinci yarısında Mihver. ülkelerin donanmalarına kök söktürdüler.

dağıtmağa çalışmıştır.

Şimdi bir süredir yayınlamakta olduğumuz Gizli Belgelerin bir bölümünü daha açıklayalım:

19.BELGE

PAPEN'DEN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINA

Gizli

Ankara 7 Mart 1942
7 Mart 1942'de alındı (13.50)
Sayı 355
VII. Siyasi Kısma, 307
6 Mart tarihli ve 351sayılıtelgrafa ek.

1. Kayseri'de bir Rus tevkif edilmişti.

2. Pavlov adındaki bu Rus'un bağışlanması sonucu, Rus başkonsolosluğunun yaptığı girişimden vazgeçmesi için ertesi güne kadar süre tanındı. Pavlov bu süre içinde teslim edilmezse zorla tutuklanacaktır.

3. Basın Şubesi Şefi geçen gece bana telefon ederek Rus'a karşı alınan polis tedbirlerini öğrenmek istedi.

İlgili servislere, meselenin tam manasıyla açıklanmasıyla ilgili olarak Büyükelçinin telefonda hiç bir bilgi veremeyeceğini bildirmek isterim.

Papen

20.Belge

PAPEN'DEN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINA

TELGRAF

Gizli

Ankara, 9 Mart 1942
9 Mart 1942'de alınmıştır.(11,35)
VII. siyasi Kısma, 308
6 Mart tarihli ve 355 sayılı telgrafa ek.

Numan, bir piyade taburu tarafından çevrilen Rus Konsolosluğunun başkaçare kalmadığı için Pavlov'u teslim ettiğini bildirdi.

GİZLİ BELGELER

Rus tabii her şeyi inkar etmiş. Fakat şimdi 3. derece sorguya tabi tutulmaktaymış.

Gazetecilerin verdiği bilginin tersine Rus Büyükelçisi Moskova'ya gitmemiştir.

Papen

21. Belge

WİLL'DEN RİBBENTROP'A

Gizli

Berlin 17 Mart 1942
Politik ve Ticari İşler Kısmı Şefi
62, Gizli

TÜRKİYE'YE GÖNDERİLEN MALZEME HAKKINDA

20 tane Krupp 7,5 cm. D.C.A. sahra topu 100 bin mermisiyle birlikte.

Feldmareşal Keitel Büyükelçi Ritter'e, Führer'in Dışişleri Bakanı'yla henüz krom madeni almadan 20 D.C.A. sahra topunu önceden teslim etmenin faydasını görüşmek istediğini haber vermiştir.

108 D.C.A. 7,5 cm.lik sahra topuyla 400 merminin teslimi Krupp firmasıyla savaştan önce yapılan bir anlaşmada öngörülmüş fakat, savaşın çıkmasıyla bu husus yerine getirilememişti.

Krupp, fabrikalarında bulunan 20 topu teslim etmek zorundadır.

Esasen onların Alman ordusunda kullanılması genel silah tipine uyma dığı için güçlük yaratmaktadır.

Cludius'un 9 Ekim 1941 tarihinde Türkiye'yle yapmış olduğu anlaşmada yeniden 20 top ve 100 bin merminin verileceği vaad edilmiştir. Krupp firmasının bunlar için yeni bir kontrat imzalaması lazımdır.

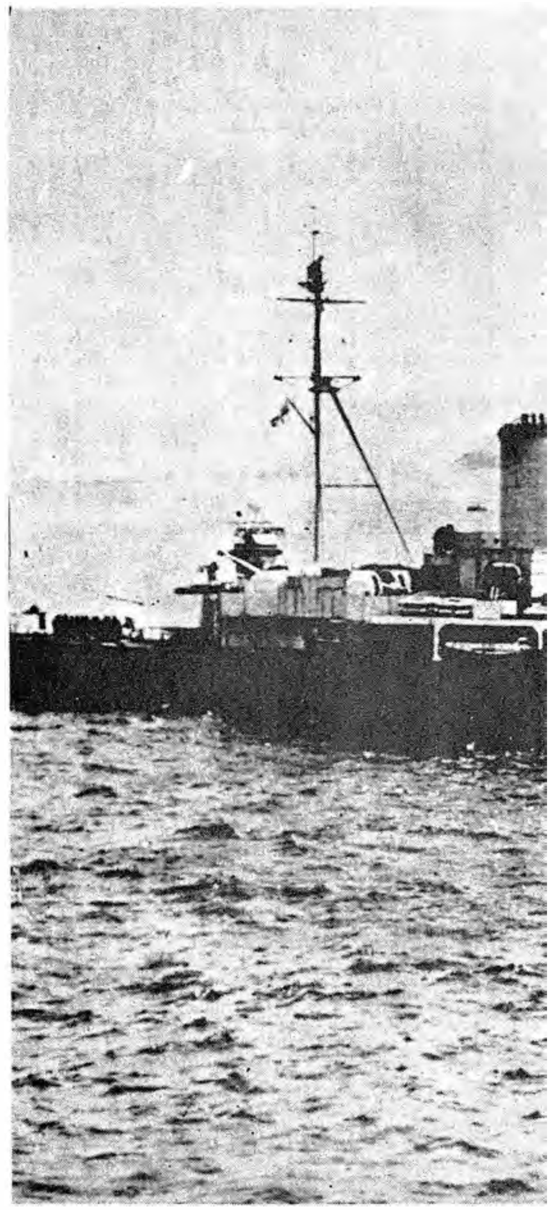
Hükümet tarafından imzalanan anlaşma bu top ve mermilerin Türkiyece verilecek krom madeni dahil çeşitli malzemeye karşılık olarak teslim edilmesini öngörmemektedir. Silahlı Kuvvetler Genel Komutanlığının yapım halindeki top ve mermilerin 15 Ocak 1943'ten sonra teslimini sağlamak üzere Krupp firmasının görüşmelerine yön vermek istediği doğrudur.

Gerçekte, hükümetin anlaşmasına göre şu anda verdiklerimize karşılık krom alabiliriz. Ayrıca Ankara'daki Büyükelçimiz topların biran önce teslimini anlaşmalarla buna mecbur olduğumuzu bildirmiştir. Toplar hazır olduğundan teslimlerini geciktirecek bir sebep yoktur.

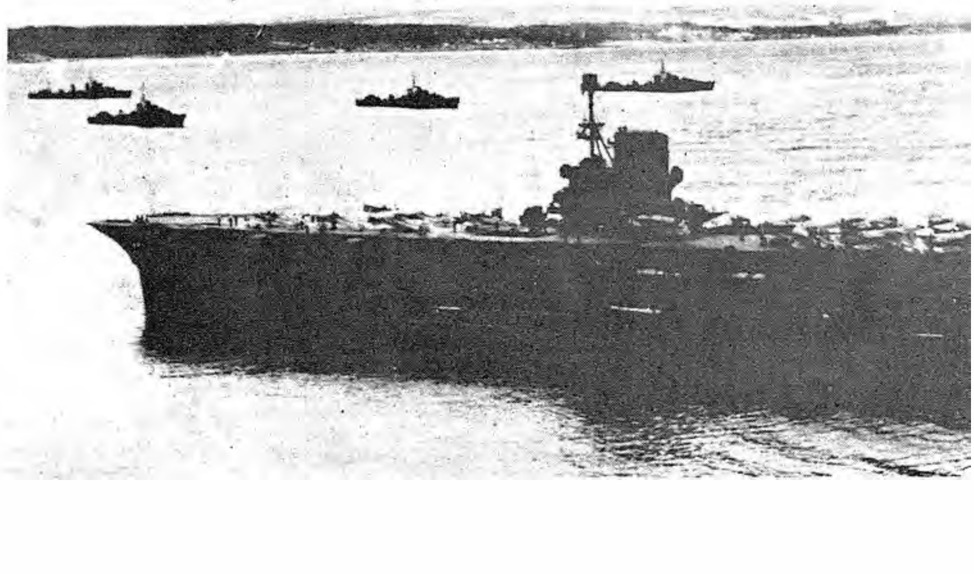
Dışişleri Bakanı O.K.V.'den silahların verilen mühletten önce teslim edilip edilemeyeceğini sorduğundan Feldmareşal Keitel, Führer'e bu konuda bir rapor vermiş ve topların teslimi Führer'in emriyle yasaklanmıştır. Bu konuda Dışişleri Bakanınabilgi verilmemiştir.

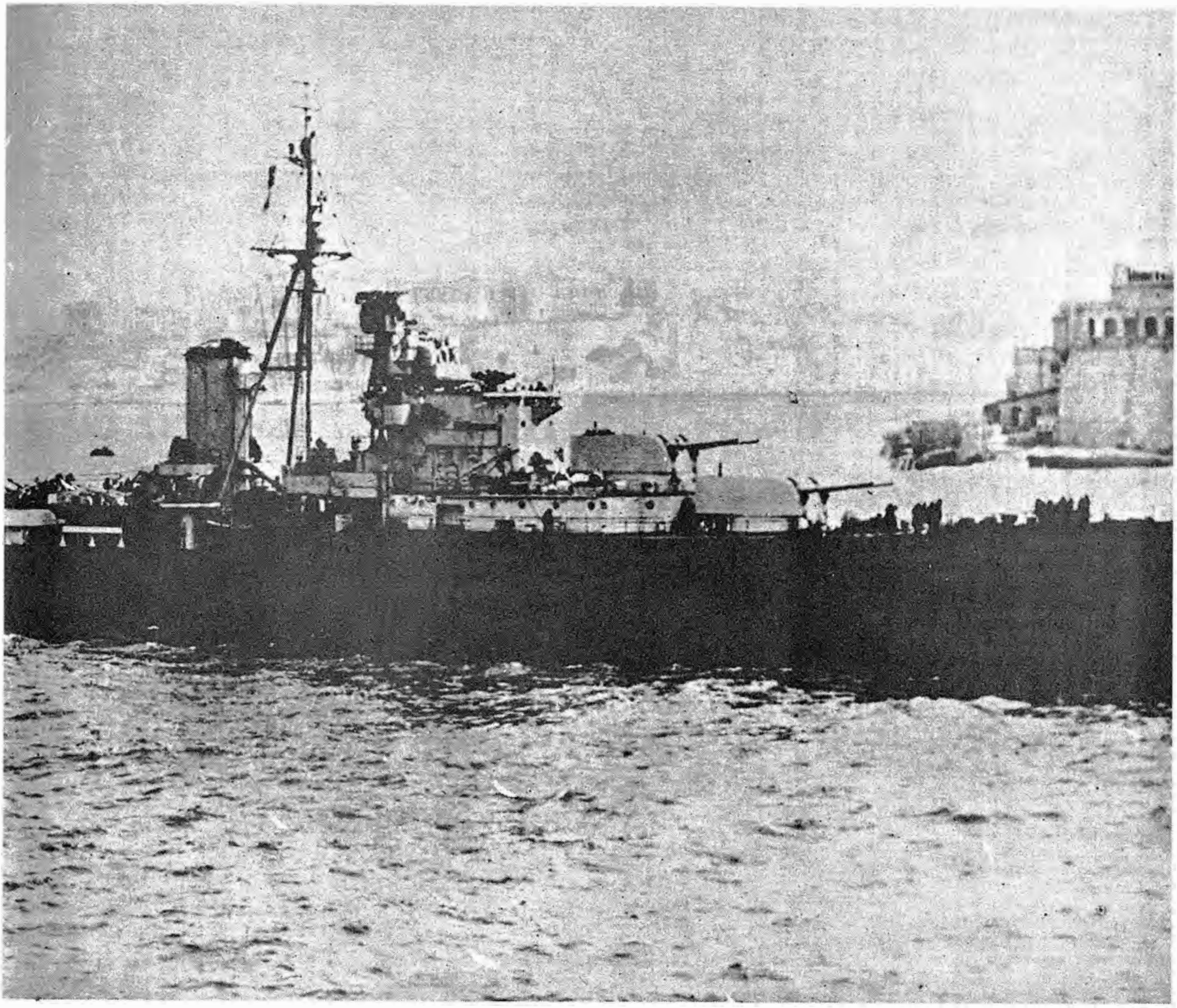
Feldmareşal Keitel'in Dışişleri Bakanına verdiği raporda Führer, başka türlü kullanılmasını arzu etme sine rağmen silahların yeniden Türkiye'ye teslimi meselesine itiraz etmeyeceğini belirtmektedir.

Onların Türkiye'den krom madeni alınmak üzere başlangıç olarak teslimi gerekir.

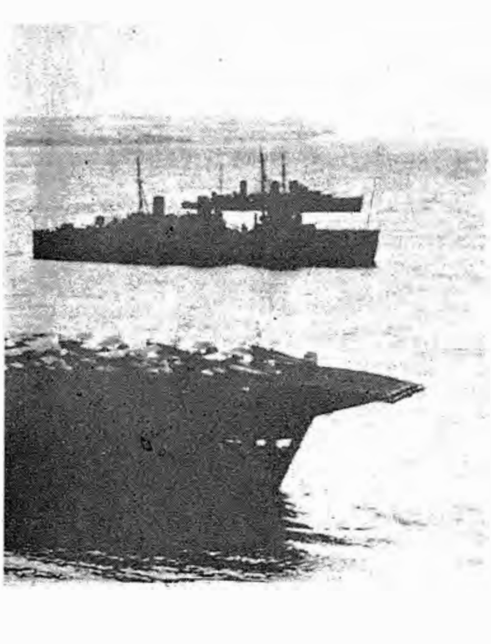

Penelope hafif kruvazörü Malta adasındaki donanmayı güçlendirmek üzere gönderildi.

Ark Royal uçak gemisi 300'e yakın uçağı Malta adasına taşıdı.

20 top ve 100.000 mermi de 12 milyon Reichsmark'a yakın değerde dir.

Eğer kontrat Nisanda imzalanırsa yeniden yapımına girişilen mermilerin 1942 Aralığından itibaren teslimi mümkün olur.

Topların teslimi ardından anlaşmaya bir an önce varılmasıyla yapılmakta olan mermiler için yüzde 30 (yaklaşık olarak 4 bin Reischsmark) avans ve topların teslimi dolayısiyle de değerlerine karşılık 2 milyon Reichsmark almak gibi bir avantajımız olacaktır.

Kısaca 6 milyon Reichsmark alacağız.

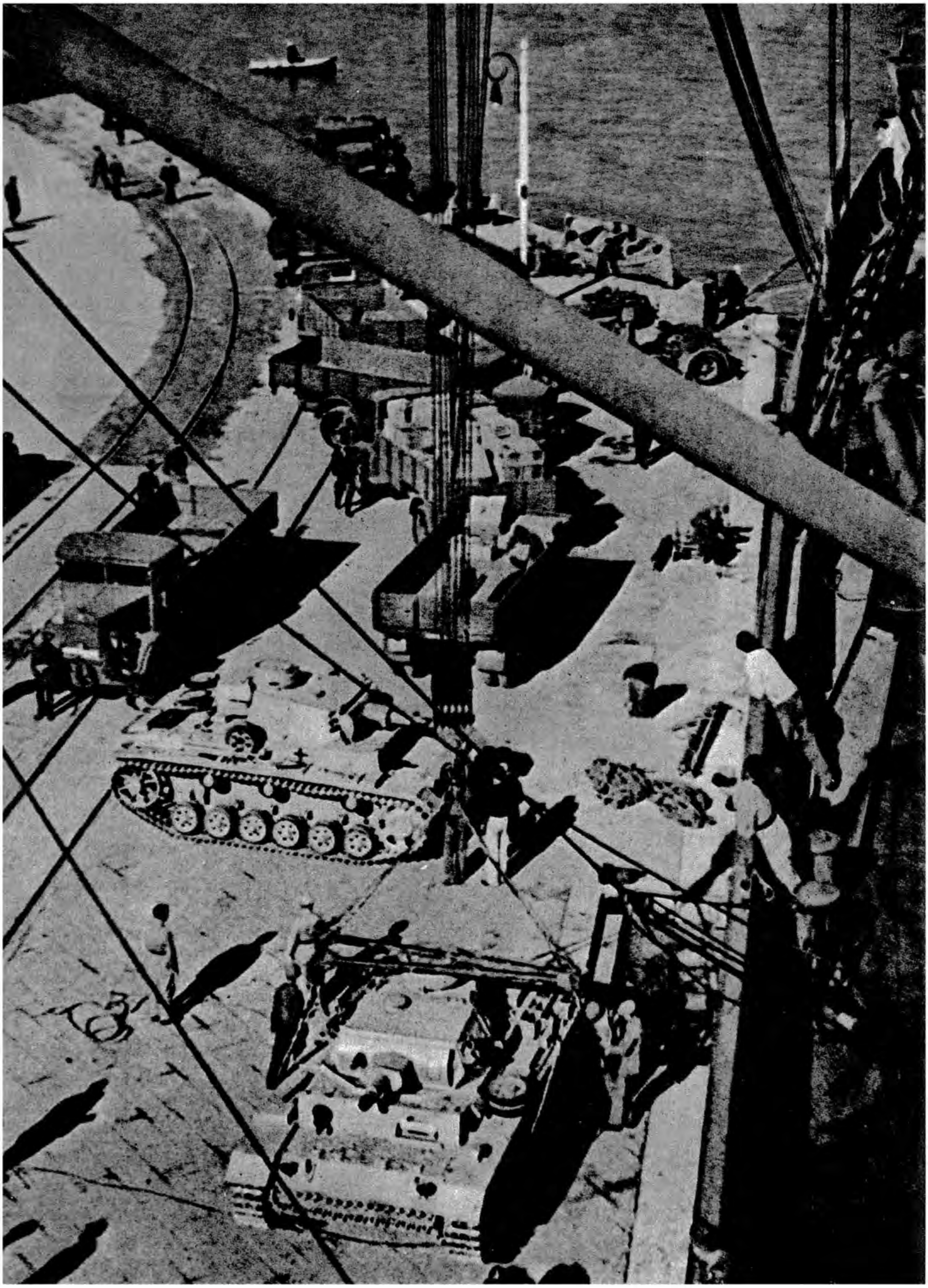
Bu parayla Türkiye'den bizim için gerekli olan, deri ve pamuk gibi savaş ham maddesi alabiliriz.

Türklerin, top ve mermileri teslimiyle gelecek yılın başında verecek leri 8 milyon mark da yukardaki savaş ham maddeleriyle birlikte kontenjan ölçüsünde yani 15 Ocak'tan 31 Mart'a kadar 45 bin ton krom ithaline elverir.

Ekonomik görüş açısından, karşı teslimat dikkate alındıkta böyle bir anlaşma hesabımıza çok uygun düşer. Ayrıca, gönderilmek üzere olan toplar ordumuzda kullanamayacağımız cinstendir.

Anlaşmaya bir an önce varılması politik görüş açısından da önemlidir. Bir gecikme, Türkleri, 9 Ekim 1941 tarihli anlaşma şartlarını yerine getir me niyetimizden kuşkuya düşürebilir.

Savaş Ekonomisi Teşkilatı ve

Alman ağır topçuları Libya'da Wavell'in kuvvetlerini büyük yenilgiye uğrattılar.

Afrikakops'un güçlenmesi için Almanlar sürekli asker yolladılar.

Silahlı Kuvvetler Komutanlığı İkmal Dairesi Feldmareşal Keitel'e vermiş oldukları bir muhtırada silah teslimatının lehinde olduklarını bildirmiş lerdir.

Feldmareşal Keitel Sayın Dışişleri Bakanı'nın Führer'e vermiş olduğu raporun sonucuhakkında bilgi edinmek istemiştir ve Krupp firmasının Türklerle, gösterilen şartlara uygun bir anlaşma yapmasını teklif etmektedir.

Sayın Büyükelçi Ritter ve Sayın Genel Müdür tarafından, Sayın İmparatorluk Dışişler Bakanı'na rapor edilmek üzere.

Will

22. Belge
PAPEN'DEN DIŞIŞLERI BAKANLIĞINA

Kopya

Ankara, 13 Mayıs. 1942
Alman Büyükelçiliği.
Sayı A 2632 42
Dışişleri Bakanlığı'na
Berlin.
Özü: Kafkaslardaki Türk çıkarları.

Mürsel Paşa bu gün beni ziyaret etti ve Mareşal Çakmak'la uzun bir örüşmeyapmış olduğunu söyledi.

Paşa bizi ilgilendiren sivil şahıslara derhal Almanya'ya hareket müsaadesi verileceğini temin etti.

Subaylara gelinc,e şimdilik bu soruya bir çözüm yolu bulamadığını belirtti.

Türk ordusunda Kafkasyayı tanıyan Kafkasyalı ve özellikle Azerbaycanlı subayların sayısı çoktur.

Harekatın müsait tarzda gelişmesinden sonra Paşa, isterek bu subaylara izin verileceğini ifade etmiştir.

Ayrıca Mürsel Paşa, Genel Kurmay'da Rusların yeniden uçak fabrikaları kurduğunu öğrenmiştir. Fabrikalardan bir grupu Tchita'da, diğeri Tomsk ve Omsk, üçüncüsüyse Taşkent yakınındadır.

Urfa'daki petrol kuyularını işletme çalışmaları bitmiştir. Onların veriminin Baku kuyularının verimini geçeceği umulmaktadır.

Öbür yandan Paşa, bana Resulzade'nin yerine geçen milli Azerbaycan partisi şeflerinden Kerimodor'un bir muhtırasını verdi. Bu muhtıra çevrilmiş olarak ilişiktedir. (1)

Papen

23. Belge
HENTG'İN GAROUN'LA YAPTIĞI GÖRÜŞMENİN ÖZETİ

Gizli

ÖZET

Tesadüfen karşılaştığım Hindu Komitesi üyelerinden birinin uyarmasıyla bugün Prof. Dr. Garoun'u kabul ettim.

Prof. bana mahrem olarak Türkiye'deki son gözlemlerini nakletti.

Dr. Mareşal Çakmak nezdinde güvenilir kişi olduğunu ve onunla Türkiye'nin savaşa girmesi konusunda da yaptığı görüşmelerin beşten az olmadığını ifade etmektedir.

Çakmak Türkiye'nin savaşa girmesinin hemen hemen kaçınılmaz olduğuna ve Türk ordusunun yeterli silah ve cephane sağladığında savaşa girebileceğine inanmaktadır.

Çakmak'a göre Türk ordusu İran üzerinden Baku'ya yürüyecektir. Kafkaslardaki hedeflere hücum söz konusu değildir. İngilizlerin İran'da hiç bir müdahalede bulunmayacağı, fakat Rusların ciddi bir direnç gösterecekleri düşünülmektedir. (1)

Turancılık meselesinde de Prof. kendi tecrübelerinden Türk parlamento çevrelerinden ve Mareşal'dan edindiği bilgiye dayanarak, resmi bildirilerle Ankara'daki Büyükelçimizin beyanları aksine büyük Türkiye hareketinin sadece bir gerçek olmadığını, aynı zamanda daima güçlenip büyük bir önem aldığını

söyledi.

Gerçek durum başka olaylarla birlikte Başbakan'ın Anayasadaki bütün yabancı kelimelerin kaldırılma sı konusunda verdiği emirde ortaya çıkmaktadır. Bu yalnız Türkiye halkının değil, öbür Türk Moğol halkının da niyetini gözler önüne koyar.,

Benim bu olayların sonu nasıl gelir şeklindeki, soruma Dr. Garoun Türkiye'nin bütün bu ülkeleri ele geçirmeye niyetli olmadığı fakat Bismarck imparatorluğuna benzer bir federasyon kurmak istediği tarzında cevap verdi.

Bu Federal devlete Anadolu'ya ek olarak Kafkasya ve Volga'nın doğusundaki Türk - Moğol halkları girmelidir.

Sarı tehlikenin varlığından bilinçli olan Türk devlet adamlarının ideali önceden ve daima olduğu gibi Almanya'yla İngiltere arasında aracı rolü oynamaktır.

"Almanya ve Türkiye" dedi Dr. Garoun "sarı tehlikeye karşı bir duvar çekmelidir." Ben de "ve İngiltere'ye karşı" diye ekledim. Dr. bu fikri tasdik etti.

Türklerin ta Beyazıt zamanından beri Moğollarla uyuşmadığı fikrime Prof. Durumun şimdi çok farklı olduğu şeklinde cevap verdi.

Hentig

Berlin 1 Haziran 1942

24 Belge

PAPEN'DEN MENEMENCİOĞLU'NA

Gizli

Ankara 12 Temmuz 1942

Sayın Büyükelçi,

Ekselanslarına bugün imzalanan ek anlaşmanın IV. maddesinin öngör düğü VIII. fiat gurubundan savaş malzemelerinin listesini takdim etmekle şeref duyarım:

Krupp malı 20 D.C.A. sahra topu

Bochum malı 40 cullasslı top. (hafif top)

64 parça Skoda marka dağ topu

Saygılarımın kabulünü rica ederim ekselans.

Papen

Sayın Büyükelçi Numan Menemencioğlu'na Türk Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri
Ankara.

25. Belge

DİTTMAN'DAN TİPPELSKİRCH'E

Elçilik Müşaviri Dittmann
Rus İşleri Kısmı

Sayın Büyükelçi von Papen'in 24 Temmuz tarihli a 3.835-42 sayılı raporunda sorulan sorularla ilgili görüşümü sunuyorum:

1. işgal altındaki Doğu bölgeleri Bakanlığında yapılan müteaddit toplantılarda Devlet Bakanı Rosenberg'in Alman himayesi altında bağımsız Kafkas devleti fikrinden yana olmadığı intibasını edindim. İşgal Altındaki Doğu Bölgeleri Bakanlığında, Kafkaslardaki durumun, Sovyetler Birliğinin işgal altındaki öbür bölgelerin den farklı olduğu yolundaki fikrin güç kazandığı doğrudur. Bu nedenle Kafkasya için hiç değilse dıştan, mesela Ukrayna'daki bir başka hükümet şekli seçmek gereklidir.

İmdi, bana çok mahrem olarak bildirildiğine göre Bakan Rosenberg son günlerde, Kafkas bölgelerinin gelecek politik kuruluşuyla ilgili Führer'e takdim etmek üzere bir raporu bizzat hazırlamaya girişmiş bulunmaktadır.

Bu raporun tafsilatı henüz, Bakanlığının bu meseleyle uğraşan uzman raportörleri tarafınan bile bilinmemektedir. Rapor esas olarak, Kafkasya'da sivil bir Alman yönetimi

Mareşal Longmore ve General Wavell. 1941 Haziranın da İngilizlerin kuzey Afrikadaki uğradıkları başarısızlıklarından dolayı görevlerinden alındılar.

Çöl grubuna bağlı askerler düşmana karşı ateş etmeye ha zırlanıyor.

prensibine dayanmaktadır.

Kafkas topraklarının bütününe hükmeden sivil makamların en yüksek temsilcisi önceleri düşünüldüğü gibi Alman İmparatorluğu Komiseri değil "Namestnik" (1) Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan, Kuzey Kafkasya'daki temsilcilerse "Genel Delege" ünvanını taşıyacaklardır.

2. Kırım tatarlarına gelince, bildiğim kadarıyla onlara kendi kendilerine yönetme hakkı verilmesi henüz karar altına alınmamıştır.

Üç hafta önce bölgenin tamamen Almanlaştırılması için Kırım Tatarlarının başka yere nakledileceği rivayeti dolaşmaktaydı.

Gerçekleştirilmesinin pratik güçlükleri dolayısiyle bu plan bir yana bırakılmıştır. Bununla birlikte Perekop'un kuzeyinde kendisine eklenen bir kaç Ukrayna bölgesiyle birlikte Kırım, başına Gaulaiter Frauenfeld' in getirileceği Genel bir Komiserlikle yönetilecektir.

3. Berlin'de bulunan Kafkasyalı mülteci temsilcilerindeki Büyükelçi Papen'in de raporunda işaret ettiği hoşnutsuzluk bu günlerde artmıştır.

Huzursuzluk von Schulenburg kanaliyle gauleiter Meyer'e yapılan ve Dışişleri tarafından davet olunan Kafkasyalı mültecilerden işgal ettikleri mevkiler dikkate alınarak istifade edilmesi yolundaki teklifi Devlet Bakanı Rosenberg'in reddetmesiyle izah edilebilir.

Rapörtörleri tarafından ileri sürülen fikirler karşısında Bakan Rosenberg, mültecilerden bir kısmının İşgal Altındaki Doğu Bölgeleri Bakanlığında mevcut müşavirlik kadrolarına kabul edilebileceği kararına varmıştır.

Mülteciler adı geçen Bakanlıkla işbirliği yapmış olmamak için bu teklifi reddetmişlerdir.

Mültecilerin özellikle Azerbaycanlıların temsilcileriyle yapmış olduğum durum muhakemelerinde onları çok sıkılmış buldum. Kendilerini Türkiye'ye dönmekten zor caydırdım. Çünkü Almanya'da kendilerine uygun bir çalışma alanı bulamıyorlardı.

Şu sırada mültecilerin dönüşüyle Türk çevrelerinde daha da büyük bir huzursuzluk doğacağını hatırlatmak gereksizdir.

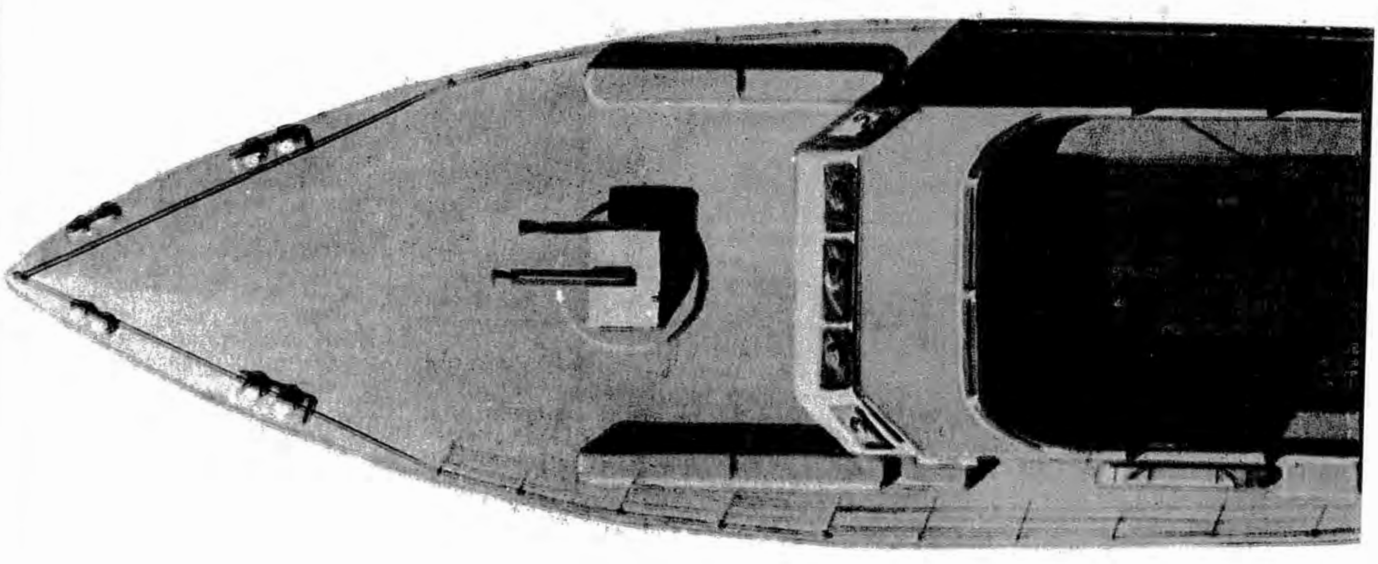
Bana göre, Büyükelçi von Papen' in raporları, Dışişleri Bakanlığının İşgal Altındaki Doğu Toprakları Bakanlığına belki de Sayın Genel Müdür'ün Vali Meyer'e yazmış olduğu mektuba benzer bir yazı göndermesine vesile olabilir. Bu yazıda Büyükelçi von Schulenburg' un Vali Meyer'le yapmış olduğu konuşmaya temas edilerek mülteciler meselesinin uygun bir çözümüyle Alman-Türk münasebetlerinin çıkarına hizmet edileceği belirtilebilir.

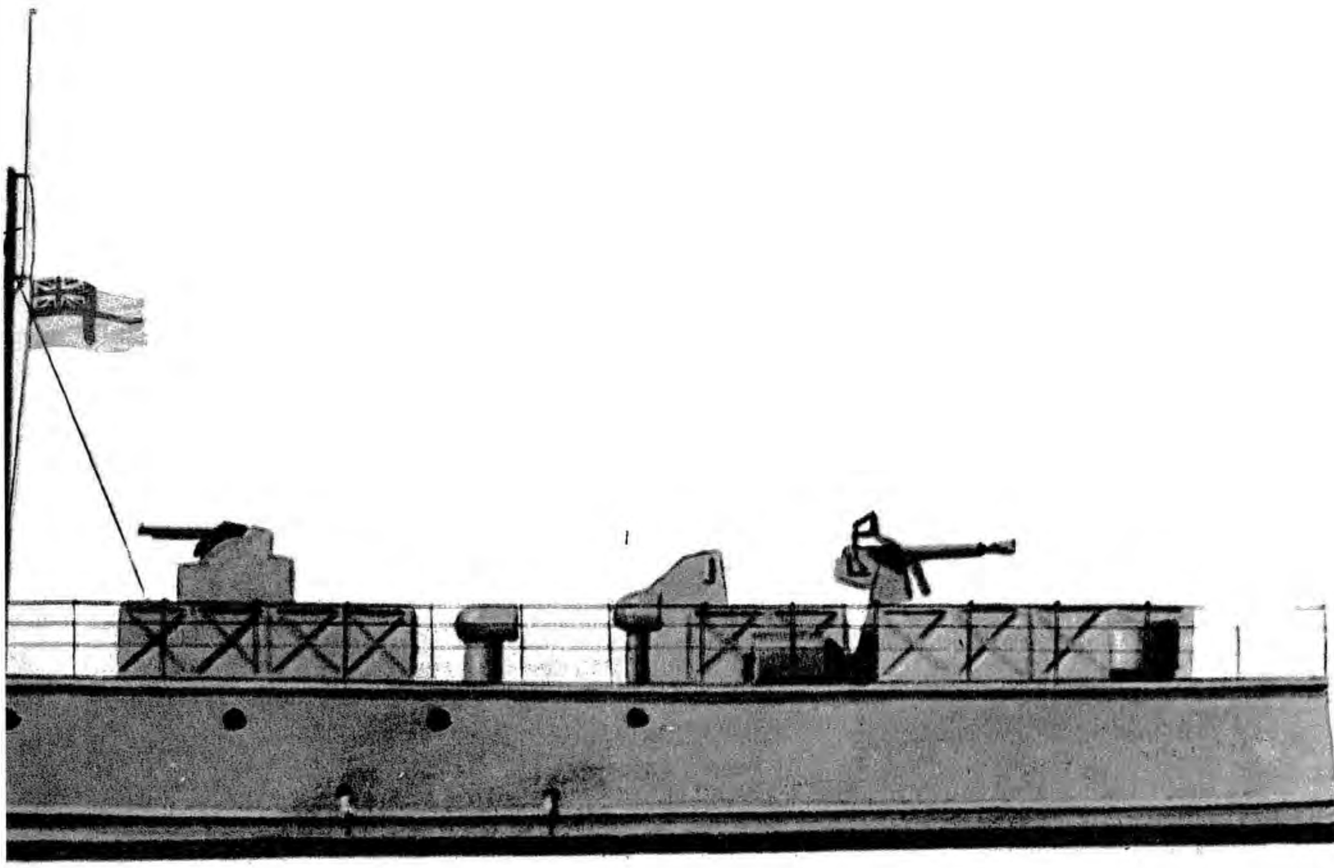
İşgal Altındaki Doğu Bölgeleri

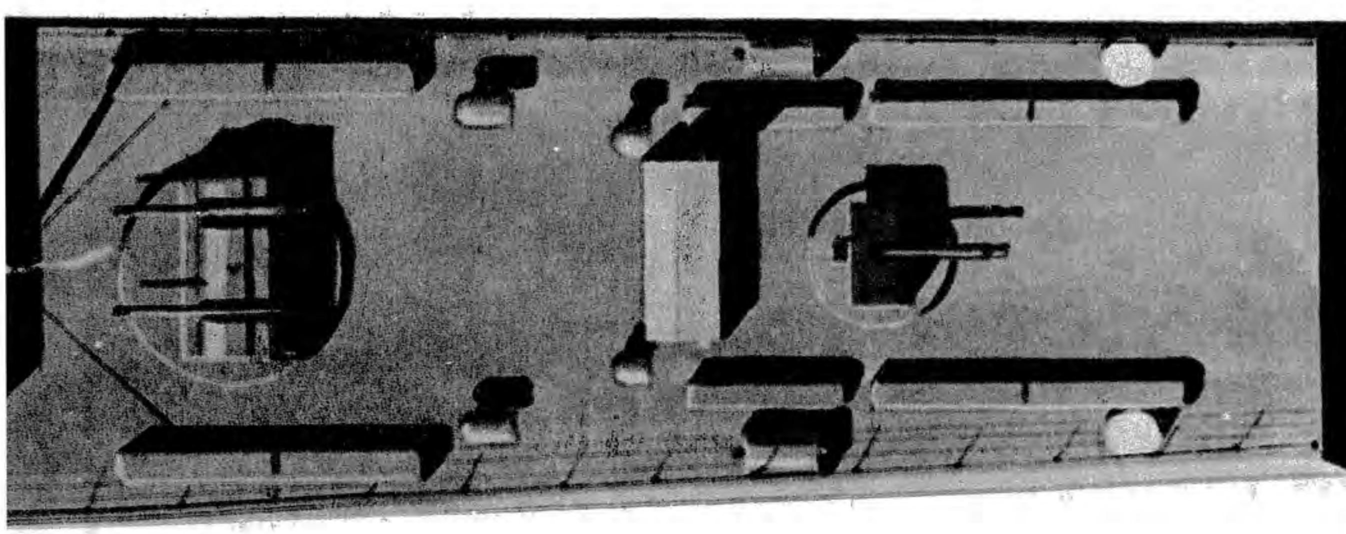
FAİRMİLE "C" 1940 ML TİPİ İNGİLİZ HÜCUMBOTU

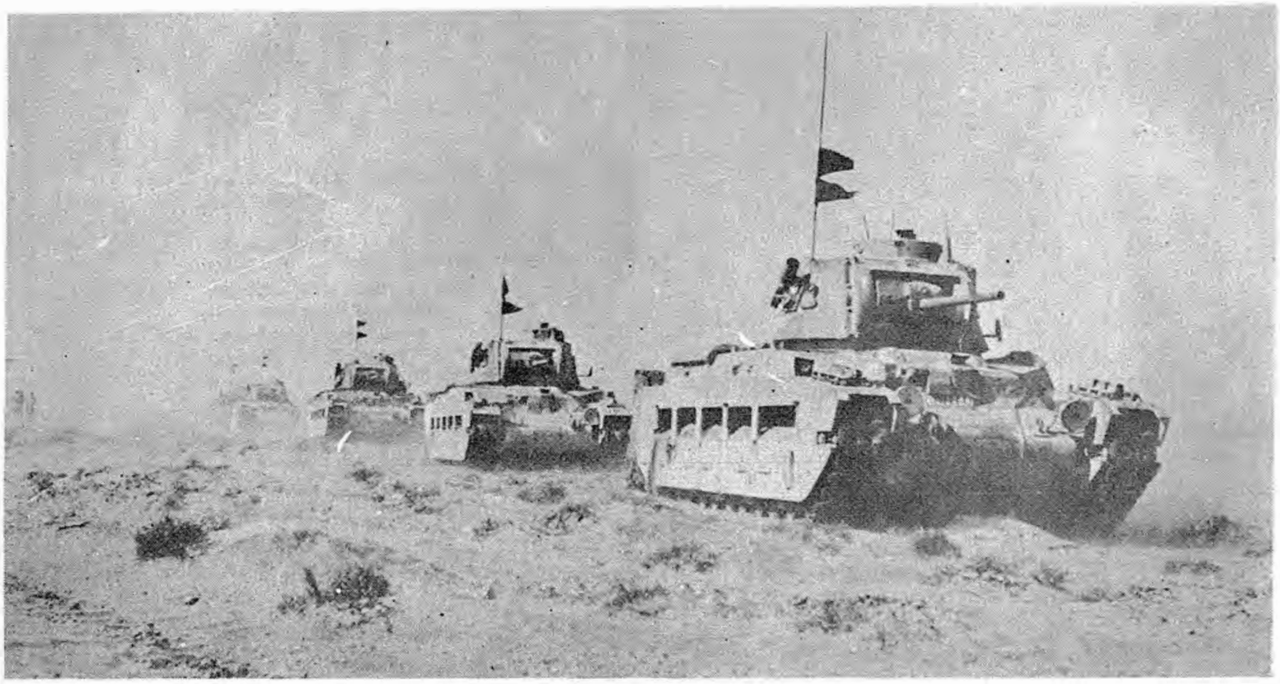
Ağırlığı: 72 ton
Silahı: 37 mm'lik 2 adet top ve 12,7 mm'lik 2 adet makineli tüfek.
Hızı: Saatte 35 kilometre
Uzunluğu: 33,50 metre
Genişliği: 5,35 metre
Sudan Yüksekliği: 1,30 metre
Mürettebat: 16 kişi

İngilizlerin Matilda tipi tankları mevzilere doğru ilerliyorlar.

İngilizlerin Matilda tankları Libya çöllerinde atış halinde

Ayaklanan Iraklı askerler Fırat kıyısındaki Habbaniya üssünü ele geçirdiler.

Bakanlığı Kafkasya işleri raportörü Prof. Von Mende, Dışişleri Bakanı tarafından bu mealde bir mektubun iki gün önce gönderilmiş olduğunu söylemiştir. Prof. Mende, böyle bir belgenin yardımiyle Sayın Rosenberg'i kararını değiştirmesi konusun da ikna edeceğini ummaktadır.

Dittmann

Sayın Büyükelçi von Tippelskirch'e şifahi bir bildiriyle ilgili olarak sunulmuştur.

Berlin 5 Ağustos 1942

26.Belge
PAPEN'DEN DIŞİŞLERİ BAKANLĞINA TELGRAF

Gizli

Ankara 26 Ağustos 1942
27 Ağustos 1942'de alınmıştır.(Saat 3,07)
Sayı 74

Bugün Numan'la, yeni görevine başladıktan sonraki ilk görüşmemi yaptım (1) Numan Führer ve Dışişleriyle İlgili Devlet Bakanı tarafından Arıkan'a gösterilen iyi kabule teşekkür etti, şu düşünceleri ileri sürdü:

İmparatorluk Dışişleri Bakanı adı na kendisine ikinci defa iletilen ve Rusya'nın yenilgisinden sonra bile İngiltereyle ayrı bir barış yapma meselesinin söz konusu olmadığı mealindeki beyanı kaydetti.

İmparatorluk Dışişleri Bakanının "Türkiye henüz anlaşıldığına göre, bu savaşta kimin galip geleceğini düşünmektedir" şeklindeki ifadesine karşılık, doğal olarak kendisinin de katıldığı Türk Genel Kurmayının görüşünü anlatmaya girişti:

Türk Genel Kurmayı, Stalingrad'ın işgalinin bu yılki askeri harekatın yönünü çizeceğine inanmaktadır.

Rus meselesinin çözümlenmesi Stalingrad'ın kuzeyine ilerlemek Kubichev - Moskova demiryolunu ele geçirmekle mümkündür.

Bu durumda, Rus ordularının merkez gurubuyla kuzey grubu için sadece tek bir demiryolu kalacaktır. O da Rusların savaşı tamamen kaybetmesine yol açar.

Ruslar üç hafta önce Alman silahlı kuvvetlerine karşı kuzey ve merkez kısımlarında şaşırtma hücumuna girişerek dikkati kaydırmak için yedeklerini savaş alanına sürmüşlerdir. Bu stratejik bir hatadır.

Kafkas harekatı, Kubichef hücumu dolayısiyle merkez ve kuzey kesimlerinde Rus silahlı kuvvetlerinin tamamen yok edilmesine kıyasen ikinci derecede bir öneme sahiptir.

Bu durumun bilançosunun çıkarırken Türk Genel Kurmayı yıl sonunda Almanların Rusları zayıf düşürüp bu savaşta hakim bir faktör olmaktan çıkaracağına kanidir. Buna güneyden gelen Anglo Amerikan malzeme sine karşı girişilen abluka da eklenecektir.

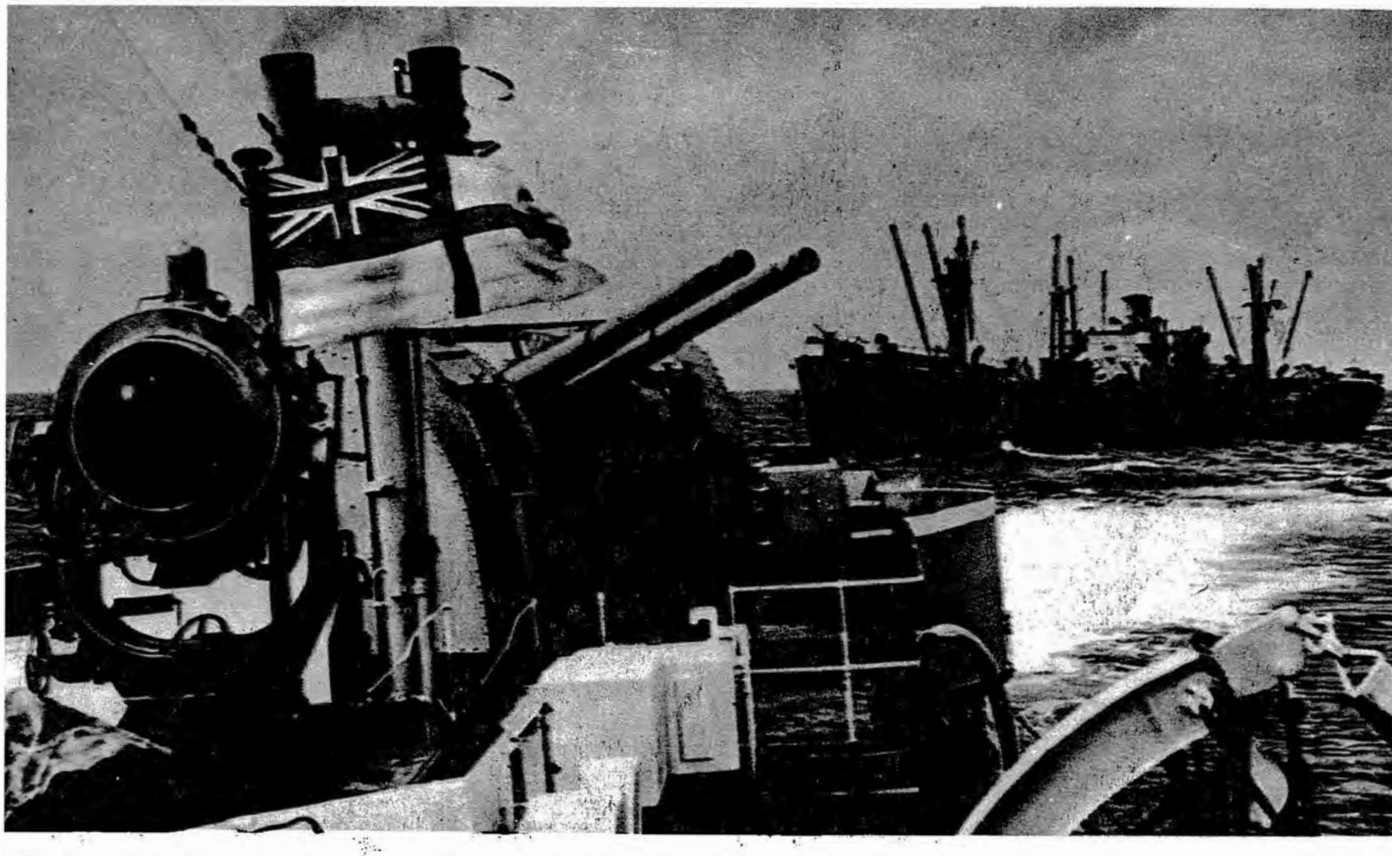
Numan şu beyanda bulundu:

İmparatorluk Dışişleri Bakanı'nın yukarda sözü edilen beyanı gerekçesiz gibi görünmektedir.

Genel durum hesaba katılır ve Türkiye'nin şimdiye kadar şimdi de olduğu gibi bolşevik Rusya'nın tama men yenilgiye uğramasıyla çok yakından ilgilendiği prensibinden hareket edilirse, onun İngiliz baskısı sonucu Rus hükümetiyle daha önce imzalanan dostluk paktının yürürlük te olduğuna dair bir açıklama yapması dışında hiç bir görüşmeye girmediği açıkça görülecektir.

Numan, Moskova'daki yeni Türkiye Büyükelçisinin de Ruslarla hiç bir görüşmeye girmemesi konusunda talimat aldığını kesin olarak ifade etmiştir. Rusların Türkiye tarafından verilen garantiye karşılık bazı birlikleri Türk sınırından çektiği konusun daki Alman şüphelerini ciddiyetle reddetmek gerektiğini söyledi.

Beyanlarından dolayı Numan'a teşekkür ettim ve son zamanlarda Rusların zayıfladığı, Türkiye için artık tehlike teşkil etmediği halbuki Karadeniz'e yaslanmış Almanya'nın gelecekte Türkiye'nin çıkarları için küçümsenmeyecek bir tehlike teşkil

İngiliz ticaret gemileri İngiliz savaş gemilerinin desteği altında ilerliyor.

edeceğine dair Ingiliz ve Amerikan propagandalarına fazla kulak verdiklerini de saklamadım.

Numan bu görüşü heyecanla ve kuvvetle reddetti. Müttefikler meseleyi kendisine bu şekilde göstermek isteselerdi bile o büyük bir Slav imparatoluğunun hiç bir zaman Türkiye için bir tehlike teşkil etmekten uzak duramayacağını tersine Türklerin kendileri için Alman komşuluğunda hiç bir tehlike görmediklerini, çünkü Führer'in hiç bir durum da veya uzun zaman için Rus probleminin kesin çözümünü bir sınır duvarı çekmekle aramayacağını anlattı. (Bunun ısrarla savunulması gerekirdi) Fakat Almanya'nın inzibati kontrolü altında bir dizi devlet yaratılacaktı.

Almanya'nın karşısındaki Rus probleminin çözümü son derece güçtür.

Türkiye, bütün görüş noktalarından (üç harf gurubu okunamadı) ve bu nedenle Alman İmparatorluğuna mümkün sınırlar içinde yardıma hazırdır.

Ülkesi emperyalist bir politikayla yönetilmediği ölçüde, çıkarları siyasal azınlıklarının kültür hayatını sağlam bir temele oturtma arzusuna bağlanmıştır.

Ayrıca Türkler ülkelerinde yaşıyan ayrı ırktan halkların, kültürel özelliklerini sürdürmeleri şartıyla Al man etkisinde kalmasına razıdırlar.

Panslavizm tehlikelerine karşı ortak savaşta ancak bu yol o halkların işbirliği yapmasını sağlar.

Türkiye'nin hangi noktalarda işbirliği yapabileceği Şeklindeki soruma Numan bu yardımın ülkesi için tarafsızlığını koruma gerekliliğiyle sınırlı olduğu, fakat meşru tabii çıkarlarının söz konusu olduğu yerde yardımının sağlanabileceği cevabını verdi.

Numan idari veşahıslarla ilgili meseleler dahil Türkiye'nin fikrini almak istediğimiz, bütün konuların kendisine sorulmasını istedi.

29 Ağustosta özel bir kuryeyle gönderdiğim ve İşgal Altındak Doğu Bölgeleri Bakanlığı temsilcilerinin yapmış olduğu yolculuklara ait yazıda yine bu meseleyi tafsilatıyla ele almaktayım.

(Bir grup harf okunamadı)... donanma konusunda Numan şöyle konuşmuştur: Burada sadece tek bir belirli soru var: Türkiye'nin çıkarlarına uygun bir yerde enterne. (Her halde kesinlikle bu Akdeniz limanlarında olmayacak) Burada hiç bir değişmeye tahammül edilemez.

Moskova konferansının sonucu üzerindeki düşüncesini öğrenmek istediğimde "Kubichef diplomatik çev releri gevezelik etmekten hoşlanıyorlar" şeklinde bir cevap aldım. Maamafih bugünlerde, Londra'daki Büyük elçisinden tafsilatlı haber bekliyor o zaman bana bilgi verecek. Şüphesiz Kafkaslarda ikinci bir cephe açmak kararı alınmıştı. Şimdiye kadar Ruslar, topraklarında yabancı orduların kullanılması için yapılan bütün teklifleri kesinlikle reddettiler Son günlerde yani Polonya birlikleri İran'a gönderilmiştir.

Aynı şekilde Rus sınırındaki varlıkları bir işbirliği sembölünden başka bir şey olmayan iki İngiliz pilotu da ülkelerine geri gönderilmiştir.

Bununla birlikte Rusya'nın güney Kafkasya meselesinde bu prensi bi bırakmak niyetinde oldukları intibaı uyanmaktadır.

Vorochilof ve Wilson'un tayinleri bunu ispat eder.

İki Amerikan birliğinin Basra yakınlarında bulunduğu anlaşılıyor.

Burada Numan "Türkiye'yi ne şekilde olursa olsun (metin okunmuyor) ikinci cephenin Türkiye üzerinden açılması yolunda zorlamak için müttefikler tarafından yapılan bütün teklifler kaçınılmaz olarak onlarla savaşı ifade eder. "Böyle bir durum herşeyden önce Türkiye'nin çıkarlarına karşılık verir fakat Numan onun aynı şekilde Almanyaya da yararlı olduğu inancındadır.

Sonuç olarak, Bakan silah kredi siyle ilgili meseleler üzerindeki Alman Türk görüşmelerini ele alan bir muhtıra verdi. Onların uzmanlara bağlı kalmasına ve uzamasına teessüf etti.

Müzakere heyetine gösterilen sıcak kabulle de belirtildiği gibi o, böyle bir anlaşmanın politik zorunluluklar yönünden dikte edileceğini düşünmekteydi. Türkiye'nin durumuyla ilgili olarak doğan yanlış izlenim sonucu görüşmelerin çıkmaza girmesine üzülmektedir.

Görüşmelerin seyri hakkında bana bilgi verilmediğini söyledim.

Bu telgraf, aynı konudaki telgrafın devamıdır.

Papen

27. Belge

PAPEN'DEN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINA (1)

Gizli

Afrikakorps'un askerleri, İngilizlerin bıraktıkları malzemeyi inceliyorlar.

Almanya Büyükelçiliği
Ankara 27 Ağustos 1942
Sayı A 524 - 42 Gizli
Dışişleri Bakanlığı'na
Berlin

POLİTİK RAPOR

Özü: Yeni Başbakanın Türk Moğol azınlığı meselesi ve Rusya'nın geleceği üzerine konuşması.

Bugün yeni Başbakan Saracoğlu'na ilk ziyaretimi yaptım.

Türkiye'nin genel durumunu ele alan görüşme sırasında dün Numan'a yaptığım gibi, Rus meselesi üzerine düşüncelerinin ne olduğunu sordum.

Bay Saracoğlu bu konuda önce bir Türk sonra bir Başbakan olarak cevap vermek istediğini söyledi.

Türk olarak Rusya'nın tamamen yok olmasını tutkuyla istemekteydi. Rusya'nın yok edilme teşebbüsü Führer'in büyük ve her asırda ancak bir defa rastlanabilecek büyük işlerindendi.

Rusya'nın yok edilmesi, Türk halkının ebedi rüyasıydı. Her Türk hatta yazılarında İngiltere'yi tutan Hüseyin Cahit bile başka türlü düşünemezdi.

Son bir demecinde Saracoğlu Türk Moğol fikrine bağlılığını dile getirerek bu duygunun dolaylı tarzda şeffaf hale gelmesini sağlamıştır.

Rus problemi, Almanya tarafından sadece, bir yandan Rusya'da oturanlardan yarısının yok edil mesi öbür yandan da azınlık ulusların oturduğu Ruslaştırılmış bölgelerde Rus nüfusundan kurtarılıp kendi öz karakterlerine kavuşturulması Mihver devletleriyle gönülden işbirliği yapmaya davet edilmesi ve Slav karşısı bir ruhla eğitilmesi şartiyle çözülebilir ancak.

Rusya'nın önemli miktarda insan potansiyelini imha etmek meselesinde müttefikler doğru bir yol izlemektedirler. Ulusal azınlıkların yerleşmiş olduğu bölgelerin gelecekteki yapısı hakkında Führer'in vermiş olduğu kararı Saracoğlu bilmemektedir. Bu bölgeler halklarının büyük bir kısmı Türk Moğol'dur. Türkiye'yi meselenin çözümünde rolalmaya götüren doğal ilgi buradadır.

Bir süre önce, Führer'in de verdiği görevle Cumhurbaşkanı'na Türkiye'nin, Yeni Avrupa'nın güney doğusunda güçlü bir ileri karakol teşkil etmesi gerektiğini söylemiştim. Onu hatırladım.

Sonuç olarak halen Ruslaştırılmış olan ülkelerdeki Türk Moğol halkı meselesinin dikkate alınması gerekmektedir.

O ülkelerdeki aydın sınıfın var olduğu ölçüde ya bolşevikliğe döndüğü ya da bolşeviklik yönünden imha edildiği açıktır. Bu sebeple bu ülke gençlerinden bir kısmını Türk üniversitelerine göndermek gerekecektir. Gelecekte taraflar arasında tam bir işbirliğini ancak yeni nesil sağlayabilir.

Almanya fikirlerini öğrenmek, hizmetlerinden istifade etmek için bu ülkelerin orijinal halkından olan mültecilerden bir kısmını İmparatorluğuna çağırmıştı. Onlardan bir kısmı Almanya'nın Türk Moğol halkına kendi kendini yönetme hakkı verme niyetinde olmadığı ve o bu halkları Almanya'nın yönetimsel ve inzibati nüfuzu altındaki devletlerde toplamak istediği inancıyla geri döndüler.

Saracoğlu Führer'in bu niyette olduğuna inanmaktadır.

Rusların yakın bir gelecekte bütünüyle bozguna uğramaları durumunda, bu devletler ayrı ırklara mensup halklarıyla birlikte bizden özgürlüklerini ve yenien ihya edilmelerini beklemektedirler. Onları hayal kırıklığına uğratmamalıyız. Azınlıklar

Rommel, İngilizlerin karşı saldırıya geçmek üzere hazırlandıklarını, İtalyanlara bildirmedi.

da bizi hayal kırıklığına uğratmayacaklardır. Bir Türk olarak Saracoğlu düşüncelerini böylece açıklamıştır.

Başbakan olarak o Ruslara Türk-Moğol azınlığını imha için en küçük bir bahane vermemeye dikkat etmek zorundadır.

Rusların öbür uluslar karşısındaki korkusu çok iyi bilinmektedir. Kendi toprakları üzerinde Polonyalı, İngiliz ve Amerikan savaşçılarını kabul etmemesi bundandır.

İran'da Türkiye'ye sempatilerini ifade etmiş olan Azerbaycanlılar son zamanlarda köyleriyle birlikte tüm olarak yok edildiler.

Buradan,mutlak olarak tarafsız bir politika izlemenin gereği ortaya çıkmaktadır.

Başbakan olarak Saracoğlu, Türkiye'yi tehlikeye atmamak için tarafsızlığı mutlak olarak korumak durumundadır. Çünkü ona göre, yakın olduğu tartışmasız kabul edilecek Rus yenilgisi İngilizleri barış istemeye zorlayacaktır.

Avrupa'ya barış getirecek bu imkanı kaçırmamaya çalışmalı.

Beyanları için Başbakana teşekkür ettim ve hangi anlamda Türkiye'nin belirli bir yardımın dikkate alabileceğimizi ve ele geçirdiğimiz toprakların yönetimiyle yeniden teşkilatlandırılması sırasında Türk çıkarlarını ne şekilde telakki edebileceğimizi sordum.

Dün Numan'ın yaptığı gibi Saracoğlu da gerekirse benimle bu pratik meseleler üzerinde mahrem konuşabileceğini ya da bu konuşmaları sürdürmek için üçüncü bir şahsı tayin edebileceğini teyid etti.

Başbakan bugün teftiş için Rus sınırına gidiyor. Bana, bu bölgeleri bilmediğini ve kişisel izlenimler edinmek istediğini söyledi. Samsun yoluyla Ankara'ya dönecek.

Başbakanın Rusya, olaylarının özellikle Kafkasya'daki olayların gelişimini canlı bir ilgiyle izliyeceği ve bu meselede benimle sıkı temas kuracağı intibaıyla oradan ayrıldım.

Bu meseleler aynı şekilde İşgal Altındaki Doğu Toprakları Bakanlığını temsil eden Prof von Mende'yle birlikte de incelenmiştir. Görüşmeye başka bir mülteciler çevresiyle ilinti kuran S.S.Tugay komutanı Zimmermann da katılmıştır.

Bütün bu görüşmelerden şunları çıkarabilirim:

Türkler, uzun zaman için sadece değ işik bölgelerdeki azınlıkların aktif bir işbirliği ruhuyla eğitilir ve onlara Alman ruhu, ekonomisi ve askerliği yönünde bir kadroyla bağımsızlık duygusu aşılanırsa Rus probleminin halli mümkündür, diye düşünüyorlar. İyi modellerden (söz gelimi Birmanyadaki Japonlardan) örnek alarak, Kafkas ve Hazer ötesi ülkelerinde, yönetici makam olan hükümetin başına geçecek orada aslından bize uygun bir kişi bulmalıyız.

Bu kişinin yanına, görünüşte müşavir olarak ikinci planda kalacak fakat hükümet eden, yöneten ve sorumlu mevkiyi elde bulunduracak bir Alman tayin etmek gerekir.

Bu iki kişinin emrinde önemli sayıda yerli elemanların katıldığı yeteri kadar yönetim dairesi bulunmalıdır.

Ulusal azınlıkların izole bölgelerde şimdiden kurduğu lejyonlar, askeri birliklerin yaratılması yolunda mükemmel bir çekirdek gibi görünmektedir.

Silahlı kuvvetler teşkilatının ve polisin dıştan, mümkün olduğu ölçüde, yerlilerden biriyle temsil edilmesi gerekir.

Yerli halktan o bölgeye uygun bir kişi seçerken Numan ve Saracoğluyla yapmış olduğum görüşmelerden anlaşılacağı gibi ne zaman olursa olsun Türk Yöneticilerine danışabilecek ve onların dikkatini politik biçimlenmelere çekebileceğim.

Bu teklif açıkça Ukrayna ve Rusya'nın işgal edilmiş öbür bölgelerinde ortaya çıkan, sırf Alman Hükümet ve Yönetimi şeklinde farklıdır. Fakat Kafkas ve Hazer ötesi devletleri konusundaki teklifimde dış politika birinci derecede bir rol oynamaktadır.

Eğer Türkiye'yle ilgilenmiyorsak eğer yaygın İslam diniyle belirlenmiş faktörleri kullanmak istemiyorsak bu ülkelerin işgal ve yönetimi sırf Alman olan bir polis rejimine dayandırabilir.

O halde Türkiye kaçınılmaz olarak yeni Avrupa'nın dışında bulunacak ve böyle yanlış bir tutumun sonuçları çok çabuk hissedilecektir.

Kafkasya'da Alman orduları muzaffer olarak ilerlediğine göre, bu ülkelerde yeni yönetimin ilk elemanlarını yaratmak gerekir. Führer'in daha önce izlediği genel politik plan çerçevesi içinde bu meseleyi bir karara bağlaması acil görünmektedir.

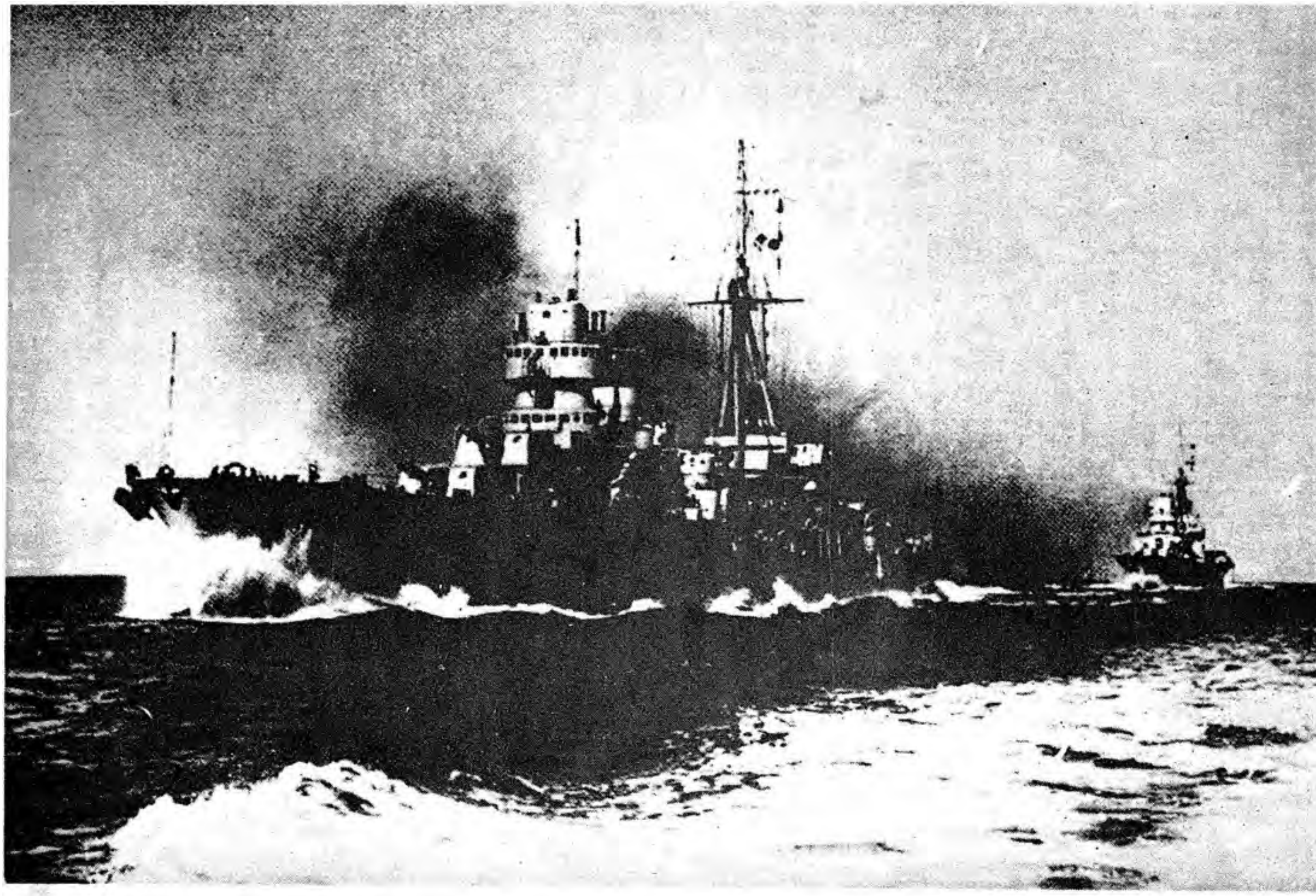
Papen

28 Belge
PAPEN'DEN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINA TELGRAF

Gizli

Tarabya 28 Ağustos 1942
28 Ağustos 1942'de alınmıştır (14,37)
Sayı 1205

Başbakanla yaptığım uzun görüş

İtalyan savaş gemileri Garibaldi ve Duca

memin raporu aşağıdadır:

Moskova görüşmelerine dayanarak Saracoğlu, müttefikler tarafından körüklenen savaşın Doğuda yeniden alevlendiğine ve netice olarak Türkiye'nin yeni olaylar arasında bulunduğuna inanmaktadır.,

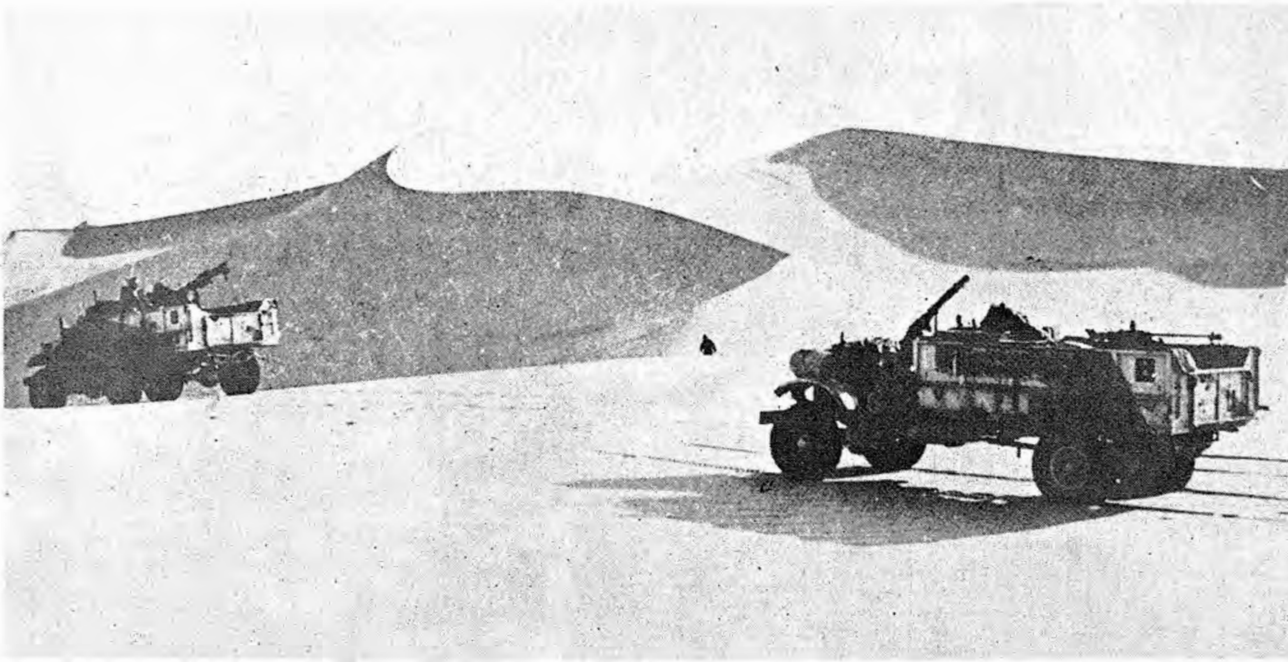
Türkiye'nin tarafsızlığını tamamen koruyarak bizimle, arzu ettiğimiz gibi komşu bölgelerin bizi ilgilendiren meseleleri üzerine mahrem görüş teatisinde bulunmasını sağlamak için Saracoğlu bir üçüncü şahsın tayinini teklif etti. Benzer görüşmeler bu şahsın aracılığıyle yürütebilecekti.

Aynı biçimde belirli kişilerin Türk topraklarından geçişinin görmemezlikten gelineceğine ilişkin söz aldım. Saraçoğlu'nun görüşü benim kanımca iyiye işarettir ve savaşın yeni döneminde Türkiye'yi kazanmak için bir kozdur. (Saraçoğlu şimdi komutanlarla birlikte doğu sınırını teftişe gidiyor.)

Papen

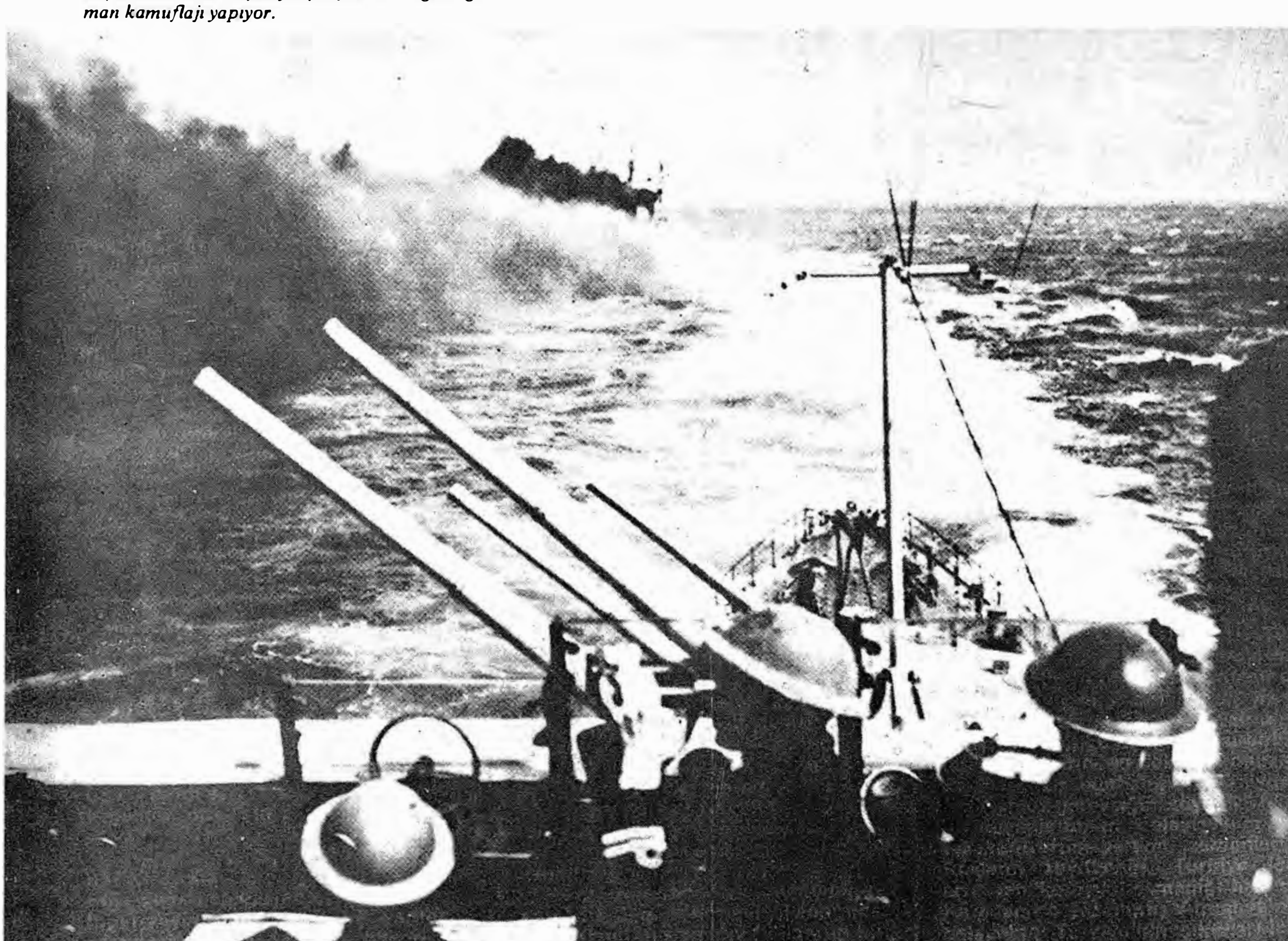

Almanların ve İngilizlerin üzerinde önemle durdukları Tobruk limanının havadan görünüşü

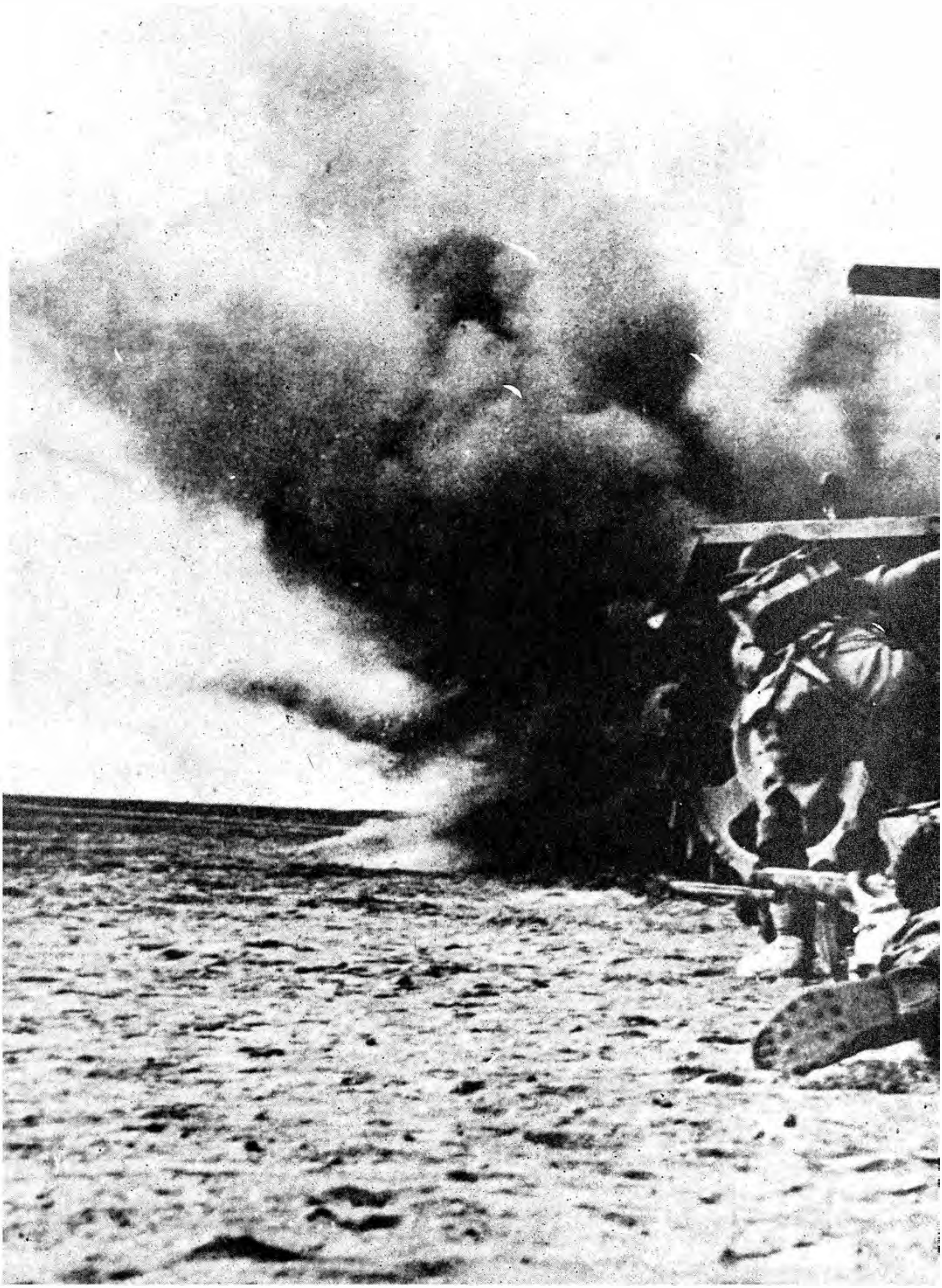
İngiliz kuvvetlerine bağlı bir çöl grubu hareket sırasında

Peşindekilerden kaçmaya çalışan bir İngiliz gemisi duman kamuflajı yapıyor.

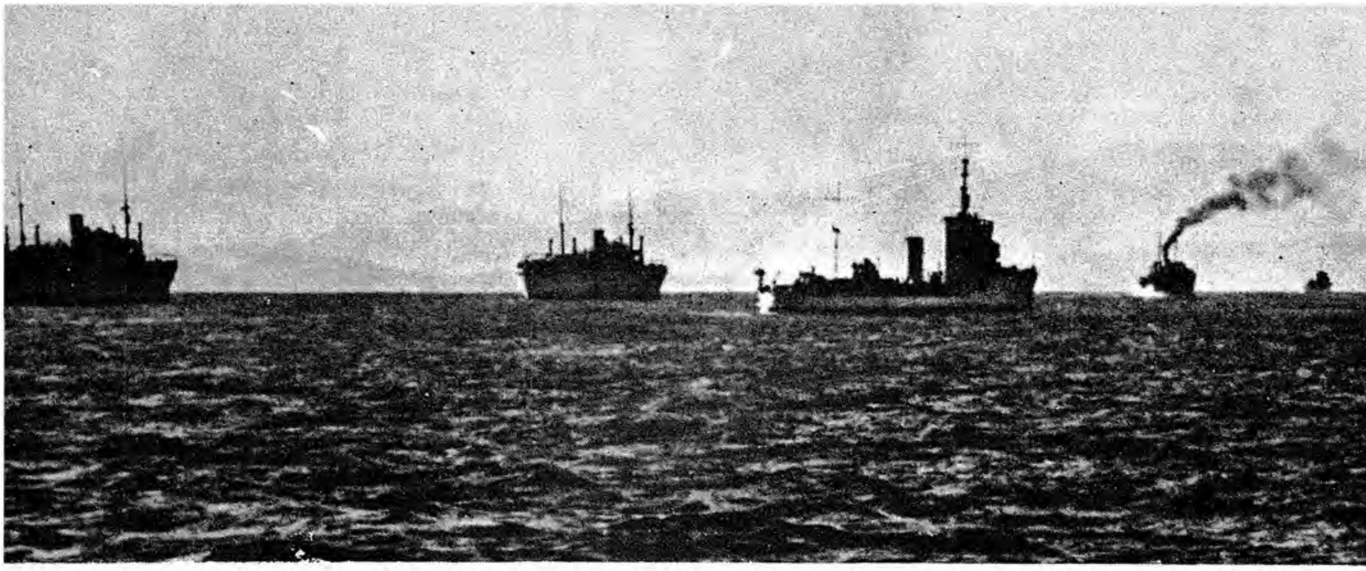

L4618 912
4

İtalyan Ticaret filosu Akdeniz'de gerekli koruma sağlanmadığı için 1941 yılının ikinci yarısında 189 gemisini kaybetti.

İngiliz ve Hint askerleri Habeşistan'da İtalyan'lara karşı saldırıya geçiyorlar.

İNGİLİZLER SALDIRIYOR

Kumların içine mevzilenmiş İngiliz askerleri düşmanın gelmesini bekliyor

18 Kasım 1941 günü başlattığı "Crusadar" harekatı için Sir Clauda Auchinlack, tüm İngiliz kuvvetlerini 8. Ordu adı altında toplamıştır. Bu kuvvetlerin komutanlığına de Etyopya'yı yıldırım seveşiyle İtalyanlardan temizleyen Sir Alan Cunningham'ı atamıştır. Saldırı günü İngilizlerin 8.Ordusu aşağıdaki tabloda görülen kuvvet dengesindeydi:

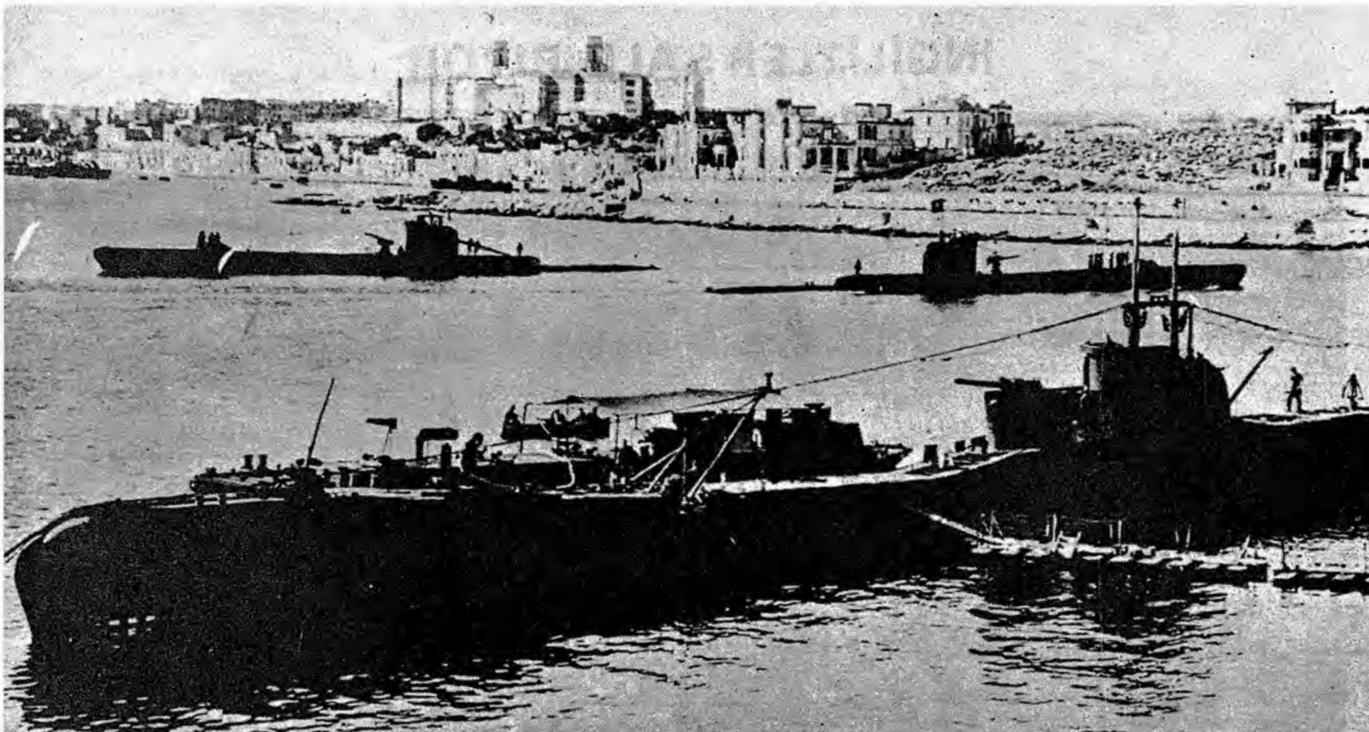
13. Ordu Grubunun aksine, 30 Ordu Grubu tamamen zırhlı birlikler den oluşmaktaydı. General H.E.W Gott komutasındaki bir kuvvet vurucu gücü meydana getirmekteydi. Hareket gününden önce "Çöl fareleri" Amerikalıların Crusader ve Stuart tipi tanklarıyla güçlendirilmişti. 8. Ordunun cephede toplam olarak bulundurduğu tankların sayısı 724 idi. Elindeki yedeklerin sayısı ise 200 dolayında idi.

Havada ise İngilizlerin alinde 20 grup bombardıman ve 36 grup avcı uçağı vardı. Toplam olarak bu uçakların sayısı bine yaklaşmaktaydı. Denizde ise, Amiral Cunningham elindekizırhlıların toplarıyla, kardeşini dastaklayecek bir güce sahipti. Hava Kuvvetlerinden sorumlu olan

18 KASIM 1941 TARİHİNDE İNGİLİZ 8.ORDUSUNUN DÜZENLENİŞİ	
TOBRUK General Scobie	70.Piyade Tümeni Polonya Piyade Tugayı (Kopanski) 32. Zırhlı Tugay (Willison)
13.ORDU GRUBU General Goodwin Austen	2. Yeni Zellanda Piyade Tümeni (Freyberg) 4. Hint Piyade Tümeni (Messervy) 1. Ordu Tank Tugayı (Watkins)
30.ORDU GRUBU General Willoughby Norrie	7. Zırhlı Tümen (Gott) 1. Güney Afrika Piyade Tümeni (Brink) 22. Muhafız Tugayı (Marriott)

Tobruk'taki garnizonun komutanı general Scobie

İngiliz denizaltıları İtalyan limanları önünde dolaşarak buradan hareket etmekte olan İtalyan gemilerini merkez üsse bildirdiler.

Wavell'in yerine atanan Sir Claude Avchinleck 8.Ordu'yu kurarak "Crusader" harekatını planladı.

18 KASIM TARİHİNDE MİHVER ÜLKELERİNİN KUVVET DAĞILIMI		
	MANEVRA ORDU GRUBU (Gambara)	Ariete Zırhlı Tümeni (Balotta) Trieste Zırhlı Tümeni (Piazzoni)
İTALYAN AFRİKA YÜKSEK KOMUTANLIĞI (Bastico)	AFRİKA PANZER PANZER GRUBU (Rommel)	15.Panzer tümeni (Nevlmann-Silkow ORDU 21.Panzer Tümeni (Von Ravenstein) GRUBU Afrika Piyade Tümeni (Som mer mann) (Crüwell Savona Piyade Tümeni (de Giorgis)
		21.ORDU GRUBU (Navarranl) Brescia Piyede Tümeni (Zambion Trento Piyade Tümeni (de Stefânis) Bologna Piyade Tümeni (Gloria Pavia Piyade Tümeni (Franceschini)

Mareşal Coningham'da işin içine girince İngilizler bu harekata şu adı verdiler:

"Cunningham, Cunningham ve Coningham"

Şimdi de Almanların 18 Kasım'da ki kuvvetlerini inceleyelim:

Yukarıdaki tabloya bakıldığında İtalya'nın Afrika'da komutanı General Ettore Bastico'nun Rommal'e emir verirmiş gibi bir durumda olduğu görülmektedir. Ancak Rommel, değel Bastico'yu "Commando Supremo"yu bile dinlememektedir. İtalyanların bir emrini beğenmediğin de de hemen Hitler'e danışmaktadır.

15 Ağustos'ta "Panzergruppe" nin yeniden kurulmasıyla, Rommel bunu Afrikakorps'un komuta düzeyinden ayırmak zorunda kalmış ve komutanlığını General Crüwell'e bırakmak zorunda kalmıştır. 5. Hafif Tümenin adı da yeni hareket için 21. Panzer Tümeni olarak değiştirilmiştir. Ancak bu tümene herhangi bir ikmal yapılmamıştır.

21. İtalyan Ordu Grubu Tobruk'-

İngiliz tanklarının yaklaştığını öğrenen bir İtalyan tanksavar topu atışa hazırlanıyor.

tan sorumluydu. Afrikakorps ve Savona Piyade Tümeni Sidi Omar Capuzzo Halfaya sollum hattında düşmanla karşılaşmak için mevzilen mişti. Ariete Zırhlı Tümeni bir el Gobi su noktası ve Trieste Motorize Tümeni bir Hakeim çevresinde yığıl mıştı.

Mihver ülkelerin kuvvetlerinin toplamı 10 tümen olarak belirlenmek teydi. Oysa İngilizlerin 8. Ordusunun bünyesinde 6 tümen bulunmaktaydı. Yalnız bu kuvvet dengesine İtalyan tümenlerinin tamamlanmamış olduğunu ve Rommel'in ikmal yönünden ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğunu da eklemek gerekir. General Cunningham'ın 724 tankına ise 189 İtalyanve 249 Alman tankı karşı koymaya hazırlanmaktadır. Ancak İngiliz tanklarının özellikle Amerikan yapısı olanlarının, çabuk bozulduğunu, sık sık arızalandıklarını ve Stuart M 3 tanklarının yüksek oktanlı benzin kullandıkları için çabucak yanma tehlikesi ile karşı karşıya bulunduğunu da söylemek gerekir. Hepsi bu değil. İngilizlerin tanklarında 40 mm'den daha büyük çaplı top bulunmamaktaydı. Oysa Afrikakorps'un elindeki 136 Mark III'ün 37 mm olan topları 50 mm'ye çıkarılmıştı. 31 adat Mark IV'ün topu ise 75 mm idi. Mermilerin ağır olması, hedeflerine daha iyi ulaşmasını sağladığı için Almanlar daha avantajlı durumdaydılar. Ellerindeki 2,05 kg'lik (50 mm) ve 6,35 kg'lik (75 mm) mermiler, İngilizlerin 908 gramlık (40 mm) mermilerinden daha üstündü.

General Cunningham'ın planına göre, "Crasader" Harekatının baş aktörü 30. Ordu Grubu idi. 30. Ordu Grubu Mısır - Libya sınırını Maddelena denilen yerde geçecek ve Gabr-Saleh'e doğru yönelecek. Bura da tank bakımından daha kalabalık olan İngilizler Rommel'e son kozlarını paylaşacaktı. sollum - Sidi-Omar sınır hattını geçen 13. Ordu Grubu da güney doğudan gelecekti. Afrikakorps burada geri çekilmeğe zorlanacak ve 30. Ordu Grubu tarafından idi Rezek üzerine itilecekti. Tobruk'ta bulunan İngilizler de gerekli işaret verildiğinde 21. Ordu

Bir Alman tankını ele geçiren İngilizler zaferlerini bir Nazi bayrağını aşagılayıcı bir biçimde göstererek noktalıyorlar.

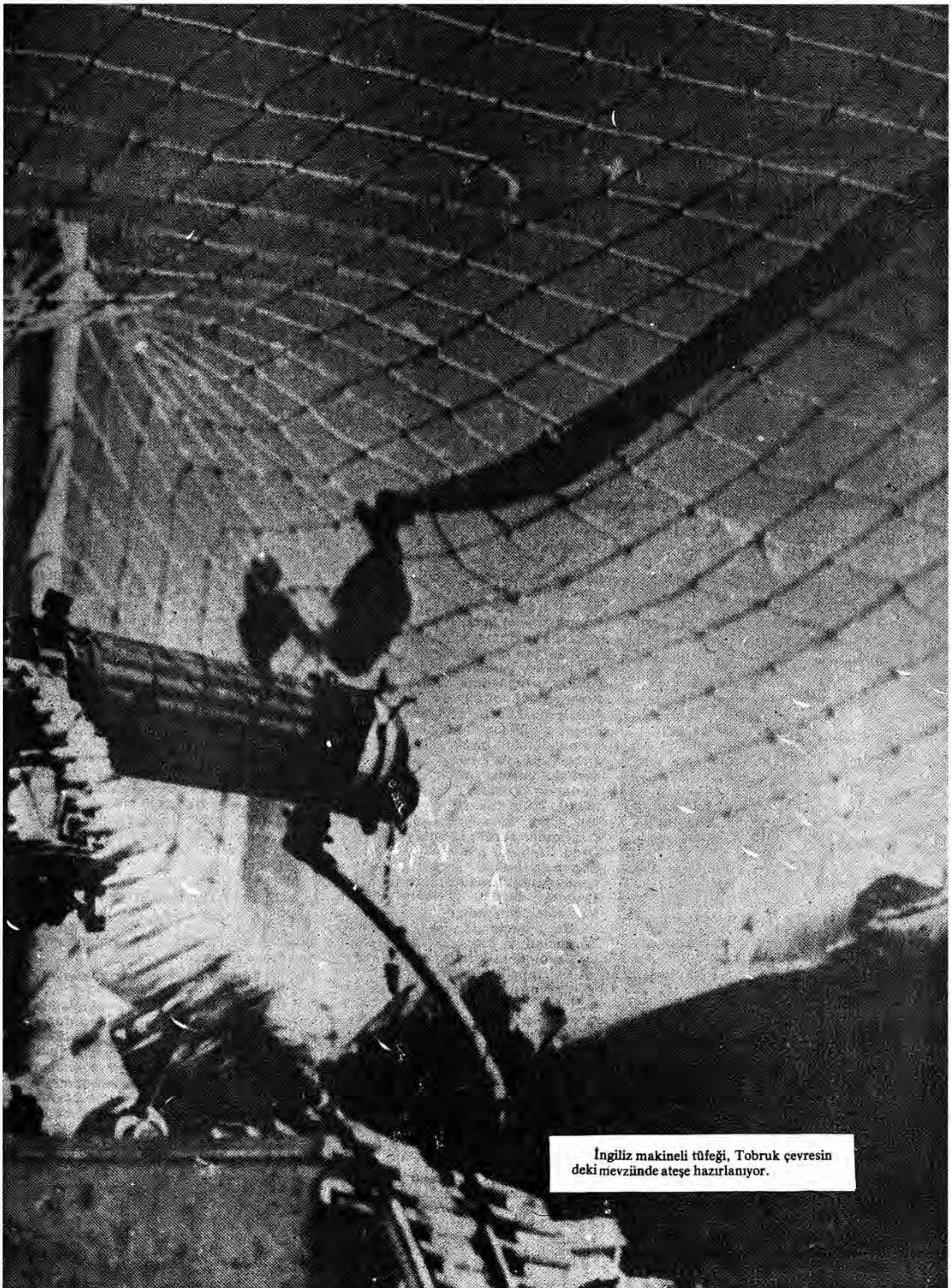
Grubu tarafından kurulan çemberi yararak sidi-Rezek üzerine gelecekti Yalnız ortaya bir sorun çıkıyordu. Cunningham tarafından sınırı geçmek için oluşturan iki kol arasında 30 kilometreye yakın bir boşluk oluşuyordu. Bu boşluk 13. Ordu Grubu kuzeye doğru yöneldikçe daha da büyüyordu. Norrie'nin emrindeki kuvvetler de kuzeybatıya doğru yürüyüşe geçince, her ikisinin de arasından doğan boşluktan Alman kuvvetlerinin girip bir çevirme harekatına başlaması olasılığı vardı. 13. Ordu Grubu bu durumu önlemek için araya üçüncü bir kol sürülmesini isteyince kabak 30. Ordu Grubunun başına patladı. 30. Ordu Grubunun elinde bulunan 4. Zırhlı Tugay (165 adet Stuart tipi tank) ortadan ilerlemek için, bu kuvvetten ayrıldı. Tugayın ayrılması demek 7. Zırhlı Tümenin üçte bir moranında zayıfla ması demekti. Savaşın kaderini çizme görevinin 7. Zırhlı Tümene verildiği düşünülürse bu kayıbın ne denli önemli olduğu ortaya çıkar.

18. Kasım 1941 günü yağmurla birlikte başlayan harekatın kuşkulu ilk durumu budur. Rommel'in takındığı tavır, ortaya ikinci bir sorun çıkarmakta gecikmedi tabii.

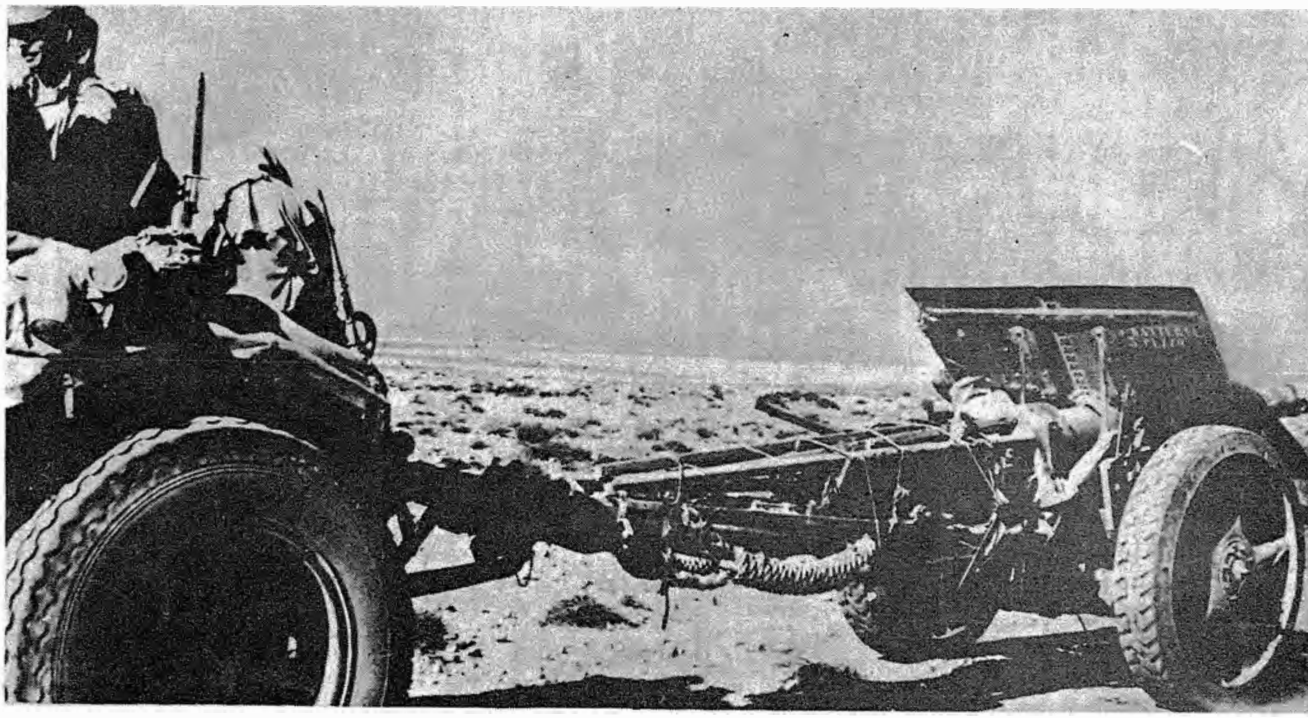
Rommel, İngilizlerin Tobruk'taki savunmasında bir zayıflık hissetti önce. Sanki birşeylerin olmasını bekler bir halleri vardı. Bunun üzerine, tanklarını Gambut çevresinde bekletti. Oysa Cunningham onun Gabr-Saleh çevresinde olduğunu düşünerek planını kurmuştu. İşler bir kez ters gitmeye başlayınca tüm terslikler çorap söküğü gibi gelir derler. Bu kez de 8. Ordu Grubunun nasıl bir plan uygulayacağını gösteren belgeler, ön safhalarda döğüşen bir İngiliz irtibat subayının üzerinden çıktı. Rommel ortalıkta neler döndü ğünü artık iyice anlamıştı. Bu "Crusader" Harekatının mıda bulan dıran üçüncü şanssızlığı oldu. 19 Kasım güün 22. Zırhlı Tugay (7. Zırhlı Tümen) Bir el-Gobi'yi savunan Arleete Zırhlı Tümeni tarafından baklan madik bir biçimde bozguna uğrayınca dördüncü şanssızlık ta ortaya çıkıverdi.

30. Ordu Grubu Sidi-Rezek'e

İngiliz makineli tüfeği, Tobruk çevresindeki mevziinde ateşe hazırlanıyor.

Bir İtalyan topu mevziye giriyor.

General Cunningham 26 Kasım 1941'e kadar 8.Ordu'nun komutanlığını yaptı. Daha sonra yerine general Ritchie atandı.

ulaşmayı başardı. Ama yukarıda saydığımız beklenmeyen durumlardan ötürü iyice zayıflamıştı. Daha toparlanmaya fırsat bulamadan Afri kakorps ve Rommel'in istağı üzerine Mussolini tarafından Alman generalinin emrine verilen İtalyan Manevra Grubunu tepesinde buldu. Tabii 23 Kasım 1941 günü de Willoughby Norrie için kara bir gün oldu. 5. Zırhlı Tugay Sidi-Rezek'i kaybetti, hem de kumandanımı orada bırakarak. 4. Zırhlı Tugay ve 7.Zırhlı Tümenin ağır darbeler yemesi yetişmiyor mu gibi, General Sperling Amanlara esir düştü. 200'e yakın İngiliz tankı saf dışı edildi. Eğer Rommel bu üstün durumunu sürdürüp ertesi gün 30. Ordu Grubunu izleseydi ne olurdu? Şüphesiz bu 30. Ordu Grubunun sonu olurdu. Ama Rommel 30. Ordu Grubunu değil 8. Ordu'yu ortadan kaldırmak istiyordu.

Bu amaçla 15. ve 21. Panzer Tümenlerinin komutanlığını üstlendi. Karargahın komutanlığını General Westphal'e bıraktı ve 100'e yakın tankın başına geçerek, İngilizleri sırtından vurmak amacıyla, Sidi-Omar üzerinden kuzeye, Akdeniz'e doğru yöneldi.

Maddalena'daki karargahta tam bir başıbozukluk ve düzensizlik görülüyordu. Son günlerde sıkı bir biçimde çalışan Cunningham bunun etkisi ve ard arda yaratılan beklenmeyen durumlardan ötürü "sürmenaj" geçirmekteydi. Ordunun geri çekilmesi için tutturmuştu. General Auchinleck karargaha geldi ve saldırının sürdürülmesini emretti. Anılarından şöyle der Auchinleck:

"Benim düşüncem Cunningham'ınkinden farklıydı. Rommel'in de en az bizim kadar kötü durumda olduğunu ve gücünü yitirdiğini düşünüyordum. Özellikle Tobruk çevresinde ve ikmal hatlarında büyük güçlükler çektiğini sandığım için saldırının sürdürülmesini emrettim. Aslında bu bir kumardı. Artık elimiz de ne varsa kaybedecek ya da kazanacaktık. Belki de Cunningham haklı ben haksız çıkardım..."

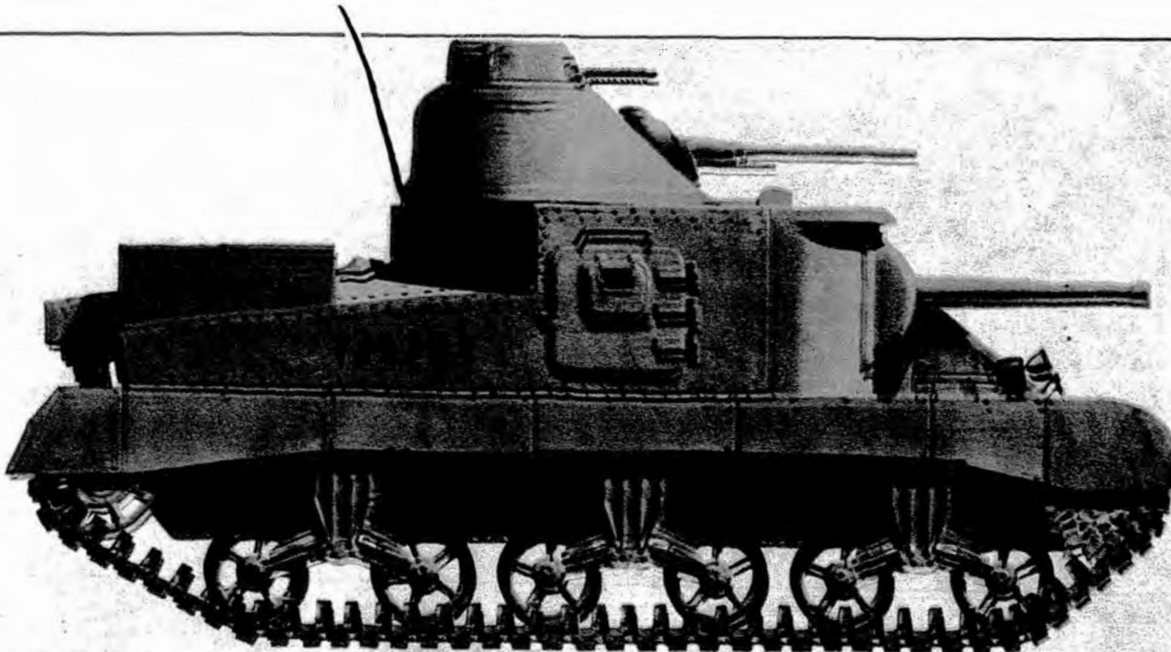
23 Kasım günü Auchinleck bunları düşünüp saldırıya devam edilmesi için emir verirken, Rommel'de karısına yazdığı mektupta "çok iyi ve harika bir durumda" olduğunu yazıyordu. Rommel'in geri hatlarına doğru saldırıya geçmesi Auchinleck' in gözünü korkutmadı. 24 Kasım günü öğleden sonra Cunningham'a şöyle dedi:

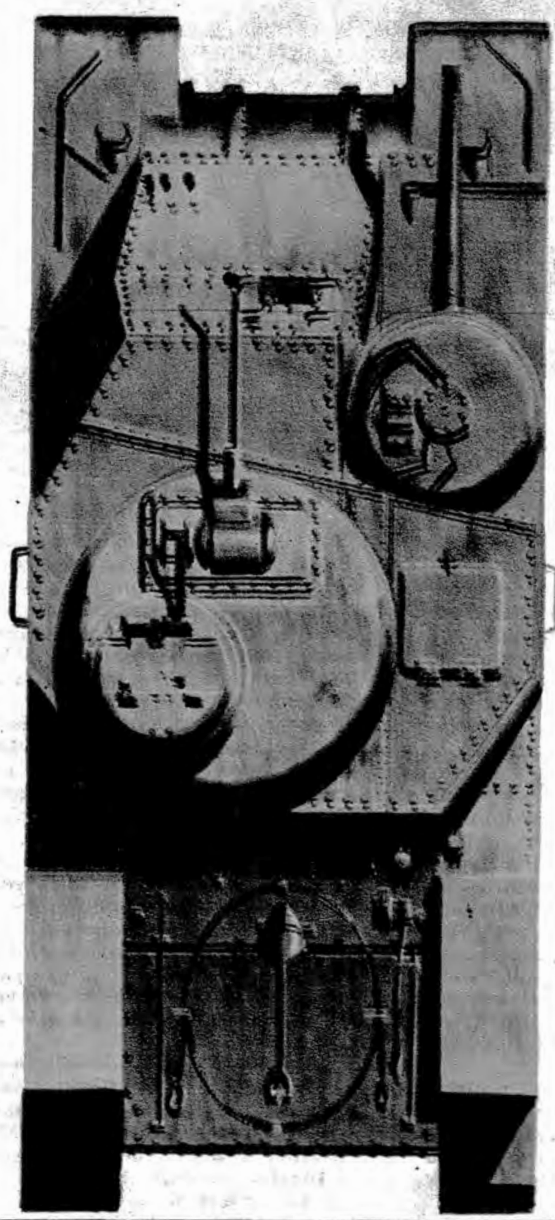
"Ümitsiz bir biçimde saldırıyor. Çok uzağa gidemeyecek!"

Aynı gün askerlerine yayınladığı günlük emirde şunları söylüyordu:

"Rommel ümitsiz bir durumdadır Bir çok yönden saldırarak, asıl hedefimiz olan onu yoketme amacından, bizi vazgeçirmeğe, alıkoymeğa çalışmaktadır. Bizi alıkoyma zevkinden onu mahrum edip, yokedeceğiz Rommel'i. Zaten dişlerinizi geçirmiş durumdasınız. Daha da derinden ısırın. O kaybedene dek ısırın. Toparlanmasına fırsat tanımayın. Kuzey Afrika'da genel durum çok iyidir: Saldırın ve kovelayını Herkes elinden gelenin fazlasını yapsın!"

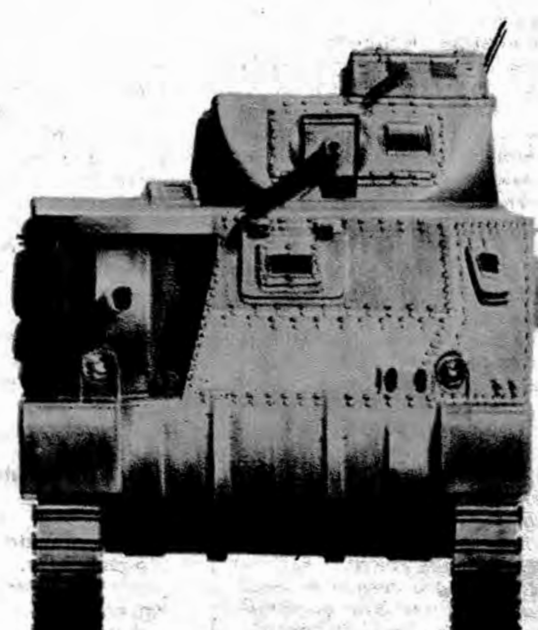
Auchinleck Cunnigham'ın vardı-

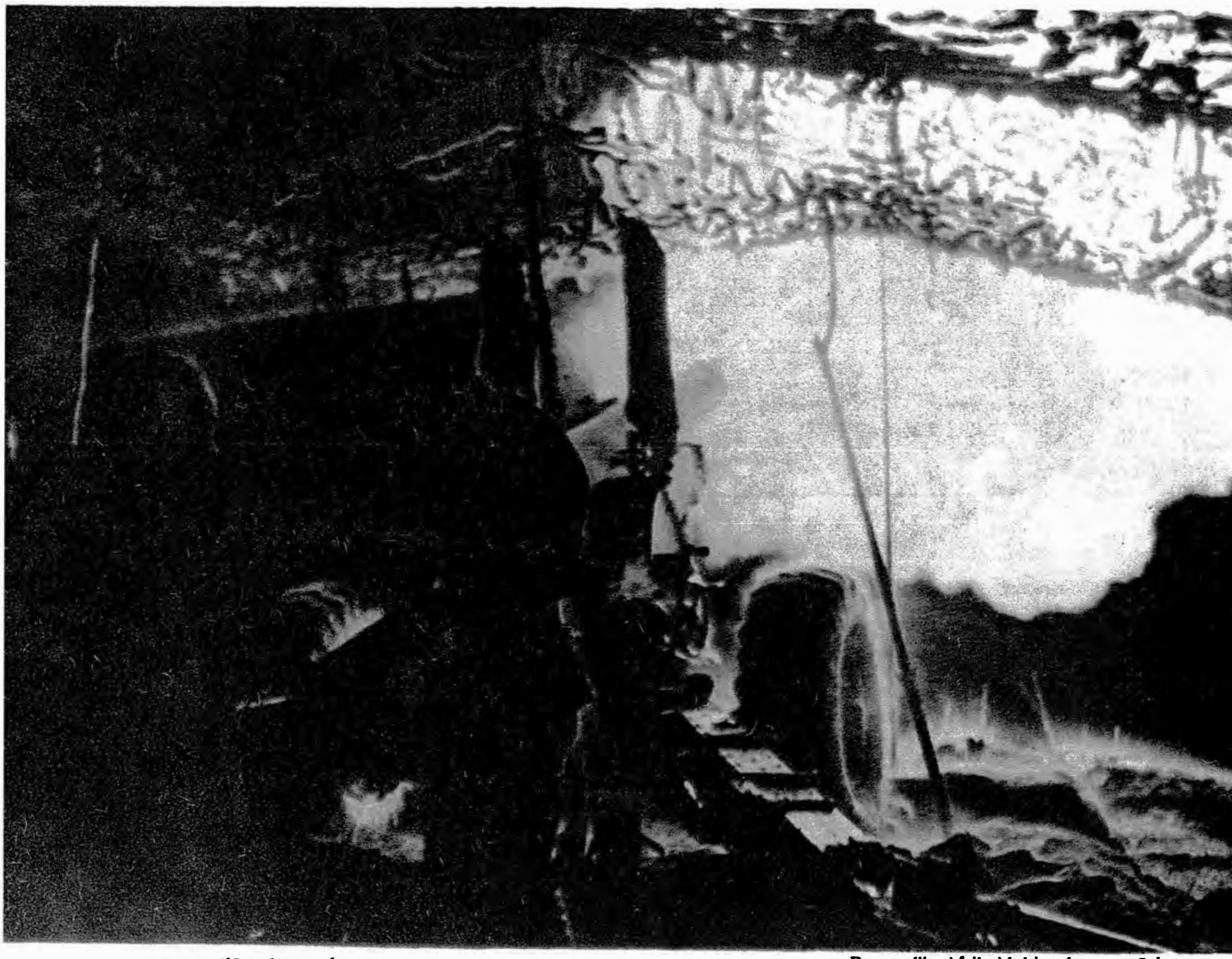

AMERİKAN M3 LEE GRANT MARKI TANKI

Ağırlık: 26,75 TON
Ekip: 6 kişi
Silahı: 75 mm'lik ve 37 mm'lik 2 adet top, 4 adet 7,62 mm'lik makineli tüfek.
Zırhı: 51-20 mm.
Motoru: Bir adet 340 beygir gücünde Continental R-975 motoru.
Hızı: Saatte 40 kilometre
Aldığı yol: 200 kilometre
Uzunluğu: 5,65 metre
Genişliği: 2,70 metre
Yüksekliği: 3,10 metre

Gece savaşı sırasında ölüm kusan bir İngiliz topu

Rommel'in Afrika'daki ordusunu güçlendirmek için gönderilen paletli araçlar ve 88'mm'lik uçaksavar topları

ği emirleri uygulayacak durumda olmadığını düşünerek, yerine onun kurmaybaşkanı General Nail mathuen Ritchie'yi atadı. Achinleck'in bu son derece önemli kararı bakın Afrika'daki Panzer Gruplarının 2. Şube şefinin anılarına nasıl yansımış

"Savaşın en önemli kararlarından biri. Auchinleck'in savaşçı ruhu ve stratejik zekası Crusader ve onun yanısıra birçok şeyi kurtardı."

Olaylar bu düşünceyi doğrular niteliktedir.

Ritchie bir yerde Cunnigham'ın yerine atandı ama, savaşı Auchinlack'in yönettiğini hiç çekinmeden söyleyebiliriz.

"25 Kasım günü Scoble bir telgraf aldı. Ertesi gün 2. Yeni Zellanda Tümeninin Sidi Rezek'i almak için saldıracağı yazıyordu. 26 sabahı Scoble askerlerine saldırmalarını emretti. Zorlu bir döğüşten sonra piyadeleri Wolf adı verilen direnmeyi kırdılar. Ancak Yeni Zellandalıların göründüklerine dair en küçük bir haber bile yoktu.

"Saat 13'e doğru garnizona bağlı askerler uzaktan tankların göründüğünü sezdiler. Bir tanesinin tepesinden havaya üç adet kırmızı fişek gönderildi.

"O ana sessizce bekleyen askerler birden yerlerinden fırladılar. Bu 8. Ordunun tanıtma işaretleriydi. Yardım kuvvetleri sonunda gelmişti."

27 Kasım günü evliliklerinin "gümüş yıldönümü" nedeniyle karısına mektup yazan Rommel, düşman hatları içindeki durumunun çok iyi olduğunu belirtiyordu. Aynı zamanda Yüksek Komutanlığa da bir mesaj göndermişti. Ama durumunun iyi olduğunu kendisinden başka kimse bilmiyordu.

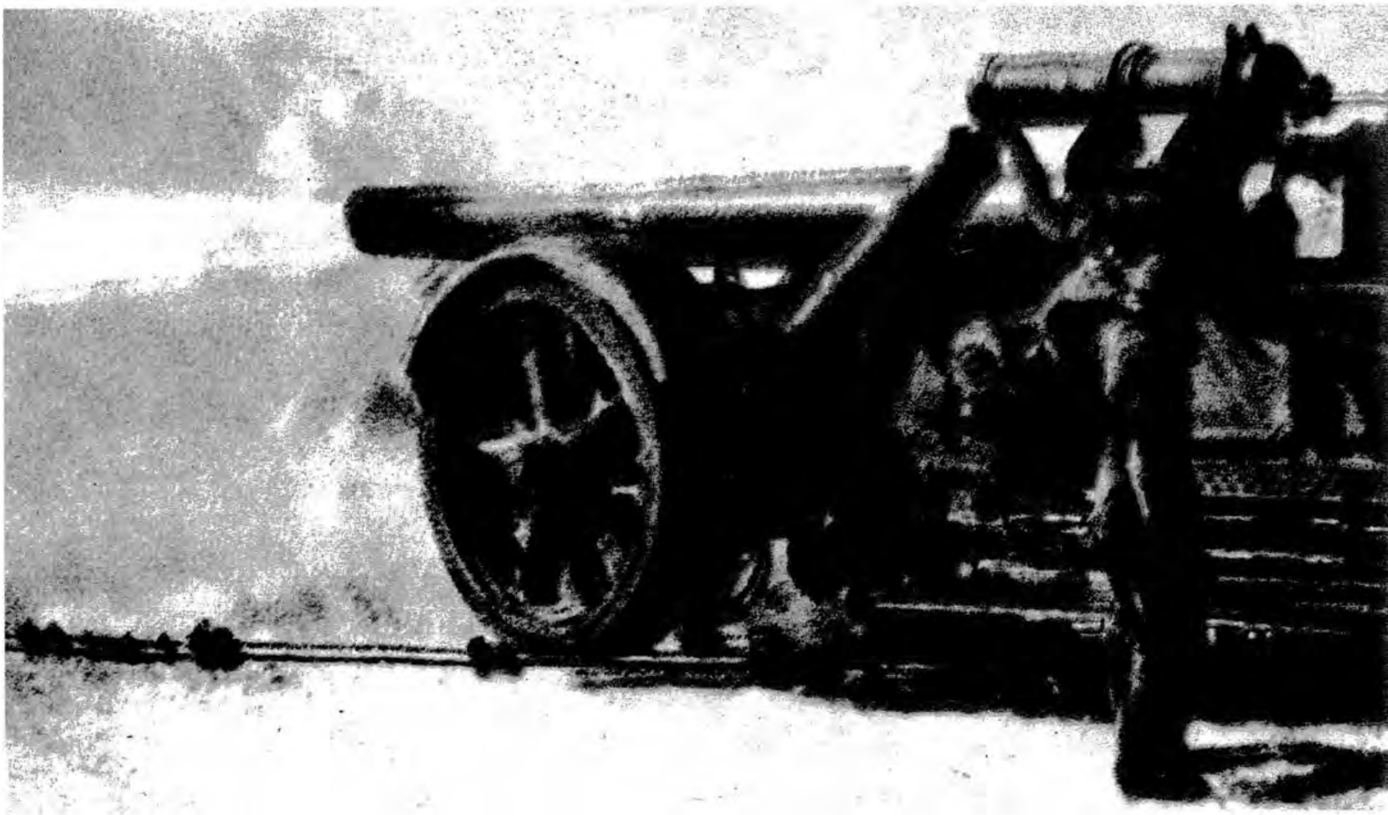
Rommel ne 4. Hint Tümeninin inatçı direnmesini kırabilmiş ne de 8. Ordunun ikmal depolarını ele geçirebilmişti. Kendisi bu maceralı yolculuğa atıldıktan birkaç saat sonra radyo arabasının çölde bozulup kaybolduğunu bilmediği için, 4 gün boyunca Panzergruppe'yi emirsiz bırakmıştı.

Bu olay Rommel'in notlarını toparlayan Liddell Hart tarafından da ele alınmıştır. Çöldeki savaşlar sırasında komutanların nasıl yaşadıklarını bu notlar çok iyi ortaya koymaktadır:

"Rommel'in gönderdiği bir radyo mesajı, Afrikakorps'un başkanını, zırhlı tümenin ilerlemiş hatlarında bulunan karargaha gelmesini emrediyordu. General Crüwel'in kurmay heyeti Gambut yakınlarında olduğu bildirilen karargahı aramağa başladı. Sonunda karanlıkta uzun bir süre araştırdıktan sonra bir İngiliz kamuoyunu gördüler. Büyük bir dikkatle yaklaşmağa başladılar. İçeride İngiliz askerlerinin yerine toz toprak içinde, bir karış sakalla ve bitkin bir biçimde ayakta duran Rommel ile kurmay başkanını buldular. Kamu oyunun içinde saman yığınları yatak görevini yapıyordu. İçmek için kırılmış bir benzin bidonunun içine su konmuştu. Düşmandan ele geçirilen konserve kutuları yiyecek yerini tutuyordu. Rommel ertesi gün yapılacak olan harekatları için emrini işte burada verdi."

Bu arada 30. Ordu Grubunun başaramadığını 13. Ordu Grubu başarmıştı. Bel Hamed çevresinde 2. Yeni Zellanda Tümeni, Tobruk'taki karargahla temas kurmayı başarmıştı. Tobruk'takilerde El-Douda'ya doğru gelebilmişlerdi.

Rommel'in 170 mm Alman topu atış halinde.

Durumun iyice kötüye gittiğini gören General Westphal, bir türlü ortalıkta görünmeyen şefini bir yana bırakarak, Sollum'ün güneyinde "tu riatik geziye" çıkmış olan 21. Panzer Tümenini Tobruk önlerine çağırdı. 27 Kasım günü karargahına dönen Rommel bu durumu onayladı ve savaşın gidişatını değiştirmek için bazı yeni planlar hazırladı. Çetin muharebeler başladı. 2. Yeni Zelanda tümeni ikiye bölündü, bir bölümü Tobruk'a doğru püskürtüldü. Ama Almanlar da güçlerini sonuna gelmiş lerdi. Üstelik 21. Panzer Tümeninin komutanı General Ravenate in karışıklığın içinde kaybolup gitmişti...

Bu arada Auchinleck 8. Orduyu yeniden düzenledi. Güçlenin 30.Ordu Grubu yeniden savaştaki ağırlığını hissettirmeğe başladı. Rommel'in ise gelecek günler için elinde kullanabileceği fazla tank kalmamıştı.15 Aralık'tan önce herhangi bir yardım alamayacağını da iyi biliyordu. 5 Aralık günü Tobruk çevresinde bulunan kuvvetlerini çekti. Ertesi gün kentin doğu kesimine karşı son bir kez daha saldırdı. Bu saldırı da başarısızlıkla sonuçlanınca, genel geri çekilme emrini verdi. bardia - Sollum-Halfaya hattını da elinden geldiğince uzun süre koruma görevini Savona Tümenine verdi.

Bir yaz önce İtalyanlar ve Almanlar, sınır hatlarında tutunamadıkları zaman, bir İngiliz hücumu karşısında al Gazala çevresinde ortak bir savunma yapmayı kararlaştırmışlardı. General Bastico bu karara uygulamasını böylece de Bingazi'nin sa vunulmasını istiyordu. Oysa Rommel bu hattın tehlikeli olduğunu ve Siranaik'in yanı sıra Trablusgarp'ın da kaybedilmesi durumunu yaratabi leceğini öne sürüyordu. Düşmanın gücünü de hesaba katarak bu geri çekilmenin Darna-Mekilli arasına kadar uzamasını istiyordu.

8,14 ve 17 Aralık günlerinde bu değişik görüşler nedeniyle her iki komutan ve kurmay heyetleri arasın da tartışmalar çıktı. Bunlardan birin cisinda tartışma o denli ileri gitmişti ki Rommel bağırıp çağırmaya ve dilediği gibi hareket atmakta serbest olduğunu haykırmağa başlamıştı. Bu tartışmalar sürüp giderken, İtalyanları geri çekilme fikrine razı edebilmek için Rommal, biraz fazla abartılmış olan gizli istihbarat raporlarını gösterdi. Bunlardan bazılarında Sidi-Barrani yakınlarında 2 bin 3 bin araçlık konvoylar görüldüğü, kiminde da Tobruk limanı çevresinde savaş gamileri bulunduğu yazmaktaydı. Sonunda Comando Supra mo'nun komutanından dilediği gibi hareket serbastisiyatina va amir verme yetkisine sahip olduğunu bildiren sözü aldı. Cavallero, Rommel'in nasıl olsa bu kararları alırken Hitler'in onayından geçtiğin biliyordu. Bu nedenle pek fazla ısrar etmiyordu.

Rommel bu geri çekilme işlemin de son derece başarılı oldu. Yavaş yavaş çekiliyor ve yeri geldiğinde rakibine ağır dar balar vuruyordu. 24 Aralık günü Ritchie'nin öncüleri Bingazi'ye girdiler. Yılbaşında ise Rommal El-Aghelia-Marada hattına çekilerek kendisini güven altına almıştı. 18 Kasım'dan beri ardında 382 tane yakılmış tank bırakmıştı.

17 Ocak günü yiyeceği ve cephanesi tükenen Savona Piyade Tümeni General Villiers komutasındaki 2. Günay Afrika Piyade Tümenine teslim oldu. Bunun sonucunda 2 ay içinde 8. Ordu 9 bini Alman olmak üzere 32 bin esir almıştı.Onun vardiği esir sayısı ise 8 bindi.

Winston Churchill güç te olsa kazanılan bu başarıdan ötürü mutluy du. Birkaç hafta içinde Auchinleck'

Alman Stuka uçakları Tobruk'taki İngiliz garnizonunu bombalıyor.

in Kuzey Afrika'da bulunan mihver ülkesine kuvvetleri safdışı bırakacak ve Ritchie'yi Tunus sınırına getirecek olan "Akrobat" harekatına başlayacağını umuyordu. Bunun sonucunda da Tunus ve Fas'a Başkan Roosevelt'le yaptığı anlaşmaya göre bir İngiliz Amerikan kuvveti çıkaracağını düşünüyordu.

29. Belge
Dışişleri Bakanlığı
Bilgi Toplama ve Karşı Casusluk Servisleri Dairesi
Yurt Dışında Bilgi Toplama Servisleri
Sayı 1372-42
ASKERİ KOMUTANLIĞIN GİZLİ GÖREVİ VII A-IM

Gizli
10 Eylül 1942

Özü: Hırvat Elçisinin Türk Dışişleri Bakanıyla Görüşmesi.

Ankara'daki İsviçre elçiliği Bern'deki Konfederasyon Politik Kısmı'na 25 Ağustos 1942 tarihli ve Fransızcadan çevrilen ilişik raporu göndermiştir:

Raporun kullanılması halinde kaynağının gerek isim olarak, gerek se muhteva yoluyla açığa vurulmamaması gerektiğine işaret edilmiştir

Beş kopya ilişiktir.

Emirlerinize

(Imza okunamamıştır)

İLİŞİK PARÇA (2)

İsviçre'den dönüp İstanbul'da iki gün kaldıktan sonra, Dışişleri Bakanlığına tayin edilen Numan Menemencioğlu'nu ziyaret ettim.

İstanbul'dayken Alman ve İtalyan büyükelçileriyle görüştüm. Fakat, Amerikan Büyükelçisi hastahanede yattığından onunla görüşemedim.

Bay Menemencioğlu, adınıza teslim ettiğim mektuba sevindi ve dostluk duygularını iletmem ricasında bulundu.

Saracoğlu'nun aynı şekilde Refik Saydam kabinesinin yolundan gideceğini temin etti. Bu durum Menemencioğlu'nun Dışlşleri Bakanı oluşu ve Saracoğlu'nun demeciyle teyid edilmiştir.

Menemencioğlu soruma karşılık olarak "İngiltereyle anlaşma, Almanya'yla dostluk" düşüncesi'nin bizim topyekün tarafsızlığımıza karşılık Türkiye'nin "aktif" tarafsızlığını dile getirdiğini söyledi.

Durumdan yararlanmak isteyen bu tür bir tarafsızlık, Türkiye'yi kendisiyle ittifak veya dostluk bağlantıları olan ülkelerle devamlı görüşmelere girerek bir uyuşma politikası gerçekleştirmekten alıkoymaz.

Rusya'daki durumla ilgili soruma karşılık Menemencioğlu "alınan bilgilere göre, Ukrayna'da normal ürünün yüzde 60'ı elde edilmiştir" dedi. Bu onun fikrince "muazzam" bir miktardır ve "ateşler içinde" kalan yerlerde politika, beslenecek "boğaz" sayısını büyük ölçüde azalttığından özellikle önemlidir.

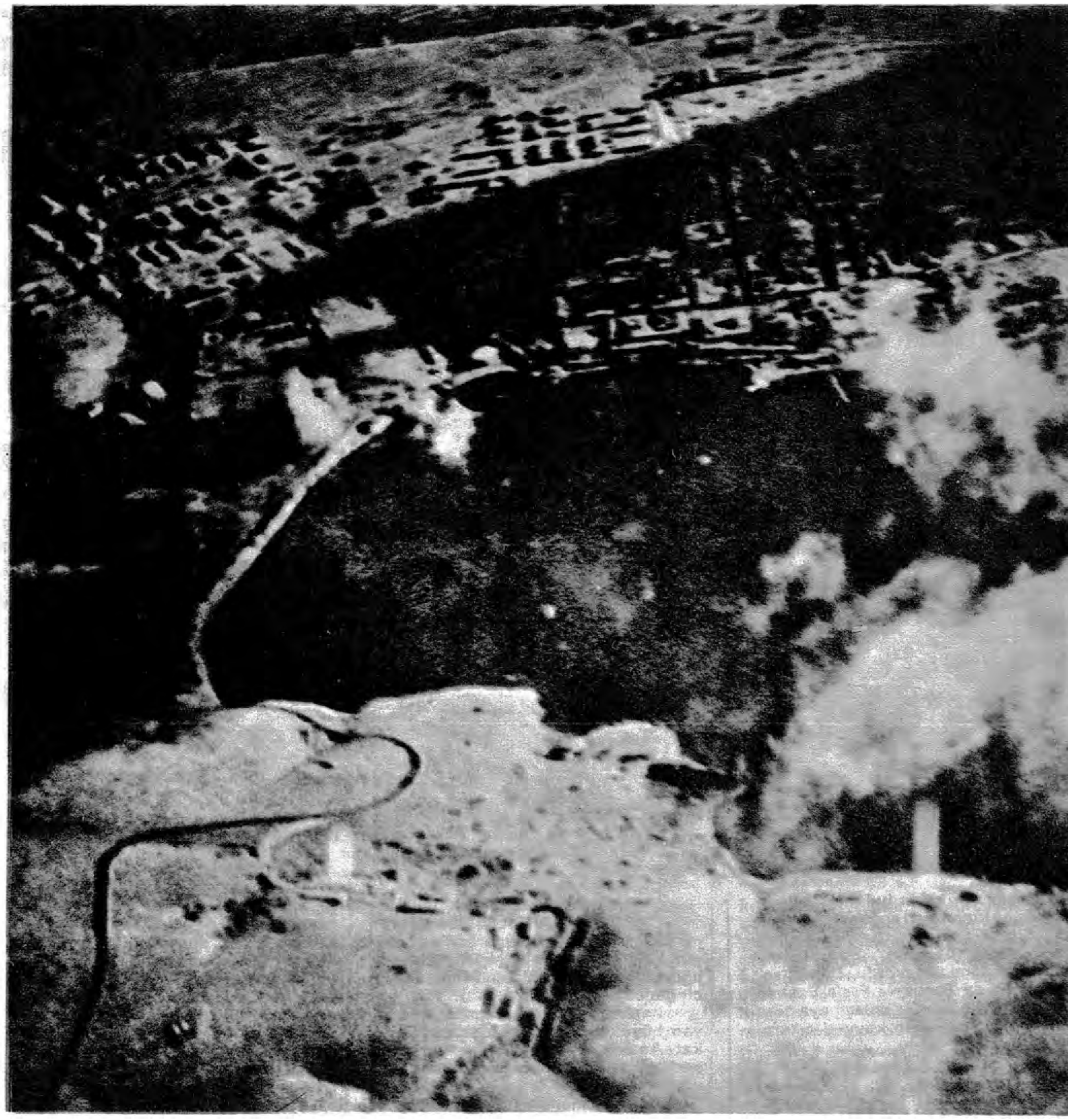
Öbür yandan son zamanlarda Mourmansk'tan kuzeye gönderilen malzemenin külliyetli miktarda yiyecek maddesi ihtiva edişi, Rus ordusunu tehdit eden yiyecek sıkıntısını ispat eder.

Acil ihtiyaç olmasaydı. Ruslar, son derece değerli olan taşıma imkanlarını yiyecek maddesi için kullanmazlardı.

Menemencioğlu, Ukrayna'daki verimli bölgeleri ve Donetz havzasını kaybetmenin İran'la nakil yollarının kesilmesi tehlikesinden daha önemli olduğuna inanmaktadır.

O kendi yönünden, Amerikan levazımını Basra kanalıyla nakletmenin ancak sembolik bir anlamı olduğunda ısrar etmektedir.

Bakan şöyle devam etti: Yukarki şartlar müvacehesinde Alman ordu-

Bir hava savaşı sırasında Tobruk'un yukarıdan görünüşü

su bu kış, geçen yıl ki kadar güçlü bir düşmanla savaşmıyacaktır.Rusların, silah, benzin ikmali ve yeni madenlerin işletilmesi gözönüne alınırsa yine sonuca varılır.

Bu herhalde Rus ordusunun gelecek güz, boyun eğeceğini düşünmek anlamına gelmez. Şimdiye kadar yaz seferi yeter ölçüde açık bir sonuç vermediğinden herhangi bir karara varmak için vakit çok erkendirŞimdi zaman ilerlemekte ve Eylül yağmurları harekatı engellemektedir. Öbür yandan Rus ordusunun esas kuvvetlerini teşkil eden 300 tümeni halen 14 Rus tümeninin çarpıştığı Kafkas harekatına henüz katılmadığını gözden uzak tutmamak lazımdır.

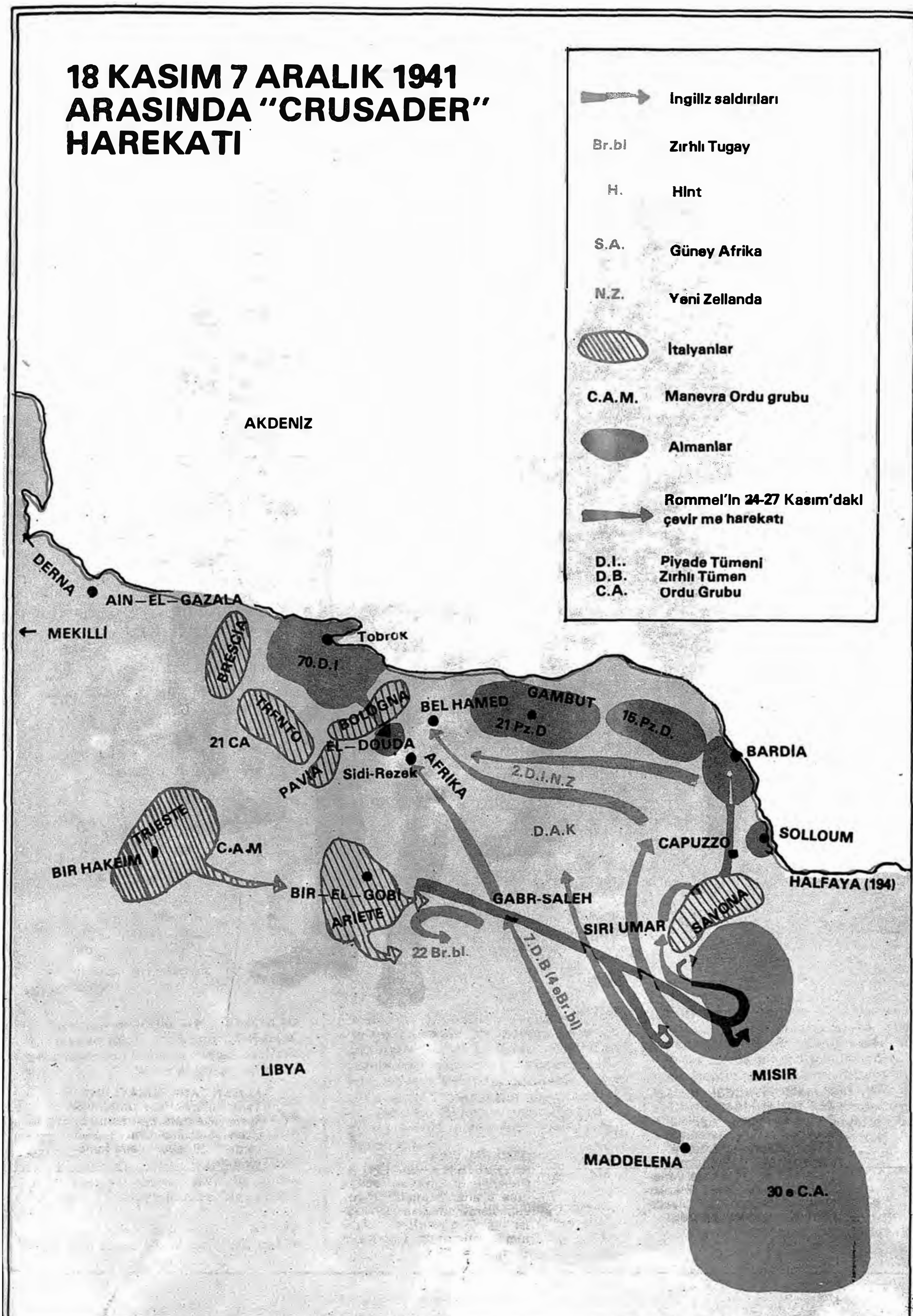
Bu şartlar altında Türk Genel Kurmay'ı, gelecek yılın ilkbahar veya yazında kati darbeyi indirme kararını vermezse Alman Genel Komutanlığının, ana Rus kuvvetleriyle karşılaşmak zorunda kalacağı görüşüne eğilimlidir.

Bu amaçla, Stalingrad Volga hattından kuzeye doğru hücuma geçmek gerekecektir. Eğer Alman ordusu bu hücumla düşmanın Moskova ve Koubichef arasında bağlantısını keserse Rus ordusu "zor duruma" düşer.

Güneydeki askeri harekat konusunda belli başlı problemlerden biri olan, Rusları Karadeniz kıyısından sürme işi (1) Novorossiisk ve Touapse'i sadece piyadenin çalışmasına elveren dağ geçitlerinden ele geçirmek mecburiyetine rağmen halledilmek üzeredir.

Şimdi, doğuya doğru ilerledikçe bu bölgelerin elde edilmesi güçleşmektedir. Baku'nun ele geçirilmesi de bir problem olacaktır.

18 KASIM 7 ARALIK 1941 ARASINDA "CRUSADER" HAREKATI

Savaşın üniformaları

ALMAN PİYADESİ 15.PANZER TÜMENİ 1941
Bu üniformalar, İngilizlerinkine benzetilmek istenmiştir. Alman askerleri Afrika'ya ilk geldiklerinde bu üniformaları giymişler ancak sonra yerlerini daha kullanışlı olanlar almıştır. Alman 98 k piyade tüfeklerini kullanıyorlardı.

GENERAL VON RAVENSTEİN KASIM 1941
Generallerin giysileri suağa göre ayarlanmamıştı. Doğu cephelerde savaşan arkadaşlar gibi giyinirlerdi. 7,65 mm'lik otomatik tabancalar vardı.

ALMAN TANK SUBAYI 1941
Tank subaylarının üniformaları sıcağa göre ayarlanmıştı. Uzun tozluklar ve kepleri vardı. P.38 tabancasını kullanırlardı.

Tobruk yakınlarında bir İtalyan uçaksavar topu.

Menemencioğlu gelecek için şu iki hususu düşünmektedir: 1 Rusya'da eskisinden daha ez meşakkatli bir kış seferi, 2. Mısır'a karşı harekat imkanı.

Türkiye Dışişleri Bakanı Rommel in güz sonunda Kıbrıs ve suriye'ye doğru çifte saldırıya geçeceğinden emindir.

Bu şekilde çizilen manzara Türkiye'yi savaş sahnesi dışında bırakmaktadır. Türkiye için bu bir avantajdır.

Türk diplomasisi Mihver devletletlerinin stratejik hedeflerini İran ve Irak yönünde değil Moskova yönünde geliştirmesinden açıkça kazançlı çıkmıştır. Suriye'ye Kıbrıs yönünden yapılacak saldırının, Anadolu'yu bu kış Süveyş'e uzanan stratejik kıskacın dışında bırakmasını dilemektedir

Tabii bu Bakanın geleceği baktığı iki görüş açısından izlenen bir durumdur.

Kırk dakika süren birinci görüşmede "ikinci cephe" meselesine zaman bulamadım. Yalnız, Bulgar elçisiyle olan görüşmesinde Menemencioğlu'nun böyle bir teşebbüs için "kötü bir şaka" dediğini biliyorum. Fakat Belçika elçisiyle yapmış olduğu bir konuşmadaysa tersine benimle yaptığı görüşmedekinden daha büyük bir inançla Rus ordularının hanüz yıpranmamış kuvvetinden bahsetmiş, Ukrayna'daki verime belli belirsiz bir imada bulunmuştur.

Hoş görünen bir ihtiyatın nüansları burada açığa çıkmaktadır.

Ziyaret ettiğim Yunan elçisi, taze birliklerden kurulu 300 Rus tümenine büyük önem vermektedir.

Yunan elçisi Rusların kaybettikleri petrol topraklarının toplam petrol ürününün ancak yüz de 25'ini

Tankların arkasından gitmeye hazırlanan İngiliz askerleri araçlarına binmeğe çalışıyor.

sağladığını, öte yandan Ural kaynaklarının beklenmeyen sonuçlar" verdiğini göz önüne almaktadır.

O. Alman ordusunun bu sonbaharda Bakü şehrini elde edemeyeceği ve Baku petrollerinden Sibirya ötesi demiryollarıyla bağlantı hattının ayrıldığı Krasnovodosk garı vasıtasıyla istifade edilebileceğini hatırlatmaktadır.

Von Papen'le Tarabya'da yemek yedim. İtalya büyükelçisi de oradaydı. Konuşma Akdeniz'deki İtalyan - Alman başarısının anlamından açıldı Muhataplarım iyimserdi.

İtalya büyükelçisi müteaddid defalar zaferin seneye kazanılacağını söylüyordu. Almanlar, Anglo - Saksonların katı tavırlarına, bütün uzlaşma fikirlerini reddederek aynı katılıkla cevap vereceklerdi.

Şansölye Hitler, Türkiye'nin yeni büyükelçisiyle bu anlayış içinde konuşmuştur.

Menemencioğlu kaynağı ne olursa olsun benzer bildiriler konusunda çok ketum.

Son günlerde Hollanda elçisiyle yapmış olduğu görüşmede, Belçika Hollanda ve Norveç'e tam bagımsız-

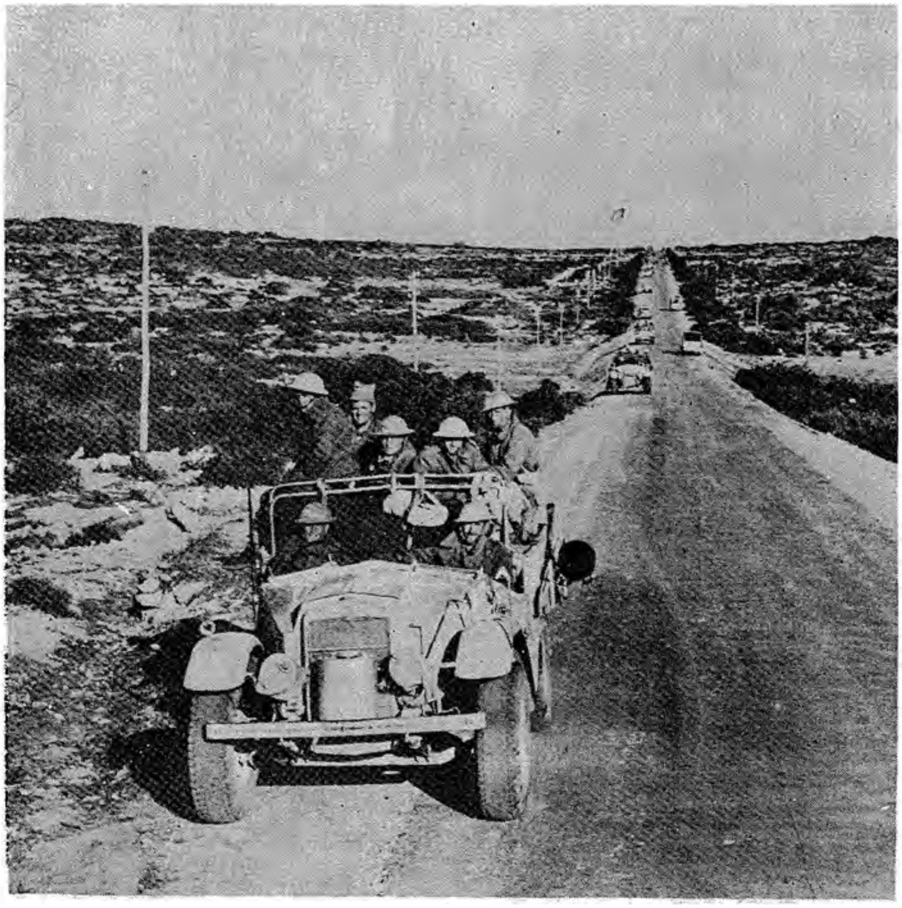
lık verilmesi şartiyle anlaşmanın mümkün olduğu kanaatini ifade etmiştir.

Belçika ve Hollanda elçileri ülkelerinin durumundan çok endişeliler. Çünkü Londra bu konuda mesele çıkarılmamasını ve çıkarıldığı takdir de olumsuz bir tavır takınılacağını belirtmiştir.

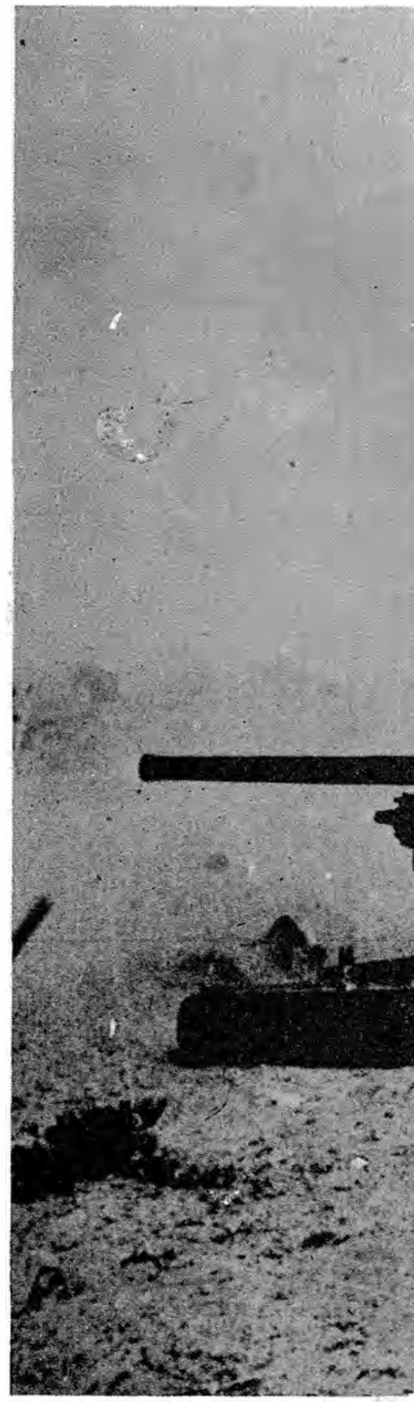
Çarşamba günü birlikte yemek yediğimiz İngiltere Büyükelçisi İsviç re'deki durum ve tabii yolculuğum konusunda tafsilatlı sorular sordu. Böylece bizdeki durumu, halkımızın takdire değer davranışını, mülteciler meselesi karşısında Federal Konsey' in endişesini izah etmek fırsatını buldum.

Büyükelçiye, daha önceki konuş malarımızın tersine, Alman mukave metinin yakın zamanda kırılacağı konusunda kendisinden dinlemeye alışık olduğum sözlerden kaçındığını ifade ettim. Büyükelçi Mihver devlet lerinin, görünüşe göre, savaşı "bir ya da iki sene" sürdüreceği konusunda ki Türk bildirilerine inanmaya eğilimli olduğunu belirtti.

İtalya, Belgrad ve Sofya yoluyla dönüşüm hadisesiz geçti. Aynı hatta

İngiliz araçları sahil yolunda zaferlerinden mutlu, ilerlerlerken.

İngiliz topçuları Alman tanklarına ateş açıyor.

diplomatik kuryemizin tecavüze uğrayacağını bilemezdim.

Eskiden Yugoslav olan İtalya mıntıkasında(Postomia- Lioubliana) yol aşağı yukarı 200 metreye bir dikilen takviyeli nöbetçilerle korunmaktaydı. Sipere girmiş nöbetçiler, değerli yapıların (köprüler, tüneller v.b) korunması için geçici istihkamlar yol boyunca göze çarpmaktaydı.

Geçici barakalarını duvarlarında mazgallar vardı. Duvarlar, aralarıda bi sıra taş bulunan çift katlı kütükten yapılmıştı.

İşlerin çoğu henüz bitmemişti. Değerli yapılara giriş ve çıkışlar yaklaşmayı engelleyen dikenli teller le çevrilmişti. Tehlikeye açık öbür bölgeler de böyleydi.

Yol boyunca uzanan bölgenin çok sık ormanın aşağı yukarı yüz metrelik kısmı kesilmişti.

Yolculuk süresince trende ve kompartmanımda özel bir askeri birlik bulundu. Bu ihtiyat tedbirleri Almanlar tarafından işgal edilen bölgelerde (Lioubliana - Zagreb) Zagreb Belgrad arasındaki Hırvat bölgesinde gündüz geçtiğimiz bütün batı bölgelerinde bırakıldı. Belgrad' tan sonra bu defa eski tipte sağlam tahkimata (briketten, taştan yapılma projektörlü barakalara) rastlanıyordu.

Hizmet büyük ölçüde Bulgar birlikleriyle görülmekteydi. Nöbetçiler çok aralıklıydı.

Sırbistan ve Bulgaristan'da tren yataklı vagonlar hariç çok doluydu. Koridorlardan geçmek mümkün değildi. Kompartmandan çıkmamak daha iyiydi.

Garlarda mesela Milano garında halk çok seyrek gelen trenleri bekleyerek bütün gece zifiri karanlık ta itişip kakışmaktaydı. Bütün bunlar üzücü bir manzara yaratıyordu.

Askeri polis hizmetlerinin Almanlar tarafından sağlandığı öbür bölgelerde özellikle Balkanlarda böyle çok sayıda yolcuya rastlamadım. Açıkça sıkışıklık yoktu.

Sofya yakınında otomobil, kamyon ve motosikletlerden kurulu bir Alman birliğini taşıdığı anlaşılan bir trenle karşılaştık. Bütün malzeme hasara uğramıştı, çamur ve tozla kaplıydı ve anlaşıldığına göre birlik büyük zarar görmüştü.

Askerler (genç genç Almanlar) cesaret doluydu. Elbiseleri düzgündü fakat yıpranmıştı.

Kısmen, benim yaptığım yolculuğu yapan Binbaşı Frick kısa bir süre sonra orada olacak ve yolculuk intibalarını teknik tafsilatıyla anlatacaktır.

30.Belge
RİBBENTROP'TAN HEWEL - WEHRWOLF'A (1)

Gizli

TELGRAF

Fuschl, 12 Eylül 1942, 16,30
12 Eylül 1942'de alınmıştır. 17,25
Sayı 1104
12 Eylül 1942 tarihinde 179 sayıyla Elçi Hewel-Wehrwolf'a çekilmiştir.

Führer ve Bakan Hewel-Wehrwolf İçin Bilgiler

Ankara'daki büyükelçimiz tarafından gönderilen Türkiye Başbakanı ve Dışişleri Bakanıyla yapılan

görüşmelerde ele alınan Sovyet Rusya'daki Türk - Moğol halkları problemi konusundaki raporlar bizi Ankara'ya çok ihtiyatlı hareket edil mesi gerektiğine dair talimat yazmaya zorlamıştır.

Elçi Hewel'in bildirdiğine göre bu raporlar Almanya'ya çağrılacak olan von Papen'e meselede çok ihtiyatlı davranması ve yersizkonuşmalardan kaçınması, şifahen her türlü bilginin verilmesi konusunda Führer'i ikna etmiştir.

Henüz gönderilmemiş olan ilişik telgraf talimatının zorunla bir garanti olacağını ve von Papen'i bu konuda açılmaktan alıkoyacağını düşünmekteyim.

Büyükelçiyi buraya davat etseydim, uluslararası basında bu tip yolculukları çevreliyen arzu etmediğimiz dedikodular, Türk hükümetiyle sıkı temaslara gireceğimiz intibaını kolayca yaratırdı. Böylesi de askeri görüş açısından yolculukların Kafkas harekatı ve bu bölgelerin gelaceğine bağlı olduğunu düşündürecekti.

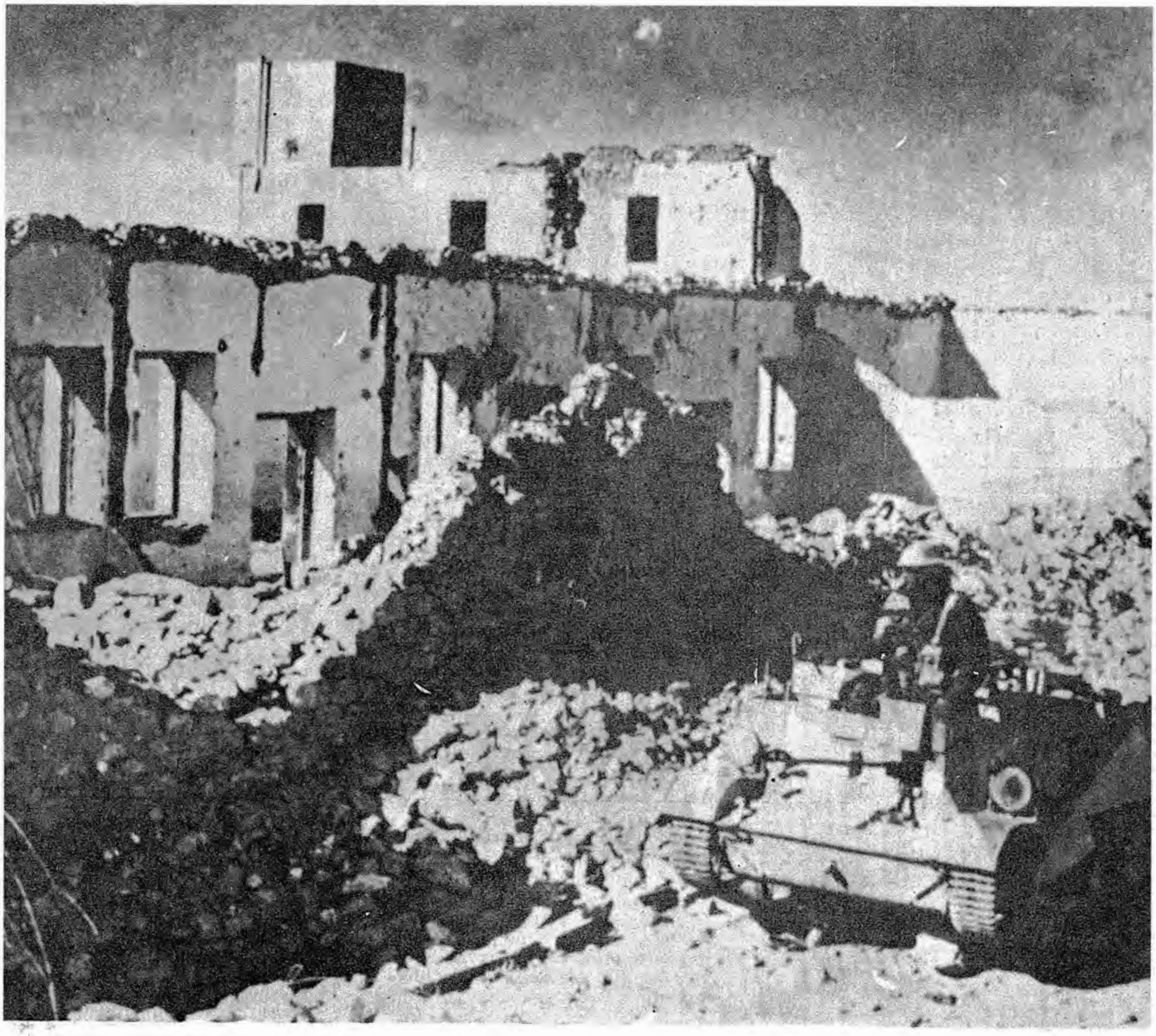
Führer'in yukardaki fikre itiraz etmemesi durumunda, von Papen'e ilişik talimatı göndermenizi teklif ediyorum. Bununla birlikte Führer, diğerleriyle birlikte bu meseleyi de incelemek üzere sayın von Papen'i çağırmamı isterse lütfen bana bilgi veriniz.

Fuschl, 12 Eylül 1942

Führer için verilen bilginin sonu lununı ardından telgraf tasarısı gelmektedir.

TELGRAF TASARISI

Alman Büyükelçisi
Ankara
Büyükelçinin Şahsına
Gizli

İngiliz motorize birlikleri bir kasaba yıkıntısının arasından geçiyor.

26 ve 27 Ağustos tarihli telgraflarınızdan ve 27 Ağustos tarihli raporunuzdan anlaşıldığına göre, Türk Devlet adamlarıyla son görüşmelerinizde Kafkasya ve Sovyet Rusya'nın öbür bölgelerindeki Türk - Moğol çıkarlarıyla ilgili konu tekrar ele alınmıştır.

Sorunun çözülmesinde Türkiye'nin hangi yolda iş birliği yapacağı da tartışılmıştır.

Bay Numan ve Bay Saracoğlu fırsattan, Türkiye'yi bu işlere sokacak çıkarı belirtmek için yararlanmışlar ve pek açık olmayan tarzda gerek mahrem olarak gerekse araya bir başkasını katarak bize destek olmayı teklif ederek Türklerin arzu ve taleplerini belirtmişlerdir.

Aynı zamanda onlar, bütün dünyaca bilinen tarafsızlıklarını yeniden ileri sürmektedirler.

Şimdilik, bu meseleler ve oların gelişmesi konusunda Türk hükümetiyle görüşmelere girmenin hiç bir faydası yoktur.

Meselelerin Türkiye'ye genel politikasını savaşçı devletlere ve bizim lehimize çevirmesi için yeterli bir çıkar vaad etmediği dikkate alındığında onlara herhangi bir garanti vermemiz veya Türkiye'nin arzu ve taleplerine katılma yolunda elverişli bir fırsat yaratmamız için sebep yoktur.

Dolayısiyle bu tür meseleleri artık ele almamanızı, Türkler tarafından Sovyetler Birliğindeki Türk oğol halklarının çıkarları yeniden ortaya atılırsa mutlak ve ketumluluk göstermenizi rica ederim.

Ribbentrop
Sonnleiter

Tasarının sonu

31. Belge
KROLL'DAN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINA
TELGRAF

Tarabya, 21 Eylül 1942
21 Eylül 1942 da alınmıştır. (aat 19,30)
Sayı 1322
VII. Siyasi Kısma- 1242 Gizli
16 Eylül tarihli 1334 sayılı telgrafınıza

Yunanistan Büyükelçisinin Numan üzerinde Willkie'nin statistikleriyle yaratılan güçlü izlenimle ilgili bildirisi gerçeğe uymamaktadır.

Kendisinin gerçek konusunda pek titiz olmadığı malumdur.

Willkie'nin ziyareti sırasında büyükelçinin emriyle Ankara'da bulunuyordum. Numan'la Dışişleri Bakanlığı yüksek memurlarıyla Basın Genel Müdürü'yle ve Milletvekilleriyle olan görüşmelerimden edindiğim intibaa göre Türkler, Wilkie'nin sırf

propaganda mahiyetinde, malum ve çok yüzeyden düşüncelere sahib olduğunu düşünmektedir.

Türkler, benim görüşüme göre Mihver devletlerinin üretimiyle mukayese etmek için Amerikan üretiminin açık bir tablosuna sahib olmak istemektedirler. Bu tür bilgileri gizli tutmak mecburiyeti karşısın da böyle bir şey imkansızdır.

Willkie'nin gelecek yıl denize açılacak Alman denizaltılarının 350.000 tondan fazla olmayacağı iddiasına gülüp geçmek kolaydır.

Onun, yıpranmış denen Rommel ordularıyla şu sıralarda garantiye alınacak olan Mısır cephesi konusun daki iddiaları burada bazı şüpheler doğrumuştu. Afrika bölgesindeki sürprizlerg örüldükten sonra, bu iddialar kandırıcı olmaktan çıkmıştır

Willkie gibi bir sivilin Rommel gibi kendini kabul ettirmiş bir askeri lider hakkında konuşması türklar tarafından bir davranış hatası olarak görülmüştür.

Türk hükümatl, Sovyetlar Birliğl, İtalya va Fransa konusunda aldandığı için çok tabii olarak Amerika Birlaşik Davlatlerinin şimdikl ve galacak askeri gücü konusundaki bütün bilgilerle ilgilidir.

Bilindiği gibi, Kahire'dakl Türk Büyükelçisi özellikle bu meseleyi görüşmak üzere Washington'a gönderilmişti.

Türkler Willkia'nin ziyaretini ondan mahrem bilgi almak için bir diğer soruyla değerlendirmesini bilmişlerdir. Willkie'nin onları tatmin ettiğinden şüphem var.

Önceki talgraflarımda da belirtmiş olduğum gibi (10 Eylül tarihli 1276 sayılı telgrafla 11 Eylül tarihli 1285 tarihli telgrafa bakınız) Willkie'nin ziyareti sırasında Türkler har şeyden önce en kısa zamanda büyük ölçüde savaş malzemesi ve tahlil elde etmek yolunda hareket ettiler.

Rumenlerle İtalyanlar ın yaydığı ve tahlil elde etmek yolunda hareket ettiler.

Rumenlerle İtalyanlar'ın yaydığı ve Willkie'nin Türklere bir milyar dolar para va beş bin uçak verecekleri konusundaki haber hiçbir şekilde teyid edilmemiştir.

Bu laflar ziyaretin fiyaskosunu örtmek için Amerikan ve İngilizler tarafından çıkarılmıştır.

Kroll

32. Belge
KİLLİNGER'DEN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINA (1)
TELGRAF

Bükraş 25 Ekim 1942 saat 11
25 Ekim 1942'da alınmıştır, saat 11,15
Sayı 5307, tarlh 25 Ekim

Başbakan vakili, uzun süre Türkiye'da kaldıktan sonra buraya galan Türkiye büyükelçisiyle bir görüşme yaptığını söyledi.

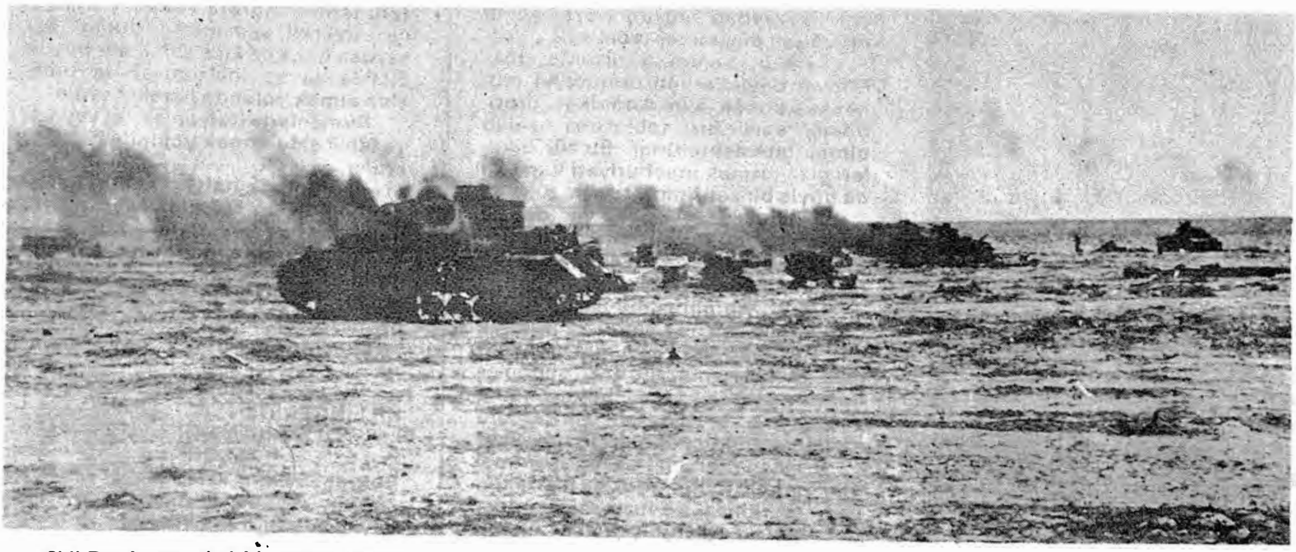
Görüşme sırasında Tanrıöver Rusya'nın eskisi gibi Türkiya'nin bir numaralı düşmanı olduğunu va ülkesinin, tarafsızlığa sıkıca bağlı kalacağını belirtmiştir.

KİLLİNGER

Almanların orta menzilli topu, gene yarısı İngiliz mevzilerini ateşe tutuyor.

Sidi-Rezek çevresindeki savaşta yanan Alman tankları

Gece savaşlar sırasında saf dışı kalan bir İngiliz tankı, Almanların keşif kolu tarafından izleniyor.

33.BELGE
PAPEN'DEN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINA (1)

Gizli

Ankara 2Aralık 1942
Almanya Büyükelçiliği
Sayı 717 - 42 Gizli
Dışişler Bakanlığına
Berlin

Özü: Askeri Ataşenin Türk Genel Kurmay Başkan Vekiliyle görüşmesi

Tümgeneral Rohde dün Türk Genel Kurmay Başkan Vekili Orgeneral Asım Gündüz'le tafsilatlı bir görüme yapmıştır.

Rohde'ın özel kuryeyle gelecek raporuna ayrıca dikkatinizi çekerim.

Orgeneral, Alman Genel kurmayının giriştiği harekatı sert bir dille tenkid etmiş ve askeri ataşeye zamanında verdiği Kuzey Afrika'da beliren tehlikeyle ilgili raporların tesirsiz kalmasına hayret etmiştir.

Ataşe, Orgeneralin tenkid izi taşısa da samimi olan fikirlerinin Doğu cephesindeki harekatı, Avrupa'da güvenliği sağlayacağımız noktaya getirmiyeceğimiz korkusundan doğduğu intibaını edinmiştir.

Alman Genel Kurmayı, savaş sahnesinde hayati önemi olan kısımlarda ağırlık merkezleri yaratmadığı ne bekılırsa, klasik stratejinin genel kurallarına aykırı hareket etmiştir.

Türk Genel Kurmayına göre, Alman kuvvetlerinin büyük bir kısmını uzun süre oyalıyan Stalingrad stratejik bir hedef görünmemektedir

Yedekler büyük ölçüde bir Nokta için kullanıldığından, Kafkas cephesi kuvvet yığımı bakımından zayıf kalmış ve saldırıyı durdurmuştur.

Almanlar Mihver'in geleceğinin kat'i bir önemi olan Mısır'ı ele geçirememediler. İngiliz hücumu karşısında yenilgiye uğradılar. Çünkü başarıye ulaşmak için vazgeçilmez olan uçaklar da doğu cephesine toplanmıştı.

İngilizlerin 8.Ordusuna mensup "Cruiser" tankları, Sidi-Rezek bölgesinde ilerler ken

Orgenerale göre doğu cephesinin bütün olarak tutulabileceği kesin likle düşünülebilir.

Herhalde mesele Alman Genel Kurmayının bu cephede girişilecek yeni bir bahar taarruzu için yeterli sayıda tümen mi toplayacağı, yoksa Mihver'in en tehlikeli ayak bağı görünen İtalya'yı mı destekliyeceğidir.

Kuzey Afrika'yıelde bulundurma imkanı çok zayıf görünmektedir. Türk Genel Kurmay Vekili Tunus'ta 6 Anglo - Amerikan tümenine ve Kuzey Afrika'daki Fransız silahlı kuvvetlerinin bütün askeri potansiyeline karşı yalnız üç tümenimiz bulunduğunu gözönüne almaktadır.

Orgeneral, İngilizlerin gelecek yıl Norveç'ten Finlandiya cephesindeki Ruslarla birleşmek üzere bir çıkartma yapacaklarına işaret etmiştir. Bu bizim için dikkate değer bir husustur.

Açıkça, Alman nakliyat imkanlarını cepheninn en uzak noktalarına taarruzla en son ölçüde tüketmek, Alman yedeklerini dağıtmak istemektedirler.

Bunun tarafsız bir ülkenin daima iyi haber alan elçisiyle yapmış olduğum aynı konudaki konuşma çok ilgi çekicidir.

Aynı kaynaktan gelen sözlere müstenid kısa bir raporda da Mihver devletlerindeki benzin ikmali meselesinin düşman kampında büyük bir ilgi uyandırmakta olduğuna işaret etmiştim.

Elçi bugün bana şunu söyledi: "Düşman devletleri Mihver devletlerinin benzin konusundaki istikrarsız durumundan yararlanmak ve bu kış Mihver devletlerinin azami benzini yakması için mümkün olana yapmak istemektedirler."

Eğer ilkbaharda girişeceğimiz büyük çapta harekatı mümkün kılacak benzini arttırabilirsek düşman büyük bir fırsat kaçıracaktır. Çünkü Maikop'un ele geçireceğimiz için gelecek yıl benzin durumumuz bu yıla nazaran çok daha iyi olacaktır.

Papen

34.Belge
RİBBENTROP'TAN PAPEN'E
TELGRAF

Gizli

Özel tren 5 Aralık 1942, 2,30
5 ARALIK 1942'de alınmıştır. Saat:3, 30

Sayı 1526
BÜYÜKELÇİNİN ŞAHSINA

20 Kasım tarihli ve a-6154 sayılı bildirinize cevaben, mali durumlarının yetersizliği dolayısıyla Türkiye'deki dostlarımızı destekleyebilmeniz için size beş milyon altın Reichsmark gönderilmesini emrettim.

Bu parayı rahatça ve bol bol kullanmanızı ve kullanma yeri hakkında bana bilgi vermenizi rica ederim.

Ribbentrop

1700 sayısıyla Türkiye'deki Alman Büyükelçiliğine çekilmiştir.
Berlin 5 Aralık 1942

35.BELGE
ZEİLER'DEN DIŞİŞLERİ
BAKANLIĞINA

İstanbul 9 Eylül 1942

İngilizlerin Süveyş Kanalından atılmamasını, öbür yandan Rusya'ya karşı açtığımız seferde başarıya ulaşmamızı arzu eden Türkler, kuvvetlerimizin uzun da olsa kısa da olsa bir süre sonra Rusları yenmemize yetip yemeyeceğini merak etmek tedirler.

Türkiye şimdiye kadar, son zaferi çok şüpheli bularak bize hiç yardım

13) İtalyan tankları çölde bir harekata hazırlanıyor.

etmemiştır. Onlar, İngiliz zaferinin Rus zaferi, Boğazlar üzerindeki Türk eğemenliğinin sonu demek olacağını bilmektedirler.

Herhalde, Türkiye'de son üç yıldan beri kötü ürün alınmasından doğan durumu lehlerine kullanmak isteyen Amerikalıların kuvvetli baskı sı İngiliz başarısı lehinde dengeyi sağlamaktadır.

Romanya petrol bölgelerine yapı lacak hava hücümlarında Türkiye' nin üs olarak kullanılması şüphesiz Amerikalıların gayesidir. bu amaçla, İngilizler hava alanları yapmaya girişmişlerdir.

Ayrıca Güney Anadolu'da askeri birliklerin izmir Selanik yönünde naklinden başka gayesi bulunmayan yollar yapılmaktadır.

Amerikalılar bu planı Kuzey Afrikadaki Fransız harekatından bağımsız olarak mı, ona paralel olarak mı, yoksa bu harekat çıkmaza girdiğinde mi uygulamak niyetindeler. Bu konuda bir hüküm verilemez

Dışişleri Bakanı Numan, Büyükelçiye kabine adına ve görevli olarak, Mihver devletleri çökmek üzere de olsa, Türkiye'nin tarafsızlıktan ayrılmayacağını bildirdi.

Bu türkiye'nin herhalde tarafsızlıktan ayrılmaması demektir.

Numan'ın beyanı Genel Kurmaya ait fikirlere ve Türkiye'nin hiçbir zaman Almanya'nın yerilgisinde bulunmayan gerçek çıkarlarına karşılık tır sanıyorum.

Neticede, Numan'ın ifadesinin hiç değilse şimdilik Türk Dışişlerinin samimi fikri olduğunu düşünmekteyim. Askeri ataşeler ve gazeteciler arasında Türkiye'nin, Amerika Uzak doğu'ya güçlü bir orduyla adım attığında ve daha az avantajlı nakil imkanına (Karadeniz) sahib Almanya'nın ona karşı duramayacağı zaman bile bu tarafsızlığını sürdürüp sürdürmeyeceği sorusunu ortaya atanlar bulunmaktadır.

Ayrıca Türk İngiliz askeri işbirliği onlar şüpheli görmektedirler.

Tahminlerinde onlar kadar ileri gitmek ve Türkiye'nin her iki tarafa da oynadığını söylemek istemiyorum. Fakat azami derecede savaş malzemesi elde etmek için düşmanlarımıza yöneldiklerini düşünmeye eğilimliyim.

Zeiler

22) General Sir Frank Messervy tahkim edilmiş olan Omar kalesini ele geçirerek 8. Ordunun bozguna uğramasına engel oldu.

36.Belge
MANSTEİN'DEN DİRCKSEN'E
9.Mayıs 1943
ÇOK SAYIN VON DİRCKSNE,
Tafsilatlı ve ilginç mektubunuza çok teşekkür ederim.

her şeyden önce Madam Dircksen'in sağlığı konusunda üzüntülerrimi ifade etmek kendisine en iyi dileklerimi iletmek isterim.

Niedermayer'a yapmış olduğunuz ziyaretin intibaları beni çok ilgilendirmiştir. Bu yardımcı halkları bizim için savaşacak iyi askerler yapabilsek! Şimdiye kadar gerçekte onlar ilerleme tehlikesi karşısında geri çekilmekteydiler.

Onları büyük ölçüde ve fayda sağlayacak şekilde bolşevikler, Ruslar ve Rusya'nın ayrı ırktan halkları karşısında harekete geçirseydik çok iyi olurdu.

Bizim için en güç soru, çıkarlarınız karşı olduğundan bu halklara hangi hedefi gösterebileceğimiz sorusudur.

Şu sıcak yaz günlerinde yeniden, hadiselerin gelişmesini bekleyerek genel karargahta bulunuyorum.

Şimdilik her şey sakin. Tunus harekatının gelişmesi çok kötü. O yeniden Alman düşüncesini işgal edecek ve İtalyanlar sav aşçı ruhunu yenilemek için sebep bulamayacaklar

Mektubuma maalesef son vermek zorundayım.

Bir sürü mektup yığılmış beni bekliyor.

Madama en iyi dileklerimle
Yakın dostunuz.
Manstein

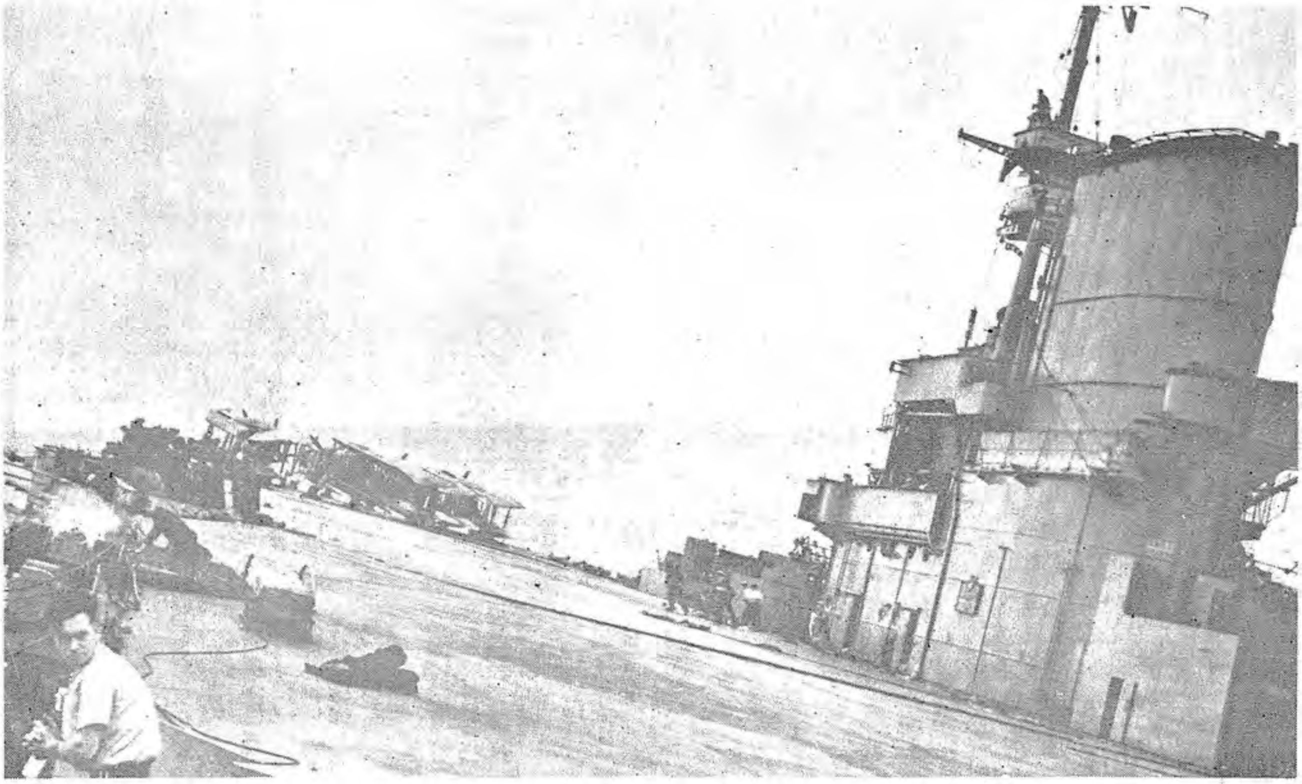

İngilizlerce Amerikalılar tarafından verilen "Honey" tankı ve mürettebatı düşmanın geldiğinin bildirilmesi üzerine harekete hazırlanıyor.

Alman araçları çölde ilerliyor. Geride yanan tankların dumanları göğe yükselmek te

DENİZLERDE SAVAŞ

U.81 denizaltısı tarafından torpillenen İngilizlerin Ark Royal uçak gemisi Cebelitarık açıklarında battı.

İngilizlerin Malta adası aracılığıyla Akdeniz'de mihver ülkelerin donanmalarına karşı belirli bir üstünlük kurduklarını daha önce söylemiştik. Ancak bir süre sonra Akdeniz'de durum öylesine değiştiki İngilizlerin planları hepten altüst oldu.

İşlerin bu bölgede aleyhine geliştiğini gören Hitler, Atlantik'teki başarısını tehlikeye düşürmeyi de göze alarak Akdeniz'de bulunan kuvvelerini denizaltılarla güçlendirmeyi düşündü. Bu değişiklik gözle görülür bir düzelmeyi de beraberinde getirdi. 13 Kasım günü Malta adasına son parti uçaklarını teslim eden İngilizlerin *"Ark Royal"* uçak gemisi, Cebelitarık açıklarında U 81 cep denizaltısı tara fından torpillenerek batırıldı. *"Illustrious"* *"Formidable"* ve *"İndomitable"* gemileri o anda Amerika'daki tersanelerde bulundukları için, İngilizlerin elinde modern uçak gemisi olarak bir tek *"Victorious"* kalmıştı.25 Kasım günü İngilizlerin başına yeni bir felaket daha geldi. Sollum'un 100 kilometre kadar kuzeyinde, Jutland (I. Dünya Savaşı'nın en ünlü deniz savaşı) Savaşını kahramanı "Barham" zırhlısı U 331 cepdenizaltısı tarafından torpillenerek batırıldı. Gemideki mürettebattan 861 hayatlarını kaybetti. 450 kişi ise o anda olay yerinde bulunan destroyerler tarafından kurtarıldı. Kurtarılanların arasında *"Matapan Burnu"* Savaşının tanınmış simalarından Amiral Pridham Wippel'de vardı. 14 Aralık günü İskenderiye açıklarında, *"Galatea"* hafif kruvazörü, U557 tarafından batırıldı.

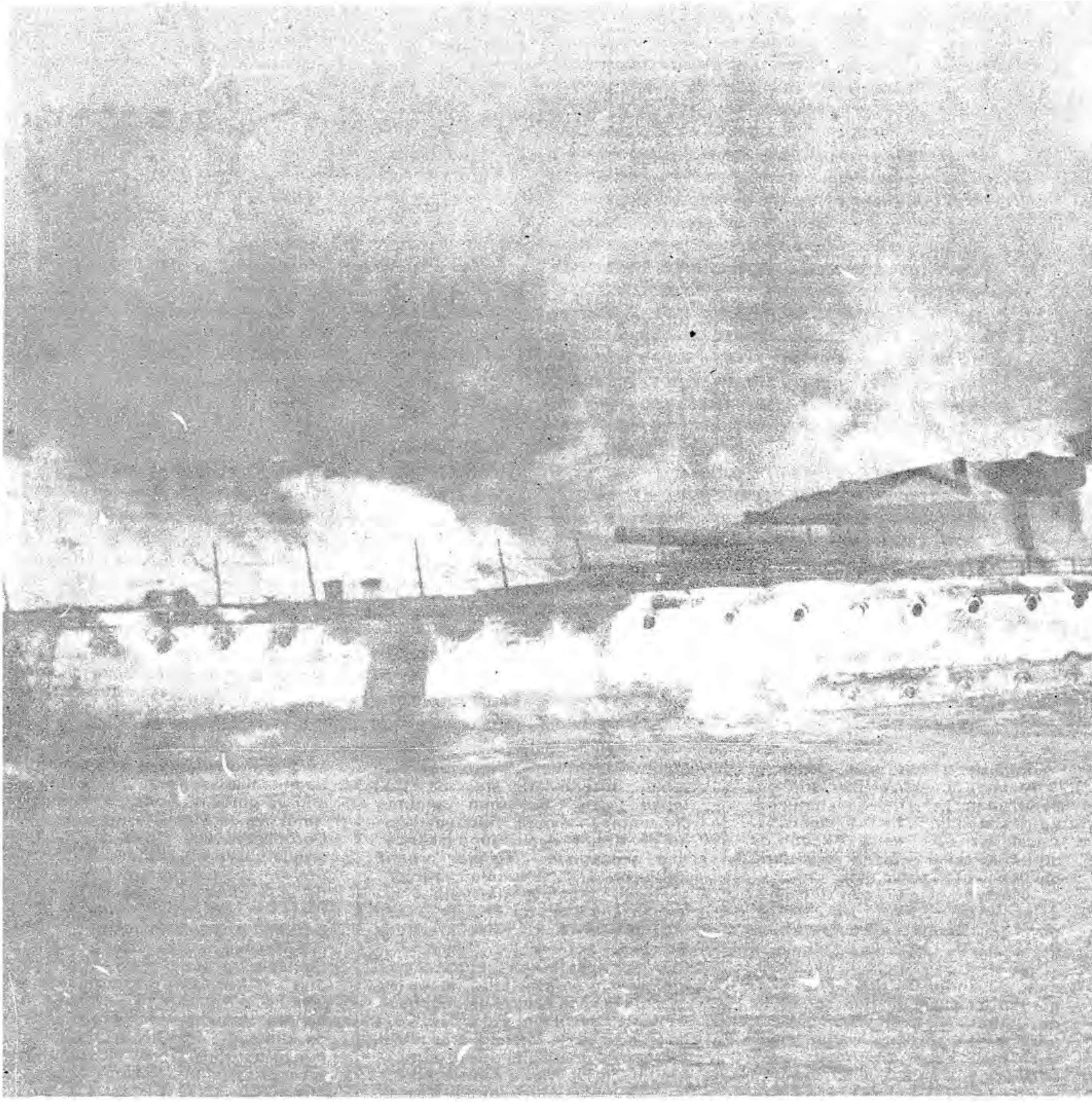
Hitler bununla da yetinmedi. İtalyan dostunun da onayını alarak burada yeni bir komutanlık kurdu. Bu yeni komutanlığın başına da Mareşal Kesselring'i getirdi. Hava mareşalinin amacı, İtalya ile Kuzey Afrika arasında kalan bölgenin hava ve deniz güvenliğini sağlamak, böylece de Libya ile Sirenaik arasındaki irtibatın sürekliliğini elde etmek. Bunun için de Malta adasını etkisiz hale getirmesi gerekiyordu. Kesselring'in görevleri arasında, Akdeniz'deki müttefik deniz trafiğine engel olmak ve Tobruk ile Malta'nın gereksindiği malzemelerin yerine varmasına olanak tanımamak.

Kesselring hemen Akdeniz bölgesinde bulunan hava ve diğer kuvvetlerin bir toplamını yaptı. Kendisine yardım etmek için 2. Filo'ya emir gönderdi. Böylece Sovyet Rusya üzerindeki Alman hava baskısı bu tarihlerden sonra belirli bir oranda azalma gösterdi.

Hitler'in kurduğu *"Güney"* komutanlığı ya da kısa adıyla *O.B.S* gerçekte tüm bölgeye etkin olan bir komutanlık değildi. Kesselring'in etki ve görev alanı da Eisenhower, Nimitz ya da MacArtur gibi olmadı. Öncelikle Kuzey Afrika'daki Panzer grupları üzerinde herhangi bir denetimi yoktu. Kesselring, Göring'den de emir almasına rağmen yine de Akdeniz'de durumun Almanlar lehine dönmesine yardım etti.

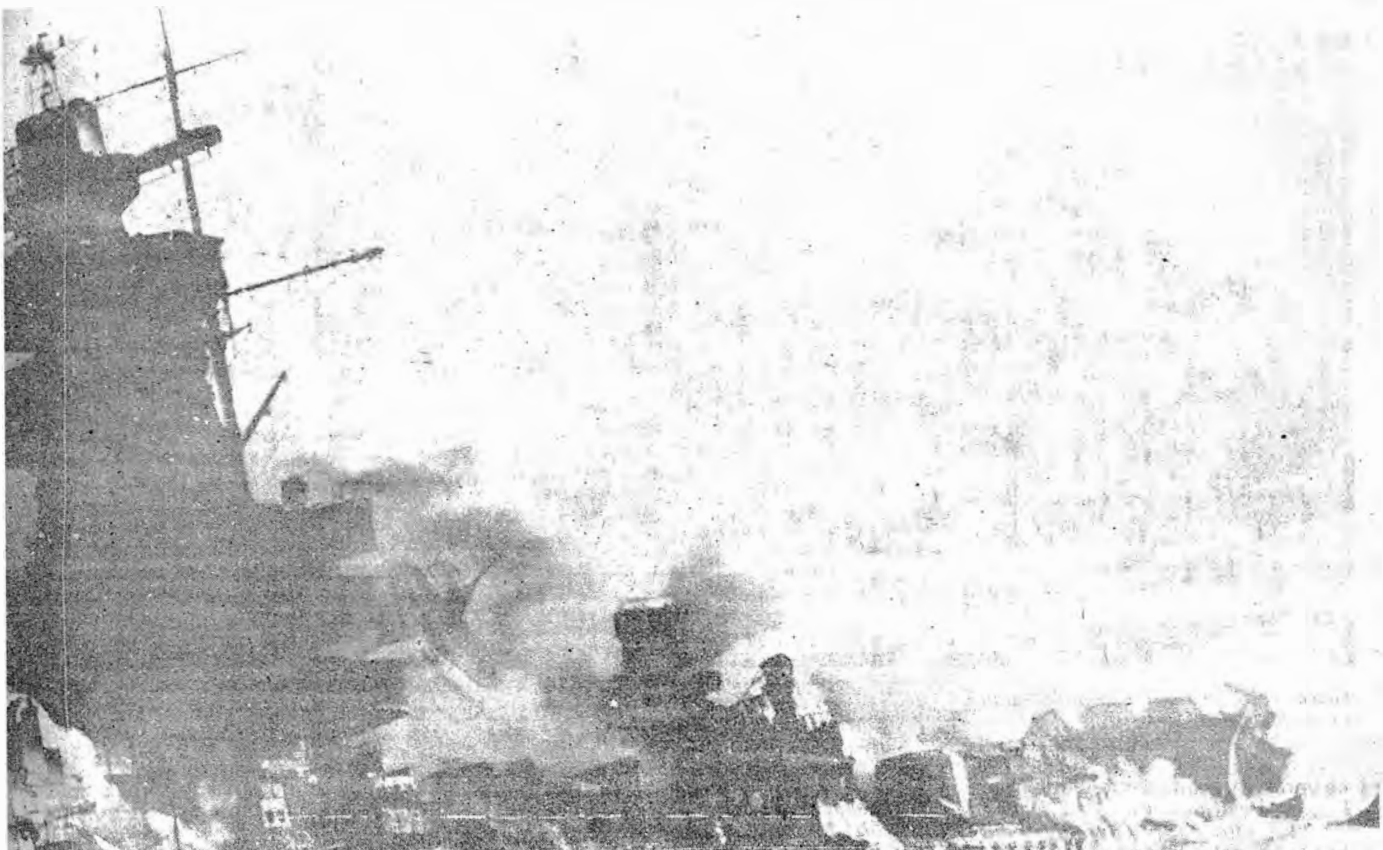
Japonya'nın savaşa girmesi, Singapur ve Malezya'nın işgal edilmesi, Akdeniz'de durumun değişmesine yol açtı. Washington ve Londra Pearl Harbor ve Kuantan baskınlarına rağmen Almanya'nın dünya barışı için hala bir numaralı düşman niteliğini koruduğunu düşünüyorlardı. Oysa Canberra onlarla aynı kanıda değildi. Ancak Amerikalılar ve İngilizler tüm uğraşlarına rağmen Curtin hükümetini düşüncelerinden caydıramadılar.

Böylece 6 ve 7. Avustralya Piyade Tümenleri Orta-Doğu'yu terk ettiler. Oysa *"Acrobat"* Harekatı için yaralanılması düşünülen kuvvetlerin başında bu iki tümen geliyordu. Öte yandan Japon filosunun Hint Okyanusundaki yeni girişimlerini önlemek amacıyla güçlü bir deniz kuvvetinin kurulması, Akdeniz filosunun yaralarının kapanmasına engel oldu.

18'i 19 Aralık'a bağlayan gece, Kuzey Afrika'ya doğru yönelmekte olan bir konvoyu koruyan *"K" filosuna* mensup gemiler, şimdiye de ğin varlığından haberdar olmadık ları bir mayın tarlasının ortasına düştüler. *"Neptune"* gemisi dört mayına birden çarpıp battı. Mürette-batından yalnızca bir kişi kurtuldu. *"Aurora"* ve *"Penelope"* gemileri sağ çıktılar ama haftalar boyu denize açılma olanağını bulamadılar. *"Neptune"*'ün yardımına koşan *"Kan dahar"* destroyeri kıç tarafında patla yan bir mayın nedeniyle sulara gömüldü.

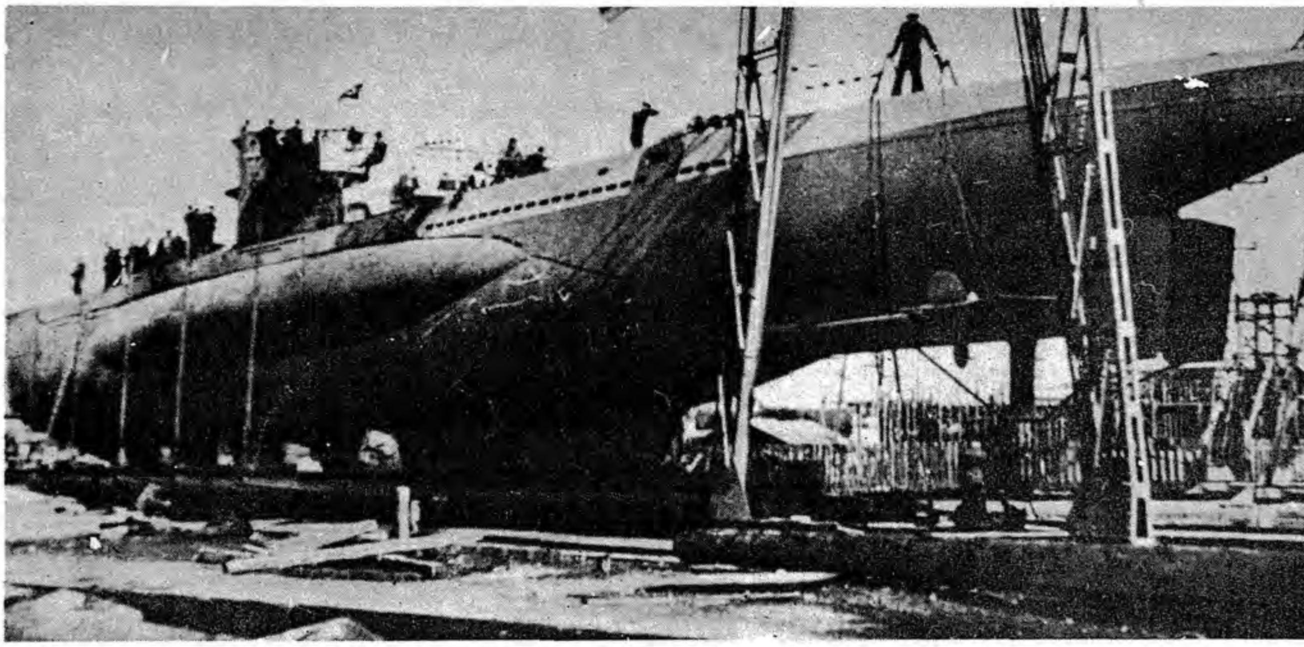
Aynı 18 Aralık gecesi saat 21 sularında, İtalyanların "Scire" de-nizeltısı, İskenderiye limanın girişindeki deniz fenerinin bin 500 metre kadar açıklarına 3 adet kumandalı torpil bıraktı. Torpillerin üzerinde bulunan ve ikişer ikişer oturmuş olan 6 gözüpek denizci destroyerlerin arasına daldılar. ***La Penne, Bianchi ikilisi "Valiant" Marceglia Schergat*** ikilisi ***"Queen Elizabeth" Martellota Marino ikilisi ise "Saga-***

na" şilebi üzerine yöneldiler. Hedef aldıkları gemilerin yanına geldiklerin de torpillerin patlayıcı bölmelerini gövdenin üzerine yerleştirdiler. Bütün bu işlemleri suyun 10 metre altında yaptılar. Patlatma mekanizmalarını da kurdular.

20 Aralıktan vakti önce *"Sagona"* havaya uçtu. Ardından da *"Valiant"* sulara gömüldü. *"Valiant"* da gemiye bombayı koyduktan sonra yakalanan ancak orada ne aradıklarını bir türlü söylemeyen La Penne Bianchi ikilisi de vardı. Saat 6.25'te *"Queen Elizabeth"* in arka güvertesinde "Valiant" in açtığı hasarları inceleyen Amiral Cunningham aşağı yukarı bir buçuk metre kadar havaya sıçradığını hissetti. Marceglia Schergat ikilisinin koyduğu torpil de patlamıştı.

İki zırhlı limanın dibine iniverdiler. Gerçi erişilebilecek derinlikteydiler ama donanmaya katılmaları çok uzun sürecekti. Cunningham'ın elindeki gemiler giderek azalmağa başlamıştı. İtalyan donanması kurbağa adamları ve torpilleri yardımıyle bir gecede Akdeniz'de üstünlüğü ele geçirmişti. Yalnız durumdan yeterin

Louent kentinde kurulan denizaltı şantiyesinden bir görünüş.

ce yararlanabilmesi için elinde gerek li oranda yakıt yoktu...

1941 yılının son yarısındaki harekatlarda, daha doğrusu 25 Kasım ile 20 Aralık 1941 tarihleri arasında İngilizler ellerindeki 33 gemiden 5 tanesini yitirdiler 8 tanesi de uzun süre denize açılamayacak türde hasar gördü.

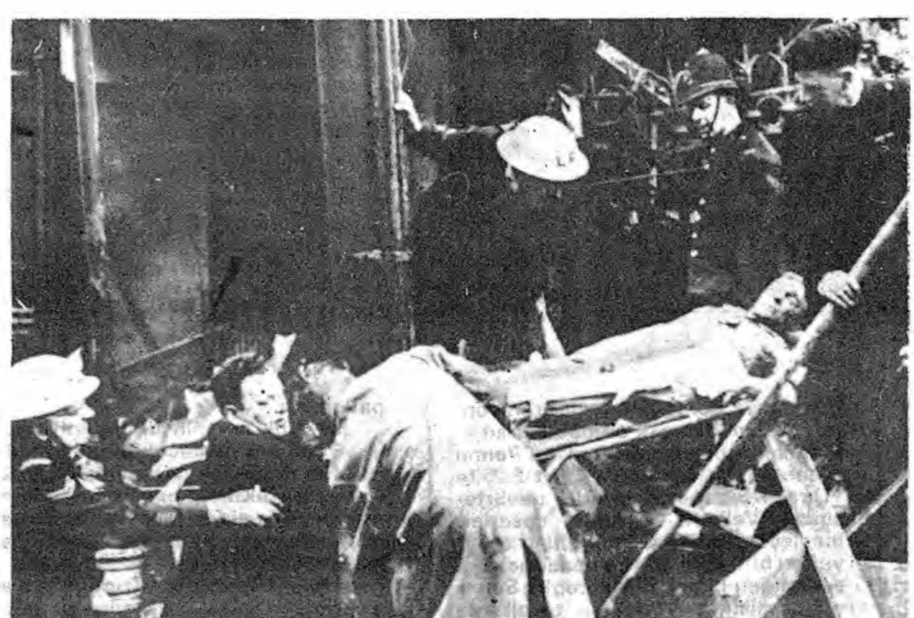
1941 yılının savaşlarını cephe cephe sizlere aktardık. Denizde ve karada çeşitli biçimlerde gelişen savaşın 1941 yılına ait olan son bölümünü de Okyanus'taki savaşa ayırdık. Bakın 1941 yılının başı için İngiltere Başbakanı Winston Churchill anılarında ne der:

"Birbiri ardına bir çağlayan gibi gelişen olayların içinde birtek şey bizi herşeyden öte ilgilendiriyordu. Muharebeler kazanır ya da kaybedebilirdik harekatlarımızda başarıya ulaşabilir ya da yenilebilirdik, toprak işg al edebilir ya da geri çekilebilirdik, ama yalnızca savaşa devam edebilmek yaşamımızı sürdürebilmek için okyanus yollarının hakimiyetini sağlamamız, kıyılarımızın ve limanlarımız güvenliğini kurabilmemiz gerekiyordu."

Bu satırları yazan başbakan Almanların denizlere sürmeğe başladı ğı cep denizaltılarına karşı elinden geleni yaptı. Gerçi bunların tümünün sağlıklı olduğu söylenmez ama Napolyon'un dediği gibi *"işe girişilir ve verdiği sonunca bakılır"* dı. Churchill'de elindeki olanakların yarısını kullanacak türden bir insan değildi.

Churchill 6 Mart 1941 tarihinde yayınladığı Atlantik Savaşının genel idaresi konulu bildirisiyle işi sıkı tuttuğunu göstermektedir. Bu genel geye göre Donanmanın taşıma servi si ilgilileri, Ticaret ve Ulaştırma bakanlığının yöneticileri haftada bir toplanacaklardı. Bu konseyin amacı ticaretin ve konvoyların ulaştırmasının sağlıklı biçimde sağlanmasıydı. Amerika Birleşik Devletleri ile kurul muş olan bağın koparılmaması için bu konseyin alacağı kararların nemi büyüktü.

Düşmanın amacına varmak için tür araçlardan yararlanabileceğini iyi bilen Churchill, öncelikle Clyde, Mersey limanlarıyla Bristol kanalına karşı girişilen Luftwaffe akınlarının artacağını planlamıştı. Zira Amerika Birleşik Devletleriyle İngiltere'nin bağlantısını kesmek isteyen Almanların saldıracakları yerlerin başında, bu ülkeden gelen silahların indirildiği limanlar geliyordu. Üst üste gelen gemiler zaten buralarda büyük bir gecikmeye yol açmış ve bir birikim yaratmıştı. Öte yandan bir buçuk milyon tona yakın ticaret gemisi tamir işlemlerinin gecikmesiyle buralara yığılmıştı. Bu nedenle batı kıyılarına açılan limanların iyi bir biçimde korunması gerekiyordu.

İngilizler bombalarını geriye bıraktıkları yıkıntıların altından ceset çıkartmaktan bıkmamışlardı...

Dakikada bin mermi atabilen MG 34 makineli tüfeği.

Mart ayının ilk günleri Hitler've Göring'in Churchill'in düşünceleri doğrultusunda hareket ettiklerini gösterdi. 13 ve 14 Mart günleri Clyde liman Luftwaffe'den kelimenin tam anlamıyla "ağzının payını" aldı. Glasgow ve Greenock'taki şantiyelerin bir çoğu da akınların etkisiyle haziran ya da kasım ayına kadar kapılarını kapamak zorunda kalacaktı. 1940 yılındaki Alman hava akınlarının *"1941 yılı baskısı"* 1 ila 7 Mayıs tarihler arasına rastlar. 7 gece boyunca Alman hava kuvvetlerine bağlı uçaklar Liverpoll ve Mersey'e bağlı limanları bombaladılar. Bu saldırıların bilançosu İngilizlerin moralini bozan türdendi. 3 bine yakın ölü ve yaralı verilmiş, 144 yanaşma merkezinden 69 tanesi tahrip edilmiş ve boşaltma merkezlerinin üçte ikisi birkaç hafta boyunca çalışamaz duruma gelmişti.

İngiltere'nin batı kıyılarının bombalanması, cep denizaltılarının ve savaş gemilerinin yoğun saldırılarının bir tek anlamı vardı. Amerikalıların *"Kiralama ve Ödünçverme"* adı altındaki yardımlarına karşılık veriyorlardı. Ancak 13 ve 14 Mayıs günlerinde Londra üzerine düzenlenen büyük bir saldırıdan sonra Luftwaffe, İngiltere üzerindeki baskıdan vazgeçti. Bu saldırılardan geriye 43 bin 381 ölü ve 50 bin 856 yaralı kaldı. Sivil halktan verilen bu kayıplara bir de aralıklarla süren saldırıların yarattığı moral bozukluğunu de eklemek gerekir.

"Barbarossa" harekatının doğurduğu zorunlu sonuçlar nedeniyle, hava kuvvetlerinin güç merkezinin batıdan doğuya kaydırılması gerekti. Almanların bu tutumu karşısında Churchill anılarında şöyle der:

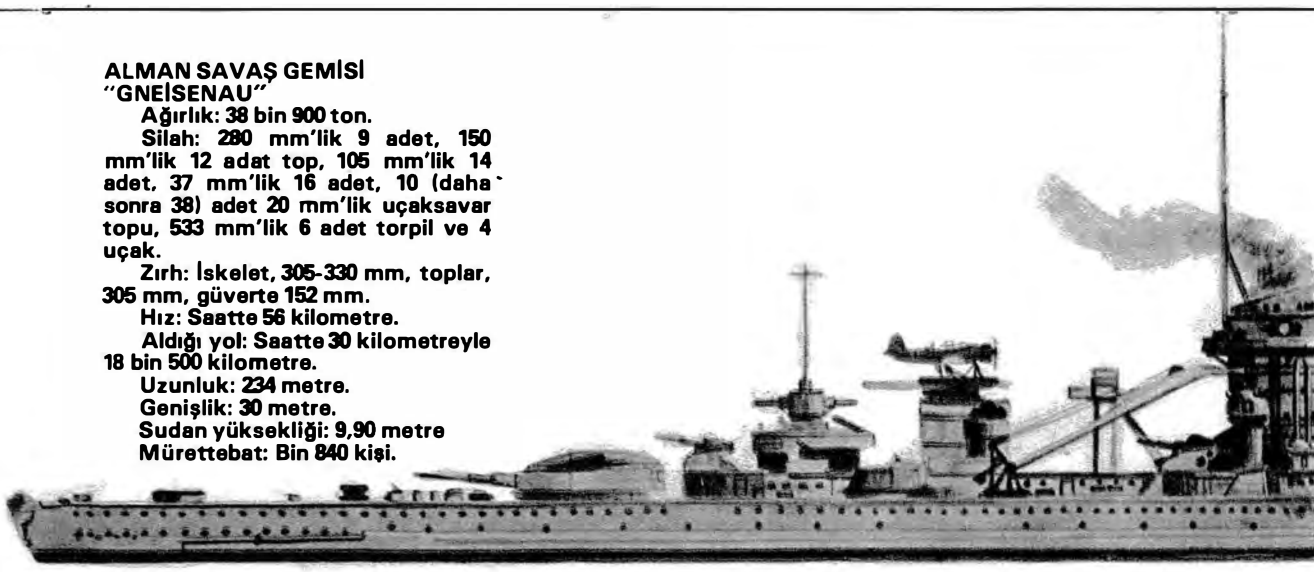
"Eğer düşman saldırılarını sürdürseydi, İngiltere Savaşı olduğundan çok daha zorlu geçerdi."

1945 yılında savaşın bu bölümü üzerinde bir eser yayınlayan İngiliz Donanmasının tarihçisi S.W.Roskill aynı türden bir soru sormaktadır:

"Eğer, Rusya'ya saldıracak yerde Hitler hava kuvvetlerinin tüm gücünü ticaret limanlarımıza, doklarımıza deniz şantiyelerimize, boşaltma merkezlerimize, depolarımıza, kıyı donanmamıza, kanallarımıza yoğunlaştırsaydı ve eğer gerektiğinde aylar boyunca Luftwaffe'nin kuvvetlerini bu hedefler üzerinde bıraksaydı, ülkemiz dayanabilir miydi? Cevabı olmayan koskaca bir soru..."

Gerçekten de cevaplaması son derece güç olan bir soruydu bu. Cevabı büyük tartışmalara yol açacağı için biz bu konuyu burada kapatmak istiyoruz.

"Focke-Wulf" ların etkilerini arttırmağa başlamaları üzerine, İngiltere Başbakanı Ticaret gemilerinin hava akınlarına karşı korunması için alınacak önlemlere öncelik verdi. Bu iş için Donanma komutanlığı gerekli topları verecekti. bunun yanısıra Avcı komutanlığı 60 Hurricane uçağını pilotlarıyla birlikte konvoylara devretti. 50 tane kargo gemisinin üzerine yerleştirilen bu uçaklar, bir *"Focke-Wulf"*'un geldiği haberlenince mancınıklarla fırlatılacak ve Alman uçağı ile savaştıktan sonra denize inecekti. Bir kurtarma gemisi gelinceye dek de bu uçak ve pilotu genellikle sulara gömülecekti... Konvoylarda görev yapmak üzere hazırlanan hafif uçak gemilerinin hazırlan

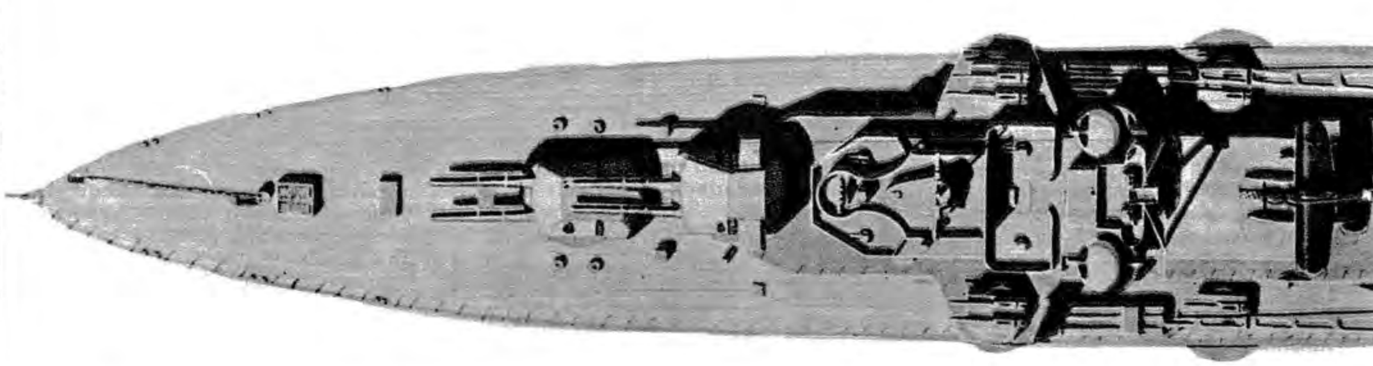
ALMAN SAVAŞ GEMİSİ "GNEİSENAU"

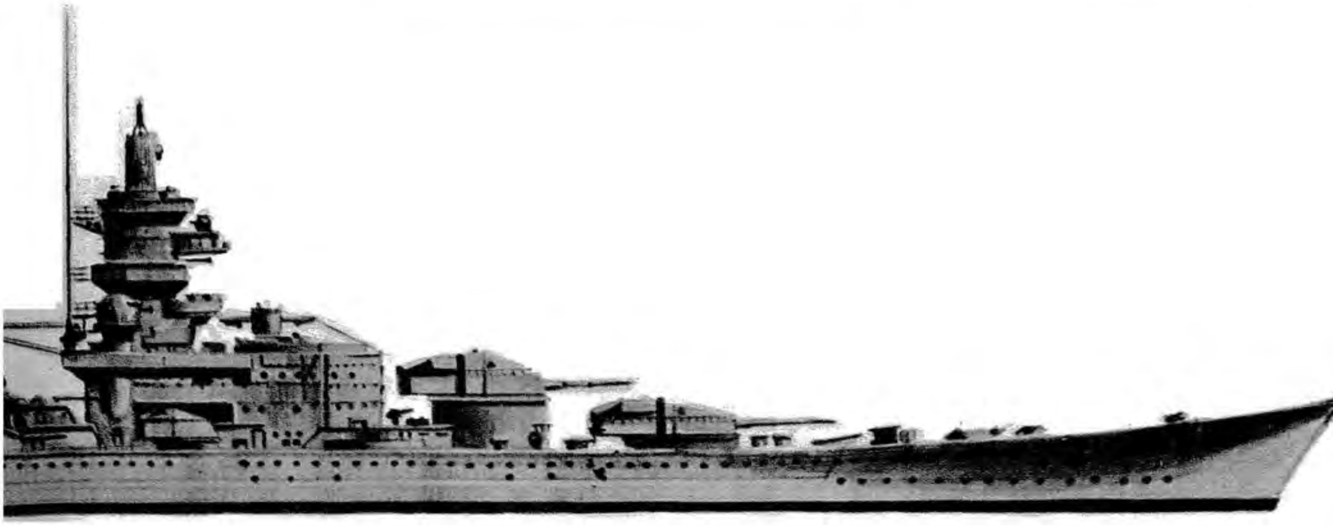
Ağırlık: 38 bin 900 ton.
Silah: 280 mm'lik 9 adet, 150 mm'lik 12 adat top, 105 mm'lik 14 adet, 37 mm'lik 16 adet, 10 (daha sonra 38) adet 20 mm'lik uçaksavar topu, 533 mm'lik 6 adet torpil ve 4 uçak.
Zırh: İskelet, 305-330 mm, toplar, 305 mm, güverte 152 mm.
Hız: Saatte 56 kilometre.
Aldığı yol: Saatte 30 kilometreyle 18 bin 500 kilometre.
Uzunluk: 234 metre.
Genişlik: 30 metre.
Sudan yüksekliği: 9,90 metre
Mürettebat: Bin 840 kişi.

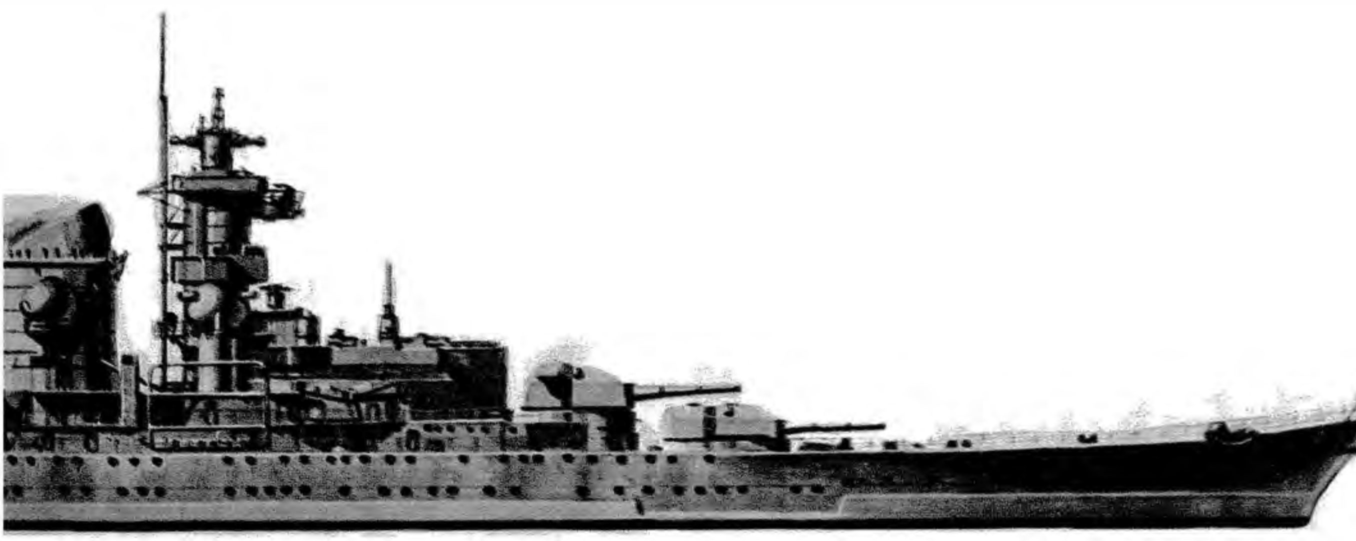

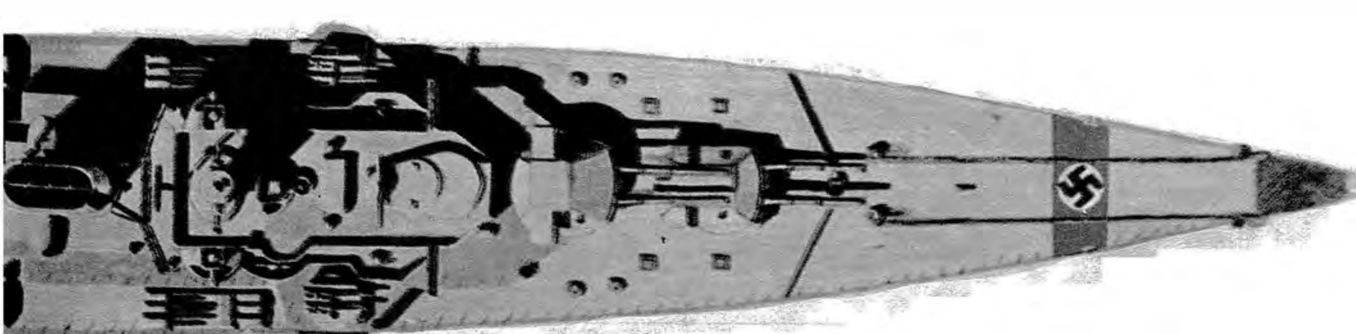
ALMAN AĞIR KRUVAZÖRÜ PRİNZ EUGEN

Ağırlık: 18 bin 400 ton.
Silahı: 8 adet 203 mm'lik top, 12 adet 105 MM'LİK VE 8 (daha sonra 28) adet 20 mm'lik uçaksavartopu, 12 adat 533 mm'lik torpil ve 3 uçak.
Zırh: İskelet, 127 mm, toplar, 127 mm, güverte, 100 mm.
Hızı: Saatte 57 kilometre.
- Aldığı yol: Saatte 33 kilometreyle 13 bin 300 kilometzra.
Uzunluk: 212 metre.
Genişlik: 21,3 metre.
Sudan yüksekliği: 7,74 metre.
Mürettebat: Bin 382 kişi

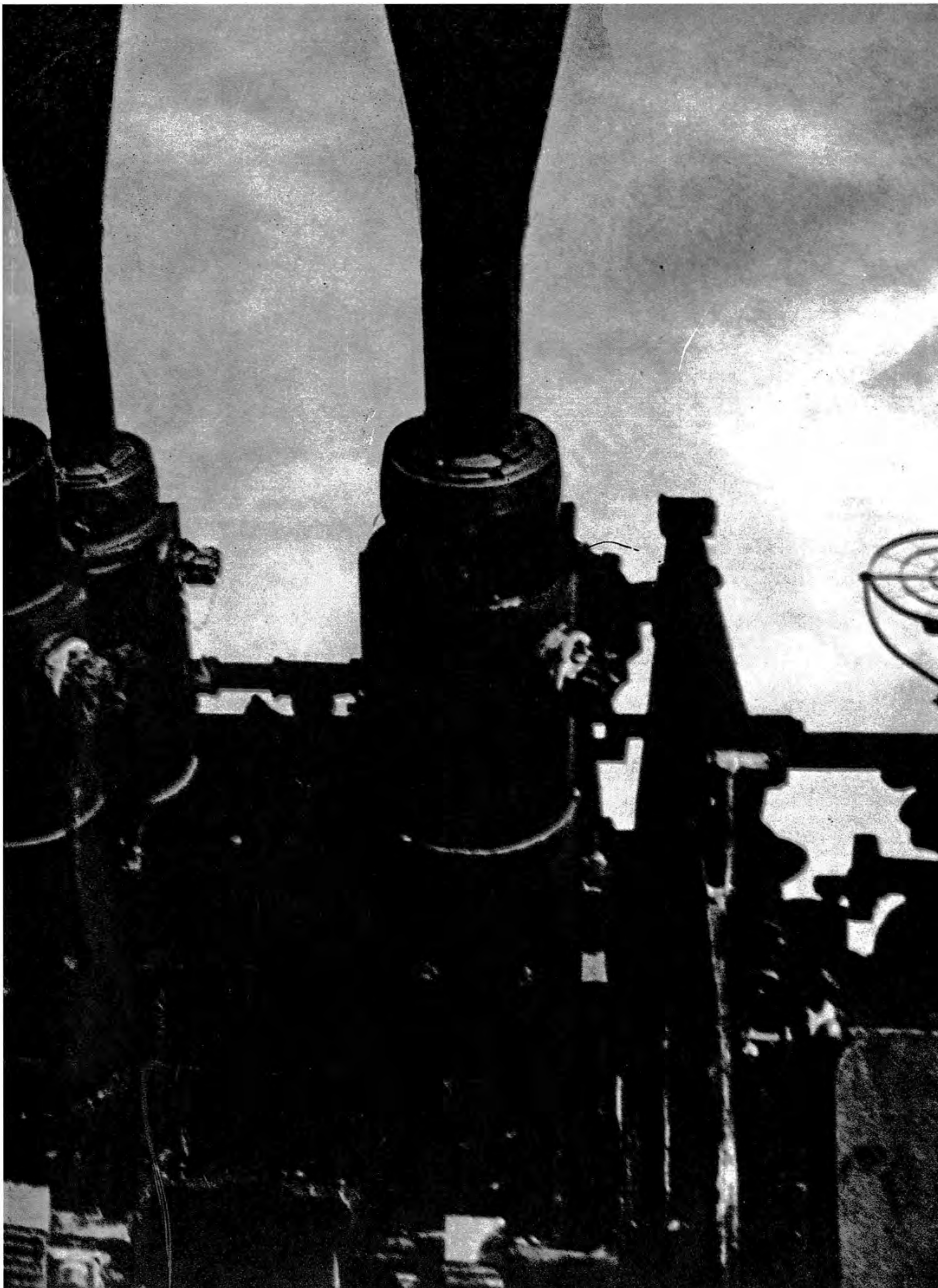

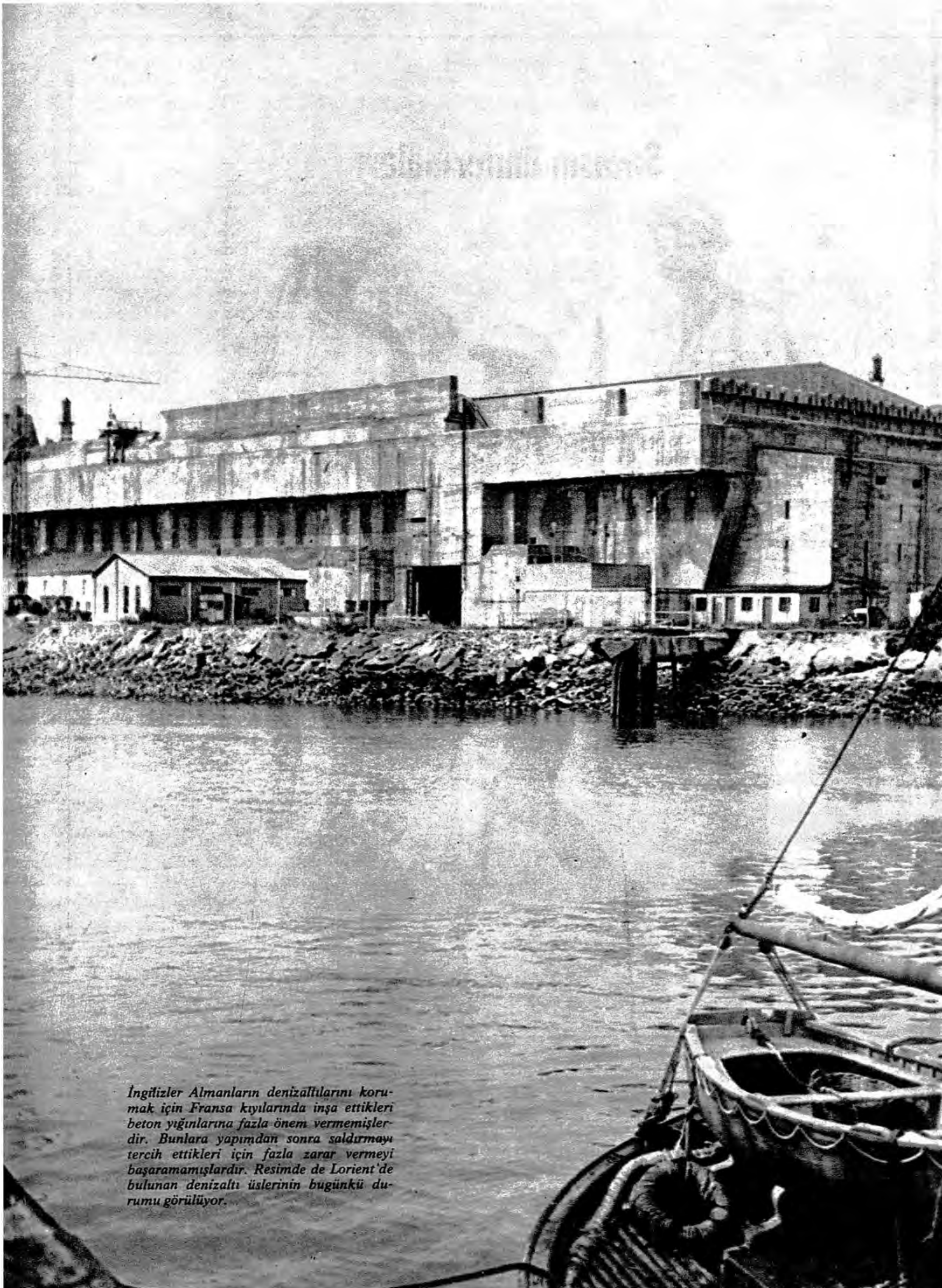

İngiliz donanmasının en tanınmış silahı 37'mm'lik uçaksavar toplarıydı. Bunlar askerler arasında "Pom-Pom" ya da "Şikago piyanoları"ydı.

Bu Afiş Almanlar tarafından Belçika'da ve Almanca basılmıştır. Afişin üzerinde "Bizimle birlikte savaşın" yazısı yer almakta. Hitlerin 1941 yazındaki emellerinden birisi de İngiltere'dir. Bu emeline ulaşabilmesi için Atlantikte zorlu bir savaş vermesi gerekmektedir. Bu yüzden kendisiyle savaşmaları için Belçikalılara çağrıda bulunmaktadır.

İngilizler Almanların denizaltılarını korumak için Fransa kıyılarında inşa ettikleri beton yığınlarına fazla önem vermemişlerdir. Bunlara yapımdan sonra saldırmayı tercih ettikleri için fazla zarar vermeyi başaramamışlardır. Resimde de Lorient'de bulunan denizaltı üslerinin bugünkü durumu görülüyor.

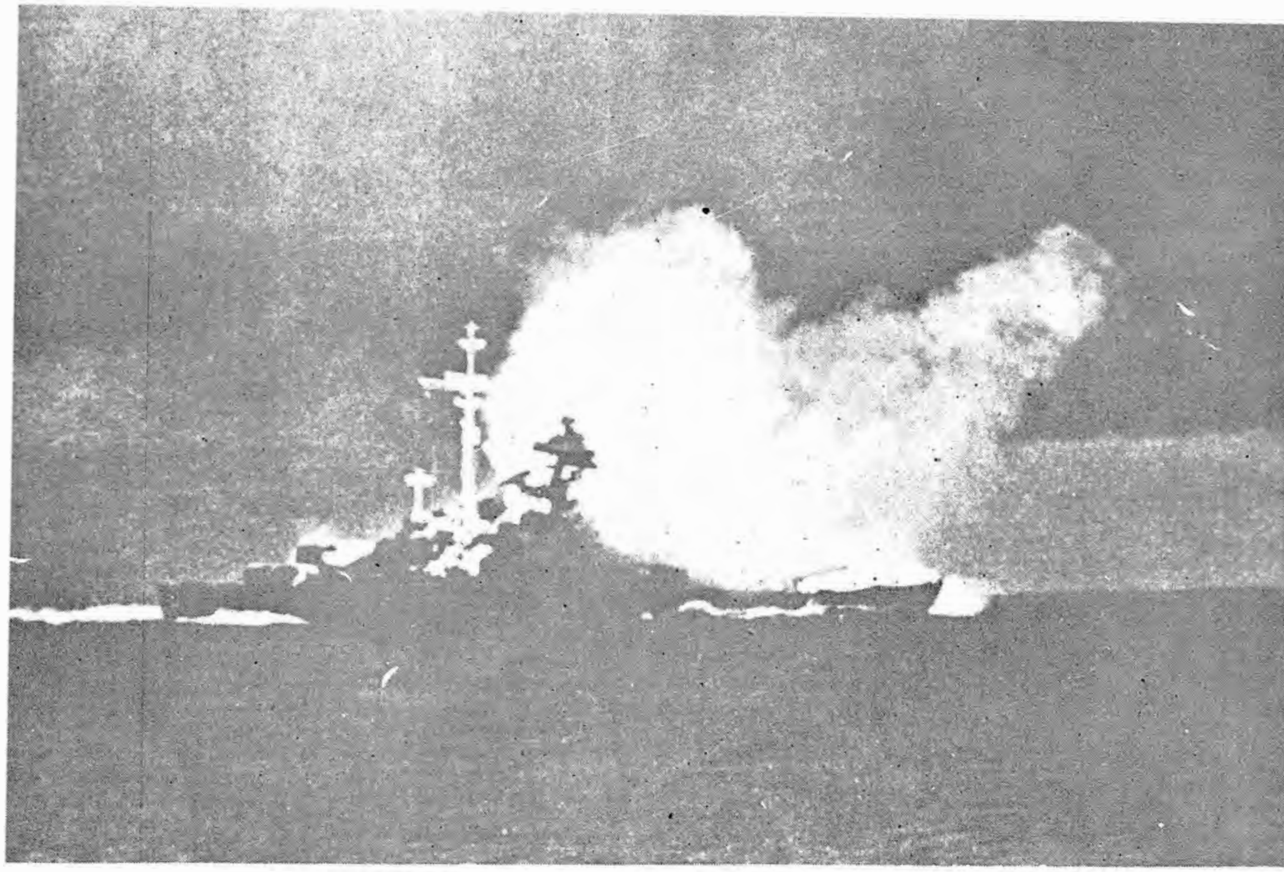
Savaşın üniformaları

İNGİLİZ TANKÇISI KUZEY AFRİKA 1941
Siyah bere ve üzerindeki gümüş şeritler, tankçıları diğer personelden ayırıyordu. Çölde kullanmak zorunda oldukları gözlükleri başlarının üzerinden eksik etmezlerdi. Dürbün ve 0.38 tabancası kullandıkları araçlardandı.

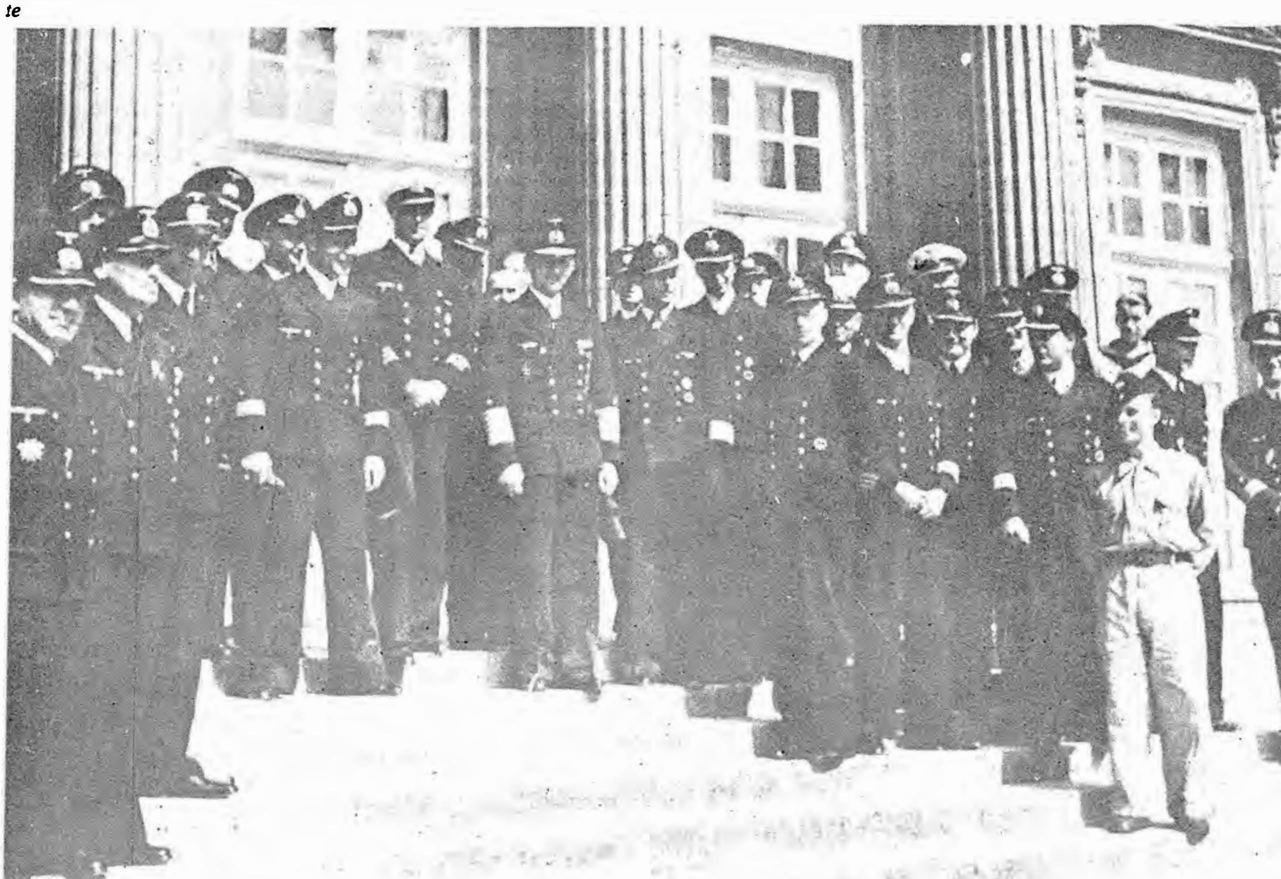
FRANSIZ LEJYONERİ BİR HAKEİM 1941:
Fransız lejyonerleri İngiliz üniformalarını kullanırlardı. Kısa şort, haki renkte üniforma, pardesü ve unutulmayan beyaz şapkalar. Fransız MAS 1936 tüfeğini kullanırlardı.

HİNTLİ PIYADE, KUZEY AFRİKA 1941
Hintli erler üniformalarının üzerine süveter giyerlerdi. İngiliz giysilerinden ayrıtedebilen tek yanları bunlardı. Miğferin üzerine sarılan bez, arkadan bağlanır ve geriye doğru sarkıtılırdı. Yüzü gerek tiğinde tozdan ve kumdan korumağa yarardı. İngiliz yapısı Mark I tüfeğini kullanırlardı

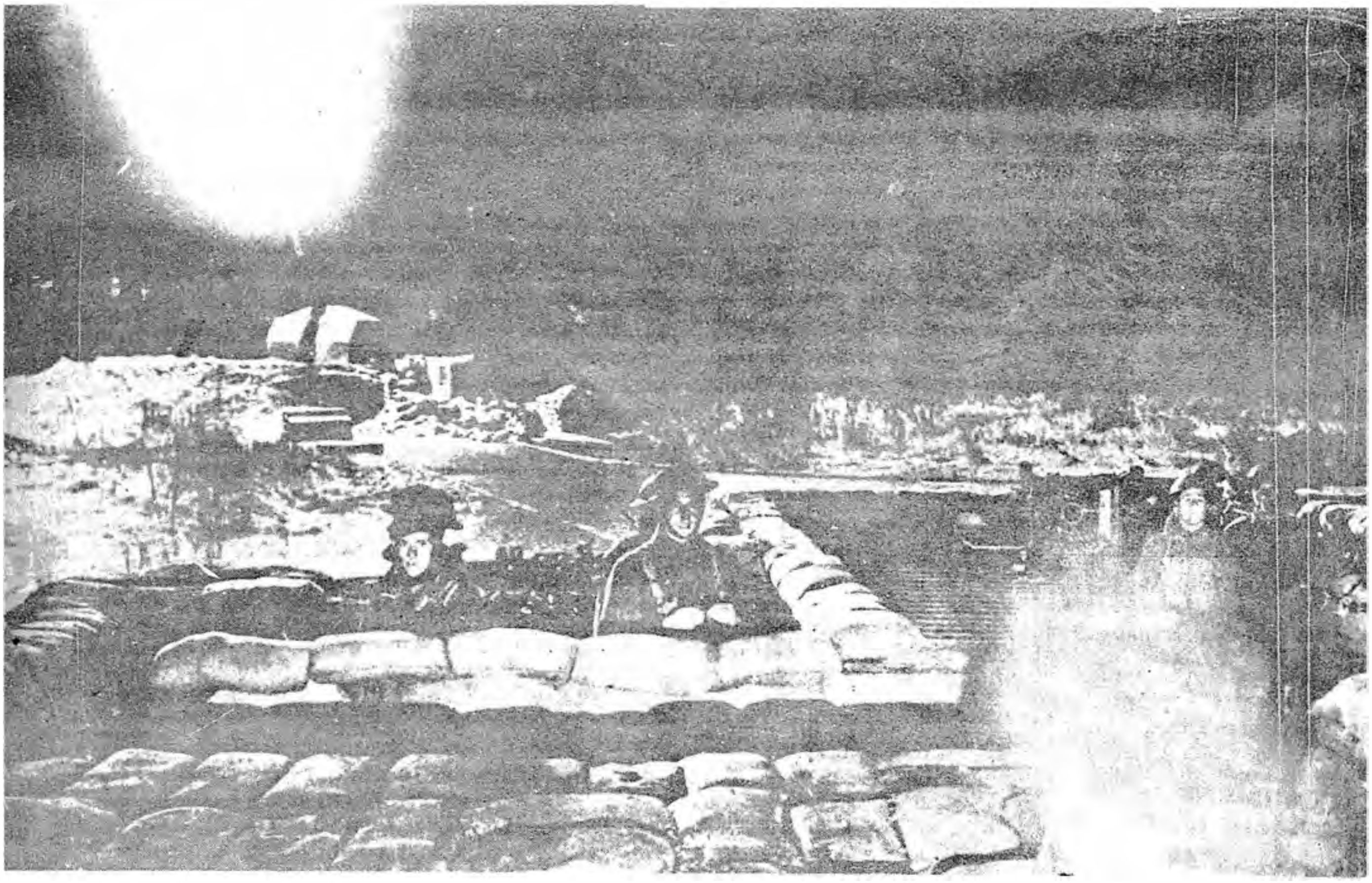

"Bismarck" Zırhlısı bir gece atışı sırasında

Cep denizaltılarının komutanı Amiral Dönitz denizaltıların komutanları ile birlikte

İngilizler, Amerikan malzemelerinin çıktığı limanları sıkı bir biçimde koruyorlardı.

masıyla bu cesur pilotların da işi bitti.

Amiral Dönitz'in cep denizaltıları karşısında İngiliz donanması 1941 Haziranında geçen yılki gibi güçsüz değildir. Amerikalıların yardımı ve bir savaş programının çizilmesi bu durumu sağlayan önemli faktörlerdir. 17 Şubat'ta Batı Kıyıları Komutanlığına getirilen Sr Percy Noble, konvoyların korunması için emrinde 59'u tamirde 248 destroyer, 950 tonluk 99 korvet, 48 şalupa ve 300 küçük tonajlı gemi vardı.

İlk radarlar bu koruyucu gemilere takıldı. İlkel olmalarına rağmen bu araçların yıl sonuna doğru Alman denizaltılar karşıkoydukları görüldü.

RAF'ın bir kolu olan Kıyı Komutanlığı 1941 Nisanından sonra Donanmaya bağlandı. Aslında bu oldukça ansız bir karardır. Bu komutanlık Amerikan yardımından en az yararlanan ve az olanaklarla çok iş yapmağa zorlanan bir komutanlıktı. Görevleri arasında Manş'da ve Kuzey Denizi'ndeki düşman gemilerine saldırmak, Brest limanındaki Alman gelirini yok etmek mayın atmak Atlantikteki düşman kuvvetlerini saptamak ve safdışı bırakmak. 1 Haziran 1941 günü bu komutanlığın başına getirilen hava mareşali Sir Philip Joubert de la Ferte'nin işi tahmininden de zordu.

İngilizler Alman denizaltılarının yapıldıkları yerler olan Bremen, Hamburg ve Kiel gibi yerlere bombardıman filolarıyla ulaşmaya çalışmıyorlardı. Ancak İngilizler Atlantik'te güvenli bir kargo trafiği uygulamak için böyle bir yöntem uygularlarken burunlarının dibindeki kolay hedefleri görmemezliğe geldiler. Lorient, Saint Nazaire, Brest, La Pallice ve Bordeaux gibi limanlarda Almanlar cep denizaltıları için korunma yerleri inşa ediliyorlardı. Bu beton yığınlarının daha inşa halindeyken yıkılması gerekirdi. Bunun önemini Londraya bildiren bir gemi komutanı yetkililerden şu cevabı aldı:

"Bu üsler inşa edildikten sonra hedef olarak seçileceklerdir!"

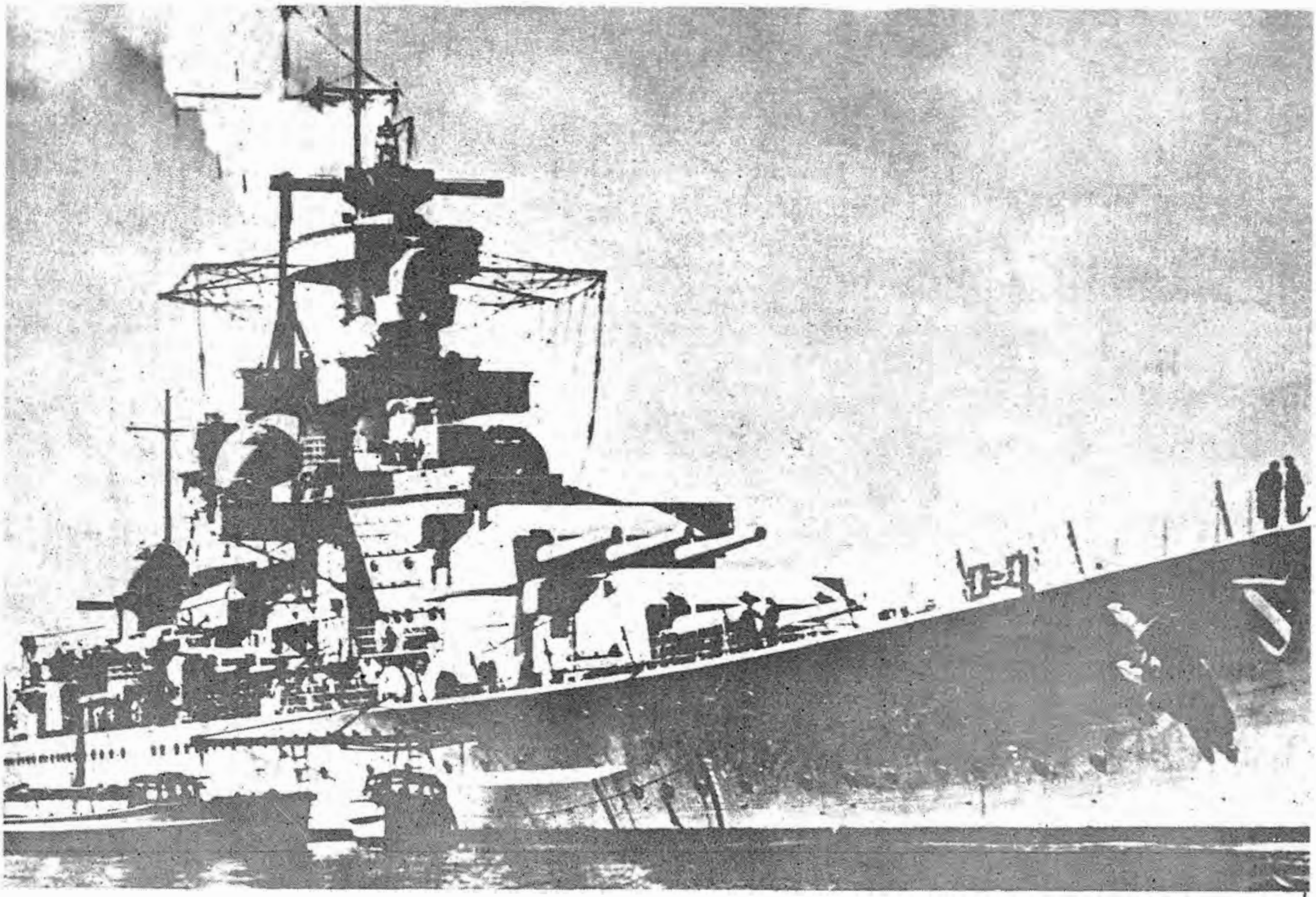
İngilizlerin yaptıkları büyük taktik hatalardan biridir bu. Zira bu korunma yerleri iki kat betonarmeyle kaplanmıştı. Bu katlardan yalnızca bir tanesinin kalınlığı 3 buçuk metreydi. Cep denizaltılarının üsleri yapımı bittikten sonra Amerikalıların ve İngilizlerin en güçlü bombalarına rahatlıkla karşı koymuştur. İngilizler bunun yanı sıra uçaklarını teknik planda da güçlendirmeyi amaçlıyorlardı. Korunma komutanlıklarına bağlı bir çok uçak projektörler ve radarla donatılmağa başlamıştı.

1941 yılında İngilizlerin toplam olarak kaybettiği gemi sayısı bin 299 dur. Bu gemilerin ağırlığı 4 milyon 328 bin 558 tona yaklaşmaktadır. Geçen yılın toplamından 240 gemi ve 350 bin ton fazla.

Bu zararları yol açan etkenleri incelersek, denizaltıların bir önceki yıla oranla küçük bir düşüş gösterdiklerini görürüz. Denizaltıların 1940 yılında batırdıkları gemilerin ağırlığı 2 milyon 186 bin 158 tona erişmişti. Oysa 1941 yılında bu sayı 2 milyon 171 bin 754 tondu. Luftwaffe ise başarısını arttırmıştı. 580 bin 074 tondan bir milyon tona çıkmıştı. Savaş gemilerinin bu kayıplar listesindeki etkinliği pek fazla değildir. Bunun yanı sıra 1939 yılında büyük bir tehlike olarak beliren ve 1940 yılında kayıpların yüzde 13'ünü oluşturan manyetik mayınlarda bir azalma vardır. 1941 yılında manyetik mayınların yol açtığı zararlar yüzde 5,5 civarındadır.

1 Ocak'ta Amiral Dönitz'in Lorient yakınlarındaki karargahına bağlı 22 harekat denizaltısı vardı. 67 tanesi ise Baltık kıyılarında denemelerini yapıyorlardı.

Yılın ilk iki ayında Kuzey Atlantik'te etkili olan fırtınalar nedeniyle cep denizaltıları fazla başarılı gözükmediler. Bunun karşıtı olarak, İngiliz konvoylarına eşlik eden gemiler de bir tek Alman denizaltısı batırmayı

24 Temmuz 1941 günü İngiliz uçakları tarafından bombalanan Scharnhorst savaş gemisi

başaramadılar. Eşit şartlar altında başlayan savaş sonucunda ilk etapta 41 müttefik gemisi Amiral Dönitz'in denizaltıları tarafından batırıldı. Ancak Almanlar bu başarıyı pahalıya ödediler. Batırılan bu 243 bin 21 ton karşılığında 5 cep denizaltısı suların dibini boyladı. 10 Mart günü ise Scapa Flow kahramanı, o güne kadar 28 gemi batırdığı (160 bin 935 ton) öne sürülen kaptan Günther Prien komutasındaki U 47 denizaltısı tüm mürettebatı ile birlikte "Wolverine" destroyeri tarafından batırıldı.

16'yı 17 Mart'a bağlayan gece cepdenizaltıları bir konvoyun 5 gemisini torpillemeyi başardılar. Ama "Vanoc"destroyeri radarı sayesinde U 100 denizaltısının yerini saptayıp batırmayı başardı. Bu denizaltının 159 bin 130 ton yani toplam olarak 39 gemi batırdığı öne sürülmekteydi. Aynı anda "Walker" destroyeri U 99 denizaltısının yerini saptayıp bomba larını gönderdi. Kontrolden çıkan denizaltı suyun üstüne çıktı. Tüm mürettebatı İngilizler tarafından esir alındı. U 99 denizaltısı o güne değin 44 gemiyi (226 bin 629 ton) batırarak erişilmesi güç bir rekora ulaşmıştı. Bu cesur komutan, Macintyre'ın odasında yapılan briç partilerinin vazgeçilmez oyuncusu olmuştur kısa bir süre sonra.

mayıs ayında batırılan gemilerin sayısı 58'e ağırlığı ise 352 bin 492 tona yükseldi. Bu o yılın Atlantik savaşlarında ulaşılan en yüksek sayı idi. Ege'de, Akdeniz'de yapılan savaşlar da göz önüne alındığında 2 ay müttefiklerin yitirdiği gemilerin ağırlığı 1,2 milyon tona yükseldi. Bu sayıya varıldığında, Dönitz ve Raeder İngilizlerin dize geleceklerini öne sürmüşlerdi olmadı tabii...

1941 yılının ikinci yarısı birincisine bağlanan umutların sönmesine yol açtı. 1 Temmuz ile 31 Aralık tarihleri arasında yapılan savaşlarda cep denizaltılarının ayda ortalama olarak batırdıkları gemilerin ağırlığı 120 bin tonu geçmiyordu.

Bu sayının düşmesinin birkaç nedeni vardır. Bunlardan biri Amerikalıların Grönland ve İzlanda'ya yerleşmeleri Kuzey Atlantik'i karasuları içine almalarıdır. Böylece İngilizler kuvvetlerini biraz olsun toplama olanağına ve bunları Atlantiğin batısındaki konvoylara koruyucu olarak vermeğe başardılar. Daha öncede sözünü ettiğimiz gibi Hitler Amerikalılarla herhangi bir çatışmaya girilmesini istemediği için durum İngilizlerin yararına gelişti.

1 Ocak 1941 günü 22 olan denizaltı sayısı, 1 Temmuz'da 65'e yıl sonunda ise 91'e yükseldi. Yalnız bunların tümü atlantikteki savaşa sokulmamış ve Dönitz tarafından yedekte bekletilmiştir.

Aslında bu denizaltıların yönetilmesinden Amiral Dönitz sorumlu idi. Ancak her işte kendi parmağının bulunmasından hoşlanan Hitler'in buna olanak tanımayacağı kesindi. Nitekim Sovetler Birliği ile savaşın başlaması üzerine, 4 adet denizaltının Artik Okyanusuna gönderilmesini emretti. Tabii o mevsimde kendilerine uygun av bulamayan denizaltılar bir süre sonra geri çağrıldılar. Fakat yine de bunlar Atlantik'teki görevlerine iade edilmediler. Norveç'i İngilizlerin ana hedefi olarak gören Hitler buralarda koruma görevi yapmalarını istiyordu. Dönitz böyle bir hareketin saçmalığından ve olanaksızlığından söz etti uzun süre. Yalnız şunu hatırlatmakta yarar vardır. 3 Ekim 1941 günü Churchill, İngiltere'deki kuvvetlerin komutanı Sir Alanbrooke bir mesaj göndererek, acele tarafından Trond hjem'e yapılacak bir çıkartmanın

planlarının hazırlanmasını istedi. Alanbrook, sekiz gün boyunca akla hayale gelmedik nedenler öne sürerek bu harekatın manasızlığını kanıtlamağa çalıştı. Sonunda 11 Ekim günü not defteri üzerine şunları yazdı:

"Toplantı akşam saat sekiz buçukta sona erdi. Ve ikinci kez Winston Churchill Trondhjem'den kovuldu..."

Bu yukarıda söylediğimizden şu sonucu çıkarabiliriz: Eğer "Churchill" Hitler olsaydı, "Hitler" Dönitz'e karşı haklı çıkacaktı.

Akdeniz'de durumun mihver ülkelerinin aleyhine gelişmesi Hitler'in yeniden işlere karışmasına yolaçtı. Gönderdiği bu emirle eylül sonunda 6 denizaltının Cebelitarık'tan geçmesini sağladı. Kasım ayında bunlara 4 denizaltı daha katıldı. Bu yardımın herşeyin İtalyanların aleyhine dönmeğe başladığı anda ne denli yararlı olduğunu daha önce söylemiştik.

İşleri biter bitmez bu denizaltıların Okyanusa dönmeleri planlanmıştı. Ancak bu dönüş söylemesi kolay bir sözcüktü. Zira Atlantik'ten Akdeniz'e doğru Cebelitarıkboğazında o denli coşkun bir akıntı vardır ki, denizaltıların dalış halinde böyle bir geçiş işlemini gerçekleştirmeleri olanaksızdı. Bir gecede de su yüzünden giderek boğazı aşamazlardı. Böylece Aralık ayı sonunda Akdeniz'de bulunan 23 denizaltı Atlantik savaşı için, Alman donanmasının kayıp hanesine yazılmış bir sayıya benziyordu. Bu arada batırılan 4 denizaltının yukarıdaki sayıya dahil olmadığını belirtmek gerekir.

Öte yandan Kuzey Afrika'daki Fransız dominyonlarına ortak bir *"İngiliz-Fransız"* çıkartması beklendiğinden 29 Kasım'da gönderilen bir emirle Amiral Dönitz'in Cebelitarık'ın her iki yanında 15 denizaltıyı nöbetçi olarak dikmesi istenir. Dönitz'in böyle bir emri tartıştığını ve kabullenmeğe kolay kolay yanaşmadığını söylemeğe gerek yok sanırız.

Gerçekte İngilizlerle Amerikalıların böyle birşeyi düşünmediklerini söylemek yanlış olur. 1941 Aralık'ı sonunda Washington'da yapılan *"Arcadie"* toplantısında böyle bir görüş öne sürülmüştü. Sirenaik'teki mihver kuvvetlerinin temizlenmesini amaçlayan *"Crusader"* harekatına başlayacaktı. Bu arada *"Gymnast"* harekatı başlatılacaktı. Bu harekatla bir *"İngiliz Fransız"* kuvveti değil bir *"İngiliz-Amerikan"* kuvvetinin Kuzey Afrika'daki Fransız topraklarına çıkması öngörülmüştü. Böylece Vichy hükümetinin tutumunu değiştirmesi ve *"alçaklıkla"*, *"vatanseverlik"* arasında bir tercih yapması istenecekti. Tabii bu planı sonunun ne olduğu belli. Bu da bize Hitler'in böyle bir çıkartma olasılığı için gerekli önlemleri almakta haklı olduğunu göstermektedir.

Bunları sıraladıktan sonra 31 Aralık 1941 günü Dönitz'in emrinde bulunan 91 denizaltının sıralamasını şöyle yapabiliriz:

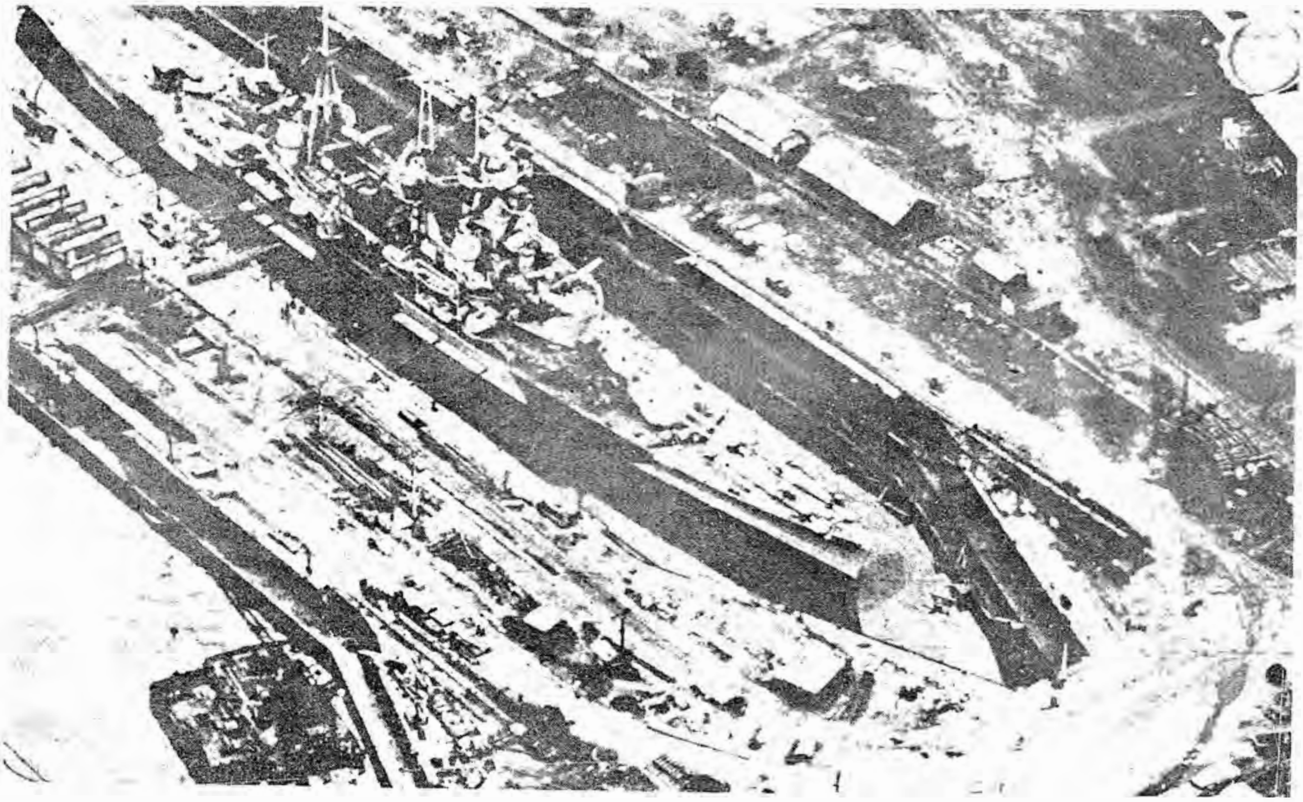
Akdeniz'de:	*23*
Akdeniz yolunda:	*3*
Cebelitarık'ın batısında	*6*
Norveç'te	*4*
Dönitz'in elinde	*55*

Almanların denizaltılarını böyle dağıtmaları konusunda Roskill savaştan sonra yayınladğı eserinde şöyle der:

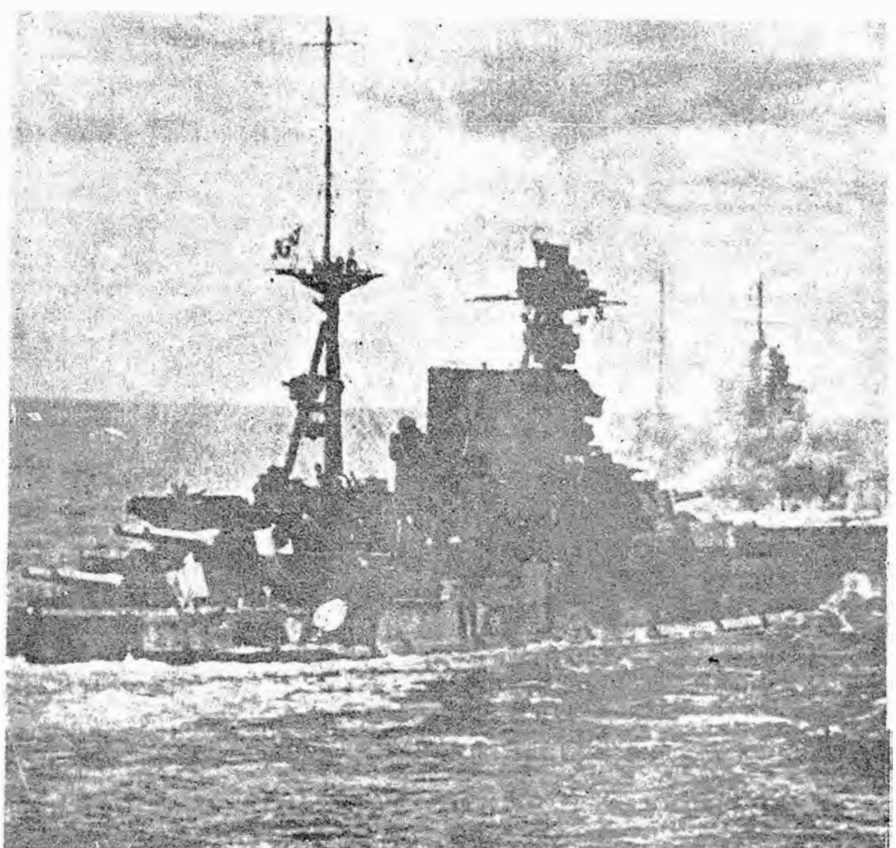
"Cep denizaltılarının Atlantik dışındaki yerlere gönderilmesi, son derece hayati önemi arzeden bu savaş bölgesinde büyük bir rahatlık yaratmıştı. Almanlar böyle bir deği-

Bir Alman denizaltısından periskopla incelemeler yapan denizaltı komutanı

1 Temmuz 1941 günü bombalanan Prinz Eugen gemisi, 4 süreyle denize açılamadı.

şim yaparlarken 7 Aralık günü savaşa giren Japonya'nın İtalya'yı kurtarmak ve Kuzey Afrika'daki kuvvetleri ferahlatmak için ne tür girişimlerde bulunabileceklerini gözden uzak tutmuşlardı. Atlantik'te saldırıya geçmenin gerekli olduğunu hissettiği anda bu değişimin Almanlara ne tür yararlar sağladığı bir tartışma konusudur."

İngiliz konvoyları ve donanmasıyla başedebilmek için elinde 55 adet denizaltı bulunan Amiral Dönitz eğer bu gücünü hava kuvvetleri ile birlikte yeterince destekleyebilseydi Almanların buralarda elde edebileceği sonuç çok daha başka olurdu. Gerçi Bordeaux-Merignac'ta bulunan hava kuvvetleri filosundan yardım görmüştür ama bu yardım tam anlamıyle "dev kulak" olarak kalmıştır. Denizaltıların komutanı hergün en azından 12 uçağın denizaltıların harekatlarına katılmasını isterken, hava kuvvetleri ona en fazla 2 uçak ile destek oluyordu. O da iyilikleri tuttuğunda... Hem de uçak ve cep denizaltıları arasında gerekli bağlantılar sağlandığında, harekatlardan çok daha iyi sonuçlar alındığ ıbiline biline...

Bunlar denizaltıların İngiliz donanması için ne denli tehlikeli birer araç durumuna geldiklerini göster-

25 Kasım'da, bu kez Barham zırhlısı torpillendi Almanlar tarafından.

mek için yeterli kanıtlardır sanırız. Eğer Amiral Dönitz. biraz daha diplomatik olup Göring'ten hava desteğini alma başarısına ulaşamaz mıydı? Kendisine yüklenebileceğinden çok daha fazla sorumluluklar verilen Göring'in bu denli ortak harekatlara aklı yatmayacağı bir gerçektir. Üstelik gerekli olduğu yerlerde zamanında bulunmama gibi çok kötü bir huyu da sahipti. Göring. Bunlar böyle ortak harekatları sonuna kadar götürme sabrının. *"kibirli hava mareşalinde"* bulunmadığını göstermektedir.

23 Mart 1941 günü. 2 aylık bir seferden sonra *"Scharnhorst" ve "Gneisenau"* zırhlıları Brest limanına geldiler. 1 Haziran günü kendilerine *"Prinz Eugen"* kruvazörü katıldı. Bu toplanma İngilizlerin Kıyı Kömutanlığının kıpırdanmasına yol açtı. 6 Nisan günü RAF'ın cesur pilotlarından biri *"Gneisenau"*'ya karşı torpilli saldırıya girişti. 1 Temmuz günü bir bombardıman uçağının bombaları *"Prinz Eugen"*'i 4 ay süreyle savaşamaz hale getird. 24 Temmuz günü La Pallice açıklarında eğitim seferi yapan *"Scharnhorst"* İngiliz uçaklarının saldırısına uğradı. Bu gemilerin daha çabuk tamir edilmesi için Hitler. cep denizaltılarının bakımv e amir işlemlerini yürüten işçilerin elbirliğiyle savaş gemilerini onarmalarını emretti. Amiral Dönitz'in diren meleri bunaydı. Deniz altıların bakım ve tamir işlemlerini yürüten işçilerin elbirliğiyle savaş gemilerini onarmalarını emretti. Amiral Dönitz' in *direnmeleri boşunaydı.* Deniz altıların bakımı ve tamiri aksadı. Öyle ki Aralık ayı sonunda kullanılmaz durumda olan denizaltıların oranı yüzde 60'a yükseldi. Aynı tarihte denizde bulunan 22 denizaltıdan 10 tanesi ikmal işlemleri için gidiş geliş halindeydi. Böylece güneyde Azor adalarından. kuzeyde Grönland'a kadar uzanan bu büyük denizin içinde nöbetçilik görevi yapacak yalnızca bir düzine deniz altı kalıyordu.

Şimdi yeniden Türkiye'ye dönüp daha önceki sayılarımızda açıkladığımız belgelerde yer alan özel isimleri ve İsmet İnönü'nün savaşla ilgili açıklamalarını belirtelim. Önce özel isimler listesi:

ÖZEL İSİMLERİN LİSTESİ

ABDÜLHAMİD II Osmanlı Padişahı
Doğumu 1842; 1876 da tahta çıktı 1909 da tahttan indirildi. ölümü 1918.

ARIKAN SAFFET.
1940-1941 de Türkiye Milli Savunma ve Milli Eğitim Bakanı 1942 Temmuz'u ile 1944 Ağustos'u arasında Türkiye'nin Berlin Büyükalçisi.

MÜRSEL BAKU PAŞA.
Birinci Dünya Savaşı yıllarında General 1918 de Baku'yu işg al eden Türk Ordusu Kumandanı. 1937 de Süvari Birlikleri Başmüfettişi. 1943 Mart'ından itibaren Milli Savunma Komisyonu Üyesi. 7. Dönem Kocaeli milletvekili.

BALA MIRZA
Panturancı hareketin önde gelen kişilerinden. Resülzade'nin yakın çalışma arkadaşı.

BORİS III Bulgar Kralı.
Doğumu 1894 tahta çıkışı 1918 Ekim'i ölümü 28 Ağustos 1943

BRAVCHITCH
Hitler'in Feldmareşali 1938 - 1941 arasında Hitler ordularının Kara Kuvvetleri Kumandanı

CLAUDIUS Alman Diplomatı
1941'de Türk Alman Ticaret Anlaşmasında Alman Heyeti Başkanı.

CRİPPS (Sir STAFFORD)
Doğumu 1889 İşçi Partisi Üyesi. İngiliz Milletvekili 1940 - 42 arasında İngiltere'nin Moskova Büyükelçisi. Churchill'in Koalisyon Kabinesinde Hükümet Üyesi.

DİRCKSEN Elçi seviyesinde Alman diplomatı.
1938-39'da Hitler'in Londra Elçisi 1939 dan sonra Alman Dışişleri emrinde çalıştı.

DİTTMANN
Dışişleri görevlisi 1940'da Tahran daki Alman temsilcisi.

EDEN
1940-45 yıllarında Churchill kabinesinde İngiliz Dışişleri Bakanı.

AHMET CAFER (Caferoğlu)
Göçmen Türkiye'deki pantürk hareketinin öncülerinden.

KEMAL EDİGE
Pantürk hareketin öncülerinden. avukat. Türk hükümeti tarafından Kırım'a gönderildi. Almanlara yardım etmek ve Kırım tatarları ile temasa geçmek üzere görevlendirildi.

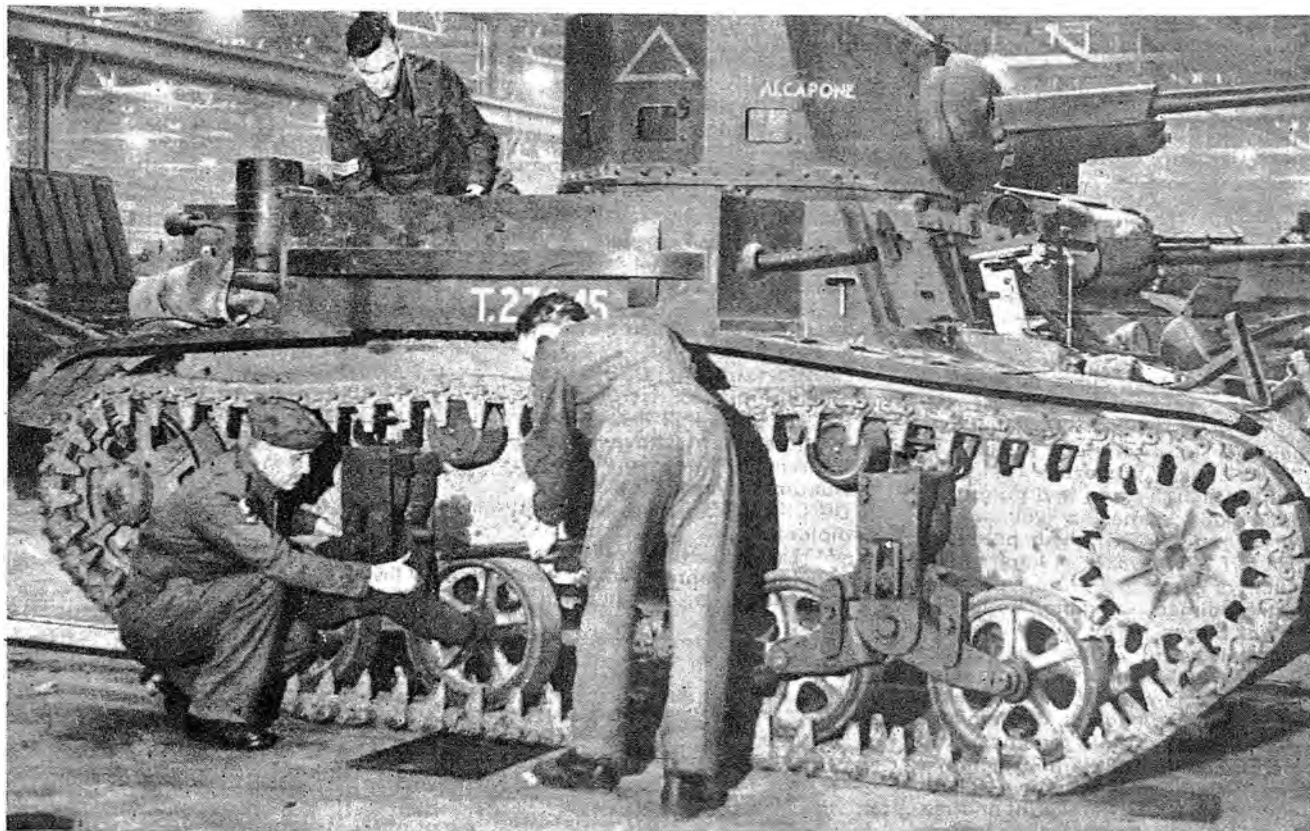
ENVER PAŞA
Jöntürklerin lideri. Birinci Dünya Savaşında Harbiye Nazırı. pantürk hareketinin ve Orta Asya'daki turancı akımın öncüsü. 1922 de öldürüldü.

ENİS ŞÜKRÜ YENİBAHÇE
Eski milletvekili. pantürk hareketin içindeydi.

ENKE

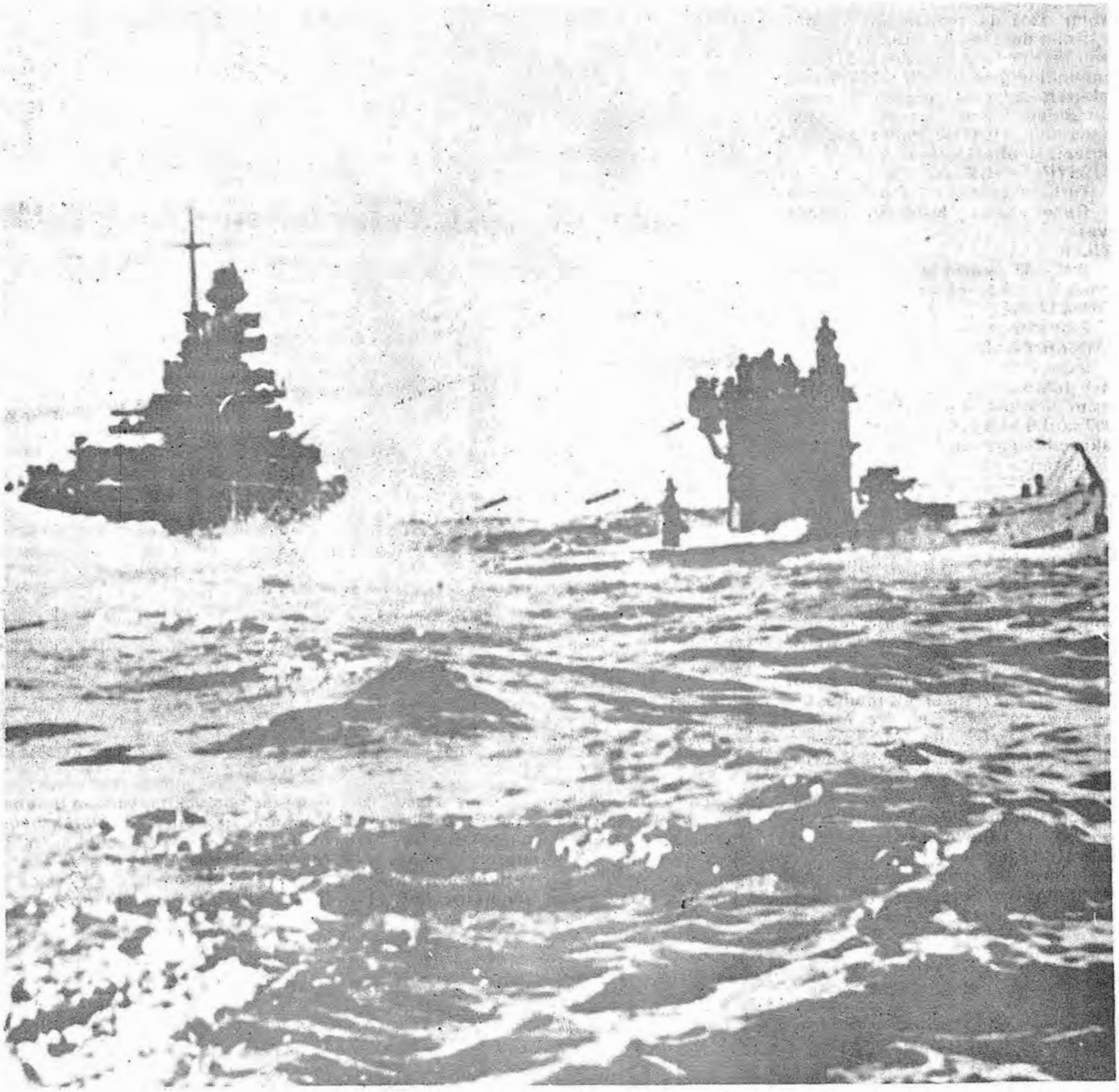

Bir İngiliz cephaneliğinde stok edilen uçak bombaları.

İngiltere'ye gidecek olan bir Amerikan tankı son kontrolden geçiyor.

1940-42 yıllarında Almanya'nın Ankara'daki Ticaret Ataşesi.
ALİ FUAT ERDEN
1937'de Harb Okulu Kumandanı, milletvekili, 1944'e kadar Üçüncü Ordu Kumandanı, sonra Yüksek Askeri Şura Üyesi oldu.
ERMANDSDORF Alman Diplomatı
1937 - 41 arasında Hitler'in Budapeşte'de görevlendirdiği bakan, 1942 den sonra Alman Dışişleri Bakanlığı görevlisi.
ERKİLET HÜSEYİN HÜSNÜ EMİR
Emekli General pantürk hareketin önderlerinden
FAZIL MÜSTECİB Pantürk hareketin öncülerinden
Kırım'a Almanlara yardım etmek üzere ve Kırım tatarlarıyla temasa gönderildi.
FRAUENFELD
1942-1943'de Kırım'daki Alman temsilcisi.
FROMM
Alman Generali.
FUNCK
1938'de Alman Ekonomi bakanı, 1939'da Alman Bankası'nın başına getirildi.
GAROUN
Berlin Yüksek Teknik Okulu'nun doçentlerinden.
GUEVEİ WERWOLF Alman diplomatı.
Ribbentrop'un özel müşavir heyeti başkanı.
GÜNDÜZ ASIM
General Türk Ordusu Genel Kurmay il. Başkanı.
HÜSREV GEREDE, Türk Diplomatı
1939-1942 arasında Türkiye'nin Berlin Büyükelçisi.
İDRİS Profesör
Pantürk hareketin üyesi
HENTİG Bakan seviyesinde Alman diplomatı.
Alman Dışişleri Bakan Yardımcısı.
KEİTEL Hitler'in Feldmareşali.
Hitler Ordularının Genel Kurmay Başkanı.
KİLLİNGER Alman Diplomatı
Bükreş'te görevli Alman bakanı.
HAMDULLAH SUPHİ TANRIÖVER
Türkiye'nin Bükreş Büyükelçisi
KROLL
1940-41 de Ankara'daki Alman Büyükelçiliğinin müşaviri.
MANSTEİN Hitlar'in Feldmareşali
Sovyet cephesinde Güneydeki Alman Orduları Kumandanı.
MEYER
Doğu'da Alman işgalindeki topraklarda görevli Alman Bakan Yardımcısı.
MELKERS
Alman Dışişleri Bakanlığı'nın VII. bürosunda görevli.
MENDE Profesör
Doğu'da Alman işgalindeki topraklarda görevli Alman Bakan Yardımcısı.
MENEMENCİOĞLU NUMAN Türk Devlet adamı
1937'de Türk Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri, 1942-44 arasında Türkiye Dışişleri Bakanı.
NEİN
Hitler ordularında Yüzbaşı
NIEDERMAYER
Hitler ordularında General.
NURİ PAŞA
Enver Paşanın kardeşi, Türkiye'deki pantürk hareketinin öncülerinden.
ODER KERİM
Müsavatçı lider (Azerbaycanlı göçmen milliyetçilerin belli başlı liderlerinden biri)
PAVLOV
İstanbul'daki Sovyet Konsolosluğu Müşaviri.
PAPEN
1939-44 arasında Almanya'nın Türkiye Büyükelçisi
PİLSUDSKİ Polonyalı de vlet adamı
1918'de kendini Polonya Başbakanı ilen etti 1923 de iktidarı terket ti ve 1926'da bir hükümet darbesi yaparak askeri diktatörlük kurdu. 1935 de öldü.
RESULZADE MEHMET EMİN
Müsavatçıların lideri, pantürk hareketin öncülerinden.
RİBBENTROP
1938-1945 arasında Alman Dışileri Bakanı.
RİTTER Alman diplomatı
1938'de Alman Dışişleri Bakanlığında görevli.

Bir cep denizaltısı ve savaş gemisi Atlantik'te karşı karşıya.

RODE Hitler ordularında General.
Doğu'da Alman işgalindeki topraklarda Askeri Ataşe.
ROMMEL Hitler'in Feldmareşali
1941-43'de Kuzey Afrika ve İtalya'daki Alman orduları kumandanı
SAYDAM REFİK
1939-1942 arasında Türk Başbakanı 7 Temmuz 1942'de öldü.
SARACOĞLU ŞÜKRÜ
1938'dan 1942 Ağustos'una kadar Türk Dışişleri Bakanı, 1942 Ağustos'undan sonra Başbakan.
SİKORSKY
1939-43 arasında Londra'da kurulan Polonya Hükümet Başkanı.
ŞEVKET MEMDUH (Esendal)
Türkiye'nin Kabil Büyükelçisi
SCHULENBURG Alman Diplomati
1938'de almanya'nın Moskova Büyükelçisi Alman Dışişleri Bakanlığında görevli.
ÇAKMAK FEVZİ, Mareşal
Türk Genel Kurmay Başkanı: 12 Ocak 1944'de emekliye ayrıldı.
TİPPELKİRCH Alman Diplomatı
Alman Dışişleri Bakanlığı görevlisi
WİLLKİE
Cumhuriyetçi Parti Üyesi, politikacı 1940 Amerikan seçimlerinde Başkan adayı, 1944'de öldü.
WARLİMONT General
Alman orduları Yüksek Planlama Dairesinde Harekat Servisleri Başkanı.
WEİSZAEKER Alman Diplomatı.
Alman Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri
VELİ MENGER
Almanlarla münasebetlerinde ERKİLET'in yakın adamı
VELİDİ ZEKİ (Togan)
Başkır karşı devrim hareketine dahildi. Türkiye'de profesör titri aldı, pantürk hareketin şeflerinden biri
WEHRMANN Alman Diplomatı
1938-43 arasında Alman Dışişleri Bakanlığı Sekreter Yardımcısı.
WİLL
Alman Dışişleri Bakanlığında Politik İlişkiler ve Ticaret Dairesi Başkanı
WİLSON MEİTLAND

Doğumu 1881, 1914 18 savaşına katıldı, 1941 de Yunanistan, Filistin ve Ürdün'deki İngiliz orduları kumandanı, 1941'de Orta Doğu'daki 9. Ordu Kumandanlığına getirildi, 1942-43 de Irak-İran cephesi İngiliz orduları kumandanı, Orta Doğu Cephesi Kumandanı, 1944'de İngiliz orduları Akdeniz Cephesi Kumandanı.

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN

Türk gazetecisi, "Tanin" gazetesi Genel Yayın Müdürü, Meclis Üyesi.

ZEİLER

1940—43 arasında Almanya'nın İstanbul Başkonsolosu

ZONNLEİTNER

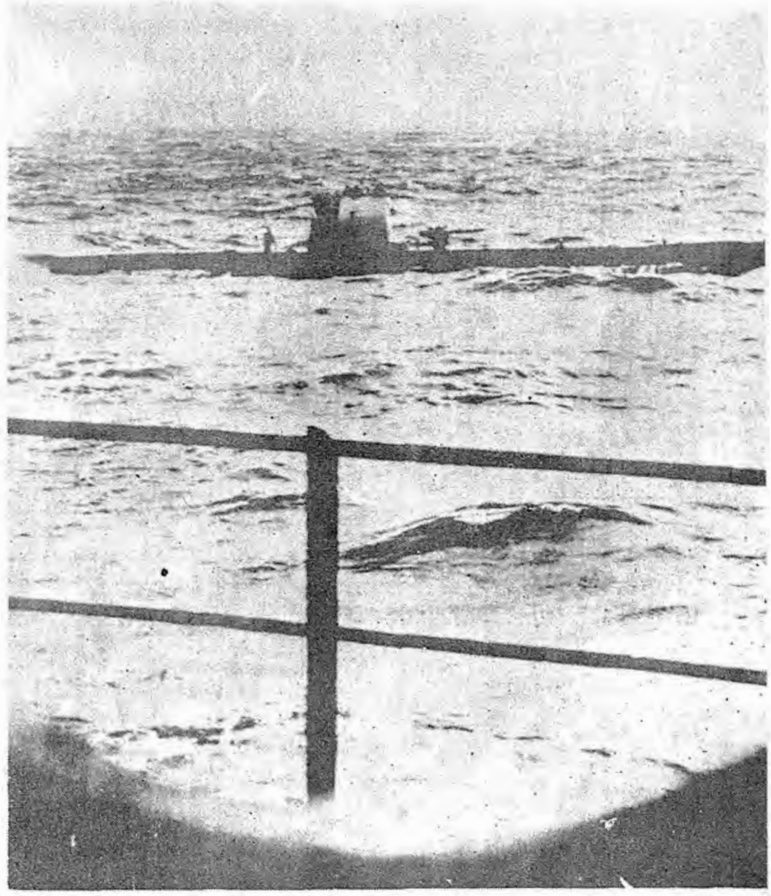
Ribbentrop'un özel müşaviri

ZİMMERMANN SS Şefi

İnönü İkinci Dünya Savaşı'ndaki Türk politikası üzerinde ileri sürülen çeşitli iddialar karşısında 16 Ekim 1967 tarihli Milliyet gazetesinde aşağıdaki açıklamayı yapmıştır:

"Bizim görüşümüze göre, İkinci Dünya Harbi, Mihver tarafından büyük hazırlıklarla başlıyordu. Biz bu muharebenin bütün dalgalarına maruz kalacaktık. Karadeniz Boğazlar Balkanlar Orta Doğu harb sahasının içinde bulunacaklardı. Hülasa harb her hududumuzdan bize temas edecekti. Karakteri itibariyle de özellikle Almanya ve İtalya bakımından Birinci Dünya Harbi'nin devamı da sayılabilirdi. Bu harbi Mihver'in kazanması ihtimalini biz pek zayıf görüyorduk. Ve Mihver kazanırsa, İtalya ile Almanya'nın hayat sahası politikasıyla bizim menfaatlerimizin bağdaşması ihtimali az görünüyordu.

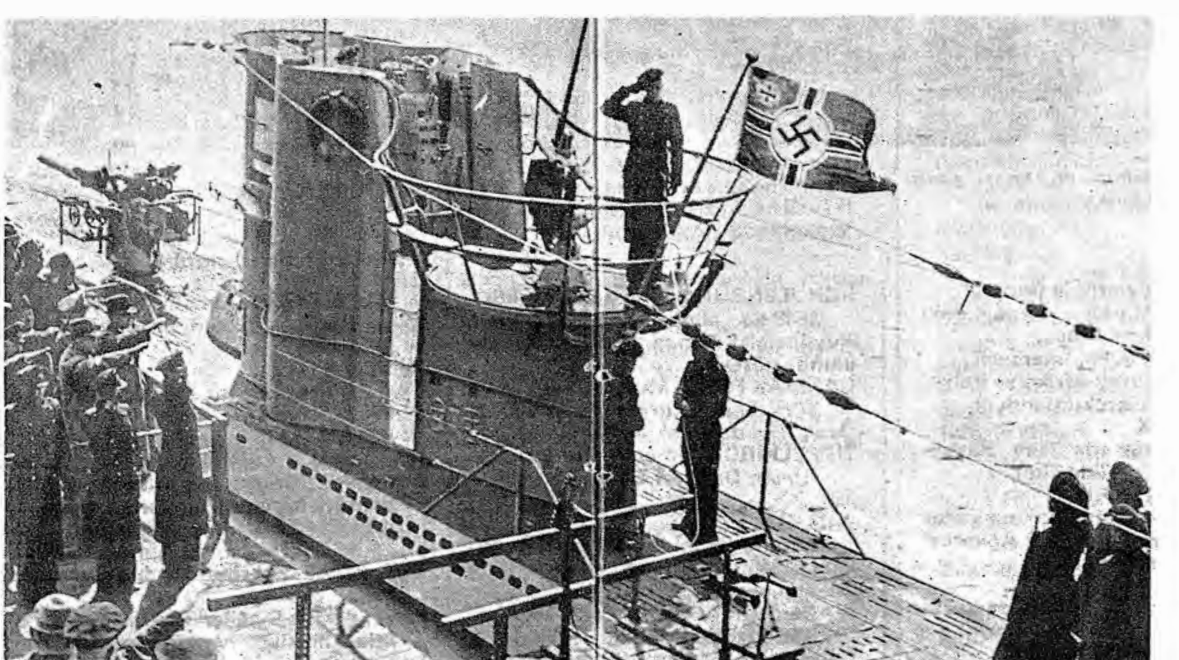
Sonra Birinci Dünya Harbi sonundan Sovyet Rusya ile dost olarak çıkmıştık. Mihverin siyasi hayatı, ilk gününden itibaren, Sovyet Rusya aleyhinde taleplere ve şikayetlere

dayanmaktaydı. İkinci Dünya Harbine ilk gününden, Sovyet Rusya ile bir harbe girişerek başlaması muhakkak görünüyordu. İngiltere ve Fransa uzun müddet Sovyetlerden ayrı kaldıktan sonra son senelerde her

üçü arasında yakınlaşma savunma fikirleri ciddi c mişti.

MENFAATLERİMİZ SOVYET RUSYA İNGİLTERE VE

FRANSA'YLA BERABERDİ

Bizim Birinci Dünya Harbi tecrübesinden sonra yeni kurulan düzende menfaatlerimiz, Sovyet Rusya, İngiltere ve Fransa ile beraberdi. İngiltere ve Fransa ile münasebetlerimizde emniyet çok artmış durumdaydı.

Bu hülasa ile Türkiye'nin vaziyeti, gelen İkinci Dünya Harbinde Sovyet Rusya, İngiltere ve Fransa ile aynı sahada emniyet esasını tabii gösteriyordu. Harb bizi sürükleyeceksebu devletlerle beraber bulunmamız, hem stratejik bakımdan, hem siyasi neticeleri ile Mihver'e karşı tarafta bulunmamız icab ederdi. Biz, vaziyeti harb başlamadan evvelki senede samimi kanaatle bu şekilde gördük Ve harbin başlayacağı günlerde, Sovyet Rusya ve Almanya yakınlaşması daha meydana çıkmadan evvel, bunlarla istikbal için bir ittifak müzakeresi içindeydik.

KARARI CESURANEDİR

Münakaşa edilecek nokta yalnız şundan ibarettir: Son anda Rusya ile Almanya arasında anlaşma meydana çıkınca, özellikle meydana çıkışın ilk gününde İngiltere ve Fransa aleyhinde davranışlar görülünce, ittifak muahedelerini neticelendirmek doğru muydu?

Bu karar cesuranedir Fakat doğru olduğunu olaylarla sabit olmuştur. Bizim kanaatimizce Almanya ile Sovyet Rusya arasında er geç harb açılması önlenmez bir şekilde kesin görünüyordu. Dışarıda kalınca harbin cereyanı esnasında daha çok güçlüklere maruz kalırdık. Hakikatte olandan daha çok sıkıntı çekerdik

İTTİFAK ŞARTLARI İÇİNDE KALINMIŞTIR

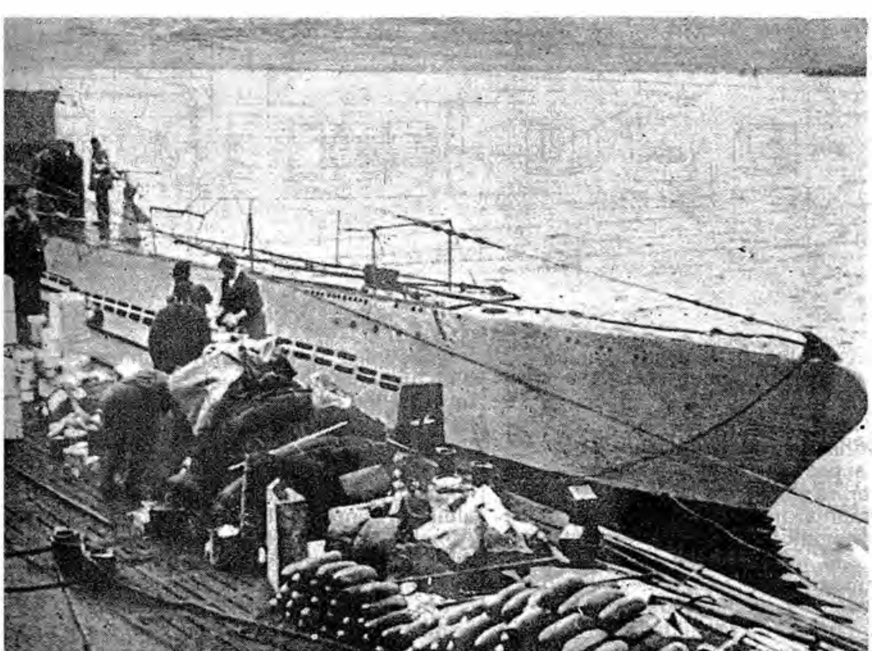
Sovyet Rusya ile Almanya arasında anlaşma meydana çıktıktan sonra ittifak muahedeleri imzalanmıştır.

İngilizler 1941 yılından itibaren konvoylara eşlik eden gemilere radarlar taktılar.

Fakat ihtirazı kayıtlar, Türkiye'nin harbe hazırlanması gibi şartlarla bir takım teminat elde edilebilmiştir.

İttifak Muahedesi icabı olarak harb esnasında birgün fiilen muhare beye tutuşmak daima varit görülmüştür. Ona göre hazırlanılmağa çalışılmıştır Harbe girmemek için taahhütlerimizi tanımamak hiçbir zaman düşünülmemiştir. Ve nihayette de beraber muharebe etmediğimiz müttefiklerimizin Türkiye'ye itimatlarının sarsılmasına yol açacak bir olaya meydan verilmemiştir. Daima ittifak hedefleri ve ittifak şartları içinde kalınmıştır. Ve tamir kabul etmez çelişmelere mahal verilmemiştir."

Denize indirilen bir Alman denizaltısı için yapılan tören

Cep denizaltıları sefere çıkmadan önce tıka basa yiyecekle doldurulurdu...

DENİZDE KOVALAMACA

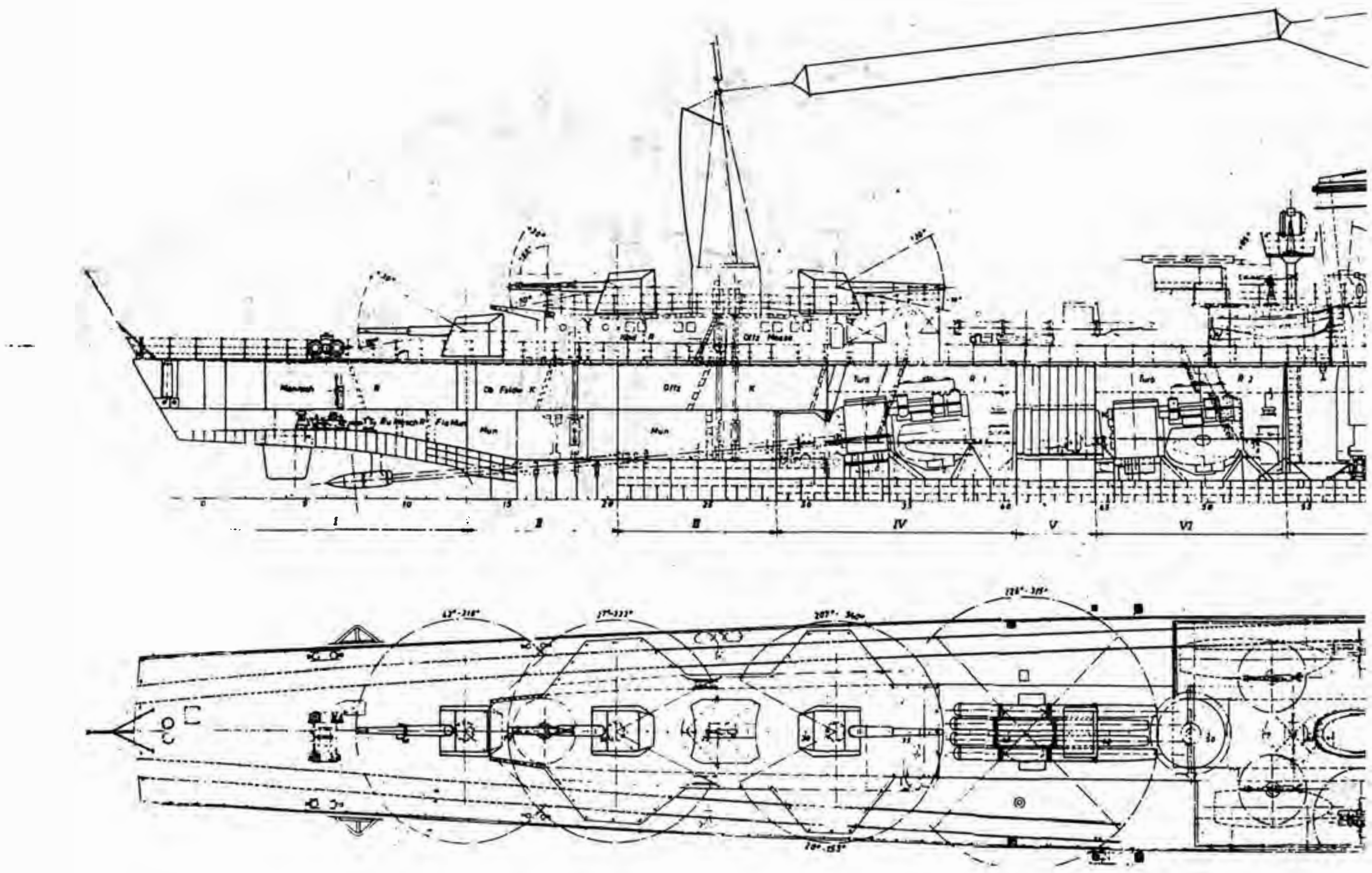
Almanların denizaltılar sayesinde büyük kayıplar verdirdiğini gören İngilizler, denizaltılara karşı bir kuvvet oluşturdular. Amiral Sir Percy Noble komutasındaki denizaltı savunma filosu bir süre sonra sayıca ve nitelik olarak güçlendi. Buna örnek olarak 14 ile 23 Aralık tarihleri arasında Cebelitarık Boğazından geçen HG 76 konvoyu için yapılan savaşları gösterebiliriz. Bu konvoyun koruyuculuğunu üzerine alan Firkateyn komutanı F.J. Walker'in emrindebir uçak gemisi, üç destroyer ve 14'e yakın korvet bulunuyordu.

9 güne süren bu çetin savaşların sonucunda her iki tarafın kayıplarının bilançosu şöyledir:

- İlk kez sefere çıkan İngilizlerin "Audacity" uçak gemisi U 751 denizaltısı tarafından batırıldı. İngilizlerin Amerikalılardan aldıkları "Stanley" destroyerinin de sonu uçak gemisininkindenf arklı olmadı.
- Almanların Focke - Wulf tipi uçaklarından iki tanesi, "Audacity" uçak gemisinden havalanan İngiliz uçakları tarafından düşürüldü. Saldırıya katılan 10 Alman denizaltısından 5 tanesi ise üslerine dönme başarısını gösteremedi.

Bu muharebelerden kazançlı çıkanlar İngilizler oldu. Zira Almanlar HG 76 konvoyunu tahrip etmeyi başaramamışlardı. 14 Aralık günü denize açılan konvoyun 32 gemisinden 30 tanesi üslerine varmayı başardılar.

1941 yılı Almanların denizaltı filosuna 35 gemiye malolmuştu. Bu denizaltılardan 3 tanesi Baltık'ta, 5 tanesi ise Akdeniz'de battı. Ancak aynı yıllın ilk yarısında denizaltı şantiyeleri ortalama olarak ayda 13 denizaltı yaparlarken bu sayı aynı

yılın ikinci yarısında ayda 20'ye çıktı. Bu sayılardan anlaşıldığı gibi Dönitz' in emrindeki filonun sayısında 163' lük (198-35) bir artış olmuştur. Denizaltılarla ilgili yazımıza son vermeden önce şunu eklemek istiyoruz yukarıda yazdıklarımıza. Aynı tarihler içinde batırılan İtalyan denizaltılarının sayısı 8'dir.

Almanların su üstü gemilerinin elde ettiği başarı, denizaltılarınınkinin yalnızca beşte biridir. Su üstü gemilerinin batırdığı araçların toplam tonajı 427 bin tona yaklaşmaktadır. Ancak Almanların savaş gemilerinin saldırıya geçmesi İngilizlerin yeni koruyucu önlemler almasına yol açmıştır. Bu önlemler ise Amiral Dönizt'in denizaltılarının işini kolaylaştırmış ve daha rahat hareket etmelerine olanak sağlamıştır.

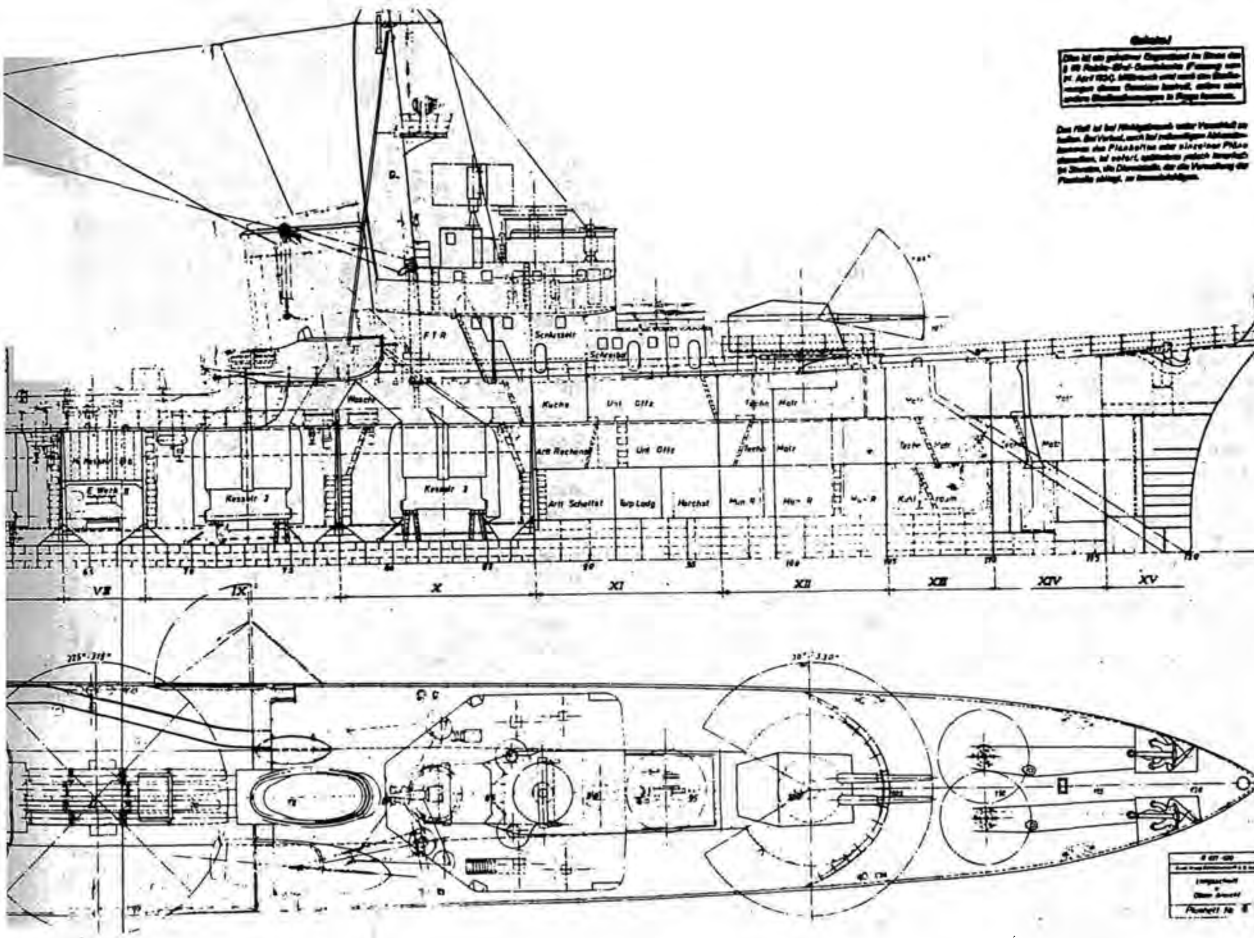
Almanlar İngilizlerin konvoylarıyla savaşmak amacıyla kelimenin tam anlamıyla *"korsan gemiler"* kullanmıştır. 1 Ocak 1941 günü kargo ve yük gemilerinden bozma, silahları büyük bir titizlikle gizlenmiş 6 Alman korsan gemisi sularda seyir halindeydi. Çok iyi kamufle edilmiş olan bu gemilerin 2 tanesi Pasifikte 2 tanesi Hint Okyanusunda, 2 tanesi de Güney Atlantik'te bulunuyordu. Bazen yalnız bazen de çift olarak harekatlara girişiyorlardı. Gemilerin içinde bulunan erzağı ve cephaneyi aldıktan sonra bunları batırıyorlardı. Ancak içlerinde Nazi İmparatorluğunun ekonomisini ilgilendirecek yükler bulunan gemileri esir aldıktan sonra bir mürettebat komutasında Fransa'nın batısındaki bir limana yolluyorlardı.

Buna örnek olarak 14 ve 15 Ocak günleri "Pinguin" gemisi tarafından Antartik sularında yakalanan üç adet Norveç fabrika gemisini gösterebiliriz. Gemilerin içine bindirilen Alman mürettebat İngiliz koruma va savaş gemilerinin arasından sıyrılarak Bordeaux kentine kadar gelmeyi başarmışlardı. İçlerinde 22 bin ton balina yağı vardı. Bu yağ ise Alman halkının birkaç aylık margarin gerek sinmesini rahatlıkla karşılayabilecek türdendi.

28 kargo gemisi batıran "Pinguin" gemisinin da scnu batırdığı gemiler gibi oldu. 22 Haziran 1940 tarihinde Almanya'yı terk adan *"Pin guin"* toplam olarak 136 bin tonu suların dibine gönderdikten sonra 7 Mayıs 1941 tarihinde Avustralya'nın batı kıyıları açığında müttefiklerin *"Sydney"* kruvazörü tarafından batırıldı. Ancak sulara gömülmeden önce Alman gemisinin gönderdiği torpil, *"Sydney"i* de sulara gömmüştür. *"Kormoran"* batırılana değin 10 ay denizlerde gezinmişti. Bu süre içinde ağırlıklarının toplamı 68 bin tona yaklaşan 11 gemiyi batırmıştı. 5 gün sonra Gine açıklarıyla Brezilya sahilleri arasında bir denizaltıdan erzak almakta olan "Atlantis" gemisi müttefikler arafından safdışı bırakıldı. *"Devonshire"* ın 203 mm'lik topları Alman gemisine yetmişti. Batırılmadan önce 18 ay ve iki hafta denizde kalmıştı. Bu süre içinde, ağırlıkların toplamı 145 bin tona yaklaşan 22 ticaret gemisini batırmış tı.

"Komet" *"Orion"* ve *"Thor"* diğar arkadaşlarına oranla daha şanslı idiler. Zira düşman gemilerinin arasından sıyrılarak Almanya'ya dönmeyi başarmışlardı. 31 Arlık 1940 tarihinde amiralliğe terfi edilen Eyssan komutasındaki *"Thor"* korsan gemisinin macerası oldukça ilgi çekicidir. 6 Temmuz 1940 günü Hamburgdan ayrılan *"Thor"* 30 Kasım 1940 günü ayrıldığı limana yeniden gelerek eşsiz bir dünya turu yapmıştır.

Sovyet buz-kıran gemilerinden de yararlanan *"Thor"* kuzey-doğu yolunu izleyerek Sibirya'yı dolanmış ve Bering Boğazından geçmiştir.Daha sonra Ümit Burnu yoluyla ülkesine dönmüştür. Bu yolu aşarken tam 160 bin kilometre katetmiştir. Savaştan sonra yapılan açıklamalara göre *"Komet"* "Orion" va *"Thor"* korsan gemilerinin batırdıkları gemi sayısı

Almanların 2.37 Z.39 destroyerlerininsavaştan sonra ele geçen planları.

33'tür. Bunların toplam ağırlığı 183 bin tondur. Bunlardan başka *"Thor"* 4 Nisan 1941 tarihinde Günay Atlantik'ta *"Voltaire"* adlı İngiliz kruvazörünü batırmış va 196 mürettebatını esir olarak ülkasine getirmiştir.

1 Ocak 1941 tarihinde *"Admiral Scheer"* cap zırhlısı, Günay Atlantik' ta bulunuyordu. Bu gami az önce sözünü attiğimiz üç Norveç fabrika gemisinin Fransa'ya getirilmesi için *"Pinguin"*'e gerekli mürettebatı ve yardımı sağlamıştır. 2 Şubat günü Mozambik Kanalı çavresinda *"Atlantis"* gemisi ile birlikte çalışmaya başladı. Bu muharebeler sırasında İngilizlerin "British Advocata" adlı tankerinde bulunan 10 bin ton petrol iki geminin çok işine yaradı.

6 Mart günü toplam 125 bin tona ulaşan 18 kargo gemisini batıran *"Admiral Scheer"* dönüş yolculuğuna başladı. 26'yı 27 Marta bağlayan gece kopan şiddetli fırtına nedeniyle Grönland ile İzlanda arasında nöbetçilik yapan 2 İngiliz destroyerini yanılttı. 1 Nisan 1941 tarihinde Kiel limanına yanaştığında 86 bin kilometrelik yolculuğunu 161 günde tamamlamış bulunuyordu. Bu yolculuk geminin motorlarının na denli güçlü olduğunu va Komutan Krancka ile mürettebatının na denli iyi bir eğitimden geçtiğini kanıtlamaktadır

Birkaç gün önce da *"Admiral Hipper"* gemisi aynı yolu izleyerek limana varmıştı. Bu gemi 12 Şubat günü Cabalitarık'tan çıkıp güneye doğru yollanan bir konvoyu yakalamıştı, 203 mm'lik topları va torpilleri

sayesinde toplam 32 bin tona ulaşan 7 kargo gemisini batırmıştı.

"Scharnhorst" ve *"Gneisenau"* savaş gemileri 22 Ocak günü Kiel' den ayrılmışlardı. Danimarka Boğazını 3-4 Şubat gecesi geçtiler. Amiral Raeder bu gemilerin görevi konusun da komutan Lütjens'e gönderdiği yazıda şöyle demişti:

"Bu filonun başlıca görevi düşmanın ticaret trafiğini yok etmektir.

"Ticaret gemilerine yapılacak bir saldırı sırasında, güçlü bir düşman gemisiyle herhangi bir çatışmaya girilmeyecektir.

"Bu kural x 380 mm'lik toplarla teçhiz edilmiş bir savaş gemisiyle karşılaşıldığında da geçerli olacaktır."

Bunlar son derece sıkı emirlerdi.

8 Şubat günü iki savaş gemisi 31 Ocak günü Halifax'ı terk edip, İngiltere'ye doğru yollanan Hx108 filosu ile karşılaştılar. Ancak *"Ramillies"* adlı eski bir zırhlının görülmesi filo komutanı Lütjens'in keyfini kaçırdı. "Scharnhorst" gemisinin komutanı, İngiliz gemisini peşine takmayı önerdi. Böylece *"Gneisenau"* gemisinin konvoyu suların dibine gönderme olasılığı çoğalıyordu. Üstelik *"Scharnhorst"* düşman gemisinden saatte 20 kilometre daha hızlıydı. Ancak aldığı emirleri harfiyen yerine getiren Lütjens böyle bir harekete girişmeyi uygun görmedi.

15 gün sonra iki gemi *"Terre-Neuve"* açıklarında 2 şilebi ve 3 kargo gemisini batırdı. 3 Mart günü Tenerif adalarının 500 kilometre açıklarınday dılar ve Freetown Cebilitarık konvoyuna saldırmağa hazırlanıyorlardı. 7 Mart sabahı gözeteleyiciler bir düzine geminin ufukta göründüğünü haber verdiler. Yalnız kısa bir süre sonra *"Malaya"* gemisinin 381 mm' lik topları ortaya çıktı.

Aldığı emirleri yerine getiren Lütjens yeniden geri çekilme gereği ni hissetti. Ancak o anda çevrede bulunan iki denizaltıya haber gönder mekten de geri kalmadı.

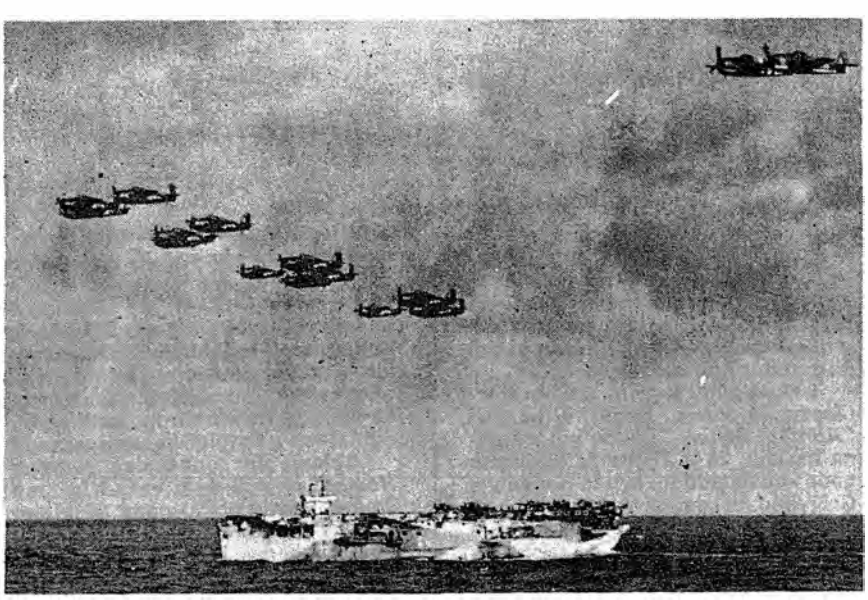
Bir süre sonra *"Scharnhorst"* ve *"Gneisenau"* kuzey batıya yönelerek Nalifax'tan gelen konvoyun üzerine saldırdılar. 15 ve 17 Mart tarihleri arasında kıvrak manevralar sayesinde 16 düşmen gemisini sefdışı bırakmayı başardılar. Bunları yaparlarken *"Nelson"* zırhlısı önünden büyük bir kolaylıkla kaçmayı başarıyorlardı:

"16 Mart günü, gün doğarken Alman gemilerini gören kargo gemileri kaçışmağa başladılar. Av başlamıştı. Scharnhorst'un yanında bulunan Ermland gemisi arkadaşının üzerine güzel bir kargo sürdü. Scharnhorst'un topları ve avı kaçırmadı. Aynı anda Gneisenau'nun topları uzak mesafeden kimliği belirlenemeyen 5 bin tonluk bir gemiyi batırdı. Sonra kovalamaca başladı. Scharnhorst 4 bin 350 tonluk "Silverfix gemisini batırırken, Uckermark Gneisenau üzerine birbirinden güzel 5 gemiyi birden itiyordu. Bunlar ardıardına batırıldı. Saat 15 sularında avın sonu gelmiş gibi gözüküyor. Ancak iki Alman gemisi kaçanların üzerine yeniden saldırıyor."

Bu arada Lütjens, *"Admiral Scheer"* ve *"Admiral Hipper"* in Danimarka Boğazından geçişlerini kolaylaştırmak için geri çekilmesi yolunda gönderilen emri aldı. Ya Azor ya da Brest üzerine gidecekti. 22 Mart'ta Brest üzerine yöneldi Lütjens.

Bu başarılardan sonra Dr. Goebbels emrindeki Alman Propaganda Bakanlığı çalışmalarını yoğunlaştır. dı. Sayıca üstün olmasına rağmen, Alman gemilerini yakalamayı başaramayan İngiliz Donanmasına söyle mediğini bırakmadı. Yalnız bu iki kruvazörün başarısı pek şişirildiği kadar değildi. Hem *"Gneisenau"* hem de *"Scharnhorst"* un motorları

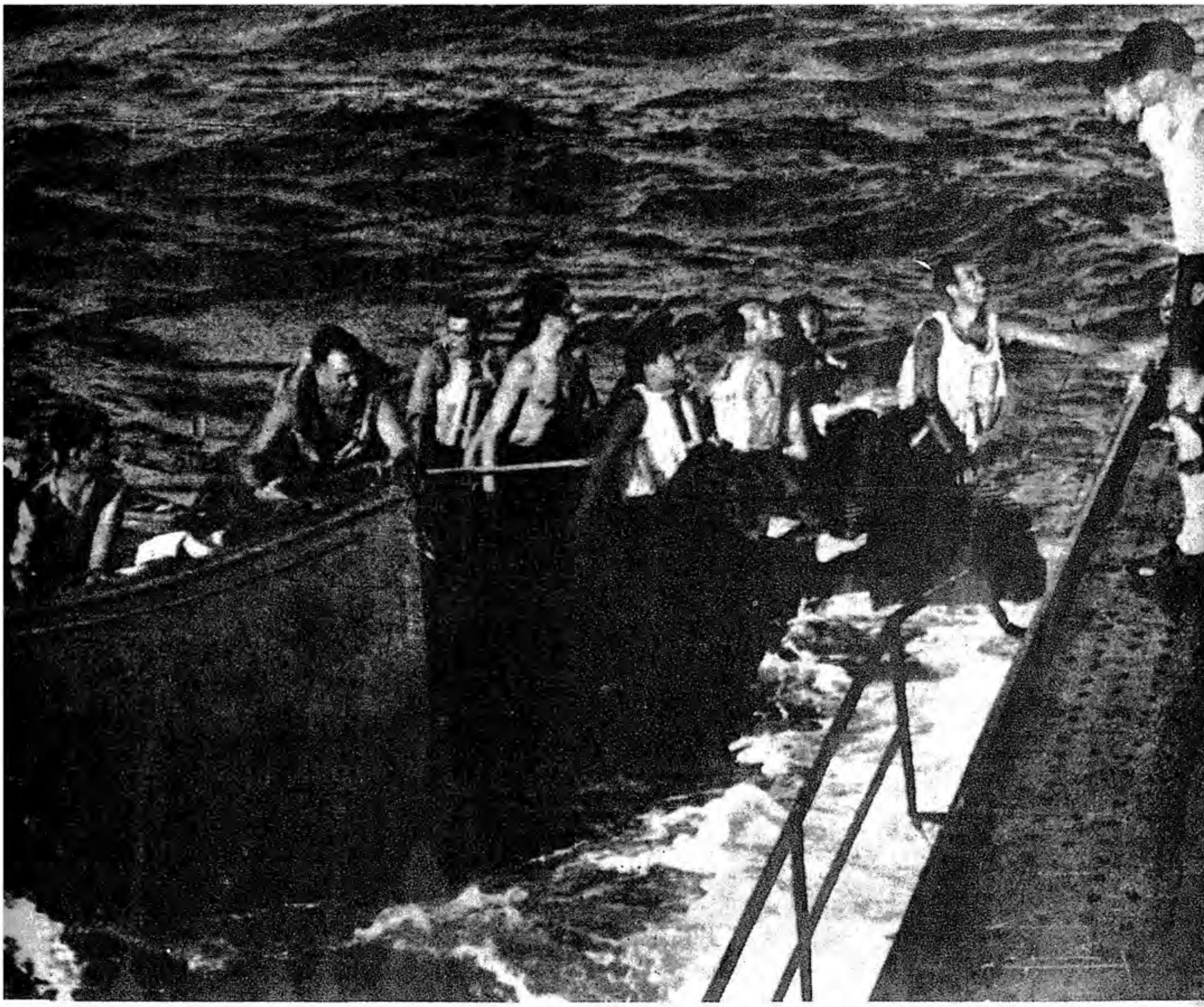

bu yolculuk sırasında oldukça yıpranmıştı. Uzun bir süre bakımda kalmaları gerekmekteydi. Bu nedenle *"Bismarck"* zırhlısı ile *"Prinz Eugen"* kruvazörünün de katılmasıyla girişecekleri ortak *"Reinübung"* harekatına katılamadılar.

Amiral Raeder tarafından yayımlanan bir emire göre "Bismarck" grubunun görevi muhafaza altındaki konvoylara saldırmaktı. Ancak zırhlı eşlik ettiği gemilerin işini kolaylaştır mak için eşit güçte bulduğu düşman gemilerine de saldırabilecekti. Amiral Raedir emrinin 4 numaralı paragrafında şöyle diyordu:

"Harekatın ana hedefi düşmanın tonaj bakımından imha edilmesidir. Bir düşman savaş gemisiyle muharebe yalnızca harekatın başarıya ulaşması garanti altında olduğuda göze alınacaktır. Yalnız bu muharebenin fazla tehlikeli olmamasına özen gösterilecektir."

Bir cep denizaltısının mürettebatı, batırdığı yük gemisinin tayfalarıyla konuşuyor.

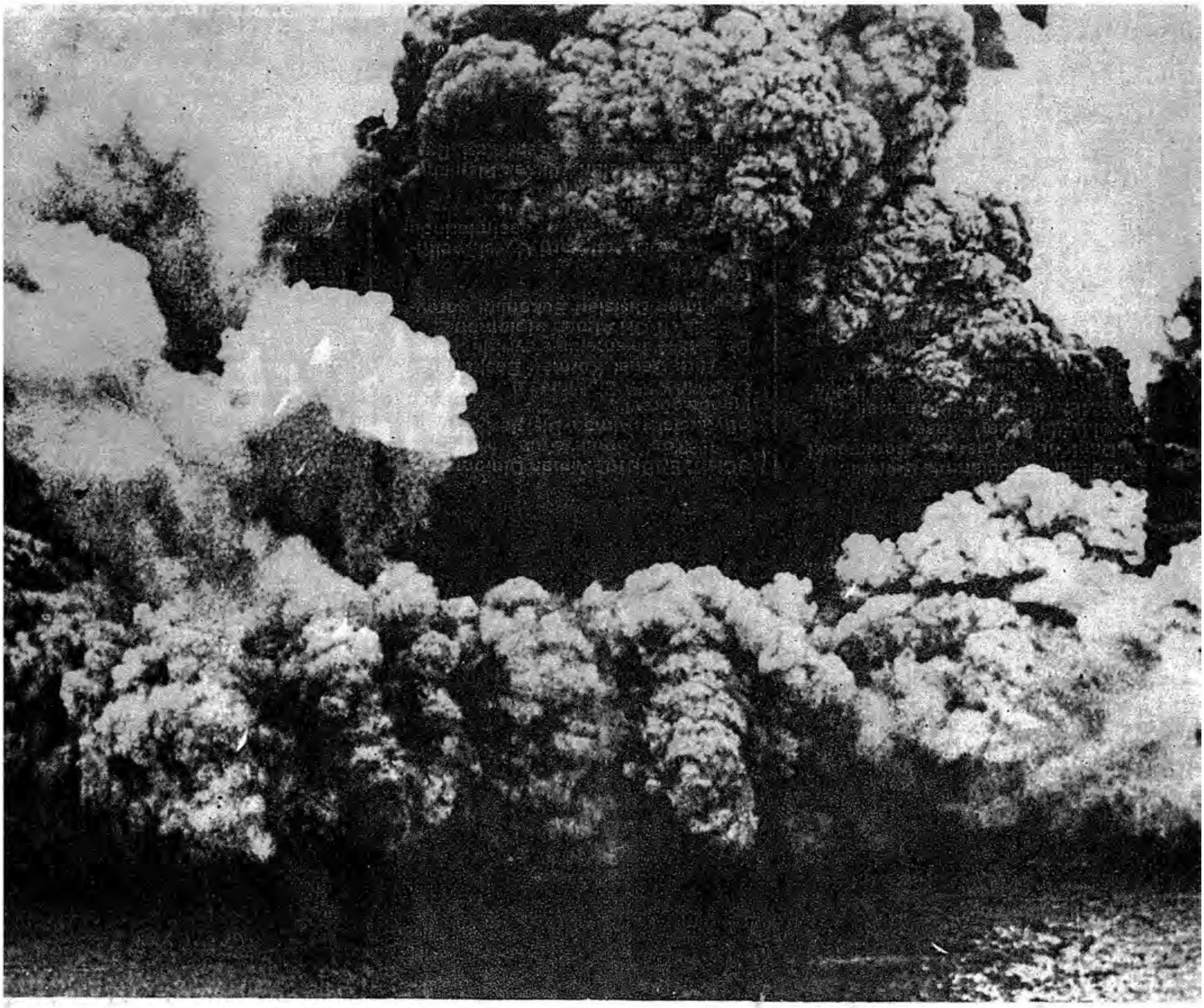
"Bismarck" güçlü bir gemiydi. 380 mm'lik toplarına güveniyordu Raeder. Ayrıca düşman gemilerinin uzaklığını saptayacak araçlarla da teçhiz edilmişti. 340 mm'lik kalınlığa sahip gövdesi denizaltı patlamalarına karşı etkin bir koruyucu idi. 150 bin beygir gücündeki motorları ona saatte 57 kilometrelik bir hız tanıyordu.

24 Ağustos 1940 tarihinde aktif servise alınan 12 bin tonluk bu geminin aylık bir eğitim süresi vardı. Mürettebat savaşa ve makinalara iyice alışmıştı. *Prinz Eugen"* gemisi de oldukça güçlüydü. En iri toplarının çapı 203 mm idi. Saatte 59 kilometrelik bir hıza ulaşabiliyordu. Ancak Baltık denizinde seyir halinde iken bir mayına çarpınca (23 Nisan'da) *"Rheinübung"* harekatına ancak mayıs ayında katılabildi. *"Scharnhorst"* ve *"Gneisenau"* de uzun seferden sonra bakıma alınınca harekata katılacak gemi sayısı beklenene ulaşmadı. Savaş gemilerini uzun süre hareketsiz bırakmak isto meyen Amiral Raeder, sonunda Lü jens'in komutasındaki *"Bismarck"* ve *"Prinz Eugen"*'in 20 mayıs'ta hareket etmelerini emretti.

Ertesi gün Baltık denizinde iki Alman gemisinin seyir halinde bulun duğu haberi Londra'ya ulaşınca, donanma Sir John Tovey'in emrine *"Repulse"* kruvazörünü ve *"Victorious"* uçak gemisini verdi.

Ertesi gün havadan Kors fiyordu üzerinde alınan bir fotoğrafta *"Bismarck"* ile *"Hipper"* tipi ağır bir kruvazör saptandı. Amiral Tovey Alman filosunun yeniden bir saldırıya geçmesini önlemeğe çalışıyordu. Bu amaçla *"Orcedes-Şetland-Féroé-İzlanda-Grönland* hattı üzerinde bulunan nöbetçi gemilerini sıklaştırdı. 21 Mayıs günü yanında *"Hood"* kruvazörü, *"Prince of Wales"* zırhlısı ve 6 destroyer de bulunduğu halde Scapa Flow'dan ayrıldı Hval fiyorduna doğru yöneldi. Böylece düşmana oranla daha büyük bir ateş gücü elde etmiş oluyordu İngilizler.

42 bin tonluk *"Hood"* gemisi 1920 yılında servise girmişti. Güçlü bir gemiydi. "Prince of Wales"in iki yeni topu 28 Nisan günü takılmıştı. Bunlar İngiliz donanmasında tam anlamıyla tecrübe edilmemişti. Demir aldığında son aksaklıklarını gidermek için bir grup işçi çalışma halindeydi. 22 Mayıs günü Kors fiyordu üzerinde yapılan bir hava keşfi sırasında burasının boş olduğu görüldü. Saat 22 45'te Sir John Tovey donanmasına bağlı diğer gemilerin de demir almasını emretti. *"King George v"* zırhlısı, *"Victorious"* uçak gemisi, *"Repulse"* kruvazörü, dört ayrı kruvazör ve yerli destroyer daha denize açılmıştı. Böylece Rheinübung harekatıyla de

"Bismarck" tarafından batırılan "Hood" alevler içinde

mir alan İngiliz gemisinin sayısı 22'ye yükselmişti.

Atlantik'e girmek için Lütjens'in önünde iki seçenek vardı. Birincisi, mayın dizileri ve Grönland buzullarının 90 kilometre enine indirdikleri Danimarka Boğazı. İkincisi ise İzlanda ve Feroe takım adaları arasındaki yoldu. Ona ikinci yola girmesini önermelerine rağmen, daha önce geçtiği yol olduğunu öne sürerek birinci seçenek üzerinde durdu. Firkateyn komutanı Bidlingmaier bunu yanlış bir seçenek olarak yorumlamakta ve ikinci yolun tercih edilmesiyle Alman gemilerinin İngiliz gemilerinin önüne çıkılabileceğini öne sürmekteydi. 450 kilometrelik bir açıklığı korumakla burada yalnız ca üç kruvazörün görevlendirildiği düşünülürse bu görüşün ne denli doğru olduğu ortaya çıkar.

Belki de Alman komutanı sisten yararlanarak buradan geçmeyi tasarlıyordu. Ama bu radarları hiçe sayma anlamına geliyordu.

23 Mayıs günü, saat 19.22'de, *"Suffolk"* kruvazörü *"Bismarck"* ile yanındaki takipçisini gördü. Bunu filonun öteki gemilerine bildirdi. Hemen ardından da sise sığındı ve radar ekranından düşmanını izlemeğe başladı. Bir süre sonra *"Norfolk"* gemisi kendisine yardıma geldi. İki kruvazör kar fırtınası altında Alman gemilerini kuşkulandırmadan takiplerini sürdürdüler.

24 Mayıs saat 5.35'te iki arkadaşlarının devamlı olarak kendilerine yolladıkları bilgilerden yararlanan *"Hood"* ve *"Pirince of Wales"* *"Prinz Eugen"* ile *"Bismarck"ı* gördüler. Atış açısı bakımından çok üstün bir durumdaydılar. Ancak birkaç dakika sonra Amiral Holland'ın verdiği bir yön değiştirme emri nedeniyle gemilerin ağır toplarından 8 tanesi hedef dışına çıktı. Böylece İngilizlerin elinde bulunan atış üstünlüğü, Almanların lehine çevrildi. Bu emrin neden verildiği uzun süre tartışmalara yol açmıştır. Holland'ın bu değişikliği yapmasındaki amaç kendisine verilen bilgilerdir. Ona 12 bin metrede Almanları mermileri *"Hood"*a öyle bir açıda çarpacağı bildirilmiştir ki, Hollandzırhınınen zayıf yerinden yara almaktansa böyle bir yan değişikliğini uygun görmüştü. Düşmanın üzerine giderek tehlikeli bir biçimde gelen mermilerden ve 305 mm'lik toplardan kurtuacağını sanıyordu.

Saat 5.52'de Holland 22 bin 500 metre uzaklıkta olan düşman gemisine ateş açılmasını emretti. O anda Holland'ın ateş açılmasını emrettiği gemi *"Bismarck"* değil, *"Prinz Eugen"*di. Zira gece yarısı *"Prinz Eugen"* *"Bismarck"* ın önüne geçmişti. *"Princeof Wales"* gemisi ise ateş açılan geminin *"Bismarck"*

Savaşın uçakları

NAKAJİMA B5N2

MOTORU: 1 adet beş beygir gücünde 14 silindirli nakajima NK 1 B Sakae 11 tipi motor.

Silah. 7,7 mm'lik bir adet makineli tüfek ve 800 kg'lik bir torpil

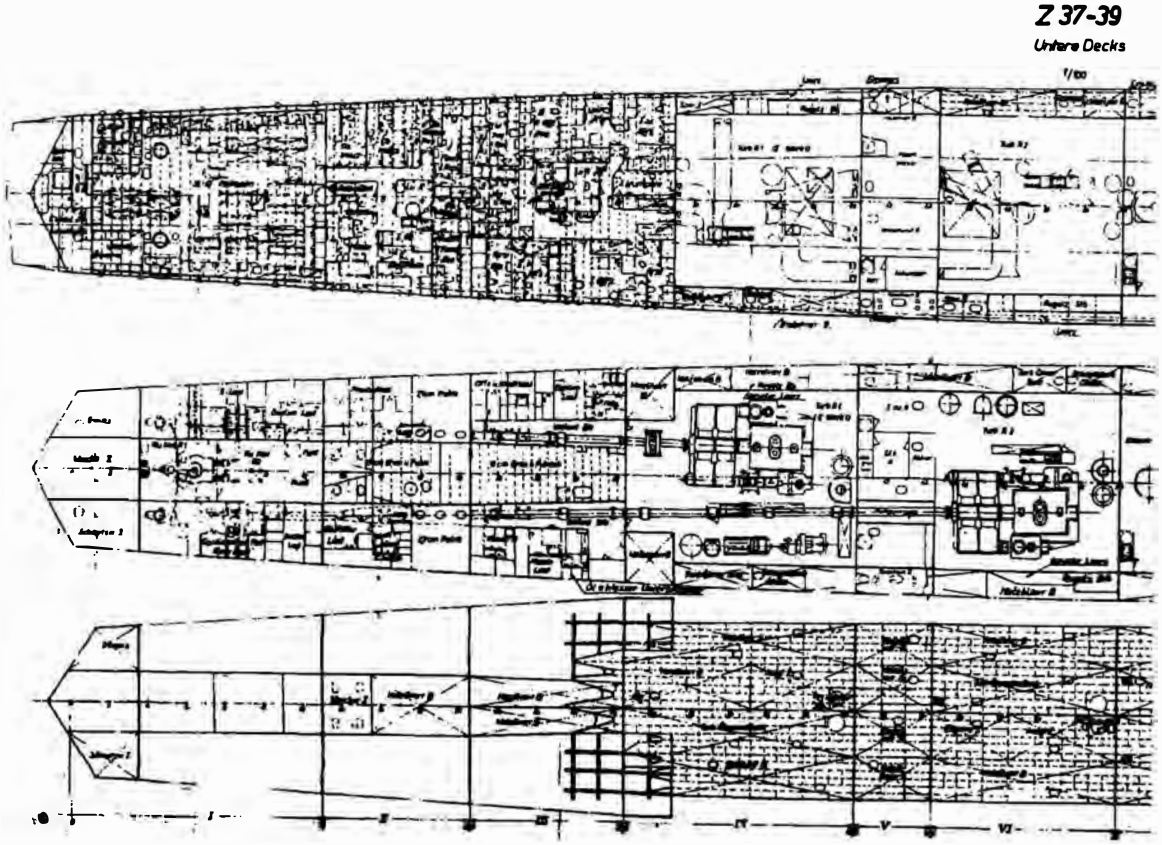
Hızı. 3 bin 600 metrede saatte 378 kilometre

Tırmanma hızı: 3 bin metreye 7 dakika 40 saniyede

Ağırlık *Boş* 2 bin 278 kg,
dolu 4 bin 100 gr
kanat açıklığı 15,50 metre
Uzunluk. 10,30 metre
Yükseklik: 3,70 metre
Mürettebat: 3 KİŞİ

Almanların 2.37 Z.39 destroyerlerinin savaştan sonra ele geçen planları.

olmadığını saptamıştı. Saat 6 sıralarında *"Bismarck"*a ateş açmağa hazırlanan *"Hood"*a 380 mm'lik bir mermi isabet etti. *"Prinz Eugen"* gemisinin topçusu Jaspers o anı şöyle anlatıyor:

"380 mm'lik top hedefini bulur bulmaz ikinci baca ile arka direk ortasında korkunç bir patlama oldu. Çarptığı yerde bulunan herşeyi ezmişti sanki. Gri zırh yığınının içinde açılan kraterlerden yükselen alevler direkleri aşıyordu. Birkaç saniye ortalık aydınlandı. Dumanlar görülmedik bir biçimde tüm gemiyi yuttu. O anda gözlerini oraya dikebilenler kırmızıya dönüşen geminin alev, duman ve buharla kaplandığını gördüler. Geminin arkası kızıla döndü, yükseldi... Çevreye korkunç zerreler saçarak patladı. Arka tarafta bulunan cephanelik hav aya uçmuştu. Akkor halinde bir cisim havaya sıçradı ve denize gömüldü. Bu 380 mm'lik toplardan biri olmalıydı. Topun çevresinde bulunan yanıcı maddelerin etkisiyle ne varsa alevden bir silah olarak çevrede uçuşuyordu. Bunlar denizin üzerinde yanmağa ve duman saçmağa devam ediyorlardı. Bu cehennemi manzara içinde alevden bir dil uzandı. Hood'un ön güvertesinde bulunan toplar son kez ateş açmışlardı."

Bu korkunç patlama sonucunda *"Hood"un* mürettebatını oluşturan 95 subay ve bin 324 erden yalnızca üç tanesi sağ kaldı.

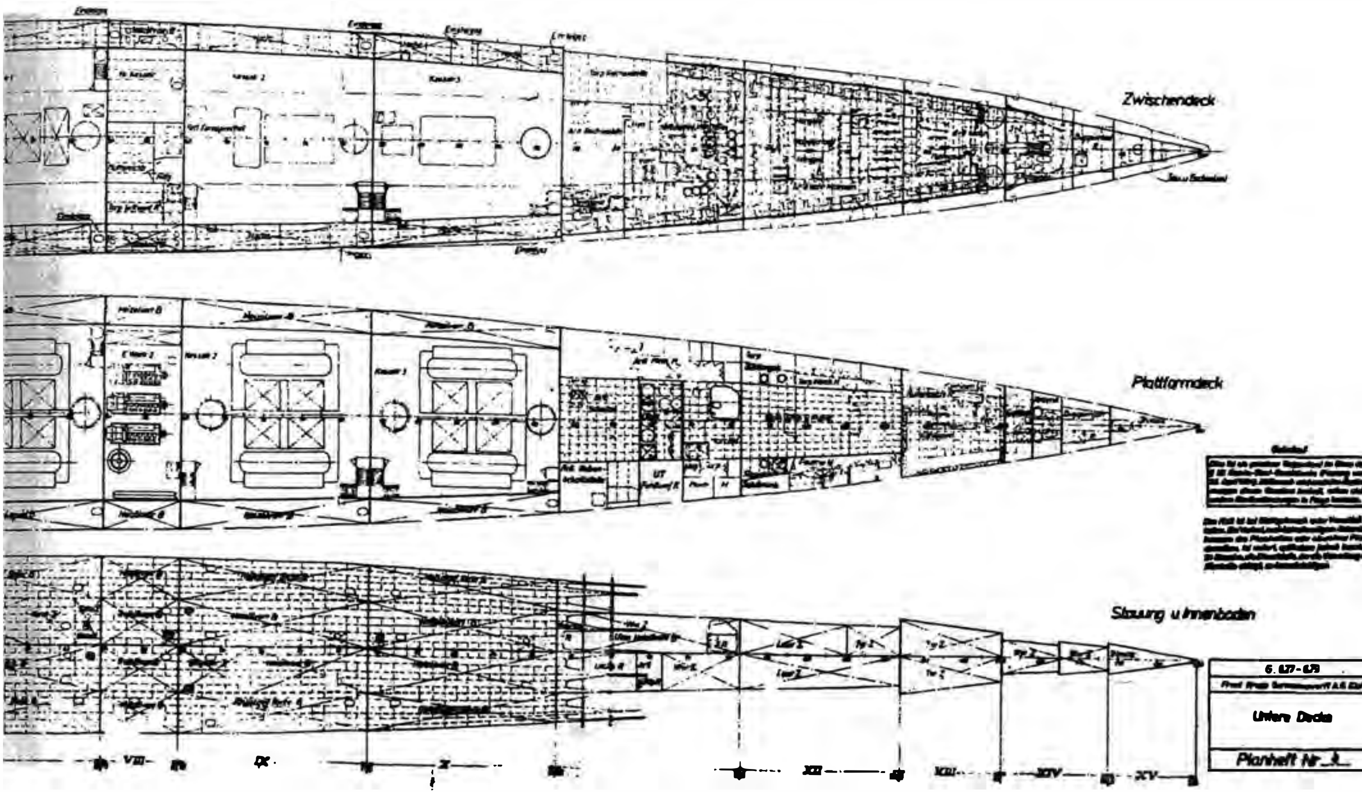
*"Hood"*u dize getirenler hemen *"Prince of Wales"*e döndüler. O ana kadar ateş açmamışlardı. Hemen 4 adet 380 mm'lik ve 3 adet 203 mm'lik top hedefini buldu. Bir tanesi kaptan köşkünde patladı. Bir tek komutan Leach ve dümencisi sağlam çıktılar. Durumun gittikçe kötüye gittiğini ve toplarda aksaklıkların ortaya çıktığını gören Leach duman bulutu yaratarak geriye çekildi.

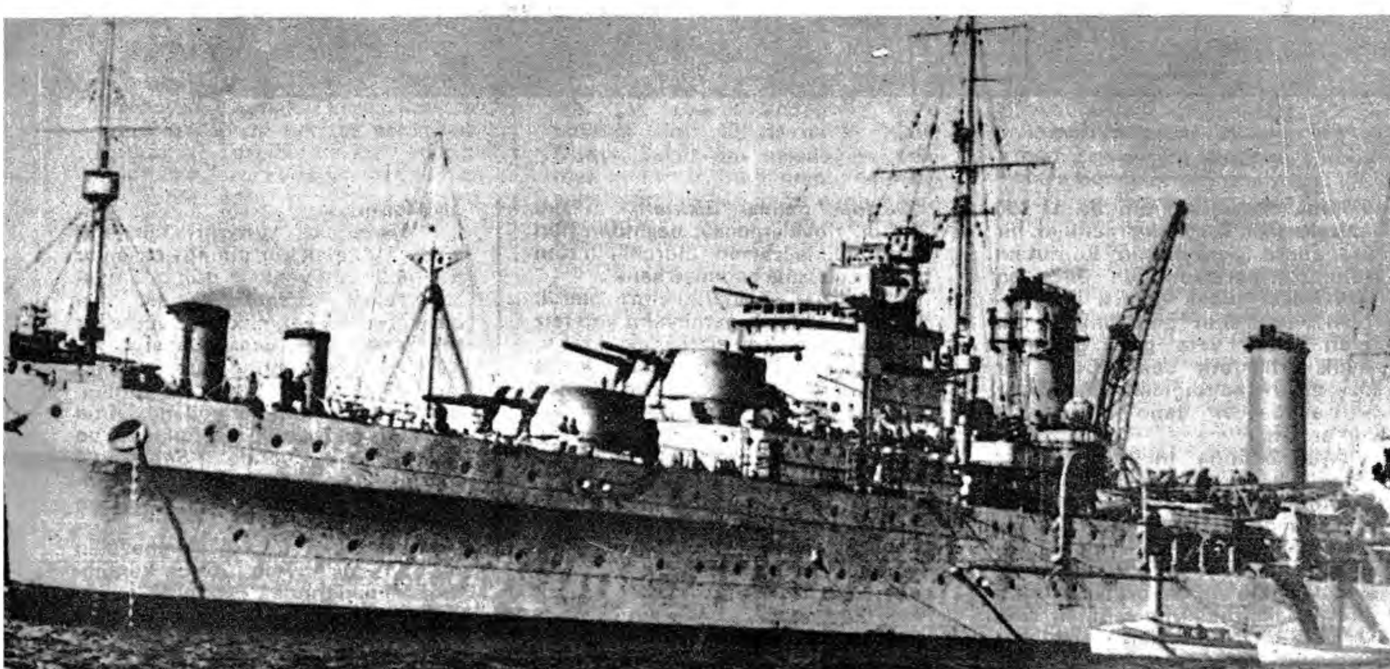
"Bismarck" 380 mm'lik 93 mermi ateşlemişti. İri kalbreli topların yüzde 10'unu oluşturuyordu bu sayı. Bu nedenle büyük bir başarı elde etmişti. Ama *"Prince of Wales"* gençve acemi toplarından üç yara almıştı. Yakıt deposunu delen bir İngiliz mermisi nedeniyle alman gemisi ardında yağlı bir iz bırakıyordu. Saat 8.01'de Lütje durumunu üstlerine bildirdi ve Saint-Nazaire'ye gideceğini haber verdi. Yara alan *"Prinz Eugen"* ise aldığı emirler çerçevesinde Atlantik'teki görevini sürdürecekti.

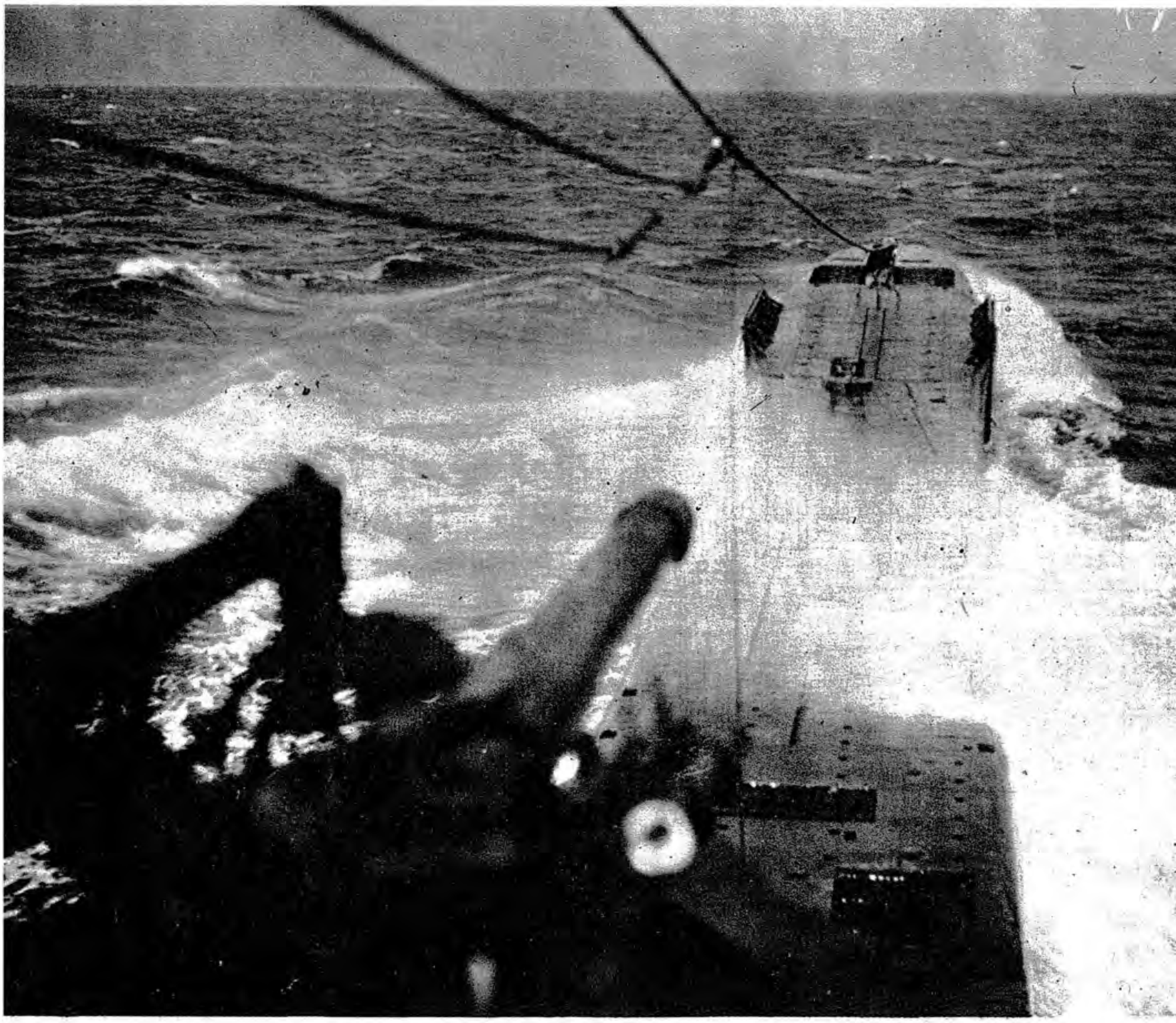
"Bismarck" ın yaralı olarak geriye dönmekte olduğu görülünce Atlantik'teki İngiliz donanması ayak landı. Tovey'in emrine verilen gemilere ek olarak, o anda konvoyları korumakla görevli olan *"Ramillies"*, *"Revenge"* ve *"Rodney"* de işi gücü bırakıp *"Bismarkck"*ın peşine takıldılar. Cebelitarık'ta bulunan *"Ark Royal"* ve *"Renown"* ile *"sheffield"* ve *"Dorsetshire"* kruvazörleri kovalamacaya çağrıldılar.

Almanlar da boş durmuyorlardı. Cep denizaltılarına "Bismarck"ı korumak için ellerinden geleni yapma emri verildi. Torpilleri olmasa bile, İngiliz gemilerini şaşırtmağa çalışa-

"Kozmoran" korsan gemisini batıran "Sydney" kruvazörü.

Zwischendeck
Plattformdeck
Stauung u.Innenboden
Untere Decks

Bir İngiliz denizaltısı su yüzüne çıkarken

caklardı. Bunlardan oiri de U 556 denizaltısı idi. Torpili kalmamıştı. bir süre sonra denizaltının komutanı Wohlfarth periskopunun önünden *"Ark Royal"* uçak gemisi ile *"Renown"* zırhlısının geçtiğini gördü. Suları yara yara giden gemilere büyük birhasretle baktı. Bu kadar güzel avları kaçırdığı için kahroluyor Zira elinde bir tane bile torpil kalmamıştı.

Ayın 24'ünde İngilizler *"Prinz Eugen"* ve *"Bismarck"*'ın peşini bir türlü bırakmadılar. Saat 18 sularında iki Alman gemisi ayrıldı. Biri güneye yaralı olanı ise güney doğuya doğru yöneldi. Gece yarısı *"Ill ustrious"* tan havalanan bir *"Swordfish"* filosu tüm olanaksızlıklarına rağmen *"Bismarck"*'a bir torpil göndermeyi başardı. Bir süre sonra bir Alman denizaltısının aldatmacasına kanan *"Suffolk"* gemisi *"Bismarck"*'ın izini yitirdi. Kovalamacayı başından beri tedirginlikle izleyen Churchill'in tüm dünyası başına geçmişti sanki.

İngilizler umutlarını yitirmişlerdi. Ertesi gün birçok gemi yakıt yetersizliği nedeniyle kov alamacayı bıraktı. Yalnızca uçaklar havadan keşfe devam ediyorlardı. Gece ve gündüz yapılan aramalar boşuna çıktı. Herkes *"Bismarck"*'ın avuçlarının arasından sıyrıldığına inanmıştı. Ayın 26'sında havadan keşif uçuşunda bulunan Kıyı Komutanlığına bağlı 209'cu filo Brest limanının yaklaşık 700mil kadar açığında büyük bir gemi gördü. Filo komutanı biraz alçalıp geminin kimliğini belirlemeğe çalışırken uçaksavar toplarının atışıyla karşılaştı. Son anda bulutların arasına girerek kurtuldu. Hemen *"Bismarck"*'ın bulunduğu yeri komutanlığa bildirdi.

"Bismarck" Luftwaffe'nin etki alanına giderek kurtulmağa çalışıyordu. İngilizlere yeniden gün doğmuştu. Yalnız *"Bismarck"*'ı saf dışı bırakabilecek yakınlıkta ve güçte bir tek *"Ark Royal"* uçak gemisi vardı. Kötü hava koşullarına rağmen uçaklar havalandılar. Radarda görülen hedefe doğru torpiller yollandı. Ama son anda hedeflerini şaşırdıklarını ve *"Bismarck"*'ın yerine *"Sheffield"*'ı torpillediklerini anladılar. *"Sheffield"*'üzerine doğru gelen torpilden son anda kurtuldu.

Yeni bir filo saat 19.10'da havalandı. Son şanslarıydı bu. Gece karanlığına kaldıklarında *"Bismarck"*'ın yerini saptamaları olanaksızlaşacaktı. Ertesi gün ise Alman gemisi güçlü bir hava koruma şemsiyesinin altına girecekti...

Mareşal A.Kesselring Kuzey Afrika'ya yaptığı bir teftiş gezisi s·rasında.

Saat 20.47 sularında karanlık neredeyse basmak üzere. Uçaklar fırtına nedeniyle tek tek saldırmak zorundalar. Torpillerden biri hedefini bulur ama fazla zarar vermez. İkinci bir torpil arka güverteye doğru yönelir.Almanlar kaçmağa çalışırlar. Ancak kötü hava koşulları bu manevranın tam anlamıyla gerçekleşmesini önler. Torpil pervanelerde patlar. *"Bismarck"* yara almıştır. Hızı saatte 5 kilometreye düşer.

Almanlar için eziyet dolu bir gece başlar. Saat 01.20 civarında beş destroyer avının etrafını sarar. Dev geminin etrafında dönerek torpillerini sallamağa başlarlar. Şafak vakti *"Rodney"* ve *"King George V"* ortaya çıkarlar. Alman gemisi hareketsiz durumdadır. Saat 8.47'de top atışı başlar. Saat 10.15 te ise Almanların karşı koyması zayıflar. Bir ateş yığını haline gelmiştir. *"Bismarck"* yoğun ataş sonucunda saat 10.36'da sulara gömülür. Kötü hava koşullarına rağmen sağ kalan 110 Alman kurtarılır...

1941 yılının kara, hava ve deniz çatışmalarını böylece özetledik. 1942 yılı ise savaşın kaderinin tayin edildiği yıldır. İlk dokuz ay İkinci Dünya Savaşı'nın geleceğine egemen olmuştur. Bu dönemin en etkili savaşlarından biri doğu cephesinde yapılmıştır. Sovyetlerle Almanlar arasında 1942 yılında yapılan savaşı anlatmadan önce 1941 yılında yapılan savaşın anılarını Orgeneral S.M. Shetemenko'dan dinleyerek tazelemek istiyoruz:

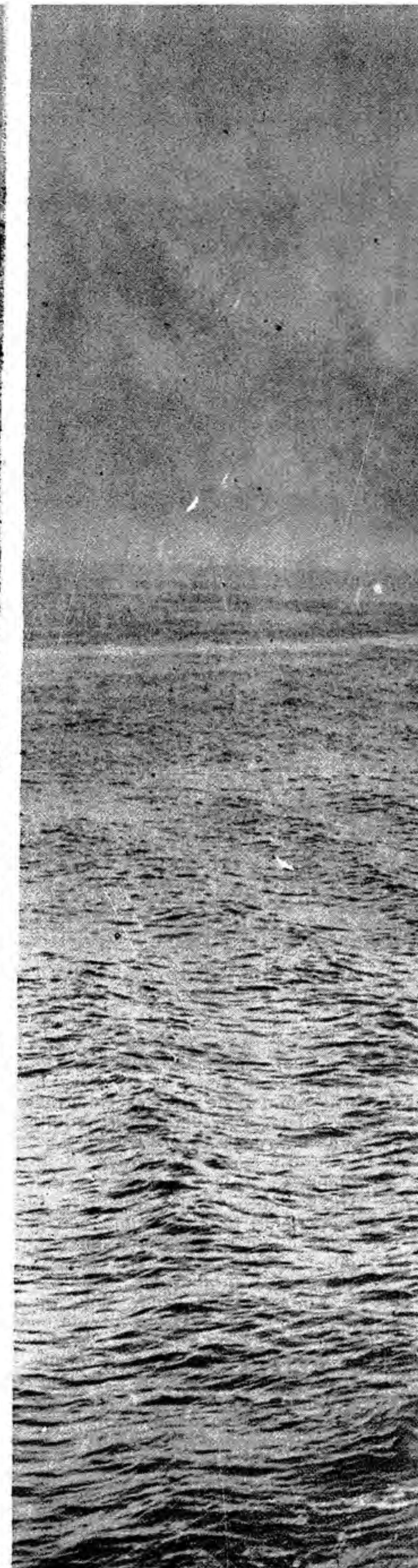
Tatbikat sona erdikten sonra gemiye Baku ve Krasnovodsk'a oradan da trenle tuğgeneral S.G. Trofimenko ve onun kurmay başkanı tuğgeneral M.F.Kazakov'un bizi beklemedikleri Mari'ye gittik. Tatbikat esnasında araziyi incelemek üzere Senakhs'dan Ashkhabad'a, oradan da Kızyl-Aterk ve Gasen-Kuli ye kadar uzanmıştım. Moskova'ya moralimiz düzgün olarak döndük. Tatbikat umduğumuzdan da parlak olmuştu.

21 haziranda tren Kazan istasyonuna geldiği zaman Sharokhin, tatbikatta görev alan arkadaşlara ve bu arada bana iki gün izin verdi. Fakat bizim için bu sıralarda izin diye bir şey mevzuubahis olamazdı. Hemen ertesi gün aldığım bir emir, acele Genelkurmay'a gitmemi gerektiriyordu. Yarım saat sonra Genelkurmay'daydım.

Harp başlamıştı.

Kızıl Ordu dipdiri ayaktaydı ve vatanı korumak için göreve hazırdı. bazı karamsarlar ise tam aksini düşünüyor ne ordumuzun, ne de milletimizin bu büyük saldırıya hazır lıklı olmadığını ileri sürüyorlardı. Hemen belirtmek gerekir ki, bunlar ordudan olmayan kimselerdi ve birtakım havada kalmaya mahkum önyargılardan hareket ederek, bu fikre varıyorlardı. Ordumuzun ilk çatışmalarda aldığı olumsuz neticelerin de bu fikirleri etkilediği doğrudur. Ne var ki, harbin ilk safhasında ordudaki gerileme askerlerin eğitim yoksunluğu, savaş taktiğini bilmemelerinden değil, fakat stratejik birtakım noksanlardan meydana gelmişti. Öte yandan ordumuzun bir harbe hazırlıklı olmadığı sık sık

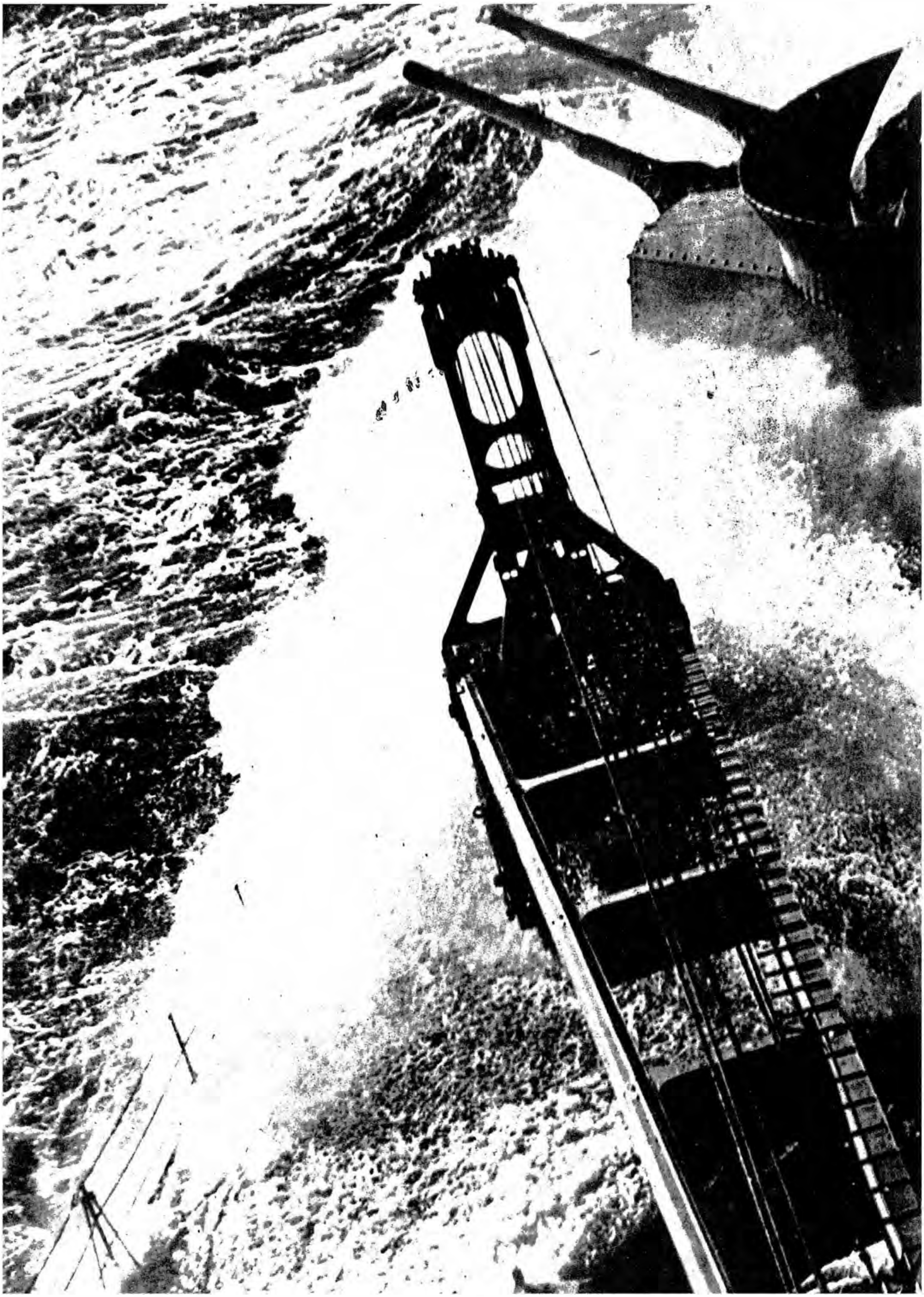
Bir müttefik konvoyu seyir halinde

söylenmiştir. Batı cephesinde müdafaa yapmakla görevli olan askerlerin yanlış yargıları bu çarpık fikirlere temel vazifesini görmüştür. Bu iddia baştan aşağı yanlıştır, çünkü harpte kuvvetler yalnız cephede değil, fakat daha gerilerde mevzilenirler. Gerek teorik ve gerekse pratik olarak ispatlanmıştır ki, esas kuvvetler muayyen aralıklarla yanı mesafede ve arka arkaya durmalıdırlar. Asıl mesele, nerede daha çok kuvvetin bulunması gerektiği ve ne kadar aralıklarla sıralanılacağıdır. İşte asıl zor olan, karmaşık olan du budur. Diğer önemli bir husus da kumanda eden kişinin hangi şartlarda ve ne derece bağımsız olabileceğidir.

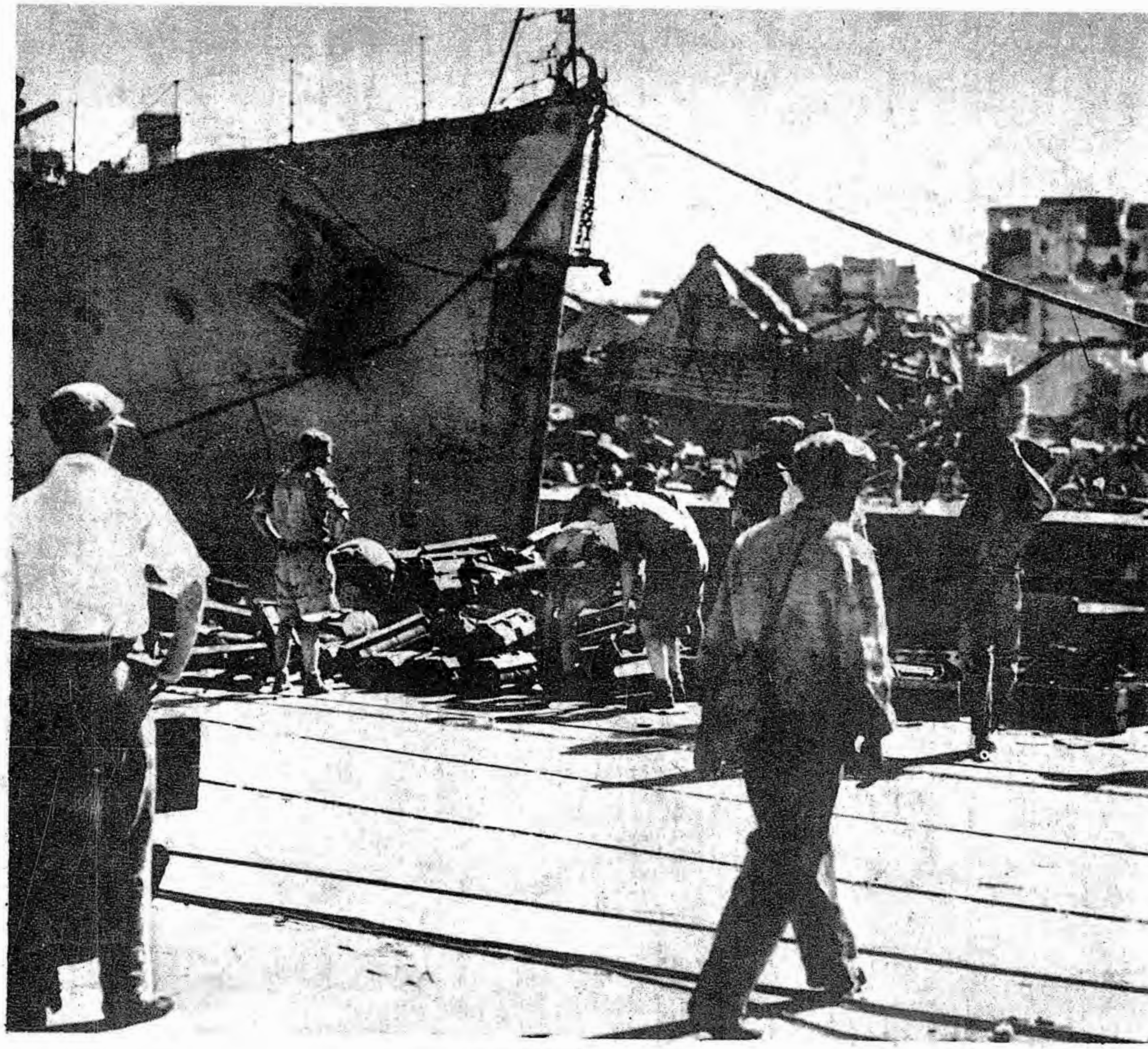
Sırası gelmişken şunu belirtmek isterim ki, bu tip söylentileri yayanlar ve bu tür yargılarda bulunanlar, eleştirdikleri konuların üzerine hiç eğilmemişlerdir. onları yanlış yargılara götüren de bu eksiklikleridir. Netice olarak denilebilir ki, 1941'de bizim de üzüldüğümüz kayıpların nedenini yanlışlarını bulmak arzusuyla yapılan yanlış araştırmalar tamamiyle ters bir etki yaparak bizi çamura soktu çıkardı. Aslında taban tabana zıt bu karar ve yargılar müşterek bir temenni noktasında birleşiyordu. O da ordumuzun düşmana karşı daha bilinçli daha hazır olması dileğiydi.

Bütün bu yargılardan sonra,

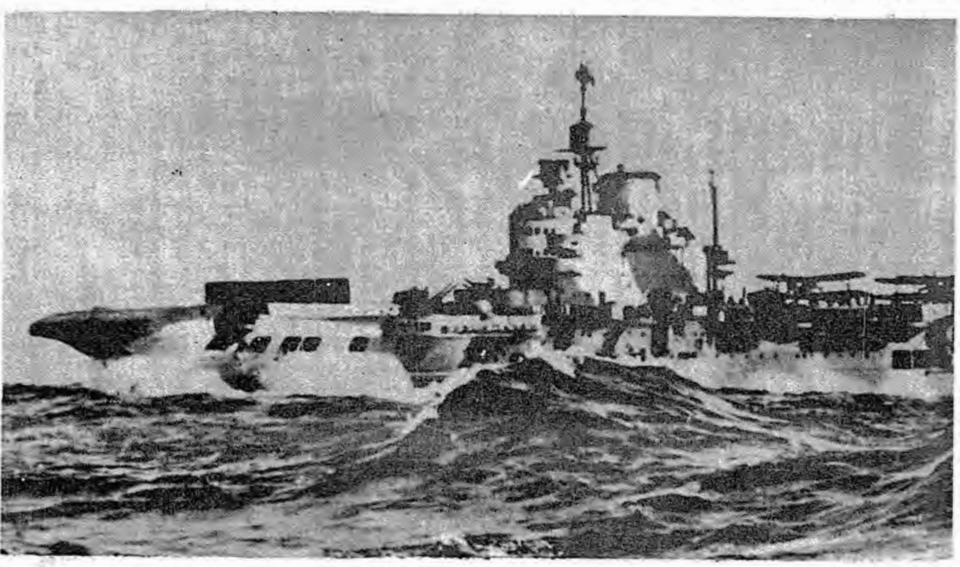

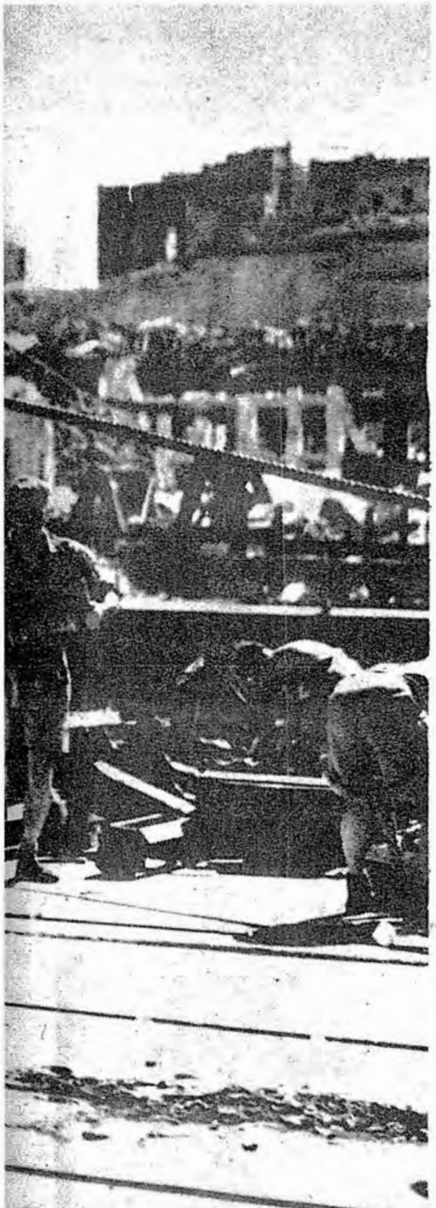
Amerikalılar, İngilizleri askeri malzeme açısından yoğun bir biçimde destekliyorlardı. Resimde İngiltere'ye gönderilecek olan silahlar görülüyor.

İngiliz uçak gemisi "Victorius"

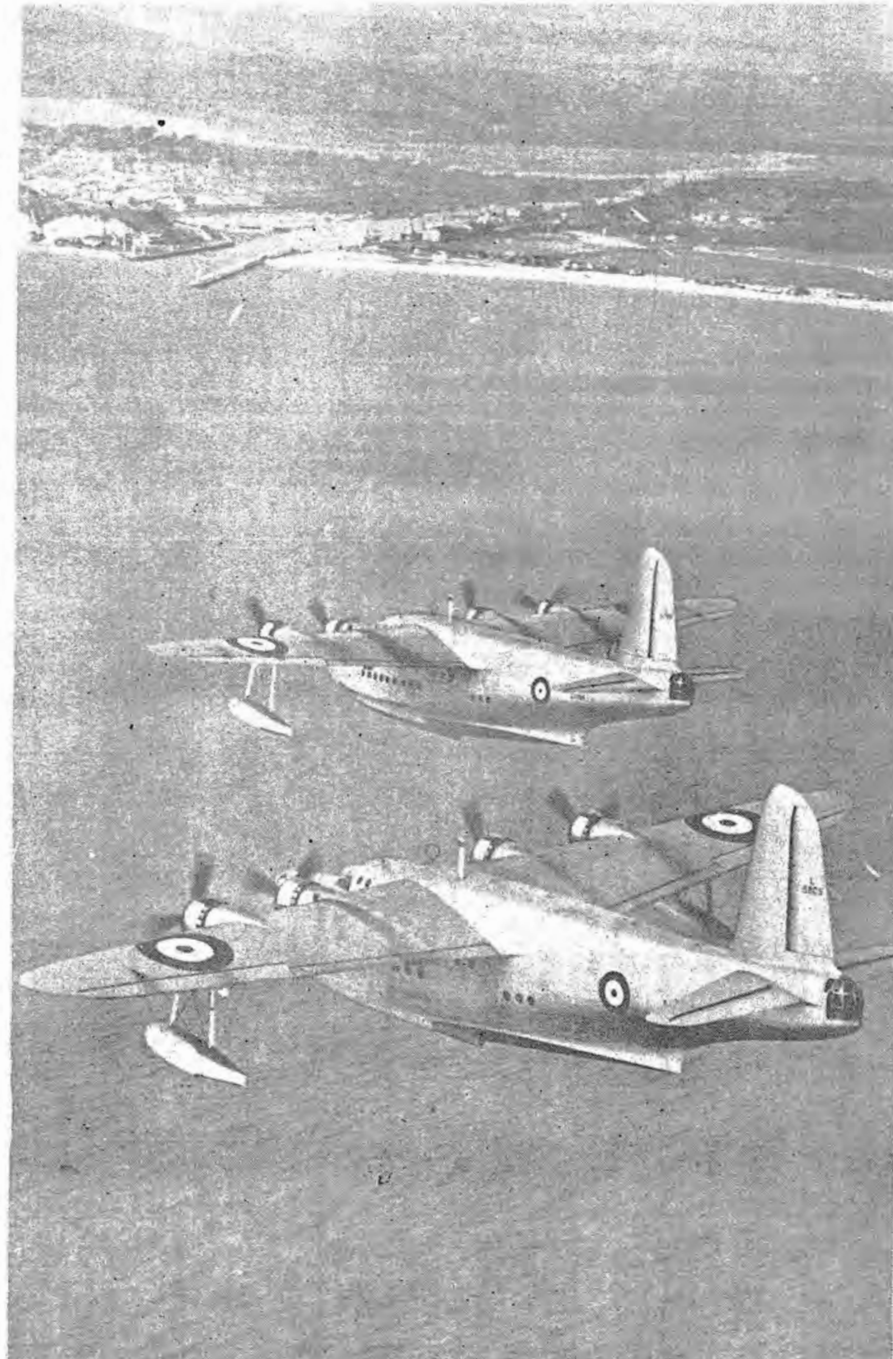

konu hakkında kendi düşüncelerimi de söylemeliyim. Pek tabii ki yapacağım açıklamalar, hiç bir tesir altında kalmadan, tarihin iyi bilinen gerçekleri, mantık ve Genelkurmay'da yaptığım çalışmaların verdiği tecrübelerin ışığında ele alınacaktır.

Ordumuz kuvvetli bir düşmanla başedecek gerekli güce sahip miydi? Evet, sahipti. Karamsarların iddia ettikleri gibi, 1940 başlarında Sovyetler Birliği, güçlü bir sosyalist devlet kurmak için eski ekonomiyi temelin den yıkarak yenisini kurarken, hata

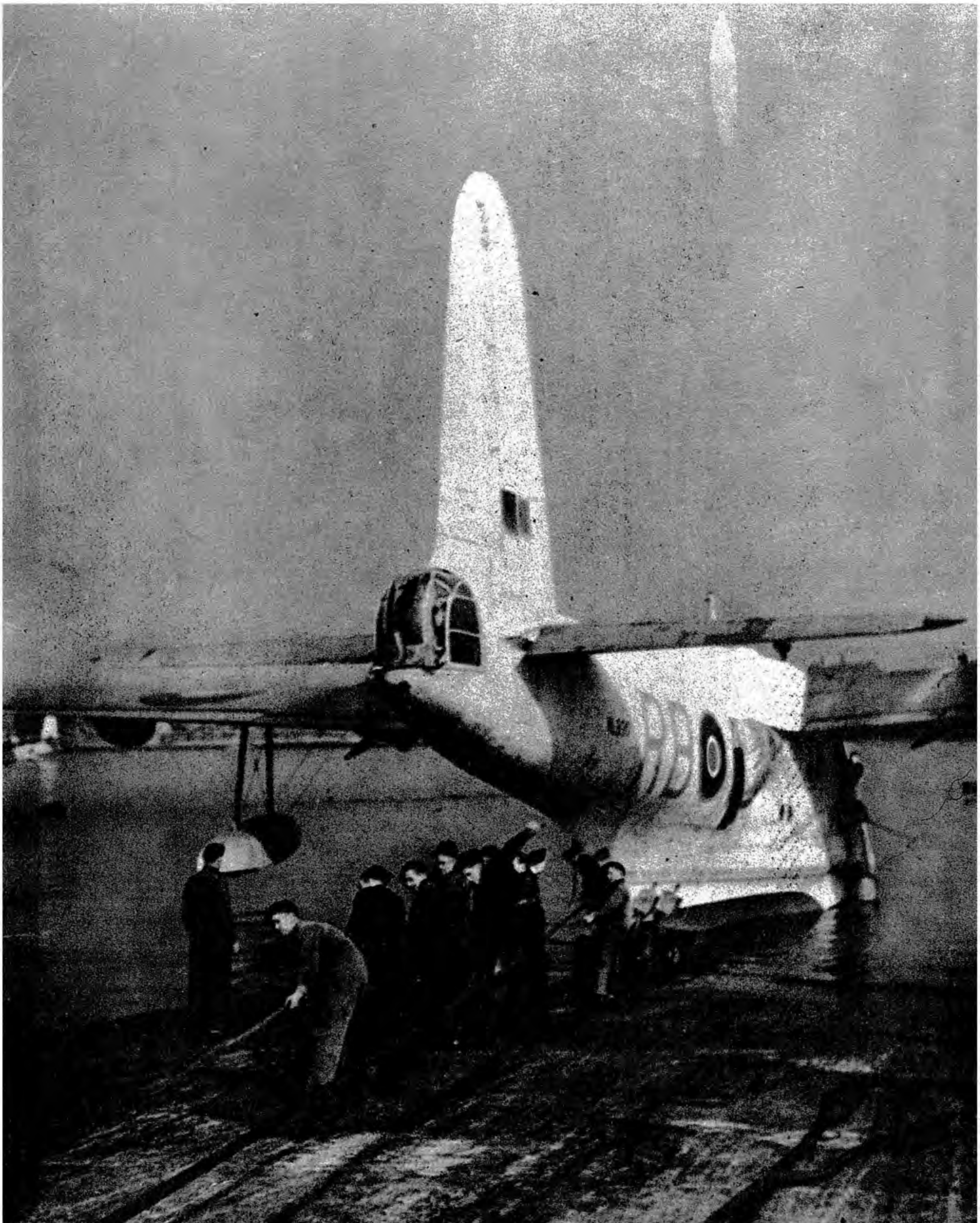

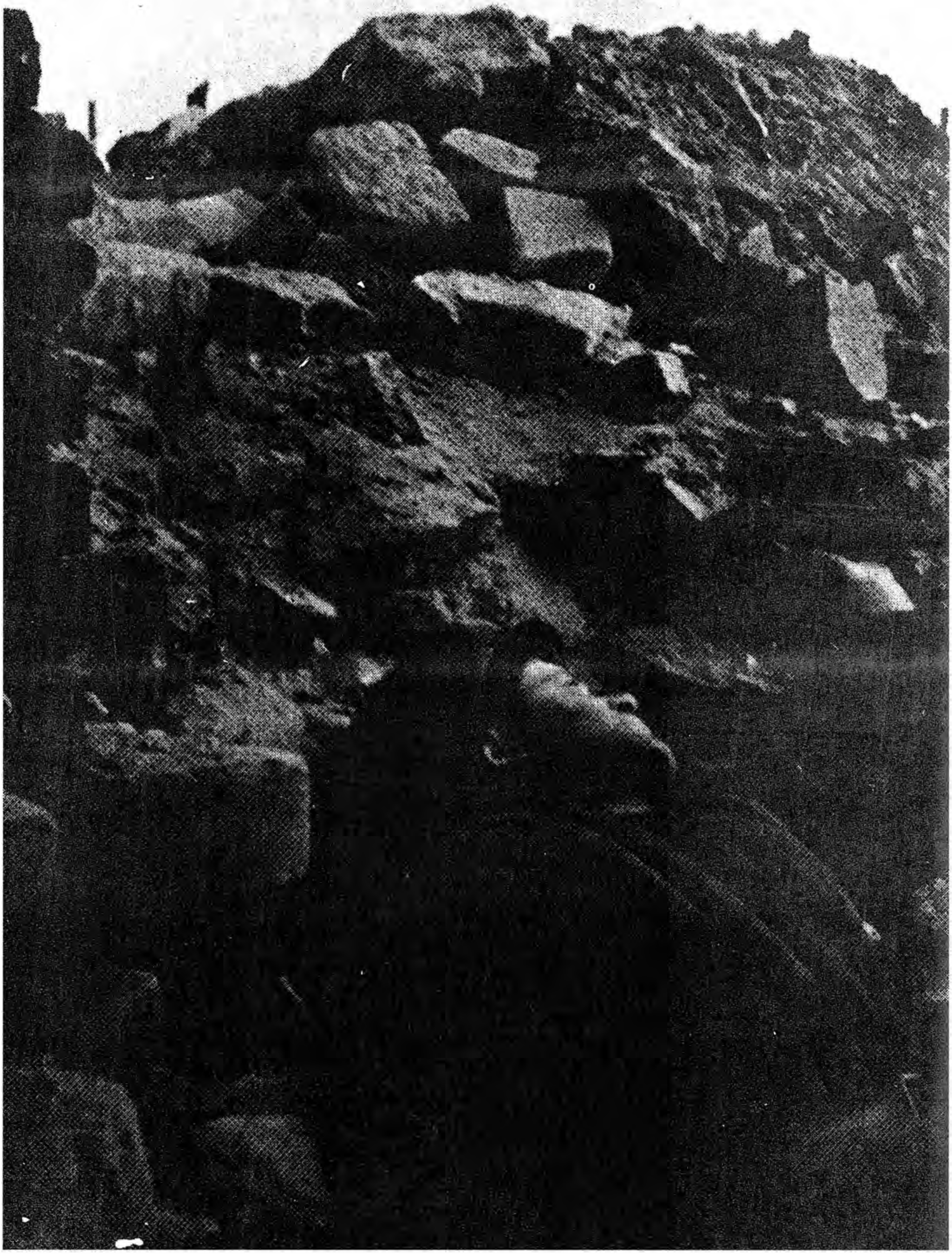
Almanların en çekindikleri araçların başın da İngilizlerin Short Sunderland deniz uçakları geliyordu.

mı etmişti? Hayır. Beş yıllık ekonomik kalkınma planı sayesinde teknik ve materyal gücümüz, bir düşmanı defedecek ve harbi kazanabilecek kadar yeterliydi. O günlerde, Alman çelik ve demirinin seviyesinde tesviye endüstrimizvardı. 1940'da Almanya 19 milyon tondan biraz daha fazla çelik imal ederken biz 18 milyon ton imal ediyorduk. Almanya 14 milyon tonbüyük kalıp demir imal ederken bizim imalatımız 15 milyon tondu. Sadece Almanların elektrik imalatı bizimkinden biraz fazlaydı. Almanların 63 milyon kilovat, bizim 48 milyon kilovat. Fakat bizim petrol istihsalimiz onlarınkinden çok fazlaydı. O kadar ki petrolümüz bütün Sovyet tank ve uçaklarının ikmalinden sonra kendimiz kurmuştuk. Tarım, kollektivizasyon üzerine inşa edileceği için, henüz organize edilmemişti. Sovyetler Birliği bütün bunları yaparken bir taraftan da hala dünyanın hayretini uyandıran işler yapıyor, fizikçi makine modelcisi, tekniker, işçi ve dövüşmek için

Ticaret konvoylarını desteklemek için hazırlanan bir İngiliz afişi

Amiral Sir John Tovey.

adamerindenmareşaline kadar yetiştiriyordu.

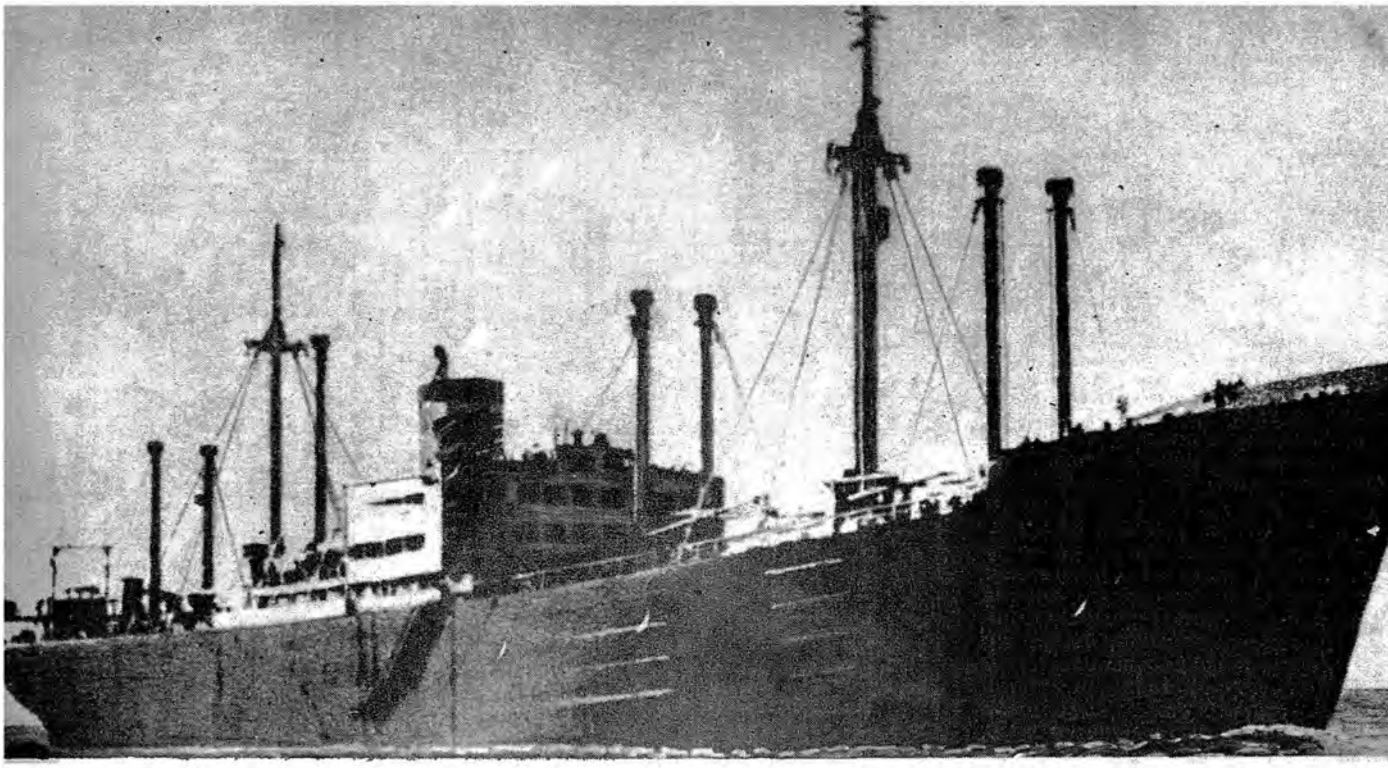
Devamlı bir orduya sahip olmak harpten önce de milyonlarca lirayı gerektirir. Ancak böyle bir ordu, düşmanla yüzyüze gelebilmeye lâyık tır. Orduya yeni silâhlar vermiştik, hava ve deniz kuvvetlerinin silâhları da yeniydi. Netice olarak Sovyet ordusu modern savaş tekniğiyle donatılmıştı..."

...En büyük derdimiz, başta batı cephesi olmak üzere, diğer cepheler le haberleşmeyi yeterince sağlayamamızdı. Zaman zaman yapılan geri çekilme hareketleri, cephedeki durumu bütün ayrıntılarıyle anlamamıza sekte vuruyordu. Cephede çarpışanlar da bu sinir bozucu haberleşme sisteminden şikayetçiydiler.

"İçinde bulunduğumuz telaşlı durumda harbin ilk gününün nasıl geçtiğini anlayamamıştık. Harita üzerindeki memleketimizin sayısız mavi oklarla dolduğunu neden sonra farkedebildik..."

23 Haziranda Halk komiserleri Meclisi ve Parti Merkez Komitesi S.S.C.B.'nin kuvvetler kumandanlığı olanYüksekKumandanlığın, Genel Başkumandanlık olmasına karar verdi. Toplantıda S.K.Timoshenko, Savunma Halk Komiserleri Başkanı, G.K.Zhukov, Genelkurmay Başkanı J.V.Stalin V.M.Molotov K.Y.Voroshilov, S.M.Budyonny, N.G.Kuznetsov ve Donanma Halk Komiserleri hazır bulunuyorlardı. Bu toplantıda Genel Ordu Karargahı'nın daimi uzmanları da tespit edilmişti.

"... Asker dolu trenler, batıya ve güneybatıya düzgün aralıklarla gidiyorlardı. Her dakika içimizden biri istasyona gidip askerlerin nerelerde indirileceğini bildiriyordu. Karışık durum nedeniyle trenleri her istasyonda durdurmuyor, bu yüzden bazen belirli istasyonlarda inecek askerleri bir diğer istasyonda indirmek zorunda kalıyordu. Hatta öyle durumlar oluyordu ki, bir taburun

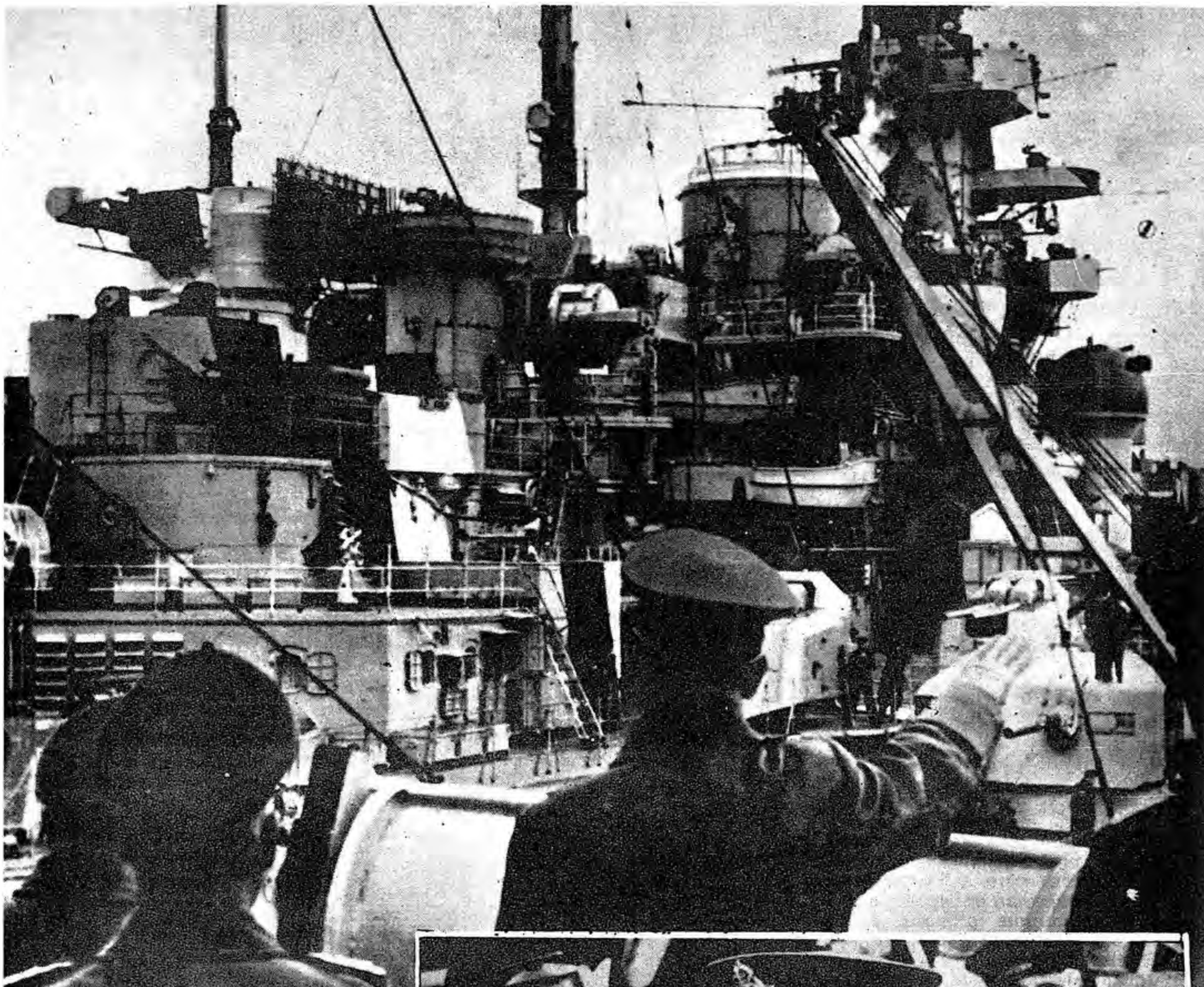
Almanların korsan gemilerinden "Kozmoran"

kumandanı, askerleri, mühimmatı ayrı ayrı istasyonlarda indiriliyordu. Bütün bu değişiklikler bir gün önceden askerlere tebliğ ediliyordu. Harekat subayları bu olguları dikkate alarak duruma en uygun hareket tarzını tayin etmeye mecburdular. Elimizdeki haritaları en son duruma göre ayarlamak, tebliğlere yapılacak ilaveleri askerlere bildirmek, onlardan yeni durumları hakkında malumat almak ve bütün bunların ışığı altında rapor yazmak görevlerimiz arasındaydı. Kısım şefimiz V.V. Kurasov verdiğimiz raporlara dayanarak Genel Ordu Karargahı'na gidecek raporları hazırlıyordu. Sık sık cephedeki birlik ve ordulara gittiğimizde oluyordu. Genellikle bu görevimiz, cephedeki savunmamızın günlük durumlarını tetkik etmek, düşmanın halkın yaşadığı hangi merkezleri ele geçirdiğini tespit etmek şeklinde oluyordu. Bu gibi görevlere subaylar SB uçakları ile giderlerdi. Söz konusu türden görevlerimizin çoğu, haberleşmenin kurulamadığı ve durumun gittikçe zorlaştığı batı cephesiyle ilgili olurdu."

"... Savaşın ilk günleri, Genelkurmay'daki organizasyonun bütün Genelkurmay katlarında eksik olduğunu ortaya koymuştu. Barış zamanında yeterli görülen şeylerin herp zamanında bir sürü eksikliklere yol açtığına şüphe yoktu. Bazı şeyleri yeniden gözden geçirmek ve tanzim etmek zorundaydık..."

İngiliz uçaksavarları tarafından düşürülen bir "Facke Wulf"un enkazı

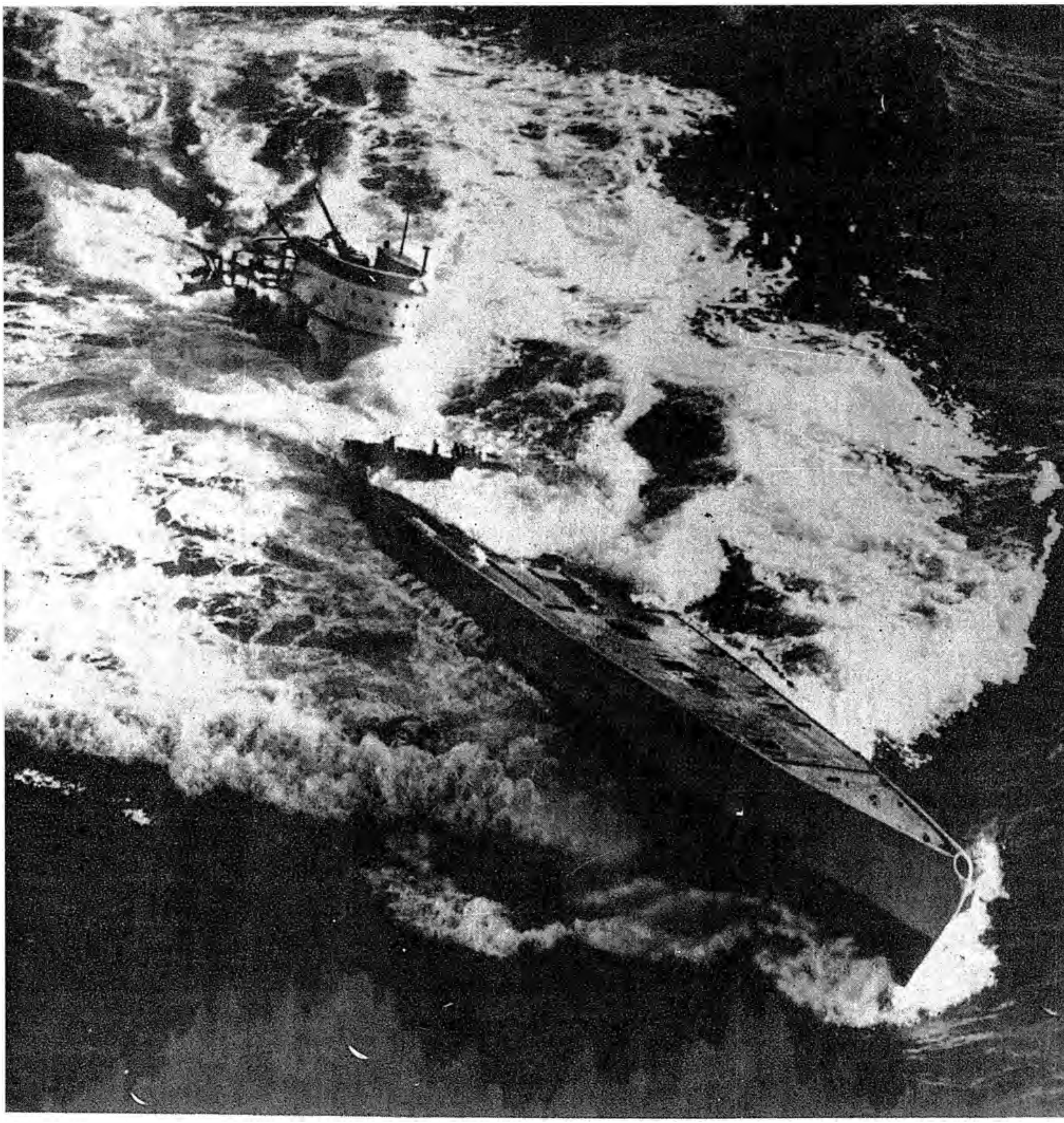

Hitler "Bismarck"ın denize indirilişi sırasında...

Denizaltı saldırılarına karşılık vermek için Batı Kıyıları komutanı Amiral Sir Percy Noble yoğun çalışmaya girdi

Bir Alman cep denizaltısı dalgalarla boğuşuyor

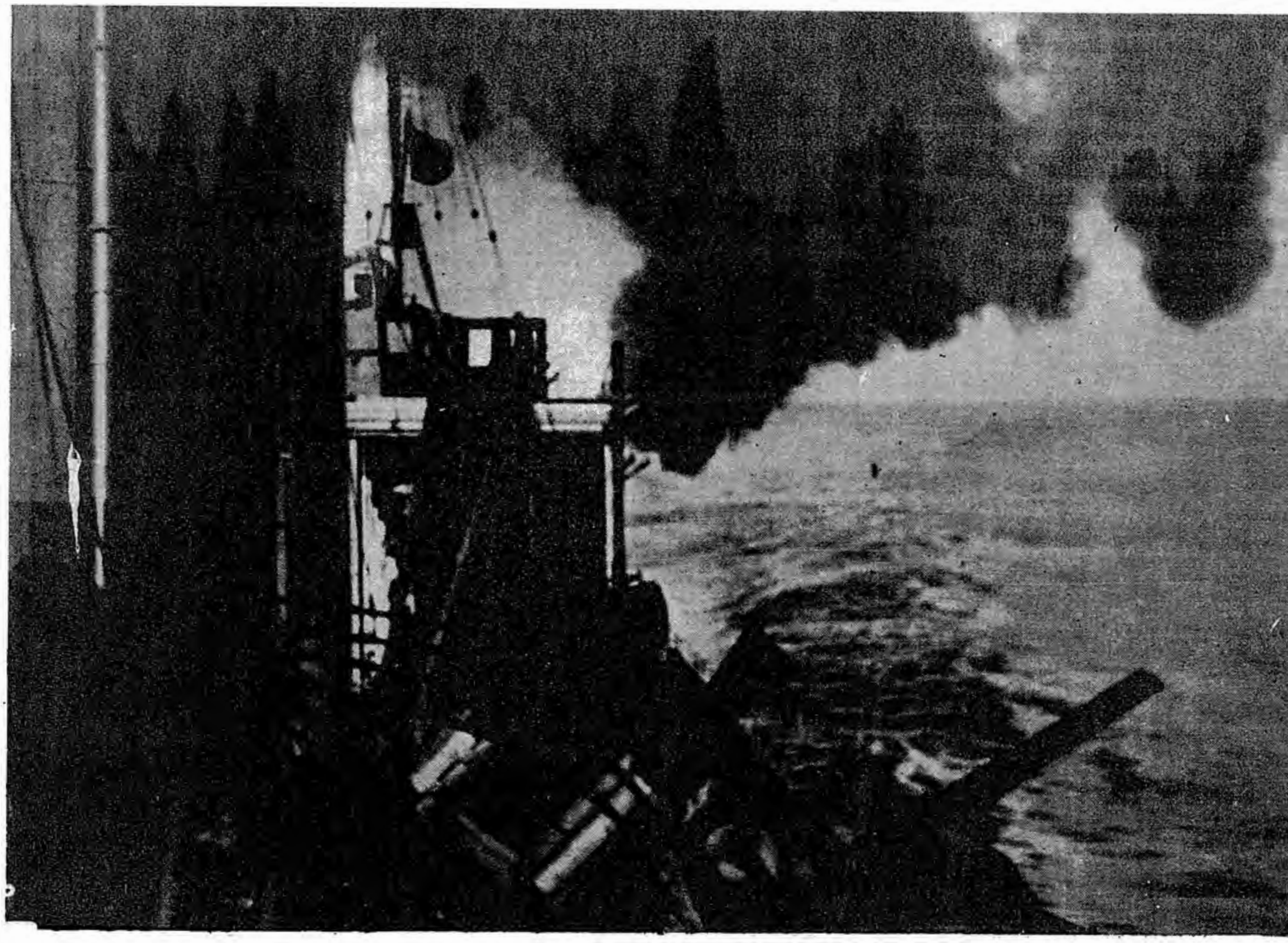
"Harbin ilk günlerinin grafiği anlatılır gibi değil. Bu konu hakkında çok şey söylenmedi ama, hepimizin içinden protesto seslerinin yükseldiği bir gerçektir.

Açıkça söylemek gerekirse, bazı subaylar, cephedeki geçic felaketin tesiriyle kuruntulara saplanmışlardı. Bu hava, Genelkurmay'da bile bir dereceye kadar hissediliyordu. Bir gün albay A.A.Gryzlov harita üzerin de çalışırken yeni gelen subaylardan biri onu düşman kuvvetlerinin gücünü gözönünde büyütmekle suçlamıştı. Fakat parti organizasyonu bu tip suçlamalara kulak asmıyordu. Parti bürosu sekreterliğine yeni seçilen M.N. Berejin tecrübeli, yaptığı bilen, dürüst bir komünistti. Öylezannediyorum ki, o birçok etkinlikleri kişiliğinde birleştirebilmiş harika bir insandı.

Askerlerimizin durumu hakkında zamanında bilgi edinememememiz hatamız değil, fakat şanssızlığımızdı. Düşman hakkında da bilgi almak kolay olmuyordu. Bunun için ne oyunlara başvurduğumuzu hatırlıyorum da gerçekten şanssız olduğumuza kanaat getiriyorum. Bir keresinde tabya telefon hattı bozulmuştu. Subaylardan biri ilgilendiğimiz bölgedeki Sovyet köylerinden biriyle alelade telefon konuşması yapmamızı teklif etti. Telefona Sovyet başkanı cevap veriyordu. Ona kendi köyünde bizim askerlerimizin bulunup bulunmadığını sorduğumuzda, yok diye cevap vermiş, hiç asker olmadığını söylemişti. Bu sefer Alman askeri olup olmadığını sorduk. O gayet sakin Alman Askeri de

İngiliz kruvazörü "Suffolk"un 203'mm lik topları atış alanında

olmadığını, fakat Almanların bazı civar köyleri işgal ettiklerini söyleyerek işgal altındaki köylerin isimlerini verdi. Biz de böylece harekat haritalarımıza o bölgede askeri durumun nasıl olduğunu işaretleyebildik. Daha sonraları bilgi alamayıp, kalakaldığımız zamanlar çok benimsediğimiz bu yola başvuruyor, durumun önemine göre parti komitesi bölgelerini yürütme komitesi bölgelerini ve Sovyet köylerini arayarak gerekli bilgiyi ediniyorduk..."

"Sovyet halkınakitle halinde bir kahramanlık ruhu hakimdi. Bunu gencinde ihtiyarında kolayca görmek mümkündü. Bu konuda, Kızıl Ordu'da çalışmış olan Alexei Teterin adında birinden bahsetmek isterim. Genç bir çocuk olan Teterin, Kharino köyünden ve Ryazan rejyonundandı. Halk savunma komiseri olarak nöbetçi taburlardan birinde hizmet ediyordu. Onun vazife gördüğü tabur personeli, düşman gece hava bombardımanlarına başladıktan sonra patlamamış bombaları tesirsiz hale getirmekle yükümlüydü. 20 Eylül gecesi Genelkurmay binasının damına bir yangın bombası düşmüştü. Teterin onu bulduğunda bomba her an patlayabilir bir haldeydi.. Nitekim birazsonra da alevler saçmaya başladı. Teterin onu hemen miğferiyle örttüyse de muvaffak olamadı, zira bomba, miğferin açık kalan alt tarafından alev saçıyordu. İşte o zaman Teterin, miğferi fırlatıp atarak kendini boylu boyunca bombanın üzerine bıraktı. Bomba sönmüştü, ama Teterin..."

"17 ekim sabahı kasaları trene yüklemeye başladık. İzniolmayanhiç bir kimse trene binemezdi, fakat platform yine de sivillerle doluydu. Bir ara sivillerden biri yanıma yaklaşıp hiç beklemediğim bir şekilde kendini bana takdim ederek: "Ben Alman anti-nazist yazarı Willi Bredel" dedi.

Onu Genelkurmay'ın trenine bindiremezdim ama aynı istasyondan kalkacak olanhastahane trenine yerleştirmeye çalıştım.

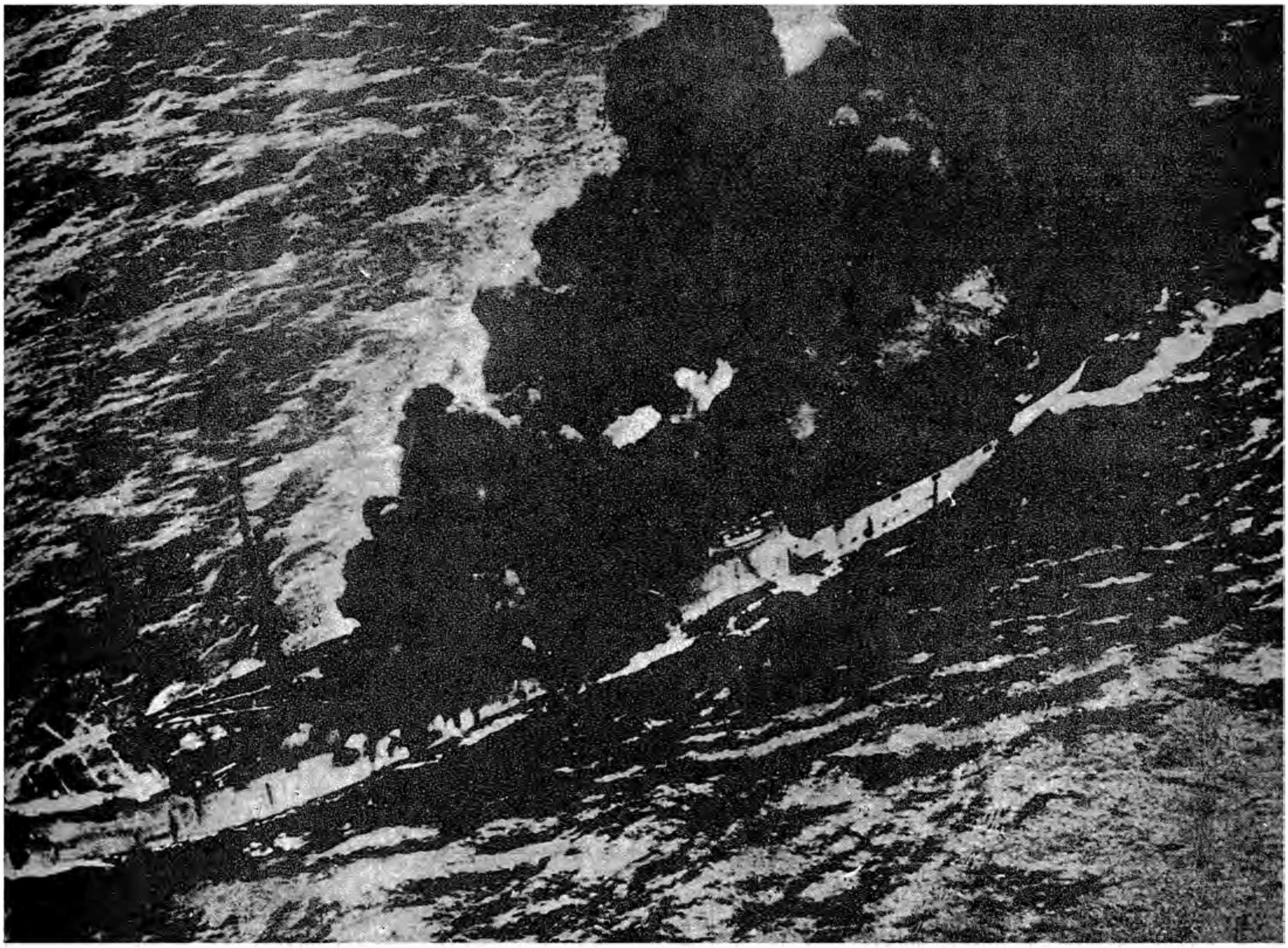
18 ekimde gideceğimiz yere ulaşmıştık. Fakat ben 19 ekim sabahı A.M.Vasilevsky'nin grubunda dağıtıcı olarak görev alacağım için, bir an önce geri dönme telaşı içindeydim.

Dönüş yolculuğunu araba ile yaptım. Düşmanın hava hücumunun yoğun olduğu birgecedeMoskova'ya varmıştım. Şehrin binlerce bombardıman ışığı altında vahşi ve muhteşem bir görünüşü vardı. Yüzlerce işaret fişeği karanlıkta parlıyordu. Ufuk, topçu tabyasından yapılan pembe alevlerle kaplıydı.

harekat Dairesinde hava çok gergindi. Herkes gece gündüz çalışıyor, adeta işinin başından ayrılmıyordu. Sadece birkaç saatlik uykuya vakit ayrılabiliyordu. Bu iş için yeraltı istasyonuna yatakhane görevi yapan bir tren getirilmişti. Eski tip vagonlara sahip bu trende yatmak imkansızdı. İlk günler oturduğumuz yerde uyuyorduk. Daha sonra modern vagonları olan bir tren daha getirildi. Artık rahatça yatıp kalkabiliyorduk."

"Stalin, yeraltındaki bürosuna her gün geliyordu. Sadece bazı günler Kirov caddesindeki binada kalıyor ve gelen raporları gözden geçiriyordu.

Bu arada başkent Moskova'ya yapılan hava saldırıları daha da yoğunlaşmıştı. Şimdi akınlar gündüzleri bile devam ediyordu. 28 ağustos gecesi yakınımıza bir bomba düşmüş birçok taşıt tahrip olmuş, üç şoför ölmüş ve on beş subay yaralanmıştı. Yaralıların bir kısmının durumu endişe vericiydi. Tuğgeneral I.I Ilchenko o gece nöbetçi subayıydı, patlamanınşiddetinden binadan dışarı fılamış ve yere düşerken şuratından ağır bir yara almıştı. Birçok-

Alman uçaklarınının saldırısına uğrayan bir kargo gemisi yanarken

RAF'a bağlı uçaklar konvoylarda koruma görevini üstlenmişlerdi.

ları da uçan pencere camı kırıkların dan ve pervazlarından yaralandılar. Vasilevsky de yarlananlar arasınday dı ama ısrarla işine devam ediyordu. Patlama esnasında ben koridorda yürüyordum ve ne olup bittiğini anladığım zaman tehlike atlatılmıştı. Bina sanki zelzeleye uğramış gibi sarsılmış, önümde arkamda kapılar gürültü ile açılıp kapanmışve kilitli bir kapı menteşelerinden fırlamıştı. 1927 yılında gördüğüm Kırım zelzalasinden da beter bir şeydi bu. Ağır silahların va pencereden çıkmaya çalışan yüzü gözü kan içindeki insanların çıkardıkları gürültüden evvel genel bir sessizlik olmuştu. Bu saldırıdan sonra geçici bir süre için iyice yaraltına sokulduk. mutfağın bombardımanda hasar görmesi va

karışıklık yüzünden dört beş gün hiç yemek pişiremedik. Tamirat devam ederken sandöviçle idare ediyorduk. Personel Kuruluşundan günde üç kere sepetle sandöviç gönderiliyordu Herkes payına düşen üç sandöviçle yetinmek zorundaydı.

Harbin en kritik günlerinde işte yaşantımız bu minval üzere devam ediyordu. Bunlar ümit ve ümitsizlik günleriydi. Rusların harpten önce her pazar piknik yaptıkları yerlerde Nazi tank ve makineli tüfeklerinin bulunması ne kadar acıydı. Ne var ki, zaferin büyük kayıplar vermek pahasına da olsa muhakkak kazanılacağına inanmıştık. Düşman kuvvet leri yavaş yavaş kendi kendini tüketiyor, kendi kanlarında boğuluyorlardı. Her uğradıkları yerin son buzgun yeri olmasını ümit ediyorduk

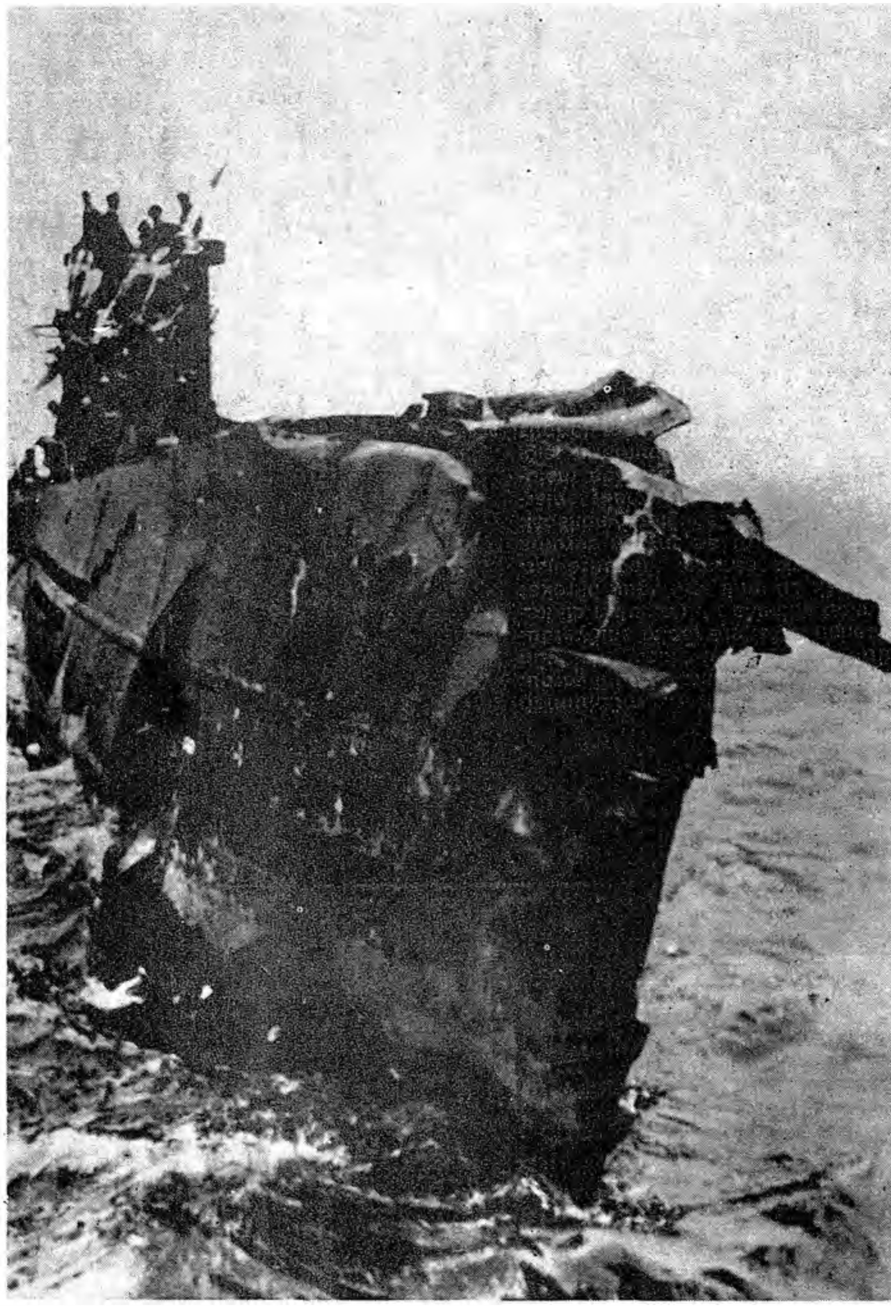
"Artık harbin asık yüzü bize gülmeğe başlamıştı. Şimdi ilerdeki başarılarımızın planlarını yapabilirdik. Batı kesimindeki ve bütün cephelerdeki karşı hücumumuzun başarıya ulaşması için kuvvetlerimizin hazırlıklı olduğundan katiyetle emin olmalıydık. Leningrad'dan Mos kova'ya kadar uzanan cephedeki askerlerimizin durumu kontrol edildi 26 kasımda da yaptığımız planlara tamamen uygun hareket eden güne frontundaki kuvvetlerimiz Bostov'u geri almışlardı. 5-6 aralık tarihinde ise Moskova civarındaki esas kuvvet lerimiz karşı hücuma hazır duruma getirilmişti.

Düşmanın böyle bir hücuma beklemediğini sonradan öğrendik. Moskova'nın kuzeyine asker yığdığımızdan da haberleri olmamıştı. Pek tabii olarak bunu çok pahalıya ödediler.

1941-1942 kışında başarıya ulaşan karşı hücum, daha evvel de belirttiğim gibi en ince teferruatına kadar planlanmıştı. Bu teferruat üzerinde durmadan, harp başladıktan 6 ay sonra Kızıl Ordu'nun neler yapmaya muktedir olduğundan ve bunun neticelerinden bahsedeceğim.

Önce şunu belirtmek gerekir ki, Kızıl Ordu, kapitalist dünyanın ordularından daha fazla saldırı gücüne sahip bir ordudur. İşte bu nedenle Nazilerin efsaneleşmiş yenilmezliğini yok edebildik. Neticede de Hitler' in büyük ümitleri suya düşmüş, savaşlehimize dönmüştü.

Düşmanın yüzlerce kasaba ve şehrimizi, binlerce köyümüzü işgal ettiği düşünülürse durumun vahameti kolaylıkla anlaşılmış olur. Baltık Cumhuriyeti, Byeiorussia, Uk rayna ve Donbas'ın büyük bir kısmı, ekonomik bakımdan önemli birçok bölge, Nazi çizmeleri altındaydı. Kırım işgal edilmiş, Leningrad ve Sivastopol kuşatılmıştı. Düşmanın moralı ve gücü yerinde ordularını defetmemiz için büyük bir enerji sarfetmemiz gerekiyordu. Bu nedenle doğuda endüstriyel kalkınmaya önem verirken ic kısımlarda büyük yığınaklar

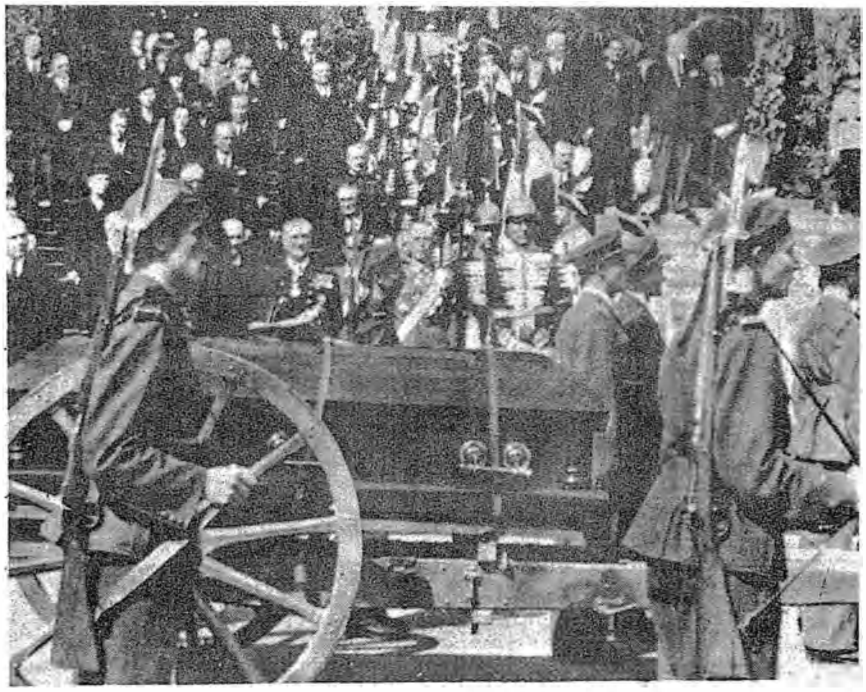

Üssüne dönerken saldırıya uğramış bir Alman cep denizaltısı

yapmaya çalışıyorduk. Düşman hatları gerisinde çete hareketleri hemen boy gösteriyor gelişiyordu. Askerlerimiz tecrübeleri sayesinde kesin ve tesirli hareket ediyorlardı. Orduda güvenilir bir kontrol mekanizması kurulmuştu.

Harbin ilk altı ayı içerisinde ve bilhassa Moskova meydan muharebesinde Komünist partisinin takındı ğı tavır ve vatan savunmasındaki krizler esnasında yapıp ettikleri uzun süre sözkonusu olmakta devam etti.

1942 YILININ GENEL DURUMU

27. Ağustos 1942 tarihinde yapılan Horthy'in oğlunun cenaze töreninde miğfer ülkelerinin Dışişleri Bakanları bir araya geldiler.

Elimizde bugün bulunan belgelere göre İkinci Dünya Savaşı'nın kaderi, 1942 yılının ilk dokuz ayında savaşan koalisyonlar arasında bir tercih yapmak zorunda kalmış ve bu tercih sonucunda çizgisini saptamıştır.

1 Temmuz 1942 Hitler ve Mussolini geçen yılın bilançosuna da bakarak, zaferin yakın olduğunu sanıyorlardı. Herhalde 4 Haziran günü Midway'de Amiral Yamamoto'nun uğradığı yenilgiyi önemsemiyorlardı. Ya da Tokyo durumun önemini onlara tüm açıklığıyla anlatmaktan kaçınmıştı. Bunun dışında durum gerçekten parlaktı. Sivastopol'un temizliği sürmekteydi. *"Wehrmacht"ı* Stalingrad Baku ve Batum önlerine getirecek olan saldırı önüne çıkan ilk engelleri aşarak ilerliyordu. Akdeniz'de Malta'nın direnmesi sıfıra indirilmişti neredeyse. Derna'ya beyaz bir atla giren Mussolini, kendisini alkışlamak için aralarında Abdül Nasır'ın da bulunduğu genç subayların beklediği Mısır'a ne zaman girebileceğini bildirecek olan Rommel'in telgrafını düşünüyordu.

3 ay sonra ise 6.Alman ordusu Stalingrad sokaklarında dişe diş bir sokak savaşına giriyor, Kafkaslarda I.Zırhlı orduGrosnyi'ye doğru ilerliyor dağlara ise kar düşmeğe başlıyordu. Aynı tarihlerde Malta adasında bulunan müttefik hava kuvvetleri mihver ülkelerin konvoylarına yeniden kök söktürmeğe başlıyordu. El-Alameyn önlerinde duran mihver ülkelerin orduları Süveyş Kanalı'nı almak için yaptıkları son saldırının da geri püskürtülmesiyle, müttefiklerin günden güne güçlendiklerini anlıyorlardı. Pasifik'te ise Japonlar Midway'ın öcünü almak bir yana Guadalcanal cangıllarında savunma durumuna geçmişlerdi.

Sonuç olarak 1942 yazı, aynı yılın ilkbaharındaki gelişmeyi göstermemiş ve bu büyük savaşta saf değiştirmiştir. 27 Ağustos günü bir uçak kazasında ölen Horthy'nin oğlunun cenazesinden çıkan Kont Ciano güncesine şunları yazıyordu:

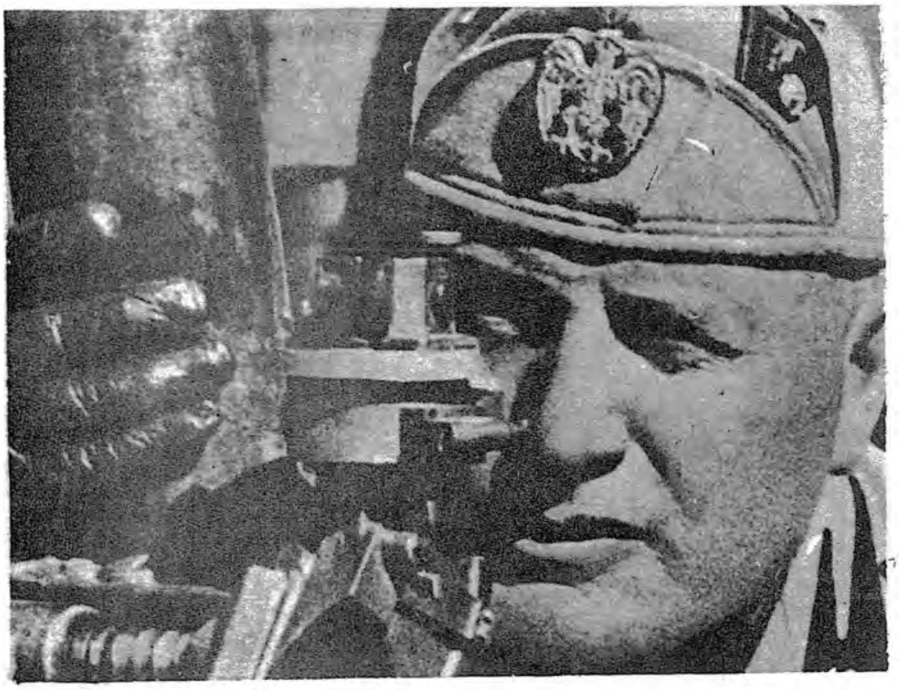
"Her zaman iyimser olan Ribbentrop bu kez daha ılımlıydı. "Der Krieg istschom gewonen" (Savaş şimdiden kazanılmıştır) cümlesi savaşın bu döneminde değişmişti. Yerini "We cannot loose this war" (Bu savaşı kaybetmeyiz) cümlesi almıştı. Aralarındaki fark oldukça büyük olsa gerek.

"Ayrıntılara girmedi ama Rusya'nın kemirilmesi güç bir kemik olduğunu söyledi. Japonya bile ona karşı savaşa girse yenilmesi biraz güçmüş. Zaman konusunda bir taahhüde girmek istemedi. Çabuk bir süre içinde sonuçlanabilirdi. Ama fazla güvenmemek gerekiyordu."

Bu notlardan anlaşıldığına göre Almanlar 1940 yazında Führer'in saptadığı takvime göre geç kalmışlardı. Amerika Birleşik Devletleri'nin 1942 yılında Ingiltere yanında savaşa girebileceği göz önüne alınarak, 1941'de Sovyet Rusya'nın işinin bitirilmesi kararlaştırılmıştı. Ama Pearl Harbor baskınından hemen sonra Hitler, Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı savaş açmak için 1942 yılını beklememişti.

Savaş her iki cephede de kesin bir sonuç vermeden sürerken, Amerika'nın dev endüstrisi ağırlığını yavaş yavaş hissettirmeğe başlamıştı. 23 Aralık 1941 ve 14 Ocak 1942'de Winston Churchill ve Roosevelt arasında yapılan görüşmelerde Amerika Birleşik Devletleri'nin yeni bir şilep yapım programı uygulaması kararlaştırılmıştı. İngilizlerin yoğun çabası sonucunda Amerikalılar yeni hedeflerini aşağıdaki biçimde gerçekleştirmişlerdir:

	Hesaplar	1942	1943
Savaş uçağı	31250	45000	100000
Tanklar	29550	45000	75000
Uçaksavar topl.	8900	20000	35000
Tanksavar topl.	11700	14000	?
Makineli tüfek	238000	500000	?

1942 yılında Mussolini'nin sıhhati bozulmuş ve İtalya'nın sorunlarıyla uğraşamaz duruma gelmişti.

Almanların önünden kaçan Rus fabrikaları doğuya doğru çekiliyordu. Resimde bir uçak fabrikası görülüyor.

Bütün bunlara ek olarak 1942 yılında Amerika'nın ticaret gemilerinin yapımının 8 milyon tona, 1943 yılında da 10 milyon tona çıkarılması planlanmıştı.

Tüm bu kararların ne denli umut verici bir gelişme olduğunu Winston Churchill 4 Ocak 1942' de Londra'ya çektiği telgrafta şöyle dile getirmektedir:

"Max (Lord Beaverbrook) bir harikaydı. Hopkins ise tapınmağa değer. Tahminimce programların bu büyük atılımından hoşnut olacaksınız."

Bu sayılar Başkan Roosevelt tarafından Kongre'ye sunulan raporda yer almasına ve Almanlar tarafından bilinmesine rağmen, nazi yöneticilerini fazla ilgilendirmedi. Luftwaffe'nin kibirli komutanı, Amerikalıların yaptığı bu dev atılımla daha yakından ilgilenecek yerde, Yeni Dünya ile alay ediyordu. 1942 yılının eylül ayında Ordu Yüksek Komutanlığını ziyaret eden Mareşal Rommel Kuzey Afrika'daki durumu açıklamıştı. Not defterine bakın neler yazmış:

"Genelkurmaya tam bir iyimserlik havası hakimdi. Özellikle Göring içinde bulunduğumuz güçlükleri asgariye indirebilmek için elinden geleni yapıyordu.

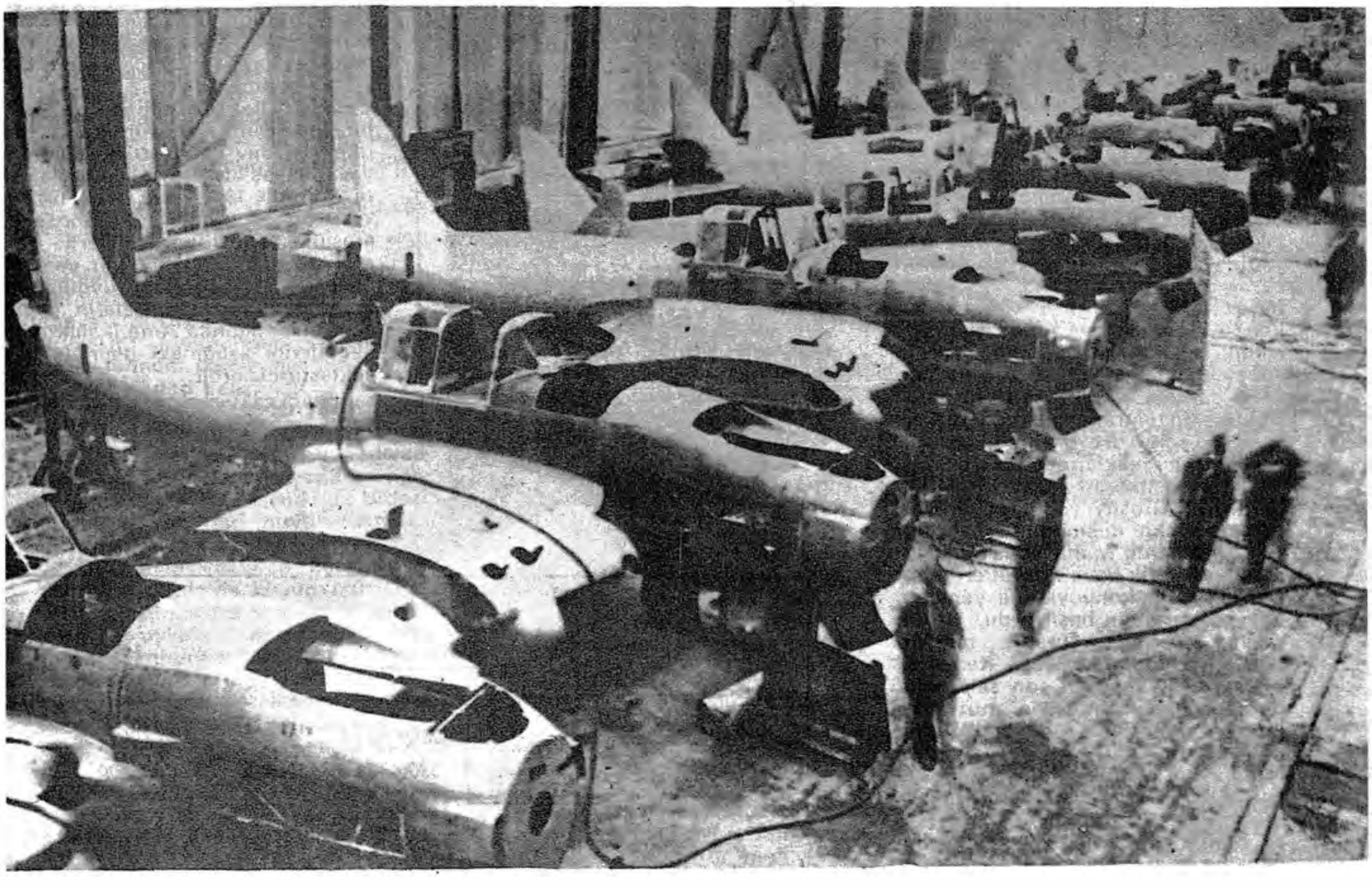
İngiliz uçaklarının Amerikalılara ait 40'lık toplarla tanklarımı havaya uçurduklarını söylediğimde, Mareşal arı sokmuş gibi havaya sıçradı ve bağırdı:

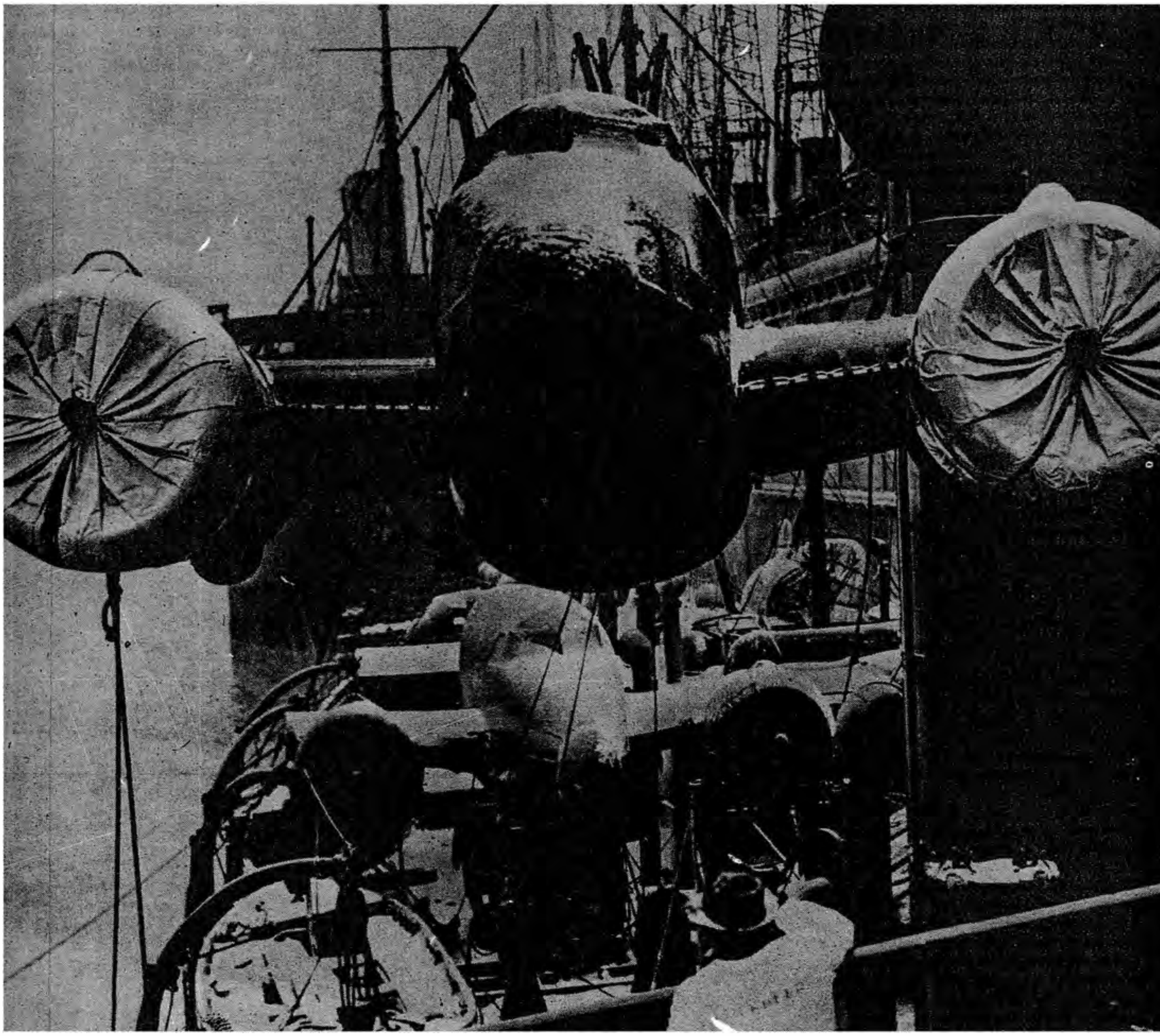
"Bu maddeten olanaksız. Amerikalılar jiletten başka birşey imal edemezler!

"Şöyle cevap verdim:

"Sayın Mareşal. Bu türden birkaç jilet işimizi bitirmek için yeter de artar bile!

"Alçak irtifadan uçan bir İngiliz

Amerikalılar Ingilizlere devamlı olarak savaş malzemesi gönderiyorlar.

uçağının tanklarımızdan birine gönderdiği mermilerden birini yanımda getirmiştim. Bu tip mermilerden bir tanesi bile tüm takımı havaya uçurmağa yeterdi."

Göring Amerikalıların bir yılda 45 bin savaş uçağını imal edemeyeceklerini öne sürerken önünde duran Alman hava kuvvetlerinin yıllık uçak üretimine ait raporları da okumuş olmalıydı. Oysa aynı 12 aylık süre içinde Alman Hava Kuvvetlerine katılacak olan uçakların sayısı 15 bin 556 idi. Eğer Luftwafe ayda bin 300 uçak imal ederek üretiminin en üst düzeyine erişiyorsa, Başkan Roosevelt tarafından Kongre'ye sunulan bu sayılar bir hayalden başka birşey değildi ona göre.

Göring'in ne denli dar görüşlü olduğu burada bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Amerikalıların 45 bin savaş uçağını imal edemeyeceklerine inanan Göring Almanların 1944 yılında korkunç bir bomba yığını altında 25 bini savaş uçağı olmak üzere 40 bin 600 uçak imal edebileceklerini aklının köşesinden bile geçirmemişti.

Savaşın bu döneminde dikkatle izlenmesi gereken bir diğer konu da, savaşı yürüten iki bloku oluşturan ülkelerin kendi aralarındaki iyi ya da kötü ilişkileridir.

Hitler hala Benito Mussolini'ye sonsuz bir güven duymaktadır. Belki de Mussolini, Führer'in inancını ve sevgisini kazanabilmiş tek insandır. Öte yandan Benito Mussolini artık müttefiki Almanlardan ayrı yaşayabilecek ya da savaşabilecek bir durum da değildir. Gerci bazen Almanların davranışlarına ve İtalya içindeki tutumlarına karşı gelmektedir ama bekçisine fazla sert davranacak durumda değildir. 20 Şubat'ta şöyle bir konuşma yapar damadı Kont Cianoya:

"Birgün dünyanın en büyük mezarlığını yapacağım... Almanların sözlerini gömmek için."

Aslında İtalya, Nazi İmparatorluğuna oranla savaşlarda çok daha küçük bir yer tutmaktadır. Fakat

İtalyanlar giderek askeri bakımdan daha fazla onurlandırılmak istemektedirler. Almanların her yere girmelerine, her yerde üstünlük sağlamalarına kelimenin tam anlamıyla "bozulmaktadırlar" Akdeniz ve Kuzey Afrika'daki harekatlara da giderek Alman katkısının çoğalması, İtalyan ve Alman generallerin arasındaki sürtüşmeieri arttırmaktadır. Bu anlaşmazlıklar nedeniyle savaşın gidişatı sırasında iki komutanlık arasındaki uyumun ne denli zor olduğunu tahmin etmek zor olmasa gerekir.

Ortada bir başka sorun daha vardır. Mussolini'nin hastalığı. Acaba Mussolini hastalığını öne sürüp işlerle fazla meşgul olmasaydı, duru mu değiştirebilirmiydi? ilkbaharda ilk uyarıları almıştı hastalığı konusunda Eylül'ün ilk günlerinde ise savaşın ikinci cephesi vücudunda açıldı. Ülser ve amib enfeksiyonundan şikayetçiydi. Bu nedenle Faşist İtalya'nın müttefiklerle yaptığı toplantılarda kendi yerine Ciano bulundu. Ciano'nun İtalya'yı temsil eder hale gelmesiyle de İngilizler ve Amerikalılar Kuzey Afrika'ya ayak basma olanağını buldular. Ciano artık Hitler in savaşı kazanabileceğine inanamıyordu.

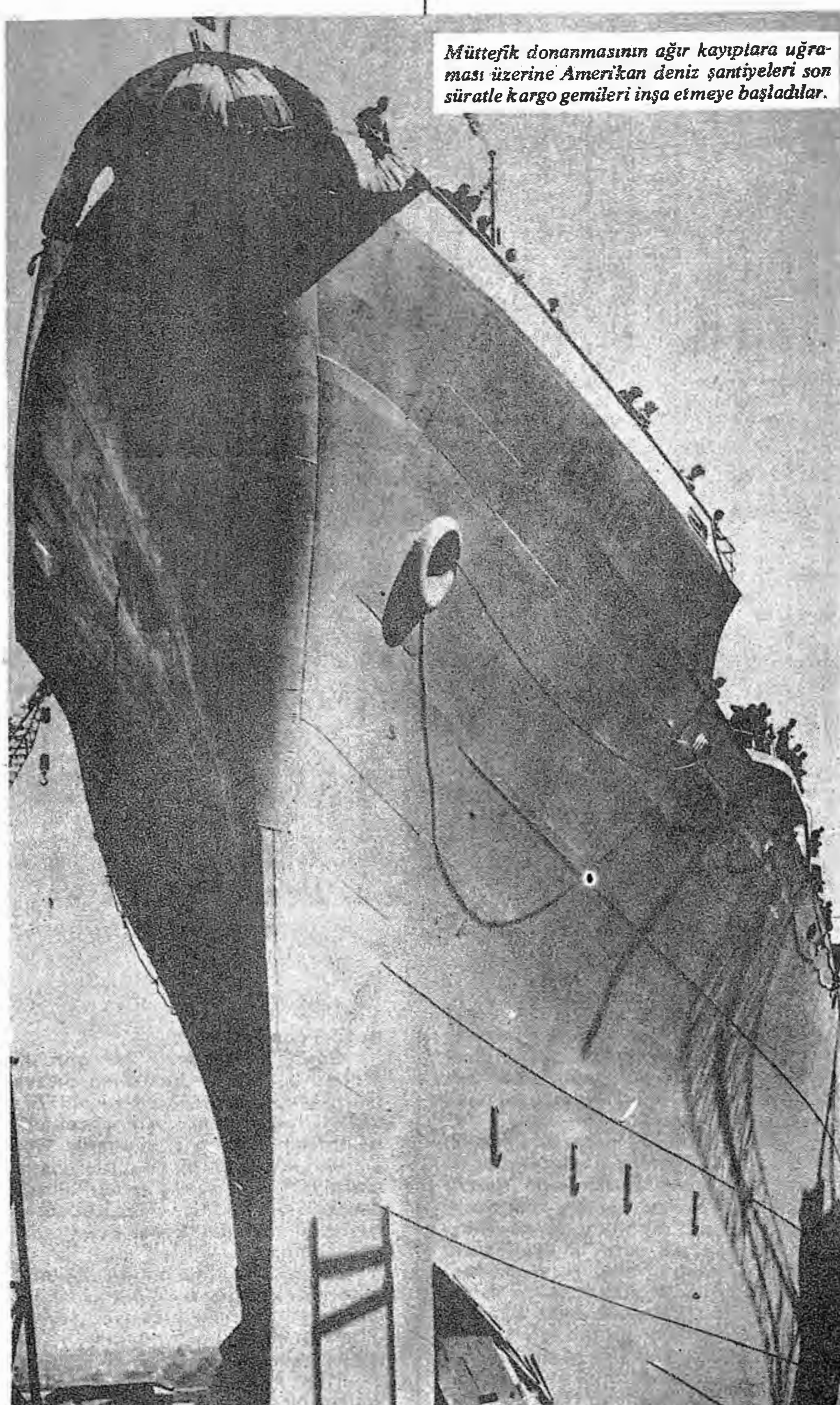
İtalyan-Alman ilişkilerinde değinmek istediğimiz son bir nokta daha var. Faşist parti içindeki çatlaklar giderek büyümektedir. Bunun sonu

Himmler'in sağ kolu Heydrich'in öldürülmesi üzerine 1942 yılının Haziran ayında Almanlar büyük bir katliama giriştiler.

Yugoslav kralına sadık General Draza Mihajloviç kendisine bağlı birliklerle Almanlara karşı savaşmağa başladı.

Müttefik donanmasının ağır kayıplara uğraması üzerine Amerikan deniz şantiyeleri son süratle kargo gemileri inşa etmeye başladılar.

Alman hatlarının gerisinde beliren Rus partizanları Almanlar'ın nakliye hatlarını imha ediyorlardı.

Bir Amerikan konvoyu İngiltereye malzeme taşıyor.

cunda daha ileride bahsedeceğimiz 25 Temmuz 1943 olayı ortaya çıkar. Fakat bundan da önemlisi Nazililerin İtalya'da artık müttefikleri kadar düşmanları da bulunmaktadır.

1942 yılının başında mihver ülkelerinin arasındaki ilişkilerin düzenli olduğu görülmektedir. Japonlar diğer ortaklarıyla olumlu bir ilişki içindedirler. Tojo, Mussolini ve Hitler in gerçekten iyi bir ekip oluşturdukla rı sanılır. Nisan ayı başında Amiral Kondo komutasındaki donanma Hint Okyanusuna girdi ve *"Colombo"* ile *"Trincomalee"* yi bombaladı. Japonlar Seylan'ı, madagaskarı yok sa 8. Ordu ile İngiltere'nin "göbek bağını" kesmek için Diego-Suarez adasını mı (Hint Okyanusunda bulunan ve stratejik önemi çok büyük olan küçük bir ada) işgal etmek istiyorlardı? Fakat 10 Nisan günü Kondo, Japonya'ya döndü. 26 Mayıs günü Rommel'in tankları doğuya, Topruk'a saldırırlarken, Amiral Nagu mo'nun uçak gemileri de Midway'a doğru yol alıyordu. Tüm bunlar mihver ülkeler arasındaki haberleşmenin iyi yapıldığını işaretlemektedir. Savaşa katıldıktan sonra Hindistan'a saldırmayacağını belirten Japonya bu sözünü tutmuştur. Yalnız bir süre sonra egoistçe davranıp yandaşlarına haber verme gereğini hissetmemiştir...

Yıl boyunca Sovyetler Birliği ile Japonya arasındaki ilişkiler, 13 Nisan 1941 tarihinde imzalanan saldırmazlık antlaşması çerçevesinde sür dü. "Kiralama ve Ödünç verme" kanunu gereğince Amerikan savaş malzemesiyle yüklü Sovyet bandıralı gemiler, Pearl Horbor baskınının sonra da Japon takımadalarının yakınından geçip Vladivostok'a gitti ler. Bütün bunlar Tojo'nun Kuzey Sarhaline ve Doğu Sibirya kıyıları üzerinde hak iddia etmekten vazgeç tiği anlamına gelmez. Oralarda gözü vardı. Ama işi önce Almanların halletmesini istiyordu. Kızıl Ordu Almanlar tarafından mağlup edilince işe karışacaktı.

Japonların bu egoist davranışları müttefiklerin işine yaramıştır. Cephelerden biri arasında seçim yapma olasılığına kavuşmuşlardır. 1941 yılın da İngiliz ve Amerikalı Genelkurmay Başkanlarının saptadığı slogan çerçevesinde hareket etmişlerdir: *"Germany first!"(Önce Almanya)*

Mihver ülkeleri savaş sırasında birlikte hareket etmemenin cezasını pahalıya ödemişledir. Güçlerini birleştirip ortak bir strateji saptayamamışlardır. Tabii sonları da malum.

Müttefiklerin *"koalisyonu"*nda ise herşey, bazı küçük takışmalar hariç, çok daha olumlu ve normal biçimde olmuştur.

"Aynı dili kullanmak, der anıların da Sir Winston Churchill, İngilizlerle Amerikalılar arasındaki tüm tartışmalarda büyük ve olumlu bir rol oynuyordu. Tercümanlar kullanıldığı zaman ortaya çıkan gecikmeler, yanlış anlaşılmalar ve sürtüşmeler ortadan kalkıyordu. Yalnız iki dil arasındaki bazı anlam farklılıkları akşaklıklara neden olmuyor değildi. Bu farklılıklar başlangıçta gerçekten gülünç bir olaya neden oldu. İngiliz Genelkurmayı önemli bir konuda hazırladıgı raporu Amerikalılara sun du. Raporun Kongre'ye hemen gönderilmesi için "acele görüşülmesi" (to table it) ibaresini koydu raporun başına. Oysa "to table it" Amerikalılarca çok değişik bir anlamda kullanılıyordu. Bu ibareyi taşıyan evraklar genellikle dikkate alınmaz ve dolap gözlerinde bekletilirdi. Anlayacağınız acele olmayan işler için kullanılırdı bu deyim. Amerikalı-

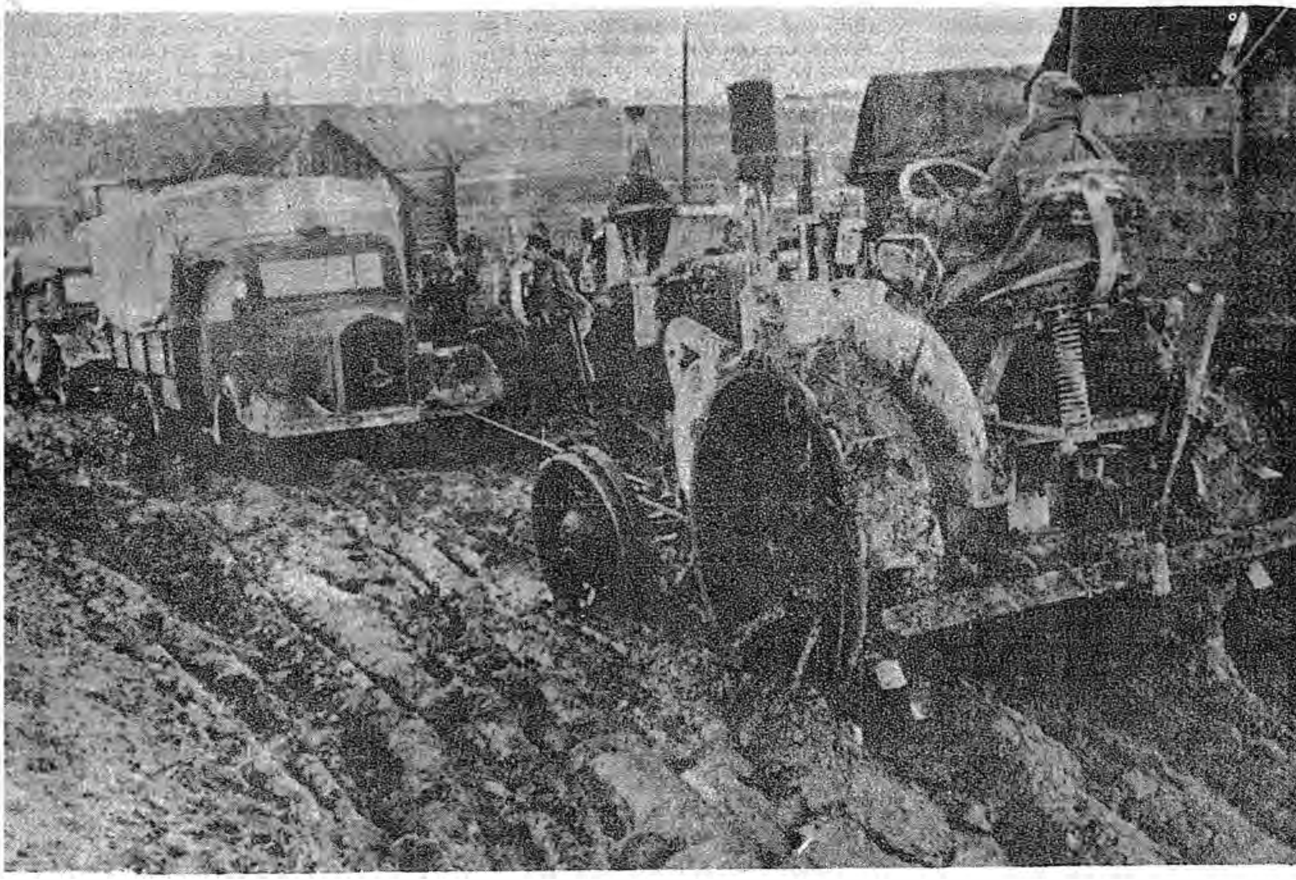

lar raporun önemini görüp de üzerindeki ibareyi okuyunca şaşırdılar. Her iki kurmay başkanlık arasındaki tartışmayı siz düşünün..."

Telefon ve telgraf görüşmeleri hariç İngiltere Başbakanı ile Amerika Birleşik Devletleri Başkanı 1941 aralığıyla 1945 şubatı arasında tam sekiz kez görüşme masasında karşı karşıya geldiler. Bu görüşmelerde askeri, mali ve ekonomik danışmanları da hazır bulundu. Durumun gidişatı iki ortak tarafından birlikte incelendi. Bu görüşmelerin hiç biri

Amerika'nın savaşa girmesiyle Amerikan ordusu daha sıkı bir eğitimden geçmeye başladı. Resimde modern savaş malzemesiyle eğitim yapan Amerikan piyadeleri görülüyor.

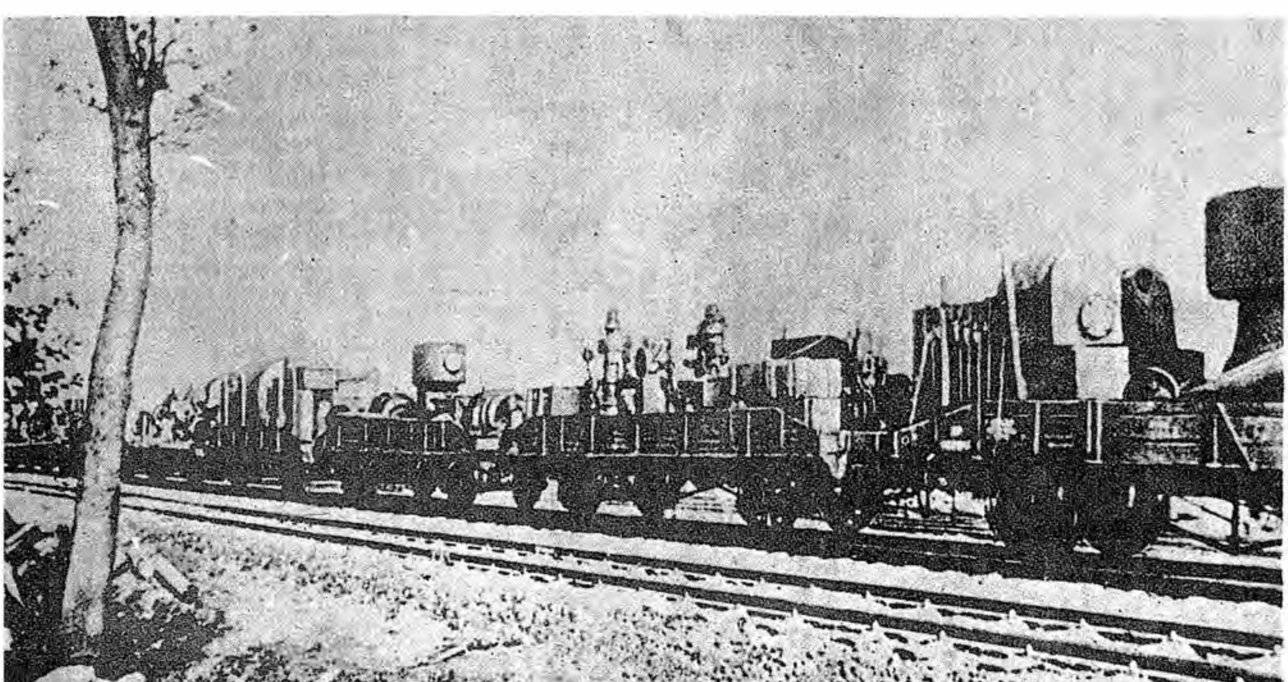

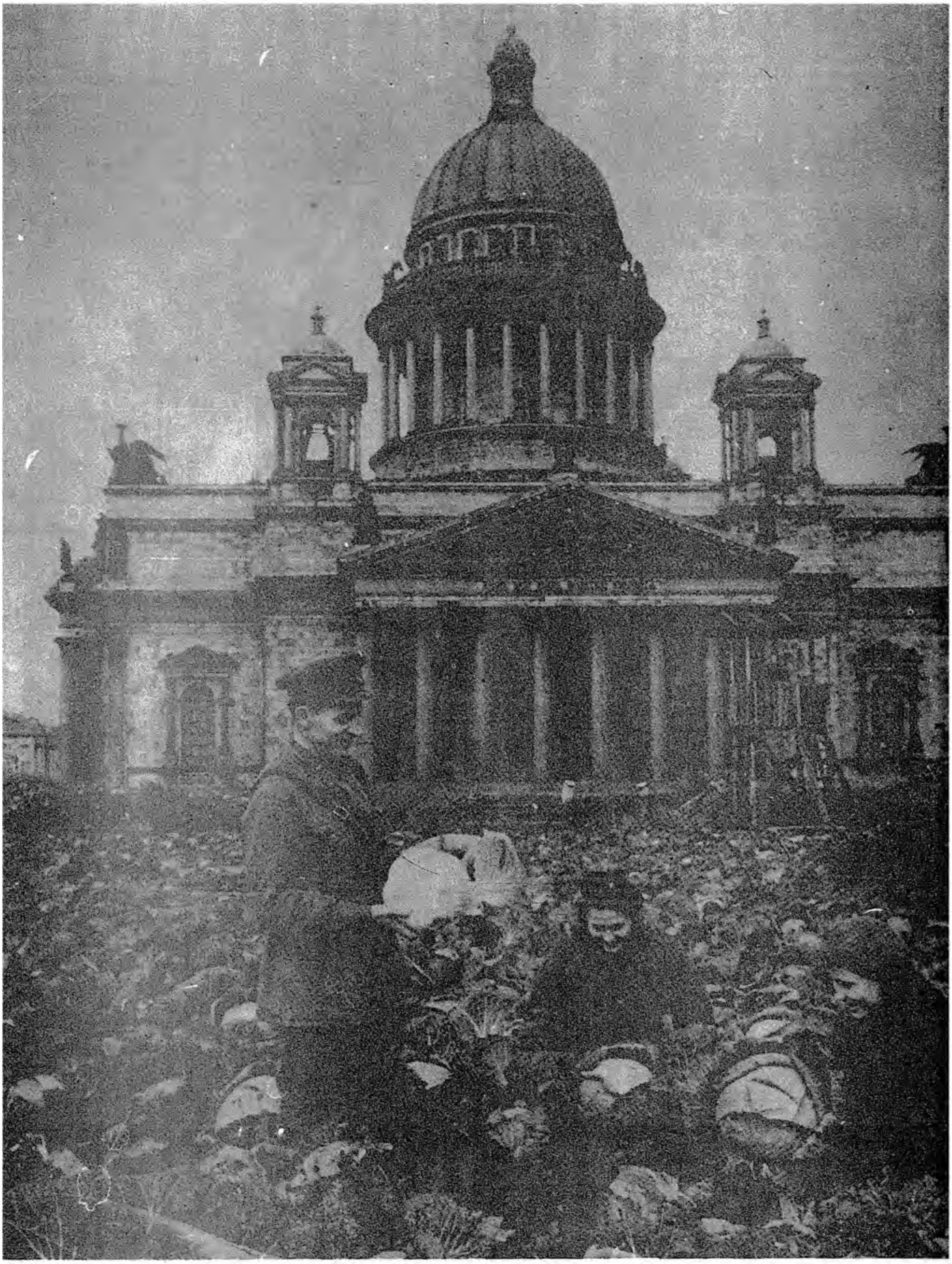
Sovyet saldırısı sırasında çamura gömülen bir Alman aracını çekmeye uğraşan bir ağır araç.

Resimde görülen Amerikan afişinde baskı rejiminin yıkılabilmesi için savaş bonolarının satın alınması isteniyor.

Almanların ilerlemeye başlaması üzerine sökülen Rus fabrikaları geri hatlara doğru trenle naklediliyor.

TRIUMPH OVER TYRANNY!
BUY WAR BONDS

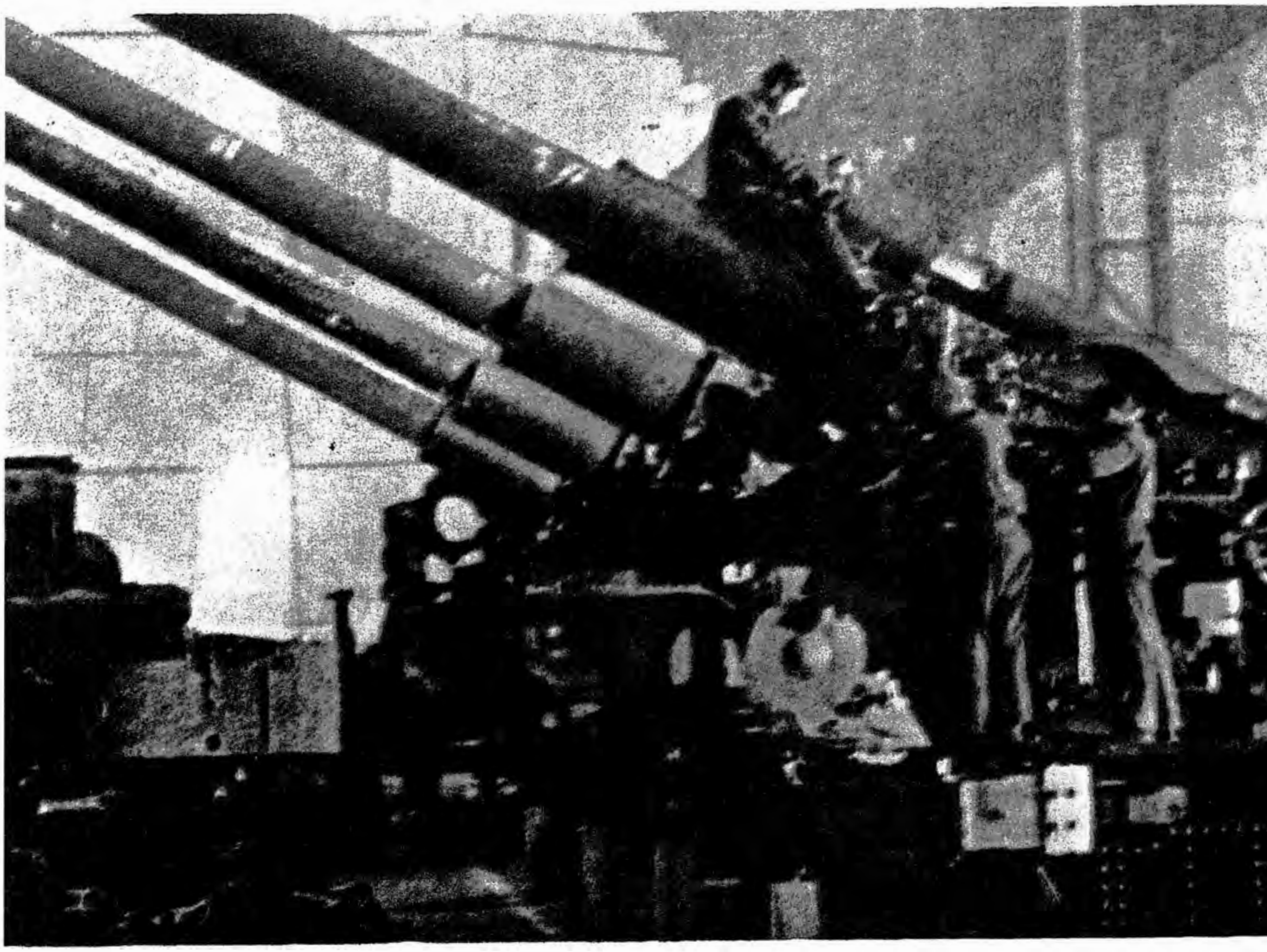

Leningrat'da Rus subayları, ve kadınları dinlenme anında.

Alman Askerleri çetin çarpışmalardan sonra ele geçirdikleri, bir Rus yerleşme merkezinde yorgunluk çıkarıyorlar.

Bir Alman top fabrikasında imal edilen büyük kalibreli topun son parçaları birleştiriliyor.

Bir Alman tankı Sovyet ormanlarının içinde ilerlemeye çalışıyor.

de bir haftadan az sürmemiştir. İki devlet adamı görüşme masasına oturduklarında akla hayale gelmedik problemleri çözmek için uğraşırlardı. Gerçi bu görüşmelerde son sözü söyleme Franklin Roosevelt'e aitti ama Churchill hicbir zaman Hitler'le yaptığı görüşmelerde Mussolini'nin düştüğü seviyeye inmedi.

Pearl Harbor baskınından sonra Amerikalı yüksek rütbeli generaller ile İngilizler arasında bir komisyon kuruldu. *"Genelkurmay Başkanları Komitesi"* adındaki bu komitede İngiltere'den General Sir Alanbrooke Donanma Komutanı Sir Dudley Pound ve Hava Mareşali Sir Charles Portal bulunuyordu. Amerika'yı ise General Catlett Marshall, Amiral J.King ve Hava Generali Henry H.Arnold temsil ediyordu. Gerçi bu altı kişi arasındaki uyum işin başında pek kolay olmadı ama sonunda işler tatlıya bağlandı.

Mihver ülkelerinin Kuzey Kutbundan Kuzey Afrika'ya kadar uzanan bölg[illegible]asında daha büyük bir [illegible]nlik kurması nedeniyle, İngi- ve Amerikalılarla Sovyetler arasındaki ilişkiler daha çabuk gelişti. 1942 Ağustosunda Kahire, 1943 Kasımında Tahran, 1945 Şubatında Yalta ve 1945 Temmuzunda Potsdam da yapılan üçlü görüşmeler bunun somut birer örneğidir.

Anglo-Saksonlar (İngiltere ve Amerika için kullanılan ortak deyim) ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler olumlu sonuçlara varmıştır. Ruslar *"Kiralama ve Odünç Verme"* kanunu sayesinde askeri destek elde etme olanağına kavuşmuşlardır. Anglo Saksonlar askeri alanda Sovyetler Birliğinden fazla sır saklamamışlardır. Silah, araç ve gereç konusunda Ruslara büyük yardımlarda bulunmuşlardır. 1943 Kasımından başlayarak Moskova'da bulunan Amerikan Askeri misyonunun başkanı General John R.Deane bu konuda şunları yazar:

"Kuralımız, son elektronik icatlarımızı ve yeni araçlarımızı Sovyetlere de vermekti. Yalnız bunları Sovyetlerin hizmetine sunmadan önce kendimiz dener, kullanır, savaştaki sürpriz etkisini ve Almanların bu silahı ele geçirip tanıma faktörlerini de gözönünde bulundurduk. Her ay Ruslara verebileceğimiz denenmiş yeni silahların bir listesi gelirdi önüme. Eğer bunlardan yeterli sayıda imal edilmişse Sovyet cephelerinde kullanılabilirdi. Ortak çalışmamazı kolaylaştıracak her silahı, teçhizatı ve haberi Sovyetlere vermekten kaçınmadık."

Ancak General Deane aynı açıklığı Sovyetlerden görmediğini belirtmektedir. Müttefiklerinin savaşta ele geçirdikleri Alman silahları konusunda bile çok cimri davrandıklarını ifade etmektedir.

Hitler'in Rusya'ya saldırmadan önce, generallerine gönderdiği bir emirdi, bolşevizme karşı yapılacak olan savaşın acımasız olacağın. ve bu nedenle tutuklular konusunda çıkarılmış olan uluslararası yasalara bağımlı kalınmayacağını bildirdiğini söylemiştik. Komiserlere karşı generallerin karşı koymalarına rağmen SS birlikleri tarafından uygulanan yok etme eylemi, 1941 sonbaharından sonra Almanların gerisindeki hatlarda beliren gerillalar için de uygulanmıştır. Sabotajlar ve vurkaç

Sarılmış Rus kuvvetlerine malzeme yardımı yapan Sovyet araçları.

Sovyet köylüleri Almanlar tarafından başka biryere naklediliyor.

Başkan Roosevelt Japonya İtalya ve Almanya'ya savaş ilan edilen bildiriyi imzalarken.

taktikleriyle Almanları bezdiren partizanlardan yakalananlarının Kızıl haç denetimindeki bir esir kampına gönderilmeleri sözkonusu olamayacağına göre tek çıkar yol kadın erkek gözetimi yapılmaksızın öldür mekti...

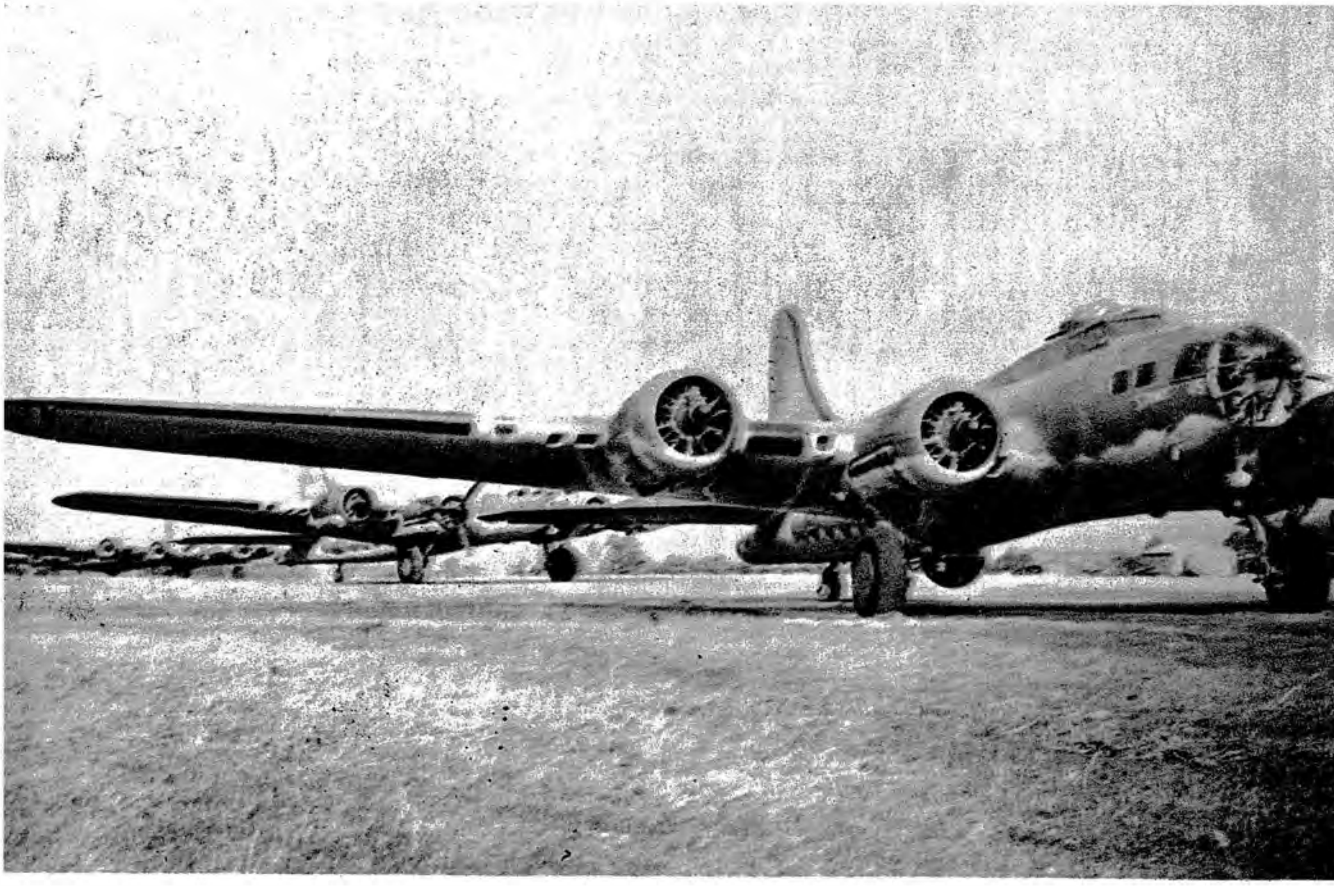
Gerillalar yalnızca Rusya'da görülmedi. Yugoslavya'da devrik kral II. Pierre'e bağlı olan General Draza mihajlovic ve yandaşları silaha sarıldılar. Sürgündeki hükümet adına ülkesini işgal edenlere karşı savaşmağa başladı. Almanlara karşı gelen yalnızca General Draza Mihajlovic değildi. Josip Broz Tito da kendisine bağlı olanlarla birlikte ayaklandı. Amacı Almanları ülkesinden kovup, Moskova yanlısı bir hükümet kurmaktı. Moskova yanlısı bir hükümet istediği için General Draza Mihajlovic'in askerleri lan *"Çetnikler"* ile de savaşa tutuştu. Almanlar ise bir ayrım gözetmeksizin ayaklananları ezmeğe çalışıyorlardı. İtalyanlar ise Çetniklerle anlaşarak Tito yanlısı *"titisler"*i ezmeğe uğraşıyorlardı. Bu farklı düşünüş her iki ortak arasında ki ilişkilerin soğumasına yol açtı.

Almanların işgal ettiği tüm İskandinav ve Batı ülkelerinde yeraltı direnme örgütleri kuruldu. Önceleri haberalma servisleri halinde çalışıyorlardı. İngilizler ve Polonyalılar en beceriklileriydi. Kısa bir süre sonra yerel örgütler büyük başarılar elde ettiler. 1941 yılının sonlarına doğru, Hitler Londra'nın haberi olmaksızın ne bir gemiyi limandan ayırabilir, ne bir tümeni bir yere nakledebilir ne de yeni bir fabrika ya da mevzi kurabilir hale geldi.

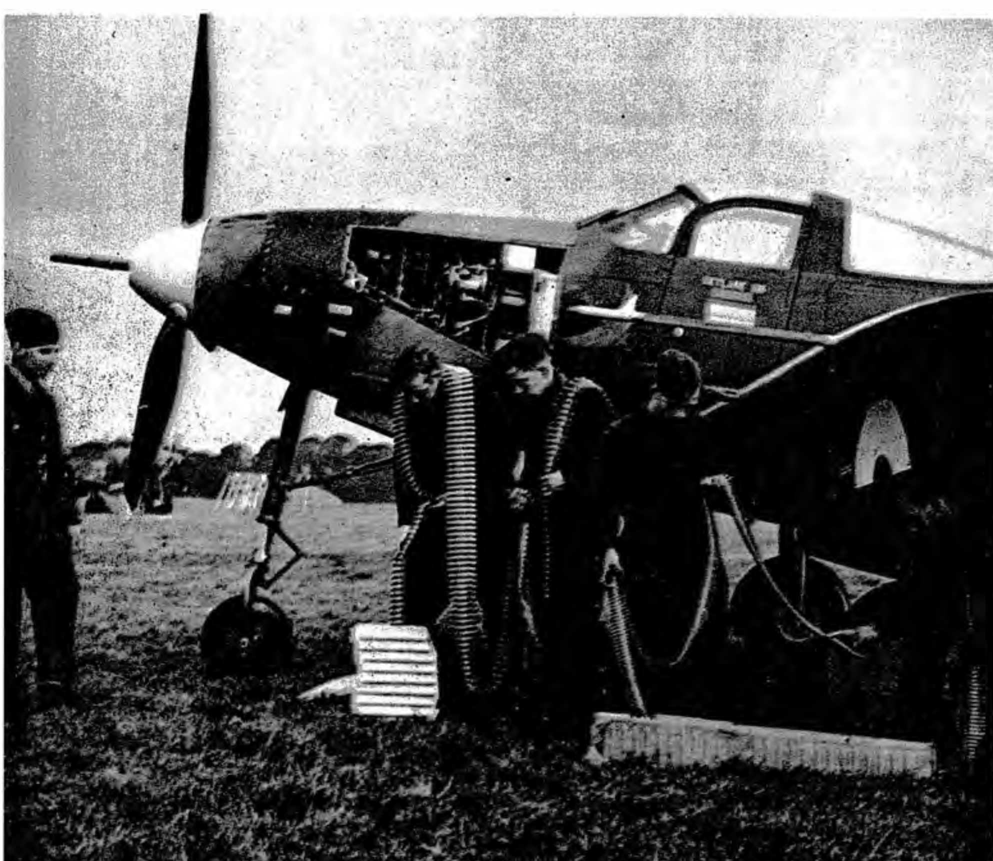
22 Haziran'da Almanların Sovyet lere saldırmaları üzerine yukarıda sözünü ettiğimiz ülkelerde komünist partiler faaliyete geçti. Sovyetler Birliğine oldukça da yararlı oldular. Disiplinli ve Moskova'ya aşırı derece de bağlı militanlarının yardımıyla güçlü bir casusluk ve direnme örgütü haline geldiler.

Paris'te bazı geceler bazı Alman askerlerinin ya da subaylarının öldürülmesi ve büyük bir kentte karanlık sokaklardan Almanların canlı çıkamamaları günlük olaylardan olmuştu. Ancak bu tür saldırıları Almanlar karşılıksız bırakmıyorlardı. Almanlara zarar gelen her yerde misli ile karşılık veriliyordu. Bu karşılık vermeler ise direnmeyi arttırmaktan başka bir işe yaramıyordu. Örneğin direnme örgütlerinin bu tür bir saldırısı sonucunda Himmler'in sağ kolu olan Reinhard Heydrich'in öldürülmesi üzerine, Hitler suikastçıların sığındıkları Çekoslovakya'daki Lidice yerleşme bölgesinin tüm erkeklerini 10 Haziran 1942 tarihinde katletti. Artık iş tam bir tırmanma düzeyine gelmişti. Her iki tarafta birbirine acımasızca saldırıyordu...

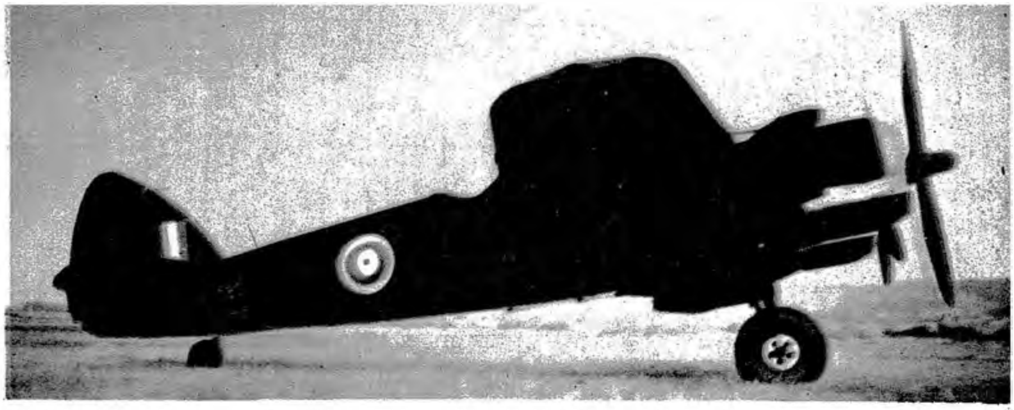
Şimdi 1942 yılında Türkiye'de geçen önemli bir olayı aktarmak istiyoruz:

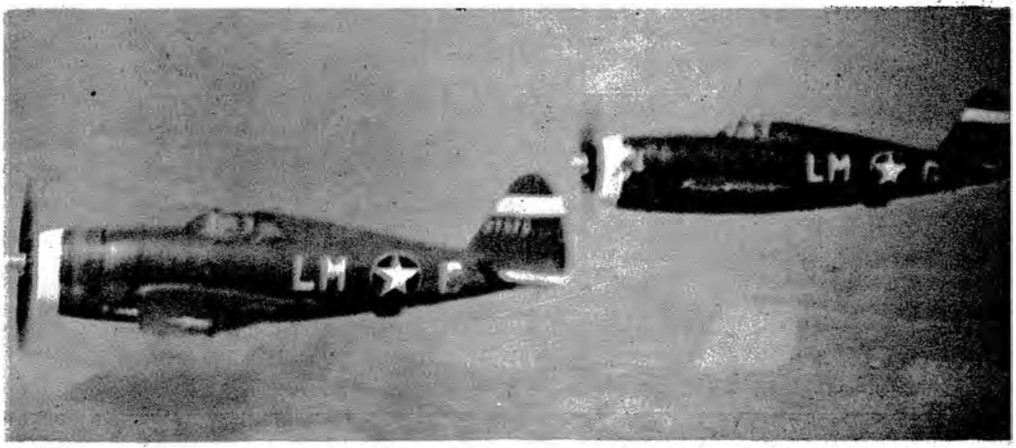

Sav
üze
başld
ima
a- U
yer
Bea
uçuş
Typ

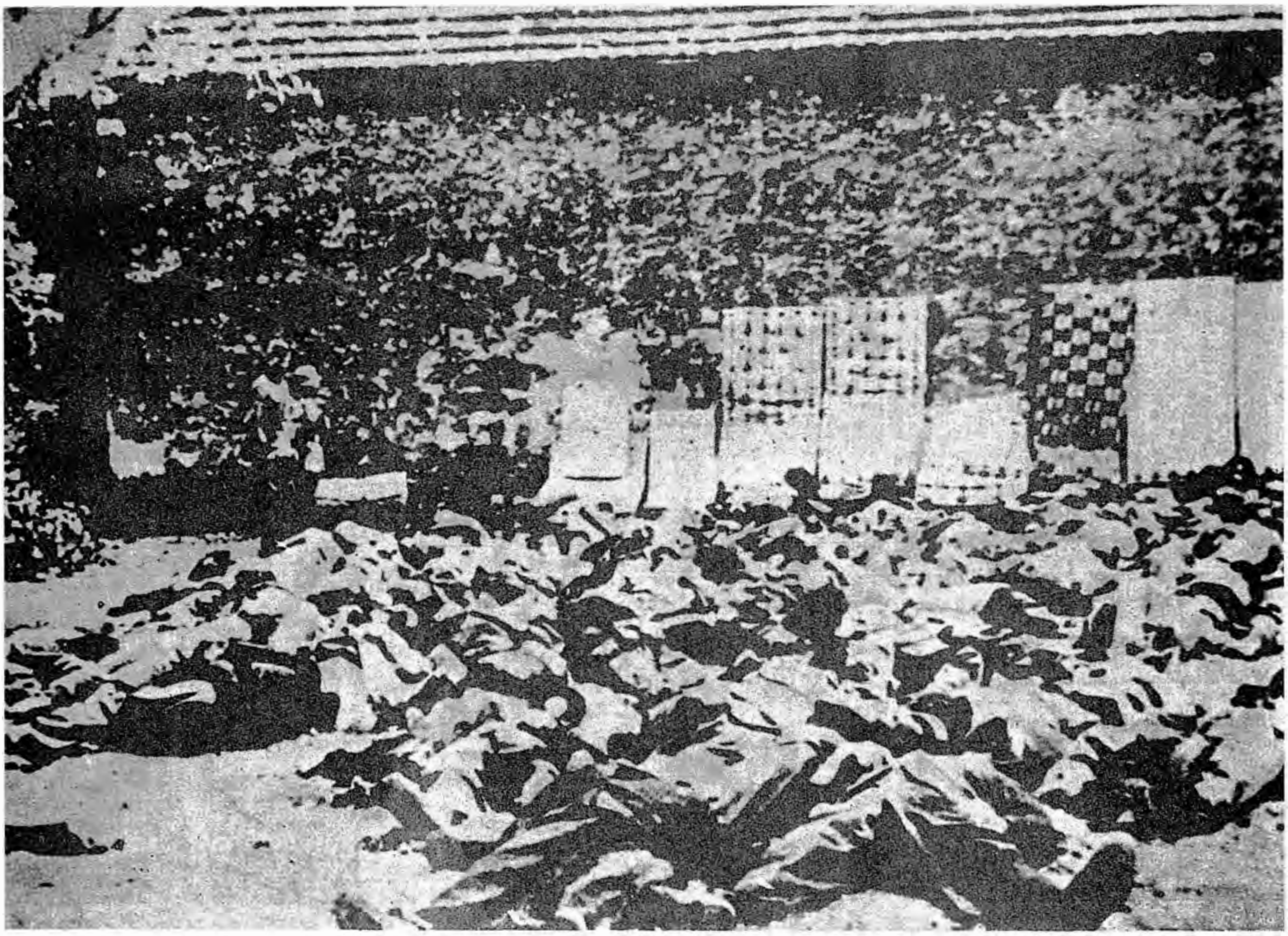

ıın 1942 yılında iyice şiddetlenmesi ne uçaklara büyük önem verilmeye idı. Burada, 1941 yılında bol oranda edilen 5 uçak tipi görülüyor.
:an kale Boeing B 17
Sovyetlere verilen uçakların başında lan Airacobra
r- Gece savaşları için kullanılan Bristol fighter
Bir Republic P.47 Thunderbolt filosu halinde.
Yaman bir avcı uçağı olan Hawker ron

10 Haziran 1942 tarihinde Heydrich'in öldürülmesine misilleme olarak Almanlar Lidice yerleşme bölgesinin Tüm erkeklerini öldürdüler.

VON PAPEN'E SUİKAST

24 Şubat 1942 günü sabahı saat 10'u 10 geçe Ankara'da Atatürk Bulvarı'nda Alman Büyük elçisi Von Papen'e karşı yapılan suikast, büyük yankılar uyandırmış, siyasi hava birden karışmıştır. Von Papen'le karısı Atatürk Bulvarından geçerken bir bomba patlamış ve ne varki her ikisine de birşey olmamıştı.

Siyasi polis yaptığı tahkikatta bomba olayının geçtiği alanda bir ayakkabı teki ile bir ağaçta kumaş parçası bulmuş, elinde bomba patlayan kişiye ait herhangi başka bir ize rastlamamıştı. Sıkı bir tahkikat sonucu suikastin faili tesbit olunmuştu. 1917 Üsküp doğumlu asıl adı Ömer Halidoviç İsiç olan 1941 yılının Haziran ayında Yugoslavya'dan Türkiye'ye göçeden Ömer Tokat'ın hüviyeti anlaşıldıktan sonra suç ortakları da yakalanmıştı. Bunlar Süleyman Sav ile Abdurrahman Sayman'dı. Tahkikat sırasında Sovyet Konsolosluğu Ticaret Müşavirliğinde çalışan Leonid Kornilof ile yine konsolosluk memurlarından Pavlof' un bu suikast olayında ilişkileri bulunduğu Süleyman ile Abdurrahman tarafından ileri sürülmüştü. Ömer Tokat ve bu iki kişiyi Pavlof ile Kornilof, Von Papen'i öldürmek için azmettirmişti. Bu iddia üzerine Türk Hükümeti, Pavlov ile Kornilof'u Sovyet konsolosluğundan istemişler Sovyet Elçiliği Dışişleri Bakanlığı nezdinde teşebbüslere geçmişlerse de bir sonuç alamamışlardı. Konsolosluğun direnmesi karşısında İstanbul'daki konsolosluk binası geniş bir polis kuvveti tarafından sarılmış ve bu iki kişi teslim edilmediği takdirde zora başvurulacağı Sovyet Büyükelçisine resmen ihtar edilmişti.

Sovyetler, bu baskı üzerine Pavlof'u teslim ettiler. Kornilof'un ise Konsoloslukta olmadığı bildirildi. Rusya'ya doğru hareket ettiği öğrenilen Kornilof da Kayseri'de yakalandı.

Duruşma sonunda Pavlof ile Kornilof 20 şer Süleyman ile Abdurrahman 10 ar yıl hapse mahkum oldular. 1942 yılının Ekim ayında Yargıtay'ın kararı bozması üzerine Pavlof ile Kornilof'un cezaları 16,5 yıla indirildi. Ağustos 1944 tarihinde de siyasi bir kararla Pavlof ile kornilof cezaevinden çıkarılarak Sovyetlere teslim edildi.

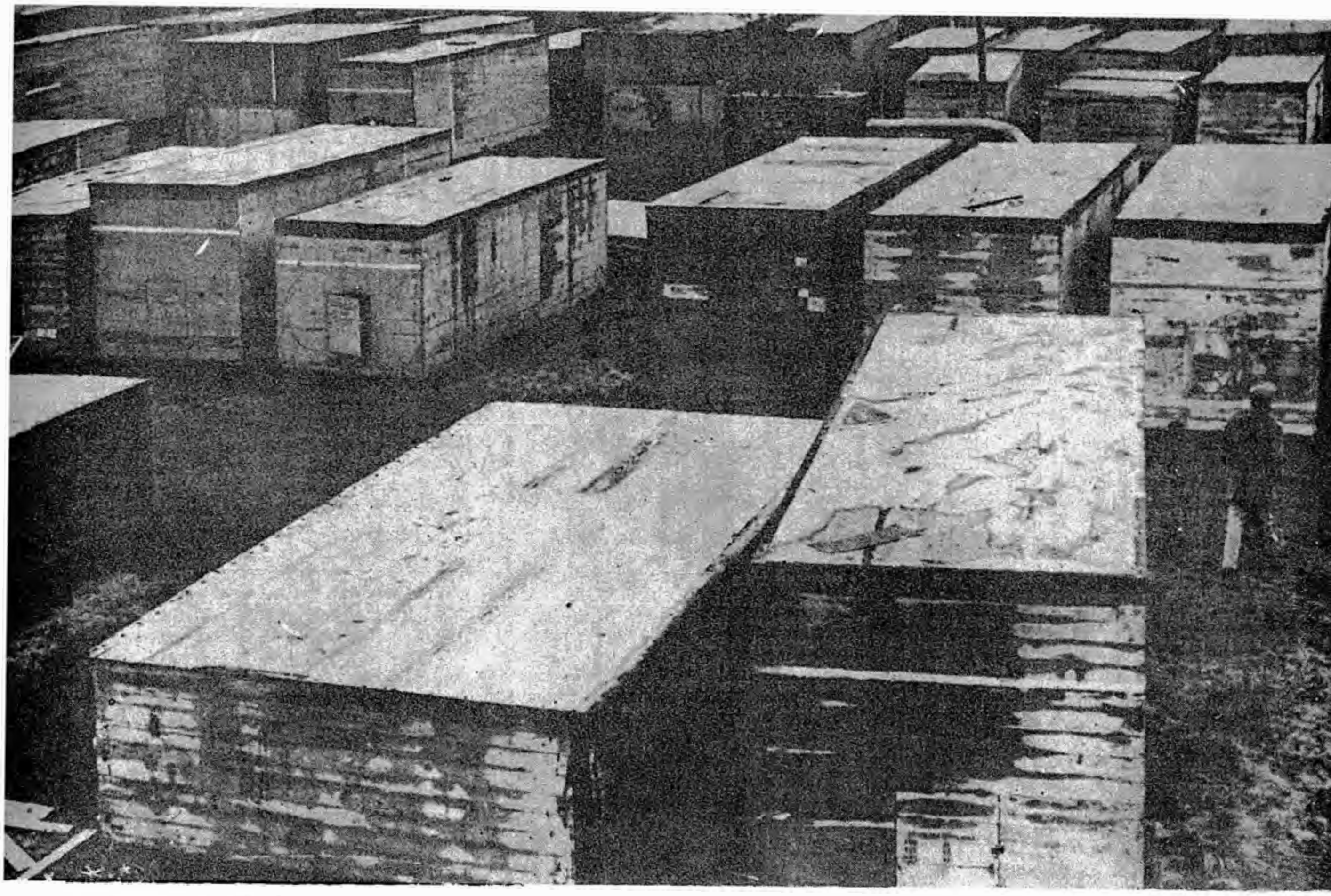
Von Papen, bu olayın siyasi nedenini kendine göre yorumlamış ve Türkiye'nin tarafsızlığı için aşırı gayret göstermesinin sonucuna bağlamıştır.

Bir başka Alman görüşüne göre de Almanya ile Türkiye arasını bozmak ve ilkbaharda Sovyetlere karşı girişilecek taarruzun stratejik durumunu etkilemek için bu suikaste teşebbüs edilmişti.

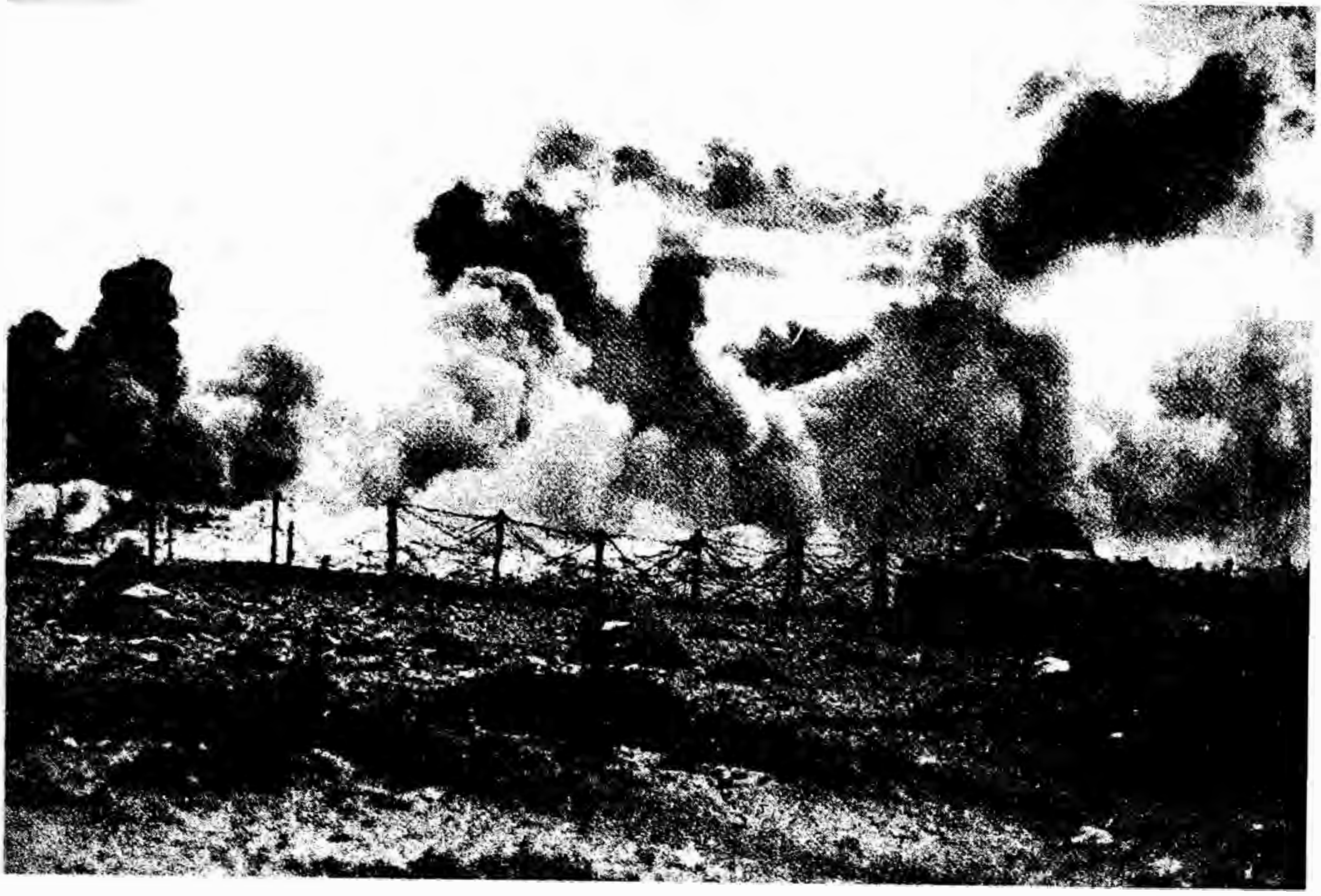
Şimdi de Orgeneral S.M.Shtemenko'nun 1942 yılına ait anılarını okuyalım:

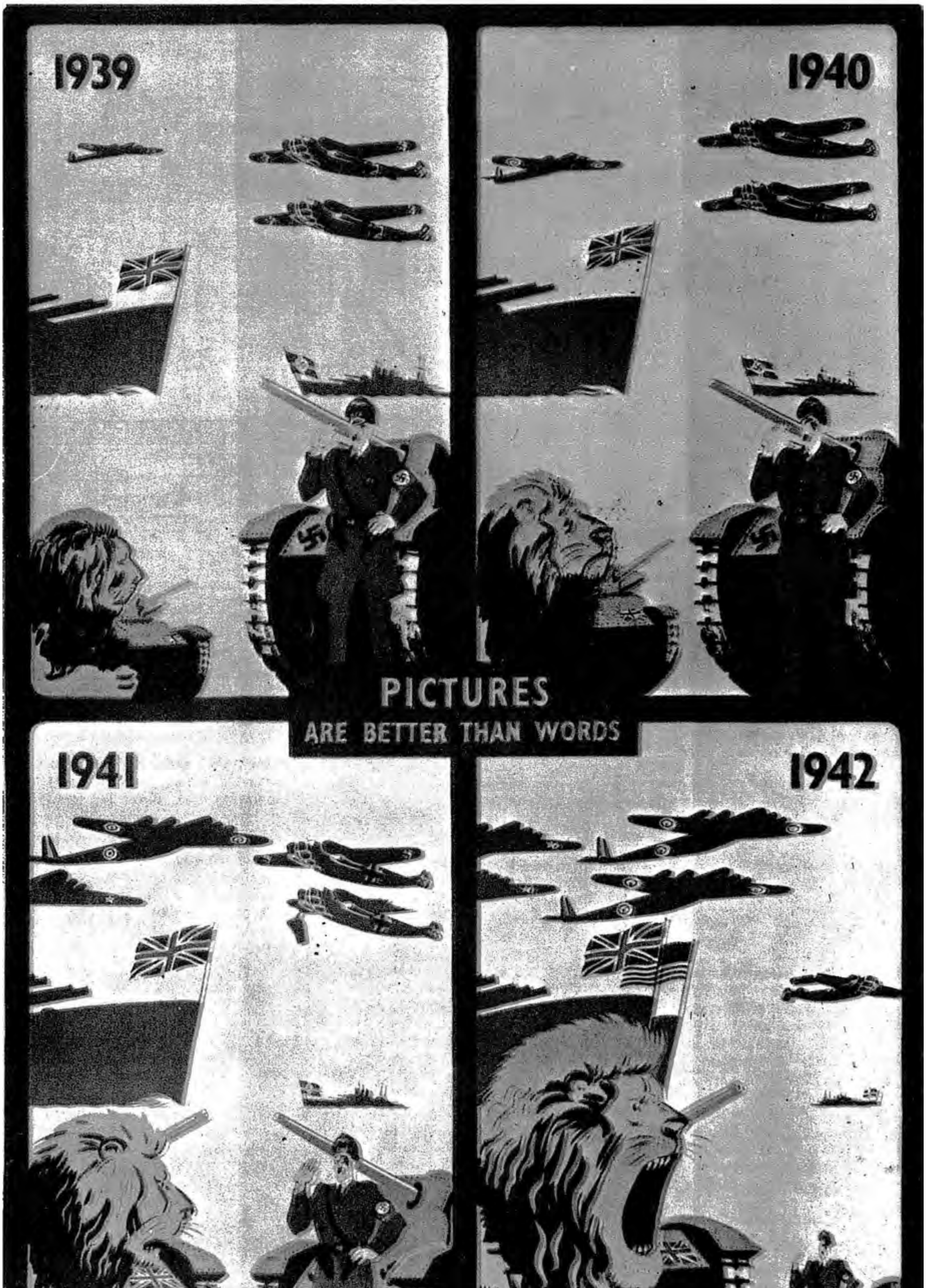
"1942 yılında yeni yılı kutlayamadık ama, herkesin kalbi sevinç doluydu. Moskova civarındaki kuvvetlerimizin başarısı bizi mutlu etmişti. Şimdi 23 şubatta olduğumuzdan daha gururluydu. Halk savunma komiserleri yayınladıkları bir bildiri ile ayın 24'ünün Kızıl Ordu'nun kuruluş yıldönümü olduğunu haber veriyorlardı. Stalin bildiride Kızıl Ordu'nun düşmanı perişan edeceği günlerin uzak olmadığını söylüyor. Sovyet topraklarında yine kızıl bayrakların dalgalanacağına işaret ediyordu.

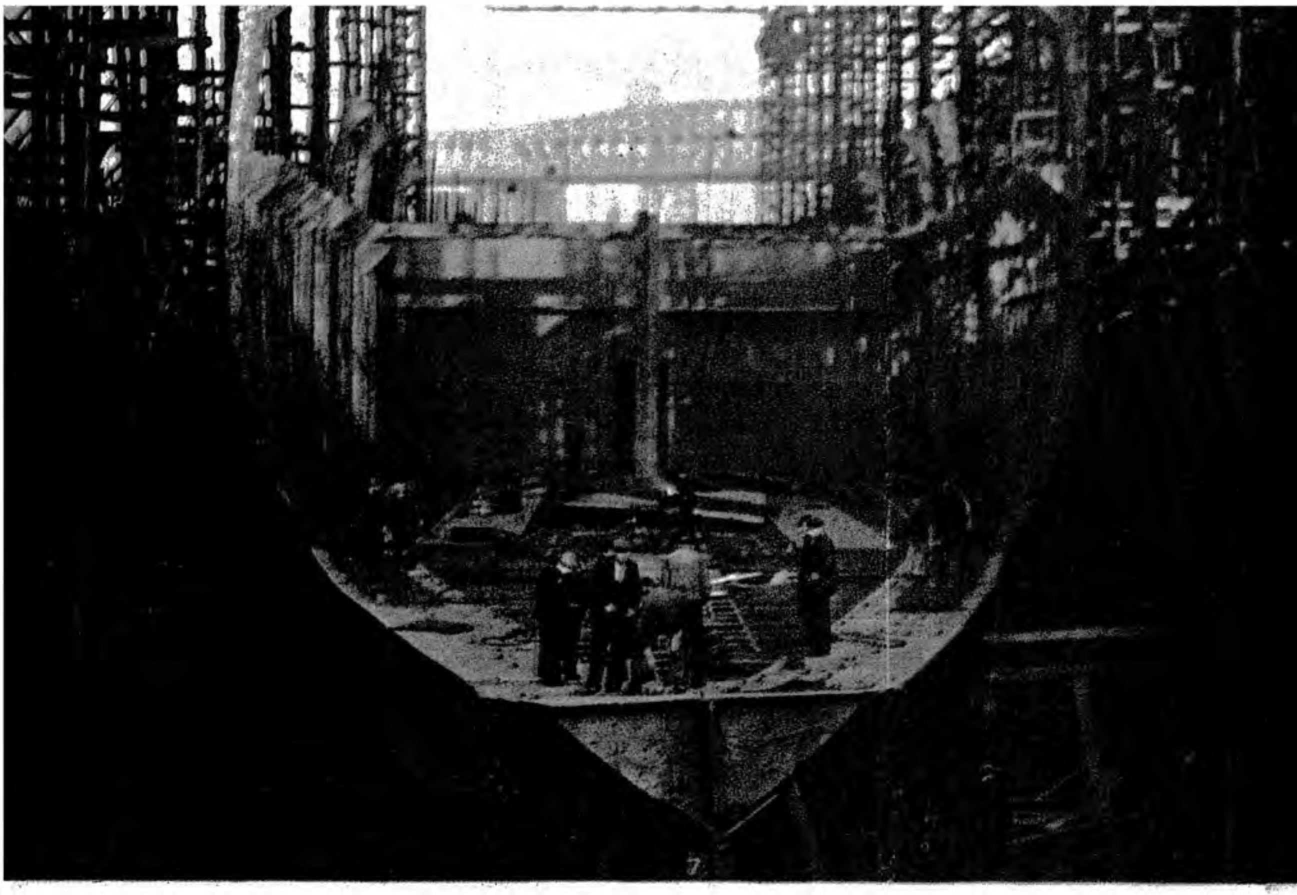
"Tam bu sıralarda Genelkurmay da yeni bir deneme yapılmaktaydı. Birdenbire bize, cephelerde ve muhtelif yerlerde kumanda eden, hatta

İngiltere'ye gönderilecek olan savaş. Amerikan savaş malzemelerinin durduğu bir liman sağda görülen adam yollanan kutuların büyüklüğü hakkında bir fikir vermeye yeter sanırız.

1939
1940
PICTURES
ARE BETTER THAN WORDS
1941
1942

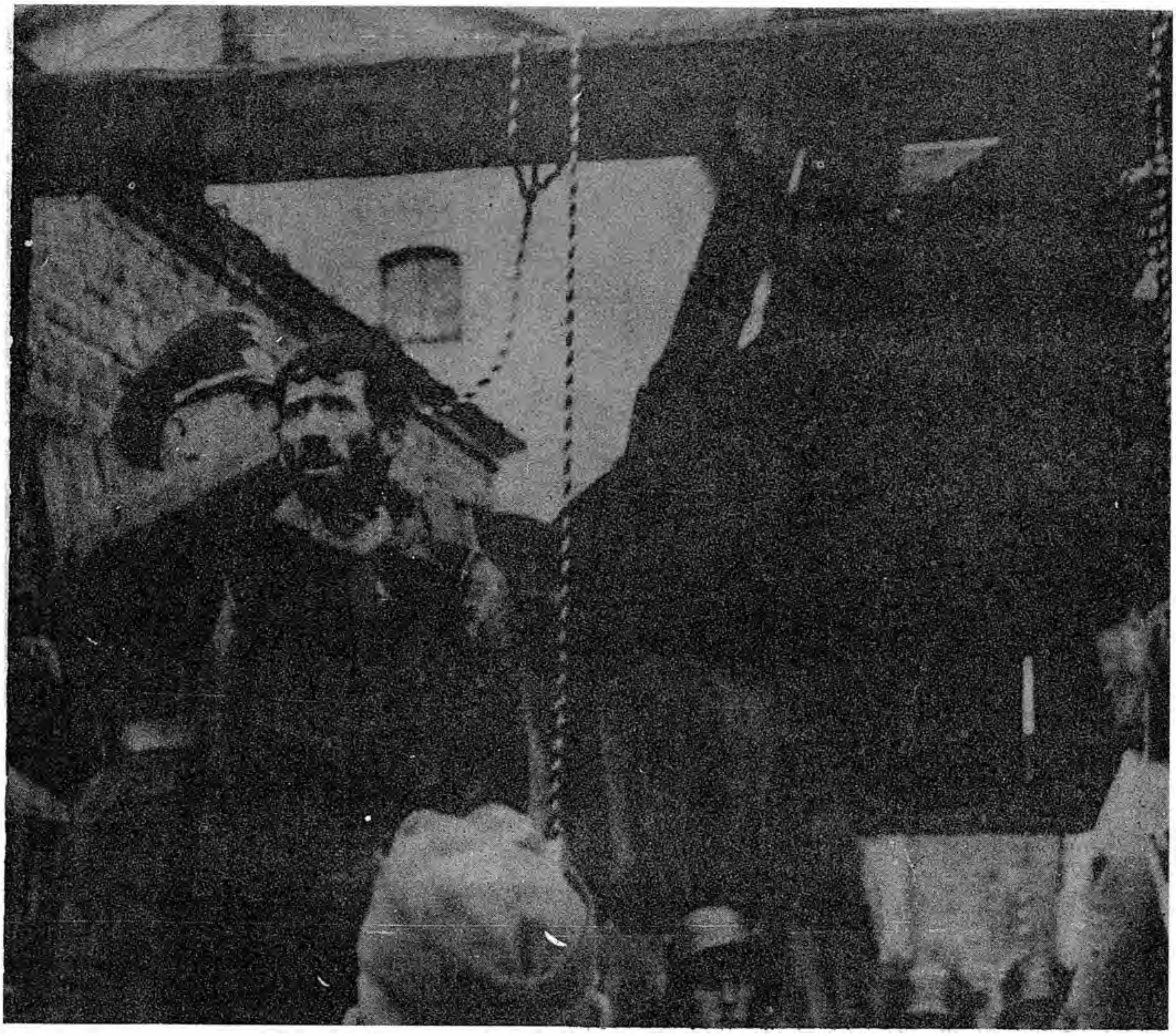

Bir İngiliz deniz şantiyesinden görünüş.

Bu İngiliz afişi savaşın 1942 yılında aldığı seyri kelimelerden çok daha iyi ifade ediyor.

Bir Alman gemisi alevler içinde

Bir Sovyet partizanı Alman Subayı tarafından idam edilirken.

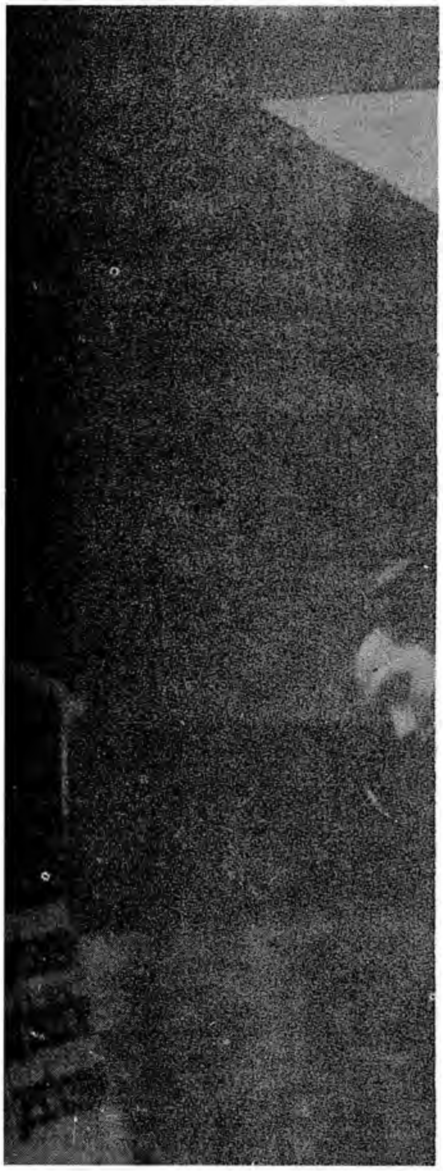
ordu kurmay başkanlığı bile yapmış kişilerle çalışacağımız bildirildi. Bu fikrin hareket noktası, otorite ve tecrübeleri dolayısıyle yeni elemanların daha tesirli olup ordu ile daha iyi temas kurulabileceğiydi. Yeni elemanların Genel Ordu Karargahına bizzat rapor yazmaları söz konusuydu. Şimdiye kadar ordunun kesimleriyle meşgul olan bizler, hiç bir zaman Genel Ordu Karargahına rapor yazmamıştık.

Karar alındıktan sonra çalışma odaları yeni başkanlar için düzene kondu. Fazla yer olmadığı için biz yardımcılarımızla gayet sıkışık bir durumda çalışmaya mecbur kalmıştık. Daha beteri, yeni başkanların yardımcıları için yer ayrılması gerekince, payımıza düşen oda sayısında daha bir hayli azalma olacağı ortaya çıktı.

Yeni başkanlar hemen geldiler ve "Her şeyde sürat" prensibiyle işe koyuldular. Fakat gidişleri iyi gidiş değildi. Birçoğu hayatlarında hiç Genelkurmay'da görev almamış, daha önce çalışanlar da uzun süre görevlerinden uzak kalmışlar, bu nedenle bütün alışkanlıklarını unutmuşlardı. İşte bu yüzden bu fikrin denemesi daha doğmadan ölmek zorunda kaldı.

Bütün bu yeni denemelerin korkunç vakit kaybı demek olduğu gün ışığına çıkmıştı. Zira, yeni durumda Genelkurmay Başkanlığına bilgi vermek bayağı zorlaşmıştı. Eskiden Genelkurmay'a iletilecek bilgiyi biz telgraf ofisinden alıp, haritaya geçirerek bizzat Genelkurmay başkanı veya yardımcısına verirdik. Oysa şimdi arada bir sürü kademe türemişti. Asbaşkanlar, eski daire başkanları veya biz, gerekli bilgileri telgraflardan alıp, yeni daire başkanlarına bildiriyorduk, onlar da gelen haberler üzerinde değerlendirmelerini yaptıktan sonra bizzat giderek veya rapor ederek durumu Genelkurmay'a bildiriyorlardı. Tabii dairelerin bu şekilde çoğalışı ortaya yeni bir şey çıkarmamış, aksine verimi azaltmıştı. Yeni başkanlardan beklenilen elde edilememiş, bir ilerleme kaydedilmemişti. Genel Ordu Karargahına ya bir ya iki kere rapor verebilmişlerdi. Nihayet daha geçerli olduğu kabul edilerek eski sisteme dönülmüştü."

"Nedense Kırım cephesinde harekâtın yapısı, savunmaya elverişli değildi. Askerler yayılmış, hücum emrini bekliyorlardı. Sadece Karadeniz'le birleşen sol kanat zayıftı. Bütün bunlar gözden geçirildikten

sonra kumandanlar savaş kızışır kızışmaz frontun hücuma geçmesine karar verdiler. Fakat hücum emri bir türlü verilmiyor, her seferide erteleniyordu. Mekhlis ise kumandanlara kötü davranmaktan başka bir şey yapmadı."

"Bu olumsuz savaş geride sadece iki döküman bırakarak tarihe karıştı. birincisi mekhlis tarafından kaleme alınan ve başkumandan Stalin'e gönderilen telgraftı. diğeri de Stalin'in Mekhlis'e gönderdiği cevap. Mekhlis telgrafında şöyle diyordu.

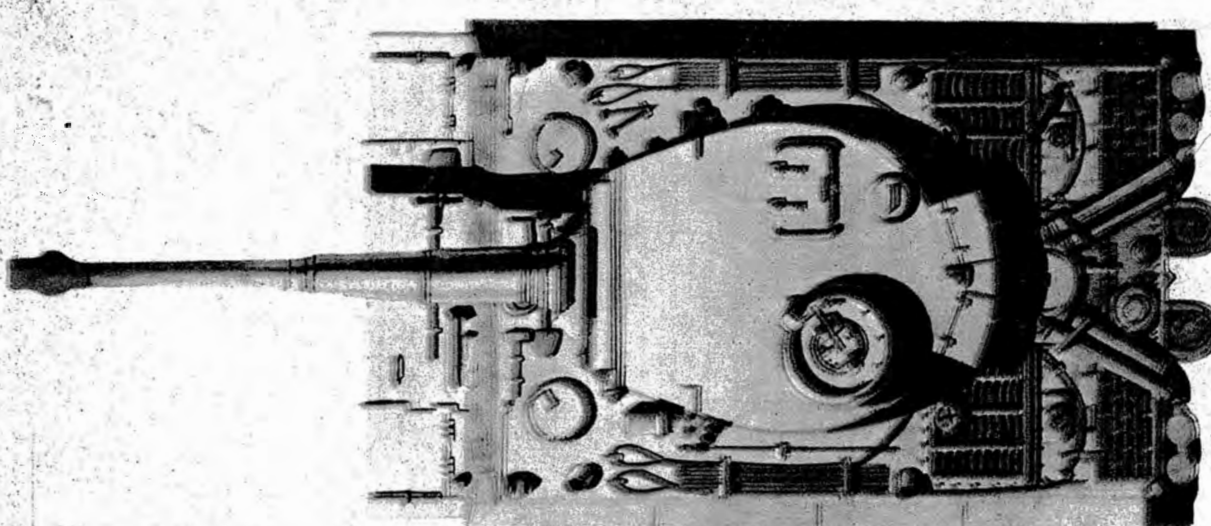
"Gerçi şimdi şikayet edecek bir ortamda değiliz ama, fronta kumanda eden adamın nasıl bir kimse olduğunu Genel Ordu karargahına anlatmak zorunluluğunu duyuyorum. 7 mayısta, yani Alman saldırısından bir gece önce Kozlov, Koi-

Churchill ve Roosevelt bir görüşmeye başlamadan önce.

Asan'ı zaptedebilmek için karşı saldırı planını tartışmak üzere subaylarını topladı. Ben bu planın bir süre geri kalabileceğini, elimizdeki bilgilerin düşman saldırısını bekleyen ordulara iletilmesini söyledimse de dinletemedim. Cephe kumandanı emir verir bir eda ile düşman saldırısının ancak 10-15 mayıs tarihinde yapılacağının tahmin edildiğini, bu süre içinde kıdemli subayların orduyu hzırlayabileceklerini öne sürdü. Bütün bu konuşmalardan sonra düşmanın ertesi sabah saldırıya ge-

ALMAN AĞIR TANKI PZKW VI TİGER IH
Ağırlık: **56 ton**
Takım **:5 kişi**
Silahı: **88 mm'lik bir adet KWK 36 top ve 2 adet MG 34 makineli tüfeği**
Zırhı: **110 ila 26 mm arası**
Motoru: **650 beygir gücünde bir adet Maybach HL 210 motoru**
Hızı: **Saatte 37 kilometre yolda, her türlü arazide saatte 19 kilometre**
Aldığı yol: **117 kilometre yolda, 67 kilometre her türlü arazide.**
Uzunluk: **8,44 metre**
Genişlik: **3,72 metre**
Yükseklik: **2,86 metre**

çeceği fikri kuvvet kazandı ve yanlış tahminlerden dönüldü. Üstelik Kozlov 44. orduyu ek kuvvet gönderme teklifime de karşıydı."

Genel Ordu Karargahı temsilcisini sorumluluğu üzerinden atmak için çektiği bu telgraftaki iddialar başkumandanca haklı bulunmamış ve karşılığında şu tel çekilmişti:

"Kırım cephesini ilgilendiren olaylarda gereken sorumluluğu duymayan garip bir tavır takınıyorsunuz.Belki bu hareket tarzı sizin için normal olabilir ama bizim için hiç de normal değil. Siz, Kırım cephesinde yalnız bir gözlemci değil hattın bütün başarı ve başarısızlıklarından sorumlu olan kişisiniz. İşte bu yüzden bir Genel Ordu Karargahı temsilcisi olarak yanlış noktalara parmak pasıp bunları vereceğiniz emirlerle düzeltmek zorundasınız. Cephenin sol kanadının uğradığı hezimetten ordu komutanı ve siz aynı derecede sorumlusunuz. Düşmanın ertesi sabah hücuma kalkacağını bile bile askeri hazırlamaktaki gevşekliğiniz ve pasif bir kritikçi gibi davranmanız akla, mantığa sığacak iş değil. Bu demek oluyor ki, siz hala Kırım cephesinde Genel Ordu Karargahının yetkili temsilcisi olarak gittiğimizin farkında değilsiniz.

"Kozlov'un yerine Hindenburg'la başedecek birini getirmemizi sağlık veriyorsunuz. Fakat şunu bilmelisiniz ki, ordumuz Hindenburg benzerlerinin deposu değildir. Üstelik Kırım daki durumunuz hiç de karışık ve zor değildi. Biraz gayretle zorlukların hakkından gelebilirdiniz. Eğer Uçakları şahsınızın ikinci dereceden arzuları için kullanmayıp düşmanın piyade ve tankları üzerine saldırtsaydınız, front düşmez tanklar ilerleyemezdi. Kırım cephesinde iki ay kalan bir insanın bunları düşünebilmesi için Hindenburg olması gerekmez."

Bildiğim kadarıyla bu telgraf, Genel Ordu Karargahı temsilcilerinin sorumluluklarını açıklayan bir belge olması bakımından saklandı. Mekhlis, Kırım cephesinden hatalarından ötürü ağır şekilde cezalandırıldı. Eski görevlerine son verildi ve rütbeleri indirildi. Bir daha da onu cepheye Genel Ordu Karargahı temsilcisi olarak göndermediler."

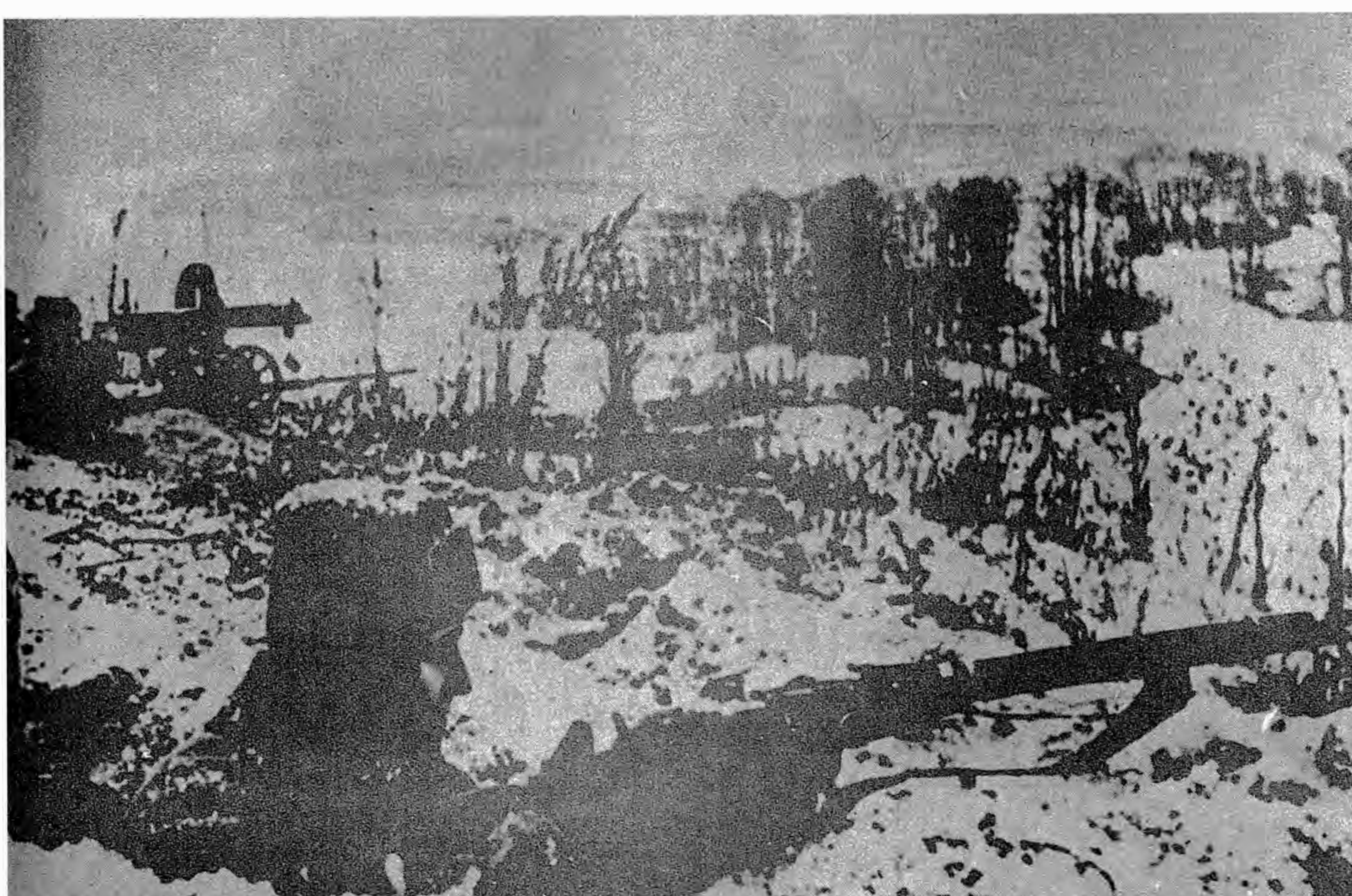
"Olaylar beklediğimizden daha kötü gelişmişti. 1942 yazında düşman, Voronezh'i yararak Stalingrad yakınlarında Oon kıyılarına yerleşti. Kuşatılan güney frontuna Rostov'u abondone edip Don'u geçerek geri çekilmesiiçin emir verildi. 25 temmuzda front, nehrin batı kıyısına henüz varmıştı ki düşman, tankları piyadesi ve uçaklarıyla saldırıya geçip birliklerimizi hattın gerilerini attı. Kafkas yamaçlarında kıyasıya savaşlar veriliyordu.

Bu arada Genelkurmay'da birtakım değişiklikler ceryan ediyordu. 1942 temmuzunda Sovyetler Birliği Mareşali, hastalığından ötürü Genel kurmay Başkanlığı görevinden uzaklaştırılarak Yüksek Askeri Akademi' de daha sakin bir göreve atanmıştı. Genelkurmay Başkanlığı görevine ise daha önce Harekat dairesi Başkanı olan tuğgeneral A.M.Vasilevsky getirilmişti."

"Nazi kuvvetlerinin güneyden Caspian yakasını yararak Kafkas dağlarına sıçrayacağı katileştiği zaman onları destekler gibi görünen Türklerin, Almanlarla birlik olup olmayacağı sorunuyla yüzyüze geldik. Gerçi İran'da her şey iyi gidiyordu ama, Türkiye'nin takınacağı tavır bizim için meçhuldü. 1942'nin ortalarına kadar türkiye'nin Almanları tutup tutmayacağını kimse bilemezdi. Üstelik 26 Türk taburu Sovyet Kafkas ötesi sınırında hazır bekliyordu.

Sovyet Türk sınırı 45 ordu tarafın dan gelecek herhangi bir tehlikeye karşı emniyete alınmıştı. Türklerin

Partizanlar Alman hatlarının gerisinde güçlü bir ordu durumuna gelmişlerdi.

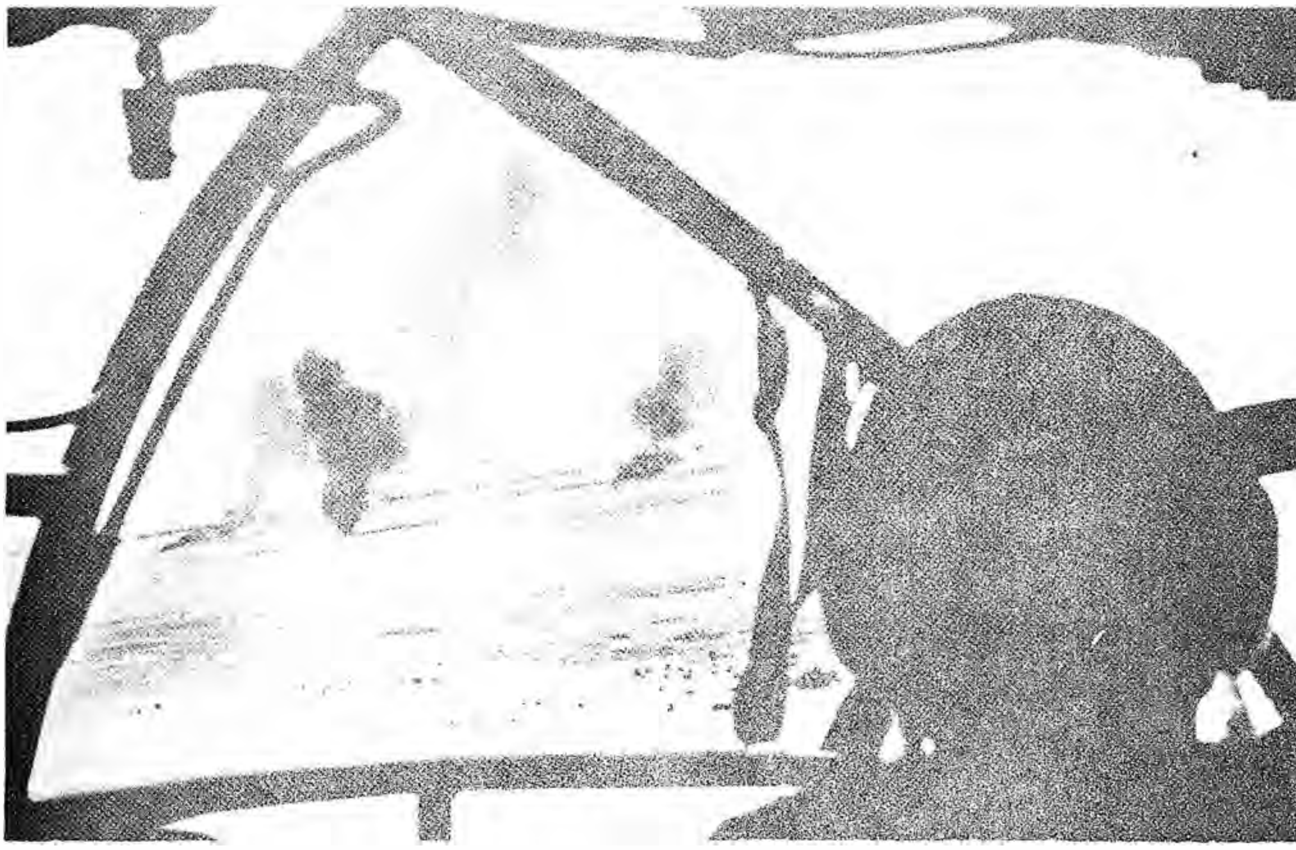
Alman savaş uçaklarının geçmesinden sonra Leningrat'ın durumu.

Rus'lar tarafından esir edilen Alman askerleri.

Rommel'in PzkwIII tankları düşmanı arkadan vurmak için Sıdi-Omar'a doğru ilerliyor.

Bir Alman pilotu, çölde yanan araçları seyrediyor

İran üzerinden hücum edebilecekleri de gözönüne alınarak, Türk İran sınırına sevkedilen ihtiyat kuvvetleri 15. süvari taburu, piyade bölüğü ve tank tugayı tarafından desteklenmiş bir vaziyette hazır, bekliyorlardı.

Kafkas ötesini korumak için planlar ta barış zamanında hazırlanmıştı. 1941 yılında ordularımız İran'a gidince, planda gerekli düzeltmeler yapılmış, fakat dikkate değer bir değişiklik olmamıştı. 1941'de Almanlar Rostov'u alarak Kafkas'a yürümeye başlayınca, yeni gelişmeleri gözönünde bulundurarak Kafkas ötesini yalnız Türkiye'den gelecek tehlikelere karşı değil, aynı zamanda kuzeyden gelecek saldırılara karşı da korumak için planlar revizyondan geçirildi.

1941'de kurulan Kafkas Ötesi Cephesi 45. ve 46. ordulardan meydana gelmişti. Temmuz ayında Makhachkala bölgesinde gelen 44. ordu da hafta dahil edilmişti. Ayrıca kuzey Kafkas cephesinde Kafkas ötesinin savunmasında yardımcı oluyordu. Fakat bütün bu kuvvetler yine de yeterli değildiler Genelkurmay'ın isteği üzerine Orta Asya ve diğer bölgelerden oraya asker sevkiyatına başlamıştı

23 Haziranda Kafkas ötesi frontu askeri konsülü bölgenin savunması için hazırlanmış planla Moskova'ya geldi. Plan, bölgedeki eksiklikleri bütün açıklığıyle görmemize yardım etmişti.

Ne var ki Kafkas ötesindeki kuvvetler, kullandıkları planın tesirinde kalıyorlar bazen bu yüzden harekatta gedikler meydana geliyordu. 44. ordu ile hareket eden Bakü kesimi Terek nehrine doğru ilerlerken, esas Kafkasya tamamen savunmasız kalıyordu. Bu boşluğu doldurma görevi 46. orduya verildi. Marukh geçidinde savunma, havan topçu müfrezesi, teknik müfreze ve piyade birliği tarafından yapılacaktı. Klukhor ise iki piyade bölüğü ve teknik bir müfreze tarafından savunulacaktı.

"Şiddetli savunma savaşımız sonunda Kuban bölgesinde patlak verdi ve ağustosun yarısına kadar devam etti birliklerimizin inatla savaşmasına rağmen düşman kuvvetleri adım adım ilerlediler ağustosun sonunda Terek'e vardılar Bu noktada Kafkas ötesi kuzey grubu de meydan savaşına katıldı. Öyle zannediyorum ki, silahların vurmadığı tek yer Aşil'in topuğuydu Zira 10 ağustosta 417 piyade taburunun sadece 500 tüfeği vardı 151 tabur yarı yarıya silahlıydı ve onların da birçoğu yabancı yapısı silahlardı. Bir piyade tugayında ise askerlerin yüzde otuzunun bu tipten silahları vardı ve tugayın ne makineli tüfeği ne de topu yoktu.

Bu eksiklerimizi bildiğimiz için, müthiş bir paniğe kapılmıştık Düş- Klukhor geçidini kısa zamanda bir hücumla ele geçirdi 46 ordu karargahı durumu iki gün sonra öğrenebilmişti.

Genel Ordu Karargahına yazdığım raporlar dolayısıyle Kafkas ötesi savunmasını gayet iyi hatırlıyorum. Harekat şöyle cereyan etmişti:

Bir gece F Y.Bokov, Kremlin'den telefon ederek, albay K.F.Vasilchenko ile benim çalıştığımız haritaları da alarak acele yanına gelmemizi istedi Bizi almak için yollanan arabaya binerek yola koyulduk. Kremlin'de daha evvel hiç tanımadığım bir tuğgeneralle tanıştırılarak Stalin'in ilk kattaki odasına alındık. İkimiz de bağlı olduğumuz kesim hakkında bizden izahat isteyecekle- bildiğimiz çok sinirliydi. Biraz sonra da toplantının yapılacağı Stalin'in çalışma odasına geçtik. Molotov, Malnkov ve mikoyan sırtları duvara dönük olarak genişçe bir masanın arkasında oturuyorlardı. Masanın sağında ve solunda F. Y.Bokov P.I. Bodin henüz harekat dairesi şefi olmuştu. Y.N.Fedorenko yer almışlardı. Stalin odada geziniyordu Kendimizi tanıttıktan sonra Stalin sordu

"Stailngrad ve civarı hakkında bize bilgi verebilir misiniz?"

Askerce, ikimiz birden, verebileceğimizi söyledik.

K.F Vasilchenko, Stalingrad hakkında bilgi vermeye başladı. Başkumandan o bölgedeki askerlerin durumunu, hangi birliklerin hangi hatlara kadar çekildiğini ihtiyat kuvvetlerine kimin emir verdiğini, ikinci kuvvet dizisinin nerede olduğunu, ihtiyatların hangi hatlarda yer aldığını lojistik durumunun nasıl olduğunu soruyordu. Valischenko bütün sorulara doyurucu cevaplar vermiş-

Cepheye doğru ilerleyen Sovyet birlikleri.

ti.

Sonunda sıra bana geldi. Haritamı açarak terek'i hangi kuvvetlerin savunduğunu, bölg. eye hangi kuvvetlerin gidebileceğini Bakü ve Georgia askeri yolunun nasıl kapanacağını izah ettim. Ayrıca esas Kafkas müfrezesinin karşısındaki kuvvetlerin geçitleri gerektiği gibi koruyamayacağını, Novorossiisk'de ki tehlikeyi, Tuapse kesiminin ve savunma hatlarının derhal inşa edil mesi gerektiğini de söyledim.

Stalin, beni dikkatle ve lafımı hiç kesmeden dinlemişti. Ben bitirince, sorularına başladı:

"Kafkas ötesinde başka hangi kuvvetler var?"

"Orta Asya'dan herhangi bir kuvvet gönderilemez mi?" dedim ve hemen ilave ettim: "Tuğgeneral Luchinsky kumandasında ve Tuapse kesimindeki 83 dağ piyade taburu oraya gönderilecek kuvvetler içinde en müsait olanı. Başka bir tbur da gönderilebilir."

"İran'dan ne kadar getirilebilir?" diye sordu başkumandan

"Bir veya en fazla iki tabur" dedim ve nedenini izah ettim.

"'Bakü kesimine bilhassa önem verin!" dedi Stalin, Bodin'e dönerek.

Yüksek kumandanların toplantısı gayet açık ve demokratik bir havada cereyan ediyordu. Şimdi Vasilchemko'yla daha rahat nefes alır olmuştuk.

"Giderken bu albayları da götürün" demişti Stalin odadan çıkarken

Toplantı bitmişti artık gidebilirdik. Bu toplantıdan birkaç gün sonra 21 Ağstosta P.I.Bodin bana: "Hazırlan. Yarın sabah saat 04.00'de benimle piste geleceksin. Sizin bölümün işleinden anlayan bir de katip al yanına" dedi.

Zar zor hazırlandım. Ertesi sabah Bodin'in arabasıyla merkez hava alanına gittik. A Si-47 uçağı ve pilotu albay V.G.Grachov bizi bekliyordu. Pilot, Bodin'e gerekli bilgiyi verdi."

1942 BAŞINDA SOVYET RUSYA

Alman mitralyözü Sargol kentinin kapısın da Rus'ları bekliyor.

1 Ocak 1942 tarihinde Kırım'ın güneyinde bulunan Feodossia ile Finlandiya Körfezi kıyısında yer alan Oranienbaum arasındaki geniş arazilerde Almanların toplam olarak 142 tümeni, Sovyetlerin ise 328 tümeni bulunmakta idi. Bin 600 kilometreden daha geniş biruzaklıktaki bu iki nokta arasındaki ısı sıfırın altında 30 ila 40 derece arasında oynamaktaydı

Stalin 1941 yılının sonlarına doğru başladığı karşı saldırısını sürdürüyordu. "Merkez" ordularına karşı fazla etkin bir saldırıya geçmeden, harekatını Almanların kuzey ve güney cephelerinde sürdürüyordu.

Sovyetlerin bu karşı saldırısı Hitler Aralık 1941'de Alman ordusunun dizginlerini eline geçirmesine yol açmıştı. Sovyetlerin saldırısı karşısında geri çekilmeğe başlayan Alman generalleri yerlerinden olmağa başlamıştı. Alman Yüksek Komutanlığında ve tümen komutanlıkların da bir şaşkınlıktır başlamıştı. Aslında bu generallerin azledilmesi sorunu Hitler'in dizginleri tamamiyle kendi eline geçirmek istemesine bağlı olan bir durumdur.

Hitler'in Nazi generalleriyle dalaşmaya başlaması yeni değildir. Askerlerden çekinen Hitler 1938 den beri onlarla uğraşmaktadır. Son temizlik hareketine ise 1941 yazında başlamıştır.

Hitler 3 Ağustos'ta "Merkez" Orduları Karargahını ziyaret eder. Ordu Komutanlığına bağlı komplocu birkaç subay onu kaçırıp, Almanya'yı selamete kavuşturmayı düşünmektedir. Ancak konferans sırasında SS subayları tarafından çok iyi korunan Hitler'e yaklaşmak bile mümkün değildir. Burnunu silmek için cebinden mendilini çıkarmağa çalışacak bir kimse bile tabanca çekiyor zannıyla anında vurulabilirdi "Merkez" Orduları içinde komplonun başı Ordu Komutanı Mareşal Fédor von Bock idi. Hitler'i kaçırmayı planlayan iki subay ise General Henning von Tresckow ile Bock'un yardımcısı Fabian von Schlabrendorff idi. Bu olay Hitler'in kuşkularını daha da arttırdı.

Aralık ayında Sovyetler karşı saldırıya geçince Alman generalleri şiddetli soğuğun da etkisiyle geri çekilinmesi için emir verdiler. Düşmanın bir çevirme yapması engellemek için yanlarda bulunan birlikler geriye doğru çekiliyorlardı önce. Ancak Alman askerleri yorgun ve

kış için gerekli teçhizata sahip değillerdi. Soğuğa alışkın ve güçlü Sovyet aserleri onlardan daha üstündüler. Sovyetler avantajlı bir duruma geçmişlerdi. Tam bu esnada Ordu Başkanı Mareşal Brauchitsch kalp krizi geçirdi. Harekatı yönetemez, emir veremez duruma düştü. Mide ülserine yakalanan "Merkez" orduları komutanı Bock günde ancak üç dört saat ayağa kalkar duruma gelmişti. Hoepner ise dizanteriye yakalanmıştı. Moskova önlerinde uğranılan yenilgiden sonra en yüksek rütbeli subaydan erine değin tüm almanları aynı duygu sarmıştı: Bir an önce anavatana dönmek.

Tüm bu gelişmeler Hitler'in Sovyet cephesindeki generallerine daha rahatça azil emri çıkartmasına yaramıştır. 30 Kasım günü Führer bu kez Rundstedt'e taktı. O tarihte Sovyetlerin ağır baskısı karşısında kalan "Güney" Orduları komutanı Mius hattına doğru bir çekilmeyi emretmişti. Çekilmenin yapılmasından 24 saat sonra durumu ve aldığı ricat kararını Ordu Yüksek Komutanlığına bildirdi. Rundstedt ile Ordu Yüksek Komutanlığı arasında şu telgraflar teati edildi:

"Ordu Yüksek Komutanlığı: Olduğunuz yerde kalan ve geri çekilmeyi durdurun.

Rundstedt: Direnmeğe kalkışmak delilikten başka birşey değildir. Herşeyden önce askerler dayanamıyor. Eğer geri çekilmezlerse mahvolacaklar. Bu verilen emrin iptal edilmesi gerektiğini yinelerim. Aksi takdirde yerime bir başkasını bulun.'

Ordu Yüksek Komutanlığı: Son öneriniz kabul edildi. İstifanızı verebilirsiniz."

7 Aralıkta ise Brauchitsch görev-

Ruslar ve Almanlar arasında giyecek bakımından çok büyük farklar vardı.

den alınmasını istedi. Bu isteğini 17 Aralık'ta yineledi. 19 Aralık'ta ise resmen görevden alındı. Hitler kendi sinin atadığı bir adam konusunda neler düşündüğünü Goebbels'e şu sözlerle ifade etmiştir:

"Boş, korkak ve zavallı bir adam... üstelik bir de dangalak!"

Bundan sonraki üç hafta içinde 35 Ordu, Ordu Grubu ya da Tümen komutanı görevinden alındı. Gerekçe olarak da Sovyet karşı saldırısından ötürü askerlerini geri çekmeleriydi. Görevden alınanlar arasında Guderian, Hoepner ve Hans von Sponeck gibi gerçekten güçlü askerler vardı. Bu geri çekilme emrini veren Alman generalleri ileriyi görebiliyorlardı. Birkaç günlük bozgunu önleyebilecekler geride sağlam bir hat oluşturabilecekler ve böylelikle şubat ya da mart ayına doğru kuvveti kesilebilecek olan Sovyet ordusunu daha kolaylıkla altedebileceklerdi.

İhtiraslı bir adam olan Hitler, Nazi İmparatorluğu içindeki gücünü de arttırarak orduyu elegeçirmeyi düşünüyordu. Bunu uygulama alanına Brauchitschi görevden aldıktan sonra koydu. Ordu çevrelerinde Brauchitsch'in yerine kimin geçeceği tartışılırken 19 Aralık günü Haldder'i yanına çağıran Hitler Ordu Başkomutanlığını üstüne alacağını söyledi ve şunları ekledi:

"Harekat komutanlığı gibi küçük bir işi herkes yapabilir. Ordu Başkomutanının görevi Orduyu Nasyonal Sosyalist yolda eğitmektir. Bunu istediğim biçimde yapacak bir general tanımıyorum. Bundan ötürü ordu komutanlığını kendi üstüme almağa karar verdim."

Hitler artık Devlet Başkanı, Savaş Başkanı, Silahlı Kuvvetler Yüksek Komutanı ve Ordu Başkomutanı olmuştu. Generaller artık kendi

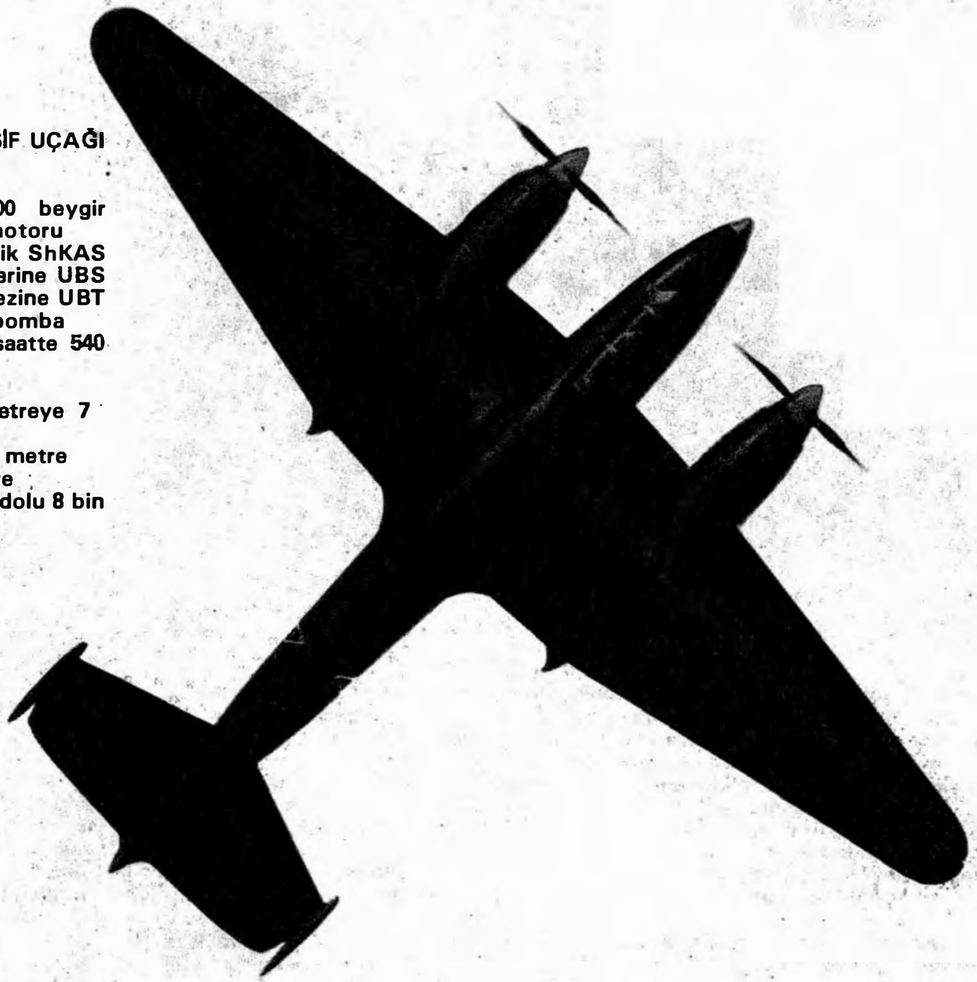
Moskovayı savunmak için kurulan birlikle-rin arasında birçok kadın ve kız vardı.

Ruslar savaşa gönüllü olarak katılmak için sıraya giriyorlardı.

Savaşın uçakları

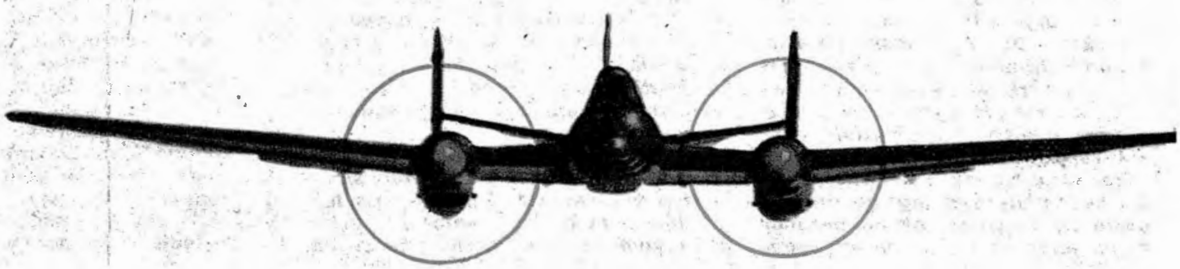

SOVYET SALDIRI VE KEŞİF UÇAĞI PETLYAKOV PE 2

Motoru: **2 adet. bin 100 beygir gücünde Klimov M.105 R motoru**
Silahı. **Bir adet 7,62 mm'lik ShKAS bin adet 12,7 mm'lik Bezerine UBS ve 2 adet 12,7 mm'lik Berezine UBT makineli tüfeği ve bir kilo bomba**
Hızı: **4 bin 900 metrede saatte 540 kilometre**

Tırmanma hızı: **5 bin metreye 7 dakikada**
Çıktığı Yükseklik: **8 bin 800 metre**
Aldığı yol: **Bin 500 kilometre**
Ağırlık: **Boş 5 bin 870 kilo dolu 8 bin 500 kilo**
Kanat açıklığı: **17,14 metre**
Uzunluk: **12,65 metre**
Yükseklik: **3,99 metre**
Mürettebat: **3 kişi**

Almanların kızıl ordudan sonra en büyük düşmanları soğuktu.

stratejisine uygun emirler çıkartmaktan başka işe yaramaz hale gelmişlerdi. Hitler bununlada yetinmedi. İktidarı eline geçirdikten sonra Almanya'nın dizginlerini daha fazla eline geçirmek için neler yapacağını şaşırmıştı. 26 Nisan 1942 tarihinde Reichtag'den çıkardığı bir kanunla Führer her almanın hayatı üstündeki mutlak ölüm kalım hakkını kendisine saklıyordu:

"...Alman halkının varolmak ya da ortadan silinmek kavgasiyle karşılaştığı bugünkü savaşta, Führer ileriye gitmek ya da zafere ulaşmak için istediği bütün haklara sahip olacaktır. Bu bakımdan varolan kanun hükümlerine bağlı olmaksızın ulusun Lideri, Silahlı Kuvvetler Yüksek Komutanı, Hükümet Başkanı ve Yüksek Yürütme Şefi, Partinin Yüksek Yargıcı ve Lideri olarak Führer, asker olsun subay olsun, alt ya da üst kademede herhangi bir memur olsun ya da yargıç olsun, partinin önder kadrosunda ya da alt kademesinde bulunsun, işçi olsun işveren olsun, her Almanın üstünde gerektiği zaman görevlerini yürütecek durumda bulunacaktır. Bu görevlerin bozulması halinde Führer, vicdani bir incelemeden sonra, kazanılmış haklara bakmaksızın ve formalitelere uymaksızın gereken cezayı vermek ve suçluyu mevkiinden, rütbesinden ve durumundan atmak hakkına sahip olacaktır."

Bu tarihten sonra Hitler Almanya'nın "tek geçerli kanunu" haline gelmiştir. Biz yeniden Sovyet cephesindeki generallerini görevinden aldıktan sonra olanlara dönelim.

Brauchitsch'in görevlerini yüklendikten sonra Hitler 28 Aralık'ta Sovyetlerin karşı saldırısıyla ilgili olarak generallerine ve ordu komutanlarına şu emri gönderir:

"En küçük bir toprak parçası için bile inatla savaşmak gerekmektedir. Böylece düşmana kanlı kayıplar verdirilecek, morali yıkılacak ve Alman askerinin üstünlüğü kanıtlanacaktır.

Günün meteorolojik koşullarında, geçici olarak kurulmuş siperleri bile savaşmadan düşmana teslim etmek, ağır araç ve gereç kaybına yolaçar. Ayrıca bu durum savaş gücümüzü etkiler ve düşmana giderek artan oranda hareket olanağı kazandırır."

Hitler geri çekilme sırasında en küçük toprak parçasının bile savunulmasını emrediyordu. En küçük yerleşme bölgesini bile savunulan bir kale haline getirmekle düşmanın ilerleme gücünü kırmayı planlıyordu.

Ancak oldukça geniş toprak parçaları üzerinde savaşan zayıflamış Alman birlikleri, Sovyetlerin saldırısına fazla direnemiyor ve birçok yerde açılan gediklerden Ruslar iç hatlara doğru sızıyorlardı. Bu sızmalar kolaylıkla oluyordu. Soğuğun etkisiyle buz tutan akarsuların ve göllerin üzerinden 52 tona ulaşan tanklar bile geçiyordu!

Gittikçe incelemeğe ve her an kırılmağa mahkum olan cepheyi takviye etmek için Hitler, Fransa'da bulunan ve Almanya'da eğitimlerini tamamlamış olan tümenleri Doğu cephesine çağırdı. 1941 Aralığının sonundan 1942 yılının Mart ayının sonuna kadar 22 tümen Batı Cephesinden Doğu Cephesine taşındı. Bazı yerlerde Almanların durumu öylesine kritikti ki, trenlerden yeni çıkan askerler, soğuga karşı kendilerine henüz bir teçhizat verilmeden cepheye sürülüyordu. Ama Almanların 22 tümenlik güçlenmelerine Kızıl Ordu 60 kadar yeni tümeni cepheye sürmekle karşılık verdi.

5 Ocak sabahı Moskova'da Stalin

in başkanlık ettiği ve yüksek rütbeli birkaç subayın katıldığı bir toplantı yapıldı. Toplantıya katılanlar arasında Savunma Konseyi üyeleri, Genelkurmay Başkanı Mareşal Chapochnikov, yardımcısı General Vassilievs ki Devlet Planlama Bürosu başkanı Vojniesenski ve General Jukovda vardı. Toplantının başında önce Chapochinikov cephenin genel bir değerlendirmesini yaptı. Daha sonra söz alan Stalin tüm hatlarda genel bir saldırıya geçme taraftarı olduğunu ve böylece Leningrad, Moskova'nın batısı ve güneyde düşmanın bozguna uğratılabileceğini öne sürdü. Şöyle devam etti konuşmasına:

"Moskova önlerindeki yenilgilerinden sonra Almanlar tam bir şaşkınlık içindeler. Kışın çetin koşullarına karşı gelecek güçleri de yok. Bu nedenle en iyi saldırı zamanı şimdidir."

Bundan sonrasını General Jukov un anılarından okuyalım.

"Oldukça geniş bir plandı. Ancak bunu iyi bir *sonuca ulaştırabilmek için elimizde ne yeterli malzeme ne de yeterli asker vardı.*

"Kim konuşmak istiyor? diye sordu Stalin, Chapochnikov konuşmasını bitirdikten sonra.

"Ben söz aldım. Saldırının o günkü durumundan söz ettim. Yeni birkarşı saldırıya geçilecekse eldeki yeteneklerin iyi incelenmesi gerektiğinden bahsettim. Leningrad ve Güneye doğru yapılacak olan saldırılardan pek umutlu olmadığımı da açıkça belirttim. Ama "Merkez" ordularına *karşı girişilecek bir saldırıdan umutluydum. Ortadan güçlü bir saldırıya geçilmesini ve diğer cephelerin şimdilik rahat bırakılmasını önerdim.*

"Ben konuşurken Stalin'in yaptığı konuşmalara dikkat *etmiştim. Kararını verdiği ve beni pek dinleme diği açıktı. Kararından dönmeğe de niyeti yoktu anlaşılan. Toplantı odasını terk ettiğimizde Chapochnikov yanıma yaklaştı.*

"Böyle bir tartışmaya girmekle zamanınızı boşa harcadınız, dedi. "Patron çoktan kararını vermişti. Cephelerin önemli bir bölümüne emirler yollandı bile. Birkaç gün içinde saldırı başlar.

"-Peki bize neden düşüncemizi sordu öyleyse?

"-Bilmiyorum üstadım bilmiyorum diye karşılık verdi Chapochnikov.Sonrada derin bir biçimde içini çekti.

Anlaşılan Genelkurmay Başkanı bu planın içine sokulmamıştı..."

7 Ocak günü gönderilen bir emirle Koniev ve Jukov'a "Merkez" ordularını imha etme görevi verilmişti.

Kalinine cephesinde saldırı Otchakov - Volga hattından hareketlenecek, güney batıya doğru akarak Viazma'nın batısında Minsk-Moskova demiryolu ve otoyolunu kese-

Sovyet saldırısı sonunda öldürülmüş Alman SSsubayları

Alman tankları bir Sovyet köyünde, köylülerin tek geçim kaynağı olan hayvanlarını almağa çalışırlarken

deki yorgun askerler herşeye rağmen düşmanın tüm saldırılarını püskürttüler. Hatta Ruslar bu çemberin içine iki tugay askeri paraşütle indirdiler. Ancak Almanlar direndiler Çemberin içinde kalan 96 bin Alman ve 20 bin atı beslemek için Luftwaffe bir hava köprüsü kurdu. Günde 100 ile 150 uçak toplam olarak 65 bin ton erzak, cephane ve yakıt indirdi. Dönüşünde ise 34 bin 500 yaralıyı ise geri hatlara taşıdı.

21 Mart'ta Staraia Roussa'dan çıkan General von Seydlitz-Kurzbach emrindeki 4 tümenle Demiansk'a doğru saldırıya geçti. Ancak buzların erimeğe başlaması harekatını geciktirdi. 2.Ordu Grubuyla Lovat'ı geçtikten sonra ve 21 Nisan tarihinde buluştu. Damiansk'ın 100 kilometre kadar uzağında bulunan Kholm adlı küçük bir kentte General Scherer askerleriyle birlikte 3. Şok Ordusu tarafından kuşatılmıştı. Tam Ruslara teslim olacakken kurtarıldı, 5 Mayıs 1942 tarihinde...

General Vlassov komutasındaki 6 tümen 22 Ocak tarihinde Volkhov'u aştı ve batı ile kuzey batı istikametine doğru saldırıya geçti. Hedefi Leningrad-Novgorod demiryolu hattı idi. Bu saldırı Schlüsselburg'un güney doğusundan gelecek olan 54.Ordu tarafından da desteklenecekti. Eğer bu harekat başarıya ulaşsaydı 18.Ordunun oluşturduğu hat yıkılacak ve Leningrad kurtulmuş olacaktı. Ancak 54.Ordu General Both komutasındaki 1.Ordu Grubunun önünde bozguna uğradı (10 Mart 1942)

O tarihte Vlassov 13. Süvari Grubu ve 3 tugayla güçlendirilmişti. Ama bir yelpaze biçiminde yayılmıştı. Ancak geri hatlarıyla öncülerini birbirine bağlayan kolun genişliği 20 kilometreyi aşamıyordu. 15-19 Mart tarihleri arasında Almanlarla kanlı çarpışmalara girildi. İspanyolların Azul tümeni ve 18. Alman Ordusu

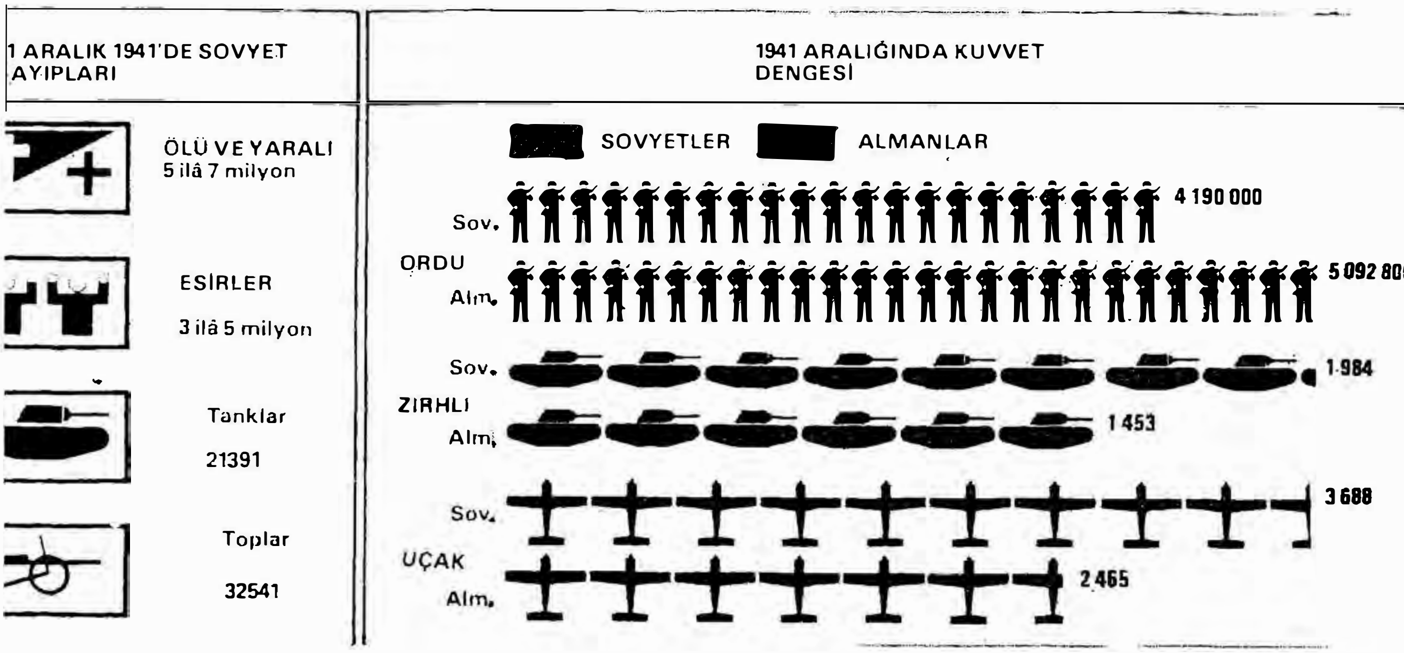
Bu Alman afişi Rusya için hazırlanmıştır. Şöyle yazmaktadır üstünde: "Asla! Almanya'nın çalışması ve sizin çabanız Avrupa'yı bolşevizmden kurtaracaktır!" Almanlar Stalin'in yönetimini kötülemeğe, çalışmaktadırlar.

sonunda Rusların geri hattını kesmeyi başardılar. Çember içine alınan Rusların imhası çok kanlı oldu. Temizlik hareketi Mayıs ayının sonuna değin sürdü. Vlassov ise ancak Temmuz ayında teslim oldu.

"Güney" Orduları komutanı Mareşal von Reichenau'nun ani bir biçimde ölmesi üzerine, bu ordunun başına Hitler Mareşal von Bock'u atadı. 18 Ocak günü Poltava'daki karargahına girdiğinde Bock'a iki haber ulaştırıldı. Birincisi iyi idi: General von Manstein Feodossia'yı 10 bin esirle birlikte geri aldı. İkincisi ise kuşku verici idi: Donetz üzerinde bulunan Izioum bölgesinde 17.Alman Ordusu bölünmüştü.

General von Manstein Feodossia'yı alışını ve Rus esirlerine karşı davranışını şöyle anlatıvor:

Ніколі!
бо барацьба Нямеччыны і Ваша праца
ратуюць Эўропу перад бальшавізмам

Sovyet kadınları fabrikalarda erkekleri için silah imal ediyorlar

cekti. Bu yollar "Merkez" Ordularının beslenmesi için gerekli atardamarların başında geliyordu. Bunun yanı sıra Batı Cephesi ise saldırısının merkezi olarak Viazma'yı hedef alacaktı. .Mareşal von Kluge'nin bir kıskaç içine alınmasını planlayan bu saldırı sağ yandan Kuzey-Batı ve sol yandan da Briansk Cephelerinin saldırılarıyla desteklenecekti.

Bu biçimde planlanan saldırı ilk günlerde hayli ümitliydi. 9-10 Ocak 1942 ve onu izleyen üç hafta içinde Koniev ve Jukov'un Minsk-Moskova demiryolunun 25 kilometre kadar güneyinde yer alan Dorogobouj yerleşme bölgesinde birleşip birleşemeyecekleri tartışılmağa başlanmıştı bile.

Kuzeyde ise General A.I.Eremenko komutasındaki 4.şok ordusu Seliger Gölünün kalın bir buz tabakasıyla kaplı olmasından da yararlanarak "Merkez" ve "Kuzey" ordularının birleştiği yere doğru saldırıya geçti. Bu noktada her iki ordunun birleşim yeri çok zayıftı. Saldırı oldukça başarılı gelişti. Ruslar kısa sürede hareket ettikleri noktadan 180 kilometre daha uzağa gitmişlerdi: Almanların ikmal depolarına erişmişlerdi. Ancak 1 Şubat günü General Reinhardt komutasındaki 3. Zırhlı Ordu Demidov - Vélij - Nevel- Velikié Louki hattını tutmayı başararak Sovyetlerin Vitebesk ve Smolensk'e doğru akmalarını önledi.

Kalinin Cephesinin ortasında General Koniev'in 29,39 ve 30. Orduları yedeklerle güçlenince Rjev'in batısında 9. Alman ordusunu ikiye bölmeyi başardılar 29.Ordu bu başarıdan gerektiği biçimde yararlanarak 27 Ocak günü Minsk-Moskova otoyolunun yakınlarına kadar geldi. Ancak 9.Ordunun komutanlığına ata-

Stalin Savaş komiseri Vorochilov ile birlikte

Kholm savaşı sırasında ölen Rus'ların cesetleri

nan General Model yetenekli bir askerdi. Rjev'in içinde bulunduğu tehlikelere aldırış etmeden batıya doğru bir karşı saldırıya geçti. Ayın sonuna doğru ikiye ayrılan parçası olan General Schubert komutasındaki 23. Ordu Grubuyla yeniden birleşti. Bu kez geri hatlarıyla bağlantı kuramama sırası 29.Orduya gelmişti. Kanlı muharebelerden sonra Sovyetler 27 bin ölü ve 5 bin esir verdiler. Bu cendereden 800'ü yaralı 5 bin 200 Rus çıktı. O da 15 Şubat'ta.

"Almanların kayıpları da oldukça ağırdı.

"Albay Otto Kumm, tümen komutanlığının odasına girdiğinde içeri de general Model'de vardı.

"Alayınızın oldukça zayiat verdiğini biliyorum Kumm ama başka çarem yoktu. Şu andaki mevcutu kaç?

"Kumm eliyle pencereyi gösterdi ve şöyle dedi: "Generalim alayım şu anda dışarıda toplanmış bulunuyor."

"Model pencereden dışarı baktı. Dışarıda 35 kişi vardı."

Model askeri yeteneği sayesinde Almanları kurtarmış Sovyetlerin 39. Ordusunu da güç duruma düşürmüştü. Ama kendi ordusu da 200 kilometre uzunluğunda ve Sytchevka bölgesinde 60 kilometre genişliğinde bir cebin içine sıkışmıştı.

Hitler'in yazın planladığı saldırıyı gerçekleştirebilmesi için birkaç tümene gereksinmesi vardı. Bunun içinde Rjev'in kurtarılması gerekiyordu. Ama yapmadı.

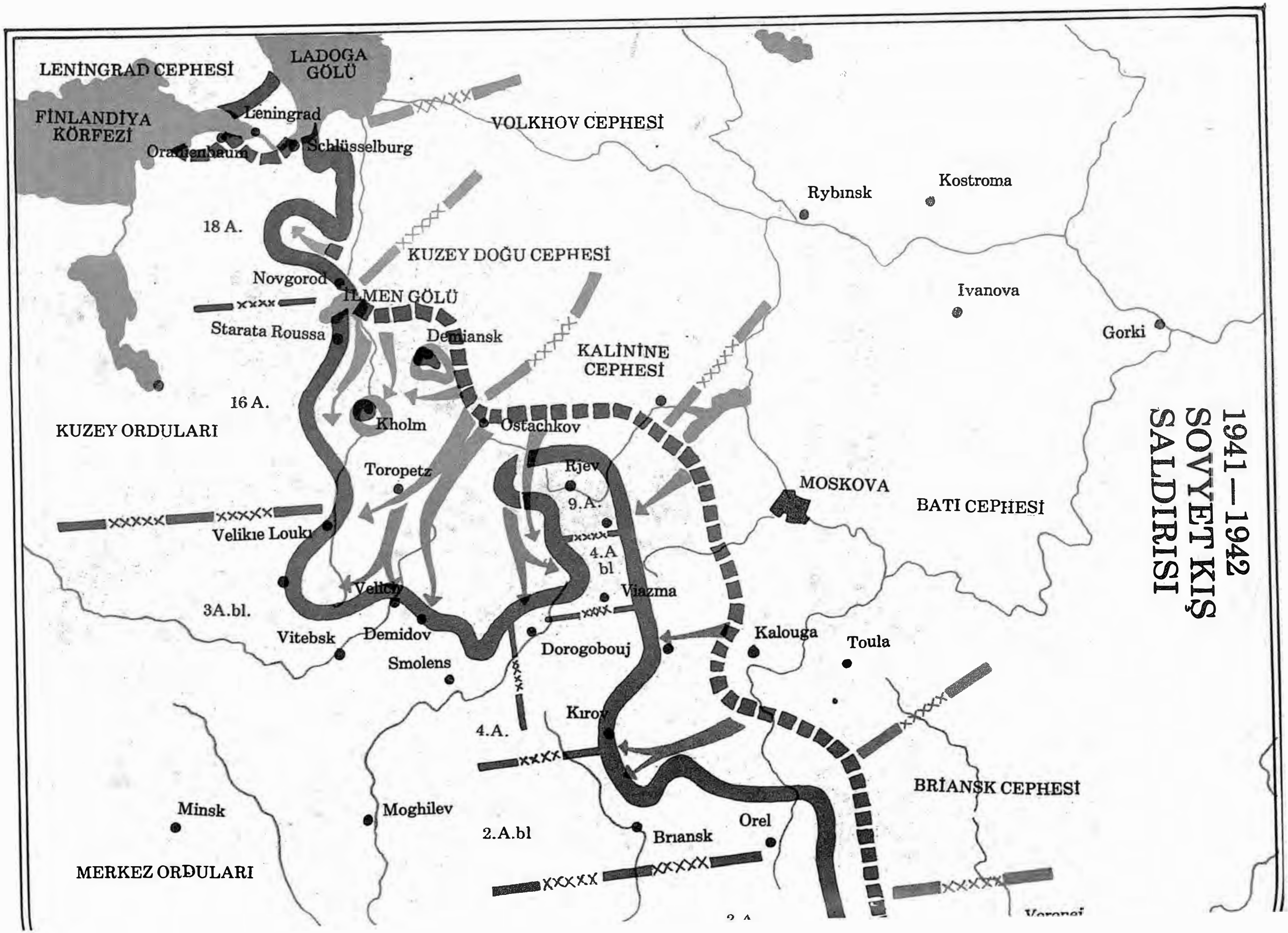
17 Ocak günü 49.50 ve 10. Orduların Batı Cephesinde başlattığı saldırının tehlikeli bir görünüm alması ve bu orduların Kaluga'nın güneyinde açılan gedikten içeri doğru akmaları üzerine, Hitler von Kluge'ye geri çekilmeleri için emir gönderdi:

"Bu savaşın gidişatı içinde ilk kez geniş bir cephede geri çekilme emri veriyorum. Bu geri çekilmenin Alman ordusunun gururuna uygun bir biçimde gerçekleştirilmesini beklemekteyim. Düşmana karşı birliklerimizin duyduğu aşırı üstünlük duygusunun silinmemesine özen gösterilmesini ümit etmekteyim."

Düşmanın ilerlemesini durdurmak için, Almanlar da Ruslar gibi "yakılmış toprak" planını uyguladılar geri çekilirlerken. Çekildikleri köyleri yakmakla yetinmediler. Hitler'in özel emriyle evlerde bulunan sobaları bile tahrip ettiler.

General Jkov tarafından uygulanan saldırı planı da arkadaşı Ivan S.Koniev'inki gibi gelişti. Ani bir biçimde saldıran 1.Muhafız Alayı kısa bir sürede Dorogobouj yakınlarına geldiler. Daha sonra saldırı hızını yitirdi ve durdu. Şubat ayının sonlarında Mareşal von Kulge Kirov-Jouhov hattında bir devamlılık sağlamayı başardı. Böylece 1. Muhafız alayı sıkıştırılmış oldu. Biraz daha kuzeyde aynı şey 33. Ordunun başına geldi. Moskova'da bulunan Genelkurmay durumu kurtarmak için bu ordunun geri hatlarına paraşütle birlikler indirdi. Jukov'un yetkileri arttırıldı. Kalinine Cephesine doğru

Pınsk
Tchernıgov
GÜNEY BATI CEPHESİ
GÜNEY ORDULARI
Khorkov
6.A.
Kıev
Jıtomir
Poltava
Izıoum
Tcherkassy
Vorochılovgrad
Slavıansk
Lozovata
GÜNEY CEPHESİ
Krementchoug
Grıchıno
Stalino
Dniepropetrovsk
Sinelnikovo
Rostov
A.Gr.Kleist
Taganrog
Zaporojie
Etsk
Nikolaıev
Kherson
Odessa
KAFKAS CEPHESİ
Kertch
11.A.
Simteropol
Feodossia
Novorossısk
Tovapse
Sebastopol
KARADENİZ
31-12-1941 Cephesi
15-3-1942 Cephesi
Sovyet saldırıları
G.A. Ordu Gurupları
A. Ordu
bl Zırhlı
Ordu grupları veya cepheler arasında sınır
Ordular arasındaki sınır

1941 – 1942
SOVYET KIŞ
SALDIRISI
LENİNGRAD CEPHESİ
LADOGA GÖLÜ
FİNLANDİYA KÖRFEZİ
Leningrad
Oranienbaum
Schlüsselburg
VOLKHOV CEPHESİ
Rybınsk
Kostroma
18 A.
KUZEY DOĞU CEPHESİ
Novgorod
İLMEN GÖLÜ
Ivanova
Starata Roussa
Demiansk
KALİNİNE CEPHESİ
Gorki
16 A.
KUZEY ORDULARI
Kholm
Ostachkov
Rjev
Toropetz
MOSKOVA
9.A.
BATI CEPHESİ
Velikıe Louki
4.A bl
Velich
Viazma
3A.bl.
Vitebsk
Demidov
Dorogobouj
Kalouga
Toula
Smolens
Kırov
4.A.
BRİANSK CEPHESİ
Minsk
Moghilev
2.A.bl
Orel
Brıansk
MERKEZ ORDULARI

bu yetkiler yayıldı. Ancak "Merkez" Orduları Minsk Viazma ve Viazma Rjev hatlarından çekilmediler.

Kalinine Cephesinin Kuzeyinde bulunan Kuzey Batı Cephesi komutanı General Kourotchkine 8 Ocak'tan itibaren Almanların "Kuzey" Ordularının sağ kanadını oluşturan 16. Ordu'yu güç durumlara soktu. Seliger Gölünün çevresinden hareketlenen General Pourkaiev ko mutasındaki 3. Şok Ordusu ve Ilmen Gölünden hareketlenen General Morosov komutasındaki 11. ordunun yoğun baskısı karşısında dağıldı.

11. Ordu ardıardına 5 büyük saldırı yapmasına rağmen Staraia Roussa yı almaya başaramadı. Ancak Lovvat'a doğru hareketlenerek 8 Şubat' ta 2. Ordu Grubunun etrafındaki çemberi kapattı. Böylece Demiansk çevresinde 300 kilometrelik bir çevir me hattı oluştu. Bu hattın içinde de 6 Alman piyade tümeni vardı. General von Brockdorff-Allefeldt komutasın

Alman askerleri kalın buz ve kar tabakası içinde zorlukla ilerliyorlardı.

Ruslar'ın saldırısı kendilerine oldukça pahalıya mal oldu.

1942 yılında karların erimesiyle çamurlar içinde savaşmağa çalışan Almanlar

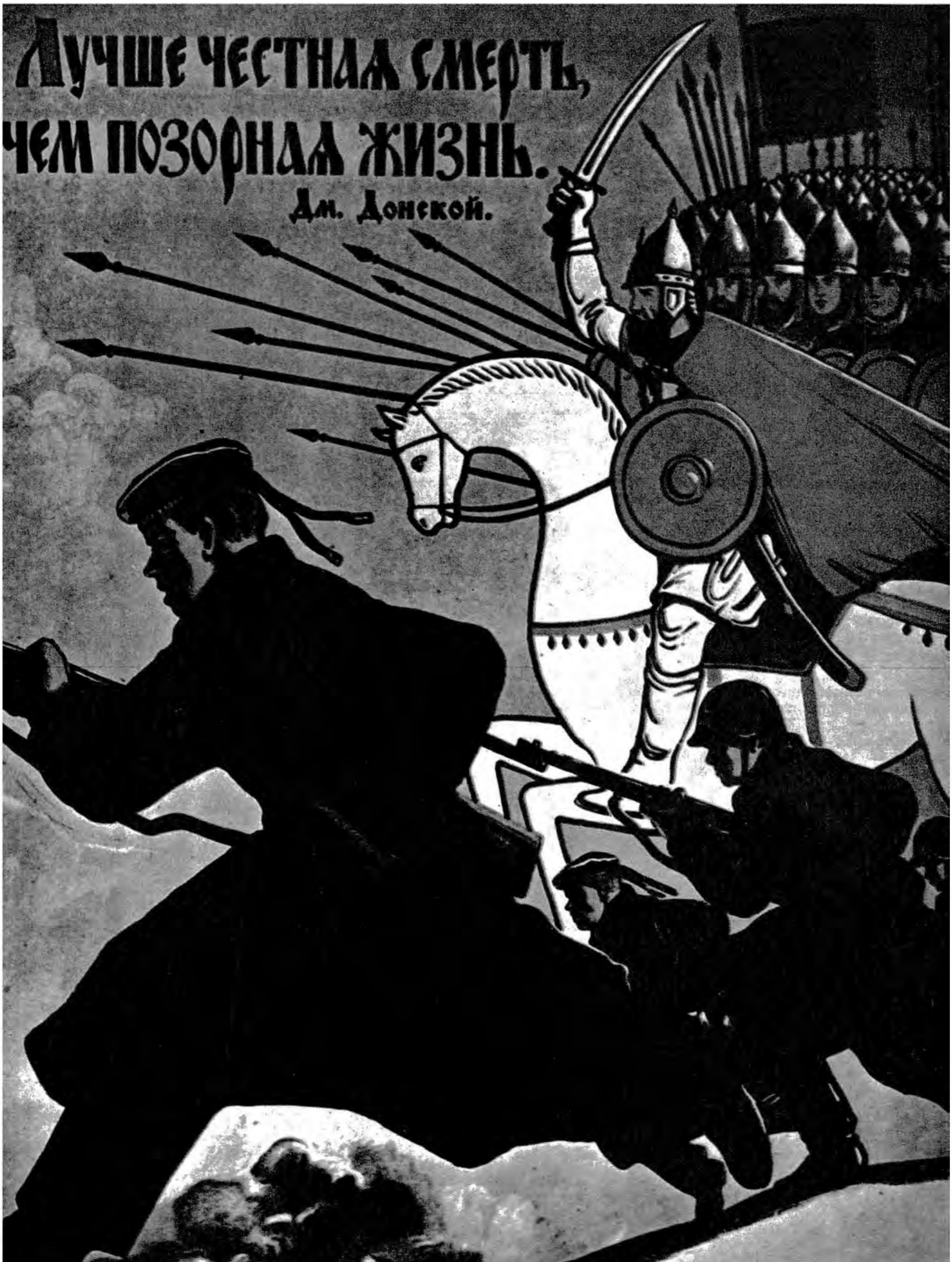
Herşey sanki bize karşıydı. Sinfépol ve Eupatoria havaalanlarını kaplayan buzlar sabah vakitlerinde Feodossia'yı bombalamak için kalkan uçaklarımızın hareketine engel oluyordu. Kertch boğazı buz tutunca düşman araçları buralardan rahatlıkla geçmeğe başladılar.

"Tüm bu uygunsuz koşullara rağmen ordumuz ulaşım yetersizliklerinden ötürü kuzeye nakledilemeyen esirlere karşı çok iyi bir beslenme programı uyguladı. Kendi yiyeceklerinden dahi feragat etti. Bu yüzden esirler arasındaki ölüm oranı yüzde 2'yi bile geçmedi. Eğer bu esirlerin birçoğunun ağır yaralı olduğunu gözönünde bulundurursanız gerçekten de çok düşük bir sayıdır bu. Bir olay anlatım örnek vereyim. Ruslar Feodossiaya'ya çıktıklarında burada 8 bin esirin bulunduğu bir kampımız vardı. Gardiyanların kaçmağa başlaması üzerine esirler kurtarıcılarına doğru yönelecekleri yer de Simferol'a yani bize doğru gelmeğe başladılar.

Güney Batı Cephesinin komutanı General Timochenko 7 Alman tümenine karşı 21 piyade ve 11 süvari tümeni ile 10 zırhlı tugayı (650 tank) sürdü. Bu saldırının odak noktasını

Kızıl Ordu'nun moralini yükseltmek için Ruslar tarafından hazırlanmış bir afiş.

17. ve 1. Zırhlı Orduların erzak yardımını sağlayan Dieporopetrovsk - Stalino demiryolu hattı ile Kharkhov oluşturuyordu. Sıfırın altında 40 derecelik bir soğukta saldıran Ruslar 26 Ocak'ta Almanların 17. Ordusunun Lozovaia'da kurdukları erzak depolarına ele geçirdiler. Ertesi gün varmak istedikleri demiryoluna bir top atımı uzaklıkta bulunan Sinelnikovo ile Grichino'yu aldılar. Birkaç gün sonra ise Kleist'ın kuvvetleri tarafından geri püskürtüldüler. Bir-

Лучше честная смерть, чем позорная жизнь.
Дм. Донской.

Sovyet askerleri bir T.40 tankının arkasında.

Kızılordunun, hemşireleri.

Kalinin hattında sipere giren Rus askerleri

Rus askerleri Alman askerlerine oranla soğuğa karşı daha iyi teçhizatlandırılmışlar dı.

Yorgunluktan bitkin bir hale düşmüş Alman Askerleri.

den herşey sustu. "Güney" Orduları ağır darbe yemelerine rağmen Timochenko saldırıyı sürdürecek cesareti kendisinde bulamadı.

21 Mart'tan sonra Karadeniz ve Baltık kıyılarında çamur, karını yerini almağa başladı. Böylece iki ay süreyle önemli çapta bir harekat olanaksız hale geldi. Bu ara her iki tarafda zararlarını görme ve yaz savaşları için gerekli hazırlığı yapma olanağını verdi.

Almanlar tarafından yapılan istatistiklere göre 1 Ocak 20 Mart tarihleri arasında Almanlar tüm Doğu cephesinde 51 bin 837 ölü ve 15 bin 68 kayıp vermişlerdir. Bu sayılar Almanların 22 Haziran 1941'den beri olan kayıplarını bir milyon 73 bin 6'ya çıkarıyordu.

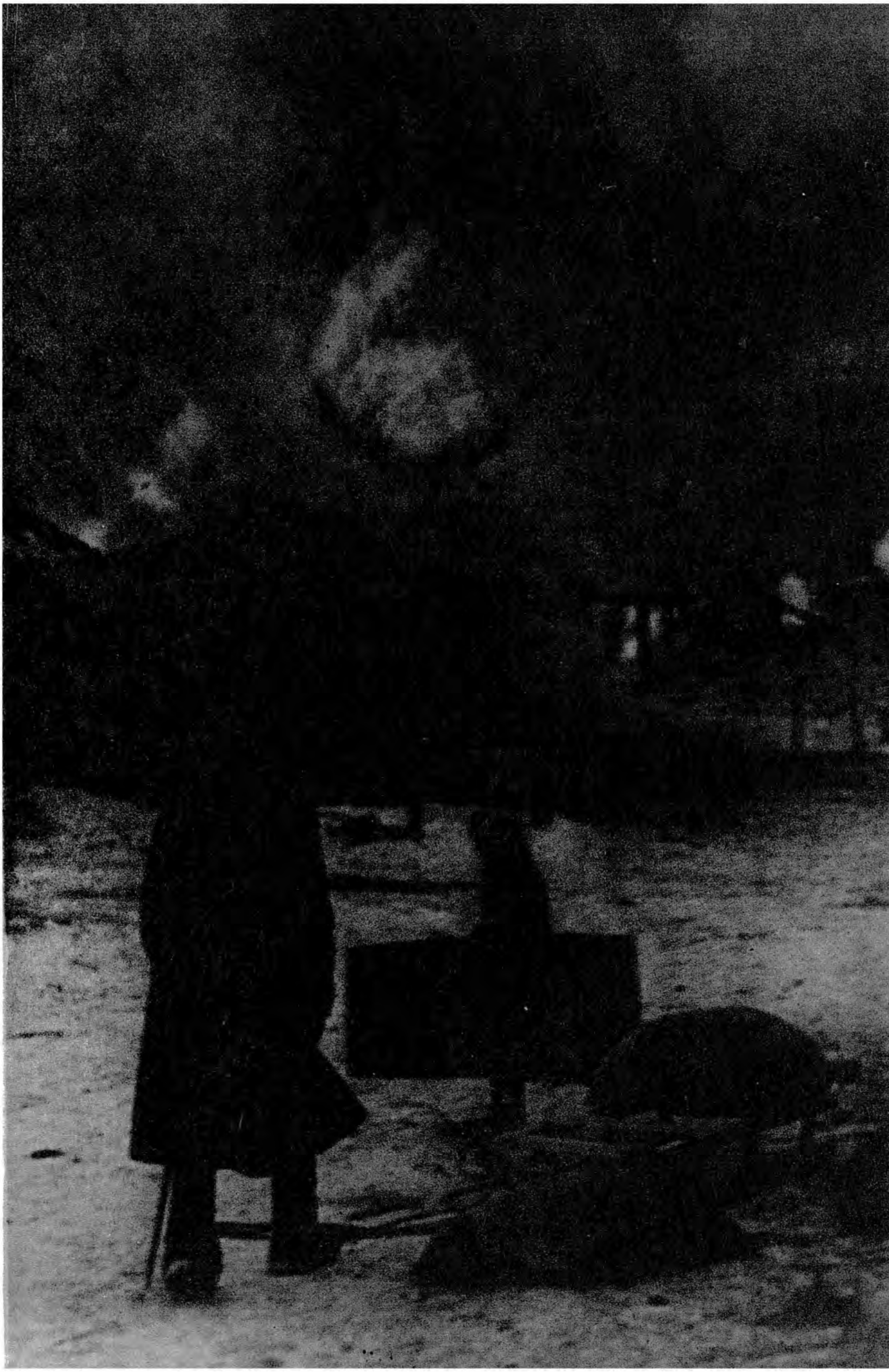
Almanlar bir bozgundan kılpayı kurtulmuşlardı. Rusların tüm kuvvet lerini "Merkez" Orduları üzerinde yoğunlaştıramamış olmalarındandı..

Ve Orgeneral S.M.Shetemenko' nun anıları:

"Tbilisi'ye Orta Asya üzerinden uçuyorduk. Direkt yol şimdiden Almanlar tarafından kapatılmıştı. Krasnovodsk'a akşamüstü indik, ha va iyice karardıktan sonra Caspian üzerinden Bakü'ye, oradan da Tbilisi ye hareket ettik.

Tbilisi'ye geldiğimizde vakıt nemen hemen gece yarısını bulmuştu. Hava alanından dosdoğru front ordu karargahına gittik. Şehir daha uyumamıştı ve aydınlık caddeler insanla doluydu.

Bodin hemen kurmay başkanı A.I.Subbotin'den izahat aldı ve ziyaretimizin sebebini açıkladı. Evet, ziyaretimizin birçok sebebi vardı. Durumu yerinde tetkik etmek Kafkas ötesi savunması için ilave planları görmek tatbikatından haberdar olmak ihtiyat kuvvetlerini geri çekilmiş birliklerden ayıklayıp yeniden

Almanlar geri çekilirlerken Rus köylerini yakıp yıkıyorlardı.

General Seydlitz Kurzbach 1942 Nisanında Demianrk'da ki Almanları kurtardı.

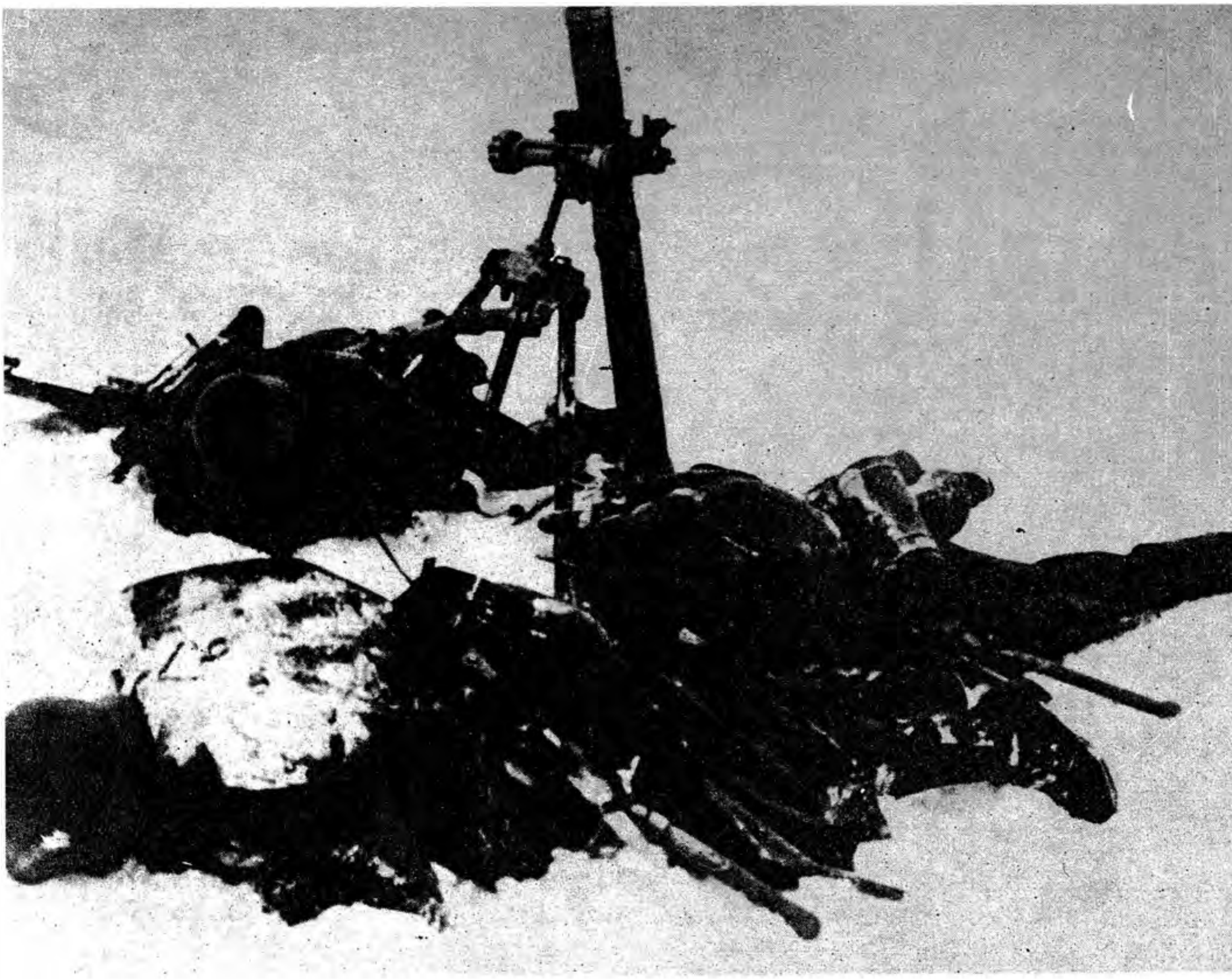
Rus saldırısı sırasında bir Alman tankından arta kalanlar.

derlemek, hala Kafkas ötesinden ricat olup olmadığını anlamak ve mahalli nüfustan yeni kuvvetler meydana getirmek. Son ve en önemli görevimiz de, Bakü kesimindeki savunma hatlarının yarımına hız vermek.

Bodin bir ara cephe kumandanına, "Allieslerin bu kötü durumumuz dan istifade ederek Kafkas ötesindeki İngiliz askerlerini öldürmek stediklerini biliyor musunuz? Buna katiyetle müsaade edilmeyecektir. Devlet Savunma Komitesi, Kafkas ötesi savunmasıyla ilgili olarak hayati önem taşıyan kararlar aldı. Görevimiz, düşman saldırılarına karşı koyarak onları yıpratmak ve buralardan defetmektir. Hitler'in, Allisler için beslediği ümitler kursağında kalacaktır" dedi

24 Ağustosunda ilk işimiz, fevkalade tehlike halinde ne yapılacağını Kafkas ötesine bildirmek oldu. Yerin de verilen bir emirle, kuzeyden gelen birlikleri Terek savunması için Novorossiisk ve Tuapse birliklerinin bulun duğu Kafkas müfrezesinin hemen

Alman cesetleri karlar içinde.

yanına yerleştirdik. Önceki harpte varlık gösteremeyen, silahı olmayan ve kontrolden çıkan kuvvetleri geri gönderdik. 28 ağustosta Bakü kesiminde 58. orduyu kurmak için ilk adımı attık. Bir karışık süvari taburunu da Kizlyar bölgesine yerleştirdik.

Durum hakkında yaptığımız yoğun bir çalışmadan sonra stratejik önemi büyük olan merkezleri savun ma bölgeleri yapmaya karar verdik. Zaten bu türden topu topu üç bölgemiz vardı. Özel Bakü, Grozny ve Vladikavkaz. Bu bölgelerin başkan ve yardımcıları da savunmada ordunun üstüne düşen görevin altın dan kalkabileceğini söylediler.

Bütün piyade taburları Georgian askeri yolunda savunma vaziyeti almış,esas kuvvetlerimiz Orjonikidze bölgesine yayılmıştı. Gorki'den bir başka tabur daha bölgeye sevkedildi.

Bakü kesimi bizi çok uğraştırıyor du. Bir teftiş anında savunma hatlarının çok yavaş insa edilmekte olduğunun farkına vardık. 16 eylülde askeri bir temsilci ve Devlet Savunma komitesi özel bir bildiri ile yerli halktan her gün 90.000 kişinin savunma hattı inşasında, Makhachkala, Derbent ve Bakü bölgelerinde çalışacağını bildirdi. Bundan sonra iş, süratle ilerlemeye başladı. Siperler hazırlanıyor, tanklara karşı hendekler kazılıyordu. İş gece gündüz devam ediyordu. 29 eylülde Genel Ordu Karargahı savunma hatlarının daha güçlü olması için bazı direktifler verdive bölgeye özel olarak yüz adet tank gönderdi.

Çalışma ve dikkatimizin büyük bir kısmını da yine önemli bir bölge olan Tuapse'ye çevirmiştik. Ağustosun başından beri Genelkurmay'ın gözünü üzerinden eksik etmediği bir yerdi burası. Yapılan hesaplara göre düşman, Tuapse'yi yarabilirse, Kafkas ötesi kuvvetlerini arkadan kuzey den çevirir. Sochi ve ukhumi'ye sahilden rahatça girebilirdi. Düşmanın planı azimli ve cüretkardı ama, başarıya ulaşması mümkün değildi. 5 Ağustosta Genel Ordu Karargahı da aynı düşünce ile olsa gerek, özel bir direktif vermişti. Bu tarihten 10 gün sonra düşman, kıyasıya bir savaş sonunda esas Kafkas müfrezesinin mevzilendiği bayırlarda durduruldu. Burası, Tuapse'ye 50 kilometre mesafedeydi.

Donanmamızın bulunduğu Taman Peninsula ve Novorossiisk bögesinde karışık bir durum yoktu. Düşman, Tuapse'ye yapacağı saldırıyı buradan desteklemeyi düşünüyordu. Gerçi bir süre için düşmanın buradaki harekatı başarılı oldu. Ağustos ayının son gecesi Peninsula yı aldılar ve Novorossiisk'in büyük bir kısmını ellerine geçirdiler. Karadeniz kıyılarını savunan 47. ordunun durumu oldukça kritikti. Askerlerin dayanma gücü, kumandanların kahramanlık ve cesaretleri, aldıkları yerinde kararlar gayet mükemmeldi. Gönüllü askerlerin bu bölgede ilk defa iyi kullanıldığını herkes kabul etmek zorunda kaldı. 1 eylülde Kafkas frontundan Karadeniz grubu

Buzlar o denli kalındı ki göllerin üzerinden 52 tonluk tanklar geçebiliyordu.

yaratmak çabası, Kafkas ötesi frontunu ikinci plana itti. Birkaç gün sonra da tuğğeneral I. Y.Petrov bu grubun kumandasını eline aldı. Kafkas ötesi frontu askeri konsülünün yaptığı teklife göre, 47. ordu kumandanı tuğgeneral A.A.Grechko aynı zamanda Novorossiisk savunma bölgesini de idare etmeli ama, bu arada tuğamiral Gorshkov da Novorossiisk'in direk kumandanı olmalıydı. Bu teklif Genel Ordu Karargahı tarafından kabul edildi ve hemen meyvelerini vermeye başladı. 10 eylülde Sovyet askerleri düşmanı Novorossiisk'in doğu kesimindeki çimento fabrikaları arasında durdurarak, geri çekilmeyezorladılar.

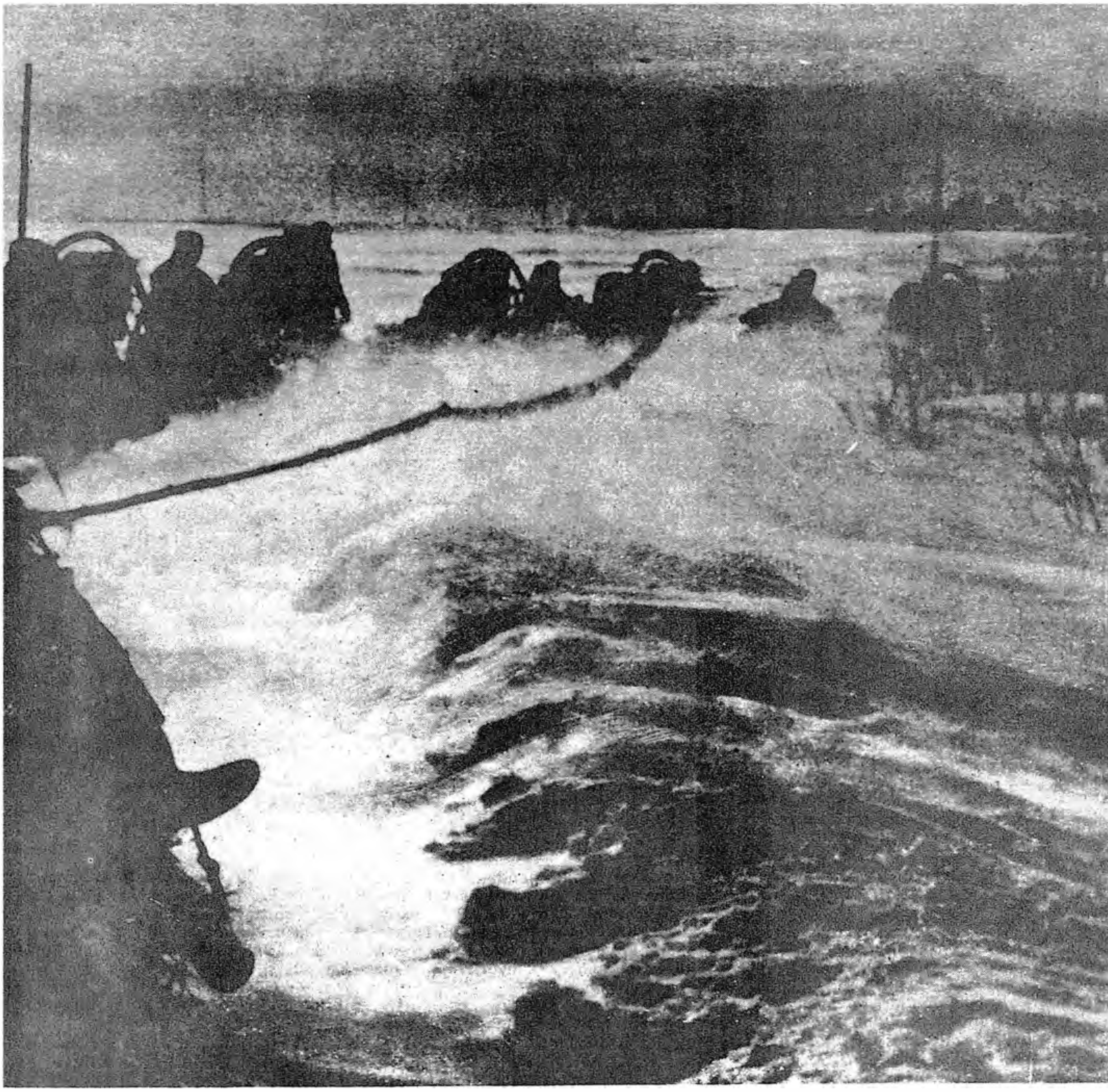
Esas Kafkas müfrezesi, Karadeniz grubu ve kuzey grubu harekat bölgesi içinde değildi. 46. ordu frontun güvenliğini sağlayan bir ordu olarak fronta ikinci derecede kumandan edebilirdi. Fakat front, ordu karargahından çıkan özel bir emirde, "Kafkas müfrezesini savunan askerlerin kumandanı" diye söz ediliyordu. Bu işin yaratıcısı NKVD'den general Petrov'du. Bu başta sona lüzumsuz iş kumandanları sıraya koyuyor, en çok da 46. ordu kumandanının selahiyetlerini elinden alıyordu.

Dağlardaki savunma tamamen yanlıştı. Front kumandanı, yakınlaşma imkansızlığını mübalağa etti ve bunu Klukhor geçidini kaybederek ödedi. Marukh geçidi de her an düşebilir ve Almanlara güneyden Karadeniz'e geçme imkanı verilmiş olurdu. Yapılan hatalar acı meyveleri ni vermekte gecikmedi. Dağ müfrezeleri ve dağda yaşayanlar, bilhassa Svanlar, acele olarak bir birliği savunma için geçitlere gönderdiler. Bunlara ilaveten eğitilmiş asker de gönderilmişti. Büyük bir müfreze, albay Piyashev'in komutasında Kras naya Polyana bölgesinde savunmaya geçti ve doğuda düşmanın denize giden yoluna barikat kurdu. Silahlı işçi müfrezeleri dağlara çıktı ve vatansever Kafkaslılar ayaklandılar. Cephede ve düşmanın arasında korkunç bir mücadele başladı. Bu inatçı direnme karşısında Almanlar durmak zorunda kaldılar.

İşte bu sıralarda Marukh geçidinde kayda değer olaylar oldu. Çok zor şartlar altında bulunan kahraman savunucular, Alman dağ müfrezelerinin yaptıkları bütün saldırıları püskürttüler ve bu müfrezeleri son adamına kadar yok ettiler. Askerler de gerçekten örnek bir savaş verdiler.

Fakat asıl kıyasıya sa vaşlar, düşmanın 1. motorize ordusu ve birçok taburuyla saldırıya geçtiği Terek'de oluyordu. Naziler Caspian ve Georgian askeri yolunu yarmak istiyorlardı. Fakat her iki kesimde de başarılı elde edemediler. Orjonikidze ve Grozny yakınındaki savaşlar düşman için tam bir yenilgi ile sona erdi ve büyük kayıplar vermelerine yol açtı. Çılgın kuvvetleri onlara ne Bakü ne de Grozny yolunu açamamıştı. Ayrıca yakın doğudaki emelleri de kursaklarında kaldı.

Karadeniz kesiminde de işler iyi gitmiyordu. Burada Almanların müs tesna kuvvetleri vardı. Tuapse civarındaki iyi donatılmış kuvvetleriyle 18. ordumuzun kuşatıp yok etmek için harekete geçtiler. Sahil bir kere daha tehlikeye maruz kalmıştı böylelikle. Genel Ordu Ka-

Sıfırın altında 40o C bir ısıda atlarlayapılan malzeme ikmali.

rargahı ve front askeri konsülü, orduyu taze kuvvetlerle yeniledi vebaşına kumandan olarak general A. A. Grechko'yu tayin etti. Sovyet askerleri, Tuapse civarındaki son dağın eteklerine yapışıp kalmışlardı. Sonradan yaptığımız güçlü bir saldırı ile düşmanı Pishish nehrinden apar topar çıkarmaya muvaffak olmuştuk. Kasımın ortalarına doğru Almanlar Tuapse girebilmek için üç ere yolu açma teşebbüsünde bulundular sa da başaramadılar, güçleri dörtbaşı mamur saldırılar için yetersiz kalıyodu. Bu arada bazı hüçum kolları kuşatılarak tamamen imha edildi.

Naziler bir daha Tuapse'ye saldıramadılar. Kafkas müfrezesine ilişemediler. Çünkü, bölge iyi eğitim görmüş dağ piyade taburları tarafından korunuyordu. Sadece Elbrus dağındaki "Onbinlerin sığınağını" ellerine geçirebilmişlerdi. Bu kesime gönderilen Genelkurmay subaylarına sonsuz güvenimiz vardı. Yaptığımız sayısız gezilerde bizimle birlikte dolaşır ve Genel Ordu Karargahına yazdığımız raporlara, bölge hakkında topladığımız bilgilerin analizine yardım ederlerdi. Bunlardan bilhassa yoldaş N.D.Satykov ve A.N. Tamrazov'la ilgili çok iyi hatıralarımız vardır.

Bir ay sonra Moskova'ya döndüğümüzde, Alman A ordu grubu kumandanının, Kafkas ötesindeki Sovyet direnmesinin kırılacağı hakkında üst makamlara garanti verdiğini öğreniyorduk. Bu arada tuğgeneral P.I.Bodin, Kafkas ötesi frontu kurmay başkanlığına tayin edilmişti. Bu önemli görevinde uzun süre kalamadan 1 kasımda öldürüldü. Orjonikidze yakınındaki bombardımanda atlamazdan önce gerekli tedbiri almayı reddetmiş ve bunu hayatiyle ödemişti.

Moskova'ya döndükten sonra A.Y Korneichuk'un "Cephe" adında bir oyun yazdığını duyduk. İlk olarak

Alman tankçıları çamura saplanan araçlarını kurtarmağa çalışıyorlar.

Pravda gazetesinde haberini okuduğumuzda, hepimiz şaşırdık. Genelkurmay'da en çok işi olan bizler bile oyunu okumadan edemedik. Elbette kaybedecek bir dakikası olmayan kişiler olarak tuğgeneral Ognev ve fornt kumandanı Gorlov tipini beğenmedik.

Her kaidenin istisnaları olduğu doğrudur. Genelkurmay'da veya onun dışında, hatta yüksek rütbeliler arasında bile Kızıl Ordu'yu sabote etmek isteyen kişiler bulunabilir. Genel Ordu Kararg ahı'na Pravda'daki bu oyunun neşrinin durdurulmasını isteyen telgraflar geliyordu. Bu telgraflardan birine başkumandan şu cevabı verdi:

"Öyle zannediyorum ki siz, oyundan yanlış esinlenmişsiniz. Kızıl Ordu'yu ve kumandanlarını eğitmek bakımından bu oyun önemli bir katkıda bulunuyor. Kızıl Ordu'daki hataları ortaya koymak,görmemezlikten ve onlardan kurtulmak için harekete geçecek gücü kendinde bulmalıdır. Kızıl Ordu'yu geliştirmenin ve olduğundan daha iyi kılmanın yolu buradan geçer."

Biz Genelkurmay'ın gençleri, partinin bu politikasını ve "Cephe" oyunu hakkındaki görüşünü benimsemiş, askeri cesaretin ve liderliğin yöntemlerinin böyle açıkça ifade bulmasına sevinmiştik.

Ruslar saldırıya geçiyorlar. Bir yandan toplar bir yandan uçaklar Alman hatlarını bombalıyorlardı.

"ÖNCE ALMANYA"(ROOSEVELT)

11 Eylül 1941 tarihinde General Marshall ve Amiral Stark, Amerika Birleşik Devletleri'nin hemen uygulaması amacıyla, Başkan Roosevelt'e *"askeri politikanın ana hatları"* konusunda bir rapor sundular. Raporda, Almanya'nın Avrupa kıtasında serbestçe savaşması halinde Amerika kıtası için ne denli büyük bir tehlike oluşturabileceğinden söz ediliyor ve onlara göre uygulanması gereken taktik şöyle açıklanıyordu:

"Yakın bir gelecekte Amerika Birleşik Devletlerinin uygulaması gereken taktik şu anda Avrupa kıtasında Almanya'ya karşı verilen savaşları malzeme bakımından desteklemek ve Japonya'yı gözönünden kaçırmadan bu savaşlarda etkin bir rol oynamaktır."

Bu amaçla Rusya'da etkin bir cephe oluşturulması ve Almanların Kuzey Afrika ile Atlantik adalarına girmelerinin engellenmesi gerekiyordu.

Amerikalıların ilk hedef olarak Almanları seçmeleri İngilizlerin de işine geliyordu. Zaten Winston Churchill'in de isteği buydu. Öte yandan Pearl Harbor baskınından sonra Hitler ve Mussolini'nin takındığı düşmanca tavırlar Amerikalıların bu iki ülkeye karşı olan "tarafsız" tutumlarını değiştirmeğe yol açmıştı

Arcadie konferansının yapılmasından sonra bile Amerikalıların ve İngilizlerin tutumlarında bir değişiklik olmamış, Almanları ilk hedef, Japonları ise sonra uğraşmaya değer bir ülke olarak kabullenmişlerdir Arcadie konferansından sonra yayınlanan bildiride şöyle denmişti:

"Japonya'nın savaşa girmesine karşın, zaferin kazanılması için yenilmesi gereken ilk hedef olarak Almanya'yı görmekteyiz."

12 Ocak'ta *"Super-Gymnast"* adında yeni bir harekatın uygulanmasına karar verildi. Bu plana göre 15 Nisan'da 3 Amerikan ve 3 İngiliz tümeni Fas ve Cezayir'e çıkacaktı. Aynı tarihte Atlantik'i aşacak olan 3 Amerikan tümeni Kuzey İrlanda'ya çıkacak ve daha başka görevlere aktarılacak olan İngiliz tümenlerinin yerini alacaktı.

General MacArtur ve çevresindekiler ise Roosevelt'ten böyle bir tavizi Churchill'in kopardığını öne sürerler. Oysa Amerikalılar salt kendi ülke çıkarları için Almanya'yı kendilerine ilk hedef olarak seçmişlerdir. Filipinlerin savunmasından görevli komutanın bu gerçeklerden pek haberi yoktur.

Japonların dakik ve önceden hazırlanmış olan baskınından ve Arcadie konferansından sonra Birmanya, Malezya Filipinler ve Güney Asya'da Japonlara karşı savaşan Amerikalılar, İngilizler, Hollandalılar ve Avustralyalılar ABDA adında ortak bir komutanlık kurulmasına

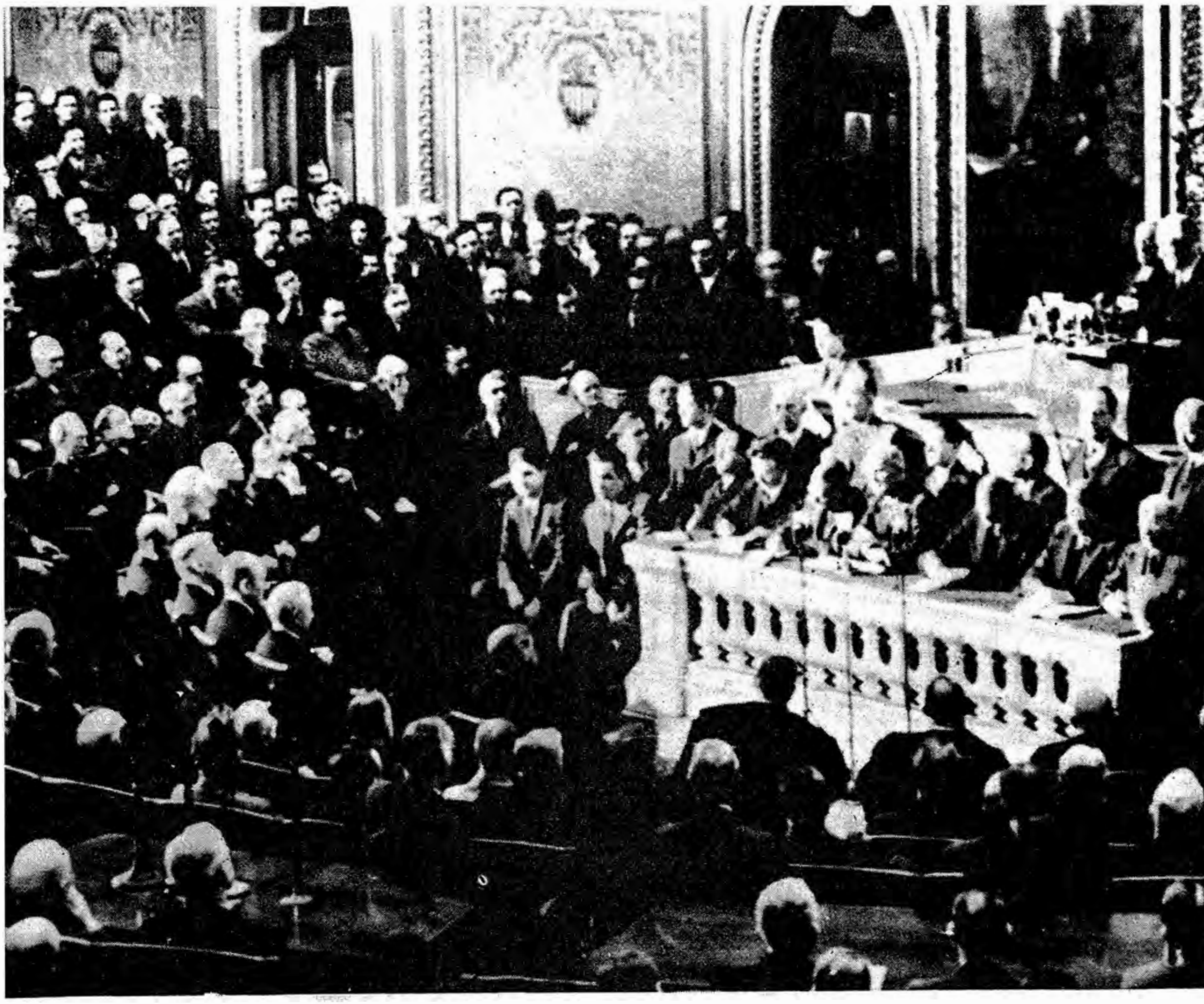
24 Aralık 1941 tarihinde Amiral Kimmel'in yerine Pearl Harbor'un komutanlığına atanan Amiral Chester W.Nimitz

karar verdiler. Amerikalılar ve İngilizler bu komutanlığın başına kimin getirileceği konusunda uzun süre tartıştılar. Amerikalılar bu komutanlığın başına Sir Archibald Wavell'in geçirilmesini istiyorlardı. Churchill ise buna şiddetle karşı çıkıyordu. İngiliz komutanlarının böyle bir görevi kabullenmemelerinin tek nedeni Güney Asya'da Amerikalıların sırtlarına düşmesi pek muhtemel olan bozgunların kendileri tarafından yüklenilmesi idi.

Ancak Amerikalıların dediği oldu ve 15 Ocak 1942'de General Wavell, Batavia'da ABDA'nın komutanlığını kurdu. Kendisine üç yardımcı verilmişti. Kara Kuvvetleri için Hollandalı General Ter Poorten, Deniz Kuvvetleri için, Amerika Birleşik Devletleri Güney Asya filosu komutanı Amiral Thomas Hart, Hava Kuvvetleri için Amerikalı General Brereton.

Bütün bunlar olurken Japonların saldırısı da tüm hızıyla sürüyordu. Sağkol Birmanya'yı sol kol ise Avustralya'yı tehdit ediyordu. Hava ve deniz kuvvetlerindeki sayıca üstünlük başarılarının hızlı ve etkin olmasına yol açıyordu Japonların.

Malezya'da Hava Mareşali Brooke Popham'ın yerine atanan General A.E.Precival, saldırgana karşı koymaya çalışıyordu. İngiliz, Hint ve Avustralya tümenleri 280 kilometrelik yarımadayı bir tıpa biçiminde korumak zorundaydılar. Oysa 5 tümenden oluşan güçlü saldırganlar

cangıl ormanlarının içine sızarak ya da batı kıyılarına çıkartma yaparak savunmadakileri çökertmeğe çalışıyorlardı.

Sayıca az olmalarına rağmen İngiliz Hava Kuvvetleri görevini yapmağa çalışıyordu. Java ve Sumatra arasından geçerek Singapur'a gelen konvoyları da korumak zorundaydılar. 3,13,22 ve 29 Ocak tarihlerinde yeni İngiliz ve Hint tümenleri Singapur'a çıktılar. Ancak Hint tümenleri eğitim bakımından noksandı. Bazı İngiliz tümenleri de 3 ay süren uzun deniz yolculuğundan sonra savaş güçlerini yitirmişlerdi.

General Yamachita komutasındaki 25 Japon ordusu düşmanın kapadığı tüm yolları kısa bir süre sonra zorlamağa başladı. 1 Ocak tarihinde yarımadanın doğusunda bulunan Kuantan'i ele geçirdiler. Batı kıyısından giden sağ kol ise 11 Ocak günü Kuala Lumpur'u işgal etti. Elindeki kuvvetlerin eridiğini gören Percival 29 Ocak günü askerlerine Singapur'a doğru çekilmelerini emretti. Ertesi gün adayı karaya bağlayan köprüyü havaya uçurdu.

Ancak Hint Okyanusunu düşmana kapatan ve ana vatanla Avustralya arasındaki irtibatı sağlayan İngilizlerin bu güçlü kalesi savunulması güç bir durumdaydı. Cangıl ormanından çıkan düşman karşısında malzeme yönünden çok kötü bir haldeydi. Ormandan çıkan Japonlara karşı duracak merkezler yoktu. Churchill anılarında, 19 Ocak günü ABDA'nın komutanından aldığı mektubu okuyunca nasıl tedirgin olduğunu anlatır:

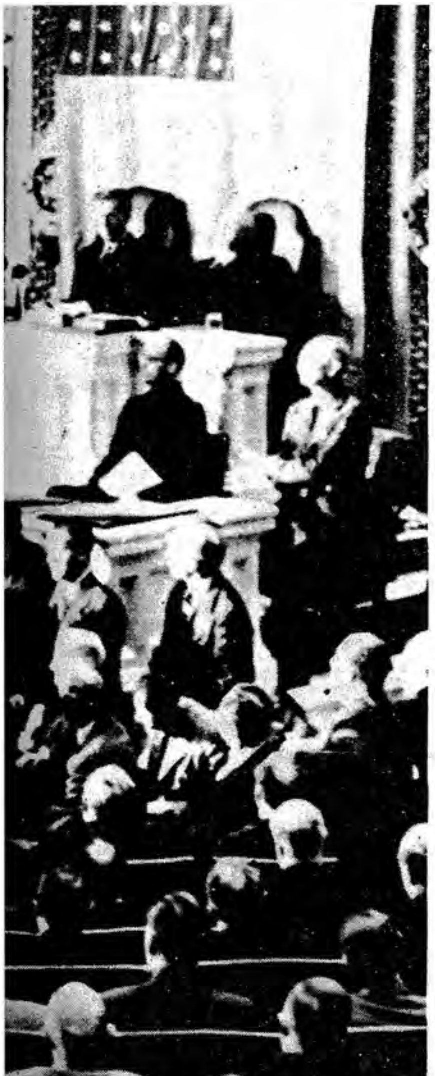
"İşin en şaşırtıcı yanı savaşın başlamasından ya da Japonya'nın Hindi Çine yerleşmelerinden beri hiçbir komutan arazi kalelerini kurmak için herhangi birşey önermemiş ti. Kimse de kalkıp bunların olmadığından sözetmemişti."

Oysa bu kabahati kimse de aramamak gerekirdi. Savaş konusunda binlerce soru soran İngiliz yöneticiler Singapur'un kara tarafından savunulamaz bir durumda olduğunu akıllarından bile geçirmemişlerdi.

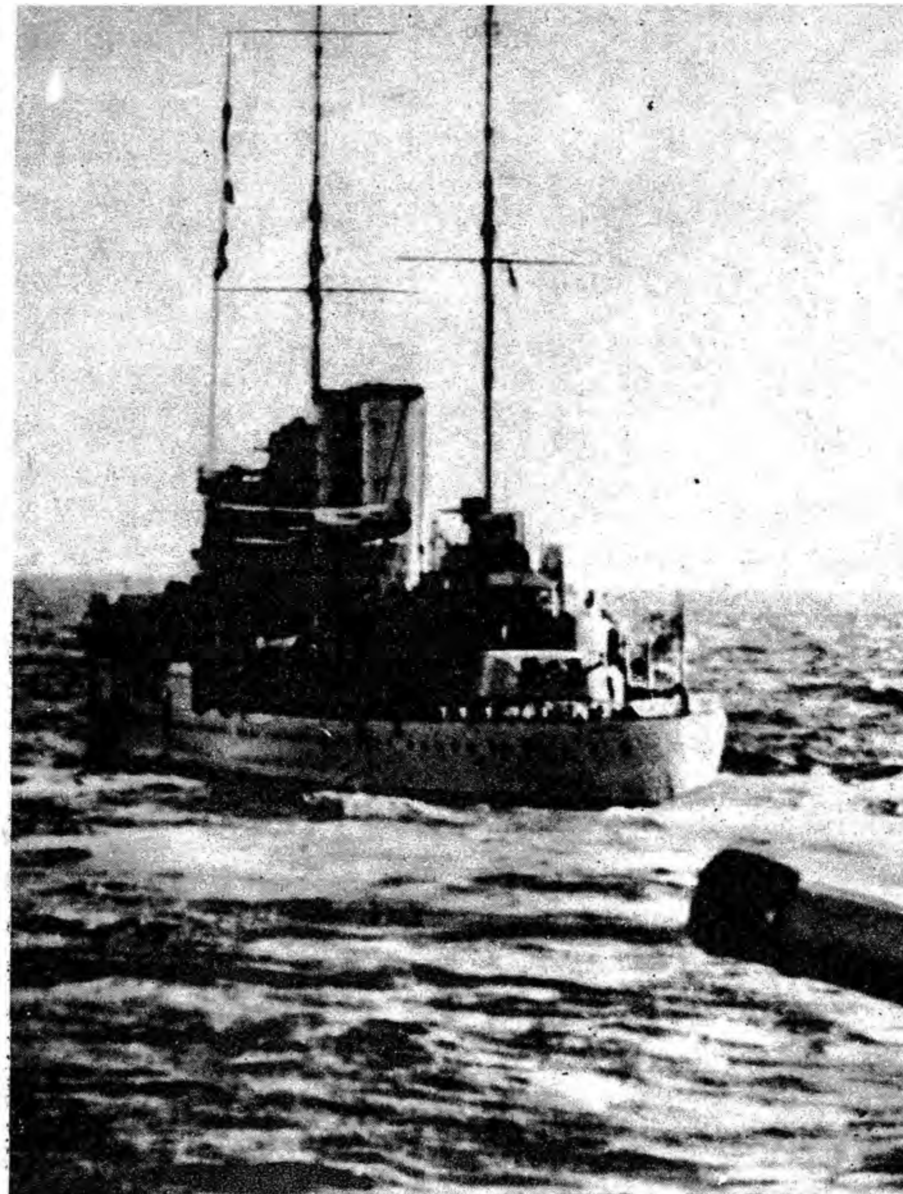
Bu şartlar altında Japonların ilerlemeleri güç olmadı. 8-9 şubat gecesi General Yamachita'nın askerleri Johore boğazını aştılar ve Singapur'un kuzey doğusunda bir köprü başı elegeçirdiler. Daha sonra Tenggah havaalanını ve bir milyondan fazla insanın yaşadığı kentin içmesuyu merkezini işgal ettiler. 15 Şubat günü Japonların 5. Piyade Tümeni'nin öncüleri İngilizlerin elçileriyle karşılaştılar. Ertesi gün saat 18 sularında Malezya fatihi General Percival'a şunları söylüyordu:

"Ordunuzun onurunu içtenlikle övüyor ve ölülerinizi saygıyla anıyoruz."

Ama teslim şartlarını görüşmeğe bir türlü yanaşmıyordu. Sing apur'a girerken bir geçit resmi düzenlenip düzenlenmeyeceğini soran yardımcılarından birine şu cevabı veriyordu:

Başkan Roosevelt Amerikan hükümetinin savaş politikasını kongre üyelerine açıklarken

Exeter ağır kruvazörü

"Hayır. Zira daha savaş bitmedi. Harekat sırasında 3 bin 300 adamımızı yitirdik. Yaşayanların ne iftiharı var ki? Önce ölülerimizi onurlandırmalıyız. Daha sonra ileriki seferlere hazırlanmamız gerekecek."

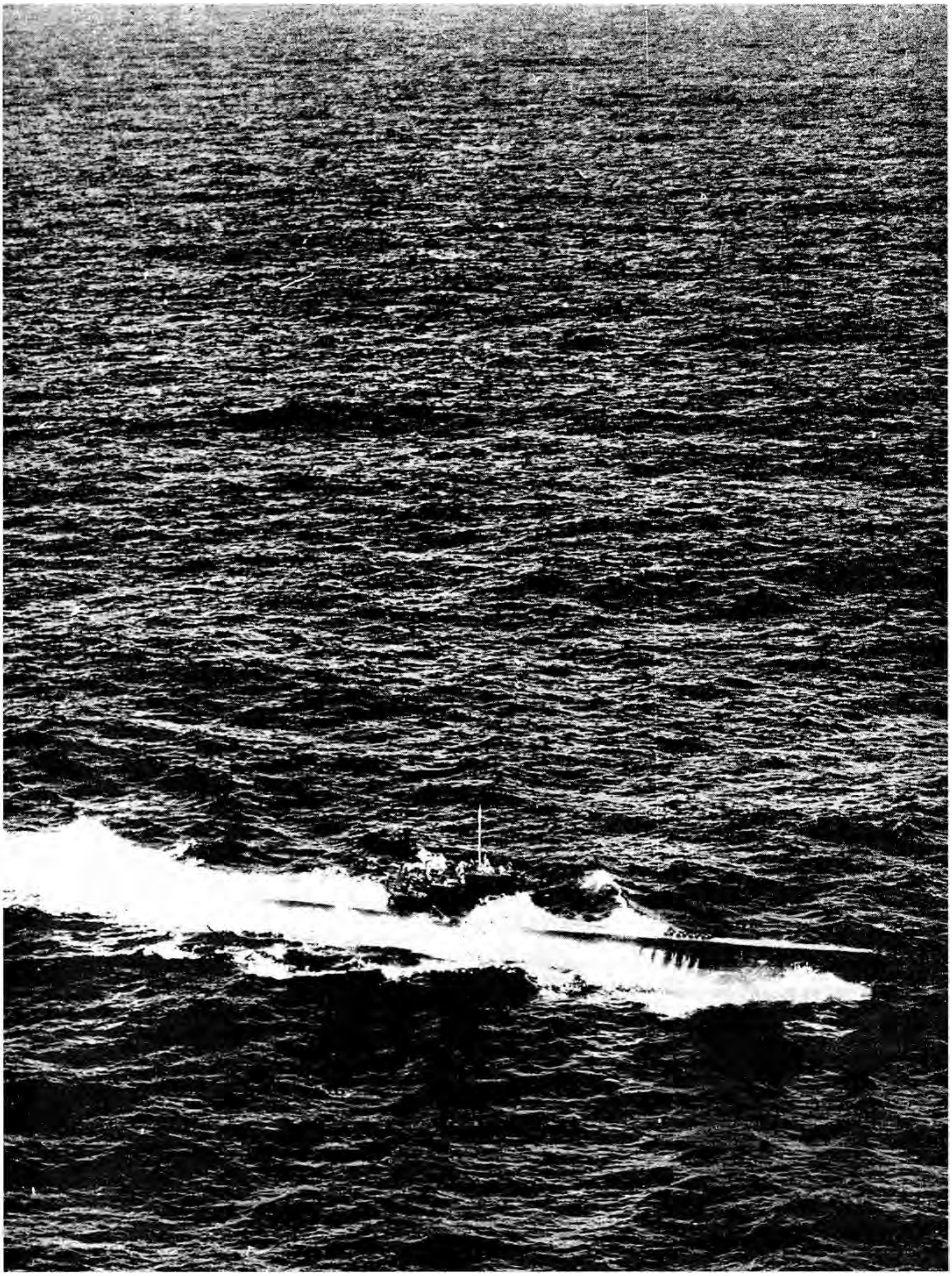
Bu arada Avustralya ile İngiltere arasındaki ilişkiler gerginleşmişti. Parlamentoda 2 oy çoğunluğa dayanan Avustralya Başbakanı Curtin, İngilizlerin istediği kuvvetleri vermekten kaçınıyordu. İngilizlerin elin de bulunanları da geri istiyordu. Sonunda anlaşma oldu. Orta Doğu' da bulunan 6. ve 7. Avustralya tümenleri ***"Malezya Engeli"*** ve Java' nın savunulması için Pasifik Okyanusu'na gönderildi.

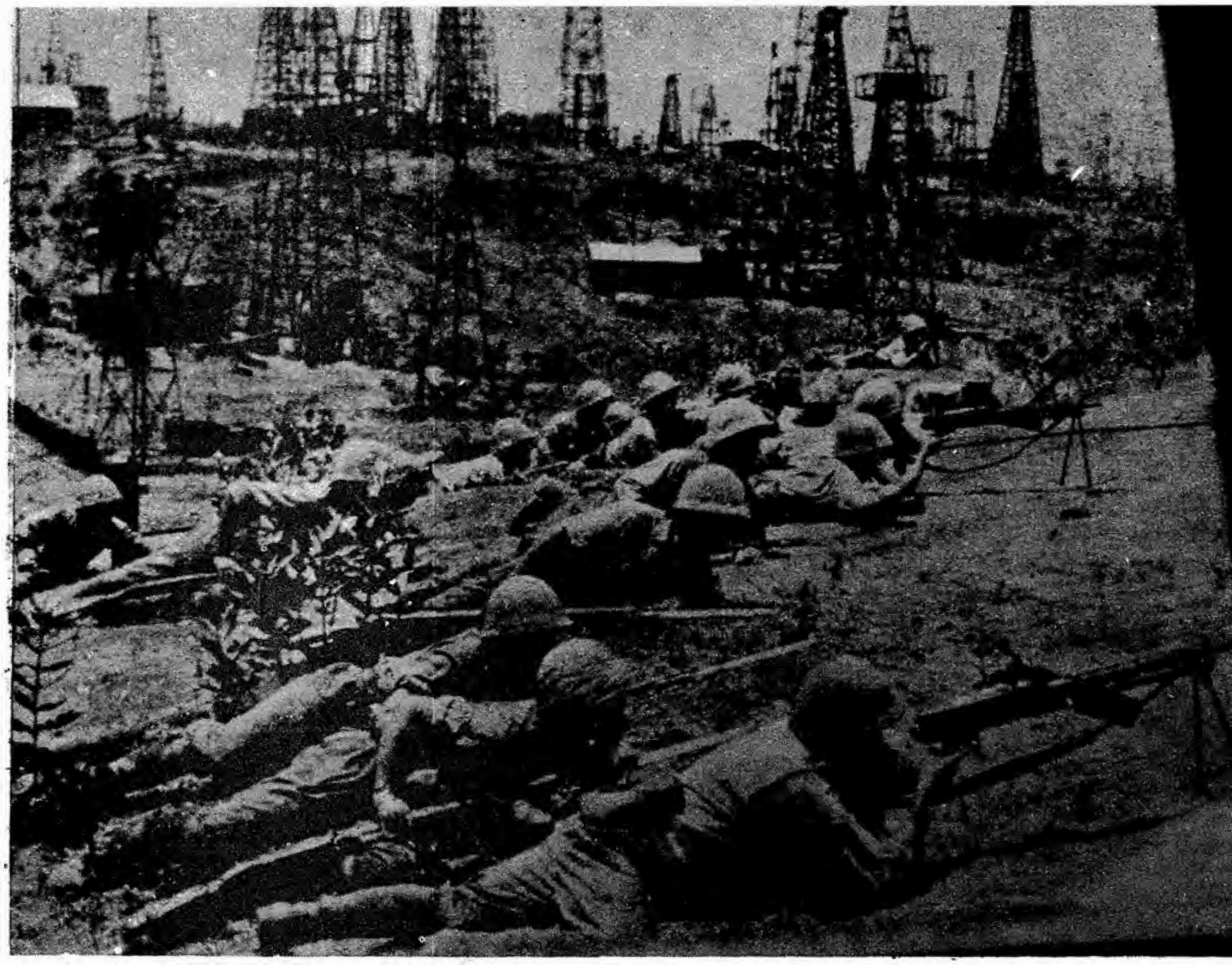
"Japonların gücü bir ahtopotun kolları gibi hedeflerini sarıyor ve daha önceden kendisi için uygun olarak saptadığı hedefleri kısa bir sürede eline geçiriyordu. Hem de o denli büyük bir hızla ki bazen onun yenilmez bir varlık olduğu kanısına kapılınıyordu.

"Ahtapotun kollarını 2,3. ve 4. filolar oluşturuyorlardı. Amiral Kondo komutanlığındaki ilk filonun amacı Malezya'yı fethetmek ve Sing apur'u ele geçirmekti. Amiral Takahashi komutasındaki ikincisinin ama cı ise Filipinler, Borneo ve Selebes'i işgal ettikten sonra 2. Filo ile birleşip Hollanda adalarına elkoymaktı. Ami ral Inouye'nin emrindeki sonuncusuna ise Guam ve Wake'i işgal görevi verilmişti."

Japonların Güney Asya'daki yayılma hareketlerini yukarıdaki biçim de özetleyen Amerikan Deniz kuvvet lerinintarihçisi Profesör M.Samuel Eliot Morison'dur. Ancak Deniz Kuvvetlerinin görevlerinden söz ederken Amiral Kondo ve Takahashi ye büyük yardımları dokunan uçakları da eklemek gerekir. 15 Aralık tarihinde Mindano takımadalarından biri olan Davao'ya yerleştiler. 17 Ocak günü ele geçirdikleri Selebes' teki Kendari havaalanını büyük bir süratle işe yarar duruma geçirdiler. 3 Şubat'ta işgal ettikleri Molluka'daki Amboine alanına da yerleştiler. Böylece kendilerine karada ya da denizde gösterilen tüm hedefleri anında ve etkili bir biçimde bombala ma olanağına kavuştular.

Sayıca ve nitelik olarak General Brereton'un elindeki uçaklardan üstündüler. 14 Ocak günü Singapur'a gelen 50 adet Hurricane'in önemli bir bölümü yerde ve hava savaşlarında tahrip edildi. Singapur'un düşmesin den sonra Java'ya gönderilen 48 adet Hurricane ise Japonların ünlü ***"Zero"*** (Sıfır) larıyla mücadele edebilen tek uçaklardı. Japon pilotlarına biraz olsun eğlenecekleri zaman

Japon piyadeleri Yenangyaung petrol bölge sini ele geçirirlerken.

yaratıyorlardı. 3 Şubat günü ise Surabaya'ya ilk saldırı yapıldı. Ertesi gün ise *"Houston"* ve *"Marblehead"* kruvazörleri saldırıya uğradı. Ağır yaralar aldılar ikisi de.

Borneo adasına ilk çıkartma 17 Aralık günü, adanın İngilizlere ait kısmında bulunan Miri'ye yapıldı. 11 Ocak'ta Japonlar Tarakan petrol limanını, ve Selebes adasında bulunan Menado limanını ele geçirdi ler. 24 Ocak gecesi ise Ralph Talbot komutasındaki bir Amerikan destro yer filosu, Borneo petrollerinin rafine edildiği Balikpapan çevresine çıkartma yapan Japonları yakaladı. 4 nakliye gemisinin batırılması Japonların ilerlemesini durduracak tür den değildi.

Japonlar ilerlemeleri ve Sumatra yı işgal etmek için Singapur'un düşmesini beklemek niyetinde değil diler. 20 Şubat günü Hollanda ya da Portekizbölgesi ayrımı yapmaksızın Timor'u ele geçirdiler. Stratejik yönden son derec önemli bir nokta idi burası. Böylece Avustralya'ya uzanan hatlara doğru Japonlar sark mış ve *"Malezya Engeli"* gedik vermiş oluyordu.

Durumun iyice aleyhlerine geliştiğini gören General Wavell, iyice ümidini yitirince 25 Şubat günü karargahını Seylan'a nakletti. Yanın da General Brereton'da vardı. Amiral Hart ise 14 Şubat günü görevini Hollandalı Amiral Helfrich'e devrederek, Java'dan ayrılmıştı.

Helfrich'in bandung'da kurulu olan karargahına güçlü bir biçimde korunmuş iki Japon çıkartma kolunun ilerlediği haberi iletilir. Bu iki kolda toplam olarak 97 nakliye gemisi bulunmaktadır. Biri Malezya açıklarında diğeri ise Macassar Boğazı ağzında tesbit edilmiştir. Bu gemilerin içinde Java'ya çıkartma yapacak olan Japonların 16. Ordusu bulunmaktaydı. General İmamur ko mutasında 3 tümen ve bir tugay'dan oluşan bu kuvvet, Ter-Poorten'in komutasındaki 30 bin kişilik savunma kuvvetinden çok daha üstündü.

İşgali durdurmanın tek yolu, bu gemileri Java sularına girmeden imha etmekti. Helfrich donanmadan sorumlu olan Amiral Karel Doorman'a 27 Şubat günü tüm gemilerini toplamasını emretti. Bu tarihte elde ki gemilerin dökümü şöyle idi:

-İki ağır kruvazör: İngilizlerin "Exeter" ve Amerikalıların "Houston"

-Üç hafif kruvazör: Hollandalıların "De Ruyter" ve "Java", İngilizlerin "Perth"

-Onbin destroyer: Beşi Amerikalıların, üçü Hollandelıların ve üçü de İngilizlerin.

Bu filo arasında belirli bir koda göre haberleşme tam anlamıyla kurulamadığı için yönetim eksikliği vardı.

Aynı gün saat 15 sularında Surabaya açıklarında, Doorman Macassar Boğazından çıkan filoya karşı koymakla görevlendirildi. Saat 16.15 te ise Doorman'in filosu ile *"Nachi"*, *"Haguro"* ağır kruvazörleri, *"Jintsu"* hafif kuruvazörü ve 7 destroyerden kurulu Amiral Tagaki komutasındaki filo arasında irtibat sağlandı.

Üç müttefik sayıcaüstün durumdaydılar. Ancak Japonların ateş açtıkları uzaklıkta önemli olan 203 mm'lik topların sayısı idi. Bunlar da ancak ağır kruvazörlerde bulunan toplardı. Japonların elindeki 203 mm'lik topların sayısı 20 idi. Oysa müttafiklarin elindeki iki gemideki

Japon birlikleri yoğun top atışı sonucunda Kuala Jumpur'a girerlerken

General MacArtur uçak merdivenlerinde "Corregidor'a döneceğim" derken...

203 mm'lik top sayısı 12 idi. Üstelik *"Houston"* da bulunan bu tür toplar dan 1 tanesi 4 Şubat günü yapılan savaşta tahrip olmuştu. 7 saat boyunca süren bir çatışma oldu. Taka konvoyun emniyeti düşünüyor du. Bir yandan savaşırken bir yandan da konvoydaki gemileri geri döndürmüştü. Doorman elinde uçak olmadığı için takipten yoksundu.

Savaşın ilk anlarında bir topla isabet alan *"Exeter"* filonun hattından ayrılınca onu izleyen kruvazörler *"De ruyter"* den emir geldiğini sanarak hattı terkettiler. İngiliz kruvazörü Surayaba üzerine giderken Japonlar 72 adet torpil gönderdiler. bunlardan ancak bir tanesi ölümcül bir yara izi bıraktı. O da bir hollanda destroyerinde. Geceleyin filonun geri kalan kısmıyla irtibata geçemeyen Doorman yeni bir girişimde bulun du. Torpilleri ve yakıtı tükenme noktasına gelen Amerikan destroyer lerini Japonların üzerine gönderdi.

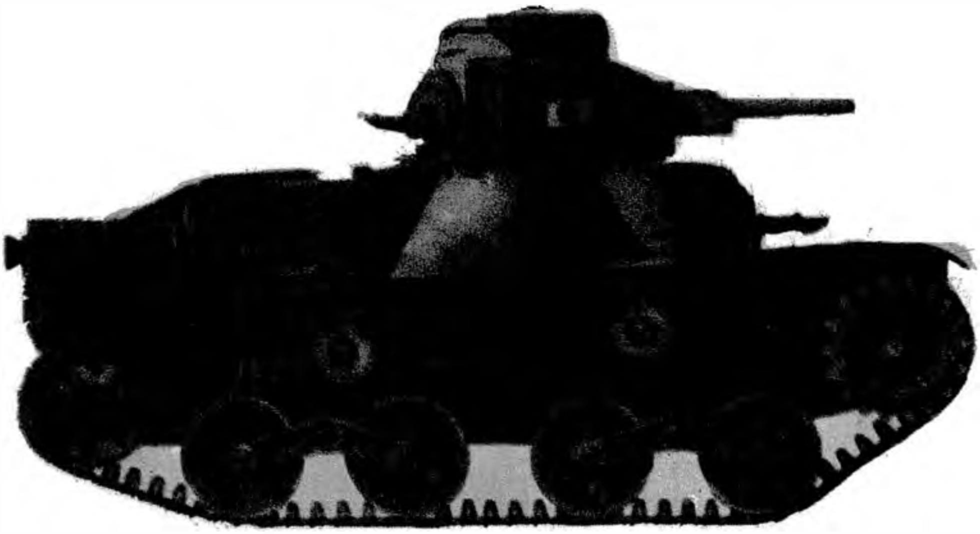
Bu yeni girişim saat 23 ila 24 arasında yeni bir çatışmanın patlak vermesine yol açtı. Bu çatışma sonucunda *"De Ruyter"* ve *"Java"* Japon torpilleriyle isabet aldılar ve havaya uçtular. Karel Doorman'ın yaşa çizgisi de orada son buldu.

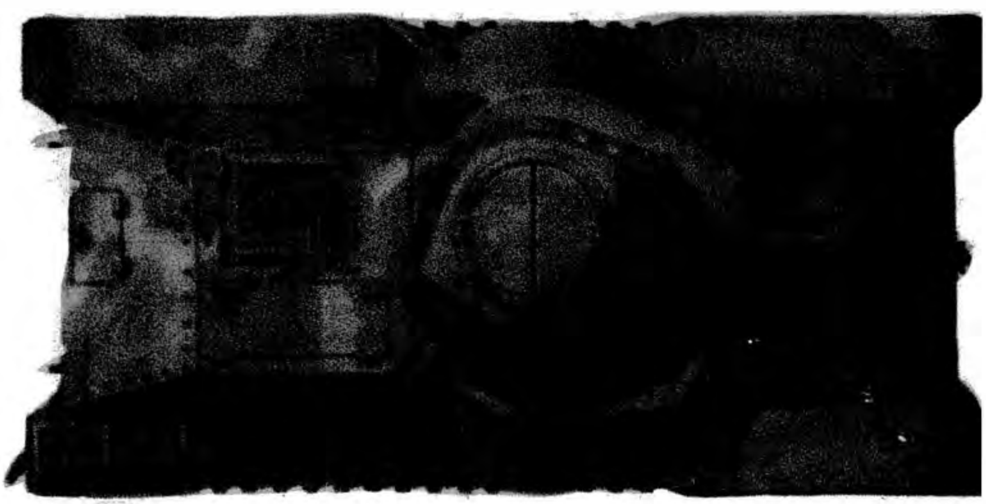
"Houston" ve *"Perth"*'in yaşamları da fazla uzun sürmedi. Tandjung priok limanından yakıt alan iki gemi Sonde boğazını geçme emrini aldılar 28 Şubat gecesi. Ancak aynı gece Hindi Çin'den gelmekte olan ve 2. Piyade Tümenini karaya çıkartmakta olan Japonlarla karşılaştılar. Her iki müttefik gemisi de ellerinde kalan son cephanelerle savaşa tutuş tular. Müttefik gemileri sulara gömülmeden önce iki Japon kargo gemisini saf dışı bıraktılar. Bu arada General İmamura hiç ummadığı bi banyo yaptı.

"Bu önemli kişi, der tarihçi S.E.Morison, güverteden atladı ve 20 dakika boyunca bir tahtaya tutunarak denizin üstünde durdu. Bu süre sonunda oradan geçmekte olan bir gemi tarafından kurtarıldı. General tam kendini suye atarken,a tladığı gemi büyük bir gürültüyle yana yattı ve savaş malzemesinin büyük bir bölümü denize doğru aktı... Sudan çıkmış fareye dönen General karadaki bombaların üzerine oturduğunda, onun emir eri ne denli başarılı bir çıkartma yaptıklarını belirtmek için onu tebrike geliyor du."

"Exeter" ise Surabaya çıkışından bir süre sonra sulara gömüldü...

27 Şubat çarpışmaları Java sorununu çözümlüyordu. Batavia ve

"KYUGO" JAPON HAFİF TANKI

Ağırlık: 8,5 ton
Takım: 3 kişi
Silahı: 37 mm'lik 94 tipi bir top ve 7,7 mm'lik 97 tipi 2 adet makineli tüfek
Zırhı: 57 ila 12 mm arası
Motoru: 6 silindirli ve 120 beygir gücünde bir adet Dizel motoru
Hızı: Saatte 45 kilometre
Aldığı yol: 176 kilometre
Uzunluk: 4,36 metre
Genişlik: 2,20 metre
Yükseklik: 2,04 metre

Malezya'daki Japon birlikleri bir akarsuyunu aşarlarken

Japonlara malzeme taşıyan araçlar bir akarsu üzerinden geçiyorlar

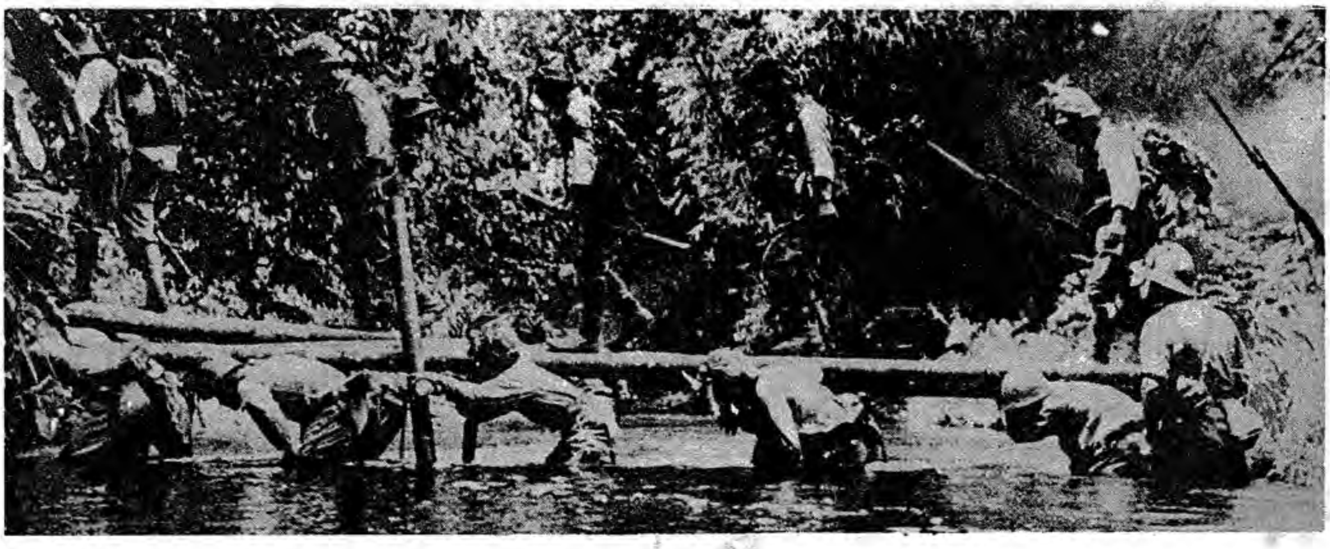

General Çang Kay-Şek ve Genel Kurmay başkanı Amerikalı general Joe Stil Well ile birlikte

Japonların bir akarsu üzerinde kurdukları insandan köprü

1941 yılında A.B.D. donanmasının başına getirilen Amiral King.

General MacArtun (sağda) ve General Wainwright (solda)

Birmanya'da savaşan bir İngiliz piyadesi.

Surabaya'nın General Imamura'nın eline geçmesinden sonra, General Ter Poorten bir antlaşma yapılmasını istedi. İşgalci herhangi bir şart ileri sürülmeksizin teslim olunmasını istedi. Yalnız Hollandalı subayların kılıçlarını korumalarına izin verdi. 10 Mart sabahı hazırlanan evraklar Bandung'da imzalandı.

İngiltere Başbakanı çok zor bir durumda kalmıştı. Politik hayatının en zor dönemlerinden birini yaşıyordu. Yenilgi konusunda bir radyo konuşması yaptı. İngilizlerin Uzak Doğu'da uğradıkları bu yenilgilerin nedenini Pearl Harbor'dan sonra Amerikan donanmasının dağılmasına bağladı. Bu açıklama Amerikalı yöneticilerin biraz midesini bulandırdı? Ancak Başkan Roosevelt'ten herhangi bir tepki gelmedi. Yalnızca güvendiği adamlarına şunları söyledi

"Winston'un söyleyecek birşeyler bulması gerekiyordu!"

Daha önce de gördüğümüz gibi General MacArtur Filipinlerin savun masını Manila körfezini kapatan Bataan yarımadası üzerinde yoğunlaştırmıştı. Savunma icin emrinde 15 bin Amerikalı ve 10 bini iyi bir e görmüş 60 bin Filipinli vardı. M tur'un başarılı yönetimi saye savunmadakiler cephane sıl çekmediler. Ancak Japonların den kaçan yerlilerin beslenme nu ortaya çıktığı için yiyecek makta oldukça güçlük çekildi. karşın savunma 9 Nisan 1942 ta kadar sürdü.

10 Ocak günü 14. Japon Or nun komutanı General Ho rakibine şöyle bir mektup gönd

"Beyefendi;

"Kaybettiğinizi çok iyi biliy nuz. Sonunuz yakındır. Öneml ne kadar süre daha dayanacağı Erzağınızın yarısı tükenmiş dı da. Sizin ve birliklerinizin sava teneğini hayranlıkla izledim. O nuzu büyük bir cesaretle korud

"Buna rağmen daha fazla kaybını önlemek için teslim oln önermekteyiz."

Bu mektuba herhangi bir c gelmeyince ertesi gün 14, Amerikan hattına karşı sal geçti. 10 günlük sıkı saldırıl sonra, Japonlar, savunmadak

Birman halkının sevgi gösterileri arasında Japonlar Tavoy kentine giriyorlar

Galiplerin sevinci...

Japon piyadeleri bir tankı siper ederek ilerliyorlar.

geçilmez olarak nitelendirdikleri Natib volkanının eteklerinden Amerikan hatlarının içine doğru sızmağa başladılar. MacArtur'un emriyle Amerikalılar ikinci hatta çekildiler. Holma yine herşeyin eskisi gibi olduğunu görünce Japonya'dan takviye kuvvetleri istedi.

22 Şubat günü General MacArtur önce Mindanao'ya geçip savunmayı oradan düzenlemesini daha sonra da Avustralya'ya gitmesini bildiren Beyaz Saray başlıklı bir telgrafı aldı. MacArtur bulunduğu yerden ayrılması halinde Filipinlerin savunmasının çökeceğini öne sürdü ve emri yerine getirmedi. 10 Mart günü Başkan Roosevelt'ten şu telgraf geldi:

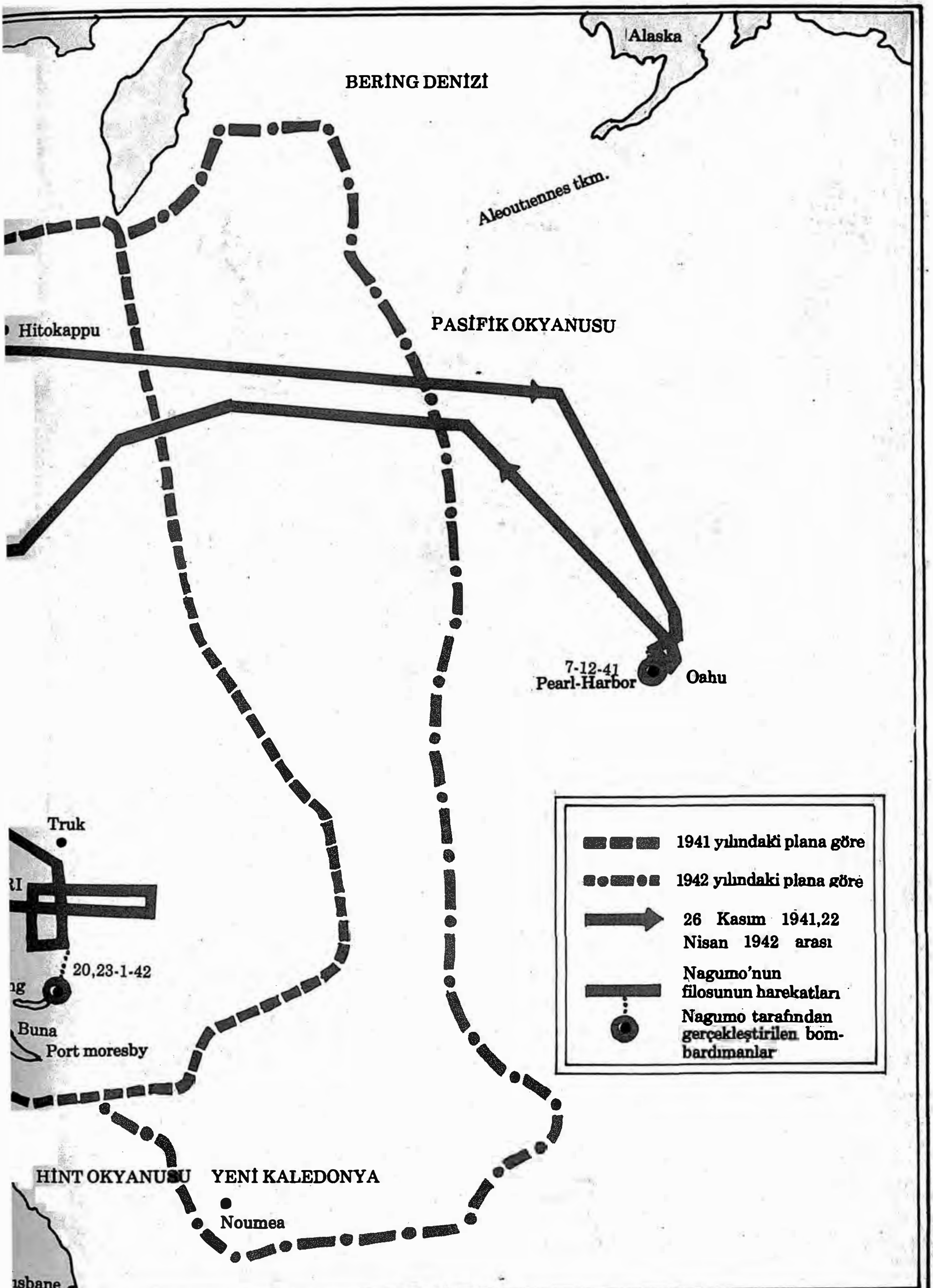
"Derhal Melburn'a gidin."

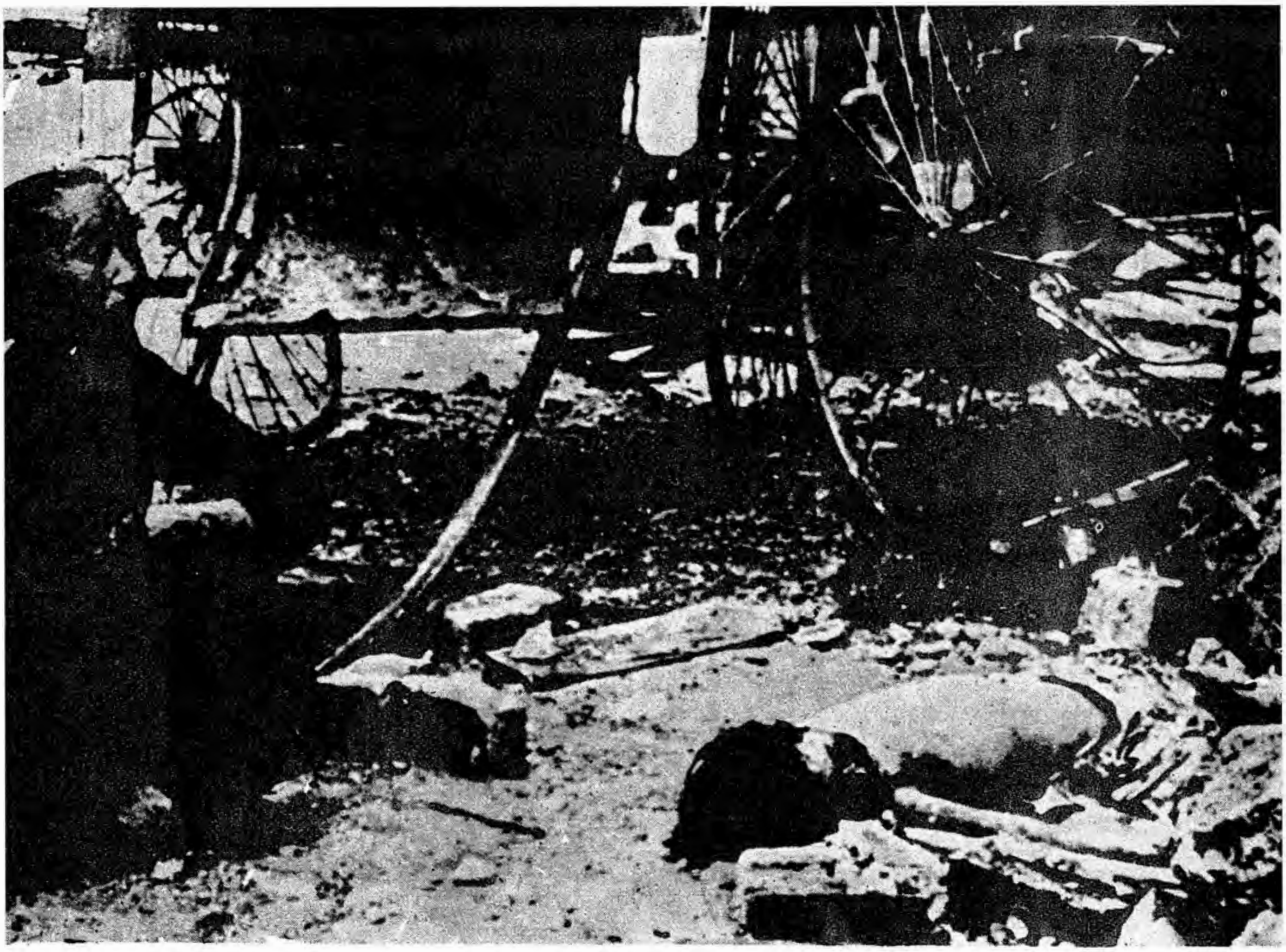
Ertesi gece bu emre karşı gelmenin faydasız olduğunu anlayan Mac Artur ve kurmayı dört torpido botla Corregidor'u terketti. Üç gün süren tehlikeli bir yolculuktan sonra Mindanao adasında bulunan Cagayan'a

1941-1942 YAPILAN JAPON İŞGALLERİ
S.S.C.B
DIŞ MOGOLİSTAN
MANÇURYA
Komsomolsk
Khabarousk
Kharbine
Vladivastok
Moukden
Alma-Ata
Stalinabad
Khotan
Nankın
Changhai
KORE
JAPONYA
DELHİ
ÇİN
Pekin
Tcheng-Tö
Tch-on-k-ıng
23-12-241
22-4-42
5-1-42
HİNDİSTAN
KALKÜTA
BİRMANYA
Laşhio
Mandalay
Hong-Kong
HAYDARABAT
Rangoon
TAYLAND
VİETNAM
Moulmein
Tavoy
Madras
ANDAMAN TAKIM ADALARI
Manille
FİLİPİN ADALARI
10-4-42
VİSAYAS ADALARI
Davao
Trincomale
SEYLAN
Colombo
5-4-42
9-4-42
MALAKA
Kuantan
Kuala Lumpur
Singapour
Brunei
Menado
MOLUKKA TAKIMAD
SUMATRA
Borneo
Balık papan
SELEBES
MALDİV TAKIMADALARI
Addov
Palembang
Amboine
YENİ GİN
Batavıa
Bandung
Surabaya
JAVA
Kupang
Portdarwın
3-3-42
Broome
Cairns
KORAİL DENİZİ
AVUSTRALYA

Alaska
BERİNG DENİZİ
Aleoutiennes tkm.
PASİFİK OKYANUSU
Hitokappu
7-12-41
Pearl-Harbor
Oahu
Truk
20,23-1-42
Buna
Port moresby
HİNT OKYANUSU
YENİ KALEDONYA
Noumea
1941 yılındaki plana göre
1942 yılındaki plana göre
26 Kasım 1941,22 Nisan 1942 arası
Nagumo'nun filosunun harekatları
Nagumo tarafından gerçekleştirilen bombardımanlar

bombalarının öldürdüğü yavrusunu başında ağlarken.

ayak bastı. Oraan da bir uçankale ile Avstralya'ya geçti. Kendisini bekleyen gazetecilere şu ünlü sözlerini söyledi:

"Yeniden döneceğim"

John Tolan MacArtur ile General Wainwright arasında geçen son konuşmayı şöyle anlatır:

"- Jonethan içinde bulunduğum durumu çok iyi anlamanız gerekir.

"MacArtur ona Filipinleri Başkan Roosevelt'in ısrarları ve emirleri nedeniyle terkettiğini anlatır.

"-Herkese kendi isteğimle gitme diğimi anlatmanızı isterim.

"-Merak etme, bana inan Douglas.

"-Eğer Avustralya'ya geçmeyi başarırsam bulabildiğim sayıda asker ve malzemeylegeriyedöneceğim den emin olabilirsiniz.

"Derinlemesine bir savunma hattı kurulması konusunda ısrar etti MacArtur.

"-Elinizdeki en iyi silah olan topçuyu son zerresine kadar kullanın.

"Birkaç saniye süren bir sessizlik oldu. Uzaktan Batan savaşın gürültüsü geliyordu.

"Wainwright tükenen cephaneleri, iki adet P 40'tan oluşan hava kuvvetini, malarya, dizantari ve ilaç eksikliğini düşündü bir an için.

"-Geçeceksiniz, dedi sakin bir sesle.

"Yeniden döneceğim! diye sert bir sesle ekledi MacArtur.

"Wainwright'a bir adet püro paketi ve iki adet de traş sabunu verdi.

"Allahaısmarladık Jonathan. Eğer dönüşümde hala Bataan'daysanız sizi ordu grubu komutanı yapaca ğım.

"- Eğer hayatta kalırsam burada olacağım."

Burada General Douglas MacArtur'un kişiliği üzerinde durmak istiyoruz biraz. Savaş sırasında ve savaştansonra üzerinde tartışılan komutanlardan biridir. Etrafındaki ve karşısındaki kişilerce hem sevilmiş hem de yerilmiş onun gibi bir insanı bulmak kolay değildir. Kendi ülkesinde olduğu kadar, başka ülke lerin politikacıları arasında da Franklin Roosevelt'in yerine aday olarak gösterilmiştir.

Kendisini Tokyo'da ziyaret eden Lord Alanbrooke'un 22 Kasım 1945

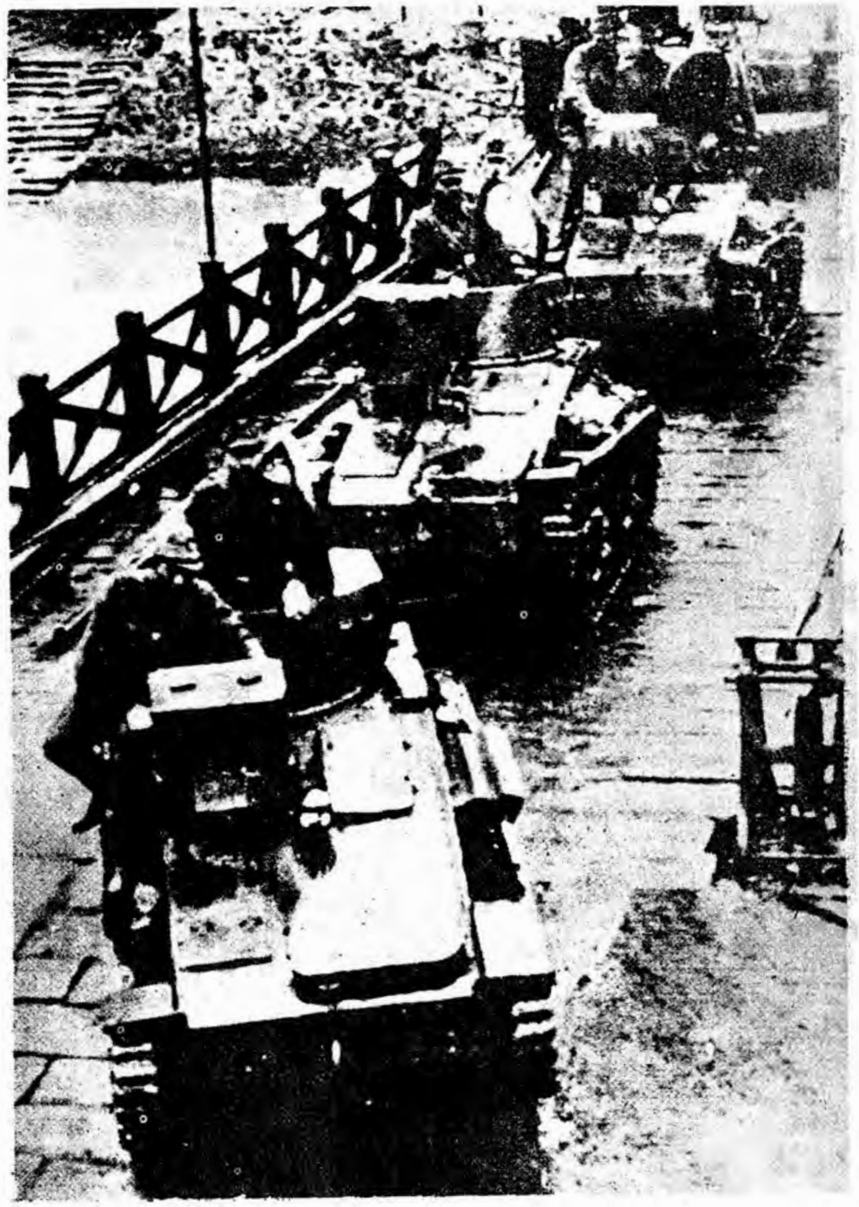
tarihinde not defterine yazdıklarına bir göz gezdirmek istiyoruz:

"Onu terkettiğimde son savaş sırasında rastladığım en büyük komutan ve insan olduğunu anladım. Marshall'dan üstün bir insan. Kanım ca eğer onun görevini üstlenseydi Genelkurmaylar Konseyimde son dört yıl boyuncaki uğraşlarım çok daha kolay olurdu.

"MacArtur savaşın tanıdığı en büük general ve taktikçi idi. Marshal Eisenhower ve içinde Montgomery' nin de bulunduğu birçok Amerikalı ya da İngiliz generalden üstüңdü. Harekat komutanı ve insan idarecisi bakımından monty erişilmesi güç bir insandı ama MacArtur'un içinde bulunduğu durumlarda onun göster diği başarıya erişebileceğinden şüpheliyim."

Gerçekten de MacArtur iyi bir asker olduğu kadar başarılıbir politikacı ve diplomattı.

Avustralya'ya geldiğinde bir er gibi beslenen MacArtur aşağı yukarı 10 kilo kadar kaybetmiş olduğunu gördü. Bu da Homma'nın son saldırıya başladığında Bataan'daki savunucuların fizik güç olarak çok şeyi yitirdiklerini ortaya koymaktadır. Askerlerin birçoğu artık Japonların çemberini kıracak bir yardımın geleceğine inanmıyorlardı. Corregidor' da komutayı eline alan General Wainwright'ın güç bir durumda olduğu görülüyordu. bunun yanı sıra 14. Japon ordusu bir tümen ve bir tugayla da güçlendirilmişti. Cephenin önünden yapılan saldırılara bir

Japon hafif tankları bir köprüyü aşıyorlar

Bir tanksavar topu Japon tankına ateş ederken

de hattın arkasına yapılan çıkartmalar da eklenmişti.

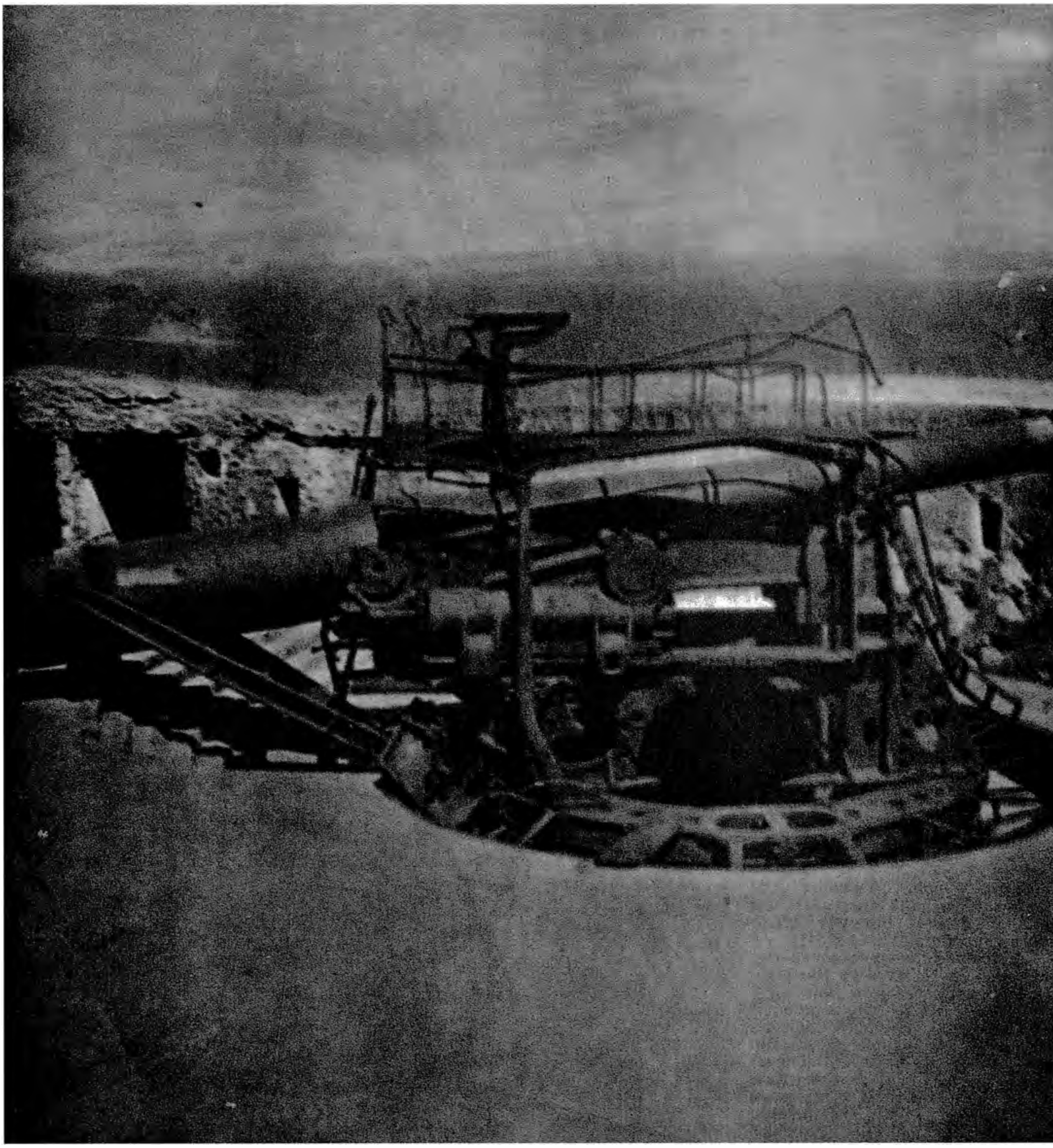
1 Nisan günü General Wainwright Homma'nın gönderdiği ateşkes imzalanmasını isteyen mektubu cevapsız bıraktı. Ayın üçünde saldırı yeniden başladı. Artık askerlerinin yeni bir saldırıyı karşılayacak durum da olmadıklarını gören General King tüm sorumluluğu üzerine alarak ateşkes çağrısında bulundu. 64 bin Filipinli ve 12 bin Amerikalı böylece hiçbir koşul öne sürmeksizin teslim oldular.

Bundan sonra 2 bin 330 Amerikalı ve 7 bin ya da 10 bin Filipinli esirin hayatına mal olan ölüm yürüyüşü başladı. Marivelas'i San Farnando' da ki demiryolu istasyonuna bağlayan 88 kilomatralik yolda esirler Japonlar tarafından korkunç bir işkenceye va mezalime tabi tutulmuşlardır. Yiyecek va ilaç yokluğuna hastalıklarda eklenince bu ölümler meydana gelmiştir.

Corregidor kalesi ve ona bağlı olan adacıklar Japonların Marila limanını kullanmalarını engelliyordu 4 Mayıs günü 16 bin adet mermi kalenin toplarının susmasına yol açtı. 14. Orduya bağlı güçlü bir kuvvet saldırıya geçti adaya karşı. Garnizonda bulunan 3 bin kişiden bin 300'ü savaşabilir durumda idi. Bu durum karşısında General Wainwright garnizonun ateşkese hazır olduğunu bildirdi. Ancak Homma, Filipinlerde bulunan tüm Amerikan askerlerinin teslim olması koşuluyla bir ateşkesi kabul edebileceğini söyledi. Böylece savaşmadan Minda nao ve Visayas adalarını da eline geçirebilecekti.

Büyük bir vicdan muhasebesine giren Corregidor'un cesur komutanı, MacArtur'un da araya girmesiyle

Corregidor savaşından sonra günümüze kalanlar mermiler ve toplardır.

tüm altlarına silahlarını bırakmaları için bir emir gönderdi. Amerikalı subaylar itiraz etmeden emri yerine getirdiler. 8 Mayıs 1942 günü antlaş ma yapıldı.

Winston Churchill'e göre Londra, Japonların Singapur ve Malezya işgalini bitirmeden önce, Birmanya' yı el uzatabileceğine inanmıyordu.

Bu düşünce tarzı İmparatorluğunun bu bölgesinde savunmaya yeteri kadar kuvvet ayrılmadığını göstermektedir. 8 Aralık 1041 tarihinde General T.J.Hutton'un emrindeki kuvvete 1.Birmanya Tümeni, 17. Hint-İngiliz Piyade Tümeni ve birkaç birlik ile sınır koruma birlikleri vardı. RAF'ın buradaki gücü ise son derece

İngilizler Hint Okyanusunu Japonlara bırakmamak için stratejik önemi olan Diego-Suarez adasını işgal ettiler.

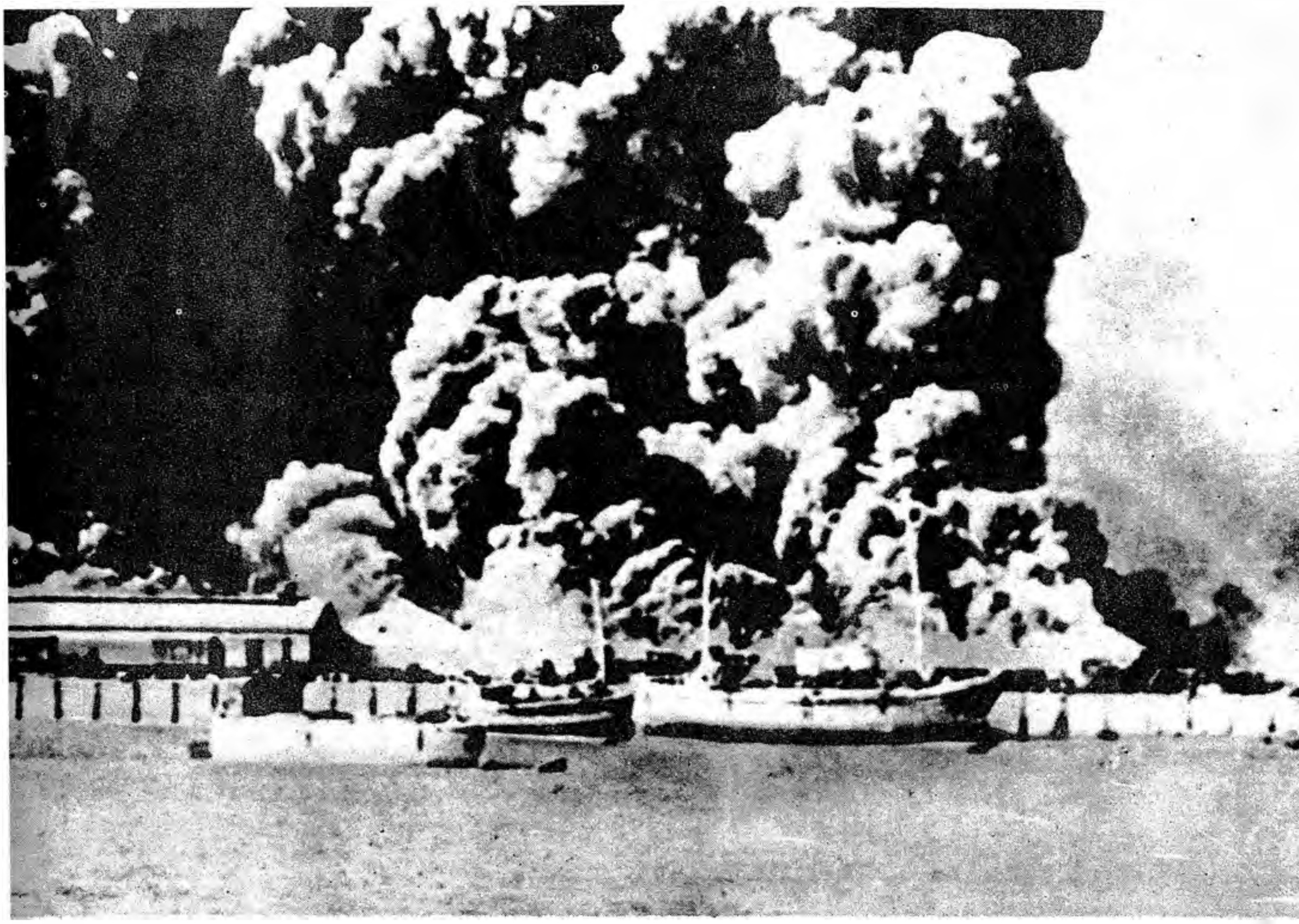
7 Şubat 1942'de yangın bombalarının yağdığı Singapur'dan bir görünüş

etkisizdi 4 adet "Blenheim" tipi bombardıman ve 24 tanesi çalışamaz durumda 32 adet ***"Brewster Buffalo*** tipi avcı uçağı.

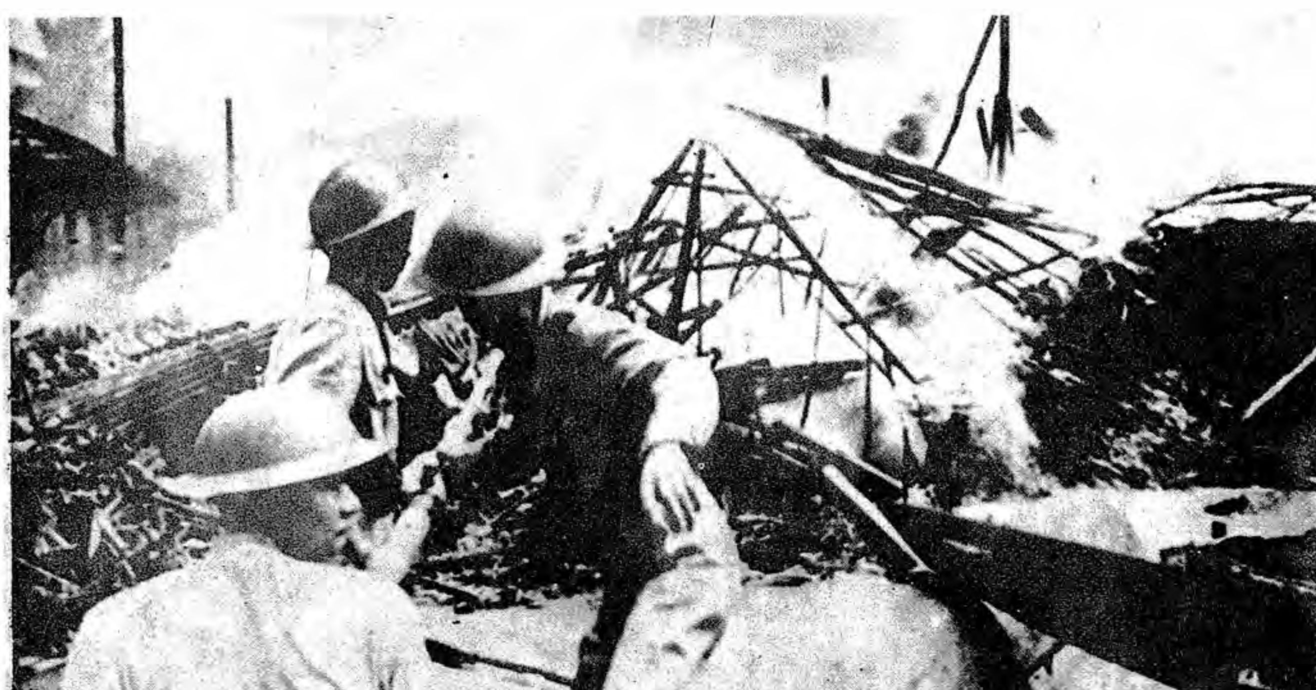
Gerçekte Tokyo borularını petrolü nedeniyle Malezya ve Hindistan kadar önemli sayıyordu. bu ülkenin bir diğer önemi ise Rangoon demiryolunun Tch'ong-k'ing'e bağlayan yolun buradan geçmesi idi. Başkan Roosevelt'in "Kiralama ve Ödünçverme" Kanununu Mareşal Çang Kay-Şek'e de uygulamağa başlaması Japonların hiçde hoşuna gitmiyordu bu yolun bir an önce kesilmesi gerekiyordu. Harekat General Hida komutasındaki 15. Orduya verildi. Bu ordu Malezya'da cangıl ormanlarının içinde savaşan diğer arkadaşlarını hiçte aratacak bir ordu değildi.

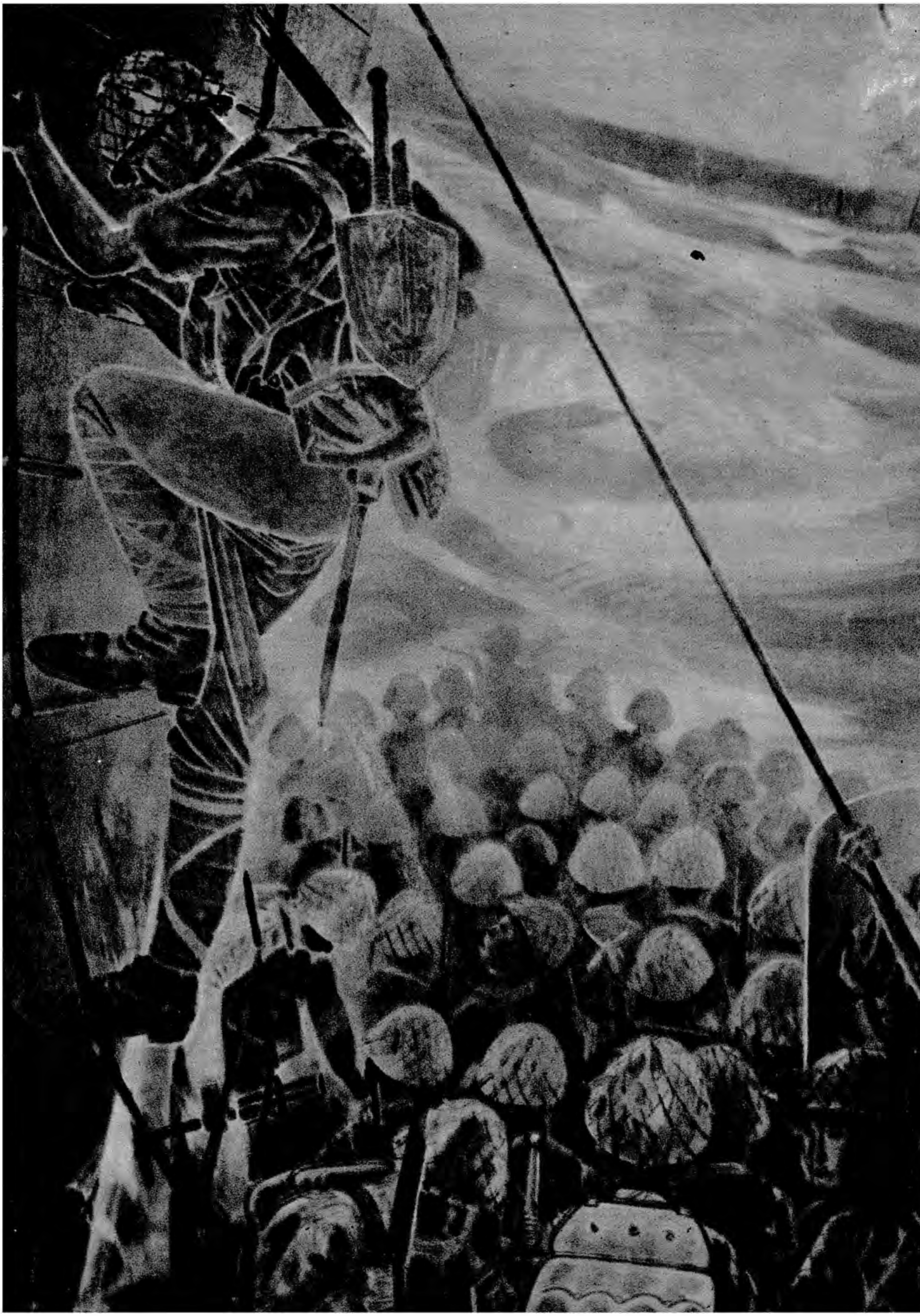
Bu arada Japon gizli servisleri Birmanya içinde bazı harekatlarda bulundular. 18 Ocak'ta başlayan saldırı İngilizleri gafil avladı. 17. Hint İngiliz Tümeni Sittang'a doğru geri çekilirken Japonların kendisinden önce geldiklerini gördü. Üzerinden

İngilizler Rangoon'u terketmeden önce petrol depolarını havaya uçurdular

Japonların yol açtığı yangınları söndürmek kolay olmuyordu...

7 Şubat günü Japonlar yangın bombalarıyla birlikte Singapur'un kenar mahallelerine saldırdılar.

Japonlar Borneo'ya çıkıyorlar

Borneo adasının Japonlar tarafından işgalini gösteren temsili bir resim

geçmesi gereken köprü çok daha önceden havaya uçmuş olduğu için İngilizler ellerindeki savaş malzemelerinin çoğunu bırakmak zorunda kaldılar. Bu bozgun 22 Şubat günü noktalandı.

Aynı zamanda Avustralya ile İngiltere arasında yeni bir sürtünme konusu ortaya çıktı. Daha önce Java ve Sumatra için yollanan 6.ve7.Avustralya Tümenlerini İngilizler Rangoon'a göndermek istediler. Avustralya hükümeti ise bu isteğe karşı çıktı. Müttefiklerin başka cephelerde uğradığı yenilgileri öne sürerek askerlerini yeni bir maceraya sürüklemek istemediklerini bildirdiler. Avustralyalılar herşeyden önce ülkelerini savunmak istiyorlardı. Japonya'ya karşı girişilecek herhangi bir savaşta Avustralya'nın üs olarak kullanılacağından emin oldukları için hiç olmazsa bu büyük toprak parçasını korumak istiyorlardı. Bu nedenle askerlerini Birmanya'ya göndermek istemediler.

Japon piyadeleri engel tanımadan ilerliyorlardı

Avustralya başbakanı Curtin.

24 Şubat günü Birmanya'daki harekatlar Hindistan'daki komutanlığa bağlandı. Bu komutanlığın başına ise Sir Archibald Wavell atanmıştı. Birmanya harekatlarıyla da General Sir Harold Alexander görevlendirildi.

Ragoon'da bulunan 17.Hint-İngiliz Tümeninden geri kalanlar ile 200 kilometre kadar kuzeyde savaşan 1. Birmanya Tümeni arasında büyük bir boşluk vardı. Bu boşluğada Japonlar sizmağa başlamışlardı. General Alex ander başkentin boşaltılmasına ve burada bulunan rafinerilerin havaya uçurulmasına karar verdi. Irraouaddi vadisinden geçerek kuzeye doğru yöneldi. Kuvvetlerini General Sir William Slim komutasında birleştirdi

Amacı Yenangyaung petrol kuyularını korumaktı. Bunun için Amerikalı komutan General Joseph Stilwell komutasında Birmanya'ya geçen 5. ve 6. Çin ordularına güveniyordu. Ancak Çinlilerin taktik ve malzeme bakımından kimseye benzemeyen bir anlayışları vardı. General Alexander anılarında şöyle bir olaydan söz eder:

"Mandalay savaşından önce cepheyi ziyaret ettim ve 5. Ordunun toplarını ne denli iyi kamufle ettiğimi gördüm. Japonlar uzaktan görünmeğe başlayınca cepheyi yeniden ziyaret ettim ve şaşkına döndüm. Tüm toplar kaybolmuştu.

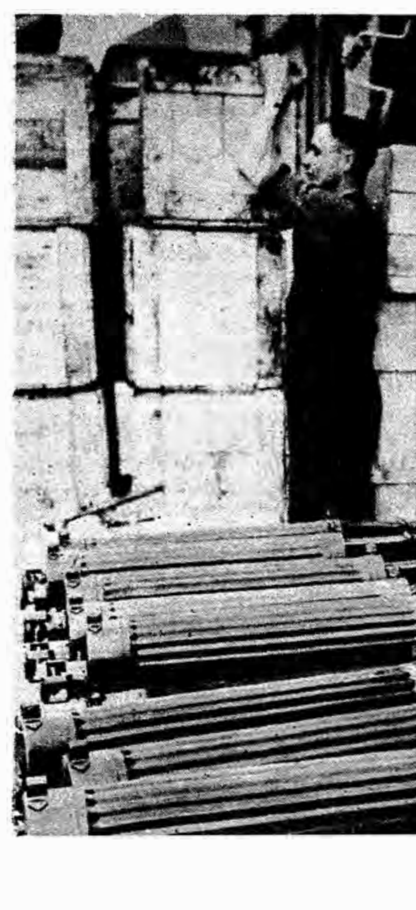
"Neler olup bittiğini komutanlarına sordum. Silahlarını emniyet altına aldığını söyledi.

"-Peki savaşa katılmayacaklar mı?

"-Hayır.

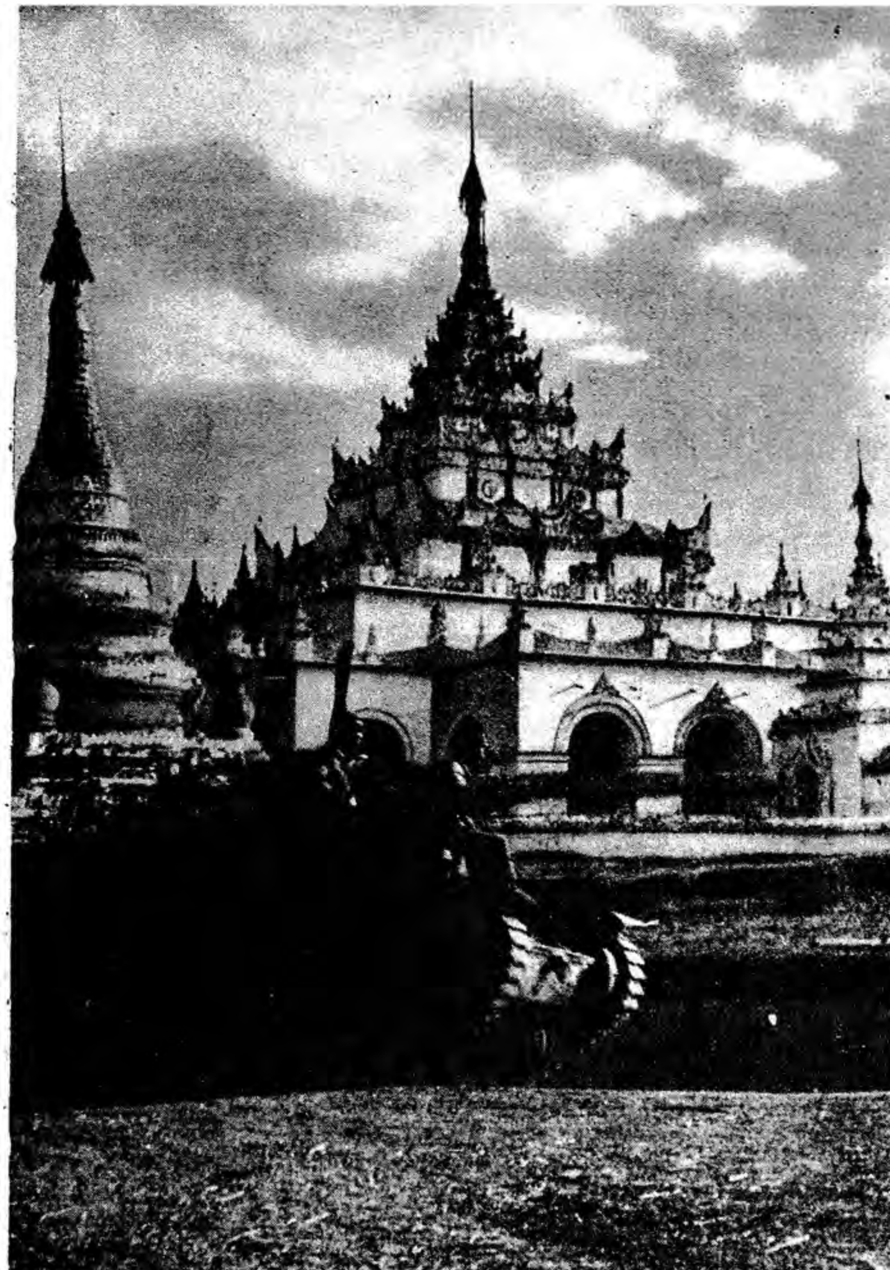
"-Peki o halde ne işe yararlar bunlar?

"- Generalim 5 Ordu harekat toplarına sahip tek ordudur. bu araçları kaybetmeğe hiç niyetim yok. Yoksa 5. Ordu bu üstünlüğünü yitirir."

Japon tankları bir Birmanya kentine girerlerken.

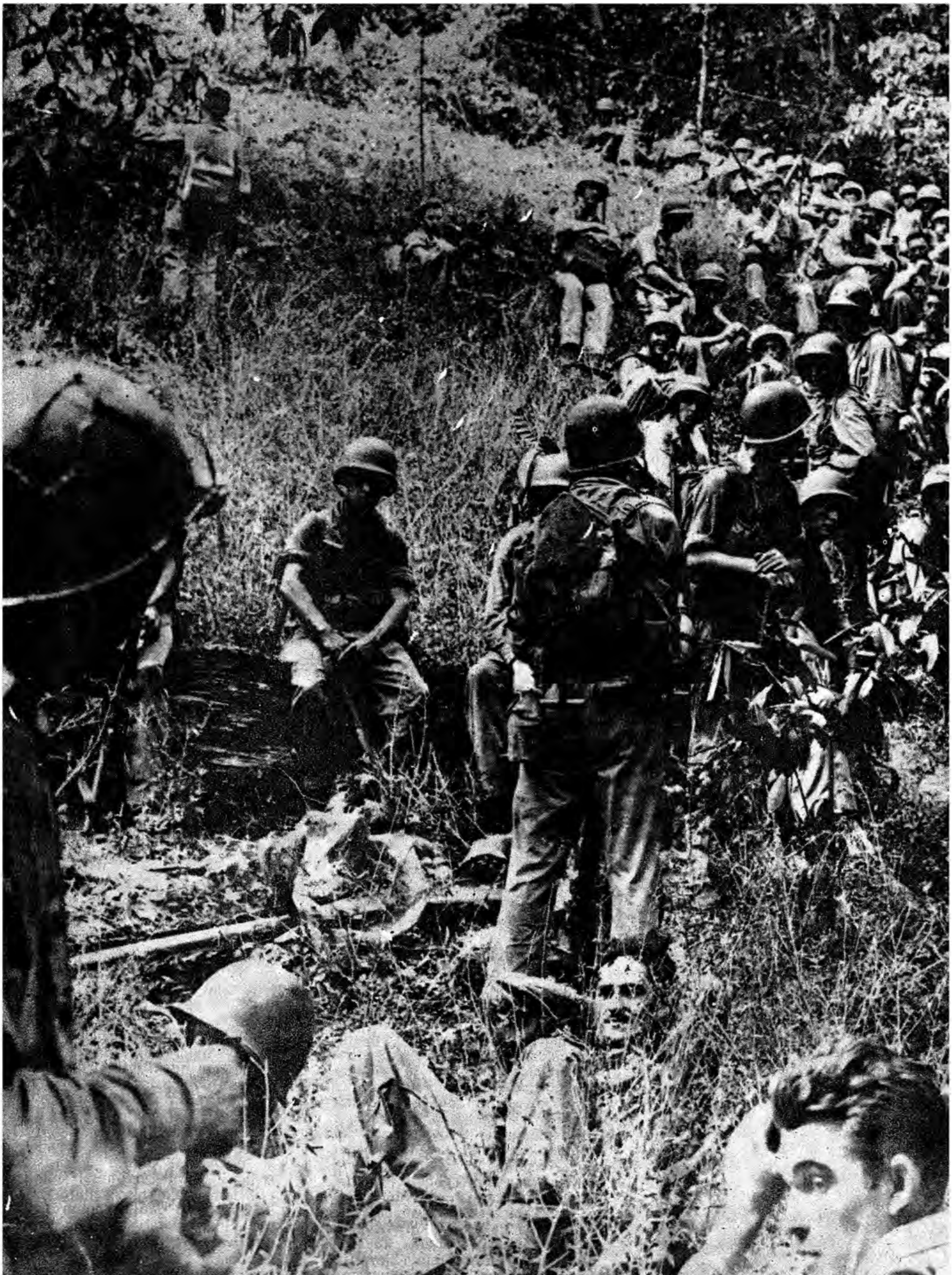

Bu koşullar altında Yukarı Birmanya'da Aşağı Birmanya gibi savunulamaz duruma girmişti. Üstelik 15.Japon Ordusu ağır baskısının yanı sıra hava akınlarından da yararlanıyordu. İngilizlerle Çinlilerin yapacakları birşey yoktu. Bu nedenle geri çekilmek ve Rangoon'da yapıldığı gibi Yenangyaung'da da petrol kuyularını havaya uçurmak gerekiyordu. 29 Nisan günü 5.Çin Ordusunu sınırın öte yakasına atan Japonların sağ kolu Lashio'yu işgal etti. Alexander'in sol yanı açığa çıkınca Mandalay'ı boşaltmak ve Irraouaddi-Chindwin yoluyla Hindistan'a zorlu bir biçimde geri çekilmek durumunda kaldı. Muson mevsimi geçtikten sonra küçük kuvvetli Manipur eyaletinde rahat bir nefes aldı. Ama çok sayıda malzeme yitirmişti.

Japonlar bu işgali Andaman adasını da ele geçirerek bitirdiler. Port Blair ise kendileri için eşi bulunmaz türden bir limandı.

Bu arada Nagumo'nun filosu amfibik harekatlara başladı. 20 Ocata filoya bağlı uçaklar Nouvelle-Bretagne adasındaki Rabaul'u bombaladılar. Böylece Japonlar Güney batı Pasifik'te stratejik bir noktayı ele geçirdiler. Hem yeni Gine hem de Salomon adaları doğrultusunda harekatlarda bulunma olasılığını elde ettiler. Amiral Nagumo 19 Şubat'ta Avustralya'nın kuzeyinde bulunan Port Darwin limanına saldırdı ve bir düzine kargo gemisini batırdı. Birkaç gün sonra Java'nın güneyinden geçmesi için bir emir aldı. Görevi Japonların istilası sırasında herhangi bir boşaltmayı önlemekti. 3 ila 5

Japonlar tarafından esir edilen bir İngiliz askerinin üzeri aranıyor

Mart tarihleri arasında Tjilatjap limanını kendisine hedef olarak seçti ve 3 destroyer ile 17 düşman nakliye gemisini batırdı. 26 Mart'ta ise Amiral Kendo ile birlikte Colombo'ya karşı sürpriz bir saldırıda bulunmak amacıyla Kendari limanından ayrıldı.

O gün filoda bulunan beş uçak gemisinde toplam olarak 300 uçak sıralanmıştı. Ayrıca 8'er adet 356 mm'lik toplarla döşenmiş "Kendo" sınıfından 4 ağır kruvazör, 2 ağır kruvazör, 1 hafif kruvazör ve 8 destroyer daha vardı.

Onların yanı sıra Amiral Ozawa "Ryujo" hafif uçak gemisi, 6 kruvazör ve 8 torpidobotlaBengal Körfezin de bir harekata girişecekti. bu saldırı hazırlıkları İngilizlerin gözünden kaçmamıştı. Japonların Hint Okyanusunu elegeçirmek amacıyla bu tür işlere girip girmediklerini merak etmeğe başlamışlardı. Kuşkuları artmıştı.

Malezya'dan gelen ilk kötü haberler sonucunda, Japonlar Süveyş yoluyla açılmalarını önlemek için Sir dudley Pound Seylan önlerinde önlem almıştı. Japonların batıya doğru yayılmalarını engellemek için kurulan bu filonun başına da Amiral sir James Somerville getirilmişti.

Kondo ve Ozawa Kendari'den ayrılırlarken, *"Doğu Filosu"* olarak isimlendirilen İngilizlerin bu filosu şöyle kurulmuştu:

__3 uçak gemisi: "İndomitable", "Formideble" ve "Hermes"

__5 kruvazör: "Warspite" ve toplam olarak 40 adet 381 mm'lik toplarla güçlendirilmiş "Resolution" tipi 4 gemi

__2 ağır kruvazör,

__5 hafif kruvazör (1'i Hollandalıların)

__16 destroyer,

__7 denizaltı (2'si Hollandalıların)

Amiral Sommerville'e verilen emirde yapısının gereği saldırgan hareketlerden kaçınması öğütlenmişti. Yalnızca dikkatli olacak ve verilecek emirleri bekleyecekti:

"Eğer Japonlar Seylan'ı ele geçirirlerse durum çok tehlikeli olacak, ama Orta Doğu ile bağlantımız kesilmeyecektir. Eğer Japonlar Seylan'ı elegeçirirlerse ve doğu filosunun önemli bir kısmını da tahrip ederlerse...İşte o zaman durum vahimleşecektir."

Ancak Japonlar fazla saldırgan davranmadılar Colombo ve Trincomalee limanlarını bombalamakla yetindiler.

5 Nisan günü Colombo'ya yapılan bombardıman üzerine "Cornwall" ve *"Dorstshire"* ağır kruvazörleri limanı terkettiler. Ama 80 adet uçağın saldırısına uğraşınca sulara gömüldüler. 9 Nisan günü *"Trincomalee'*nin doğu kıyısından ayrılan *"Hermes"* de yanında bulunan Avustralya destroyeri *"Vampire* ile birlikte saldırıya uğradı. İkisi battılar Öte yandan Amiral Ozawa körfeze yaptığı baskın sonucunda toplam oarak 112 bin 312 tonluk 23 adet düşman ticaret gemisini batırdı. Kruvazörlerinin başına gelenden sonra mürettebatını toplamağa giden Amiral Sommerville'i Nagumo kaçtı sanıp aramalarını durdurdu.

7 Nisan günü Donanma Komutanlığından gelen bir emir üzerine Ceylan'ı terk edip Maldiv takımadalarından biri olan Addou atolu ya da öteki adıyla "T Limanına" doğru yöneldi. Ancak burasının savunma olanaklarının güçlü olmadığını gören Sommerville geri çekilmesini sürdürdü ve Afrika'nın doğu kıyılarında ve Mombasa'da yakınlarında bulunan Kilindini'ye demir attı. bu arada Amiral Layton Japonların Hint Okyanusundan çekildiklerini haber verdi.

Böylece General Tojo iktidarı eline geçirdiğinden beri gözünü diktiği Güney Doğu Asya'yı elegeçirmiş oluyordu. Bu bölümü bitirdiğimiz tarih olan 22 Nisan 1942'de (Seylan'a saldıran filonun Kuze'ye yeni harekatlara katılmak için dönüşü)Japonların denizdeki kayıpları 5 torpido, 8 denizaltı ve 50 bin tonluk ticaret gemisi idi. Bu harekatlar sırasında Japonlar 10 bin ölü ve 4 bin yaralı vemişlerdir.

Japonların Hint Okyanusu'na doğru açılmaları Madagaskar ve Diego-Suarez arası sorununu güncelleştirmiş stratejik önemi olan bu adanın Fransızlar tarafından Japonlara teslim edilmesi müttefiklerin hiç işine gelmiyordu. 5 Mayıs günü yapılan bir çıkartma sonucunda İngilizler adanın hakimi oldular. Ama Tokyo'nun Hint Okyanusundan çıkıp Süveyş önlerine gelmek gibi bir niyeti olmadığı için boşu boşuna yapılmış bir çıkartma idi bu....

DALGALAR TERSİNE VURURSA EL-ALAMEYN

Alman topçuları 88 milimetrelik bir tanksavar topunu dolduruyorlar.

1942 yılının 25 Haziranında, Orta Doğu Kara Kuvvetleri Komutanı General Sir Claude Auchinleck, 8. Ordu'nun komutasını Tümgeneral Neil Ritchie'den devraldı. Aslında. Sir Auchinleck aynı yılın Şubat ayında, General Ritchie'nin bir ordu komutası gibi tehlikeli bir görevi üstlenemeyecek nitelikte olduğunu söylerken pek de öyle yanılıyor sayılmazdı. Nitekim, daha sonraları Başbakan Churchill'de, işin daha başından, Gazala savaşları sırasında Sir Auchinleck'in bu ordunun komutasını üstlenmesinin, durumun İngilizler lehine daha ivedi gelişmeler gösterabilmiş olacağına dağinmiştir. Ne var ki Orta Doğu Ordusu Komutanlığının görev ve sorumluluk alanı çok genişti. Her ne kadar, daha Wavell döneminde Doğu Afrika'nın savunma ve denetimi bu ordunun ve dolayısıyla komutanın sorumluluğundan çıkartılmışsa da tarafsız bir devlet olan Türkiye'nin desteklenmesi, kuzeyden gelebilecek saldırılara karşı Basra Körfezi ve çevresindeki zengin petrol alanlarının korunması, Kafkaslardan inecek her türlü tehlikenin göğüslenmesi gibi önemli görev ve sorumluluklar hala bu ordunun üzerindeydi. Üstelik Sir Auchinleck, Almanların Sovyetler Birliği'nde saldırısının başlamasından sonra bütün bir kış, askerlik yaşamının en tehlikeli günlerini Kafkaslardan gelen ve gelebilecek tehlikeleri önlemekle geçirmişti.

Bunun yanısıra, Auchinleck bir yandan fiilen çarpışan bir ordunun komutanlığını üstlenirken, öte yandan da Orta Doğu Ordunun genel kurmaylığını yürütmekteydi. Bu, ne kendinden önceki komutanların yüklendiği ne de sonra gelecek olanların yüklenecekleri bir sorumluluktu.

Bilgilerinin ışığında Sir Auchinleck, 8. Ordu'nun kesin yenilgisiyle

sonuçlanması mümkün bir savaşın içine girme tehlikesini hiç bir şekilde göze almamak, ancak bununla birlik te, Basra Körfezi ve yöresini Rommel'in saldırıları karşısında, her ne bahasına olursa olsun gerilemeden savunmak gerektiğini de biliyordu.

Komutayı devraldıktan sonra yaptığı ilk iş Ritchie'nin ölüm-kalım savaşı vermek için aldığı kararı ve yaptığı planı değiştirmek oldu. Ritchie planında kesin savaşı Merş-i Matruh'ta vermeyi öngörmekteydi. Oysa Sir Auchinleck, tam tersini yaparak El Alameyn'e geri çekildi. Böylelikle hem ordusunu dinlendiriyor hem de kesin bir savaş için gerekli olan hazırlıklarını tamamlayabiliyordu. Ama Rommel, Auchinlack'ın göreve başlamasının ertesi günü İngilizleri vurdu. Nitekim, Ritchie'nin yanlış planının uygulanmasını zorunlu kılan Merş-i Matruh savaşı (26-28 Haziran 1942) İngilizler'e yenil gi buna karşılık çöl savaşlarında pişen Almanlar'a moral getirdi. Bu savaştan sonra Almanlar'ın moralleri savaş tarihinin en yüksek noktasına çıkmış oluyordu. Rommel'in uyguladığı başarılı bir taktik, İngilizlerin komuta zinciri arasındaki haber leşmenin yetersizliğinden de yararlanarak, İngiliz birliklerinin birbirlerinden kopmalarına, yenilmiş ve sarılmış bir ordu durumunda oldukları hissine kapılmalarına yol açtı. Yenilginin kesinleştiğinin farkına var dığı anda Sir Auchinlack, orduya hemen El Alameyn'e çekilme emrini verdi. Artık, El Alameyn kıyıları ile dar Katarra bölgesi arasında, iki ordu amansızca yarışıyorlardı. İngilizler dağınık birliklerine ve haberleş medeki yetersizliklerine karşın, emri yerine getirmek için çekiliyorlar, buna karşılık 'Çöl Tilkisi'nin Almanları, bütün hız ve hınçlarıyla İngilizle ri temizlemeye çalışıyorlardı.

Sonunda bu amansız yarışı İngilizler kazandılar. Ama 8. Ordu'nun bu başarısına karşın görünüş gene de iç açıcı de ğildi. Hatta Auchinlack ın kendi sözleriyle: 'bir felaketin burnunun dibindeydik!' Komutan daha sonra anılarını yazarken: 'Hiç kimse, bu ordunun kısa zamanda toparlanabileceğini ve Rommel'i yenerek Mısır'ı kurtarabileceğini söyle yemezdi' diyecektir. Şimdi Auchinlack'ın üzerine korkunç bir sınavın sorumluluğu vardı: yenik bir orduyu toparlamak ve yitmiş bir savaşı yeniden verip kazanmak...

Arkasında yenilgi ezikliği ve hatta panik içinde bir Mısır vardı. Askerleriyle yaptığı bir konuşmada: 'düşman artık gücünün son sınırlarına ulaşmıştır. Üstelik, bizim yenilmiş, bitmiş bir ordu olduğumuz düşüncesine de kapılmıştır... Mısır'ı bir blöfle alabileceğini düşünmektedir. ona gereken dersi vermeliyiz' der.

Aslında bu askeri yönden çok başarılı ve yerinde bir düşünceydi. Gerçekten de Rommel büyük bir hata işlemiş ve Tobruk'un ardından Malta'yı da kesmemekle korkunç bir kumarı göze almıştı. Çünkü, askerlerini olağanüstü bir hızla yürütüp Delta'yı tutamazsa, bir yandan İngilizlerin Malta'daki çalışmaları ve etkinlikleri öte yandan da kendi ulaştırma sisteminin yetersizliği yüzünden ordusu hem destek hem de gereksinimlerinin karşılanması yönlerinden büyük dertler içine düşecek ti. Bütün bunları gözönünde bulunduran Rommel, Merş-i Matruh savaşından üç gün sonra, 1 Temmuz 1942'de El-Alameyn'deki İngiliz 8. Ordusu'na saldırmak zorunda kaldı.

El-Alameyn'de 1942 yılı Temmuzu ile Kasımı arasındaki savaşlar arasında kesin bir bütünlük görülür. Bu savaşın yazgısı, Ağustos ortalarında İngiliz ordusundaki iki değişiklikten sonra değişmiştir. Bu tarihte, Sir Auchinleck görevlerinden alınmış ve Orta Doğu Komutanlığına General Sir Harold Alexander, 8. Ordu komutanlığınaysa Tümgeneral B.L.Montgomery getirildi.

El-Alameyn'deki ilk savaş 1942 yılının 1-26 temmuz günleri arasında verildi. İlginçti bu savaş. Önce Rommel saldırmış ancak hataya düştüğünden saldırı sırası İngilizlere geçivermişti. Ardından Sir Auchinleck'te aynı türden bir hataya düş - mekten kurtulamadı. Bu dönemi 31 Ağustos 3 Eylül tarihleri arasında sürenAlem Halfa Savaşı izledi. Bu Rommel'in gerçekçilikten uzak oldu ğu kadar, başarısız da kalan ikinci saldırısıydı. Ardından İngilizlerin güç lü ve zinde kuvvetlerle giriştikleri ve kazandıkları zaferden sonra Rommel'i Mısır'dan atmayı da başardıkları son savaş geldi. ikinci El-Alameyn Savaşı diye adlandırılan ve 23 Ekim-4 Kasım tarihleri arasında verilen bu savaş diğer bir deyişle Montgomery'nin zaferiydi de...

El-Alameyn savaş alanının doğal engebelerinden yalnızca iki bayır dizisisavaşı etkileyebilecek niteliktey ti ve etkiledi de. Bu bayırlar doğu batı doğrultusunda ilerliyorlardı: Ruvesyat bayırı ve daha güney ve doğu'da Elam Halfa Bayırı... Bunlar, kıyı ile Katarra Alçaltısı arasında kalan bölgede verilecek savaşların taktik bakımından kilit noktalarını oluşturuyorlardı. Aralarında kalan bölge tam anlamıyla bir boyun gibiydi ve İngilizler, El-Alameyn savaşlarının daha ilk günlerinde bu boynu ellerine geçirmeyi başardılar. Ama daha sonraki denemelerde ellerinde tutamadılar? Savaş boyunca hiçbir zaman bu boyun kesinlikle İngilizlerin ellerine geçemedi demek daha yerinde olur. Savaşın hemen başlarında Auchinleck burayı tutmayı denediyse de askerlerinin sayısal yetersizliği yüzünden başaramadı. Daha sonra kendisi ve yerine geçen Montgomery'de Romel'i tuza ğa düşürebilmek için çeşitli denemeler yaptılarsa da kesin bir başarı kazanamadılar.

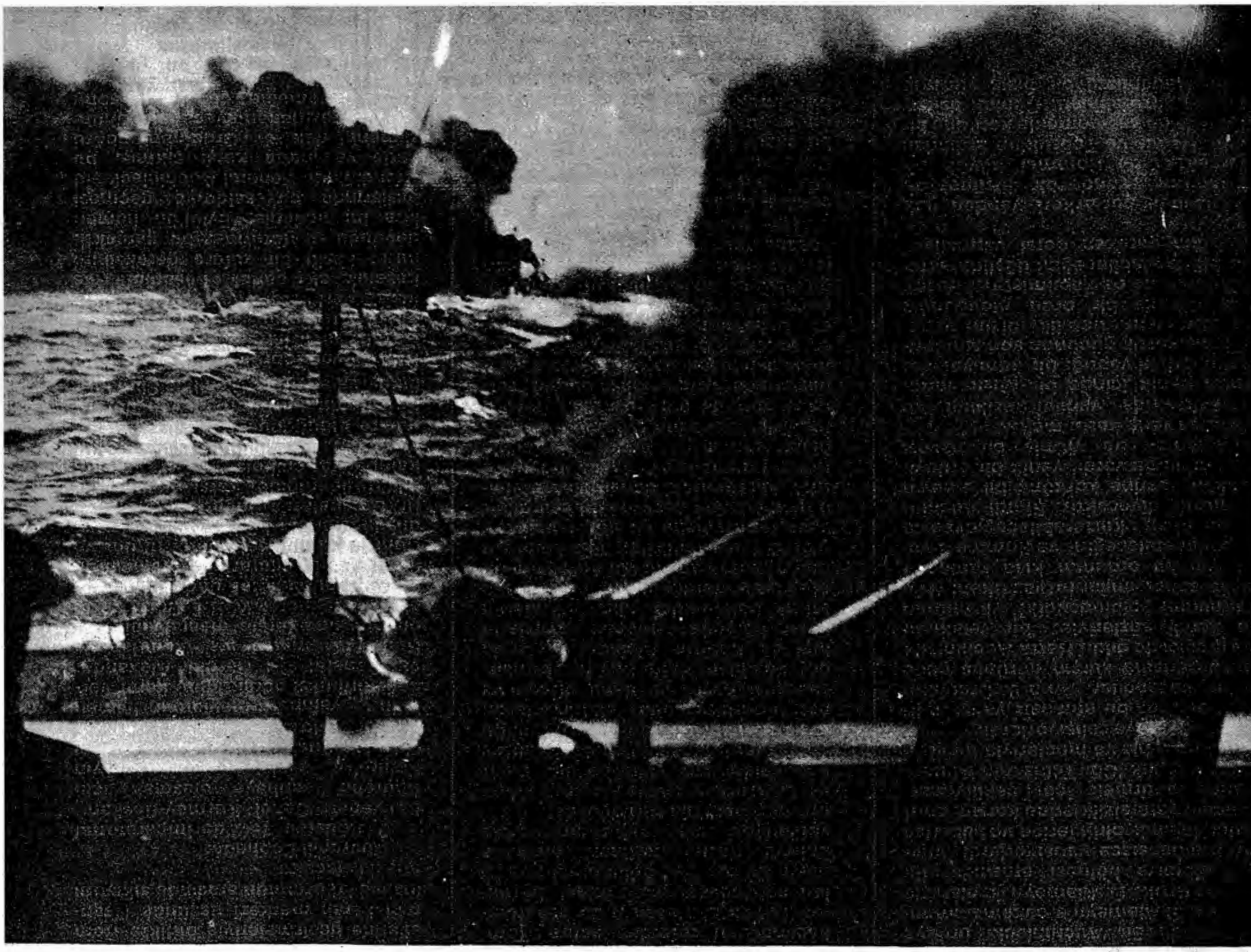
Her ne kadar Rommel'in geri çekilmesi sağlanamadıysa, Birinci El-Alameyn Savaşı Mısır ve Orta Doğu'nun kurtuluşunu sağlamıştır. bu yüzden de İkinci Dünya Savaşı' nın en etkili sonuçsal savaşlarından biri olarak tanımlanmaktadır.

27 Temmuzda İngiliz komutanları durumu görüşmek için toplandıklarında Dorman Smith, yedek ve destek kuvvetlerining elmesi olasılığında bile Rommel'in yeni bir saldırıya geçmesinin tam anlamıyla kumar olacağı görüşünü ileri sürdü. bu görüş diğer subaylarla birlikte Auchinleck tarafından da onaylandı. Sir Auchinleck ise Eylül ayında bir saldırıya geçmek için çeşitli tasarılar da bulunuyordu.

Bütün bunlar olup biterken, İngiliz ve Amerikan hükümetleri de çok önemli bir stratejik karar alıyorlardı. Askeri yönden çeşitli sakıncaları olduğundan Müttefikler, 1942 yılı yazında çok daha değişik bir bölgeye Fransız Kuzey Afrikası'na saldırmaya karar vermişlerdi. Üstelik, Müttefik Kuvvetlerin rahatça çıkart ma yapabilmelerini sağlamak için, Kuzey Afrika, 8. Ordu tarafından temizlenecek ve denetlenecekti. Bu sefer, bir yandan Akdeniz'in deniz ulaşımını yeniden açacak, bir yandan da bir ikinci cephenin açılmasıyla Stalin'i rahatlatacaktı. Hem başarısızlığa uğraması olasılığı da pek öyle fazla değildi. Saldırının sonbahar başlarında başlatılması da kararlaştırılmıştı. Kararın veriliş tarihi, Auchinleck'in Rommel'in saldırısını önlemesinden hemen sonra, 24 Temmuz'du. Aslında düşünülen şey çöl savaşlarının gerçek ve kesin dönüm noktasını oluşturacaktı. Çün kü Müttefiklerin tunus ve Cezayir'i ellerine geçirmeleriyle birlikte Rom mel kendi merkezi üssünde (Trablus) ve iki ordunun arasında sıkıştırıl mış da olacaktı.

Churchill Cephede:'

3 Ağustos 1942'de İmparatorluk Kuvvetleri Genel Kurmay Başkanı, Churchill cepheye ulaşmak için Kahire'ye ayak basıyordu. Ayın 6'sında Auchinleck'in karargahını ziyaret ettikten hemen sonra, generalin ve yakın kurmaylarının hemen değiştirilmesi gerektiğine karar verdi. General Sir Harold Alexander Genel Kurmay'a ve kanıtlanmış olmamasına karşın efsanevi bir ünü olan Tuğgeneral W.H.E.Gotta'da 8. Ordu komutanlığına getirildiler. Kuşkusuz ki bu karar ve atamalarda Cuhrchill'in kişisel politik tutum ve düşüncelerinin büyük etkisi olmuştu. Bu sıralarda, İngiltere'de Churchill'in liderliğine karşı yoğun bir kampanya açılmış ve ara seçim sonuçları, hükümetin desteğini yitir mekte olduğunu ortaya koymuştu. Bir süredir kurtulunamayan dertler ülkeyi sarsıyordu. Özellikle Singapur Burma ve Tobruk'un düşüşleri ve Gazalla savaşlarındaki yenilgiler tep kileri arttırıyordu. Churchill'in kendi kişisel yerini koruması için ivedilikle kazanılacak parlak başarılara ve hatta kesin bir zafere gereksinim duyduğu su götürmez bir gerçekti. İşte bu nedenle, Eylül'ün hemen başlarında bir saldırıya geçmesi istendiğinde General Auchinleck şid detle ve inatla karşı çıkmış, bu zamana dek 8. Ordu'nun doğru dürüst hazırlanamayacağını Churc hill'e söylemekle de kendi sonu hazırlamıştı.

İngiliz kurvazörü Kleopatra Malta'ya götürdüğü bir konvoyon saldırıya uğraması üzerine top ateşi açarken.

Churchill, Orta Doğu Ordusu'nun yeni Genel Kurmay Başkanı'na görevi verdiği gün şöyle diyordu: 'ilk ve temel amacınız, Rommel'i emrindeki Alman İtalyan birliklerini kıstırıp yok etmektir!'

Yeni komutan, Almanların Rusya saldırılarının 24 Temmuzda Don kıyısından Kafkaslara doğru ilerlerken durduğunu görünce rahatladı. Üstelik bu dönemde Irak ve İran'da da yeni komutanlıklar kurulmuştu. Artık, çok geniş ve zengin bir bölgenin tüm olanakları, do ğal ya da yapılmış kaynakları kesinlikle Mısır için kullanılabilecekti. Bu kaynaklardan, düşmanı pek önemsememek hatasına düşen Alman İtalyan birlikleriyle savaşmak ve onları yok etmek gibi tek ve kesin bir amaç içi yararlanılacaktı. Bu da durumu İngilizlerin lehine çeviriyordu.

Bu tarihten sonra Alexander'in bütün çabası, 8. Ordu'yu desteklemek yönünde oldu. Ne var ki Ağustos'un 7'sinde Gott, Kahire'ye gitmekte olduğu uçağın düşürülmesi sonunda öldü. Yerine tümgeneral Montgomery atandı. Montgomery efsanevi bir ekzantriklik ve acımasız bir profesyonellikten yanaydı. Buna karşılık, o güne dek çöl savaşına katılmış değildi. Üstelik, 1940 yılından beri de ne büyük bir kuvvete komuta etmiş ne de zırhlı birliklerle ilgilenmişti. Ama, olağanüstü bir zeka, büyük bir gerçekçilik ve son derece yerinde değerlendirmeleriyle bütün bu engellerin üstesinden gele bilmeyi başardı. Çok karmaşık planları, sanki çok basitmişlercesine bir rahatlık içinde yerine getirebiliyordu. Nitekim 1942 Ağustosunda işleri devraldıktan hemen sonra durumunu da oldukça güçlendirdi.

Üstlendiği ilk iş, yakında başlayacağı öğrenilen yeni Alman saldırısına karşı hazırlıkları pekiştirmek oldu. O da tıpkı kendisinden önceki komutanlar gibi, bir yandan güney kanatlarında tellerle çevrili savunma bölgeleri hazırlarken, öte yandan da asıl kuvvetlerini zaten hazır durumdaki mayınlı alanlarda toplamak yolunu seçti. Elam Halfa'yı güçlendirmek için 44. Tümen'i bölgeye kaydırttı. Plan bakımından Auchinleck'i andırmakla birlikte, savaş sistem ve yöntemlerinin onunkinden çok farklı olduğu görülüyordu. 8. ordunun gerçek gücünü denetlediği gibi, en küçük birliklere kadar tek tek dolaşıp askerlerin sorunlarıyla ilgileniyor ve çözümler getiriyordu. Bunu yaparken de ağzından düşürmediği bir söz kullanıyordu: 'tam bir ordu savaşı vereceğiz!

Montgomery'nin düşüncesine göre Alman saldırıları karşısında açık bir savaşa girmektense, taktik alanındaki uygulamaları yeğlemek yerinde olacaktı.

Rommel'in beklenen saldırısı 31 Ağustos sabahı başladı. Aslında bu tıpkı Dorman Smith'in öngördüğü gibi, fazla başarı şansı olmayan bir kumardan başka birşey değildi. İngilizlerin 767 tankına karşılık Rom

mel'in elinde yalnızca 203 tank vardı; hem kendisi hem de kurmaylarının önemli bir bölümü hastaydılar; üstelik ordusunun yakıtı o denli azdı ki, askerler ve araçlar Elam Halfa Bayırını doğudan dolaşıp geçemedik lerinden en tehlikeli yolları seçmek zorunda kalıyorlardı. Bütün bu olgular birleşince, dört gün boyunca hem de yoğun bir hava saldırısı altında, İngiliz savunma hatlarını yarmaya çalışan Rommel sonunda yavaşça çekilmek zorunda kaldı. Yeni Zellan da Tümeninin Rommel'in kaçış yolunu kesip onu yok etmek için giriştiği bir karşı saldırıysa 8. Ordu için artık olağan duruma gelen haberleşme yetersizlikleri yüzünden başarıya ulaşmadan durduruldu. Bu başarısızlık dışında Montgomery, ilk savaş sınavını başarıyla vermiş sayılırdı. Artık kendi saldırısını hazırlamakta serbestti...

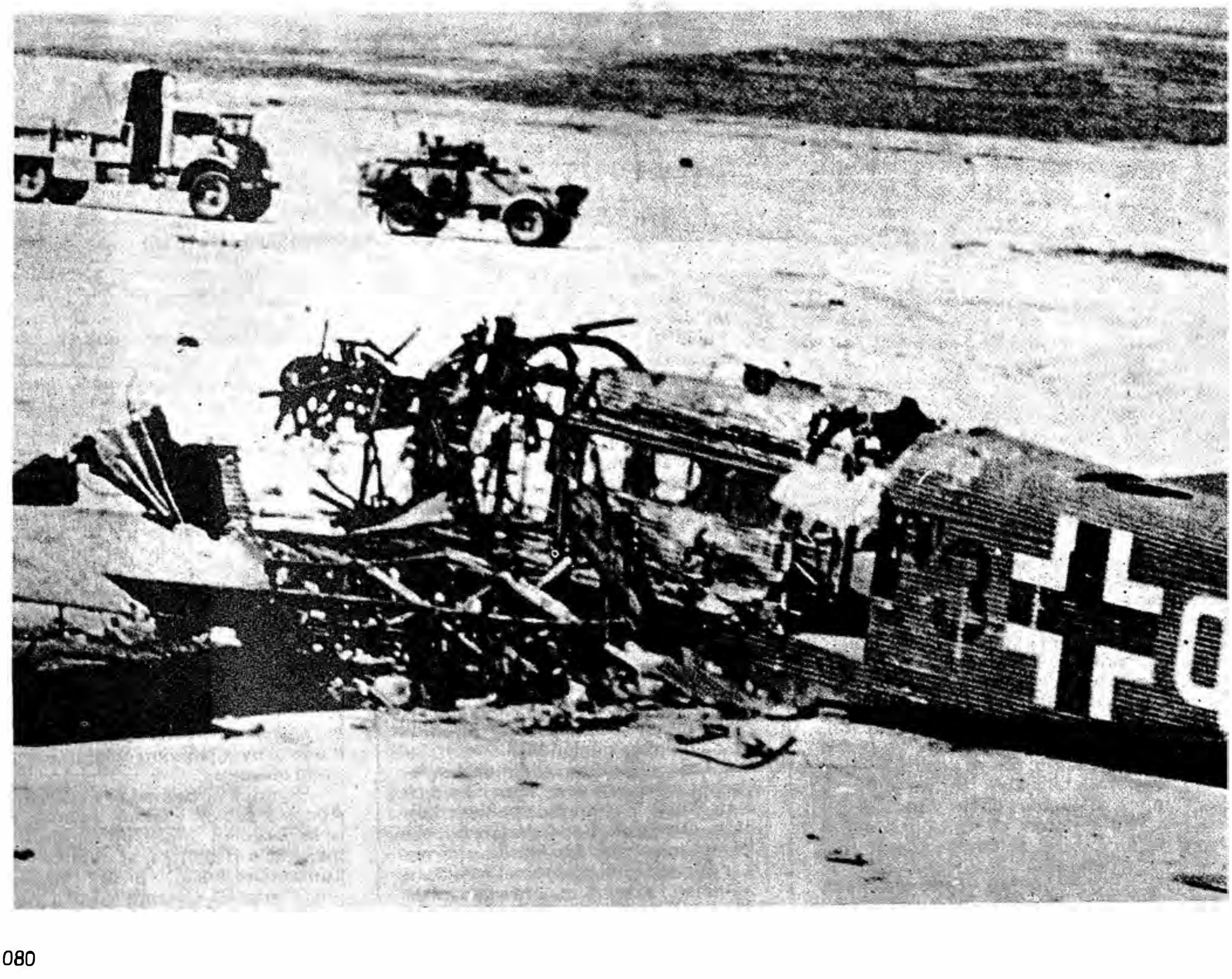
Tıpkı Auchinleck gibi Alexander de Başbakan tarafından bir erken saldırıya kalkması konusunda yoğun baskı altında tutuldu. Ama hem o hem de Montgomery, yeni ve yıpranmamış komutanlar oldukların dan buna şiddetle karşı çıkıp reddedebildiler. Çünkü Auchinleck gibi onlar da 8. Ordu'nun bu tür bir saldırıya geçmesinden önce, olağanüstü rakamlara ulaşacak destek ve onarım harcamaları yapılması gerektiğini ve ordunun eğitiminin de reformize edilmesinin şart olduğunu çok iyi biliyorlardı. Nitekim, İkinci El-Alameyn Savaşı'nın başlangıç tarihi olan 23 Ekim Churchill'in istediğinden çok geç bir zamandı ama, o günlerde bile 8.Ordunun Alman standartlarında bir eğitim ve donanımı olduğu gene de söylenemezdi.

İngiliz ordusunda topçular ve zırhlı birliklerle piyadelerin uyum sağlayamamaları artık kronik bir sorun olmuş çıkmıştı. Çünkü daha barış zamanındaki eğitim çalışmalarında bile İngilizler, iki grubu ayrı olarak değerlendiriyor ve piyadelerin çalışmalarıyla örneğin tank savaşının temel ilkelerini birleştirmiyorlardı. Montgomery ve kurmayları, yepyeni bir çalışma ortaya koydular. Böylelikle tankları destekleyecek bir piyade kolu oluşturuluyor ve tank savaşının sona ermesinden sonra bunlar, kaçan düşmanları izlemek için çok yararlı oluyorlardı. Bu iş birliğinin gerçekleştirilmesi tek bir komutanın denetimine verildi ve son derece gizli tutuldu. Artık zırhlı birliklerle piyadeler arasındaki işbirliğinin kesilmesini sağlayabilecek (ya da bu hataya yol açabilecek) bir tek yetkili vardı o da ordu komutanının kendisinden başkası değildi. Ama İkinci El-Alameyn Savaşı'nın gidişi ve sonuçları, Mont gomery'nin bile bu kronik sorunu çözebilmek başarısını gösteremediğini kanıtlamaktadır.

İkinci El-Alameyn Savaşı:

Montgomery kendi saldırısının planını hazırlarken, çöl savaşında karşılaşacağı sonuçların aslında romanlarda rastlananlar türünden olduklarını görmekte degecikmedi.

Rommel, deniz ile katarra Alçaltısı arasında kalan kırk elli kilometrelik dar boğaz boyunca uzayıp giden bir savunma sistemi oluşturmuştu. Üstelik bu sistem kesikli değildi. Bu savunma sistemi Almanların 1917'de de kullandıkları gelenek sel bir savunmaydı. Bölge yeryer dikenli teller ve hatta beş altı kilometre kadar yaygınlaşan mayın larla korunuyordu. Üstelik, siperlerde ya da statejik noktalarda Alman ve İtalyan piyadeleri da mevzilenmiş lerdi. Üstelik, savunma hatlarının

yakınlarında bir de Panzer birliği mevzilenmişti. Bu Batı Cephesi sorununa karşılık, Montgomery de tam bir Batı Cephesi yanıtı buldu. Yoğun hava desteğindeki İngiliz piyadeleri saldırıya geçtiler. Uçakların attıkları bombalar Alman savunma hatlarında gedikler açarken bir yandan da ön ve ard hatlar arasındaki bağlantıların kesinlikle kopmasına; kısacası düşmanın dağıtılmasına yol açıyordu. Bu arada, zırhlı araçlara bindirilen özel piyade birlikleri (10.Alay) yaratılan boşluklardan içeri sızıyor ve Panzerleri yok etme savaşına giriyorlardı. Montgomery bu arada, 8. Ordu'nun eğitim düzeyi ve yeteneğinin Panzerlerle açık alanda girişilecek bir savaşı tehlikeye sokacak düzeyde ve yetersiz olduğunu da farketti. Bu yüzden de planını daha açık ve belirgin olacak şekilde yeniden düzenledi. Ordusunun panzerlerle çevrilmiş bir alanda kapanıp kalmasını önlemek için,düşman hatlarında açılan boşluklardan

İtalyan askerleri İngiliz esirlerini bir esir kampına doğru götürüyorlar.

Akdeniz'i geçerken yara alıp çöl topraklarında düşen Rommel'in destek ve yardım uçaklarından birinin kalıntıları. Savaşın başlarında bu Junkers 52'ler Almanların en büyük üstünlükleriyken, sonraları hava üstünlüğü kesinlikle İngilizlerin eline geçmiştir.

Panzerlerin karşı saldırıya geçmelerini önlemeyi amaçladı. Bunu başarmak için de, kendi zırhlı araçlarının gedikleri savunmalarını emretti. Zırhlı araçların oluşturacakları savunma kalkanından yararlanacak olan piyadelerse, bunların ardına sığınarak ve parça parça çemberden çıkacaklardı. Montgomery bunu yaparken, piyadelerin saldırısı sırasında Panzerlerin kendi askerlerini korumak için gizlendiklerini yerlerden açığa çıkacaklarını ve böylelikle de ya İngiliz tanklarının ya da tank savar silahlarının hedefi olacaklarını da hesaplamıştı.

Savaşta iki tarafın ellerinde olan silahların dağılımlarıysa şöyleydi:

Silah	İngilizler	Alman-İtalyanlar
Tank	1.029	496
Tank-savar	1.451	850
Top	.908	500

Üstelik asker sayısı bakımından Montgomary'nin elindeki 85 piyade taburuna karşılık 31 Alman ve 40 İtalyan taburu savaşıyordu. Bunun anlamı, 195.000 kişilik İngiliz kuvvetleri karşısında yalnızca 100.000'den biraz fazla düşman piyadesinin bulunması demektir. Daha da ötesi, İngilizlerin tank-savar silahları, 8. Ordu'da ilk kez olmak koşuluyla devrin en geliştirilmiş türleriyle desteklenmiş durumdaydı. Tanklardan 252'siyse en az Alman tankları kadar geliştirilmiş olan Amerikan yapısı Sherman'lardı. İngilizlerin hava üstünlüğü ise kesindi ve hemen hemen tümüyle egemendi 8. Ordu bu konuda.

İkinci El-Alameyn Savaşı başlıca üç aşamadan oluştu. 23-25 Ekim arasındaki çarpışmalarda Almanların ana hatlarını ve kanatlarını birbirlerinden ayırmak planı başarı kazanamadı. Emir yerine getirip Almanların sol merkezini vurması gereken piyadeler bunu başaramadıkları gibi, Alman dış savunma hatlarında bütün güçlerini tüketip, savaş alanında kilitlenmiş gibi kalakaldılar.

Durumu gören Montgomery, önce 10. Alayı ardından da zırhlı tümenlerden birini savaş alanına sürdü. Ama zırhlı araçlar da Alman savunma hatları içinde takılıp kalmaktan kurtulamadılar. Üstelik, iki zırhlı tugayın varlıkları ortalığı kendi zararlarına karmakarışık etmekten de geri kalmamıştı.

Savaşın ikinci aşaması, 26-31 Ekim arasındaki bölümdür. Montgomery planını yeniden düzenlemişti Bu kez, İngiliz birlikleri, komutayı almak için Avusturya'daki hastane yatağından kalkıp gelen Rommel'in kuvvetlerine karşı tank-savar, ve uçak desteğiyle saldırıya geçtiler. Bu kez Alman İtalyan savunma hatları zorlanmış ve hatta yeryer gedikler bile vermişti. Rommel'in

Bir ağır top ateş sırasında.

İtalyan askerleri bir tanksavar topunu atışa hazırlıyorlar.

şelişinden sonra moralleri de yükselen İtilaf devletleri ordusu biraz toparlanır gibi oldu.

Savaşın üçüncü ve son bölümüyse 1-4 Kasım günleri arasında gelişti. Montgomery sabırla, yeni bir saldırı daha planlamıştı. Kanlı ve yoğun çatışmalar ve büyük kayıplardan sonra İngilizler bu kere başarıya ulaşabildiler. İngilizlerin bu çarpışmalarda yitirdikleri uçak ve insan sayısı, denilebilir ki Almanların toplam kaybından daha fazlaydı.

Savaşın sonu belli olmuştu. Hitler'den gelen bir dayanma emri ancak 24 saat uygulanabildi. Arkasından önce İtilaf Devletleri orduları ve kısa süre sonra da Panzer Ordusu geri çekilerek kaçmaya başladılar. Almanlar, kıyı boyunca batıya doğru çekiliyorlardı. Sonun başlangıcı gelmiş çatmıştı bile.

Aslında İkinci Alameyn Savaşının yazgısı, tıpkı 1917 savaşlarında olduğu gibi, iki tarafın da ellerindeki yedeklerin sayı ve nitelikleriyle bağlı olmuştur. Panzer Ordusu'nun İngilizler'e savaş boyunca büyük kayıplar verdirmelerine karşın, İngilizlerin kaynak üstünlükleri gene de azalmamış ve ezicliğini kesinlikle ortaya koymuştur. Ama gene de 8. Ordu'yu Almanları izleyerek bir yok etme savaşına zorlamaktan alakoyan şey de kuşkusuz ki İngilizlerin içinde bulundukları bitkinlik ve erişmişlikten başka hiçbir şey değildir.

Ama gene de Panzer Ordusu hemen hemen tümüyle yok edilmiştir: İtalyan piyadelerinin büyük bir bölümü tutsak edilmiş (26.000 kişi) ve Alman tank birliklerinden geriye yalnızca birkaç sağlam kalabilmişti.

İzlemeye geç çıkması nedeniyle İngilizler, Rommel ordusunun artıklarının yollarını kesmek ve onları yok etmek konularında başarısızlığa uğramışlardır. Rommel'in hatalı blöfüyle göze aldığı kumarı yitirmesi, bir anlamda da İngilizlerin Montgomery'nin kişiliğinde aradıkları komutanı bulmalarından ötürüdür.

Bütün bunlar olup biterken 8 Kasım günü İngiliz Amerikan ortak kuvvetleri Kuzey Afrika çıkartmasını gerçekleştirdiler. Rommel o güne değin anılarında şunları yazar: 'Müttefiklerin Kuzey Afrika'ya çıkmaları, Afrika ordumuzun sonudur!

Birinci El-Alameyn Savaşı'nda İngiliz ordusu, daha önceki savaşların, özellikle Gazalla savaşlarının kılıç ortaklarından oluşuyordu. Bu kuvveterin içinde; 1. Güney Afrika Ordusu, 50. Tümen, Merş-i Matruh Savaşı'ndan sağ kalanlar (Yeni Zelanda tümenleri, 9. Hint Alayı, Irak'tan getirilen 18. Hint Alayı...) gibi birlikler yeralıyordu. Aslında bu dönem, Auchinleck'ın silah ve cephane yönünde en zayıf olduğu dönemdi. Birinci Zırhlı Tümen bölgeye gelirken 150 tankı da birlikte getirmişti ama bunlardan yalnızca Grant adı verilen ve çöl savaşlarında etkili olabilecek tanklardandı. Üstelik, 8. Ordu bu süre içinde moral yönünden hiç de parlak olmadığı gibi, aylardan beri sürekli savaşlara girip çıkmaları nedeniyle askerler de yorgunluktan bitip tükenmiş gibiydiler. Ama ne var ki, asker sayısı bakımından İngilizlerin 8. Ordusu gene de Rommel'in kuvvetlerine sayısal yönden önemli bir üstünlük sağlayabilmiş durumdaydı. El - Alameyn savaşları sırasında 60 Alman ve 30 İtalyan tankının yanısıra 5000 Alman askeri ve bir o kadar da İtalyan vardı Rommel'in emrinde.

Auchinleck, 8. Ordu komutanlığına atandığında Kahire'den, hem özel danışman hem da genel kurmayında yararlanmak amacıyla General E.Dorman-Smith'i de getirmişti. Tuğ general rütbesindeki Dorman - Smith aslında İngiliz ordusu içinde resmi yeri olmayan ancak deneyimleri nedeniyle, özellikle fazla 'orta-

doks' olmayan düşünce ve fikir uygulamalarında yararlanılabilecek bir askerdi. Nitekim Birinci El-Alameyn Savaşı sırasında Sir Auchinlack'in orduda yapabildiği bazı düzeltmelerde da onun etkisi açıkça görülabilmektadir. Auchinlack'in görüşlerine göre, standart bir İngiliz piyade tümeninin boyutları, çöl savaşı vermak için yetarlncadavinlmi sağlayabilacak nitelliğin çok üzerindeydi. Bu sayıyı azaltmak gerekti ğine inanıyordu. Bu nadanla da tümenleri küçük parçalara böldü. Ağır silahlar yerine, çöl savaşı kıvraklığına uygun va kolay taşınabilen silahlarla donattığı askerlerini durağan bir savunma yerine, çölde dolaşan devriye birlikleri şeklinde örgütladi. Bir yandan, savaşın daha ilk günlerinde, iki stratejik bayır arasında kalan boyun bölgasinin kilit noktalarını ala geçirmeye çalıştı. Aynı zamanda da ağır va orta büyüklükteki topları da savaş alanına getirtti. Bu toplar ordu içindeki dağınık konumlarından alınmış va markazdan yoğun bir ateş destek va üstünlüğü sağlayacak şeklide dizilmişlerdi. Yar yar talörgülar va mayınlar da kullanılıyordu. Davinsizlik ve durağanlık içinde etkinliğini yitiren İngiliz birliklerine bir canlılık gelmişti. Nitekim, Birinci El-Alamayn savaşı, yeni ruh va canlılığın İngiliz savaş sisteminde yepyeni bir galaneği doğurduğunu da kanıtlar.

Birinci El-Alameyn Savaşı'nın sonuçları bakımından oldukça karmaşıklık göstermesine karşın, bu savaş iki generalin savaş tutumları ve düşüncalerinin çarpışması olmuş. Savaş iki hafta sürdü ve sonunda Rommel'in Auchinlack'in üstünlüğüne boyun eğip etkinliği ona bırakmasıyla sonuçlandı.

1 Temmuz'da Rommal aynı taktik ve aynı yaklaşımla işa girişerak Marş-i Matrukta kazandığı zaferi yinelamak için saldırıya geçti. Düşüncesi İngiliz kuvvetlerinin tam merkezine yoğun bir saldırı yaparak buraya yaramak ve sonra arkadan dolanarak Auchinlack'in kanatlarını sıkıştırmaktı. Savaş deyimiyle, ikili sarma yapacaktı. Ama sarmaları gerçaklaştirecek Alman kuvvetleri yoğun bir top ateşi altında kalıp erimeye başlayınca Rommal 2 Temmuz'da uygulamasını değiştirdi. İkili dağil tekli sarma yapacaktı. Bunda da başarısızlığa uğradı. 3 Tammuz'da gene merkezi zorladı. Küçük başarılar kazandıysa da bir süre sonra ham da kişisal olarak birliklare komuta etmesine karşın geri çekilmak zorunda kaldı. Aslında 2 ve 5 temmuz günleri Auchinlack iki karşı saldırı düzenleyerek Rommal'i sıkıştırmak istemişti. Ama na var ki

Çölden en çok aranan şey su tankerleriydi

İngiliz 8. Ordusu'nun ilerleyişi ham yavaş ham da çok tedirgin bir tempodaydı. Gana da, Rommal Gazalla savaşlarından bari ilk kez yanındaki İtalyan Piyadelerini de savaşa sokmak zorunluğunu duydu. Buna karşın gene de 10 Temmuz günü büyük bir saldırıya geçmeye karar verdi. Oysa, İngiliz komutanı da aynı türden bir planın peşindeydi ve 9 Temmuz'da yoğun bir saldırıya girişti. Saldırı öylesine yoğundu ve top dastaği öylesine etkiliydi ki, Almanlar ister istemez 1917'nln Batı Cephesi'ni anımsamaktan geri kalmadılar. Auchinleck'in birlikleri deniz tarafından saldırıyorlardı. Top ateşinin ardından, çok hızlı bir saldırı geldi. Özellikle Auchinleck'in komutasındaki9. Avustralya Birliği ağır bir baskı yarattı. Rommel'in İtalyanları dayanamayarak çöktüler. T'al el-İsa tepesi İngilizlerin aline gaçti. İtalyanların yardımına koşmak zorunda kalan Rommal, bir gün sonrası içni tasarlamış olduğu saldırıdan caymak zorunda kaldı.

30 Nisan günü Klessheim'de yapılan Führer-Duçe görüşmesinden bir an

Tobruk yakınlarında bir su deposu.

bu Auchinleck'in (Dorman Smith'in önerisiyle) düşünüp uygu-ladığı bir plandı. Her yanda İtalyan-ların üstüne yüklenmekle Rommel' in geri dönmesini ve böylelikle de kendilerine soluk alabilecek zaman kazanmak istiyordu. Plan kusursuz şekilde işledi. İngilizlerin 9 ve 16 Temmuz arasında sürekli olarak İtalyanları hedef alan saldırıları, Rommel'i bunalttı. Alman komutanı sonunda, İngilizlerin istediği nokta-ya geldi ve yanındaki son Alman yedekleri de savaşa sokmak zorun-da kaldı.

Auchinleck, Temmuz'un 21,22 ve 26'sındaki girişimleriyle, Rommel'in içinde bulunduğu zor durumu kesin bir yenilgiye ve daha sı geri çekilme-ye dönüştürmek istedi. Ama bunlar tam anlamıyla başarısızlıkla sonuç-lanan girişimlerdi. bu başerısızlığın kesin nedeni İngiliz ordusunun piya-de ve topçu birlikleri arasında ötede beri sürüp giden uyumsuzluktan başka birşey de ğildi. Oysa lmanların piyadeleriyle topçuları birlikte eği-tim gördüklerinden Rommel bu bakımdan açık bir üstünlük sağla-mış oluyordu. Başarısızlığın ikinci bir nedeni de radyo bağlantısındaki yetersizliklerdi. Ya topçunun zama-nında ateş açmaması nedeniyle piyadeler Alman topları tarafından kırıldılar, ya da piyadenin atkill bir saldırı desteği olmadığından topçu birlikleri yok edildi.

Stalıngred savaşıyla en yakın tarihi paralel 1916 da olan Verdun savaşı ile kurulabilir. Verdun'da savaşan askerler birbirlerinin yüzle-rini bile görememişlerdi. Yalnızca yoğun ateşe maruz kalmışlar ve uzaktan savunma yapabilmişlerdi. Ancak Stalıngrada'da ise her savaş sonunda askerlerin göğüs göğüse çarpışmalarını doğurmuştu. Asker-ler düşmanlarını sokakta gördükleri zaman küfredip suratlarına tükürebi liyorlardı, yanı o kadar yakındılar. Bazen gece yarısı bıçaklamalar köşa başlarında kıstırıp dövmelere bila rastlanabiliyordu. General Doerr, geniş kapsamlı harekatın modasının çoktan geçtiğini söylüyordu. Geniş steplerde başlayan savaş, Volga tepelerine ve giderek Stalıngrad'da-ki fabrika bahçelerine kadar galdl. Uzaklı ölçüsü olan mil yerine artık yarda kullanılmaya başlanmıştı. GHQ'nun haritası kent haritasıydı.

'Her ev, işlik su kaynağı, akarsu, kula, kuyu... kısacası bir tek karış toprak için, Birinci Dünya Savaşı'nın yoğun sömürü günlarinda bile görül madik derecede sert ve acımasız bir

1) Bir Avustralya şapkası giymiş olan Montgomery, savaş planlarını inceliyor. Resim, 1942 Ağustosunda, generalin 8. Ordu'nun komutasını üstlenmesinden kısa bir süre sonra çekilmiştir.

savaş verildi. Düşmanın ordusuyla bizimkiler arasındaki ara, akla gelebilecek en küçük ayırlıkla simgelenebilirdi. Hava akınlarının yoğunluğuna ve top ateşine karşın gene de göğüs göğüse çarpışmaların sürdürüldüğü alandan sıyrılıp çıkabilmek mümkün değildi. Ruslar, Almanlara karşı yapılabilecak en güzel savunmayı, en küçük girintilerden bile yararlanarak, çok başarılı bir kamuflajın ardına gizlenerek gerçekleştiriyorlardı.

Eylül'ün ilk haftasında genellikle günayde çalıştırılan Hoth'un tankları bu kez Volga kıyılarına çıkartıldı ve böylelikle Ruslar ikiye bölünmüş oldular. Bunu izleyen dört gün savunucular için çok korkulu anlarla doluydu. Çünkü bir yandan sayıları üç Almana karşı bire inmişti, öte yandan da hızla ilerleyen Almanlar, en ortadaki savunma hatlarını bile makinalı tüfek ateşi altına alabilecek kadar yakınlara sokulmuşlardır. Üstelik ateş altında tuttukları bölgeler arasında savunmayı yapanlara gereksinim duydukları yardımları getiren gemilerin üzerinde yol aldığı Volga da vardı. Ama şunu kesinlikle ve saygıyla kabul etmek gerekir ki, asıl savunmayı yapan Rus piyadelerinin gösterdikleri yüreklilik ve inat, sonucu belirleyen unsur oluyordu. General Paulus'un başarıyla başlattığı saldırı, bu türden bir direncin karşısında kırılmış ve çıkmaza girivermişti.

Artık büyük bir stratejik düzeltme yapılması gerektiği açıkça ortadaydı. Ama burda Almanlar kendi propagandalarının tutsağı olmuş çıkmışlardı. Çünkü aylardır, yıllardır bu sav aşın gerekliliğini söyleye gelmişlerdi. Yapılacak en küçük bir hata ya da gerileme, Hitler'in en yakın adamlarından ve şimdi de Ordu Personal Dairesi Başkanı olan General Schmundt'un cepheye gelmesine yol açabilirdi. Schmundt, Paulus'un 'çok yüksak bir göreve atanmasının düşünüldüğünü" iletmişti ona. Oysa Hitlar'in görüşü, herşeyden önce Stalingrd'ın alınması başarısının gösterilmesi gerektiği şeklindeydi. Paulus, şimdi kendi taktik başarılarından çok, geleceğini düşünmesi gerektiğine inanıyor ve bu yüzden de yeteneklerini zorlamaktan geri kalmıyordu. Bu yüzden de 'delicesine' bir girişim düşündü. Rusların en güçlü üç savunma hattına birden ve cepheden saldırıya geçecekti. bu hatlar, Traktör Fabrikası, Brakidi savaş gereçleri fabrikası ve Kızıl Eim çelik fabrikasıydı. bu sonuncusu kentin kuzey bölümündeydi. Diğarlari de Volga kıyısında birbiri ardınca uzanıyor ve hiçbir ötekinden fazla uzakta kalmıyordu. Kısacası, kuzey Stalingrad'ın savunmasının kalbiydi bunlar.

Burda verilecek olan savaşlar, Stalingrad savaşı tarihinin en acımasız ve kanlı savaşları olacak ve ardarda beş çarpışmadan sonra da

Almanların saldırı güçleri kırılacaktı. Bu olaydan sonra, artık Almanların güney Rusya'daki etkinlikleri de giderek yok olmaya mahkumdu. Çarpışmalar, 4 Ekim'de başladı ve yaklaşık olarak üç hafta sürdü. Pa ulus'un yanında, çok değişik nitelikleri olan ve her biri de özel savaşlar için yetiştirilmiş bazı birlikler vardı. bunlar özel olarak çeşitli cephelerden Rusya'ya kaydırılmışlardı. Bu birlikler içinde özellikle sokak savaşlarında ve lağım kaz..adaki üstünlükleriyle bilinen polis ve mühendis birlikleri göze çarpıyordu. Ama sayıca hala çok az olan Ruslar, gösterdikleri direncin yanısıra, ev ve sokak savaşlarındaki başarılarını da bir kez daha kanıtlamaktan geri kalmıyorlar dı.

Küçük küçük gruplar kurmuşlar ve bunların her birini hafif silahlardan ağır makinalıya kadar çeşitli öldürücülerle donatmışlardı. 'Şok grupları'ydı bunlar Tüm görevleri, beklenmedik anlarda Alman hatlarını vurmak ve mümkün olduğunca fazla zarar vermekti 'Ölüm' hatları' oluşturmuşlardı sanki.

Almanlar ancak çok ağır ağır ve büyük bedelleri kabulederek ilerleyebiliyorlardı. Öyle ki santim santim ilerledikleri söylenebilirdi. Ama ilerliyorlardı...

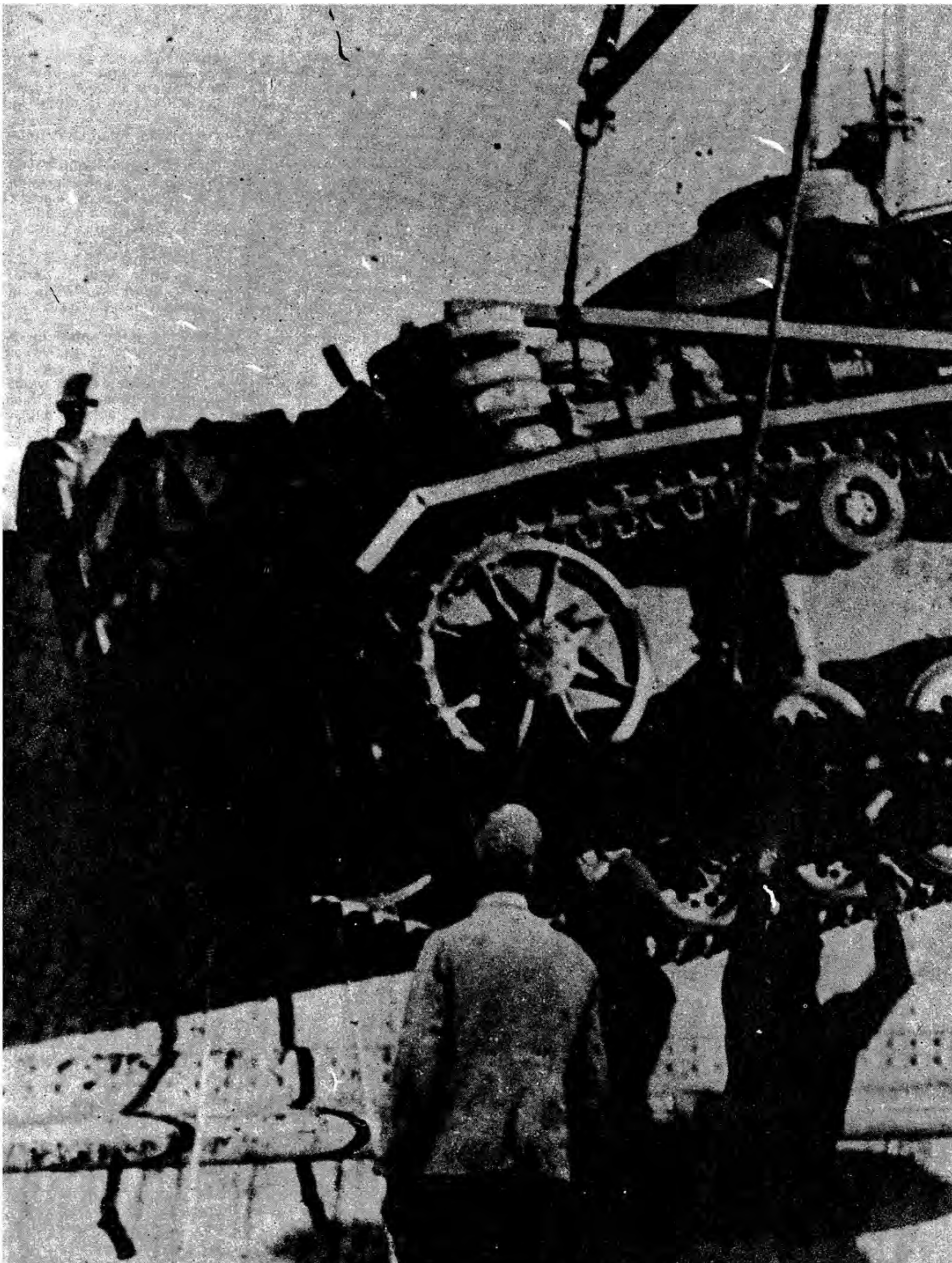
Sonunda Alman askerleri fabrika ve işliklerine girmeye başladılar. Askerler, çalışmamaktan paslanmış ve yarı kullanılmaz duruma gelmiş makinelerin arasında, uğradıkları kayıpların üzüntüsüyle dolaşıyorlardı. 24. Panzer Birliği askerlerinden birinin anılarında: 'Tanrım, neden biz bunları yaptırttın? Günlerden beri bu boş binaları alabilmek için kan döktük. Ölülerimiz hala sokaklarda, kuyularda yatıyor? Çoğu tanınmayacak durumda. Öğlenden geceye kadar kanlı çarpışmalar sürüp gitti. Sekiz gün süren çatışmalardan sonra Stalingrad sokaklarının uzunlukla rını artık metrelerle değil, ölülerin boylarına bakarak ölçmek mümkün. Stalingrad artık bir kent değil... Gün ışıyıncaya dek kentin kalıntıları yoğun ve kara bir duman bulutuyla örtülü. Gece çöktüğündegün boyunca gizlenen köpekler sokaklara döküldüler ve Volga'nın sularına atlayarak öte yakaya geçmeye başladılar. Stalingrad onlar için bile cehennemdi...'

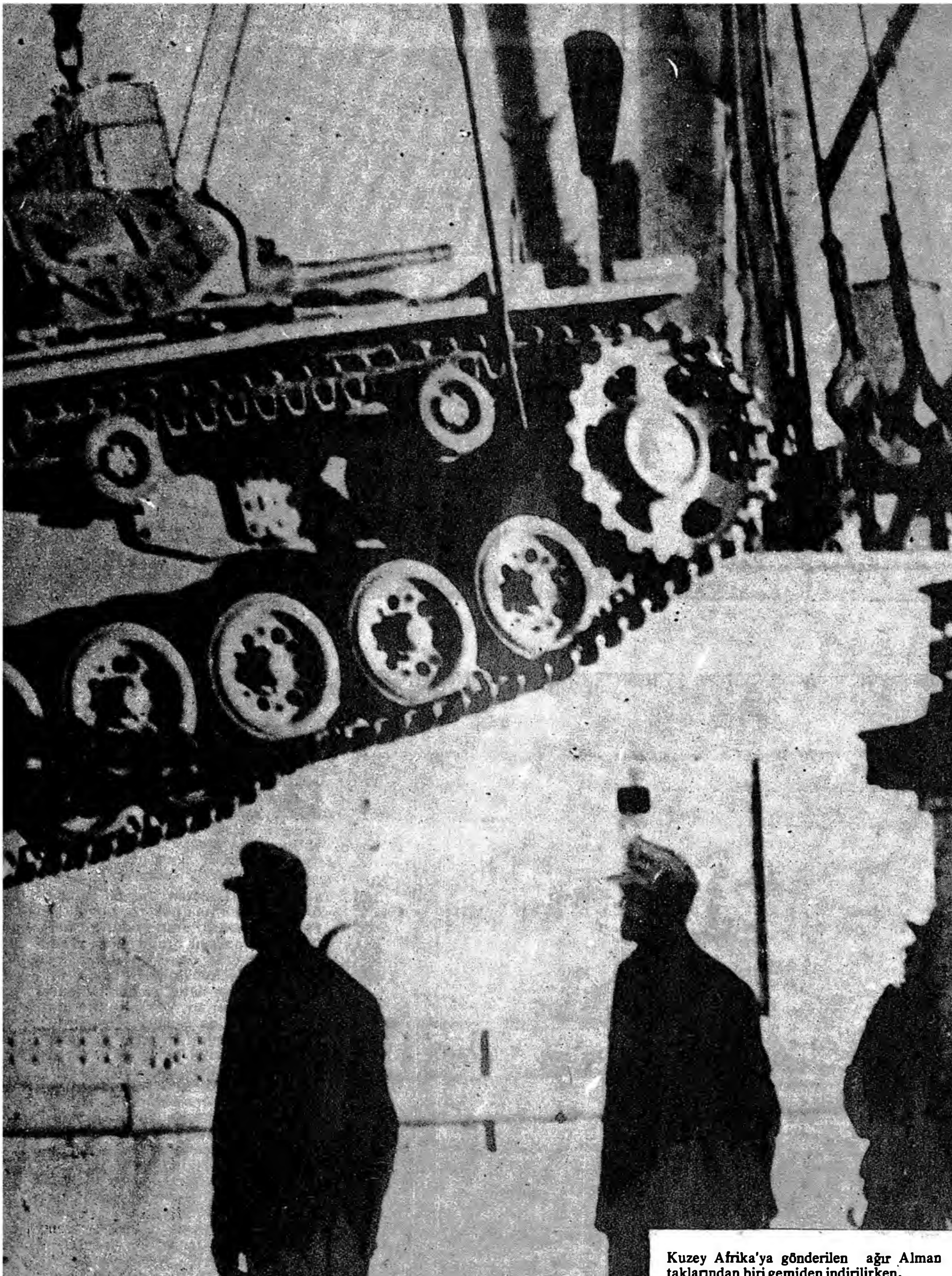
Ekim'in sonuna dek Rusların Stalingrad'da tutunabildikleri yerler bir avcun içi kadardı, ve Volga'nın doğu kıyısına dayanmışlardı artık.

Stalıngrad'ın, doğu seferinin kesin sonuçları getiren savaşı ve bir dönüm noktası olduğu sık sık söylenir. Ve gerçekte de haritaya bir bakıldığında, 1942 yazı için Alman planları hakkında yeterli bilgiye

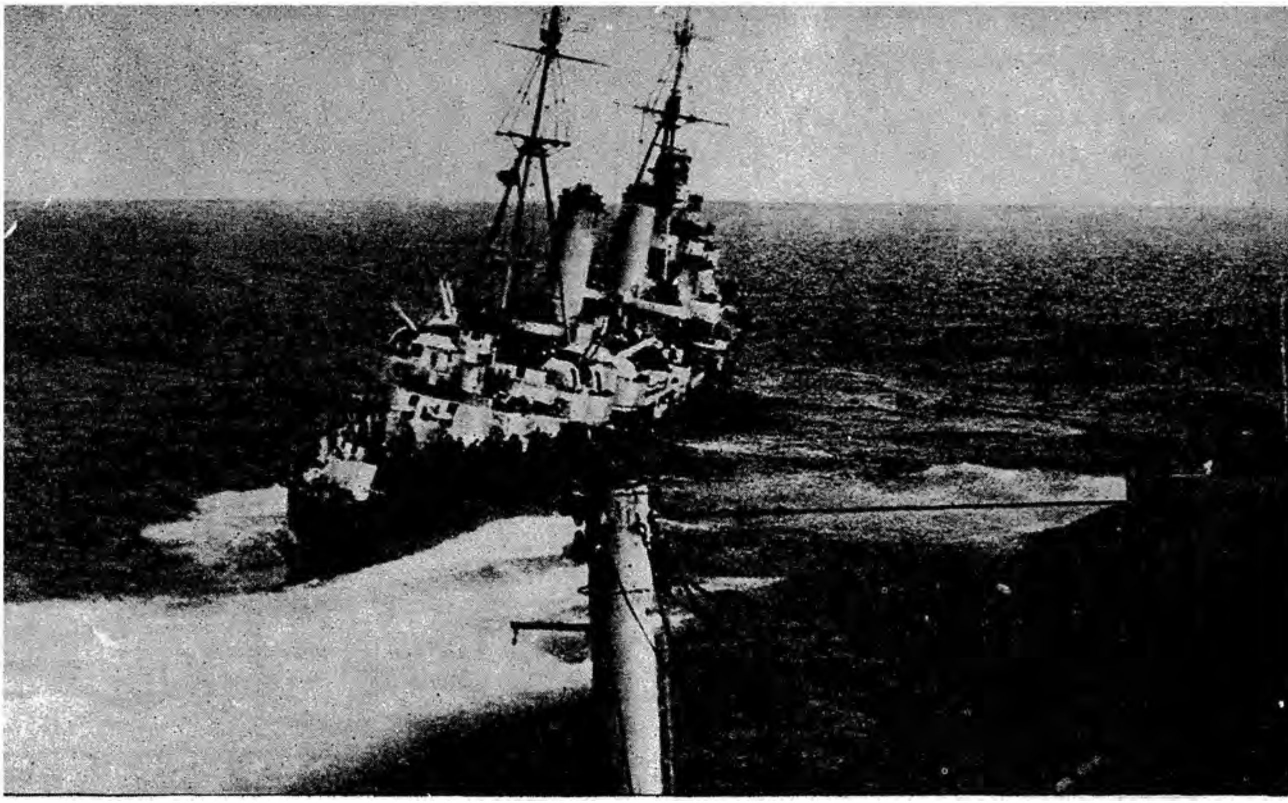
İtalyan topçu subayları bir saldırıdan önce yapılan toplantı sırasında.

Kuzey Afrika'ya gönderilen ağır Alman taklarından biri gemiden indirilirken.

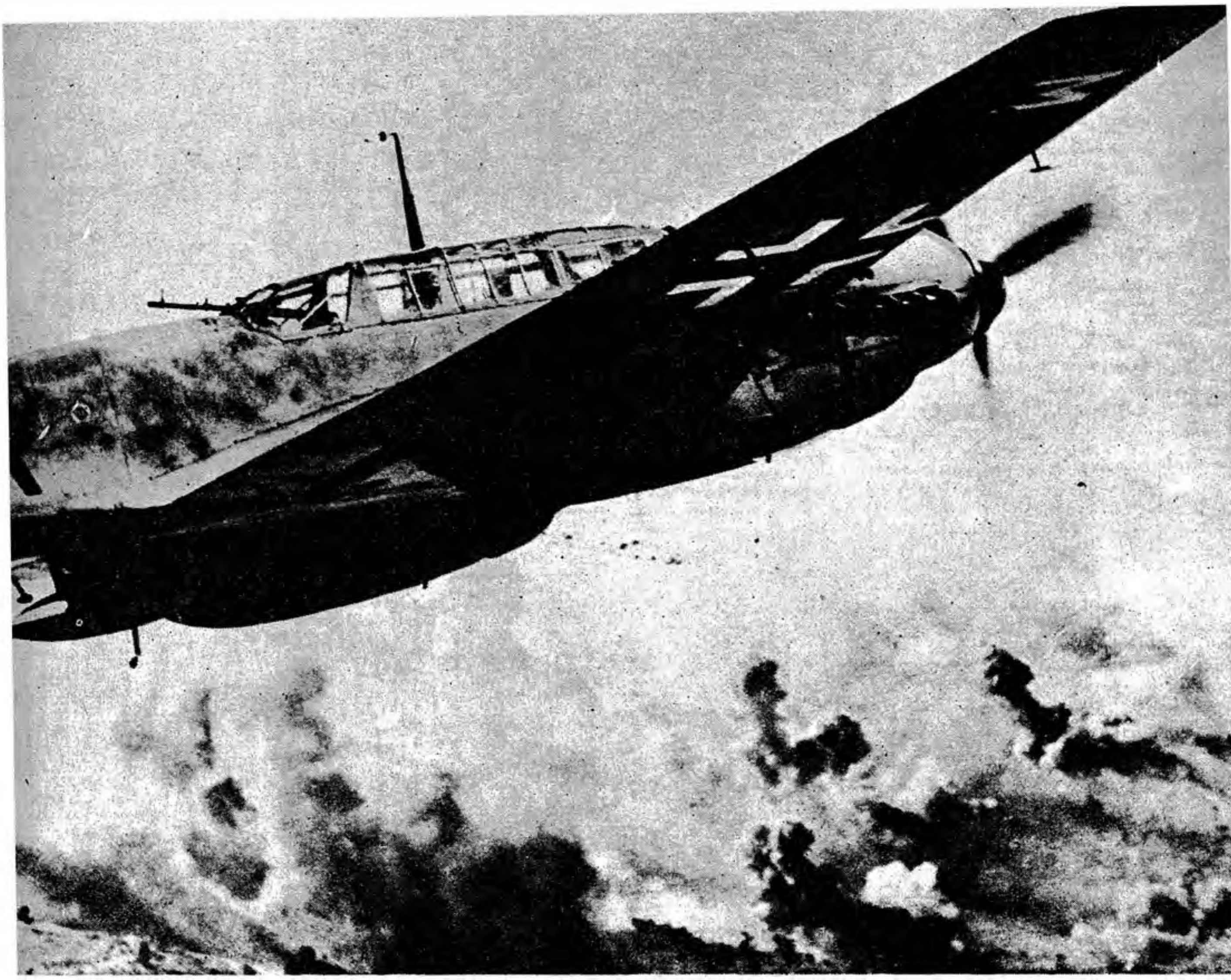

2. Syrte Deniz Şavaşı sırasında batmakta olan bir yük gemisi.

Mihver ülkelerinin uçaklarının yoğun bombardımanına hedef olan Malta 'dan bir görünüş.

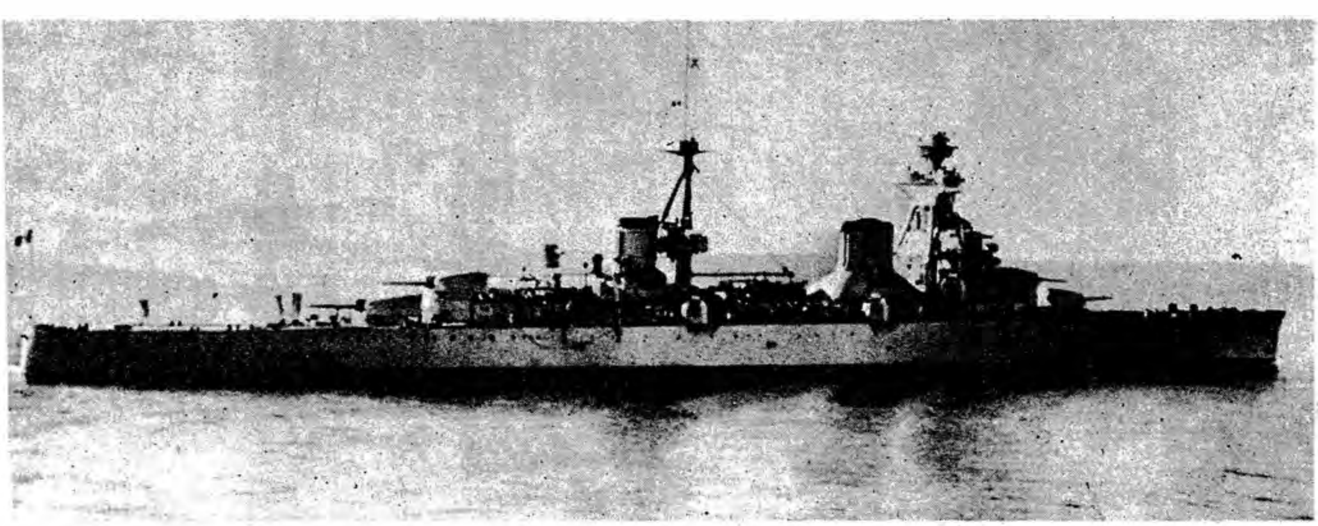
sahip iseniz zaten bunun böyle olduğunu görmek pek zor olmuyor. Fakat işin garip tarafı şudur ki, her iki taraf ta savaşın orada olmasını ne istemişler ne de öyle olacağını önceden kestirebilmişler.

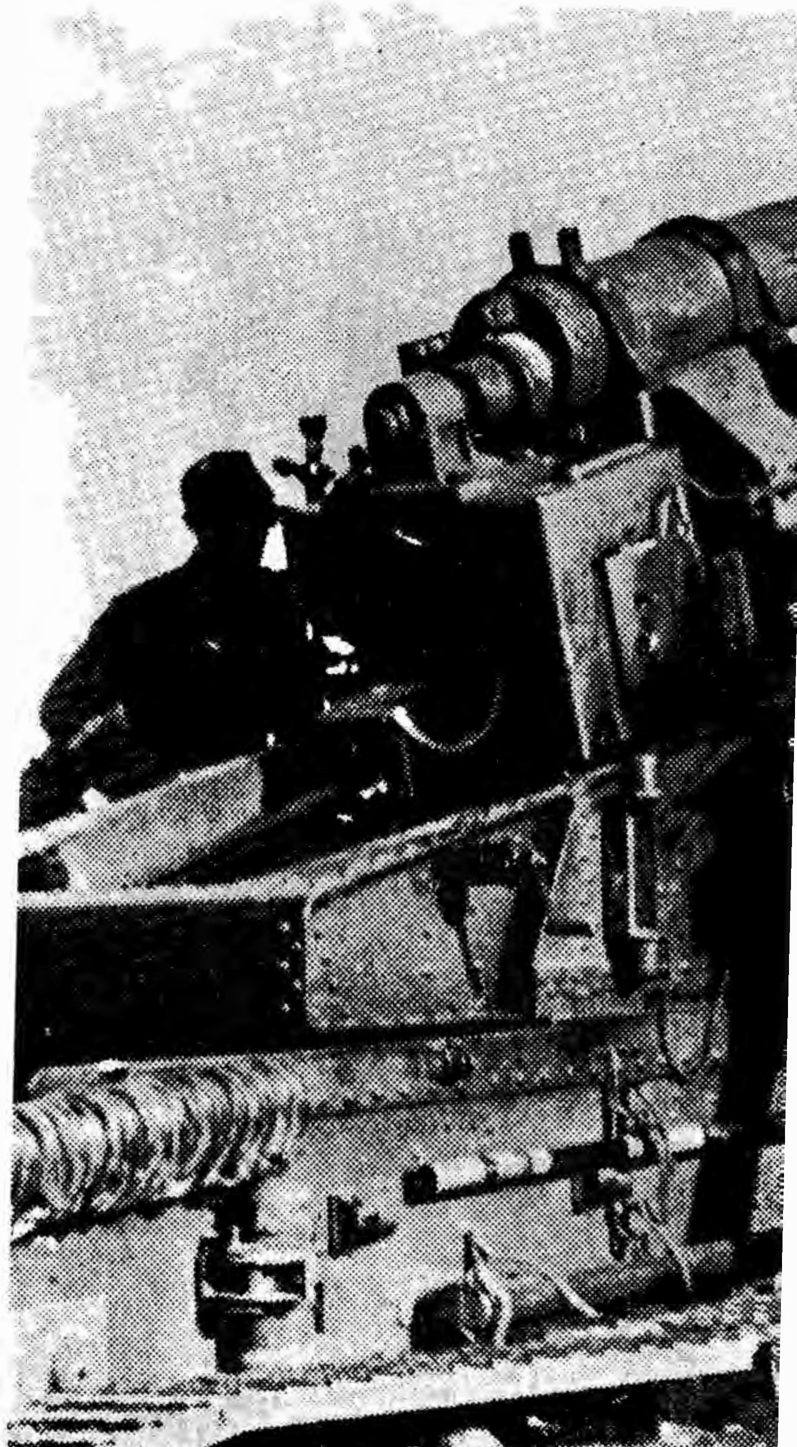
1942 yılı başlarında, hem Alman Silahlı Kuvvetleri Yüksek Komuta Heyeti, hem de Stavke (Kızıl Ordu Yüksek Komuta Heyeti) yaz için öngörülen planlar için kendi yetenek lerinin çok üstünde tahminlerde bulunmuşlardı. 1941 kışında Rus steplerinde alışmadıkları bir soğukla cezalandırılmalarına karşın Alman lar yine de havalar düzeldiği zaman Kızıl Orduyu yenebileceklerini ümid ediyorlardı. Aslında bu düşündüklerinde de gerçek payı yok değildi, çünkü yoğun kış içinde sürdürülen savaş gerçekte çok az sayıda Alman askeri tarafından yürütülmüştü, aşırı soğuk yeni kuvvetlerin cepheye yetiştirilmesine engel oluyordu. Ayrı ca manevra olanakları da zorlanıyor du soğuktan. Piyadelerin %65 inden

Afrika Korps'un saldırısı sırasında Rommel in en büyük yardımcılarından biri olan Messerschmidt 110 harekat sırasında.

2. Syrte Deniz Savaşına katılan İtalyan kruvazörü Trento.

170 milimetrelik bir Alman ağır topu atış sırasında.

İtalyan askerleri İngiliz esirlerini bir esir kampına doğru götürüyorlar.

Afrika Korps'a bağlı birlikler Tobruk'a doğru ilerlerlerken.

fazlası bu kış savaşında bulunmamışlar ve koca kışı cephe gerisinde eğitim ve donamımın yenilenmesinde çalışmışlardı.

Almanlar güçlerinin yittiğini anladıklarında, Ordu Yüksek Komuta Heyetinin içinden, bir yıllık bir süre için Dinyeper Nehrinin bir tarafına çekilmeyi ve saldırıların durdurulmasını isteyen sesler duyulmaya başlandı. Fakat havaların yumuşamaya başlamasıyla, öngörülen bu plan da suya düştü, (böylece Hitler' in yeni yıl için hayal ettikleri de uygulanamaz duruma geliyordu) ve yaz saldırısı için hızla planlar yapılmaya başlandı.

Gerçekte siperlerden ilk çıkan Kızıl Ordu oldu. İlkbaharın gelmesinden sonra üç ayrı koldan saldırıya geçtiler. Sovyetlerin niyeti Leningrad ve Sivastopol'un kurtarmak ve Karkov'u yeniden ele geçirmekti. Rusların gerçekleştirmek istedikleri amaçlar kış ortalarında planladıklarından çok daha cüretliydi ve herşeyin ötesinde Almanlar'ın üstünlüğü sürerken düşünülmüştü. sonunda her üç kol da ya yenilgiye uğradı ve büyük kayıplar verdi. En çok kayıp verenler Karkov saldırısını yapanlardı çonkü o sırada, Ocak'ta Kızıl Ordu tarafından yaptırılan Lozoyava Kalesini safdışı bırakabilmek için bütün düşman kuvvetleri orada yoğunlaşmıştı ve işte Karkov saldırısı da tam o istikametten oldu. Ruslar 600 den fazla tank kaybettiler ve eskiden beşe bir Rusların lehine olan zırhlı birlikler ortak ona bir onların aleyhine dönmüş oldu bu kritik bölgede.

Öyleyse başlangıcından savaş alanının üstünlüğü kesinlikle Almanların eline geçmiş oluyordu. Fakat bundan Almanların ne kadar yararlanacakları ise meçhuldü. En azından üç ayrı operasyon planları vardı. Bu planların en tutucu olanı doğal olarak OKH personelince hazırlanmıştı. Bütün amaçları doğuya doğru ilerleyip Donets Havzasındaki toprak altı zenginliklerini ele geçirmekti. Stalıngrad en son hedef olarak öneriliyordu fakat kuşatılamazsa bile ağır top ateşine tutularak haberleşme merkezi olarak çok önemli olan bu kentin en azından hasar görmesini sağlayacaklardı. OKW iki şema üzerinde duruyordu, birincisi, savaşın başlangıcından iki hafta içinde Stalıngrad'ı ile geçirip daha sonra Volga'nın sol kıyısından kuzeye ilerleyerek Moskova'yı arkadan kuşatmak ikincisi daha az gösterişli olan yoldu, o da yine Stalıngrad'ın bir an önce ele geçirilmesini öngörüyordu ve ayrıcalığı olan bu kentin, Kafkaslardaki petrol yataklarından gelecek yardımın engellenmesinde kullanılacaktı. Birinci Panzer Birliği Kumandanı General von Kleist, Nisan gibi erken bir zamanda bizzat Hitler

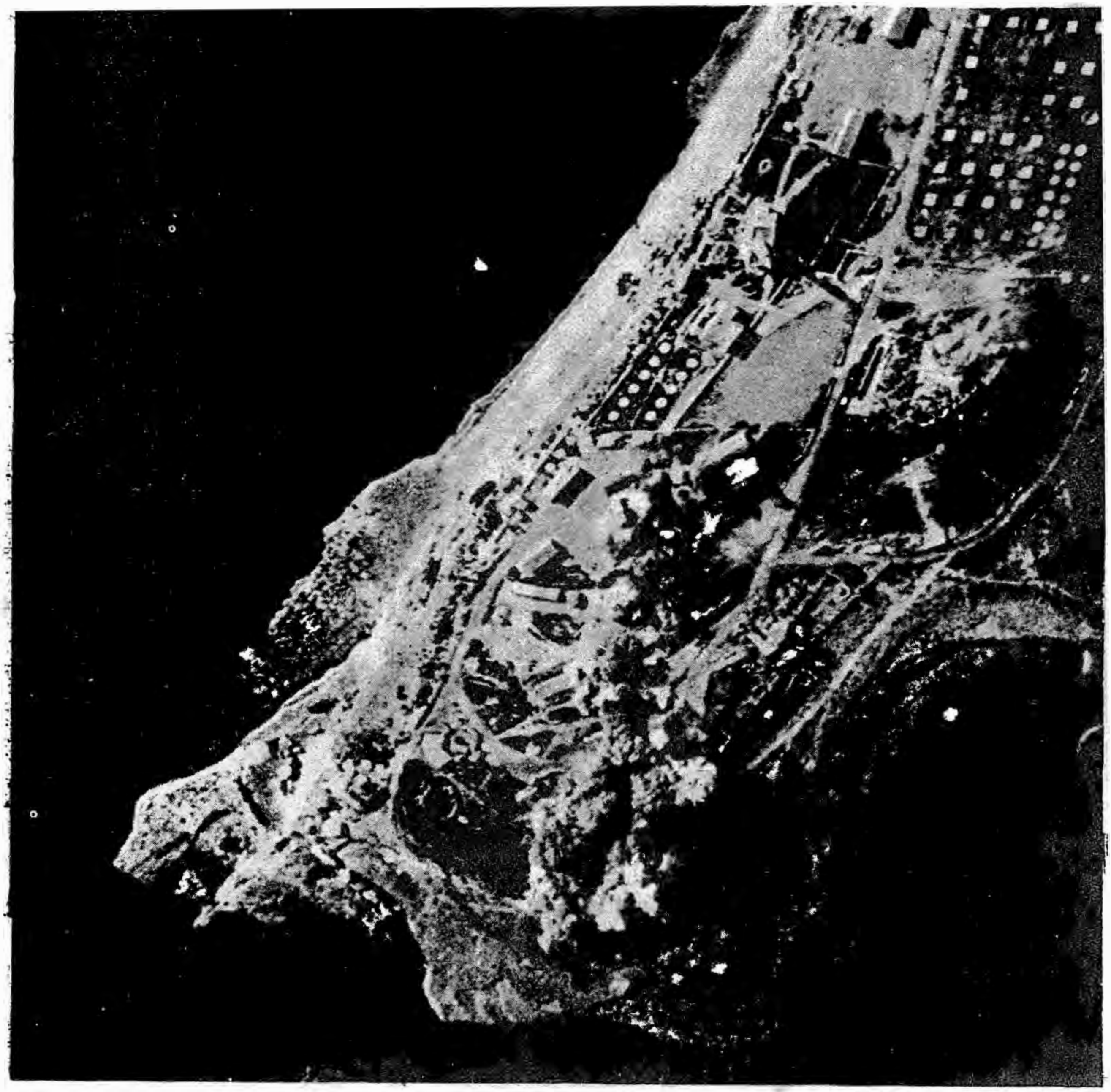
Almanlara büyük bir başarıyla kafa tutan Hür Fransa kuvvetlerinin komutanı General Koening yardımcılarıyle bir toplantı sırasında.

tarafından şöyle söylemişti '...Ben ve panzerlerim Reich'ın petrol gereksiniminin kesintisiz olarak sağlandığı yerde en etkili güç olacağız. Artık bizim için Stalıngrad haritadaki bir isminden farklı bir şey değildir.'

Güneye Saldırı

Mareşal von Bock yönetimindeki Güney Ordu Birlikleri saldırılarını 28 Haziran da başlattılar. Üç ordu Rus kuvvetlerinin Kursk'un iki yanında parçalanmasını sağladı. Ve Hoth'un onbir Panzer Bölümü yüzlerce mil açık mısır tarlalarında ve steplerde ilerleyerek Voronej ve Don'a iyice yaklaştılar. İki gün sonra Ordunun güneyde kalan bölümü Karkov'un güneyine saldırıya geçtiler ve Kleist de I Panzer Grubunu Donets'e doğru çekti.

Ruslar daha çok başlarda sayıca ve silah bakımından epeyi gerilerde kaldılar Almanlardan. Zırhlı birliklerinin yetersiz oluşu en küçük bölgelerde bile karşı atak yapmalarına engel oluyordu. Her geçen gün Rusların disiplinsizliği arttı. Komuta kademe yapısı giderek yozlaştı ve bölünmeler başladı. Bu bölünmeler en sonun da alaylara kadar indi. 1941 yılında Kızıl Ordu Ukrayna'ya açılırken yeteri kadar asker yığabiliyordu ve bataklık, orman gibi yerlerden ko-

Valetta'da bulunan İngiliz kıyı mevzileri Almanların yoğun ateşiyle karşılaştı.

ruma olarak faydalanabiliyordu, bu tür yerler düşman askerlerinin geçik tirilmesine yarıyordu örneğin Moskova savaşında böyle olmuştu fakat bu kez Kızıl Ordu bütün bunlardan yoksundu. Bu kez Almanların işine yarıyordu bunlar. Bir kolhozun çevre sinde kutuplaşarak savaşı sürdüren Sovyet birlikleri saldırılarında etkisiz oluyorlardı. Üçüncü Panzer Birliğin den birer şunları yazmıştı hatıra defterine, '...geçen yılkinden oldukça farklı. Daha çok Polonya'yı andırıyor. Ruslar çok güç durumda. Silahlarını deli gibi ateşliyorlar fakat hiç biri bizlere gelmiyor.'

Onbeş gün içinde Sovyet Komuta yapısı iyiden iyiye yozlaştı ve dağıldı, 12 Temmuz da Stavka yine bir 'Stalıngrad Cephesi' oluşturmak zorunda kaldı. Bu kuvvetlerin adı (cephe güç bakımından olmasa bile yönetim bakımından Almanların Ordu Gruplarına denkti) cepheydi fakat gerçekte fazla bir etkinliği olmuyordu. General Juvkov Stalıngrad savaşını yöneten önemli şahsiyetlerden biri olarak çıkacaktı ortaya. General Juvkov, 700 mil kadar güney doğudan yedekte kalan dört piyade birliği, iki motorize, iki Zırhlı birliği getirtti. Juvkov geldiğinde kendisine hiç te belirgin olmayan bir takım bilgiler verilmişti. Bunlardan çıkardığına göre, 'HQ cephesi düşman hakkında çok kısıtlı bir bilgiye sahipti ve onlara olay çok genel hatlarıyla bahsedilmişti.'

Juvkov mevzileri keşif için yaptığı tatkikatını şöyle anlatıyordu: 'İki tümenin personeliyle karşılaştım... İçleri akaryakıtla dolu üç beş kam-

Rommel yeni bir savaş düzenini harita üzerinde denerken.

Rommel İtalyan Ordularının Komutanı General Bastico ile birlikte.

8. Ordu Komutanı General Ritchie (sağda) İngiliz karşı saldırısını düzenliyor.

Kızgın kumlardan bir an olsun kendilerini kurtaran askerler dinlenme anında.

yonun içine de görevlileri gördüm. Onlara Almanların nerede olduklarını sorduğumda bana makul cevaplar veremediler. Kendi güçlerine olan inançlarını öylesine yitirmişlerdi ki, bu inancı onlara yeniden kazandırmanın ne kadar güç olacağını orada anladım. Bu askerlere yeniden savaşmak için moral gerektiğini ve bu morali verebilmek için de çok ustaca hareket etmek geraktiğini iyice kavramıştım.'

İşte Almanlar'ın Stalıngrad'ı ela geçirebilmelerinde yardımcı olan, Rusların bu ümitsiz durumuydu. Paulus'un Altıncı Ordusu için Don' un bentlerini temizlemek baş günlük bir işti. Fakat nehrin batı yakasındaki bütün Rus konumlarını ortadan kaldırmaya cesaret edememişti ve bu atlamavıyapması Kasımda önemli sonuçlar doğuracaktı.

Stalingrad artık tüm g Ordu B Grubu üzerinde yoğu mıştı. (Günay Ordu Grubunun bölümü) Führer karargahını R burg'dan Vınnıtsa'ya taşımıştı, in 120 mil güney batısınd 25Ağustos'a kadar da burada lar. Almanlar tek stil savaşıy va hasımları da avantajlı d geçiyordu bu sebeple. Ateş gü ki olağanütsü denilebilecek lüklerini yakın savaş yaparak k yorlardı. Hoth'un panzerleri k yönelerek stepleri geçtiler ve S rad'ın varoşlarına girdiler. Va yukarı dört ay süreyle kent göğüse savaş vererek iyiden harab oldu.

Stalingrad

ZUKHOV'UN KARŞI-SALDIRISI:

Aslında sürekli olarak yinelener saldırılar karşısında, Rusların göste dikleri bu direnç de kırılmaz bi şekilde pekişiyor ve saldırganlar sürekli olarak hırpalıyordu. Nitekim çok geçmeden, Paulus'un VI. Ordusu, tıpkı çeyrek yüzyıl önce Haig'ir tümenlerinin Passchendeale'de düştükleri bitkinliğe kapılmaktan kurtulamadılar. Üstelik zaman geçtikçe, kuzeyden ve batıdan gelen bi fırtınanın ilk esintileri de kendisini hissettirmeye başlıyordu.

Eylül ayının başlarında Stavka, Moskova önlerindeki kış zaferinin yaratıcısı olan Zukhov'u güney bölgesine yollamıştı. Zukhov bölgeye gelirken yalnız değildi, yanında kendisinin en yakın yardımcıları olarak bilinenlerden Novikov ve Voronov' da bulunuyordu.

İki aylık bir çalışmayla Zukhov ve yardımcıları hem bölgedeki birliklerinin gereksinimlerini tamamladılar hem de Almanların kuzey hatlarını savunan Romenlere karşı yeni birlikler hazırlamayı başardılar. Bu süre içinde tam 22 tümen hazırlandı. İşin ilginç yanı bunlardan yalnızca ikisinin Stalingrad'ı savunmakla görevlendirilmesiydi. Üstelik, sonbahar aylarındaki tüm tank üretimi, Sovyetler Birliği'nin bir karşı saldırısı düşünülerek ayarlanmıştı.

Aslında Paulus'un haberalma örgütü ve ajanları, Sovyetler'in bir şeylerin hazırlığı içinde oldukları

Kızıl Ordu askerleri 1942 Ekim'inde yıkık bir evde gizleniyorlar. Rusların direnişte gösterdikleri direnç, Almanları şaşkınlığa uğratmıştı. Öyle ki, Alman kurmayları, iş Stalingrad sokaklarındaki göğüs göğüse savaşa geldiğinde: "Yıpratmak için yıpranıyoruz" demekten kendilerini alamamaktaydılar. Almanlar, bu sokak çatışmalarını "Kızıl Ordu'nun bembeyaz kesileceği bir yıpratma savaşı" olarak değerlendirdiler. Ama aslında bu onların sonlarını hazırlayan ve stratejik yönden olduğu kadar, taktik yönünden de düşülmüş bir hataydı. Nitekim sonunda yıpranan ve bitkin düşen Kızıl Ordu değil, Doğrudan doğruya Almanlar oldu. Almanlar, başarı kazandıklarını sanarak saldırı üstüne saldırı düzenlerken bir yandan ellerinde avuçlarında kalan tüm yedekleri ve stoklarını da tükettiler. Buna karşılık Ruslar sürekli olarak stoklarını tazeliyor ve yeni yeni tümenleri savaş alanına sürmeye hazırlanıyorlardı. Nitekim, 2 Şubat günü VI. Ordu teslim olduğunda askerin yiyecek ekmeği ve sıkacak kurşunu kalmamıştı.

Tarihçilerin gözünde Stalingrad Savaşı, Napolyon'un Moskova Bozgunu'ndan bu yana herhangi bir ordunun uğradığı en büyük yenilgiydi. Bu yenilgi yalnızca askeri savaşlar alanında değil taktik ve moral açılarından da önem kazanacak ve Nazi Almanyası için sonun başlangıcı olacaktır.

konusunda gerekli uyarıda bulunmuştu. Ama ne Luftwaffe ne de ordu, bu hazırlıkların niteliği ve özellikle de niceliksel gelişimi konusunda yeterli bilgi sahibi değildi. Paulus'un emrinde, XLVIII. Panzer Birliği, VI. Ordu, 92 hafif Çek tankı, Romanyalı askerler ve Stalingrad'da eridikten sonra bölgeye çekilmiş olan XIV. Panzer Birliği'nin kalıntıları vardı. Buna karşılık Zukhov, 19 Kasım'da altı yeni ve canlı orduyu planladığı karşı saldırı için hazırlamıştı bile. Üstelik, 450 yepyeni T-34 tankı ve 2.000'i aşkın topuyla Alman mevzilerini sarmaya bile başlamıştı.

IV. Ordu'nun askerleri, Stalingrad içlerinde tıkanıp kalan ünlü Panzer'lerini geri çekebilmek ve dağılmış birlikleri yeniden biraraya getirebilmek için iki gün iki gece gözlerini kırpmadan çalışmış ve doğal olarak uykusuzluktan bitkin düşmüşlerdi. Ordunun kanatları arasında kargaşa belirgin şekilde ortadaydı. Nasıl olmasın ki, Ruslar daha şimdiden, Kalach'tan gelen batı demiryolunu kesmişlerdi. Hem de

bir kaç yerden birden. Dahası, heryandan gelen Rus toplarının sesleri hem Almanlarla Romanyalıların arasındaki bağlantıyı kopartıyor hem de lidersiz plansız bir geri çekilmenin yaygınlaşmasına yol açıyordu. Kalach üzerinde, Alman askerlerinin hayatları bahasına kurulan dev köprünün gene Almanlar tarafın dan uçurulması hemen hemen kesin leşmiş gibiydi. Nitekim, 23 Kasım gün ve gecesinde, Alman kundakla ma ekipleri köprünün başından bir an bile ayrılamadılar. Saat 4.30'u bulduğunda, batıdan yaklaşan Rus tanklarının paletlerinden çıkan sesleri duyabilmek için, aşırı duyarlı kulaklara sahip olmak gerekmiyordu. Köprünün korunması ve gerektiğinde de uçurulmasıyla görevli mühendis birliğinin komutanı olan teğmen emri vermeye hazırlandı. Aynı anda da XXII. Panzer Birliği'nin taşıyıcılarından üçünün göründüğü farketti. Bir an için umutlanmıştı. Kuşkusuz ki gelenler Stalingrad'ı desteklemeye giden Almanlardı. Adamlarına emir vererek köprüyü kapatan engellerin kaldırılmasını sağladı. Taşıyıcılar köprünün ortasına geldiler. Durdular, ve açılan kapaklardan namluları çıkan 60 Rus ağır makinalısı ölüm kusmaya başla dı. Köprüyü tutan Almanların hemen tümü öldürüldü. Bu olay, Rus tanklarının köprüden rahatlıkla geç melerini ve o gece bitmeden güneydoğuda Trufavon'un 51. Ordusu'na bağlı tank birlikleriyle buluşmalarını sağladı. Çeyrek milyon Alman askerinin çembere alınması anlamını taşıyan zincirinin ilk kilidi kapanmış ve İkinci Dünya Savaşının dönüm noktasına erişilmişti.

Romanya askerlerini etkisizleştir melerini izleyen üç gün içinde Sovyetler Don cephesine 34 tümeni birden sürdüler. Bunlardan 12'si Beketonskaya'dan, 22'siyse Kremenskaya'dan geliyordu. Tanklar batıya dönerek Almanların XLVIII. Panzer tümenini yok ettikten sonra, Almanların Rusya içlerindeki can damarı demek olan ulaştırma, haber leşme ve gıda hatlarını esmeye başladılar. Bu arada piyadeler de tam tersine, doğuya dönmüş VI. Ordu'nun çevresinde, olağanüstü bir enerjiyle, çelik bir halka oluşturmaya başlamışlardı. Zukhov, Stalingrad yöresini Volga'nın kıyılarına yerleştirilmiş ağır toplarıyla cehenneme çeviriyordu. Ama gene de ilk iki gün boyunca kuşatılmış Almanlara pek ağır bir baskı uygulanmadı.

Sovyetler'in amacı, kuşattıkları düşmanlarını kesin bir yenilgiye uğratmak ve girişimlerini buna göre ayarlamaktı. Ama bunu uygularken, en küçük bir yanılgı ya da hataya yol açmak niyetinde de değillerdi. çok dikkatliydiler. Tıpkı Paulus için olduğu gibi, Ruslar için de savaşın bu ilk saatlerinin önemi hayatiydi. Kasım'ın 23. gecesi ve 24. sabahı insanlar ve araçlar, 76 milimetrelik topların mermileriyle delik deşik olmuş buzlu topraklar üzerinde amansız bir savaşım içindeydiler. Öğleden sonranın ilk saatlerinde

1944'te Normaniya'da İngilizlere tutsak olan iki SS paraşütçüsü.

Rusların Stalingrad Cebi diye adlandırılan bölgenin batısından açtıkları top ateşinin gücü sabahkinin üç katına çıkmıştı. Binden fazla tank savar topu da bölgeyi çepeçevre sararak Volga kıyılarına dek ulaşıyor du. Almanlar tam bir çember içindey diler.

Alman ordu grubunun yeni atan mış olan komutanı Mareşal von Manste in hemen ivedi önlemler almaya başladı. Sarılmış bölgenin dışında bulunan Hoth'un Panzerlerini ve Kafkaslardaki bazı taze birlikle ri bölgeye doğru çekme çabasına girişti. Ama bir yandan Rusların baskıları öte yandan da kendi yönetsel hataları, karşı saldırıyı sürekli olarak geciktirdi. Üstelik, aslına bakılırsa Hoth'un Panzerleri tek başlarına Rusların oluşturdukları zinciri kırabilecek güçten çok uzaktaydılar. Bu nedenle Paulus'a haber ilaterek, ters yandan Rusları sıkıştır maya başlamasını istedi. Bu hayati önemi olan bir istekti. Ama iş Paulus'a geldiğinde o ilerlemeyi reddetti. Bir dizi özür ileri sürdükten sonra tutup Manstein'i Hitler'e başvurmaya zorladı. Yapılan telefon görüşmesinde Hitler işlerin yönetim ve denetimini Paulus'a bıraktığını açıkladı. Durumun bu arada gösterdiği gelişmeler Hoth'un Panzerlerinin steplere giremeyeceğini kesinlik le açığa çıkartmıştı. Nitekim Noel günü, kuşatılmış Alman ordusunun son yardım umudu olan panzerler

geri çekildiler.

Stalingrad, Napolyon Savaşların dan bu yana bir ordu tarafından uğranılan en büyük yenilgiydi Alman lar için. Kuşatılmış bir orduya yardım iletilmesi konusundaki anlaş mazlık ve beceriksizlikler, o güne dek raslanmadık türdendi. Ele geçen tüm olanak ve olasılıklar akılsızca harcanmıştı. Kuşkusuz ki Rusların güç ve dirençleri bu konuda etkili olan en önemli unsurdu. Öte yandan Luftwaffe'nin kuşatılmış orduyu (VI. Ordu) desteklemek için ne denli hızlı hareket edilmesi konusunda vardiği bilgilerin hatalı ya da en azından yetersiz olmasının da büyük rolü vardı. Ama, tümü bir yana, işin en anlaşılmaz ve akıl almaz yanı strateji alanındadır. Şöyle ki, Alman kurmay ları arasındaki yaygın bir kanıya göre, Stalingrad garnizonu, olduğu yerde kalmalı, ve asıl ordunun geri çekilmesini sağlamalıydı. Manstaing in kişisel kanısına göre: " düşman kuvvetleri bir kez serbest bırakılırsa. Doğu'daki tüm Alman ordusunun güney kanadı kilitlenir" Nitekim Paulus'da işin kolay görünen yanını seçecek ve yardımı alamayacaktır.

Ocak ayının 10. günü Almanlar Ruslar'ın teslim olmaları yolundaki önerisini reddettiler. Aynı gün yapılan saldırıyı da akıl almaz bir dirençle geri püskürteceklerdi. Ama, bütün üstünlükleri düşmanına terk etmiş hem de düşmanının kendi topraklarında bir ordunun ömrü ancak haftalarla sayılabilirdi. Nitekim de öyle oldu. Dışardan yardım alamayan ve gıda ve cephane stokları tükenen VI. Ordu, 2 Şubat günü teslim olmak zorunda kalıyordu. Yaklaşık 130.000'den fazla Alman askeri Rusların eline tutsak düşüyor ve Doğu'daki Alman gücü, bir daha toparlanamayacak şekilde yıkılıp gidiyordu.

Nazi'lerin 1938 yılında Avusturya'ya saldır malarından sonra kurulan Der Führer SS örgütünün üyelerinden bazıları.

SS: İMPARATORLUĞUN İÇ YÜZÜ

SS'ler (Schutzstaffel: koruma birlikleri) güçlerini ilk kez Hitler'in SA'ları ortadan kaldırmaya karar verdiği Uzun Kamalar Gecesi'nde göstermişlerdi. Karmaşalı ve gürültülü gösterileriyle Kahverengi gömlekliler, daha 1920'lerin başlarından beri Almanya'nın sokak yaşamını ve kuşkusuz ki Alman politikasını egemen güçleriyle belirleyegelmişlerdi. Artık bu böyle gidemezdi. Nitekim, 30 Haziran 1934 günü, SA'ların önde gelen liderler bir anda tutuklandılar. Bir kısmı anında öldürüldü, diğerleriyse öldürülmek için yeminli idam mangalarına teslim edildiler. Bu kıyımın kesin aracı SS'lerdi ve o günden sonra da Parti'nin değer yargılarını en iyi uygulayan örgüt olarak Alman ve ne yazık ki, dünya tarihi deki yerlerini aldılar.

Aslında daha 1923 yılında kurulmuş olmasına karşın SS'lern gücü, 1929 yılında Himler'in Reichführer-SS görevine atandığı günkü güçleri 300 kişinin altındaydı. Himmler'in başkanlığında hızla gelişen örgüt, gerek sayı gerekse önem bakımından öne çıktıysa da 1934 yılına dek gene de "güç içinde küçük güç" niteliğinden kurtulamadı ve özellikle SA'ların ikinci bir kuvvetl olarak çeşitli işlevlerini yerine getirdi. SS'in kuruluş amacı, "fizik gücünün zirvesindeki erkekleri toplayın. Bunlar hem en güvenilir hem de Parti'ye bağlılıkları kesin olan kişilerden oluşsun. Nazi eylemi onların omuzlarında yükselecektir, "sözcükleriyle dile getirilebilir. Gerçekten de, temel amaçları Parti'yi gözetmek ve Führer'in kişisel güvenliğini sağlamaktı. İkinci görev asıl tutuluyordu. Bunun için, SS'lerin en güçlü ve güvenilirlerinden oluşan 120 genç seçilmişti. Başlarında, Bavyera asıllı eski bir çavuş ve garson, bir kasabın oğlu olan Sepp Dietrich vardı. Onun çabalarıyla Hitler tanrılaştırılmış ve bir kült doğmuştur. Hitler, 1933 yılının sonlarında, kendi kişisel güvenliğin korumakla görevli olanlara resmi bir ad taktı: "Leibstrandate (muhafız birliği) SS Adolf Hitler.

Kara üniformalarının içindeki SS'ler gerçekten de Nazı yönetiminin, insanlığın karabasanı niteliğindeki, koruyucusu oldular. SA'lardan daha yüksek bir toplumsal sınıf içinden çıktıklarından, SA'lara oranla daha özenli ve gürültülü gösterilerden kaçınır nitelikteydiler. Korkunç ve iğrenç etkinliklerini sürdürmek için daha değişik yöntemleri vardı. Kesinlikle ve tümüyle Nazi ideolojisiyle doldurulan bu insan örnekleri, Hitler'e ve emirlerine körcesine boyun

eğmekteydiler. Daha sonralar Him mler, "30 Haziran 1934'te bize yüklenen görevi yerine getirmek için suçlu dostları duvarların dibine dizip temizlemek konusunda bir an bile duraksamadaydık" diyecektir. Sonra sözlerini sürdürerek; "... bunun yerine getirilmesi gereken bir iş olduğu inancındaydık. Gene de, aynı emri bugün verseler ,duraksamadan aynı coşkuyla yerine getirmekten çekinmeyiz."

Savaşın eşiğine gelindiği günlerde SS'ler 250.000'i aşan insan güçleriyle artık hem Parti'nin hem de Üçüncü Reich'in en elit ve güvenilir örgütü durumundadırlar. Himmler' in denetiminde olağanüstü bir gelişme gösteren örgüt, o günlerde başlıca üç bölümde sürdürmekteydi. çalışmalarını. Ya da diğer bir deyişle üç ayrı örgüt vardı SS içinde SD (Sicherheitsdienst) adı verilen haber alma bölümü -ki bu bölüm savaşın sonlarına doğur silahlı kuvvetler haberalma bölümü (Abwehr) nün yerini alacaktır, polis bölümü (bu bölüm normal polis birlikleri - Orpo-güvenlik polisi Slpo ve devlet gizli polisi -Gestapo-nden oluşmaktaydı) ve son olarak da SS askeri bölümü.

Himmler'in planlarına göre, SS' in askeri bölümü bir "vurucu güç" olarak çalışacak ve genişleyecekti. Bu bölüm, Alman gençliğinin kendilerinden olmayan büyük bölümünü yıldıracak, kendi başına buyruk bir ordu gibi çalışacak ve sonunda Üçüncü Reich'in elit üstün ırkını oluşturacaktı. Ama 1938'den sonra Hitler, bu aşırı tutkuları gemlemeye çalıştı. Geliştirilmiş silahlarla donatılan SS birliklerinin temel amacı, herhangi bir iç darbeye karşı uyanık olmak ve işgal altındaki topraklarda düzeni sağlamakla sınırlandırıldı. Waffen SS adıverilen ve aslında bir tür askeri polis nitelliğindeki bu grubun üyeleri sırf Alman halkının gözünde yücelsinler diye hiç alışık olmadıkları savaş alanlarında düzenli ordu içinde savaşıp hayatlarını yitirdiler. Aslında ordunun yalnızca %5'ini oluşturacak sayıdaki Waffen SS'ler, Nasyonel Sosyalizmin ilkelerini ordu içinde yaymak amacıyla kullandığı bir önrekçesine işlevini yerine getirdi.

1940'a gelindiğinde SS örgütü kendi kişiliğine bürünmüştü, örneğin kendisini yönetim katları kadar bağımsız ve özgür görüyordu. Bir yandan da sürekli üye kaydı yapılıyordu. Uyelerin seçimine büyük titizlikle eğiliniyor yalnızca ırkın üstün fizik, ahlak ve düşünce özellik lerini kendilerinde toplayabilenler SS olabiliyordu. Ama 1942 yılına gelindiğinde bir yandan Müttefiklerin giderek artan baskıları, öte yandan da Kızıl Ordu'nun ilerlemeye başlaması karşısında, pek ayrım yapılmadan üye kaydına da başlandı zorunlu olarak. Himmler, 1936'ları anlatırken: "üye olarak bırakın fiziksel rahatsızlığı, dişinde çürük olan tek kişiyi bile alamadık. Bunlar 1936'day dı. Ve bizler, SS gücünde ırkımızın en mükemmel insanlarını, gençlerini topluyorduk" demektedir.

Waffen-SS kartını alan üyeler, özel eğitimlerden geçiriliyorlardı. Bunların eğitimleri için Junkerschulen adlı kamplar açılmıştı ve eğitim, askeri, fiziksel ve ideolojikti. Geleceğin subayları Nazi ideolojisinin tüm kuramlarına körü körüne bağlandı.

Onlar değiller miydi, tüm Avrupa ya egemen olup Üçüncü Reich'in ününü ve üstün ırkın denetimini benimsetecek ve tüm insanları bu üstün ırkın kapsamında birleştirecek olanlar? Öyleyse onlar, acımasızlıkları, kendi yaşamlarını feda edişleri ve ideolojilerine bağlılıklarıyla kendilerini kanıtlamalıydılar. Kişinin kendi kendini denetlemede eğitilen geleceğin SS subayı, hazır ol durumuna geçer, başının üzerine pimi çekilmiş bir el bombası yerleştirilir ve o son patlama anına dek dimdik durarak kendini kanıtlar. Bu deneme sırasında çok Alman genci hayatını yitirip girmiştir...

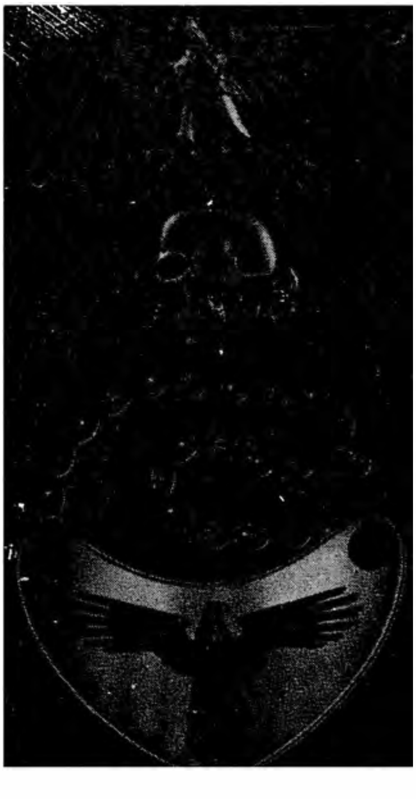
Bu sert eğitimin ardından Waffen SS üyeleri aşağıdaki andı içerek Hitler'e kayıtsız koşulsuz bağlılıklarını belgelerlerdi: "Andiçerim ki, siz Führer ve Recih'in Şansölyesi, Adolf Hitler'e yürekten bağlı kalacağım. Sizin ya da sizin görevlendireceklerinizin emirlerine ölünceye dek uyacağıma Tanrı adına söz veririm. Tanrı bize yardımcı olsun."

1942 yılına gelinceye dek Waffen -SS, general von Mackensen' in deyişiyle: "soğuk kanlılık... eylem deki duraksamazlık... zorlu anlardaki sarsılmaz drenç... dostluk" ve hatta "iyilikseverlik" yönleriyle belirgin bir ün kazanmıştı.

Ama 1942'ye gelindiğinde işler değişti. Artık Waffen-SS'de önemli ve iki yönlü de ğişikliklerin içindeydi Stalingrad'dan sonra sayı arttırımına gidildi ve bunun sonucunda örgütün kapsamı 1943'te 300.000 1944-45 teyse 600.000'i buldu. Kaba bir hesapla, her yıl eldeki sayının iki katına çıkartılması öngörülmüştü. Öte yandan sayıları toplamın yarısını aşmamak koşuluyla yabancı unsurlar da örgüt kapsamına alınmaya başlandılar. Bu değişiklikler Hitler'in, Alman kuvvetlerinin daha uzun sürecek bir savaşı kaldırabilmek amacıyla sayısal bir yeniden düzenlemeye sokulması gerektiğini kavramış olmasıydı. Üstelik bu değişiklikler sonunda Waffen SS'ler küçük bir örgüt olmaktan çıkmış ve mümkün olabil mesi durumunda girişilecek bir karşı saldırının en güvenilir ve en korkunç gücü durumuna gelmişlerdi.

YENİLERİN KAYDINDA DEVRİM:

Himmler'in tüm karşı çıkmalarına karşın Hitler, 1942'den sonra Waffen-SS sayısının arttırılması yolunu seçerken, gene Himmler'e karşın, bu örgütün Hitler Gençlik Örgütü ve Volksdeutsche -Alman ırkından olan yabancıları da kapsamasına öngörüyordu. Örgüte taze kan verilmiş ve bünyesi genişletilmiş ama kusursuz ki bu büyüme, ideolojik açıdan bir gerilemeyi de birlikte getirdi. Çünkü bu denli bir sayısal fazlalık ideolojik yönden özdeş şekil de eğitilemezdi. Ama gene de üyelerin Nasyonal Sosyalist saflık diye nitelendirilen kavram içeriğinde kalmalarına ve bunu yaşamlarında, yaşama tarzlarında ve düşmanlara karı davranışlarında kanıtlamalarına özen gösterildi.

(Sağ) Bir İtalyan SS'nin şapkasındaki simgeler. Hemen tüm SS subaylarındaki ortak özellik şapkada bir kuru kafanın bulunmasıyd.

1930'larda basılan afişte Nazi gençliği yüceltiliyor. O dönemde Almanya'da çalışa bilen Komünist ve Sosyalist örgütlerin genç üyeleri Ari ırkın soylu gençlerinin gelişi karşısında, ayaklar altında ezilmemek için kaçışıyorlar.

Gerçi Waffen-SS'lerin asıl görünümleri askeri şok grupları oldukları şeklindeydi ama, gerçek etkinlik alanları politikaydı. Yönetim ve sistemin sadık bekçileri olarak içteki ilerici değişimlerve gelişmelere olduğu kadar, savaşın gidişinden kuşku duyan generallerin herhangi bir kıpırdanma ya da girişimlerini de bastırmakla yükümlüydüler. Bir diğer görevleri de, işgal altındaki toprakların Alman Reich'ine bağlılıklarını denetlemekti. Bunu sağlamanın en güvenilir yollarından biri de, yabancı Alman hayranlarını kitleler şeklinde bünyelerinde özümsemekti. Nitekim 1943 yılında 38 geniş SS biriminden yalnız 15'i tümüyle Almanya da Alman kökenli yabancılar dan oluşuyordu. Geriye kalan birimlerin hemen tümü, Batı ya da Doğu Avrupa'lı yabancılardan oluşmaktaydı. 1944'e gelndiğindeyse SS birlikleri aklın alamayacağı kadar yaygın ve karmaşık bir yapıya bürünmüştü: Batılılar İskandinavyalılar, Hollandalılar, Valonlar, Flamanlar ve Fransızlardan, Doğulularsa Baltıklılar, Ukraynalılar, Bosnalılar, Hırvatlar, Sırplar, Arnavutlar, Ruslar, Macarlar, Romenler gibi toplumlarından toplananların kuruluydu.

DAHA BÜYÜK BİR REİCH: BÜYÜK ALMANYA:

Aslında Büyük Almanya ya da "daha büyük bir Reich" kavramları, Junkerschulen kuruluşlarında eğitimin temel ilkesiydi. Nitekim Nimmler, 1943 yılında yeni mezun olan SS subaylarına yaptığı konuşmada şöyle diyordu: "Reich, Alman Reich'i yalnız Alman ulusu değil geleceğini ve güvenliğini Doğu'ya doğru yayılarak bulmak hakkına sahiptir... Sonra belki yüzyıllar sonra, politik bakımdan Alman dan dünya çapındaki bir Alman İmparatorluğu da gerçekleştirilecektir. Bu eylem içinde eskiden Almanya'nın Alman İmparatorluğu'nun parçaları olan tüm uluslar, 1648 hatta 1606'dan beri bizden olanlar, Flamanlar, Valonlar, Alçak Ülkeler (Hollanda) ve toprakları Alman reich'inin içinde, tek beden olarak birleşeceklerdir. Daha da öteye giderek, henüz Alman Reich'inin kapsamına girmemiş olan Cermenik insanları, Danimarka'yı, Norveç'i ve halklarını da bize katacak gücümüz olmalıdır."

Reichführer-SS yaratılacak ve Burgundia adı verilecek olan Batı bölgesini tanımlarken, tipik ve prototip bir SS devleti olarak bu ülkenin kapsamına, Hollanda, Belçika ve kuzey ve doğu Fransa topraklarına gireceklerini belirtmekten de çekinmiyordu. Bu yeni "satraplık" içinde Himmler'in tüm emeli, kendi yönetim yeteneklerin ortaya koyabilmekti. Aslında birçok genç Almanın SS olmak için çırpınması, kuşkusuz ki

Bolşeviklerle savaşmaktan çok daha çekici gelen bu tür masallara kanmalarından kaynaklanıyordu. Birçok işsiz güçsüz ve kafasız Alman gence Waffen SS üyesi olmayı, birbirini izleyecek serüvenler ve kazanılacak başarının ödülü olan yüksek mevkiler olarak görmekteydiler. Bazı ölçeklere göre Waffen SS savaş öncesinin ünlü Yabancı Lejyonu'nun etkisini yapmaktaydı.

Kuşkusuz ki politik düşünceler de kafalarından pek öyle uzak sayılmazdı. Çöken Batı yönetimlerinin etkili kişileri, işbirlikçiliği benimseyim SS formasını giydikten sonra, kendi de vletlerinde de Almanya'nın koruyucu şemsiyesi altında totaliter bir yönetimin savunucusu olup çıkmaktaydılar. Gönüllüler birliğiyle birlikte 1943 yılında SS'lere katıldığın da Leon Degrelle: "bizi biraraya getiren, birleştiren anlatılmaz bir istektir. Bizler, aklımız ve sonsuz yürekliliğimizle, Avrupa'nın can düşmanına karşı savaşan Avrupalılar olacağız. Savaşın sonunda, tek bir Avrupa devleti olarak varlığımızı ortaya koyacağız... "Aslında ortak Avrupa tek Avrupa gibi kavramlar, yabancı Waffen-SS'lerin çoğunun kafasındaki düşüncelerdi. Bu düşünce birbirlerinden bağımsız devletlerin tek bir ordu ve tek bir büyük devlet, Avrupa kavramı çevresinde birleşmelerini öngörmekteydi.

Ama görünüşte, tek bir orduya dayanarak Batı Uygarlığının bekçisi olacak gibi gelen bu Avrupa, aslında, ne "özgür Avrupa" ne de "özgür devletler"den oluşacaktı. Himmler daha başından bunu belirtmekten çekinmemişti bile. Şöyle der: "gönüllülerle dedim ki, 'İstediğinizi yapabilirsiniz. Ama bir konuda şunu bilmeniz gerekir ki, SS sizin ülkelerinizde de örgütlenecektir. Bütün Avrupa'da bir tek SS varolacaktır Alman SS'i Bu SS, Recihführer'in komutası altında olacaktır. Bu görüşe karşı çıkabilir, hatta direnebilirsiniz , ama bu benim açımdan hiçbir şeyi değiştirmez. Çünkü ne olursa olsun bu gerçekleştirilecektir... Sizden ne ülkenize karşı döneminizi ne de ulusal onurunuza aykırı gelen birşeyi yapmanızı istiyor değiliz. Sizin fırsat peşinde koşup Almanlaşmanızı isteyen de yok. Sizden istenen ve yapacağımız şey, ulusal çıkar ve gururunuzu, üstün ırk ve üstün tarihsel ideal karşınızda aşağıda tutmanızdır. Üstün olan Alman Rech'idir. Bunu unutmayın. "İşte özetle Alman Nazi liderlerinin düşünceleri buydu. Onlara göre uydu yabancı gönüllüler yalnızca Büyük Almanya'nın yaratılması için kullanılan araçlardılar o kadar...

Almanların Sovyetler Birliği'ni kötülemek için bastırttıkları afişlerden biri. Ölüm trene binmiş Sibirya'yagidiyor. Afiş yazısında: Bolşevizm, çöküntü ve ölüm" yazmakta. Afişin üstündeki yazıysa: "Şirin Sibirya'ya hoşg eldiniz."

Hitler'in "Yahudi sorununa kesin çözüm" emrinin uygulanışı. Ünlü ve korkunç insan fırınları bir kurbanı daha yutmaya hazır...

(Aşağıda haritada da görüldüğü gibi, Almanya'nın etkinlik alanları başlıca üç grupta toplanabilmektedir. Bunlardan koyu renkler içinde kalanları Büyük Almanya'yı, griler Alman işgali altına giren toprakları ve açık renkliler de Almanya'nın bağlaşıklarını göstermektedir. Beyazla belirlenen ülkeler ya tarafsız ülkeleri (Türkiye ve İsviçre) ya da Almanların giremediği düşman topraklarını belirlemektedir.)

Avrupa artık Nazi egemenliği altındadır. Bu egemenliğin etkin olduğu toprakların tüm zenginlikleri Büyük Almanya'nın çıkarları için sömürülmekte, insanları köleleştiril mekte ve "üstün ırk" tarafından istenmeyen tüm ırklar; özellikle Yahudiler ve sonra da Slavlar soykırı mına uğramaktadırlar.

SS'lerin komutanı olarak Himm ler 80 milyon Alman ve bunun iki katı kadar da işgal altındaki topraklarda yaşayan insanların yazgılarını , ölümle yaşamak arasındaki seçeneği elinde tutmaktadır. Himmler savaş tarihinin görüp

Hitler'in 1942 Kasım'ındaki Hegamonyası:

Hitler'in Avrupa'ya egemen olmak konusundaki görüşleri bir zamanlar, "bir delinin saçmalaması" olarak değerlendirilmiş ve üzerinde durulmamıştı. Ama, 1942 yılında bu düş, az kalsın gerçekleşiyordu. O yıl, Hitler, hayal ettiği toprakların büyük bir bölümünü eline geçirmiş ve Üçüncü Reich'in sınırlarını Atlantik Okyanusu kıyılarından Sovyetler Bir liği'nin iclerine dek genişletmişti. görebileceği en acımasız ve alçak komutanlardan biridir. "Tank-savar engeli için çukur kazan 10.000 Rus kadını aynı anda bitkinlikten yere yıkıldıklarında beni ilgilendiren tek şey o çukurun Büyük Almanya'nın çıkarları için tamamlanması gerektiğidir. Kadınlar kaldırılmalı ve işlerini bitirmelidirler. Sonra ölürlerse ölsünler..." diyebilecek kadar katı yüreklidir.

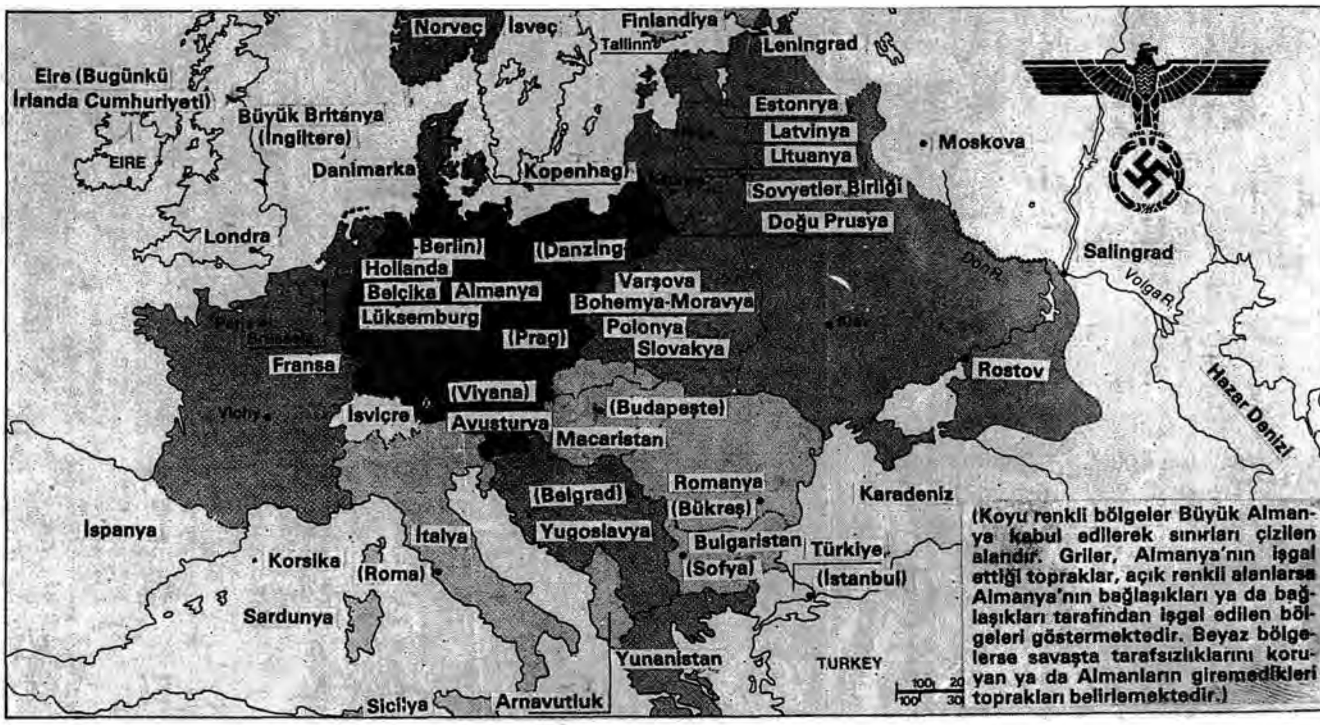
İşgal altındaki Avrupa'nın her yanındaki toplama kamplarında köleleşmiş insanlar. Almanya'nın çıkarları için canlarından olmuşlardır.

Krupp'un dev silah fabrikalarında çalıştırılan 600 Yahudi kadının kapatıldıkları bir kampı gezen bir doktor anılarında öyle der: "kadınların durumlarını görünce Almanlığımdan iğrendim. Feciydi. Üstelik çoğu yaralıydı ve yaraları açık olduğu halde çalıştırılıyorlardı. Yetkililerin baraka dedikleri yere girebilmek için, olağanüstü irilikteki sineklerle savaşmak gerekiyordu. Benim bile kollarında büyük kabarıklıklar oldu..."

Savaş boyunca yalnızca Yahudilerden beş ya da altı milyonu, en akla gelmeyecek yöntemlerin uygulandığı işkencelerle hayatlarını yitirmişlerdir.

Kuşkusuz ki bu baskıya karşı direten Almanlar da yok değildi. Ancak bunların nasıl sindirilebilecekleri konusunda Hitler ile Göring arasında fikir ayrılığı vardı. Hitler polisin zırhlı araçlarla güçlendirilmesini önerirken Göring: "kolayı var, nerde ayaklanma çıkarsa uçaklar orayı havadan bombalarlar, olur biter" diyebiliyordu.

Nazilerin savaşa girişlerini ve

(Koyu renkli bölgeler Büyük Almanya kabul edilerek sınırları çizilen alandır. Griler, Almanya'nın işgal ettiği topraklar, açık renkli alanlarsa Almanya'nın bağlaşıkları ya da bağlaşıkları tarafından işgal edilen bölgeleri göstermektedir. Beyaz bölgelerse savaşta tarafsızlıklarını koruyan ya da Almanların giremedikleri toprakları belirlemektedir.)

savaş yöntemlerini incelemeden önce Almanya'nın 1938 yılı sınırlarından başlayarak, nasıl genişlediğini kısaca izlemenin yararlı olacağı inancındayız.

A- Büyük Almanya (haritada koyu renkler): Almanya ya da diğer bir deyişle Reich'in doğrudan doğruya çıkarı olan bazı özel bölgeler direkt olarak sınırlar içine alınacaktır Varsay Anlaşmasını reddeden Almanya sınırlarını Büyük Almanya olacak şekilde genişletmekte kararlı dır.

İlk kurban Avusturya'dır (1938). Ertesi yılsa sıra Çekoslavakya'nın olacaktı. Bohemya Moravya Vasallığı adını alacak olan bu ülkenin denetimi "cellat" Heydrich'in denetimine verildi, (SS'in güvenlik servisi olan SD'nin başkanı) İş Polonya'ya geldiğinde Hitler, önce bazı eski Alman bölgelerini ardından da serbest bir liman olan Sanzing'i aldı. Belçika'nın Eupen, Malmedy ve Moresnet eyaletleriyle Hollanda'nın bir bölümü ve Lüksemburg'un Büyük Almanya'ya katılışlarını, Alman Fransız kininin simgesi olan Alsas Loren'in katılışı izledi. Son olarak da Yugoslavya'nın bazı dağlık bölgeleri Büyük Almanya sınırları içine alındılar.

B- İşgal Edilen Topraklar: (Haritada griler) Batı Avrupa'nın Nazi Almanyası tarafından yutuluşu için bir iki ay yetti. 1940'a gelindiğinde İngiltere kıta Avrupası'ndaki düşmanıyla yalnız kıyılarla ayrılıyordu.

Almanlar işgal ettikleri bölgeleri değişik yöntemlerle yönetiyorlardı. Örneğin Danimarka gibi bir genel

Hitler gençliği için düzenlenen bir tören. Savaş yılları öncesinde ve süresince tanrılaştırılan Hitler, gençlik örgütlerinde üye 20 yaşındaki çocukları bile Rus tanklarını durdurmaya yollamaktan çekinmemiştir. Resimdeki küçük, savaşta aldığı yaralara karşı hala Nazi'dir...

vali, ya da Norveç'teki gibi bir kukla hükümet (başbakanı işbirlikçi len Quisling'di), ya de Frense'daki Petain'in Vichy başbakanlığındeki zayıf yönteminin yerinde bırakılması, ya da Belçika'da olduğu gibi işlerin doğrudan doğruya bir askeri komutanın denetimine terkedilmesi... bu yöntemlerden bazılarıydı.

Doğu'da Polonya, soğukkanlı bir katil olan Dr.Hans Frank'ın hükümeti yönetiminde ülke, Alman Reich'ının istek ve gereksinimlerini karşılayan bir depo olmuştu. Balkanlar ve Yugoslavya'ysa Almanlar, İtalyanlar Bulgarlar, Macarlar ve Arnavutlar tarafından kısa yoldan paylaştırılmıştı. Tıpkı bu şekilde Yunanistan'da ortak bölünüm uygulanan bir ülkeydi.

Almanların Rusya içlerine ilerleyişleri sırasında 20 milyon Rus hayatını yitirmiştir ve işin acı yanı bunların çoğunun siviller ya da savaş tutsaklarından oluşmasıdır.

3- Almanya'nın Bağlaşıkları: (Harita'da açık renkler) Üçlü İttifak, 27 Eylül 1940 tarihinde Almanya-İtalya ve Japonya arasında imzalandı. Daha sonra İtilaf Devletlerine katılan lar da aynı anlaşmayı imzaladılar. Macaristan, Romanya ve Slovakya 1940 Bulgaristan ise 1941 başlarında İtilaf Devletlerine katıldılar.

1941 Nisan'ına gelindiğinde Yugoslavya'nın işgali tamamlanmış ve Güney doğu Avrupa kesinlikle Hitler in denetimine girmişti.

Macaristan ve Bulgaristan, göresel olarak bağımsızdılar. Nitekim, Bulgarlar SSCB'ne savaş ilan etmemişlerdi. Bu ikisi, Alman egemenliği altında özümlenmiş uydu devletlerdi aslında.

Finlandiya'nın Almanlarla bir res mi anlaşması olmamakla birlikte eğilimleri o yandaydı.

Buna karşılık Arnavutluk ve Korsika İtalya tarafından işgal edilmiştir.

Savaş boyunca Avrupa'da tarafsızlığını koruyabilen altı devlet vardı: Türkiye, Portekiz, İspanya, İsviçre, İsveç ve Eire (İrlanda)

NAZİLER SAVAŞA GİRİNCE

Hitler 1 Eylül 1939'da ordularına Polonya'ya saldırma emrini verdiğin de yalnızca sınırlı bir savaşa giriştiğini düşünmekle birlikte, bir dünya savaşı tehlikesini yarattığının da bilincinde olmalıydı. Savaş Hitler ve Nazi yönetimi için yalnızca bir son olarak düşünülmemelidir, çünkü Na zizmin temel düşünüşü de kesinlikle savaş üzerine kurulmuştur. Nazilerin ırkların savaşımını simgeleyen "demir yasa" dogmaları, aslında parlak sözlerle bezendirilmiş bir savaş propagandasından başka birşey de değildir. Ve kuşkusuz ki "Lebensra um" savaşı için yapılan hazırlıklar da bir yandan Almanya'nın 1933'ten beri uygulamakta olduğu politikanın belirginleşmesinden başka bir şey olamaz.

Birinci Dünya Savaşı'nın insanlığa savaşın, hem de ulusal savaşçılık ruhuyla girişilen bir savaşın, ne gibi boyutlara ulaşabileceğini göstermiş olması gerekirdi. Hitler'de bunu, hem de bilinçli olarak, kendisine örnek seçmiştir.Hitler'in işlediği savaş kuramı içinde amaçlar şöyle belirlenebilir:

1- Almanya'yı 1918 yılında düştüğü "onur kırıcı" durumdan kurtarıp yüceltmek,

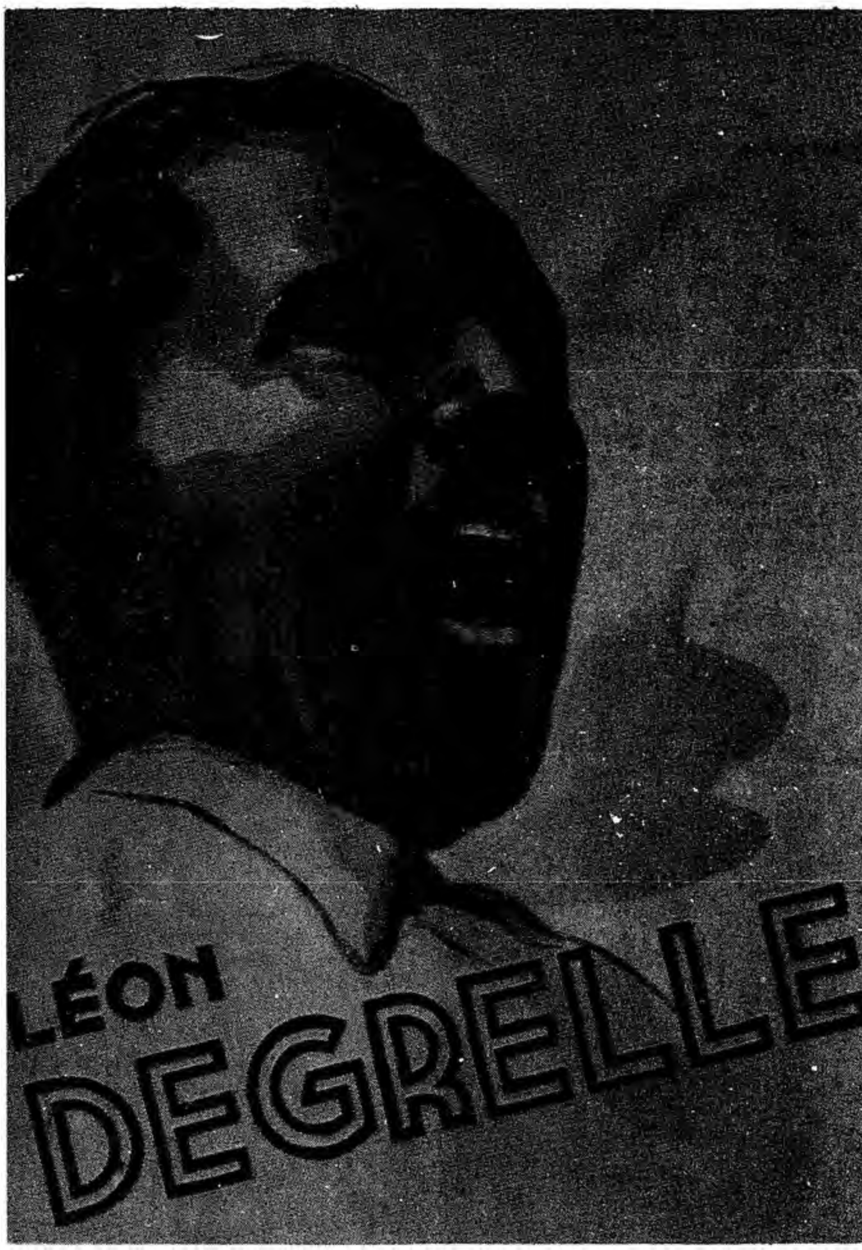
2- Birinci Dünya Savaşı yenilgisinin yalnızca, aptallık, kötü yönetim ve zaaflar sonunda gerçekleştiğini kanıtlamak,

3- Fanatik bir atılımla ve bir kez daha üstelik bu kez daha da hırslı olarak Almenya'nın büyüklüğünü kanıtlayıp dünyada hakkı olan yere yükselmesini sağlamak.

Aslında bu üç madde, kendisini Nasyonel Sosyalizmin ilkelerinde de bulmaktadır. İkinci Dünya Savaşı bu açıdan bakıldığında, Hitler yönetimi için belirleyici unsur ya da diğer bir anlatıyla "kesin öğe" olmuştur. Çünkü, Hitler yönetimi ve Nasyonel Sosyalizmin gerçek gücü ve gerçek doğası ancak savaşta ortaya çıkabilirdi. Öte yandan, sistemin zayıflığı yani fanatik bencilliği ve aşırı kendine güveni de savaşla ortaya çıkacak ve bu da hem Almanya'nın hem de Hitler'in sonu olacaktır.

Hitler'in savaşın ilk yıllarında kazandığı başarının olağanüstülüğü dünyayı şaşkına çevirmişti. Polonya 18 günde alınmış, Norveç'e karşı akıllara durgunluk verecek kadar cüretli bir deniz ve hava saldırısı yapılmış ve hepsinden önemlisi de Fransa ezilip geçilmişti. Bu sonuncusu, kuşkusuz ki Mussolini'nin İtalya'yı savaşa sokmasının temel nedenlerinden biri oldu. Bir süre sonra, Almanya'nın egemenliği bütün kıta Avrupası'nda yaygınlaşıyor ve hemen her yerde "Avrupa'nın yeni Faşist düzeni"nin kurulmasını sağlıyordu.

Bu coşkulu zaferler ve kazanılan topraklar, uygulanan dış politika da gözönüne alındığında, Nazizmin Al manya içindeki etkinliğini de arttırmış ve önceleri bir "deli gözüyle bakılan Hitler'in bir kumarbaz değil, tanrısal güçlerle donanmış ve deha olduğu görüşü Almanya içlerinde de yaygınlık kazanmaya başlamıştı. Artık Nasyonal Sosyalistlerin propagandası Joseph Goebbels'in yönetiminde yaygınlaştırılabilir ve üstelik herhangi bir iç engelle de karşılaşamazdı. Bu propagandanın kapsamına içte yayın yapan ve sürekli askeri marşlar çalan radyo istasyonlarının kurulması, Alman zaferlerini abartarak ve süsleyerek yayan basın organlarına ağırlık verilmesi, her an ulusal coşkuyu körükleyecek yeni şarkılar ya da marşların bestelenmesi ve savaş kahramanlarının kişisel olarak yüceltilip kamuoyuna tanıtılması gibi unsurlar giriyordu. Hitler'in kendisi de bu akımı alabildiğine körüklemiştir. Nitekim savaşın ilk iki yılı içindeki onbeş "önemli" söylevinde sürekli olarak bunları işlemiş ve düşüncelerini "Nazi eğitim planı" da başarıyla işlenmiştir. Öyle ki, koca Almanya'da pek az kişi bu sözlevler ve eğitimin gizlediği "manyaklık" ve oluşturacağı tehlikenin bilincine varıp gelecekten korkmayı düşünebiliyordu.

(Sol): Asında Alman ırkının tüm üstün özelliklerini kendinde toplayan gençlerin biraraya getirilmeleri amacıyla kurulup çalışmalarına başlayan Waffen SS örgütü, aradan geçen yıllarla Almanya'nın gerileme ye başlamasından ve özellikle 1942'den sonra çeşitli ırk ve ülkelerin insanlarından da üye almaya başladı. Bu bir zorunluluktu Nitekim, 1943'e gelindiğinde Avrupa'da Alman işgali altındaki bölgelerde yayılmış olan 38 SS yalnızca 15'i tümüyle Alman ya da Alman kökenli uluslardan gelen üyelerden oluşuyordu. Resimde yabancı gönüllülerin SS'lere katılması sırasında ününü arttıran Belçikalı işbirlikçi Leon Degrelle görülmekte. Degrelle, Alman ırkının üstünlüğünü kesinlikle benimsemiş ve ulusal onurunu ayaklar altında çiğnetmiş bir insandı.

Ama şurası da bir gerçektir ki bu gerçeği 1940-41 yıllarında yapılan gizli servis araştırmaları ortaya koymuştur-Alman halkının önemli bir bölümü gene de, elindeki kaynakları aşırı bir hızla tüketmesi sonucunda Almanya'nın "kendi kuyusunu kazmakta olduğundan" korkmaktan geri kalmamaktadır. Ama gene de Hitler'in her türlü denetimden çıkmış saldırganlığı sırasındaki hesaplarının yanlışlığı 1940'ların başında açıkça görünüyor değildir. Bütün hatalar zaferlerin perdesiyle gizlenmektedir henüz. Gene de pek az kişi, İngiltere Savaşı'nın gerçek yüzünü ve İngiltere'nin Amerika Birleşik Devletleri'nden aldığı ilk dişe dokunur yardımı 50 destroyer değerlendirebilmiştir.

Ama insanları savaşın sonuna güvenir duruma getiren şey yalnızca propaganda değildir. 1939 yılında uygulanmaya başlanan "karneleme" yöntemi, savaşın ilk yılı sonunda Almanya'da kimsenin açlık çekmeyeceği izlenimini kesinlikle uyandırmıştır. Öte yandan hem Hitler'in "Yıldırım Savaşı" stratejisine duyulan güven, hem de bir savaş için 1934'ten başlayarak yürütülen ekonomik hazırlıkların üçlüğüne duyulan inanç Nazi yönetiminin kilit noktalarındaki yetkililerin 1942'de bile, ekonominin sivil kesimin alıştığı ve oransal olarak yüksek düzeydeki yaşama koşullarını sürdürmesi için silah yapımın dengelenmesi gerektiğini düşünmemelerine yol açmıştır. Hatta askeri durum bile ivedi biralarmı gerektirir gibi değildi. Üstelik, 1941 yılı sonunda Almanya'nın insen kaybı diğerlerine göre oldukça düşük bir düzeydeydi henüz (200.000 kişi) ve 1940-41'de yoğunlaşan İngiliz hava akınları da pek fazla bir zarara yol açmıyordu.

Askeri gelişmeler ve Nazi propagandası, devletin gücü konusundaki bazı gerçekleri de gizliyordu ki, bu savaşın sonlarına doğru çok acı ve önemli sonuçlar doğurmaktang eri kalmayacaktı.

Waffen SS örgütünün 1939-40 yıllarında Himmler'in komutası altına verilmesi, ordunun ülkede silah taşıyabilen tek örgüt olması özelliğini ve bu konudaki tekelini de sona erdirmiştir. Aslında o yıllarda Waffen SS'lerin ordunun en büyük rakibinin elindeki güç çok küçük sayıdaydı, ama rakamlar savaşın son yıllarında SS'lerin sayısının 600.000'i aştığını kanıtlamaktadır.

Hitler, daha önceki girişimlerinde olduğu gibi, 1937 yılında genişleme planını askeri liderlere sunduğunda da ordu üst katlarının bu planları uygulama bakımından çok titiz ve belirgin bir duraksama içinde olduğunu görmüştü. Batı'daki genişlemeleri kapsayan ve Hollanda ile Belçika'nın tarafsızlıklarını sona erdiren plan Hitler'in Genel Kurmay'ın yüksek rütbeli generalleriyle arasının daha da açılmasına neden oldu.

Ama sonunda, Batı seferlerinin başarıyla sonuçlanması, bir yandan Hitler'in askeri dehasına olan saygınlığı arttırırken öte yandan da onun askerlerle karşısındaki zaferini sim geliyordu. Nitekim, 1941 Aralığında, Rusya'da ilk başarısızlıkların hemen ardından, Mareşal Brauchitsch Başkomutanlıktan çekiliyor ve yerini doğrudan doğruya Adolf Hitler alıyordu.

Tıpkı Polonya'da olduğu gibi Hitler, Nazi yönetiminin ele geçirdiği ve ilgi duyup çıkar sağladığı tüm işgal altındaki bölgelerde askeri liderleri yönetimden uzak tutmak

konusunda özel bir titizlik göstermiş tir. Hemen tüm bölgelere sivil yöneticiler atamış ve bunların doğru dan doğruya kendisine karşı sorumlu oldukların belirtmiştir. Bu yeni "satraplıklarda" görevlendirilen yük sek yöneticilerin iki sorumlulukları vardı:

Göring'in Dört yıllık Planı'nı uygulamak ve Himmler'in SS'lerinin iç güvenliği diledikleri gibi sağlamalarına yardımcı olmak. İşte bu düzensizlikter ki işgal edilen ülkelerde önce adam öldürmelere, sonra toplu kıyımlara, sürülmelere ya da toplama kamplarına atılmalara yol açmıştır. Ve tarih 1941' i geçtikten sonra da Gestapo, Nazizmin gerçek yüzünü ortaya dökerek: "Yahudi sorununun kesin çözümü" adı altında soykırımına girişmiştir.

YASA DEVRİMİ:

İşgal edilmiş bölgelerde Parti yetkilileri ve güvenlik kuvvetleri (SS'ler)nin elindeki kesin yetkiler ve bunların sınırlarının belirlenmemesi kısa bir süre sonra etkilerini Nazi yönetiminin kendisi üzerinde de göstermekte gecikmemiştir. Bu etkiler giderek yönetimin anayasal temeline dek işleyecektir.

Savaşın başlamasından hemen sonra Hitler ve Nazi liderlerinin istekleriyle, savaş zamanlarına özgü, aşırı sertlikte ceza yasaları birbir ardında çıkmaya başlamıştır. Bunların arasında düşman radyoların dinlemek savaş çabalarına karşı ekonomik sabotajlar düzenlemek, silahlı kuvvetleri rahatsız etmek ve gösteri suçları gibilerinin cezası ölümdü. Nitekim, ölüm cezasının uygulandığı suçların sayısı 1944'e dek 46'yı bulmuştur. sivil mahkemelerin verdiği ve yerine getirilen ölüm cezalarının sayısıysa 1938'de 43'ken, 1944 sonunda 2.015'e fırlamıştır. Aslında, Hitler, 1939 yılı sonbaharında Himmler ve SS'lerine cezayı yerine getirme ve gerektiğindeinsanların yargılanmadan öldürülebilmesi haklarıyla yetkisini verdiğinden bu işlerden pek bilgili değildir. Ölüm cezalarının en fazla uygulandığı yerler toplama kampları olmuştur. Nazi yönetiminin oransal olarak daha "yumuşak" göründüğü 1934-1938 yılları arasında bütün Almanya' daki toplama kamplarında tutulan hükümlülerin sayıları 7.000 ya da 10.000dir. Fakat, savaşın hızlanmasından 1942'ye dek geçen sürede bu sayı 100.000'i aşmış ve yeni kampların açılması gerekmiştir. Ama sayının en yüksek düzeye çıkışı, her türlü insanın zorlasılah yapımı ya da diğer işlerde çalıştırıldıkları ve insanlık dışı Nazi yönetiminin uyguladığı işkencelere katlandıkları 1944-45 yıllarındadır. Yapılan öngörülere göre bu yıllarda sayı yarım milyonun çok üzerindedir. Bu dönemde Almanya' da 20 ana ve 165 küçük toplama kampı çalışmalarını sürdürüyordu.

Hitler savaşın başlamasıyla birlik te bir yandan dış düşmanlarına öte yandan iç düşmanlarına karşı savaş mak gereğini duymuştur. Üstün ırkı yaratabilmek hayaliyle, 939 yılı Eylül' ünde bütün akıl hastalarının öldürülmelerini emretmiştir. Gizlice kurulan ve yalnızca bu konuyu üstlenen bir doktorlar heyete çeşitli hastanelerdeki 70.000 akıl hastasının öldürülme sinden sorumludur. İş zamanla öylesine çığrından çıkmıştır ki, özellikle dinsel çevrelerden gelen baskılara da kapılan Hitler, 1941 yılında bu kampanyayı yavaşlatma emrini ver mek zorunda kalmıştır.

HESAP VE NEFRET:

Nazi yönetiminin 1941-42 yıllarındaki çılgınlıkları, aslında askeri durumun kritikleşmesiyle yakından ilintilidir. Hitler'in akılcı hesaplar yapmakla manyakçasına bir nefrete kapılması ve kararlarında bu ikili çatışmanın etkisinden kurtulaması (özellikle Rusya'ya saldırma kararında olduğu gibi) bir yandan Almanya'yı yıkıntıya götürmüş Öte yandan da tarihin akışını değiştirmiş tir. Hitler kuşkusuz bazı kararları alırken, kendi kişiliğinin tarihte alacağı değeri yükseltmek duygusallığından da kurtulamamıştır.

Rusya örneğinde Hitler'i bu karara iten olgu, kuşkusuz ki İngiltere'ye karşı uğranan başarısızlıklardan son ra Batı savaşının çıkmaza girmesinden bir kaçış isteğidir. Öte yandan bu Hitler'in yirmi yıldır düşlediği bir şeyi gerçekleştirme isteğini yansıtır. Nazi lideri, Doğu düşmanını yenmek, topraklarını almak ve "Ya-

Belçika SS Birliği'nin Valonlar için hazırlattığı bir çağrı afişi.

Hitler'in özel muhafız kıtasının acımasız komutanı sepp Dietrich. Savaştan sonra, avaş suçlularının yargılandığı Nuremberg Mahkemesi'nde (1946). Amerikan savaş tutuklularını bilerek ve acımasızca öldürttüğü için 25 yıla hüküm giymişti. Cezasının 10 yılını çektikten sonra bağışlanarak serbest bırakıldı.

hudi Bolşevizmine" son vermek tutkusundadır.

Hitler'in Sovyetler Birliği'ne saldırmasının daha başka nedenleri de vardır: İngiltere'ye karşı başarı kazanamayan Naziler, kıta Avrupasının son egemen devleti olan SSCB'ni yok edip güçlerini kanıtlamak istemişlerdir. Oysa bu (Hitler ve Nazi yönetiminin tüm karar ve uygulamalarında olduğu gibi) körcesine, aptalcasına girişilmiş, tam deyimiyle hızla kalkılıp zararla oturulacak bir girişimdir. Hitler, bir yandan Yıldırım Savaşı stratejisinin kesin zafere yetmemesine kızmakta bir yandan da ezeli düşmanı Yahudileri yok ederek kendi hatalı hesaplarının yükünü sırtından atmaya çalışmaktadır.

Hitler bu hızla, ilerde savaş suçlularının yargılanması sırasında bir çok Nazi'nin başının yanmasına neden olacak bir dizi gizli emirler yayınlamaya başlar. "Yahudi sorununun kesin çözümü, yakalanan Sovyet subaylarının "vurulmaları" buyruğu, ve benzerleri... gibi.

BAŞARISIZLIK VE ZORLA ÇALIŞTIRMA:

1941-42 kışında verilen Moskova savaşı ve ardından da Ekim 1942 Şubat 1943 arasındaki Stalingrad saldırısı bir şeyi kanıtlamaktadır, Doğu'da zafer, artık Almanlar için kazanılması olanaklar içinde bir şey de ğildir. Üstelik, Batı'da da etkinlik, Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa girmesiyle birlikte (Aralık 1941) karşı tarafa geçmişti. 1942 yılıyla birlikte ABD ve İngiliz hava kuvvetlerinin başlattıkları 'bölge bombalaması" ve Alman hava kuvvetleri üzerinde sağladıkları kesin üstünlük, bir yandan Alman savaş ekonomisini, öte yandan da sivil halkın yaşamını feci şekilde etkiliyordu. Bombalama sonunda, 400.000 Alman ölmüş, sayısız kent, fabrika ve askeri merkezyerlebir edilmişti. Amerikalılarla İngilizlerin 1942 yılıyla birlikte ABD ve İngiliz hava kuvvetlerinin başlattıkları "bölge bombalaması" ve Alman hava kuvvetleri üzerinde sağladıkları kesin üstünlük, bir yandan Alman savaş ekonomisini öte yandan da sivil halkın yaşamını feci

Müslüman SS'lerin lideri Saubezweig. Himmler, aslında Müslümanlardan nefret etmekle birlikte, bu dinin çok iyi savaşçılar yetiştirdiğini görmüş ve: "işte savaşçılar için çok çekici ve uygulanabilir bir din" demişti.

Sattlermeister u. Tapezier

şekilde etkiliyordu. Bombalama sonunda, 400.000 Alman ölmüş, sayısız kent, fabrika ve askeri merkez yerle bir edilmişti. Amerikalılarla İngilizlerin 1942 Kasım'ında Fas ve Cezayir'e yaptıkları çıkartma Afrika Ordusu'nun sonu olmuş ve Almanların Afrika egemenlikleri 1943 Mayısında sona ermişti. Müttefiklerin 1943 Temmuzunda Güney İtalya'dan başlattıkları çıkartmaysa, yeni bi Alman yenilgisini yeni bir geri çekilmeyi birlikte getiriyordu. Mussolini'nin korkunç sonundan sonra İtalya'nın İtilaf Devletleri saflarından çekilmesi (1943 Ağustosu) hemen ardından da Romanya ve Macaristan gibi küçük bağlaşıkların yenilgileri, Almanya'yı bunalımlar ve tehlikenin doruğuna çıkartıyordu.

Almanlar, durumlarını güçlendirmek ve herşeyden önce silah ve cephane üretimini 1941'in düzeyine çıkartabilmek için olağanüstü bir çabaya giriştiler. Ancak bunun başarılabilmesi için, tarihin hemen hiçbir döneminde görülmedik bir insan sömürüsü başladı. Milyonlarca Rus savaş tutsağı, Polonya vatandaşları, Reich toprakları içinde yaşayanlar (Fransızlar , Belçikalılar, Hollandalılar, Sırplar, Çekler, İtalyanlar ve diğerleri) zorla toplama kamplarına alınıyor ve gene zorla, gerekirse ölüm korkusu altında ve sürekli işkenceyle çalıştırılıyorlardı. Harz Dağlarında ve yeraltında yapılan bir V-silahı fabrikasında, toplama kamplarından getirilen 30.000 insan zorla çalıştırılıyordu ve bu birçok örnek içinde yalnızca biriydi.

POLİS DEVLETİNİN ARAÇLARI:

Devletin giderek tam bir polis devleti durumuna gelişi, 1942 Ağustosu'nda, eski Nazi Halk Mahkemesi Başkanı Otto Georg Thierack'ın Adalet Bakanlığı'na atanmasından sonra belirginleşir. O ana dek bu bakanlık, oransal olarak ılımlı ve yasa uygulamalarına saygılı kişilerin elindeydi. Eski bakanlar, hiç yoksa, yasaların çiğnenmesini önleyemiyorlarsa da, onları Hitler'in istekleri doğrultusundaki en ılımlı biçimlere sokuyor ve öyle uyguluyorlardı. Thierack ise daha göreve başladığı anda, görüşlerinin Himmler'inkilerle

tam anlamıyla uyuştuğunu ortaya koydu. Artık yasalar ya da yasal güvence kesinlikle yok olmuştu. Örneğin, onun döneminde 10.000 normal suçlu, SS toplama kamplarına aktarıldı. Yeni bakan, Yahudiler Polonyalılar ve Doğu'lu işçiler (Rus savaş tutsakları gibilerinin denetimini doğrudan doğruya Himmler'in SS'lerine bıraktı.

YENİ YAKLAŞIMLAR:

Hitler'in 1942 yılından sonra genellikle Doğu Prusya'daki karargahından çıkmaması nedeniyle, savaın ikinci dönemi denilen 1942-45 yılları arasında, propaganda etkinliği olduğu gibi Propaganda Bakanı Goebbels'in eline geçti. Aslında Goebbels, diğer Nazi liderlerinin tersine savaşın akışının tersine dönmeye başladığını hem de ilk belirtilerinden sezinlemişti. Bu nedenle yeni bir propaganda yaklaşımı buldu ve uygulamaya başladı. Çok iyi biliyordu ki Alman ulusunun savaşın başından beri sürdürdüğü rahatlık sona ermektedir. Başkasının topraklarında savaşmak birşeydir, ama kendi topraklarında savaş vermek bambaşka birşey..."Bu görüşle yola çıkarak Almanlara zamanla bazı alanlarda özverirlikte bulunmaya yokluk ve yoksulluğa katlanmaya alışmaları gerektiğini anlatmaya başladı.

Aslında bu yıllarda Alman halkının içinde bulunduğu durumu. Goebbles'in çok başarılı bir şekilde yürüttüğü psikolojik denetimi bilmeden anlayabilmek olanaksızdır. Gerçekten de artık savaşın kayıpları iyice artmıştı. 1945'in başlarında Alman savaş kayıpları iki milyonu aşmaktaydı artık... Üstelik, savaşın acılarına karşılık eleştiri ve karşı çıkmalar da giderek fazlalaşıyordu. Artık pek az kişi "mutlak zafer'e inanabiliyordu. Ne var ki kimse işin yenilgiye doğru gittiğini düşünmeye ve söylemeye cüret edebilecek durumda değildi. Çünkü bu yenilgi, bir SSCB zafer ve gemenliği demekti Halkın duyguları karmakarışıktı, güven, korku, panik, bağlılık her biri birbirini izliyordu. Tarih, 1942'nin bu dönüm noktası günlerinde, Almanya da görevleri gereği açıklamalar yap

(Üst) Nazi Çalışma Servisi tarafından Alman kadınlarına çalışmanın, Almanya için çalışmanın ne denli görkemli olduğunu anlatmak için hazırlanan bir afiş.

kendini adadığı, körcesine saplandığı mitin kahramanı oldu. Savaşı yitirdiklerinde de olanağının olmasına karşın kaçmaya kalkışmadı. Ölümünü çok önceden hazırlamıştı ve denileblir ki onun sonu hitler'inkinin eşi oldu.

BİZANS SOYUTLAMASI:

Himmler'de savaşın süreci içinde yükseklere tırmananlardan biriydi. Özellikle son yıllarda etkinliği iyiden iyiye artmıştı. 1941'den sonra Göring von Ribbentrop ve Frick gibi bakanların etkinlikleri hep onun oyunlarıyla kırılmıştı.

Himler'in en büyük rakibi, yıldızı 1941'den sonra parlayan Martin Bar man'dır. Bir süre sonra Hitler'in dış dünyayla bağlantıları ve uluslararası alandaki arabuluculuğu işlevlerini Bormann'ın üstlendiği görülür. Patronun (ya da efendisinin) zorlu ya da ilginç anlarında hep onunla birlikte olmuş ve emirlerini dışarı ilettiği tek kanal durumuna gelmişti.

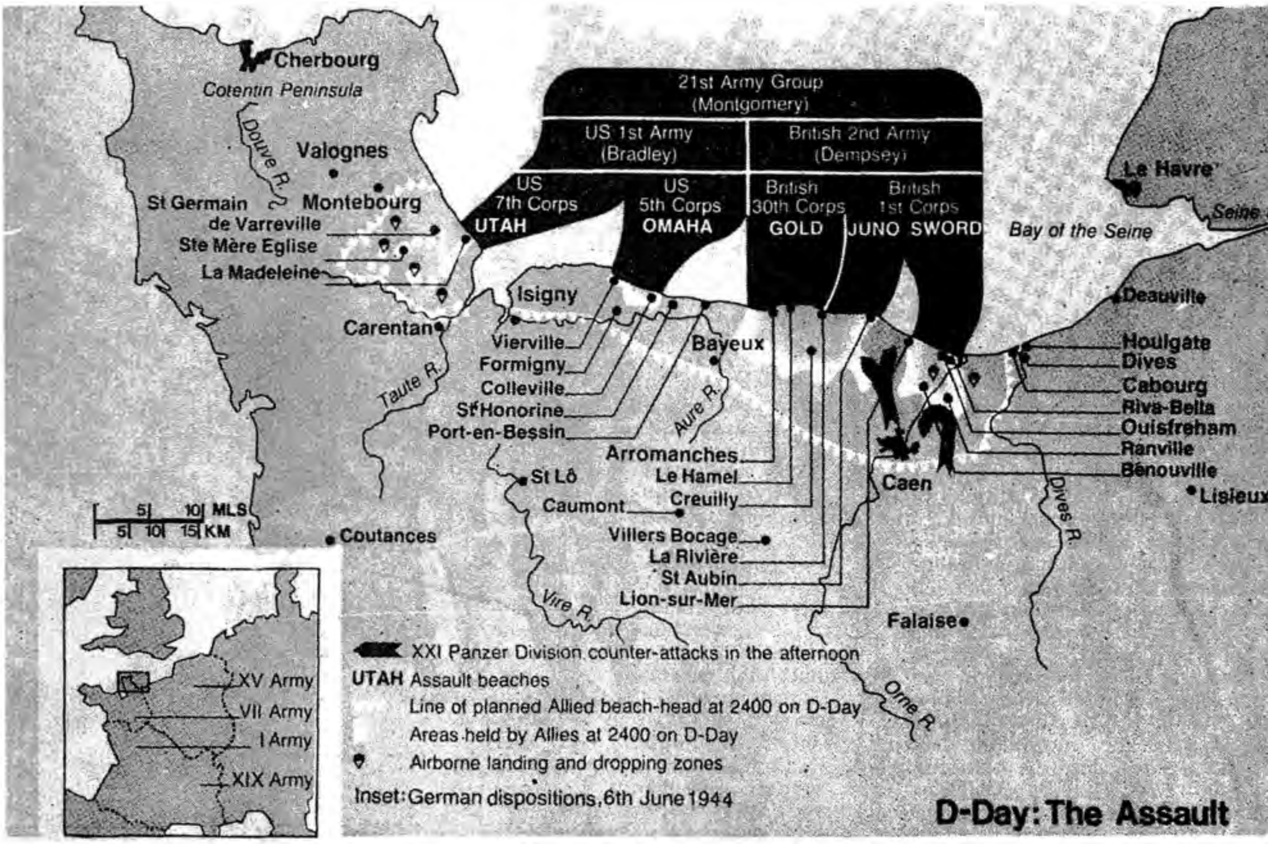
Hitler'in kendi içine kapanması, diğer bir deyişle kendisini soyutlama sı belirginleştikçe Bormann'ın ünü ve etkinliği de o ölçüde arttı.

Hitler'in kendisini tam anlamıyla bir Bizns soyutlamasına kaptırması, onun yönetiminin son döneminin belirleyici ögesidir. bunun anlamı, Hitler'in geri plana çekilmesiyle birlikte, onun yanındakilerin etkinlik lerinin artması ve karar adamı durumuna gelmeleridir. Hitler'in çev resindekilerin onun gözüne girmek ve etkinlik kazanmak yolundaki bitmez tükenmez savaşımları da önetimin kendi içinden çürümesini hızlandırmış ve sonu hazırlamıştır.

Sonunda Hitler hayatına son verince çözülme kaçınılmaz şekilde kesinleşmiştir. Olağanüstü enirjiler haranmış, olağanüstü suçlar işlenmiş olağanüstü zaferler kazanılmış ve sonunda olağanüstü bir yenilgiye uğramıştır geriye kalansa koca bir hiçtir.

SAVAŞIN YAZGISI DÖNERKEN

D-Day'ın ABD ordu arşivlerinden alınmış planlarından biri. Bu plan, yalnızca Omaha kıyısında Amerikan askerlerinin hatalı yönetilmek sonucunda 1.000 ölü ve 2.000 de yaralı bırakmaları dışında, genellikle başarıyla ve bir çıkartma için çok az sayılabilecek kayıpla gerçekleştirilmiştir.

1939'dan beri Nazi Almanyası, Faşist İtalya ve onların Uzak Asya'da ki bağlaşıkları olan Japonya'nın üstünlüğünde giden İkinci Dünya Savaşı, 1940'ların ilk iki yılından sonra akışını değiştirmeye ve savaş yazgısı da tersine dönmeye başlar.

1940'tan sonranın önemli olayları örneğin bir Kuzey Afrika ve ardından da İtalya (Sicilya Çıkartması) başarıları, Müttefiklerin ilerlemesinin simgesi olurken, Nasyonal Sosyalist Almanya'nın tarihsel hatasıyla Sovyetler Birliği'ne saldırması da kaçınılmaz sonucunu vermiş, kendi özel iklim koşulları altında savaşmakta tarih boyunca büyük başarılar göstermiş olan Ruslar, Almanları saldırı için geldikleri yerden tarihin en ağır yenilgilerinden biriyle yollamışlardır.

Ancak şurası da kesindir ki, Avrupa Faşistlerinin yenilgisinin kesinleşmesi tek bir olayla belirginleşir Normandiya Çıkartması... Tarihte çok önemli olayların, tarihin akışını de ğiştirecek türden olanların, belirlenmesi için bugün artık uluslararası nitelik kazanmış bir deyim vardır: D-Day, 'D-Day büyük bir çıkartmanın ya da kesin sonuca gidecek bir saldırının başlangıç anı için kullanılan bir deyimdir. Biz de bu nedenle, konumuzun başlığını hiç de. ğiştirmeden, asıl şekliyle tutmayı yeğledik.

Gerçekten de D-Day ve onu izleyen 'Savaş içindeki barış görüşmeleri' ve bunların ardından gelen Müttefik saldırıları, Avrupa Faşizmini uzun sayılmayacak bir süre içinde görecektir.

D-DAY

Sıradan bir Fransız için BBC'nin 5 Haziran 1944 Pazartesi gecesi saat 21.15'te yaptığı yayına Verlain'in bir şiirinin ikinci bölümüyle başlamasının anlamı kocaman bir sıfır olurdu. Ama Fransa'da Direniş eylemini sürdüren kahramanlar için bunun anlamı uzun süreden beri bekledikleri kurtuluşun başlayacağıydı. Çünkü şiirinin ikinci bölümüyle ünlü ozan Verlain: üç milyon beşyüzbin Müttefik askerinin Avrupa'ya çıkart ma yaparak hem tarihin en büyük ve hırslı harekatlarından birini, hem de Fransa'nın kurtuluşunu gerçekleştireceği haberinin de müjdecisi oluyordu.

Almanların Sovyetler Birliği'ne saldırdığı günlerden beri Stalin'in sürekli olarak Fransa'da bir İkinci Cephe açılması yolundaki önerilerine karşın, 1942'de Brest ya da Charbourg'a saldırılması ne de 1941' de Fransa'nın kurtarılması tasarıları bir türlü garçakleştirilabilme aşamasına sokulmamıştı. Üstalik, Kanal'ı geçarak Hitlar'in Fastun Europa (Sınır Avrupa)'sına saldırmak düşüncelarl, 1943 Ocak'ında Kazablanka'da düzenlenen konferansa dek hiç bir zaman gerçekçi bir düşünce olarak kabul adilmemiştl. Kazablanka Konferansı'nda, Avrupa'nın içinde bulunduğu feci duruma son vermek için ortak bir İngiliz Amerikan kuvveti oluşturulması ve düzenlenacek bir plana göre bu kuvvetlerin tarihin en kitlesel ve tehlikeli harekatına girişimleri kararı alındı. Kazablanca Konfaransı kararları, 1943 Mayıs'ında toplanan Washington Konfaransı'nda da onaylandı ve

İngiliz kuvvetlerinin Sword (Kılıç) şifre adlı bölgeye yaptıkları çıkartmadan bir an. İyi desteklenen İngilizler düzenli bir ilerleme ve az kayıpla, iyi bir köprü başı tutmayı başarmışlardır. Resimde, İngilizlerin kıyıya çıkışları ve yaralı arkadaşlarına yardım edişleri görülüyor.

Fransa'nın kurtarılması için girişilecek top yekün saldırıya 'Derebeyi Harekatı' adı verildi. Harekatın başlaması için saptanan tarih 1 Mayıs 1944'tü!

Aradan üç ay geçtikten sonra Tuğgeneral Sir Frederick Morgan (Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanlığı Başkanı -COSSAC-) Quebec'te toplanan yeni bir konferansta düşünülen saldırı için hazırladığı ilk planları sundu ve bunlar, Churchill'in kuvvet arttırımı konusundaki karşı çıkmalarına karşın, genel kapsamıyla onaylandı. Yılın sonuna gelindiğinde Derebeyi Harekatı'nın komutanlığına General Dwight Eisenhower'in atandığı açıklandı. Aradan bir yıl geçmeden, o güne dek Teksas'taki Amerikan Eğitim Merkezi'nin bu pek de parlak olmayan komutanı, Almanya'yı yıkacak ve savaşın yazgısını değiştirecek askeri girişiminbaşına getirilecektir, üstelik Müttefik ordularının tümünün komutanı olarak... Bu atama aslında telkinle yapılmış gibiydi. Çünkü Müttefik Kuvvetler Komutanı'nın mutlaka büyük bir asker olması gerekmiyordu, yeter ki emrindeki büyük askerler ona hizmet etmeye istekli olsunlar. Bu bakımdan General Eisenhower çok başarılıydı, çünkü yalnız askerlerinin değil, devrinin tüm politikacı ve devlet liderlerinin de saygısını, beğenisini ve tümünden önemlisi güvenlerini kazanmış ve buna layık olduğunu da kanıtlamıştır. Ama şurası kesindir ki başarısının en büyük yanı, Haberalma servisleri arasındaki rekabeti sona erdirtmek ve komutası altındaki kuvvetlerin önyargılarına son vermek olmuştur. Bu başarısıyladır ki, zaten Doğu'da aldıkları ağır yenilginin ezikliği içinde bulunan Almanların karşısına Müttefiklerin tek vücut bir ordu şeklinde çıkmalarını ve ölümcül savaşı kazanmalarını sağlamıştır.

Eisenhower'in komuta kadrosunun tamamlanması çok zaman almadı. Yardımcılığa General Sir Arthur Tedder (Hava Mareşali) ve Genelkurmayı'na da General Walter Bedell Smith getirildiler. Dunkirk Kahramanı ve planlayacısı Hava Generali Trafford Leigh-Mallory ve Amiral Sir Bertram Ramsay'da zaten daha önce Müttefik Hava ve Deniz Kuvvetleri komutanlıklarına atanmışlardı. Gene de Cuhurchill, Eisenhower'in bu denli büyük ve tehlikeli bir askeri girişimin üstesinden gelebileceğine inanmıyordu ki, Kuzey Afrika ve Italya'nın başarılı komutanı General Sir Bernard Montgomery'yi, Derebeyi Harekatı'nıda kilit rolü oynayacak olan İngiliz kara kuvvetlerinin başına getirtti. General Montgomery, harekat planlarını ilk kez Fransa'da gördü ve Churchill'e dönerek: 'kesin saldırıyı yapacak kuvvetler çok zayıf, üstelik saldırı hattı da çok dar' dedi.

COSSAC, temel saldırı için Seine Koyu'nda Grandcamp ile Caen arasında kalan bölgenin çıkarmaya elverişli olduğunu saptamıştı. Çünkü bu bölge hem İngilizlerin Spitfire savaş uçaklarının vurucu güç menziline giriyor, hem de çevreden yardım ve destek alabilme olanakları artmış oluyordu. COSSAC'ın planlarına göre Normandiya'ya yöneltilecek bir saldırı için üç deniz tümeni ve iki hava tugayı gerekmekteydi. Montgomery bu planı kabul etmekle birlikte, asıl vurucu gücün sayısal olarak arttırılması ve çıkartma alanının da genişletilmesi konularında diretiyordu.

Bunları gözönünde tutarak da çıkartmadan, yani deniz birliklerinin saldırılarından önce, bölgenin iki ya da hatta mümkün olabilirse üç hava tümeni tarafından denetim altına alınmasını önerdi? Oysa, bu öneriyi yapmak kolay, fakat gerçekleştirecek kuvvetleri bulabilmek çok zordu. Nitekim, Hava Mareşali Leigh-Mallory kendisi için bir sorun olmadığını bildirirken, Deniz Kuvvetleri Komutanı Amiral Ramsay, bırakın yeni istekleri, COSSAC'ın Neptün Harekatı (Derebeyi Harekatı'nın Manş Kanalı'nın geçilişiyle ilgili bölümü) için istediği kuvvetleri bile bulmakta zorluk çektiğini bildirdi. Gerçekten de COSSAC Planı'na göre Neptün Harekatı'nın gerçekleştirilebilmesi için: 3.323 çıkartma gemisi, 467 savaş gemisi ve 150 mayın tarama gemisi gerekmekteydi. Montgomery ise, mayın tarama gemilerinin sayısının en az iki katına çıkartılmasını, 250 savaş ve 1.000 çıkartma gemisinin daha bulunmasını istiyordu! En büyük sorun, bu denli fazla geminin sağlanmasının ancak, diğer savaş alanlarından gemi çekmekle mümkün olabileceğinde kilitleniyordu.Bu nedenle hem Ramsay hem de Montgomery, çıkartma tarihinin Haziran başlarına dek ertelenmesini önerdiler. Ama, savaş araçları üretimindeki olağanüstü arttırma karşın gene de yeterli sayıda uçak yapılamayacağı ve Akdeniz'deki kuvvetlerden yeterli yardımın sağlanmasında da zorluklarla karşılaşılacağı anlaşıldı. Kazablanka Konferansından beri, güney Fransa kıyılarını hedef alan ve Anvil Harekatı adını taşıyan ikinci bir çıkartma daha düşünülmekteydi. Nitekim, daha 1943 yılı sona ermeden Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanlığı, ertesi yıl Fransa'ya yapılacak iki çıkartmanın da '1944'ün en önemli harekatları' olacağında görüş birliğindeydiler. Eisenhower, Anvil Harekatı'nın çok önemli olduğunu bilmesine karşın, iki harekatın bir-

den gerçekleştirilmesi için yeterli aracın sağlanmaması durumunda öncelliğin Derebeyi Harekatı'na tanın ması gerektiğini bildirdi. Anvil ertelenebilir, hatta tam anlamıyla terk edilebilirdi. Hemen ardından da, bir çıkartma ve onu izleyecek savaş dönamleri bakımından Mayıs ayının en uygun zaman olmasına karşın, gane de Normandiya Çıkartmasının bir ay kadar ertelanmasini kendisi önarmakten geri kalmadı. Bu karar 1944 yılı Şubat'ında alındığında General Eisanhower, çıkartmanın kesin tarihinin saptanabilmasi için Haziran ayı başlarının ay durumu, mad-cezir değişmaleri ve hava koşullarının şimdiden incelenmeya başlaması garektiğini da bildiriyordu. Mart'ın 24'ünde Anvil Harakatı'na karışmak istameyen Amerikan genel kurmayları, bu harekatın tümüyle terk edilmesina va böylelikla burda kullanılacak olan bir tümenlik çıkartma gemilerinin da Normandiya'ya kaydırılmasına karar verdiler. Gerekli uçaklar, Derebeyi Harakatı'nın bir aylık artalanması sürasinca hazırlanacaktı. Kara kuvvatlarinin tamamlanması için İngiltara va Amerika Birlaşik Devletleri eşit ölçüde katkıda bulunmaya va eldeki askerin üçten beş tümene çıkartılması için birer tümeni daha cepheye yollamaya karar verdiler.

Erteleme, gemilerin sağlanması sorunun yanısıra, ikinci bir konuda da büyük yarar ve rahatlama sağladı Bu konuda, Quebac Konfaransı'nın öncelikli sorunuydu ve sürekli bir bombalamayla, Almanya'nın can damarlarının kesilmesi, köprü ve damiryollarının uçurulmasıyla da Almanların, çıkartma bölgesine yardım yollamalarının önüne geçilmesi çalışımlarını kapsıyordu. Üstelik, Mayıs sonları, hava koşulları açısından Sovyetler'in Derebeyi Harekatı'yla aynı zamana düşecek bir karşı saldırıya geçmeleri için de en elverişli zamandı.

Saldırının genişletilmesi va güçlendirilmesi Almanların ünlü Atlantik Duvarını kırma işlemlarinin yalnızca bir bölümü olabilirdi. Kıyıdan içerlere girebilmek ve gerekli köprü başlarını tutabilmekiçin özel nitelikli va geliştirilmiş araç-garaçlara de gereklilik vardı. Üstelik, bu işin üstesinden gelinebilmesi için yepyeni teknikler da uygulanmalıydı. Bir şanstır ki COSSAC plancıları ve Savaş Merkezi, başarısızlıkla sonuçlanan Dieppa saldırısından gerekli darsi almışlar va Fransa'ya yapılacak bir saldırı için asker sayısı kadar, tank ve hava desteğinin de çok büyük önemi olduğunu öğrenmişlardi.

"Zaptedilmiş İngiltere"

Dieppe saldırısı göstermişti ki, hiç bir limanın ivedilikle ele geçirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle de, çıkartmaya katılacak Müttefik kuvvetlerinin, Cherbourg limanının temizlenip mayınlardan arıtılmasına dek, açık plajlarda tutunmaları gerek ve şart olarak ortaya çıkıyordu. Müttefikler, takma adlarıyla Mulberry A ve Mulberry B olarak tanımlanan iki pre-fabrike liman yapıtlar. Bunlar, Kanal boyunca getirilecek ve Normandiya kıyıları açıklarında sulara gömülerek çıkartma kuvvetleri için liman görevi görecekti. Ama ne yazık ki Amerikalıların kullanımına ayrılanı 19-22 Haziran arasındaki şiddetli fırtına nedeniyle harab olunca, bunlardan yalnız biri işe yarayabilecektir.

Pre-fabrike limanlardan birinin yok olması, diğerininse yetersiz kalması COSSAC plancılarının karşısına ikinci bir sorun daha çıkarttı: çıkartmaya katılacak gemilerin ve

Yaralılar sağ kalanlar tarafından sulardan çıkartılıyor.

daha da önemlisi uçakların yakıt ikmali nasıl sağlanacaktı? Buldukları çözüm PLUTO oldu! Buna göre denizin altından boru hattı döşenecek ve önce Wight Adacığı'ndan Cherbourg'a pompalanacak olan yakıt, burdan da Dungeness yoluyla, Boulogne yakınlarındaki Ambleteuse'ye iletilecekti. Ne var ki bu tasarı gerçekleştirildiğinde çıkartma olup biteli 41 gün geçmiş ve Müttefikler Belçika'ya kadar ulaşmışlardı bile...

1944 yılı ilkbaharının başlarında tüm güney İngiltere, bir işgal altındaymış havasına bürünmüştü. Dev bir havaüssü, çalışma alanı, depo ve hareket noktası görevlerinin tümünü üstlenmişti bölge. 1 Ocak tarihinde İngiltere'deki Amerikan askerlerinin sayısı 750 bini buluyordu bunu izleyen beş ayın sonundaysa 1 milyon 500 bini aşmıştı.

İngiliz ve Kanada kuvvetleri ülkenin güney doğu bölgelerinde,

İnatçı saldırılar ve denizden sağlanan ateş desteği sonunda Amerikalılar Omaha'ya çıkıyorlar.

Amerikalılarsa batı ve güney-batı kıyı şeridinde yerleşmişlerdi. Bölgeyi gören tanıkların deyimiyle burası: 'zaptedilmiş İngiltere'ydi

Bu büyük çıkartma kuvveti İngiltere kıyılarında hazırlıklarını ve eğitimini tamamlama çalışmalarını sürdürürken öte yandan, Avrupa'nın Alman egemenliği altındaki kıyılarına yapılan ve çoğu kez de 'ölümcül yüreklilik' ya da 'delilik' olarak nitelendirilen casus çıkartmalarla keşif kolları, Normandiya bölgesinin denizaltı ve kara engebeleri, medcezir koşulları ve zamanlanımı, kum sallar ve tümünden önemlisi deniz yatagındaki değişiklikler ve değişimler konusundaki bilgileri topluyordu. Hepsinin ötesinde, düşmanın asıl saldırının Pas da Calais yöresine yapılacağına inanmasını sağlamak için çocukça numaralara başvuruluyor ve büyük acılar çekiliyordu. Bunu sağlamak için de Kent ve Sussex kıyılarına asker yığılıyor, bozuk ya da yapma gemilerle limanlar dolduruluyor ve güney doğu İngiltere kıyılarındaki plajlarda yoğun çıkartma çalışmaları yapılıyordu. Dahası, kamuflajı tam gerçekleştirmek için Pas de Calais'e atılan bombaların Normandiya'ya atılanlardan daha fazla ve etkili olması da gerekiyordu! Bir yandan da Alman haberalma örgütlerine, 'en güvenilir kaynaklardan', çıkartmanın Temmuz başlarında Pas de Calais'e yapılacağı yolunda 'çok gizli' bilgiler sızdırılıyordu. Luftwaffe'nin uçakları, İngiltere'nin güney kıyılarında, özellikle de Falmouth'tan Harwich'e dek uzanan bölgede oluşturulan olağanüstü savunma hattını aşamadığından, Almanlar bu bilgileri nimet kabul etmekten geri kalmıyorlardı üstelik. Almanların hem tümü oynanan oyuna kanmıştı yalnızca Hitler, çıkartmanın yapılacağı yeri doğru olarak öğrenebilmiş ancak o da sırtını dönmüştür. Bu yüzden de Almanların en güçlü birlikleri Seina'in doğu kesimine toplanmışlardı. Oyun öylesine inandırıcıydı ve başarıyla oynanmıştı ki, D-Day'dan sonra bile Almanlar hala asıl saldırının bekledikleri yerden geleceği umudundaydılar!

Har kattan bir kaç öncesinden başlamak üzere, sivillerin gidiş-gelişleri de çok sıkı denetim altına alındı güvenlik yetkilileri tarafından. Wash tan Land's End bölgesine dek uzanan ve genellikle doğal güzellikleri izlemek isteyenlerin rağbet ettikleri bölgeye siviller giremiyorlardı artık. Mümkün olan her yerde büyük bir silah ve cephane stoklamasına gidiliyordu. Dahası, havaalanları, yakıt pompalama merkezleri, kamplar ve araç parkları olağanüstü bir çaba ve başarıyla gizleniyordu. Mektup yollamak ve almak yasaklandığı gibi, yabancı büyükelçilikler aracılığıyla yollanan her türlü şifrenin de bölgeye girmesi engelleniyordu. Hatta, yüksek düzeydeki komutanlara iletilmesi gereken diplomatik çantalar bile giremiyordu 'gizlenmiş bölgeye'

'İyi niyetli ev sahiplerimiz bir yay gibi gergindiler' diye yazıyor Dwight Eisenhower anılarında: 'İşin gerçeği de buydu. Büyük bir kuvvet yay gibi sıkıştırılmıştı ve koyverildiğinde Kanal'ı aşarak, tarihin en büyük girişimlerinden birini gerçekleştirmek için Avrupa'ya kadar sıçrayacaktı!

Yığılan kuvvet inanılmaz derecede büyüktü 1.200 savaş gemisi, 4.000 hücum bot. 1.600 ticaret gemisi, 13.000 uçak ve üç-buçuk milyondan fazla asker... İşte bu kuvvet çok geçmeden Atlantik Duvarı'nı yıkmak için yola çıkartılacaktı.

Almanlar yıllardır bu kıyı savunma hattının tamamlanması için çalışıyorlardı. Bu kompleks savunma hattı limanları ve özellikle Pas de Calais'i kapsıyordu. Ancak, 1943'ün sonlarında hala yarım milyonun

İlk birliklerle birlikte kıyıya çıkan fotoğrafçı Robert Capa'nın objektifinden, Omaha kıyısına çıkmak için devrilen çıkartma aracının sulara atlayan bir Amerikan askeri.

üzerinde işçi ve garnizon askeri, ellerinde gerekli yapı gereçleriyle çalışmalarını sürdürmekle birlikte, savunma hattının kesinlikle tamamlanabilen tek bölümü antwerp ile La Havre arasında kalan bölümden ibaretti. Çünkü, Almanların Batı orduları komutanı olan Maraşal Gerd von Rundsted, kale ya da duvarlarla savunma yapılabileceğine inananlardan değildi. Duvarlar ardına sığınılarak yapılan savunmaların zayıflığının çoktan farkındaydı. Ona göre bu: 'Almanların da Müttefiklerin de en aptal yanlarıydı!' Fransa'nın uzunluğu 2.000 mili bulan kıyı şeridine yapılacak herhangi bir çıkartmayı engellemenin mümkün ol madığını anlamıştı. Bu nedenle yalnızca kilit limanları ve kıyı şeridinin çok önemli bölgelerini kapsayacak bir savunma düşünüyordu. Batı Orduları Komutanına göre, bu uygulama, Müttefiklerin çıkartmadan sonra tutabilecekleri küçük köprü başlarından öteye geçmemelerini sağlayacak ve karşı saldırılar bu kuvvetleri geldikleri yere yollayacak lardı: denizel

Bütün 1943 kışı boyunca Maraşal Rundstedt Berlin'den destek yardımı istedi durdu. Oysa Hitler ona, dayanılmaz gereksinimi içinde olduğu asker yerine, Kuzey Afrika kahramanını, Maraşal Erwin Rommel'i yolladı! İlk bakışta Danimarka ve İspanya sınırı arasındaki savunma hatlarını gözetip denetlemekle görevlendirilen Rommel, aradan üç ay geçmeden,çıkartma bölgesinin hayati nitelikteki kilit alanı: Zuider Zee ile Loire Nehri arasındaki toprakları savunmakla görevli VII. ve XV. orduların komutanlığına atanacaktı. Rommel, Müttefiklerin hava akınlarının Rundstedt'in yardımına yollana cak birliklerin ilerlemelerini engel leyeceklerini ve çıkartmayı yapan kuvvetlerin, iyi bir köprü başı tutmalarının önüne geçilemezse, bunların kesinlikle ilerleyeceklerini önceden görebildi. o andan sonra da, çıkartmanın daha kıyıda, başladığı yerde durdurulması gerektiğini savunmaya başladı doğal olarak durdurulabileceksel

İki komutanın çıkartmanın nasıl önlenebileceği konusundaki birbirleriyle sürtüşen görüşleri, ölümcül bir anlaşmazlığa yol açtı. Almanların zırhlı birlikleri geride bırakılırken, kıyıların savunması doğrudan doğruya piyade birliklerine bırakıldı. Olay yaşanmaya başlanıp da Panzer birliklerinin ileri hata sürülmesi gerektiğinde, bunun olanaksızlaştığı anlaşıldı: ama artık çok geçtil

Rommel, 1944 kışında, çıkartmanın Normandiya'dan başlatılacağı konusunda Hitler tarafından savunulan görüşü desteklemeye başladıktan sonra, kıyının savunması için bazı su-altı savunma yöntemlerinin uygulanmasında diretti. 'Çekoslavak Kirpileri' beton direkler ve mayınların Müttefik deniz kuvvetlerinin ilerlemelerini engelleyeceğini, ya da daha iyisi gemileri yaralayıp batırabileceğini düşünüyordu. Gemiler bunları aşarak kıyıya yanaşmayı başarsalar bile (kuşkusuz, çıkartma gemiler), 'Belçika Izgaraları' ve 'Maginot Parmaklıkları' tankların karaya çıkışlarını kesinlikle engelleyebileceklerdi. Havadan indirme yoluyla girişilecek saldırıların önlenmesi için kıyıdan içeriye doğru yedi millik bir bölge dıştan bakıldığında belli olmayan ama aslında patlayıcılarla dolu bir alan durumuna getirildi. Yetmezmiş gibi, bazı alçak bölgelere su bastırılıyor ve arada kalan boşluklara da mayınlar yerleştiriliyordu. Çöl Tilkisi savaş dehasını burda da gösteriyordu. Nitekim, kıyıya yerleştirilen ve asıl görevleri uçakları ateş altında tutmak olan ağır ve etkili topların, açıkta demirleyecek ya da seyredecek Müttefik donanmasının

Önüne mayın tarama aygıtı takılmış bir Amerikan tankı. General Bradley bu tanklardan oluşan yardımı zamanında yollasa, Omaha'da o kadar kan dökülmeye cekti.

bombalanmasında kullanılması gene onun düşüncesiydi. Buna göre, Müttefikleri kıyıya çıktıkları andan başlayarak önce, kıyı şeridindeki makineliler ve tank-savarlar, ardından da iç kesimlere yerleştirilen ağır toplar tarayacaktı. Rommel'in düşüncesine göre,a ğır top ateşi, su altı engelleri ve mayınlardan kurtulup da karaya çıkabilen askerler, makineli ateşinin yoğunluğu altında eriyecekler ve bu da arkadakilerin morallerini sıfıra indirmeye yetecekti. Ama, gene de sürekli savunma önlemleri almaktan geri kalmadı: karaya çıkıp ilerlemeyi deneyecek askerler bu kez de, mayın tarlalarına, dikenli tel engellerine, tank tuzaklarına ve en korkuncu alev makinalarına yakalanacaklardı. Bütün bunların ardında, Rommel , zırhlı birliklerin tüm güçleriyle yerleştirilmelerini ve uzak atışlarla gerek gemileri gerekse kara ya ayak basan askerleri vurmalarını öngörmekteydi. Rommel, en etkili ve sert savunmanın, çıkartmanın başladığı anda ortaya koyulmasını kesinlikle istiyordu. Ona göre: 'çıkartmanın ilk 24 saati sonucu belirleyecekti.

Batı'daki 60 Alman tümeninin nitelikleri arasındaki farklılıklar da Rommel'i düşündüren bir diğer konuydu. Biliyordu ki, SS ve Panzer birlikleri eğitim, moral ve donanım bakımlarından çok iyi sayılabilecek durumdaydılar. Ama ne var ki, kuvvetin asıl ağırlığını oluşturan piyadeler, zayıf nitelikli, statik ve yalnızca bir kıyı savunmasının üstesinden gelebilecekleri varsayılan eskerlerden oluşmaktaydı. Üstelik bu kuvveti oluşturan askerlerin pek çoğu ya ergenlik çağındaki gençlerden ya da emeklilikleri gelip geçmiş yaşlılardan oluşuyordu. Dahası, Alman genel kurmayları, tutsak kamplarında yavaş yavaş ölmek tense çarpışmayı yeğleyen, Ermeniler, Gürcüler, Azeriler, ve Tatarlardan oluşan 'gönüllü' birliklerini de buraya sürmüşlerdi. Rommel gerçek çiydi. Kesinlikle biliyordu ki, eğitim donanım ve radar yönlerinden olmaması gerektiği kadar zayıf durumdaki Batı ordusu ancak yerinde durup üzerinde patlayacak fırtına nın bir an önce kopmasını bekleyebilecek nitelikteydi. Aslında Müttefiklerin en büyük şansı Afrika Kahrama nı Rommel'in bu cepheye daha erken bir tarihte atanmamış olmasın dan olduğu kadar, durumu düzeltmek için yaptığı önerilerle planların ne üstleri tarafından gerektiği gibi desteklenmemiş ne de astlarınca yüreklilikle uygulanmamış olmasından da doğuyordu.

Uygulamada, Müttefiklerin hava üstünlükleri tartışılmazdı (bu üstünlük 1943 yılında, uzun menzilli Mustang'ların Müttefik ordularının hizmetine sokulmasıyla kazanılmış ve bir daha da yitirilmemişti) Buna karşın, Almanların ulaştırma hatlarını oluşturan köprülelerle demiryollarının uçurulması için, hava akınları kadar, Avrupa'daki Müttefik yanlılarının (Fransız Direnişçilerinin) da katkıları gerekliydi. Üstelik, Ulaştır ma Planı adı altında yürürlüğe sokulan ve yoğun hava saldırılarına dayanan plan, aynı zamanda Almanların hayati önemdeki, onarım, kont rol ve yardım merkezlerini de hedef

·alıyordu. Bu başarıldığında, Kuzey ve batı Fransa,Alçak Ülkeler (Hollan da ve Belçika) ve batı Almanya'da ulaşım felce uğratılmış olacaktı. Nitekim Mayıs ortalarına gelindiğinde, Fransa'daki Alman orduları haberleş me ve ulaştırma yetersizliği yüzünden ikiye bölünmüştü bile.

17 Mayıs'ta General Eisenhower, 5 Haziran 1944 pazartesi gününü D-Day olarak seçti. Ama, kesin karar gene de hava koşullarına bağlıydı. Üstelik hava bakımından Müttefikler için durum hiç de parlak değildi. Tarih 4 Haziran Pazar gününü gösterdiğinde Galler ve açık denizden Normandiya kıyılarına doğ ru yoğun bir sis tabakası yayılıyordu ve Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanlığı çıkartmanın ertelenmesi gerektiği görüşündeydi. Ertesi sabah sa 04.00 sularında hava bir an için düzelir gibi oldu ve Eisenhower: 'Tamam. Gidiyoruz' komutunu verdi. Kısa bir süre sonra, büyük armadayı oluşturan gemiler, Falmouth, Fowey,Plymouth, Salcombe Darmouth, Brixham, Torbay, Portland, Weymouth, Poole, Southampton, Shoreham, Newhaven ve Harwich limanlarından, fırtınanın kabarttığı Kanal'a doğru açılıyordu. Dört yıl önce, İngiliz donanmasının kıl payıyla yok olmaktan kurtulduğu Dunkirk'in öcünü almak ve Fransa'yı kurtarmak amacındaki Amerikan ve İngiliz kuvvetleri, Avrupa'ya yol almaya başlamışlardı.

Bu sırada, Müttefiklerin hava kuvvetleri de durmaksızın Pas da Calis yöresini ve dolaylarındaki plajlara yerleştirilen savunma hatlarını bombalıyordu. Akşama doğru bu saldırılar daha da yoğunlaşınca Almanların hemen tümü saldırının buraya yöneldiği konusundaki son kuşkularından da arındılar. Almanların, asıl çıkartmanın yönünü saptayamamaları, başarının kesin şartıydı ve La Havre ile Cherbourg arasında, hava saldırılarında kurtulabilen bir kaç Alman radar merkezi de raporlarında yanılmayı sürdürüyorlardı, ya da akınlardan başlarını kaldırıp yeter li gözle yapamıyorlardı. La Havre ile Calais arasında kalanlarsa, emindiler saldırı bu bölgeye yönelikti! Ama, İngiliz Krallık Donanması'nın gemileri ilerlemelerini sürdürüp de Fransa kıyılarına giderek yakınlaştıklarında, kıyıdaki Alman radar zincirinin 'Pen cere' adı verilen madeni plaklarına bakanlar dehşete düşmeye başladılar: 'dev bir donanma Kanal'ı geçiyor

Rommel (sol başta) Atlantik Duvarı'nı denetlerken (Ocak 1944). Rommel. Normandiya çıkartması sırasında, kilit noktalardaki iki ordunun komutasını üstlenmişti

General Eisenhower, paraşüt indirme birliklerini çıkartmanın hemen öncesinde, uçaklara binişleri sırasında yüreklendiriyor

6 Haziran 1944 Salı günü, tarihin en büyük çalışma, hazırlık ve tutkusuyla hazırlanmış bu dev harekatı, D-Day, sonuna gelmişti. Dev gemilerden oluşan hatla, sessizce ve 10 kanal şeklinde kıyının karşısında dizildikten sonra, saat 02.00 sularında uçakların gürültüsü göğü yırtmaya başladı. Aynı anda da, İngiliz 6. Hava İndirme Tümeni'ne bağlı ilk müttefik askerleri,Fransa topraklarına inmiş ve mayınları temizlemeye başlamışlardı. Bu birlikler, olağanüstü bir sakınmayla işlerini yaptıkları gibi, bir süre sonra Soine Koyu'nun iç kesimlerinde kalan Caen Kanalı ve Orne Deresi'nde iki köprü başını tutmayı da başardılar. Yarım saat sonra, 3. ve 5. Tugay'ın askerleri Merville bataryalarını susturmak ve böylelikle top, donanıp ve araçları taşıyan 72 çıkartma gemisinin saat tam 03.30'da karaya çıkmalarını sağlamak amacıyla ileri atılıp, Dives Nehri üzerindeki köprüleri uçurmaya ve Ranville'in kuzey bölgesini temizlemeye başlıyorlardı. Altıncı Hava İndirme Tümeni plaj kesiminin doğu bölgesini temizlemeyi sürdürürken, 101. ve 82. ABD Hava İndirme Tümeni'ne bağlı askerler de aynı işlemleri yerine getirmek için batı kesimine ulaşmışlardı bile. Büyük kayıplara ve çıkartmaların kaçınılmaz kargaşasına karşıng..ene de düşman savunma kuvvetleri sıkıştırılmış ve batı uçtaki bölgelerin güvenliğini sağlayacak kilit noktalar tutulmuştu.

Hava indirmeleri sürüp giderken, 1.100 kadar İngiliz ve Kanada'lı bombacı da, günün ilk ışıklarıyla birlikte La Havre ile Cherbourg arasındaki bataryaları susturmak göreviyle saldırıya geçiyorlardı. İlk ana çıkartma dalgasının kıyıya ulaşmasından yarım saat önce, hedef seçilen bölge hava ve deniz kuvvetleri tarafından yoğun bir bombalamaya tutuldu. Almanlar, aldatılamayacaklarından emindiler, ama bir yandan ağır şekilde bombalanmaları öte yandan da kıyı şeridindeki radar merkezlerinin sürekli yanıltılması sonunda, hem hava akınlarını durdurmamışlar hem de, kıyıya sokulan donanmayı anca son anda fark edebilmişlerdi.

Saat 06.30'da ABD 4. Piyade Tümeni ile ABD 1. Ordu 7. Birliği'nin askerleri, şifre adı Utah olan ve Cotentin Yarımadası'ndaki La madeleine kasabası yakınlarında, yani doğu bölgesine çok az kayba ve zorluğa uğratıldıkları başarılı birçıkartmayı gerçekleştirdiler. Aslında bu birlikler çok şanslıydılar. Çünkü, ölçümlerde yapılan bir yanlışlık sonunda, çıkmaları gereken yerin oldukça güneyinde kalan ve Almanlar tarafından pek de öyle güçlü bir şekilde savulunmayan bir bölgeye ayak basmışlar ve böylelikle de kendilerini bekleyen feci sondan kurtulmuşlardı. Verdikleri ölü sayısıysa yalnızca 12'ydi

Kanlı Omaha:

Ne var ki, Omaha Plajı'ndaki Vierville ve Colleville kasabaları arasındaki bölgeye çıkan O Kuvveti' nin Atlantik Duvarı'na çarpışı pek yumuşak olmadı. Yapılan plana göre, bu bölgeye çıkan ve Amerikan 1. Piyade Tümeni, 1. Ordu 5. Birliği, iki DD tank taburu ve iki mühendis alayı tarafından desteklenecekti. Saat 03.30'da, birlikler çıkartma

gemilerine binerek, kıyıdan 12 mil uzaktan dalgalı denize açıldılar. Tekneler sürekli batma tehlikesi geçiriyor ve ancak içerdeki askerlerin miğferleriyle su boşaltmalarına borçlanarak batmaktan kurtulabiliyorlardı. Kıyıda çıkmaları gereken noktaya yaklaşırken, kendilerini koruyan gemilerin ateşi etkisini yitirdi ve karşı ateş sonunda DD tanklarından 27'si sulara gömüldü. Askerlerin tümü tepeden tırnağa ıslanmışlardı. Karaya ayak basan bu ıslak, üşümüş deniz tutmasına uğramış askerler daha ne olduklarını anlayamadan içerlerden açılan havan ve makineli tüfek ateşinin etkisinde kalıverdiler. Aradan üç saat geçmeden çıkartmanın yapıldığı kumsal, cesetler, aldıkları yaraların etkisiyle inleyen güçsüz askerler, yakılmış ya da devrilmiş araçlarla dolmuştu... Ama çıkartmanın arkası kesilmedi. Aradan birkaç saat geçince Omaha kıyılarında bir denge kurulmuştu. Ama gene de Amerikan saldırı kuvvetleri komutanı Tuğgeneral Omar Bradley, kıyıya yoğun zırhlı araç yollamasa, savaşın kazanılabileceği ya da can kaybının önlenebileceği yoktu. Ama gene de, o ana dek yardım göndermemekteki inadı, Amerikalılara 1.000 ölü ve 2.000 yaralıya mal olmuş ve Omaha kıyıları tam anlamıyla kan gölüne dönüvermişti. Bir yandan DD tanklarının piyadelerin önünden karaya çıkartılmalarının başarılamaması, öte yandan da hem denizden hem de havadan girişilen bombalamadaki yetersizlik, askerleri doğrudan doğruya düşmanın namlularının önünde açık bırakmıştı. Üstelik, kıyıya yerleştirilen mayınlar da kaybın artmasının başlıca nedeni sayılabilirdi. ancak denizden açılan top ateşinin yoğunlaştırılması ve alabildiğince mermi yakılmasından sonradır ki savunma hatları yarılabilmişv e yerel bir felaketin, genel bir bunalıma dönüşmesi de önlenebilmiştir.

Eğer, özel zırhlar ve zırhlı araçlarla donatılmış olmasalar ve yapacakları çıkartmanın niteliklerine uygun bir eğitimden geçmeseler, şifre adlarıyla Gold (Altın), Juno (Romalıların evlilik Tanrıçasının adı) ve Sword (Kılıç) olan bölgelere çıkan İngiliz birlikleri de Omaha'daki karşılamayla karşılanacaklar ve kayıpları büyük olacaktı. Bunlara karşılık Tuğgeneral sir miles Dempsey komutasındaki ABD, İngiliz ve Kana da birliklerinin le Hamel ile St. Aubin ve Lion-sur-Mer ile Riva -Bella bögelerine yaptıkları çıkartma işlemi başarılı ve kayıpsız gerçekleşti.

Yaratılan şaşkınlığın dışında, saldırı dalgasının başarıya ulaşması için gerek ve şart olan ağır araçların karaya çıkartılması işleminin tamam lanmasında ve askerin ilerlemesi için gerekli moral ve fiziksel gücün elde edilmesinde, hiç kuşkusuz ki, Omaha dışındaki tüm plajlarda çıkartma anı kayıplarının oransal olarak daha az olmasının büyük etkisi vardı' der General Eisenhower anılarında: 'eğer çıkartma birlikleri bu ağır silahların desteğinden yoksun kalsalardı, başarının gercekleşeceğinden kuşku duymak yerinde olurdu.'

6 Haziran 1944'ün gecesi çöktüğünde Normandiya kıyılarına ayak basmış 156.000 Müttefik askeri vardı. Üstelik, Caen bölgesinin planlandığı kadar başarılı şekilde temizlenememiş olmasına karşın, Atlantik Duvarı Vire ile Orne arasındaki 30 millik şerit boyunca önemli gedikler vermişti. Bunun maliyeti 11.000 kişiydi, ve yalnızca 2.500'ü bunu hayatlarını yitirerek gerçekleştirmişlerdi.

İncecik kıyı savunma hatlarının gerisinde yedek bir ordusu olmayan ve denizden açılan ağır top ateşini yanıtlayacak büyüklükte topları bulunmayan Rommel'in 9 Haziran'a dek giriştiği çabalar ve XXI. Panzer Tümeninin saldırısı boşa çıkmış ve bu tarihte Müttefikler tuttukları köprü başlarına yerleşerek ilerlemeye hazır duruma gelmişlerdi. Ertesi yılın başlarında Churchill, Fransa'nın kurtarılması umutlarını dile getirirken: Sonbahar yaprakları düşmeden' deyimini kullanacaktır.

Rommel bir kez dahahaklıçıkmıştır: Çıkartmanın ilk 24 saati sonucu belirleyecektir' demiş ve öyle de olmuştu!

ZİRVEDEKİ SAVAŞ

Müttefikler Arasındaki Gerginlikler:

Aslında, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Sovyetler Birliği arasında kurulmuş olan Büyük İttifak'ın, Nazi Almanyası'nın 1945 Mayıs'ında teslim olmasını izleyen ilk günlerden başlayarak dağılması şaşırtıcı birşey değildir. Asıl şaşırtıcı olan, sözkonusu ittifakın nasıl olup da bu denli uzun bir süre varlığını koruyabildiğidir. Çünkü, hem İngiltere'nin liberal yönetimiyle SSCB Komünizmi arasında otuz yılı aşkın sürüp giden bir çekememezlik, hem de İngilizlerin 1939 yılında İkinci Dünya Savaşı'nı kaçınılmaz kılan Nazi-Sovyet anlaşmasından sonra Moskova'ya karşı beslediği güvensiz lik duygusu, ittifakın kurulmasını önleyememiştir. Üstelik, Sovyetler Birliği, İngiltere'nin hiç yoksa görünürde Doğu Avrupa devletlerini kurtarmak amacıyla savaşa girdiği 1939 yılından beri, Doğu Avrupa ve Uzak Doğu'daki toprak dağılımına karşıdır. İttifakın üçüncü üyesi olan Amerika Birleşik Devletleriyse yerleşik halkın düşüncelerine başvurulmadan toprak bütünlüğünün değiştirilmesi kavramına karşı o günlerde geleneksel bir hoşnutsuzluğu yansıtmaktadır. Dahası, İngiltere ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki ilişkilerin egemen ögesi de kuşkudur. Bu kuşku ya da kuşkuculuk doğrudan doğruya ABD Başkanı Roosevelt'in kişiliğinde simgelenebilir. Gerçekten de Roosevelt daha önce örneklerini gördüğü bir oyunun yeniden sahnelendiğini ve İngiltere' nin "özgürlük savaşı" adı altında İkinci Dünya Savaşını doğrudan doğruya İngiliz İmparatorluğu'nun egemenliğini yaymak amacıyla kullandığını sanmaktadır. Buna karşılık İngiltere de öyle gelmektedir ki, yüksekten atan ve politik gerçekleri uzaktan yakından bilmeyen Amerikalılar, kurtarıcı rolünü oynayarak aslında dünya egemenliğine oynamaktadırlar.

ABD ile SSCB ilişkileri de diğerlerinden farklı değildir. Sovyetler Birliği " kapitalist dev'e karşı belirgin bir güvensizlik beslemekte, öte yandan ABD de SSCB'nin Doğu Avrupa konusundaki tutumunu ve umursamazlığını hırsla izlemekte ve kesinlikle güvenmemektedir müttefiğine.

Bütün bunlara karşın gene de Üç Büyükleri Nazi Almanyası'na karşı bir araya getiren önemli nedenler vardı: Nazilere ve Avrupalı bağlaşıklarına karşı ortak düşmanlık, İngilizler'le Amerikalıların, Alman ordularının Kızıl Ordu tarafından surekli olarak hırpalanmasına duydukları gereksinim, Sovyetler'in Almanya'nın yenilgisinden hemen sonra Japonlara karşı savaşa girişmesi ve böylelikle Doğu ya da Uzak Doğu cephesine belirgin bir üstünlük kazandırılması, SSCB'nin Doğu Avrupa'daki durumu henüz yeni yeni üstünlük kazanmaya yönelirken tutup da Roosevelt ile herhangi bir sürtüşmeye girmekten kesinlikle ka çınması... Bunlar yalnızca en belirgin şekilde ortaya çıkan nedenlerdir. Tümünün yanında, Üç Büyükler, savaş sonrasında aralarında çıkacak anlaşmazlıkların dünyayı parçalayacağına duydukları korku ve etkili bir rol oynamıştır.

Aslında Müttefikler arası anlaşmazlıklar, savaş alanlarında uygulanacak taktikler ve düşmanların teslim olması karşısındaki uygulamalar da olduğu kadar belki de daha derin şekilde Üç Büyüklerin kendi politika larında da ortaya çıkmaktaydı. Kuşkusuz ki Churchill ve Stalin gibi Avrupa'yı çok iyi tanıyan ve gençliklerinden beri gerek Avrupa çapında gerekse dünyayı kapsayan savaşları yaşamış politikacılar için geçmiş

Kırım'daki Yalta Kentinde 1945'in Üç Büyükleri, Churchill, Roosevelt ve Stalin.

Bir İtalyan karikatür afişi. Churchill ve Roosevelt, ünlü Şikago gangsterleri gibi çizilmişler. Afişin resimde görünmeyen bir bölümünde, "özgürlük adına cinayetler" yazmaktadır.

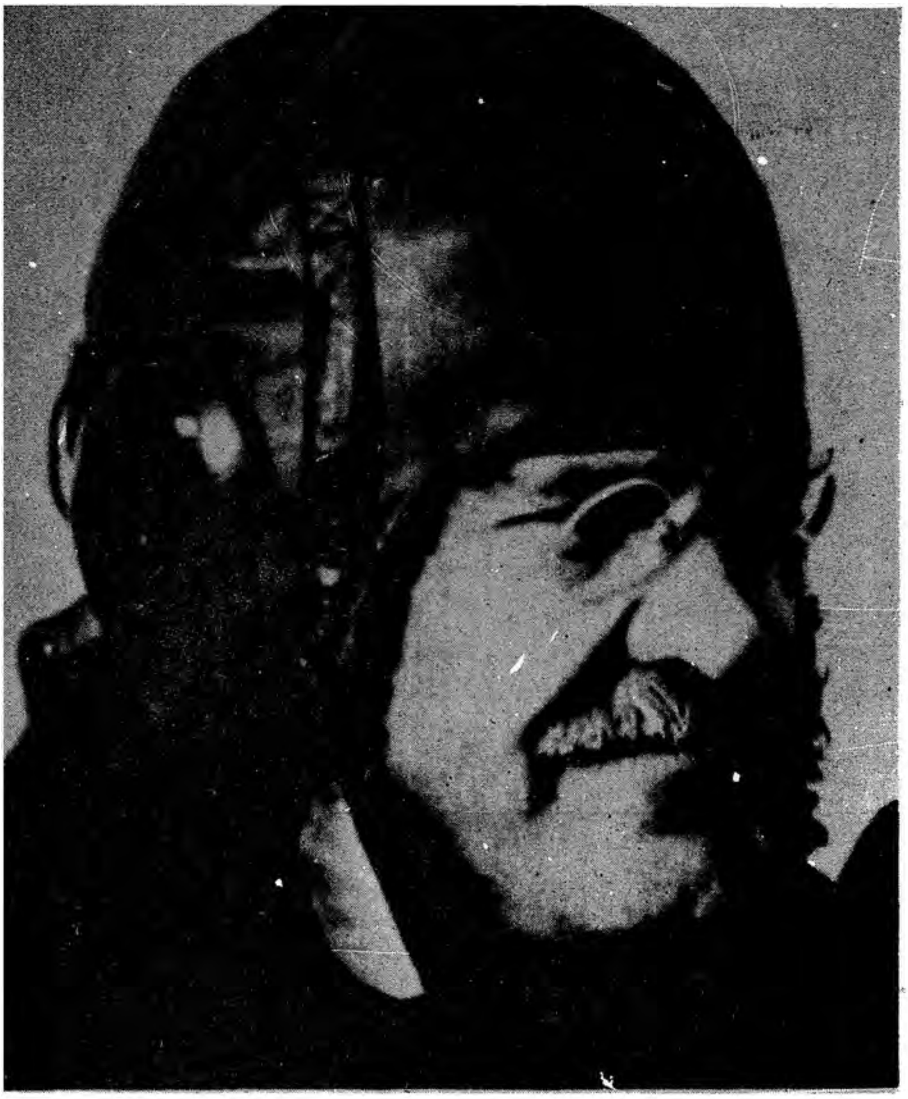
deneyimlerinden yararlanmak çok önemliydi. Daha savaşın başlarında, Alman orduları 22 Haziran 1941'de Sovyetler Birliği'ne saldırdığında Churchill, Stalin'in savaş sonrasında ki beklenen toprak isteklerini anlayışla karşıladığını ve bunların çözümlenebileceğini sandığını belirtmişti. Üstelik, SSCB o günlerde henüz Batı'nın yardımına zorunluydu. Aynı Sovyetler Birliği, savaşın son yılların da giderek güçlenecek ve Almanya'nın teslim olmasından sonra Doğu Avrupa üzerindeki isteklerini kendisi kaleme aldırabilecek kadar güven içinde olacaktır. Ama gene de Stalin, Doğu cephesinde işlerin belirginleşmediği ve kazançların bir Almanlara bir kendilerine geçtiği dönemlerde, toprak istekleri konusunda Batının yardım ve onaylarını her zaman için beklemiş ve aramıştır Bunlara karşılık Roosevelt, daha doktrinel bir düşünceyle, savaşın ana amacı olarak Almanya'nın saf dışı bırakılmasını planlamaktaydı. Toprak istekleri ve bunlardan doğacak sorunlar, savaşın bitiminden sonra toplanacak bir barış konferansına kadar rahatlıkla bekleyebilirdi onun için. İşte Amerika Birleşik Devletleri'nin bu görüşüyledir ki, İngiltere ile Sovyetler Birliği arasında imzalanan yirmi yıllık 1942 yılında anlaşmasının kapsamına bu toprak sorunları girmemiştir. Aynı şekilde, 1945 yılında Alman direnişi kesinlikle kırıldığında Churchill, İngiliz-Amerikan ordularının Doğu Avrupa'da mümkün olduğu kadar fazla ilerlemelerini ve böylelikle yakın gelecekte ortaya çıkacak Sovyet toprak isteklerini de kısıtlamayı önerdiğinde reddeden gene Roosevelt olmuştur.

Hiç kuşkusuz ki askeri alanda başgösteren anlaşmazlık ve hatta savaşın, ilerdeki politik olayların gelişimi üzerinde hiç yoksa psikolojik bir etki bırakmıştır. İlk askeri anlaşmazlık, iki Batılı dev tarafından Avrupa'da ikinci bir cephenin açılması konusundaki önerilerde çıkmıştır. Alman ordularının Rusya'nın derinliklerine dek girdikleri 1941 yılında Stalin sürekli olarak Batı'da ikinci bir cephe açılmasını ve İngiliz - Amerikan ordularının öte yandan Almanlar'a saldırmalarını önerip durmuştur. Olumlu yanıt alamayınca da bir yandan diğer iki müttefikinin korktuğunu öte yandan da İngilizlerle Amerikalıların Nazizmle Komünizmin birbirlerini yok etmelerini istediklerini düşünmüştür. Aslında, Batı da ikinci cephenin açılması konusunda ABD, İngiltere'nin olduğundan çok daha istekliydi. Nitekim, SSCB Dışişleri Bakanı molotov'un Washington'a yaptığı geziden sonra Beyaz Saray, Churchill'in hiç ummadığı ve istemediği belirginlikte bir açıklama yapıyordu, "Avrupa'da, 1942 yılında ikinci bir cephenin açılması konusunda ivedi önlemler alınması gerektiği konusunda karşılıklı anlayış ve görüş birliğine varılmıştır."

Acı Duygular:

Nitekim bu görüş, Amerikalılarla İngilizler arasında yapılan ve Sicilya çıkartmasının kararının alındığı Kazablanka Konferansı (Ocak 1943)'nda incelenmiştir. Ancak, alınan karar Stalin'in istediği değildir. Nitekim SSCB lideri önce 15 Mart ardından da 11 Haziran'da Roosevelt'e yolladığı mektuplarda hem bu kararı kınamakta hem de müttefiklerini "kötü niyetli olmakla" suçluyarak İtalya'ya saldırılmasının anlamını veremediğini belirtmektedir.

Doğu-Batı ittifakında ortaklar arasındaki ikinci önemli anlaşmazlık İngiltere'nin 1942 Temmuz'unda SSCB'nin kuzey limanlarına yapmakta olduğu konvoy yardımlarını Alman uçak ve denizaltılarının verdirdikleri kayıpları öne sürerek ve geçici bir

İngiliz SSCB anlaşmasını görüşmek üzere 1942 Mayıs'ında İngiltere'ye gelen Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Molotov uçaktan indiği anda.

SSCB Japonya'ya saldırdıktan sonra Mançurya'ya giren Kızıl Ordu askerlerinden bir bölümü görülüyor. İki hafta süren çarpışmalar SSCB'nin başarısıyla sonuçlanmış ve Moskova'nın Uzak Doğu üzerindeki toprak isteklerinin önemli bölümü karşılanmıştır.

Kapının üzerinde: "Konferans, Stalin Roosevelt" yazmakta. Bu Alman karikatürü 1943 yılındaki Tahran Konferansı sırasında Stalin ile Roosevelt arasında yapılan özel görüşmede İngiltere başbakanının çektiği ıstırabı (!) gösterir. Churchill' in dersi, SSCB ve ABD liderlerinin kendisinin bulunmadığı bir toplantıda neler konuştuklarını öğrenebilmektir. Alt yazıda: "ben beklemeyi severim" yazar.

süre için durdurmasıyla ortaya çıkmıştır. Stalin bu kez de Churchill'i sert bir dille kınamaktan geri kalmamıştır.

Bir diğer anlaşmazlık, savaş tutsaklarına nasıl davranılacağı konusundakidir. Düşmana teslim alındığında, müttefikler nasıl bir sıralamayla temsil edilecekler, ve daha önemlisi, ele geçirilen düşman topraklarının yönetimi için kurulacak komisyonlarda ağırlık kimde olacaktır? Temel olarak kabul edilen ilkeye göre, Müttefikler'den her biri, kendi askerlerinin ağırlıklı olarak çarpıştığı cephelerde düşmandan gelecek teslim önerilerini kabul etmek hakkını kazanmıştır. Ancak, 1943 yılında İtalya'nın teslim olması, özel bir nitelik taşımış ve ortaklar arasında önemli sorunlar yaratılmasına yol açmıştır.

Stalin zaten Kuzey Afrika'da olup bitenler, özellikle politik gelişmeler konusunda bilgi verilmediği için Müttefiklere kızmaktadır. 1943 Ağustos'unda Stalin, İngiliz ve Amerikalılara başvurarak, İtalya'nın teslim önerisi konusunda kendisine birşey söylenmediğini belirtti, ama İtalya'ya getirilecek çözüm konusun da söz hakkı istiyordu. Bu konudaki tartışma 1943 Ekiminde Moskova'da Müttefik Dışişleri Bakanları arasında ki konferansta kritik bir noktaya geldi. Sonunda İtalya sorununun çözümü için ortak bir komisyon kurulması ve teslim alınan ülkenin denetiminin bu komisyonca üstlenilmesi kararlaştırıldı. Ama tarafların tümü de biliyorlardı ki bu komisyon da SSCB temsilcisinin söz hakkı, tıpkı ABD ve İngiliz temsilcilerinin, Bulgaristan, Finlandiya, Romanya ve Macaristan'da sahip oldukları ölçüde olacaktı, hiçe yakın... Çünkü İtalya'yı alan, İngiliz ve Amerikan kuvvetleri, söz konusu diğer bölgelerde egemen olansa Kızıl Ordu'ydu. Bu konu, Churchill'in 1944 Ekim'inde Moskova'da Stalin'le yaptığı görüşmede kesin karara bağlandı. Ünlü adıyla "etkinlik bölgeleri" anlaşması denilen bu anlaşmaya göre, Romanya'nın %90'ı ve Bulgaristan'ın %75'i SSCB, Yunanistan'ın %90'ıysa İngiliz denetimine bırakılıyordu. Buna karşılık Yugoslavya ve Macaristan' daki denetim etkinliği iki devlet arasında eşit şekilde pay edilmişti. Roosevelt buna kesinlikle karşı çıktı. Ulusların geleceklerini ancak kendilerinin saptayabileceğini ve 1941 Atlantik Anlaşması'nın da bunu kanıtladığını belirtiyordu.

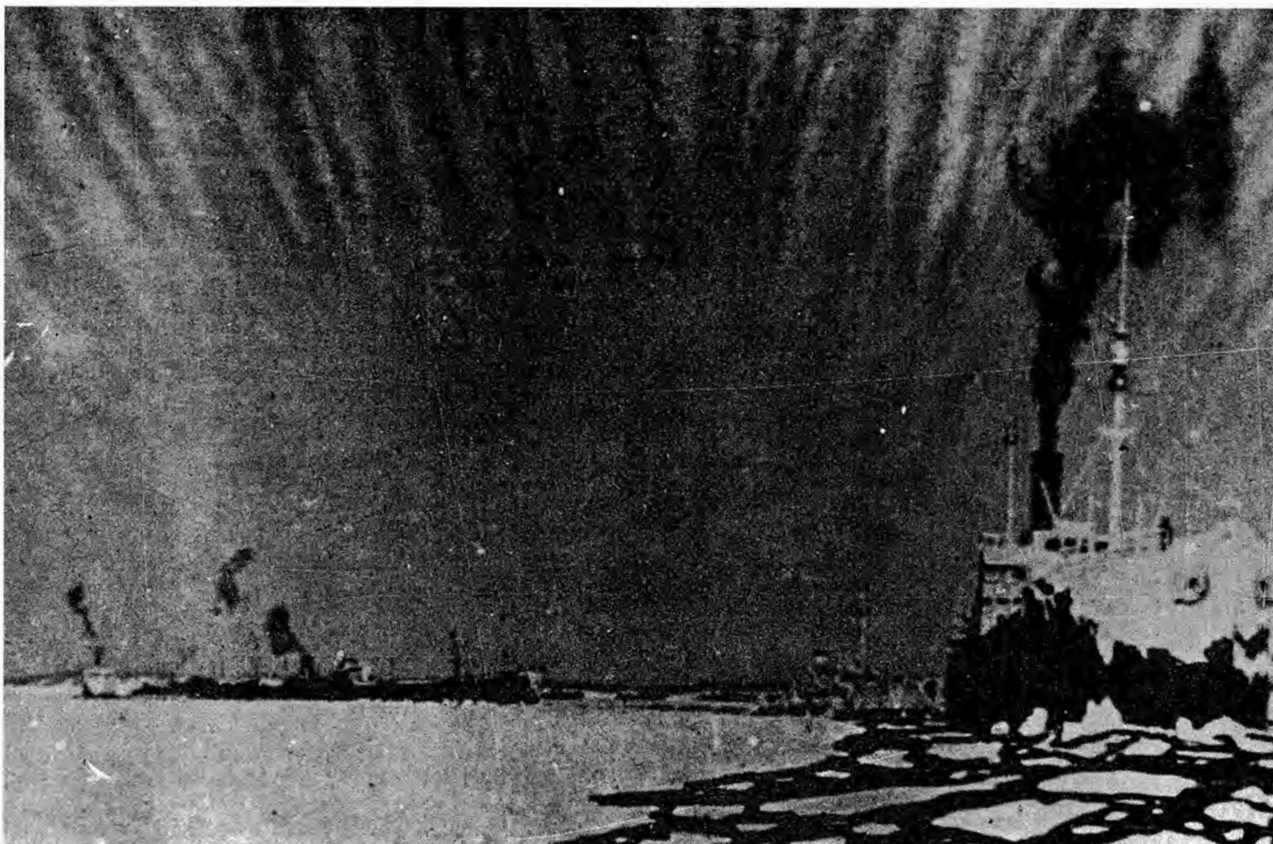
İttifakın askeri ve politik sorunlarının çözülmesi için Amerika ile İngiltere arasında kurulan işbirliği genellikle iki Batı'lı ile Sovyetler Birliği arasındakinden daha etkili olmuştur. Bunun en büyük nedeni, İngiltere ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki, coğrafi, ideolojik, kültürel ve duygusal bağların güçlülüğü ve Churchill ile Roosevelt arasındaki kişisel yakınlıktır. Ama işin öte yanında, Stalin ve çevresindekilerin zaman zaman uzlaşmaz niteliğine bürünen sert kişiliklerinin de etkisi yok değildir.

Churchill savaş boyunca Roosevelt ile beş önemli görüşme yaptı: 1941 Ağustos'unda Newfoundland'da Placentine'de, 1943 Ocak'ında Kazablanka'da, Mayıs 1943'te Washington'da (Üçlü Konferans) Ağustos 1943'te Quebec'te, ve 1944 Eylül'ünde g ene Quebec'te. Ayrıca iki lider, 1945'in Şubat'ında, Yalta Konferansı'nın hemen öncesinde Mal ta'da bir kez daha biraraya geldiler. Buna karşılık Churchill Sovyetler Birliği'ne biri 1942 Ağustos'unda ikincisi de 1944 Ekim'inde olmak üzere iki kez gitti. 1943 Mayıs'ında ABD ile SSCB arasında bir ikili konferansı öngörmesine karşın Roo

Müttefikler arasındaki ilk ciddi politik anlaşmazlık Atlantik Anlaşması'nın Churchill ve Roosevelt tarafından 12 Ağustos 1941'de imzalanmasından sonra patlak verdi. Churchill, Avam Kamarasında 9 Eylül 1941'deki toplantıda Roosevelt'in ilkelerine boyun eğmekle suçlandı İngilizlerin çoğunluğuna göre Roosevelt'in 3. Madde'ye koydurttuğu ve halkların kendi geleceklerini saptamalarına değin kavramın İngiliz İmparatorluğuna uygulanabilmesi olanaksızdı. Nitekim Churchill'in kendisi de Yalta Konferansı'nda, SSCB ve ABD'nin bağımlı bölgelerin uluslararası denetim altına sokul-

de ğişikliği yapılamaz" denilmektey di. Nitekim Stalin, 1941 Aralık'ında İngiltere Dışişleri Bakanı Anthony Eden moskova'ya geldiğinde, SSCB'nin 1939-40 Kış Savaşıyla ele geçirdiği Finlandiya, Curzon Hattı'na dek doğu Polonya ve Basarabya üzerindeki egemenlik haklarının İngiltere tarafından tanınmasını, buna karşılık kendilerinin de batı Avrupa'daki İngiliz üslerine karışmayacaklarını söylüyordu.

Üç büyükler toplanıyor

El yapması bir resimde, SSCB'ne yardım götüren İngiliz Kutup Konvoyu.

sevelt, Stalin'i yalnızca iki kez, o da Tahran ve Yalta'da gördü. Potsdam Konferansı toplandığında Roosevelt ölmüş ve yerine Truman geçmişti.

Üçlü toplantıların çok ender yapılabilmesinin başlıca nedeni, Kızıl Ordu'ya ilişkin emirleri kendisi veren Stalin'in çarpışmalar sürerken Rusya'yı terk etmek istemesindendir. Öte yandan Churchill'de "İngiltere'nin çıkarlarını zedeler" düşüncesiyle ABD ve SSCB liderlerinin sık sık biraraya gelmelerini sürekli çabalarıyla önlemiştir.

ması yolundaki ortak önerilerini duyunca "Asla, asla, asla" diye yerinden fırlamıştır. Buna karşılık, Atlantik Anlaşması'ndan haberdar edilmeyen ancak bir Müttefik olarak kendisinin de bunun kapsamına girdiğini düşünen Sovyetler Birliği'de, 2. Madde üzerinde bir anlaşmaya varılmasını istiyordu. Amacı, 1939 Nazi-SSCB Paktı ile kazandığı toprakların yasallık kazanmasıydı.

Çünkü 2. Madde'de, "sözkonusu bölgenin halkı, isteğini serbestçe belli etmeden, herhangi bir toprak

Bunlar ve bunlara benzeyen diğer bazı tartışmaların çözümü 1945 yılında Yalta Konferansı'ndan önce geldi. Roosevelt ile Churchill arasındaki (1943 Ağustos) Quebec toplantı sında, savaş sonrasında Almanya ile yapılacak anlaşma konusunda görüş ayrılığı çıkmıştı. Roosevlet, Almanya'nın parçalanmasından ve zayıf eyaletlere bölünmesinden yanaydı. Buna karşılık Churchill, Avrupa'nın ortasında bir ekonomik ve politik basınç uygulanması gerektiğini savunuyordu. Nitekim Kasım 1943'te

Tahran'da yapılan konferans Alman ya sorunu konusunda bir karara varamadan dağıldı. Roosevelt gene Almanya'nın beş eyalete bölünmesini savunuyordu. Chirchill ise Prusya ve GüneyAlmanya'nındiğer bölgeler den ayrılmasını ve son parçanın da Tuna Federasyonu şeklinde örgütlenmesini ileri attı. Stalin, bunu SSCB ne yönelik bu tehlike olarak görüp reddetti. Bunlar olup biterken Roose velt'in sert ve parçalayıcı tutumuna yakınlaşmış gibiydi. İki lider Alman endüstrisinin yıkılmasına ve Almanya nın küçük, etkisiz ve zayıf bir de vlet olarak varlığını sürdürmesine karar verdiler. Morgentau Plan'ı olarak adlandırılan bu tasarının gerçekleştirilmesi mümkün olmadı. Yalta'da tılması ve Çin'den aldığı tüm bölgeleri geri vermesi konularını onaylamışlardı. Bu bölgeler içinde, Mançurya, Formoza ve Pedascores de bulunuyordu. Ayrıca, 1910'dan beri Japon egemenliği altında bulunan Kore'de bağımsızlığını kazanacaktı. Ancak, bir ay sonra toplanan Tahran Konferansı'nda Stalin, Almanya'nın teslim olması durumunda Sovyetler Birliği'nin de Uzak Doğu savaşına katılacağını açıkladı. Ancak karşılığını da istiyordu, Pasifik kıyılarında en az bir "sıcak liman" Sakhalin Yarımadası'nın güney bölümü ve Kuril adaları...

Üçüncü büyük sorun, savaş sonrasında dünyanın güvenliğinini nasıl sağlanacağıydı. Mart 1943'te Ağustos 1944'te General Eisenhower General De Gaulle'un Ulusal Kurtuluş Komitesi'nin Fransa'nın gerçek hükümeti olduğunu kabul edecekti. Quebec'te 1943 Ağustos'unda yapılan görüşmede Churchill ve Roosevelt, dünya düzen ve güvenliğinin ancak uluslararası bir örgüt tarafından sağlanabileceğini ve bu örgüt içinde Sovyetler Birliği'nin de etkin bir yeri olması gerektiğini kabul ettiler. Daha sonra Üç Büyükler'in Dışişleri Bakanları arasında yapılan Moskova Konferansı'nda iki temel ilke onaylandı: uluslararası örgüt eşit egemenlik temeline oturtulacak ve tüm "barış-sever" devletlere açık tutulacaktı. Bu örgütün, "en kısa zamanda" toparlanması gerekiyor-

1943 yılı Kasım'ında toplanan Kahire Konferansı sırasında Roosevelt ve Churchill, Çin'in o dönemdeki Devlet Başkanı Chiang Kai-shek ve eşiyle sohbet ediyorlar.

yapılan konferansta, iki lider de Stalin'in görüşlerine katılıp, savaş sonrası Almanya'sının durumunu daha iyi düşünmeye karar verdiler.

Ardından, Uzak Doğu konusundaki görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Churchill ve Roosevelt, 1943 Kasım'ında Kahire'de Chiang Kai-shek ile görüştüklerinde Japonya'nın 1914 yılından beri el koyduğu ya da işg al ettiği tüm Pasifik adalarından çıkar- Washington'da Roosevelt ile görüşen Anthony Eden, ABD Başkanı'nın Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere Sovyetler Birliği ve Çin tarafından denetlenen bir dünya yaratmak istediğini görmüştü. O zamanlar Churchill'in tersine Roosevelt, Fransa'nın dünya lideri olacak kadar etkili bir de vlet olmadığı inancındaydı. Ancak, Müttefiklerin Fransa'ya çıkmalarından iki ay sonra, 26 du. Asıl önemlisi, Üç Büyükler, çeşitli sorunlar konusunda birbirlerine danışmayı ve Birleşmiş Milletler üyeleriyle de görüştükten sonra, ortak eyleme geçebilmeyi planlamışlardı.

Churchill, Roosevelt ve Stalin arasında Yalta'da yapılan toplantı (4-11 Şubat 1945) aslında Müttefikler arasındaki birliğin doruk noktasıdır. Aslında bunda, hem Almanya'nın

yenilgisinin kesinleşmesinin hem de, gelecekte Temmuz Ağustos aylarında toplanacak Podstam Konferansı'na dek katı gerçeklerin yıkacağı bir hayalcilik içinde liderlerin birbirlerine hoşgörülü ödünler vaad etmelerinin büyük etki yaptığı kuşkusuzdur. Toplantıda, Fransa konusunda Stalin ve biraz da Roosevelt pek iyi şeyler düşünmemektedirler. Çünkü, İngiltere'nin çabalarıyla 10 Aralık 1944 tarihinde imzalanan Fransız Sovyet anlaşmasıyla Paris hükümeti hem daha önce İngiliz ve Amerikan bölgeleri olarak saptanan alanlarda bazı toprak kazançları sağlamış hem de Almanya'yı denetleyecek olan Müttefik Kontrol Komisyonu'nun dördüncü üyesi oluvermiştir. Almanya konusundaysa, kesin yönetim egemenliğinin üç devlete terk edilmesi ve Almanya'nın: "Silahtan arındırılması, ordusunun dağıtılması ve ülkenin toprak bütünlüğünün parçalanması" kararları alınmıştır. Ancak işgal bölgeleri içinde yönetimin nasıl paylaştırılacağı konusunda ne Yalta'da ne de daha sonra kesin bir anlaşmaya varılamamıştır.

Savaş ödentileri konusunda alınan karara göre, söz konusu tutarlar savaşın bitiminden iki yıl sonra başlamak üzere, Almanya'nın öz kaynaklarından çekilecekti. Böylelikle Almanya'nın askeri bakımdan yeniden toparlanması olanaksızlaştırılıyordu. Ayrıca, belirli tutarda mal da "saptanacak bir süre boyunca" Almanya'nın üretiminden karşılanacaktı. Üstelik, savaşın ortaya çıkarttığı yıkıntıların onarımı için de Alman işgücünden yararlanılması öngörülmekteydi. Stalin, Almanların Rusya'ya verdikleri zararı ödetmek için Almanya'nın "suyunun sıkılmasını" öneriyordu. Oysa, Churchill ve Roosevelt, daha ılımlı bir politikayla, Batı Almanya'nın desteklenmesini ve hayat olağan akışını sürdürürken bir yandan da paranın ödenmesinden yanaydılar. Ancak Stalin çok sert çıkışlar yaparak Yalta Konferansı bildirisine şu maddeyi eklettti: "toplam savaş ödentileri 20 milyar Dolar olacak ve bunun %50' si doğrudan doğruya Sovyetler Birliği'ne verilecektir. Ancak daha sonra, Sovyetler Birliği bunun kesin bir madde olduğunu, ABD ve İngiltere'yse tersini ileri süreceklerdir.

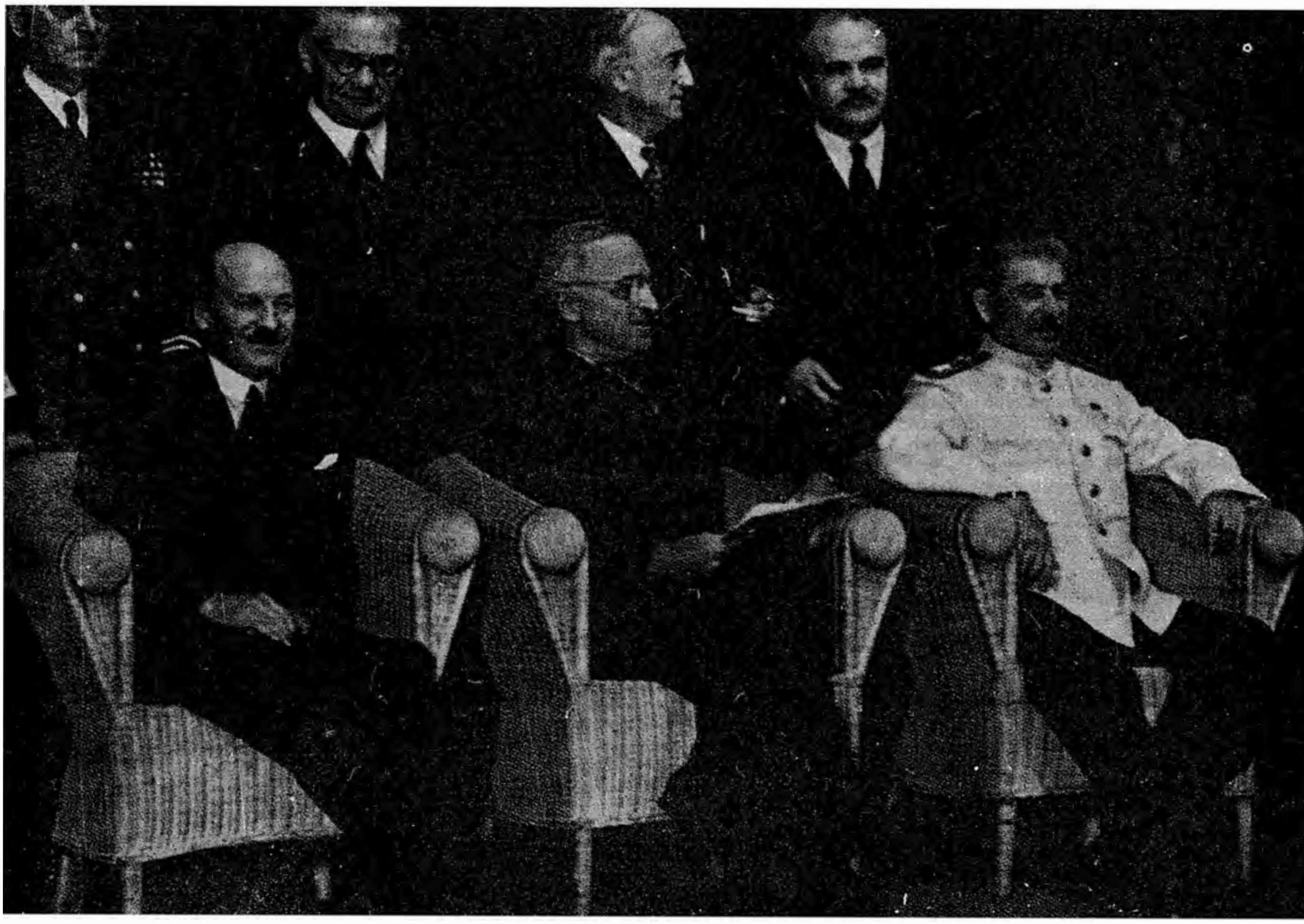
Ardından en kritik soruna sıra geldi: Polonya. Sovyetler Birliği'nin Polonya'daki tartışılmaz askeri üstünlüğü Roosevelt ve Churchill'in fazla bir şey söylemelerine olanak tanımıyordu. Bu nedenle de, "Polonya'da şimdi hüküm süren hükümetin kalıcılığına" karar verildi. Ancak, ülke dışında yaşayan "demokrat Polonya liderleri de bu hükümete katılacaklar ve ülkede yeni bir Geçici Ulusal Birlik Hükümeti kurulacaktı.

Aslında Churchill ya da Roosevelt'in bu hükümetin gerçekliğine ne denli inandıkları ayrı bir soru olabilir. Çünkü kesinlikle ortadaydı ki yeni Polonya hükümeti SSCB doğrultusundan dışarı çıkmayacak ve yönetimiyle politikasını da buna göre saptayacaktır.

Ardından 6 Mart'ta Sovyet işgali altındaki Romanya'da da SSCB denetiminde bir hükümet kuruldu. Bu konuda da Roosevelt ile Churchill'in elde edebildikleri, ilerde ünlü Doğu-Batı söz savaşında hak olarak ileri sürebilecekleri bazı kağıtlardan başka birşey olamadı. Şurası kesindi ki, iki savaştan da yeterince ders olan Sovyetler Birliği, Doğu Avrupa'yı askeri üstünlüğüne dayanarak kesin bir denetim altına almıştı ve bir daha alman ordularının Rusya içlerine dek ilerlemelerine yol vere-

Podstam Konferansı (1945)'ndan bir görünüm. Solda Truman, ortada Churchill ve sağda Stalin.

Yeni Üç Büyükler. Roosevelt'in 12 Nisanda ölmesi ve Churchill'in de genel seçimleri kaybetmesinden sonra iki lider değişmiştir. (Solda sağa) İngiltere'nin yeni Başbakanı Attlee, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Hary Truman ve Sovyetler Birliği lideri Joseph Stalin.

Stalin-Onun için savaşın çok başka bir anlamı vardı. Bu savaş dünyadaki 'emperyalist' ve ' komünist güçler arasındaki çelişkiden ileri geliyordu ve bu kaçınılmaz çelişkinin savaşımını veriyordu Stalin.

cek bir koridor yaratılmasına asla izin vermek niyetinde de değildi.

Eğer Yalta'da Müttefikler arasında savaş sonrası Almanya ve Doğu Avrupa'sı konusunda köklü görüş ayrılıkları belirginleşmeseydi, Birleş miş Milletler'in örgütlenişi de kuşkusuz ki daha sağlam ve gerçekçi olurdu. Aralarında vardıkları anlaşmaya göre, Birleşmiş Milletler'in en önemli organı sayılan Güvenlik Konseyi'nin dört sürekli üyesi olacaktı. ABD,SSCB, İngiltere ve Çin.

Yalta'nın gizli kalmış yönlerinden biri de, Roosevelt'in ölümünden sonra açıklığa kavuştu. İngiltere'nin adeta bir gözlemci gibi izlediği bu gizli görüşmelerde asıl pazarlık Stalin ile Roosevelt arasında geçmişti. Stalin, SSCB'nin Uzak Doğu'da savaşa katılmasının karşılığı olarak, Japonya'nın Dış Moğolistan'daki durumu tanımasını, Güney Sakhalin ve Kuril adlarını, Port Arthur'u ve Mançurya demiryolunun SSCB'ne verilmesini istiyordu. Roosevelt, Çin le vardığı anlaşmayı koruma çabasındaydı. Ancak, bu sırada Japonya'ya henüz atom bombası atılmamıştı ve Roosevelt, Çin'de Mao-Tse-tung yönetimindeki Komünistlerin yönetimi devirip ülkeyi ele geçirebileceklerini düşünemiyordu. Nitekim aradan bir süre geçtikten sonra Stalin, Japonlarla giriştiği iki haftalık kanlı çatışmalardan sonra isteklerini elde ettiği gibi, Müttefiklerin müttefiki Chiang Kai-shek'in devrilmesi için Mao ve Çin Komünistlerine de elinden geldiğince yardım edecekti. Bu gelişmelerden sonra, Yalta'nın gizli kalan noktaları, hiç bir zaman uygulanmayan ve yalnızca ABD'nin yatıştırıcılığının simgesi olarak kalacak belgeler oluverdiler.

İttifakın çözülmesi:

Yalta'dan Podstam'a dek geçen ara boyunca, Batı ile Doğu'yu simgeleyen Müttefikler arasındaki ilişkiler de giderek bozulmaya başladı. Almanların Mayıs ayında teslim olmaları ortaklar arasındaki en güçlü bağın anlamını yitirmesine yol açmıştı. Savaş ödentileri konusunu çözümlemek için Moskova'da kurulan komisyon hiç bir gelişme elde edemiyordu. Olaylar Stalin'in yararına gelişiyordu. Önce Polonya'da Komünist yönetim benimsendi ve yeni Polonya, Sovyetler Birliği tarafından tanındı. ardından Romanya'da Komünizmi benimsedi. Polonya Sovyetler Birliği tarafından tanında, ardından Romanya'da Komünizmi benimsedi. Yugoslavya'da Tito ve Partizanlarının savaşımı Yunanistan'ı etkilediyse de komünist yapacak kadar değil... Bütün bu gelişmeler içinde Roosevelt ve Churchill, seçenekleri olmadığı için seslerini çıkartamıyorlardı.

Podstam'a gelindiğinde taraflar ilerdeki kopmaları görüyor ve ideolojik ayrılıkların da giderek derinleşti ğini anlıyorlardı. Şimdi kuşkuları, Avrupa'nın yeni şeklinin her birinin kendisi için en güvenilir sınırlarla çevrelenmesiydi. Almanya'nın sonu ve Doğu Avrupa'nın yeni şekli herkesi düşündürüyordu. Konferans başladığında Truman, atom bombasını başırılı bir uygulamasının yapıldı ğını (!) haber aldı. Haberi duyan ve konferansta Truman'ın yardımcılığını yürüten Generaller ve danışmanlar özellikle de George Marshall, bunu, Stalin'e karşı Doğu Avrupa'nın kendi geleceğini kendisinin saptamasının sağlanması yolunda, bir tehdit olarak kullanmasını istediler.

Churchill, 29 Nisan'da Stalin'e ünlü mektubunu yazarak, Müttefikler arasındaki anlaşmazlıklardan duy duğu endişeleri belirtiyordu. Churchill: "Sizin ülkenizde ve denetiminiz, egemenliğiniz altındaki bölgelerle ülkelerde rahatlık yok. Uyguladığınız Komünizm, aynı zamanda, uygulandığı yerlerin yakınındaki İngilizce konuşan ulusları da tedirgin etmektedir. Kuşkusuz ki bu sürtüşmeler bir süre sonra dünyayı parç alayacak gelişmelere yol açacak ve siz ve biz, yönetim erkini elinde tutan kişiler olarak tarih önünde utanmaktan başka birşeyyapamayacağız" diyordu.

Aradan yıllar geçip de 1962' lerden sonra tarihçiler, ufukta beliren detente'e bakarak işin kökenlerini araştırmaya başladıklarında genellikle ve özellikle ABD tarhçileri Podstam'a dek inmeye başlamışlardır. Artık yaygın kanı, SSCB'nin Podstam Konferansı sırasında, 1945 yılında, umulduğundan da zayıf olduğudur. Öyle ki, o günlerde SSCB'nin Batı Avrupa'ya karşı bir saldırıya geçebileceklerini düşünmüş olmanın ne denli hatalı olduğu kanıtlanmıştır bile. Artık tarihçiler, Stalin'in sert tutumunun nedenlerini çok daha iyi anlayıp değerlendirebil mektedirler. Çünkü Stalin'in ve Sovyetler Birliği'nin o günlerdeki en büyük korkusu, Almanya'nın yeniden canlanabileceği olasılığıdır. Çünkü Stalin, Batılıların er ye da geç Almanya-'yı destekleyeceklerini ve onun istediği sınırları tanıyacaklarını düşünmektedir. Öte yandan, Doğu-Batı ideolojik çekişmesi, Churchill'in çok korktuğu gib dünyayı parçalara bölmemiştir. Buna karşılık, taraflar alabildiğine bir dik kafalılıkla birbirlerini tanımaya ancak aşırı bir silahlanma yarışıyla nükleer çağa girmeye yönelmişlerdir. Ama çok iyi bilmektedirler ki, herhangi bir nükleer savaş yenenin de yenilenin de sonu olacaktır. İşte bu düşünce yumuşamayı da birlikte getirmiştir. Hepsinin üstünde, parçalanmış görünümdeki Avrupa 20. Yüzyıl'ın en güçlü ve sağlam düzenine kavuşmuş tur artık...

ROOSEVELT VE STALİN

Japonların Pearl Hàrbor'daki Amerikan üssünü bombalamaları sonucu savaşa giren Amerika Başkan Roosevelt'in liderliği altında, Avrupa'da Almanya ve İtalya ve Uzak Doğu'da da Japonya'yı destekleme kararından artık vazgeçmiş oluyordu. Bazı Amerikan yazarları Amerika'nın savaşa girmesini sağlayan bu nedenin hiç de tarafsız olmadığını hatta Başkan Roosevelt' in Amerika'nın savaşa girmesi için bu nedeni bizzat yarattığını söylüyor lardı. Hatta Japonların şiddetli saldırılarını önceden bildiren bazı ihbarları da çok gizli tutularak kamuoyundan saklandığı ve böylelikle provakasyonun daha da kuvvetlendirildiği bile söyleniyordu. İleri sürülen bu iki iddiadanikincisi hiç ele alınmayabilir fakat birincisinden gerçek payı olduğu kesindir. Amerika sürekli olarak Japonların ileri hatlarına engeller koyuyordu ve doğal olarak Japonlar birgün kuvvet kullanacaklardı, bu zoraki tahrik oluyordu Japonları.

Peral-Harbor baskınından önceki dönemde Roosevelt'in ümitleri ve niyetlerinin çok belirsiz olduğu olay dan soyut bir sorun değildir. Başkan lık yaptığı sürece amaçladıkları ve yürüttüğü siyaset çok çeşitli yorumlara yol açmıştır. Ve düşmanları gibi dostları da onu anlamakta zorluk çekmişlerdir. İç işlerinde olduğu kadar ış meselelerde de bağlayıcı anlaşmalardan, kararlardan ve kesin açık-seçik durumlardan sürekli kaçınmıştır. Danışmanları arasında hiç biri onun için tam güvenilir nitelik olmamış amaçlarını ve niyetlerini kamuoyuna duyurabilmek için her seferinde değişik kanallar kullanırdı. Her konuya eğilişi herşeyden önce bir politikacı gibiydi- kişisel amaçlar değil de konular üzerine eğilişinin kamuoyu üzerinde yarattığı toplam etkiyi önemserdi hep. Özellikle de Amerikan seçmeni ile kendi arasındaki ilişkiye bakardı.

Dış meseleler hakkında kesin bir felsefeye sahip olduğunu söylemek gerçekten çok zordur ve de Amerika nın çıkarlarının neler olduğu konusunda fazlaca düşünülmüş bir fikri olduğunu iddia etmekte güçtür. Politik hayata Woodrow Wilson'un ardından atılmış ve Milletler Cemiyeti için yoğun kampanya sürdürmüştür. fakat Ulusal Politikanın dışında olduğu on yıl içinde hastalığı dolayısıyla ve New York eyaleti'nin işleriyle fazlaca meşgul olmaması nedeniyle tecrit politikasının genel ilkelerini benimsemiş görünüyordu. Roosevelt'in ulusal arenaya dönüşü onu, ulusun ekonomik kalkınmasının ve tek ihtiyacının vatan cephesin de verilecek mücadele ile gerçekleşe bileceğine inananlar arasına koymuş tu. Artık uluslararası kredi ve finans' ın dağılmış yapısını yeniden düzeltmeye çalışmanın faydasız olduğunu savunuyorlardı.

Şu bir gerçektir ki, Roosevelt, Japonların 1931 den bu yana Çin üzerine yaptıkları tecavüzlerle ve Nazi Almanyasının ve Faşist İtalyası nın saldırganlıklarıyla yakından ilgilenmiştir. 1933 yılında Sovyet hükümetini tanıması uzak doğudaki gelis melere ve Rusların Amerikalıları Büyük Ekonomik Çöküntüden kurtarabilecek bir pazar oluşturabileceğine inanmasından ileri geliyordu. Ve 1937 yılına gelindiğinde Roosevelt Amerikan vatandaşlarını şöyle uyarıyordu, 'saldırıya 'dur' denilmeyen bir dünyada sizin payınız hiç te rahat elde edilemeyecektir. Fakat bu uyarıya karşı o kadar az tepki gelmiştir ki, Roosevelt artık bu tekliflerini sürdürmeyi bırakmış daha kesin ve tavır tayin edici eylemlere girilmesi için konuşmalar yapmaya başlamıştır.

Avrupa'da savaşın patlak vermesinden sonra Roosevelt tarafsızlık kanunlarını gevşetebilmiş ve 'ödünç verme ve kiralama sistemi ile Amerika Birleşik Devletlerini 'demokrasinin simgesi' haline getirmiştir. Fakat onu İngiliz savaş gücünü desteklemeye yani daha olumlu bir eylem koymaya iten, Fransızların teslim olmaları ve İngiliz filolarının Almanların eline düşme ihtimalinin kuvvetli oluşu idi. Onun bu anlamda yürüttüğü politika haklı olduğunu ispatlamıştı. Bu politika ile Amerikayı savaşın dışında tutabileceğine inanıyordu. 1941 yılında Hitler'in Rusya'ya saldırısından sonra Roosevelt, Sovyet hükümetine yaptığı malzeme yardımını daha da arttırmış tı. Bunu yapabilmesi için Amerika'da hala etkinliğini sürdüren anti komünist düşünceye karşı durması gerekiyordu. 1933 anlaşmasında yer alan beklentileri gerçekleştirecek ilişkilerin başarısızlığı ve özellikle Nazi-Sovyet paktından sonra Ame-

rikan Komünist Partisinin ve onun sempatizanlarının tutumu Roosevelt in işini oldukça zorlaştırıyordu.

Bu nedenle, her ne kadar 1941 yazından beri Amerika hem İngiltere nin hem de Sovyetler Birliğinin barışçı dostu ve de 1941 Aralığından beri onların ortağı olsa da, buüç büyük güç arasındaki ilişki düzeyi ne öyle çok basit ne de simetrikti. Roosevelt artık Amerikalı politikacılarla uğraşmak durumundaydı. Fakat onların hiç biri ne Roosevelt kadar halk desteğine ne de ondaki politik beceriye sahiptiler. Fakat iki tane güçlü ve tecrübeli devlet adamı vardı. Roosevelt'in karşısında, Josef Stalin ve Winston Churchill. Savaşın muhtemel sonuçları ve gidişatı hakkında hepsinin kendilerine göre düşünceleri vardı. 1941 den başlayarak, 1945 Nisanında ölümüne kadar, Roosevelt'in uğraştığı birbiriyle yakından ilintili iki tane sorun vardı -itilaf devletlerine karşı sürdürülen savaş ve sürekli barışın kurulabilmesi sorunu.

Churchill gibi Stalin'in de gün be gün askeri kampanyayı sürdürdüğü ve gerekli ihtiyaç malzemelerinin sağlanmasıyla uğraştığı sırada Roosevelt gücünü daha geniş alanlara hasrediyordu. Özellikle askeri alanda fazlaca uğraşması gerekiyordu çünküProfesyoneldanışmanları ga yet bağımsız şekilde kararlar alıyorlar ve davranıyorlardı. Amerika Birleşik Devleti savaşa girmeden önce, Amerikan düşüncesinde, Japonları yenilgiye uğratmadan Almanların yenilmesi fikri üzerinde yoğun ve stratejik kararlar almak ağır basıyor du. Diğer bütün stratejik kararlar bunu takip ettiler.

Roosevelt müttefiklerine oranla, politik sonuçları değerlendirmede daha özgürdü ve Amerika'nın en son durumda izleyeceği yolun ne olacağı konusunda düşünüyordu Diğer taraftan eylem özgürlüğünü kısıtlayan iki engelden yakınıyordu. Birincisi, Amerikan askeriyesi, yürütülen kampanyanın gidişatı ile çarpışmalar sonucunda orduların pozisyonu ve nihai karar arasında hiç bir direk bağlantı olmadığı üşüncesindeydi. Dahası, gerçek operasyonla ilgili kararlar alınırken politikve askeri önemi gözönünde bulundurulması teklifine de sürekli olarak karşı çıkıyorlardı. İkincisi, Ruslara fazla baskı yapılırsa tek başlarına barış yapmaları ihtimalinin oluşuydu. Ve Nazi-Sovyet paktının ortada oluşu bu tür birihtimalinolamayacağını farklı ideolojilerin buna imkan vermeyeceğini savunanları yalanlıyordu. Ve bu da Sovyetlerle her hangi bir anlaşmazlık olursa, olayı aşırı sonuçlara vardırabilecek bir takım davranışların her zaman olabileceğini ortaya koyuyordu. Bu olasılık 1944 yazına kadar Avrupa'nın siyasetini etkilemekle kalmamıştı, Sovyetler Birliği hala Almanların askeri gücünün büyük bir kısmıyla çarpışma halindeydi. Pasifikte 'adalar üstünden atlama' kampanyasının başlaması Amerikalıları bazı şeylere inandırmıştı. ÖrneğinJaponlarkendi adalarında yenilirlerse Rusların yardımı gerekebilirdi. sır gibi saklanan büyük giz atom silahlarıydı. Bu büyük gizden haberdar olan gruplar bile atomik silahların zamanında varaca ğına ve bir deniz saldırısı karşısında etkili olabileceğine inanamıyorlardı. Onun için Ruslar her zaman devrede tutulmalıydılar.

Önemi yadsınamayacak başka bir eng el Roosevelt'in düşüncesiydi. Amerikalılarla Ruslar müttefik olduk tan sonra, Amerikan kamu oyunu Rusların komünist değil, vatanlarını korumaya çalışan vatanseverler olduklarına inandırmayı ve onlara karşı olan anti- komünist fikirlerin değişmesini sağlamayı istiyordu. Tabi ki Stalin aynı fikirde değildi fakat Churchill de Roosevelt'in bu isteğine katılıyordu. Sovyetler lehine yürütülen propagandaya o kadar müsamaha gösterildi ki, gittikçe aşırıya varan bu propagandaya sonunda Roosevelt kurban oldu. Ruslar savaşın politik ve askeri alanları arasında bir ayırım yapmıyorlardı. İlk anda bakıldığında kendi ülkelerini korumak için giriştikleri bir savaş gibi görünüyorsa da, bu aslında 'komü nist' ve 'emperyalist'lerin savaşından başka bir şey değildi Ruslar için. Ruslar bu kaçınılmaz çelişkinin savaşını veriyorlardı. İşte Roosevelt bu çok önemli noktayı algılayamamıştı. Rusların inançlarına uymayan bir askeri karar alındığında, müttefiklerinin kendi ülkelerinin savunmasıyla yakından uzaktan ilgili olmadıklarını yapma bir barış anlaşmasının altında her zaman için aleyhlerine dönebileceklerini göz önünde bulunduruyorlardı.

Roosevelt ve müttefikleri arasın daki ilişkiler oldukça çelişkiliydi. Dıştan bakıldığında Amerikalılarla İngilizlerin yakınlığı, Ruslarla Amerikalıların ya da Ruslarla İngilizlerin yakınlığından çok daha fazlaydı.

Bu iki yakın müttefik ülkenin servis ve teçhizat personeli karşılıklı olarak birbirine yardım ediyordu ve bu karşılıklı yardımlaşma daha değişik ve çeşitli alanlarda da gerçekleştiriliyordu. Roosevelt ve Churchill arasındaki ilişki, iki ülkenin diğer görevli personeli arasında da aynı paralelde bir ilişkinin kurulmasını sağlamıştı. İngilizler Amerikalılara olan borçluluklarını kabulleniyorlar ve bu ortalığın barışa kadar süreceğini ümid ediyorlardı. Gerekli sonuçları alabilmeki çin hazırlıklıydılar. Atomik silahların yapımına ilk İngiltere de başlanmıştı, İngilizler bu çok önemli silahların yapımını Kuzey Amerika'ya taşımaya hazırdılar.

Rus kesiminde ise her şey çok farklıydı. Yardım istenmişti ve hatta talep edilmişti fakat bu talebe ilişkin hiç bir bilgi sunulmamış, Rusya'nın kendi planlarına ve kaynaklarına değin bilgi hiç bir zaman verilmemiş ti. Daha doğrusu önemsenmemişti bu talep, onun içindir ki, Rus halkı hiç bir zaman kendi ülkelerinin savunmasında İngilizlerin ve Amerikalıların yardım ettiklerini öğrenmemişti. Roosevelt ve Stalin yalnızca iki kez karşılaşmışlardı. Bununla birlikte Amerikalılarda yaygın olan düşünce, Amerikalıların ve Rusların aynı sonuç için savaştıkları aynı amaçlarla ve savaş sonrası için aynı düzen için bu savaşımı sürdürdükleriydi. Buna karşılık İngilizlerin gayeleri tamamen Amerikan düşüncesine ters düşüyor kanısındaydılar. Roosevelt'in arzusu, Stalin'i hiç hesaba katmadan Churchill ile birlikte planlar yaptıkları kanısını uyandırabilecek her türlü davranıştan uzak durmaktı. Dostça bir yaklaşımla Amerika'nın Rus iç politikasında ne denli büyük rol oynadığını Stalin'e kabul ettirebileceği inancındaydı Roosevelt.

Roosevelt'in Hayalleri

Roosevelt'in hayallerinin en önemli nedenleri bu hayaller daha çok Moskova'daki Amerikan Büyük elçisi olan yeteneksiz ve yarine oturmamış Joseph E. Davies tarafın dan da desteklenmişv e Roosevelt'e çok ümit vermiştir- üç ayrı şekilde ele alınabilir. Bu nedenler Roosevelt' in düşüncelerini daha doğrusu hayal lerini kuvvetlenirmiştir fakat Rusların gözüyle bakıldığında çok daha değişik anlamlar kazanır. birinci olarak şu söylenebilir, Roosevelt İngilizlerin özellikle Churchill'in 'em peryalist' olduklarına inanıyordu. Ve Churchill'in emperyalist emellerini gerçekleştirebilmek için büyük savaş stratejileri kullanacağından korkuyordu. Ya da İngilterenin o zamana dek kaybettiklerini yeniden elde etmek için büyük oyunlar çevireceğinden endişe duyuyordu. Fakat Rusların anti emperyalizme daha değişik anlamda baktıklarını algılayamıyordu. ve ne olursa olsun komünizmi dünyaya yaymak içinher türlü savaşıma girebileceklerini kestiremiyordu. İkinci olarak, Roosevelt, Amerikalıların ve Rusların 'demokratik hükümet' için savaştıklarına, oysa İngilizlerin monarşiyi yeniden yaşatmak ya da diğer demokratik olmayan hükümet şekillerini getireceklerine inanıyordu. Örneğin İtalya'da ve Yunanistan'da bu tür birg irişimde bulunacaklarını sanıyordu. Anak hayatının sonlarına doğru geldiğinde ve Rusların Polonya üzerindeki emellerini sezince, Stalin'in demokrasiden neyi kastettiğini anlayabilmiştir. Son olarak da, Roosevelt güçler dengesi konusunda kendisinden önceki lider Woodrow Wilson'un düşüncelerini paylaşı yordu. Yani güçler dengesine karşı büyük bir antipatisi vardı. Savaş sonrası dünyasının, savaş süresince kurulmuş Büyük İttifak ile ulusların kendilerini tayin ilkesi ve devletlerin eşitliği kavramıyla birleşeceklerine inanıyordu, böyle olacağını düşlüyor du. Daha sonra bu inancı Birleşmiş Milletler Örgütü şeklinde gerçekleşti İleride olabilecek revizyonizme karşı yeterli destek sağlayabilecek barış görüşmelerinde önceden veri-

Roosevelt Stalin ile kişisel ilişki kurmanın yararlı olabileceğine inanmıştı ve onun dostça yapılan konuşmalarla rahatlıkla ikna edilebileceğini düşünüyordu.

lecek her türlü karara karşı çıkıyordu. Bu da onu Churchill'den ayıran başka bir düşüncesiydi. Ruslar Rooseveltin varsayımını ılımlı bir şekilde kabul ediyorlardı. Roosevelt'e göre, savaş kazanıldıktan sonra Amerikan güçleri hemen Avrupa'dan çıkarılacak bu sonuç elde edilince Churchill' in Ingilizlerin kendilerini korumak içn tedbirler almaları gerekecekti.

Bu sonuçlar iki ayrı devleti ilgilendiriyordu oysa, Çin ve Fransa.

Roosevelt'in inancına göre bir kere Japonlar yenildikten sonra, Çin, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde sürekli bir yere sahip olacak ve büyük bir dost gücü oluşturacaktı. Churchill ise Çin'deki rejim ve geleceği hakkında daha şüpheciydi. Yeni Avrupa'da, İngiltere'nin güçlenmiş ve yenilenmiş Fransa'ya ne kadar ihtiyacı olduğunun bilincindeyd. Bağımsızlığını kazanma yolunda Geeral de Gaulle'ün hareketinin çok önemli olduğunu çok önceden kestirebilen Churchill, buhareketi desteklemek için hem moral hem de malzeme bakımından Fransa'ya yardım etti. Diğer taraftan Roosevelt Vichy hükümetinden ümitsizdi uzun süre, Kuzey Afrika'nın kurtuluşundan sonra oradaki siyasi dizginleri de Gaulle'ün eline vermemek için elinden geleni yaptı. Daha sonra da de Gaulle'ün Fransa'daki otoritesini sarsmak için çalıştı ve Fransa'nın kendi hükümet şeklini seçene kadar geçici bir işgal planladı (müttefiklerin askeri güçleriyle birlikte) Her iki dönemde de de Gaulle'ün durumu o kadar sağlamdı ki, Roosevelt'in bütün bu çabaları boşa çıktı. Sonuçta Roosevelt ve Stalin, Fransa'nın önemini o kadar küçümsemişlerdi ki, Almanya'nın işgali ve kontrolünde Fransanın da bulunmasını istemiyorlardı. Fransa'nın istekleri doğrultusunda hareket eden bir Churchill vardı. Bu kez başarılı olmuştu Churchill ve bunu da geçici olarak gerçekleştirilen Fransız Rus uzlaşmasına borçluydu.

Roosevelt'e göre Fransa'nın dün ya politikasında artık hiç bir etkinliği olamazdı onunu için de Fransa'nın isteklerine kayıtsız kalıyordu. Bunun Roosevelt'in de Gaulle'e karşı duyduğu kişisel antipati ve devlet sekreteri olan dar görüşlü ve yetersiz Cordell Hull ile ilişkili olduğu söylenir. Ayrıca Fransa'nın denizler aşırı imparatorluğunu sürdürmesini de kaldıramıyordu Roosevelt. Japonların yenilgisinden sonra Fransızların Çin-Hindi üzerinde etkinlik kuracaklarından korkuyordu.

Her ne kadar Roosevelt güçlü olmanın rolünü küçümsediyse de, kendi yolunda gidebilmek için Amerikan gücünü seferber edebilecek gibiydi. Fakat bu tersine de işleyebilirdi. Rusların Japonlar aleyhine savaşa girmelerini arzu eden Roosevelt'in bu düşüncesine karşılık onların da Amerikalılardan Çin aleyhine bazı ayrıcalıklar eldc etmelerine yara yacaktı. Aslında Amerika'nın Rusların yardımına ihtiyacı yoktu, atom bombası onlara yetebilirdi. Rusların da ta Uzak Doğu da savaşa girmek için rüşvete ihtiyaçları yoktu zira yerine getirmek istedikleri bir takım toprakla ilgili ve politik amaçları vardı. Ve bunu yapmaları için de kimseden izin almalarına gerek yoktu zaten. Savaş Roosevelt'in düşündüğünden çok farklıydı Ruslar için.

Fakat savaş süresince yürütülen diplomasiyi ve siyaseti 'Soğuk Savaş gibi görmek büyük bir hata olur ve bu hata sık sık yapılır. Sovyet rejimi ile batı arasındaki çelişkinin çizg ileri daha 1917 ile 1919 arasında belirlenmiştir ve esas olarak da fazla bir şey değişmemiştir o zamandan beri. 1941-1945 arasında olagelen çelişkinin bir süre için askıya alınmasından başka bir şey değildir. Sovyetler Birliği kendisini tehlikede görmüştür ve batıda da Nazi korkusu vardır. Hemen hemen bütün savaş boyunca müttefiklerinin yaptığı gibi Roosevelt de o anki düşmanlarını düşünmeli, onları nasıl yeneceğine kafa yormalıydı. Sovyetler ile geriye kalan dünya karşısındaki konuların çözümlenememiş olması bütün olanların sorumlusudur ve bunu geçmişe bakarak daha iyi anlayabiliriz.

Amerikalılar Ruslara yardım etme konusunda İngilizlerden daha yavaş davranmışlardır. 1941 Haziran ında Hitlerin saldırısından sonra Amerikalılar İngilizlerin, Rusların uzun süre direnişi sürdüremeyecekleri konusundaki şüphelerini paylaş mışlardır. Fakat Roosevelt'in mutemet adamlarından Harry Hopkins'in Moskova'yı ziyaretinden sonradır, ki Amerikalılar yeni yeni gelişmekte olan savaş endüstrilerinin ürünlerini satabilecek bir pazar bulduklarını anlamışlardır.

En önemli konu, Rusların Almanlara karşı ikinci bir cephe ihtiyacında olduklarıydı: diğer bir deyişle en kısa sürede Alman kuvvetlerini Rus cephelerinden çekecek İngiliz Amerikan kuvvetlerine ihtiyaçları vardı. Bu baskı, 18 Temmuz 1941 da Stalin'in Churchill'e yazdığı bir mektupla başladı. Ve uygulanan baskı çoğunlukla İngiltere üstüne yöneltilmişti. Bu tür bir müdahalenin Amerikan kuvvetlerini de içereceği açıktı ve Amerikan askeriyesi, Rusların çıkarlarını kale almadan Almanları yenmek için bu yolun en iyi strateji olduğuna inanmıştı. Churchill'in bu politikayı beni msemeyeceğinden ve diğer başka seçenekler üzerinde duracağından endişeliydi Ruslar. Chirchill'in bu kadar uzun yola askerlerini yollamayacağından korkuyorlar ve İngilizlerin Gelibolu çıkartmasından ders almış olup bu işten çekineceklerinden korkuyorlardı. Diğer taraftan Rusların tersine Amerikalılar bu tür bir saldırının bütün güçlüklerini hesaba katıyorlar ve tüm teknik hazırlıklar tamamlanmadan bu işe başlamamayı tasarlıyorlardı. Bu sırada, yalnızca o süre için, Almanya üzerine stratejik bir hava saldırısı ve Akdeniz üzerinden sürdürülecek bir operasyona güvenebileceklerini söylüyorlardı Operasyon 1942 Kasımında başladı.

KARARSIZ İTTİFAK

Rus savaşının niçin ayrı olarak ele alındığı, Roosevelt ve Churchill' in 1941 Ağustos'unda Placentia'daki buluşmalarında Rusların bulunmayışıyla daha da iyi anlaşılabilir. Roosevelt ve Churchill in bu buluşmalarında Japonlara karşı yürütülecek siyaset tartışılmış ve savaştan sonra ortak tutum içinde daha yeni ve daha barışçıl bir dünyaya doğru adımlar atabilmek için Atlantik Paktının temellerinin atıldığı resmen ilan edilmişti. İngilizler ve Amerikalılar 1941 den beri Japonlarla savaş halindeydiler, oysa Ruslar bundan kaçınıyorlar düşmanlarına bir yenisini eklemekten çekiniyorlardı. Fakat 1945 de Japonların yenilenmesinden sonra savaş ganimetlerinden payını almayı da ihmal etmedi. 1 Ocak 1942 de kurulan Büyük İttifak daha sonra Birleşmiş Milletler bildirisinde somutlaştı fakat hangi düşmana karşı kurulduğu öyle gerekiyor gerekçesiy le belirsiz bırakılmıştı.

Sonradan Roosevelt ve onun iki müttefiki arasındaki ilişkiler ikili tartışmalarla üçlü bir taban üzerine oturtulmuştu. Bunlar, Avrupa istila etmeye verilen sözlerin ne denli belirsiz olduğu konusunda bir fikir verebilir. Ve bu istila 1942 yazında gerçekleştirilmiştir. İş Kuzey Afrika çıkarmasına gelince, gelecekte tartışma konusu olacak politik sorun ortaya çıkıyordu. Ve Ruslar bu çıkartmayı bir bedel olarak ve zorunlulukla kabul etmişlerdi. Kuzey Afrika'da ilk adımı Amerikalılar attılar. İlk önce Vichy kumandanı Amiral Darlan la anlaştılar sonradan da General de Gaulle'ün beğenisinikazanacak şekildeGeneral Giraud'u yücelttiler. De Gaulle İngilizlerin, Fransız direniş hareketinin ve komünist unsurların desteğine sahipti ve böylelikle belki de General Giraud'u Ruslar'a tavsiye edebilirdi.

1943 Ocağında Kazablanka'da Roosevelt ile Churchill arasında yapılan toplantıda, Akdenizdeki tüm politikve askeri zorlukların ortadan kaldırılması için girişimlerde bulunul du. Bu toplantıyaStalin deçağırılmıştı Fakat Rusya'yı bırakamayacağını iddia ederek bu toplantıya gitmedi. Bu toplantıda ' kayıtsız şartsız teslim olmanın ilkeleri üzerinde anlaşmaya varıldı ve daha sonra Stalin de bu anlaşmayı kabul etti.

Aslında burada sözü edilen cümleye pek açıklık getirilememişti ve bir anlam taşımıyordu zira önemli olan Almanya, İtalya ve Japonyanın yani kurtulmuş toprakların sorunla rını ele almaktı. Roosevelt'in, galip gelenlerin etkinlik alanlarının bölün mesi kuramı kabul edilmemişti, fakat pratikte de gerçek bir seçenek yoktu. Sovyetler Birliği, İtalyanların teslim olmalarını öngören müzakerelere katılmamıştı. Bu müzakereler de İtalyanların 1943 yılında yeniden fakat bu kez birlikte savaşan müttefik devlet olarak ortaya çıkışı da söz konusu edilmişti. Ve Ruslar,İtalya' nın işlerine karışabilmek için çok az bir hakka sahip olmuşlardı. Olaylar aynı minval üzere sürdü ve Yunanistan'da da Ruslarla anlaşmaya giden İngilizler başı çektiler, diğer yandan ise Ruslar bütün doğu Avrupa'dan batının etkinliğini silip atmak eğilimindeydiler.

Eğer Roosevelt yaşasaydı, Truman zamanında olduğundan çok farklı ilişkiler gelişeceğini düşünmek bir hata olurdu. Ruslarla olan ilişkiler. Hayatının sonlarına doğru, Rusların tavrı, özellikle Polonya üzerin deki tutumları daha o zamanlar Roosevelt'i endişelendiriyordu ve eğer yaşasaydı Truman'ın aldığı kararları o da alacaktı.

TEMMUZ DARBESİ GİRİŞİMİ

Beck'in kendini öldürmesine izin verilmiştir. Çünkü, darbe girişimini bilen General Fromm, engel olmadığının öğrenil mesinden korkmuş ve tüm liderleri ortadan kaldırarak kendisini kurtarmayı düşünmüştü.

Stauffenberg: Olayın kahramanı da General Fromm tarafından kurşuna dizdirilmiştir. Aslında Stauffenberg böylelikle, kendisini bekleyen ve dostlarının kurtulamayacakları korkunç işkenceler sonunda et çengelinde ölmekten kurtulmuş oluyordu

Temmuz Darbesi girişimi olarak tarihe geçen olayın bu adla anılma sının temel nedeni, 20 Temmuz 1944 günü sabahında, Albay Claus von Stauffenberg'in çantasına yerleştirdiği bir saatlı bombayla birlikte Hitler'in, son askeri durum ve gelişmeler üzerine bilgi alacağı odaya kadar girebilmiş olmasına dayanır İkinci Dünya Savaşı'nın ve kuşkusuz ki Almanya'nın yazgısını değiştirip değiştiremeyeceği hala tartışılan girişimde Albay Stauffenberg'in sızabildiği oda, Hitler'in Doğu Prusya'da Rastenburg'daki genel karargahındaydı. Stauffenberg'in bu çok yüksek düzeydeki ve gizli toplantıya katılabilme olanağını kazanması, bir kaç ay kadar önce Yedekler Ordusu'na genel kurmay olarak atanmasından ileri geliyordu ve üstelik Hitler'in o günkü toplantıyı düzenlenmesinin asıl nedeni de, Almanya'nın giderek eriyen insan gücünün oluşturduğu açığı kapatabilmek amacıyla, yedeklerin durumunu ivedilikle öğrenmek istemesiydi. Albay Stauffenberg, Maraşal Keitel ile birlikte, tüm engelleri aşmış olarak odaya girdiğin de saat tam 12.30'u gösteriyord.

Aynı günlerde Kızıl Ordu ilerleyişini sürdürerek Rastenburg'un yalnızca 50 mil kadar uzağına kadar sokulmuştu. Bu nedenle, Hitler'in yedekleri de savaşa sokmak ve Kızıl Ordu'nun üzerine sürmek konusundaki planlarını gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceği bu toplantının sonuçlarına bağlıydı.

Maraşal Keitel ile Albay Stauffenberg odaya girdiklerinde General Heusinger konuşuyordu. Maraşal ona, albayın Hitler'e çok önemli ve ivedi bilgiler vermesi gerektiğini söyleyerek sözünü kesti. Oysa generalin söyleyecek az birşeyi kalmıştı, konuşmasını sürdürdü. Bu arada albay Stauffenberg mareşala çok önemli bir telefon konuşması yaparak bilgileri arasında unuttuğu bir eksiği gidermesi gerektiğini söyledi. Dışarı çıktığında, patlayacağı saatı bekleyen bomba, Hitler'in çok yakınında, masif ağaç masanın altında, gizlendiği çantanın içinde çalışmasını sürdürüyordu. Ve on dakika sonra da patladı! Ne var ki, Hitler'i öldürmeyi başaramamıştı! Üstelik iş yalnız bununla da kalmıyordu Albay Stauffenberg'in Berlin'deki ortakları bombanın patlamasıyla başlayan ve üç saat boyunca Hitler'in karargahını saran şaşkınlık ve dağınıklık ortamı içinde, yapmaları gerekeni yapamıyor ve üstünlüğü ellerine alamıyorlardı. Sonuç tam bir felaket oldu. Nazi'ler, kendileriyle birlikte yola çıkan ancak hatalara ortak olmak istamayan Alman dostlarına karşı kendilerine özgü barbarlığın en yeni ve acımasız örneklerini de yaratmaktan geri kalmadılar.

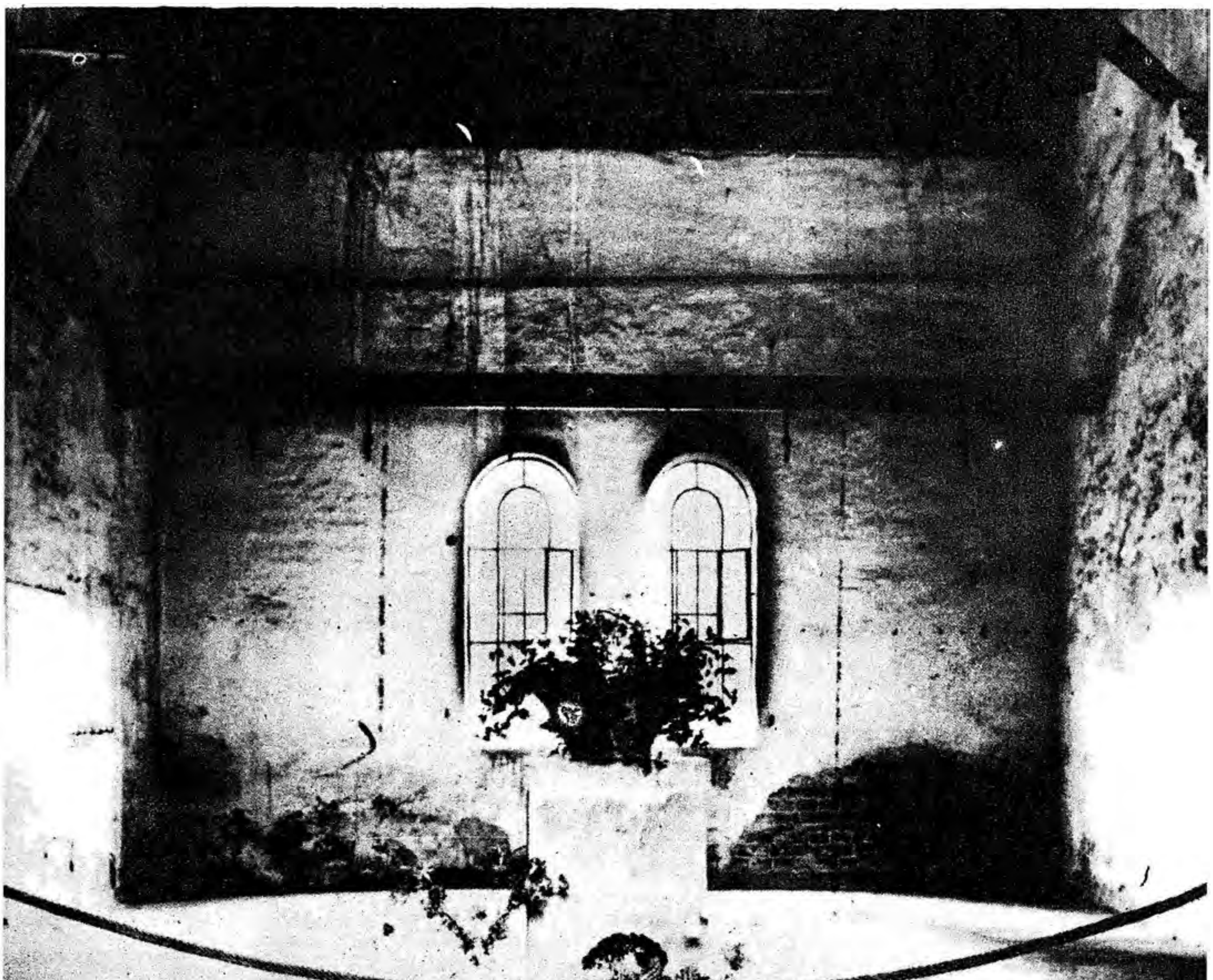
Ama gene de Alman direniş grupları hala çok güçlüydüler. Hele darbe girişiminde bulunanı için olağanüstü güçteydi demek daha doğru olur. Gerçekten de savaşın genişlemesi ve Nazi Almanyası'nın sonunun belli olmaya başlamasıla birlikte, bu direniş grubu da üyeleri arasındaki saygı ve güveni pekiştiriyor ve Nazi boyunduruğuna karşı tek seçeneğin Alman muhalefeti olduğuna giderek daha fazla inanır oluyordu. Kuşkusuz ki, Batı'nın Nazi Almanyası'nı yok etmek ve savaşı kazanmak için her yolu denediği ve Faşizmi ezmeye çalıştığı bir savaş ortamında, Almanya içinde bir muhalefetin doğması, Nazi yöneticilerinin hiç de hoş karşılamayacakları birşeydi. İşte bu nedenle de, anti Nazi eylemenin sürdürücüleri bütün çalışmalarını, planlarını, ve daha da ötesinde girişimlerini gerçekleştirmek için, her türlü kişisel tehlikeyi ve işkenceyi göza alarak yeraltına inmişlerdi.

Bu Alman muhalefetinin oluşturanlar kimlerdi? Savaşın ilk aşamalarında bu grubun merkezinde Helmut von Moltke yer alıyordu. Kreisau çemberi diye adlandırılan bu grup, Moltke'nin önce 1942 ardından da 1943'te Silezya'ya girişleriyle etkinliğini arttırdı. Mantıklı ve sağduyu sahibi bir insan olan Moltke, anti Nazi eylemini yaygınlaştırmak için sürekli olarak çalışıyor ve dünyaya Hitler sonrası bir Alman hükümeti kurulacağı yolunda güvence vermeye çabalıyordu.

Bütün bu girişim ve çalışmaların sonunda, topluluk arasında, toplumsal ekonomik ve dinsel konularda olduğu gibi, dış politika uygulamalarında da belirgin bir görüş birliği sağlanmıştı. Programlarının ayrıntıları ortaya çıkmaya başladıkça bunun ne denli açıklıkla uygulanabilir ve amaçları yönünden de hırslardan uzak bir sınırlılığı getirdiği görülmek

Patlamadan sonra Göring (solda) ve iki hava subayı, Stauffenberg'in bombasının yol açtığı hasarı izliyorlar.

Plötzensee tutukevinin bu hücresi, darbe liderlerinden sekizinin feci sonlarına tanık olmuştur. Liderler, birer birer ve diğerlerinin gözleri önünde, en ağır işkencelerden geçirildikten sonra,soyulmuşlar ve odanın ortasındaki girişin üzerinde sıralanan kasap çengellerine gene teker teker asılmışlardır. Bu insanların et çengeline takıldıktan sonra ayaklarından çekilerek, yavaş yavaş ve en fazla acı duyabilecekleri şekilde öldürüldükleri de ileri sürülmektedir. Bugün bir müze olarak saklanan odadaki o kanlı olayların bir filmi çekilmişse de bunu bulabilmek mümkün olamamıştır. Nazi liderleri, darbeden sonra yaklaşık olarak 5.000 kişiyi öldürmüşlerdir...

Kreisau merkezinin lideri Moltke, mahkeme sırasında çeşitli belge ve kanıtları ortaya çıkartmasına ve kendisini sonuna dek savunmasına karşın gene de ölümden kurtulamadı.

teydi. Bu programın iki noktası, düzenleyicilerinindüşünce ve duygularını yansıtmaları bakımından önem kazanır. Bunlardan ilki, 'dünyasal, uluslararası ve pozitif hukuka aykırı davranışlarda bulunan ve bu davranışlarıyla da savaşın suçlusu durumuna düşenlerin tümünün ölüm ya da ömür boyu hapis cezalarına çarptırılmaları' görüşüdür.Bu görüş ve yaklaşım, savaşın bitiminden sonra 1945 yılında Müttefikler Kontrol Komisyonu tarafından düzenlenen ünlü Nuremberg Mahkemesinin yaklaşımına son derecede benzemektedir. İkinci önemli kararsa, 9 Ağustos 1943'te yapılan ve Kreisau toplantılarının sonucusu olan görüşmede alınan karardır: Hitler'e karşı girişilecek darbeyi başarıyla yöneten kişi, Nazilerin devrilmesinden sonra Alman bölgelerini yönetecek olanların başı olarak kabul edilecektir.

YENİ BİR ALMANYA'YA DOĞRU:

Kreisau aslında, iyi niyetli tasarıların, politik enerjinin ve girişimlerin birbirleriyle kaynaşıp bütünleştikleri bir kaynak gibiydi. Moltke, kuşkusuz ki toplantılara katılanlar içinde en etkileyici, karara çabuk varabilen ve kesin sonuçlara ulaşılmasını isteyen kisidir. Üstelik, genel kuşkusuz ki o. bu işi salt Nazi hükümet yöntemlerine karşı bir muhalefet oluşturulması sorunu olarak da kabul etmiyordu. İnandığı şey, Hitler in Nazi yönetimine seçenek olacak yönetim tarzının Almanya'da yeni, canlı, etkili ve herşeyin üstünde ahlak ve toplumsal yapı bakımından yenileşmeyi sağlayacak türden birşey olması gerektiğiydi. Onun kendisini bu denli ılımlı ve insancıl amaçlara adamış olması, işinidealist yanını tümüyle bir yana bıraktığı anlamına gelmemektedir. Gerek eğitimi, gerekse yetiştirilişi bakımlarından tam bir yasa adamıydı. Nitekim savaş süresince de, Almanların karşı casusluk örgütünde uluslararası hukuk danışmanı olarak çalışmıştı. Politik kamuflajın gerçek ustaları olarak kabul edilen ve karşı casusluk örgütü Abwehr yöneticisi durumundaki Wilhelm Canaris ve Hans Oster'den çok şeyler öğrenmişti. Bu yetenekleri ve hukuka olan inancı sayesindedir ki,Nazilerin işlemeye hazırlandıkları bir çok insanlık suçunu kurbanlarına bazan da tam zamanında haber verip onları uyarmayı başarabilmişti. Norveç, Hollanda Belçika ve kuzey Fransa'daki yerli direniş örgütleriyle bağlantılar kurmuş ve her zaman için rehin alınması, yurt severlerin yasa dışı uygulamalarla işkenceye sokulmaları ve Yahudi kıyımına karşı çıkmaktan da geri kalmamıştı.

Bu arada tarafsız ülkelere yaptığı gezilerde, özellikle 1943'teki Türkiye gezisinde, Amanya'nın düşmanı olan devletlerin diplomatlarıyla bağlantılar kurmak için çaba harcamış ancak bu girişimlerinden büyük bir düş kırıklığıyla caymak zorunda kalmıştı. Zayıf olduğu en önemli nokta, grubu içinde savaşın Batı cephesinde bir an önce bitmesi konusunda harcadığı çabalara karşılık Doğu cephesi konusunda herhangi bir girişimde bulunmayışı nedeniyle 'Batı yanlısı' damgasını yemiş olmasındaydı. Nitekim, 1943 yılında Türkiye'de olduğu sırada, Hitler sonrası bir Alman hükümetinin çıkarlarının korunması koşuluyla Müttefiklerle kayıtsız şartsız bir barış konusunda görüşmelere hazır olduğunu açıklamasına karşın Normandiya Çıkartması'ndan önceki ve sonraki dönemlerde, özellikle İngiltere'de yapılan görüşmelerde 'yalnızca Batı' savını savunması, psikolojik olarak anlaşılabilirliğine karşın (annesi İskoç-Güney Afrika meleziydi) taktik olarak çok tehlikeli bir uygulama olarak kabule diliyordu. Stockholm'da olduğu sırada, tarafsız İsveç hükümetinin hiç bir destek sağlamayacağını açıklamış olmasına karşın gene de İngiltere ve ABD'ne yakınlaşabilecek girişimlerde bulunmaktan geri kalmadı. Bütün bu girişimlerine karşılık Batı'dan alabildiği yanıt yalnızca derin bir sessizlik

oluyordu. Çünkü, Moltke'nin önerileri ne denli çekici ya da gerçekçi olursa olsun Batı (yani Londra'nın Dawning Street'i ve Washington'da Pentagon) Almanya'daki Nazi muha lifleriyle bir görüşmeye gitmeye razı değildi. Bunun en belirli nedeni de, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nin, Batı ile Almanya arasındaki bir anlaşmanın, üçüncü müttefiki, Sovyetler Birliği'ni kuşkulandıracağı konusunda duydukları korkuydu.

Moltke'nin durumunu zorlaştıran bir diğer neden de 1943 sonlarına dek Hitler'in öldürülmesine kesinlikle 'hayır' Bir keresinde katı ve acı gerçeği dile getirerek: 'bizler birer amatörüz, bunu yüzümüze gözümüze bulaştırırız' diyordu. Üstelik, her türlü cinayete de karşıydı. 'neden Nasyonal Sosyalizme karşı çıkıyoruz diye sormuştu bir dostuna. 'Yalnızca sistemin yanlış işletilmesi nedeniyle değil mi? Öyleyse neden daha işin başından, düzeltmeye çalışacağımız bir sistemi bir de kendi yanlışlarımızla bozalım?'Ama, Türkiye'deki başarısız girişimlerinden sonra Brüksel'de General von Falkenhausen'le konuşurken: 'Bütün iyi niyetimize karşın, gene de Hitler'i fiziksel olarak ortadan kaldırmanın dışında bir şansımız olmadığını kabul etmek zorundayım' demekten kendini alamamıştı.

MOLTKE'NİN TUTUKLANIŞI:

Kont von Moltke 1944 Ocağında tutuklandı ve kendisine karşı çok yumuşak davranılmasına karşın gene de Ravensbrück'e kapatıldı. Kimse onu ihbar etmemiş, ancak bir dostu, işkence altında adını ağzından çıkarıvermişti. Çok geçmeden o da yandaşları da polisin Kriseau toplantıları hakkında hiçbir şey bilmediğini anladılar. Bu büyük başarıydı çünkü grubun toplantıları yalnızca Silezya'da değil, Berlin'deki bir garajda ve yakın dostların Berlin içinde ya da sayfiyelerdeki güvenli evlerinde de sürdürülmüştü. Dostları onun tutuklanmasının gerçek nedeninin güvenlik birliklerinin ve Nazi üst yönetiminin Abwent ile ilgili girişimlerinin bir parçası olduğunainanıyorlardı. Çünkü örgütün iki lideri Oster ve Canaris'te göre evlerinden alınmışlardı.

Daha önce de değindiğ imiz gibi aslında Kreisau, Alman muhalefetinin merkezindeydi ve muhalefet örgütleri içinde en etkili olanıydı. Kuşkusuz ki Hitler'e karşı çıkmayı ya da onu ortadan kaldırmayı planlayan tek örgüt de değildi. Ama örneğin, daha yaşlı kuşaklardan Karl Görderler ve General Ludwig Beck'in yönetimindeki örgütler, kapsamları geniş olmakla bir sosyalizme ulaşılması ve Almanya'nın yeniden düzenlenmesi değildi. Nitekim ilinti kurdukları günlerde Moltke General Ludwig'den gelen bir öneriyi yanıtlarken: "sizin sorununuz Kerenski'nin çözümlerine benziyor. İş bunlarla yürümez" demişti.

Moltke'nin tutuklanmasından sonra da Kreisau grubu darbe

Olayın soruşturmasını yapan Nazi mahkemesnin baş yargıçlığına Freiser getirildi. Freiser, tam bir Faşistti ve sanıkları aşağılayarak, onları bekleyen sonu anlatarak yargılamalarını sürdürdü. Ceza üstüne ceza yağdırdı. Sonunda, 1945 yılında, mahkeme salonun orta yerinde patlatılan bir bombanın etkisiyle öldü...

1- Mareşal von Witzleben, suikastın başarıya ulaşması durumunda önemli mevkilerden birine getirilecekti. Oysa, yazgısı onu korkunç bir ölüme itti. Mahkemeye çıkartıldığında bitikti. Polis ve SS'ler, kendisini öldürmesini önlemek için kemeriyle askılarını aldıklarından, pantolonu düşüyor ve o da durmaksızın belini çekiştirip duruyordu. Freiser buna çok sinirlenmiş ve "aptal domuz, neden pantolonunu çekiştirip duruyorsun?" diye azarlayarak aşağılamıştı onu.

Hitler, patlama sırasında yaralanan Amiral Puttkammer'i hastanede ziyaret ederken.

Patlamadan çok kısa süre sonra çekilen resimde; Bormann (solda) Hitler ve Jodl birarada görülüyorlar. Üç kişiden en ağır yaralananı, kafasında bandajlar görülen Jodl olmuştu.

düşüncesinden caymadı. Aralarında toplantılar yaptıktan sonra, darbeden sonra ülkenin başına Gördeler'in geçirilmesini kararlaştırdılar. Kendisine bir Sosyal Demokrat olan Iulius Leber yardımcılık edecekti.

HİTLER'E KARŞI DAHA ÖNCE GİRİŞİLEN SUİKASTLER:

Aslında Hitler daha önce de hayatına karşı düzenlenen çeşitli girişimlerden kurtulmuştu. Alan Bullock'un deyişiyle:'kendi şansının perisiydi" ki bu hiç de yanlış değildi. Bu girişimlerden en önemlilerini şöyle sıralayabiliriz:

4 Ağustos 1941 Borisov, Ordu Grup Merkezi: Ordu Grubu görevlilerinden bir bölümü, Mareşal von Bock'un komutasında oldukları bir sırada, Hitler'i tutuklayıp yargılamak konusunda tasarılar yapmışlardı. Bock grubu desteklemeye yanaşmamış ve örtür de General von Tresckov ile Teğmen von Schalabrendorff'un başkanlığında çalışmalarını sürdürmeye başlamıştı. Bock bir yandan kendilerine haber ileterek yardımcı olamayacağını belirtirken, öte yandan da başarıya ulaşmalarını da engellemeyeceğini ve eğer Hitler'i tutuklayabilirlerse kendilerinden yana çıkacağını söylemekten geri kalmıyordu. Oysa, durumu sezinleyen ya da herhangi bir şey konusunda uyarılan Hitler, grubun her girişim kararından sonra yanında özel muhafızlarından oluşan bir orduyla Ordu Merkezi'ne geliyor ve onların kendisine yaklaşmlarına da asla olanak tanımıyordu. Bu başarısızlıktan sonra, söz konusu örgüt de tek çıkar yolun Hitler'in öldürülmesi olduğunun bilincine vardı.

13 Mart 1943 Smolensk: Bu kez, gene Ordu Grup Merkezi Karargahında, ancak Mareşal von Kluge'nin komutasındaki görevliler aynı türden bir karara vardılar. Tresckow ile teğmeni gene girişimin içindeydiler. Hitler'in merkeze bir ziyaret yapmasının kaçınılmaz olduğu belirtiliyordu. Abwehr Başkanı Canaris ve diğer yüksek yetkililer, Hitler'i ortadan kaldıracak olan bombayla diğer gereçleri kendi elleriyle getirdiler. Tıpkı Bock gibi Kluge'de başarıya ulaşılmadıkça girişimleri desteklemeyeceğini belirtti. Hazırlıklar ilerledi ve Hitler'in ziyareti sona erip de dönüş yolculuğuna çıkarken, muhafızlarından Albay Brandt'ın oyuna getirilmesine çalışıldı. Bombalar iki konyak şişesinin içine yerleştirilmişti. Tresckow, tam yolculuk anında Albay Brandt'tan şişelari Rastenburg'daki bir dostun götürmesini istedi. Hiçbirşeyden kuşkulanmayan albay hemen kabul etti bunu. Bombalar, yarım saat sonra patlayacak şekilde ayarlanmıştı. Bu de Hitler'in uçağının havadayken patlaması demekti. Hesaplara göre patlama tam Minsk üzerinde olacaktı. Berlin ve Smolensk'te darbeciler radyolarının başına geçmiş, kendilerine mutlu haberi iletecek bir sinyal bekliyorlardı. Solukları kesilmiş gibiydi. Sonunda Hitler'in sağlimen karargahına

döndüğü öğrenildi. Teğmen Schlabrendorff hemen karargaha gidip Albay'dan şişeleri çaldı ve yerine iki normal konyak şişesi koydu.Sonra da trenle dönerken, İngiliz yapımı olan bombaları etkisiz duruma getirdi. Ne olduğu hala kesinlikle bilinmemekle birlikte bu konuda iki görüş vardır ya bombalar bozuk çıkıp patlamamışlar, ya da Hitler'in uçağı, bombaların aygıtlarının çalışmayacağı bir yükseklikten uçmuştur.

21 Mart 1943 Berlin: Hiç bir şeyden yılmayan General Tresckow Hitler'i öldürebilmek için yeni bir girişimde bulunmaya karar vermiştir. Beklenen fırsat, Hitler'in Berlin'de Anma Günü törenlerine katılmasıyla ortaya çıkar. Törenin yapıldığı binanın içinde Albay von Gersdorff, olağandışı büyüklükteki yağmurluğunun ceplerindeki iki bombayla beklenmektedir. Hitler'in ziyaretinin 30 dakika süreceği bildirilmiştir. Oysa, o yalnızca sekiz dakika içerde kalmış ve böylelikle de bombaların patlatılmak için ayarlanabilmesi mümkün olamamıştır.

Kasım 1943 Berlin yakınlarında Zossen: Hitler, daha Rusya seferinden beri kendisine bir kürk almayı istemekte ancak bir türlü olanak bulamamaktadır. Sonunda Axel von dem Bussche'nin ona modellik edip bazı kürkleri göstermesi kararlaştırılır. Kesin gün belirlenmiştir. Axel von dem Bussche'nin giyeceği kürklerden birinin iki cebinde de birer tane ve çalışır durumda bomba olacak ve adam hem kendisini hem de Hitleri havaya uçuracaktır. Beklenen günden bir gece önce Müttefiklerin giriştikleri hava akını, kürk deposunun içindeki kürkler ve beklenen umutlarla birlikte yanmasına yol açacak ve Hitler gene kurtulacaktır.

STAUFFENBERG DARBECİLERE KATILIYOR:

Muhalefet, bütün başarısızlıklara karşın gene de girişimlerinin ardını bırakmaya niyetli değildi. Nitekim sonunda Stauffwnberg bombayı doğrudan doğruya Hitler'in katılacağı konferansa götürmeyi kabul etti. kendisi, olayı, yerinde izlemeyi kabul etme yürekliliğini gösteren tek generaldi. Darbe girişimleri çalışmalarında ondan eski olan Moltke, Beck, Friedrich Olbrich, ve diğerleriyse sonucu bekliyorlardı. Stauffenberg'in ikna edilip gruba katılması hiç de kolay olmamıştı. "Hayır" diye diretiyordu: "biz savaşı kazanmalıyız. Bu tür şeyler bir savaşta, hele Bolşeviklere karşı verilen bir savaşta göz yumulur türden şeyler değildir. Ama işler bitip de evimize döndüğümüzde o kahverengi böceği ezmekte ben de varım" Hitler'i öldürmek isteyen ve bombayı ayarlayan bu adamın bir gözü, bir kolu ve öteki elinin iki parmağı Kuzey Afrika'da aldığı yaralar sonunda yok olmuştu. Kuzey Afrika'dan dönüp hastaneye yatırıldığında muhalifler onu sık sık ziyaret ediyorlardı.

Sonunda o da yılların yorgunluğu, düş kırıklığı ve moral bozukluğunun etkisi altında muhaliflerin görüşlerine katılmaya karar verdi. Oster ve Canaris SS'lerden yana olan görevlilerle değiştirilmişlerdi, Moltke tutuklanmış, Müttefikler, Alman Muhaliflerinin tüm önerilerini reddetmişler, Fransa'ya çıkışı simgeleyen D—Day karar altına alınmış ve Ruslar da Doğu Prusya'da ilerlemeye başlamışlardı. Stauffenberg, General Tresckow'a bir dostunu yollayarak hala aynı düşüncede olup olmadığını sordurdu. Gelen yanıt çok açıktı: "Suikast her ne bahasına olursa olsun gerçekleştirilmelidir." Üstelik daha da açıklamaya giriyordu general: "Bütün dünyaya ve gelecek kuşaklara, Alman Muhalefetinin bir delinin gidişine dur demek için neleri göze aldığını kanıtlarıyla bırakmalıyız. gerisi önemli değildir, gerekirse canımızı da veririz" Stauffenberg anlaştıklarını anlayarak hazırlıklarına girişti.

Olayların gelişmesi bir yandan Hitler'in olağandışı şansını, öte yandan da muhalefetin inanılmaz şanssızlığını kanıtlayacaktı. Moltke'nin kenilerinin amatör oldukları yolundaki kehaneti doğru çıkıyordu:

11 Temmuz 1944'te Stauffenberg ve Heaften, Hitler'le görüşmek için Obersalzberg'e gittiler. Tıpkı 20 Temmuz'da olacağı gibi bomba Stauffenberg'in çantasındaydı. Ama ayarı açılmadı, çünkü Hitler'i yok edebilecek kadar yaklaşamamışlardı ona. Üstelik Hitler'le birlikte yok edilmek istenen diğer yüksek düzeydeki Naziler, örneğin Göring ve Himmler salonda bulunmuyorlardı.

15 Temmuz 1944'te Hitler'in Karargahı Rastenburg'a taşındı. Üstelik Göring ve Himmler'de oradaydı. Ne var ki, tam Stauffenberg'in bombanın ayarını yapmaya başladığı anda Hitler dışarı çağrıldı ve bir daha da dönmedi.

17 Temmuz 1944 günü Rommel'in Kuzey Fransa'daki karargahının yakınlarında yeni bir fırsat doğdu. Rommel, Hitler'e Müttefiklerle anlaşması konusunda bir öneri getirmiş ve bu Führer tarafından sertçe reddedilmişti. Rommel'de artık muhaliflerendi. Ne var ki, aynı gün otomobili alçaktan uçan bir İngiliz avcı uçağının saldırısına uğruyor, sürücü ölürken kendisi de ağır şekilde yaralanıyordu. Rommel en azından bir kaç ay süreyle eylemin dışında kalmak zorundaydı artık.

YAZGI GÜNÜ:

20 Temmuz günü, yazgı anı gelip çattığında, odadan çıkmayı başaran Stauffenberg, dışarda heyecan içinde bombanın patlamasını beklemeye başladı. Aynı anda içerde Hitler ve iki subayı, masadan uzaklaşarak haritanın başına geçiyorlardı. Sonra gene yaklaştılar. Bu arada, 1943 yılında bombalı konyak şişelerini hiçbir şeyden haberi olmadan taşıyan Brandt, Stauffenberg'in çantasının Hitler'e engel olacağı düşüncesiyle ve hiçbir şeyden kuşkulanmadan bombalı çantayı alıp masanın öte yanına koydu. Bir kaç saniye sonra da patlama oldu. Brandt, Hitler'in sağındaki iki subay ve stenoyla not tutan bir kadın anında parçalanarak öldüler. Diğer iki subaysa ağır şekilde yaralanıyorlardı. Geriye kalanlar ki aralarında Hitler'de vardı odanın içinde yerlere yuvarlanıyorlar ancak çok küçük sıyrıklarla atlatıyorlardı patlamayı.

Patlamayı duyup olayları gören Stauffenberg, Hitler'in ortadan kalktığından emin olarak hemen Berlin'e döndü. Bunu izleyen beş saat içinde darbenin önderleri, önceden planladıkları gibi bütün hükümet merkezlerine el koymaya ve mühürlü belgeleri karıştırmaya başladılar. Herşeyin yolunda gittiğini düşünüyorlardı ki, akşama doğru Hitler'in sapasağlam olduğu haberini aldılar... ve tam anlamıyla çöktüler.

Fransa'da yürütülen darbe girişimi de pek farklı olmamıştı. Fransa askeri valisi Vehrmatch bütün yüksek SS ve Sd liderlerini tutukevlerine kapatmış ve ardından da General Kluge'den başkası olmayan Ordu Grup Merkez Komutanı'na gidip Nazi yüksek komutanlğının emirlerine uymamasını istemişti. Aldığı yanıt: "memnunlukla, yeter ki domuzun öldüğünü kanıtlayın," oldu.

HAYATLARIYLA ÖDEDİLER:

Berlin'de Nazi denetimi şafağa kalmadan yeniden kuruldu. Araların da Beck'in de bulunduğu bir iki darbe lideri hayatlarına kendi elleriyle son verdiler. Stauffenberg, olaydan çok kısa süre sonra Savaş Bakanlığının avlusunda kurşuna dizildi. Aslında böylelikle, akla gelmedik işkenceler, aşağılanmalar, Yargıç Freisler'in başkanlığındaki bir mahkemenin acıları ve hepsinden önemlisi, sonunda bir et çengeline geçirilip ayaklarından çekilerek ağır ağır öldürülmekten kurtuluyordu... Oysa, diğer arkadaşları ve von moltke'nin yazgıları yukardaki gibi oldu. Moltke ve Kreisau merkezinin girişimleri, akla gelmedik işkenceler altında Gestapo tarafından açığa çıkınca hepsi girişimlerini canlarıyla ödediler.

MİHVER'İN YIKILIŞI

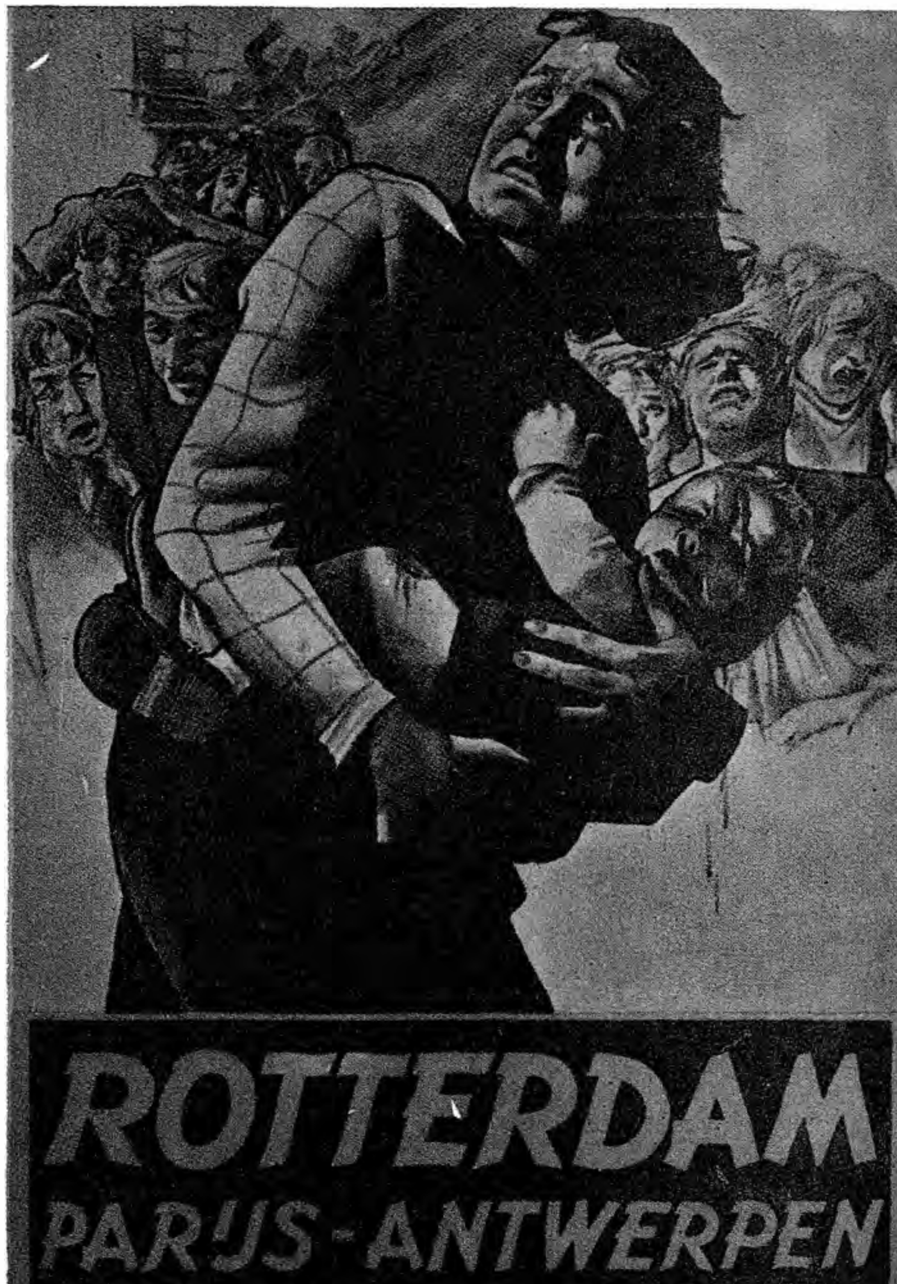
ALMANYA BOMBALANIYOR

Savaşın başlarında Kurulan Bom bardıman Komutanlığı, 1939'dan üç yıl gecip 1943 Mayıs'ına gelindiğinde Almanya'ya karşı hava saldırılarını yoğunlaştırmaya başladı. Bu dönemde yalnız Köln endüstri bölgesine yollanan uçakların sayısı bini açıyordu. 1943 yılı Temmuz sonu ile Ağustos ortalarında, hava akınları sonucunda hayatlarını yitiren Alman sivillerinin sayısı 40.000'i aşmıştı bile. Hamburg'a yapılan hava akınları da çok sayıda sivilin ölümüne neden oluyordu. Nitekim, 1945 yılında Dres den bölgesine yönelen akınlarda ölenlerin sayısının 75.000'in üzerinde olduğu sanılmaktadır.

1939 Eylül'ünde, yani savaşın patladığı anda, Bombardıman Komutanlığı gerek etkinlik ve gerekse gereç bakımından çok zayıf durumdaydı. Almanya'daki hedeflere karşı başarılı akınlar yapılabilinmesi için en az 280 bombalama uçağına gereksinim vardı. Üstelik Komutanlık yalnız uçak sayısı bakımından değil, fakat *uçakların kullandıkları* bombaların etkililiği yönünden de Almanlardan gerideydi.

Ama ne var ki zaman geçip de savaşın sonlarına yaklaşıldığında, Bombardıman Komutanlığının tek bir akın içni ayırabileceği uçak sayısı da 1.500'ü aşmıştı. Üstelik bunlardan 1.000 kadarı, her bakımdan mükem mel olan Lancasterlerdi. Lancaster' lerin özellikleri arasında, dört motorlu olmaları, 10 ton kadar yüksek patlama yetkisinde bomba taşımaları ve uzun menzilli olmaları gelmekteydi. Bu nitelikleriyle, kendi sınıflarındaki uçakların hemen tümünden üstündüler. Geriye kalan uçaklardan 200 Kadarı Sivrisinek (Mosquito) adı verilen uçaklardan oluşuyordu. Bunlar, adlarından da anlaşılabileceği gibi İkinci Dünya Savaşı'nın en seri ve yetenekli uçakları arasındadırlar.

Aslında savaşın son iki yılında, özellikle 1945'te Almanya'nın bombalanmasında kullanılan uçaklar yalnızca bunlar değildir. çünkü, İngiltere gibi Amerika Birleşik Devletleri'nde daha savaştan önceki yıllarda, stratejik hava kuvvetlerinin önemini ve bunun vurucu güç olarak etkinliğini kavramış ve çalışmalarına başlamıştı. Nitekim, 1942 yılında, ABD'nin Uçak kale diye adlandırılan B-17 ve Kurtarıcı (Liberator) adındaki B-24'lerin üstlendikleri 8. Hava Kuvvetleri Ordusu, İngiltere'deki sürekli üslerine yerleştiler. Tümü de dört motorlu olan bu uçaklar, gerek kuzey Fransa ve gerekse, Alman

1- Müttefiklerin nüfus yoğun kentleri de bombalamaya başlamaları, Nazilere oldukça olumlu bir propaganda olanağı tanımıştı 1939 ile 1945 yılları arasında 600.000'den fazla sivil Almanın öldürüldüğü bombardımanların karşılığında Almanlar, yalnızca 65.000 İngiliz sivilini öldürebilmişlerdir.

Afişlerde, ana-çocuk konusu sömürülmüş ve Müttefik kuvvetlerin yalnız Almanya'da değil, Alman Avrupası'nda da cinayet işledikleri öne sürülerek halkların nefretini kazanmaları istenmişti.

işgali altındaki diğer Avrupa ülkelerindeki hedefleri bombalamakta kullanılıyor ve etkinlik sağlıyorlardı. 1943 sonlarında bu akınlar Almanya'ya kadar uzanmaya başlamıştı. Ama ABD 8. Hava Ordusu'na bağlı 600 ya da 700 uçağım bir anda Almanya'yı bombalamaya başlamaları, 1943 sonlarına rastlar.

Ardından İtalya'daki üslerde 15. ABD Hava Ordusu kuruldu ve 1944 yılı Ocak ayında her iki hava kuvveti de, Avrupa'daki Amerikan Stratejik Hava Kuvvetleri Komutanlığı adı altında birleştirildi. Aynı yılın Haziran'ında Avrupa'daki ABD hava etkinliği o denli yükselmişti ki, aynı gün bir seferde 1.500'den fazla uçağın akınlara gittikleri olağandı. İşte böylelikle, 1942'den 1944 ortalarına dek geçen ve iki yıldan daha kısa olan süre içinde, Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa'daki hava gücü, İngiliz Krallık Hava Kuvvetleri (FAF)'nden daha etkili ve fazla duruma geliyordu.

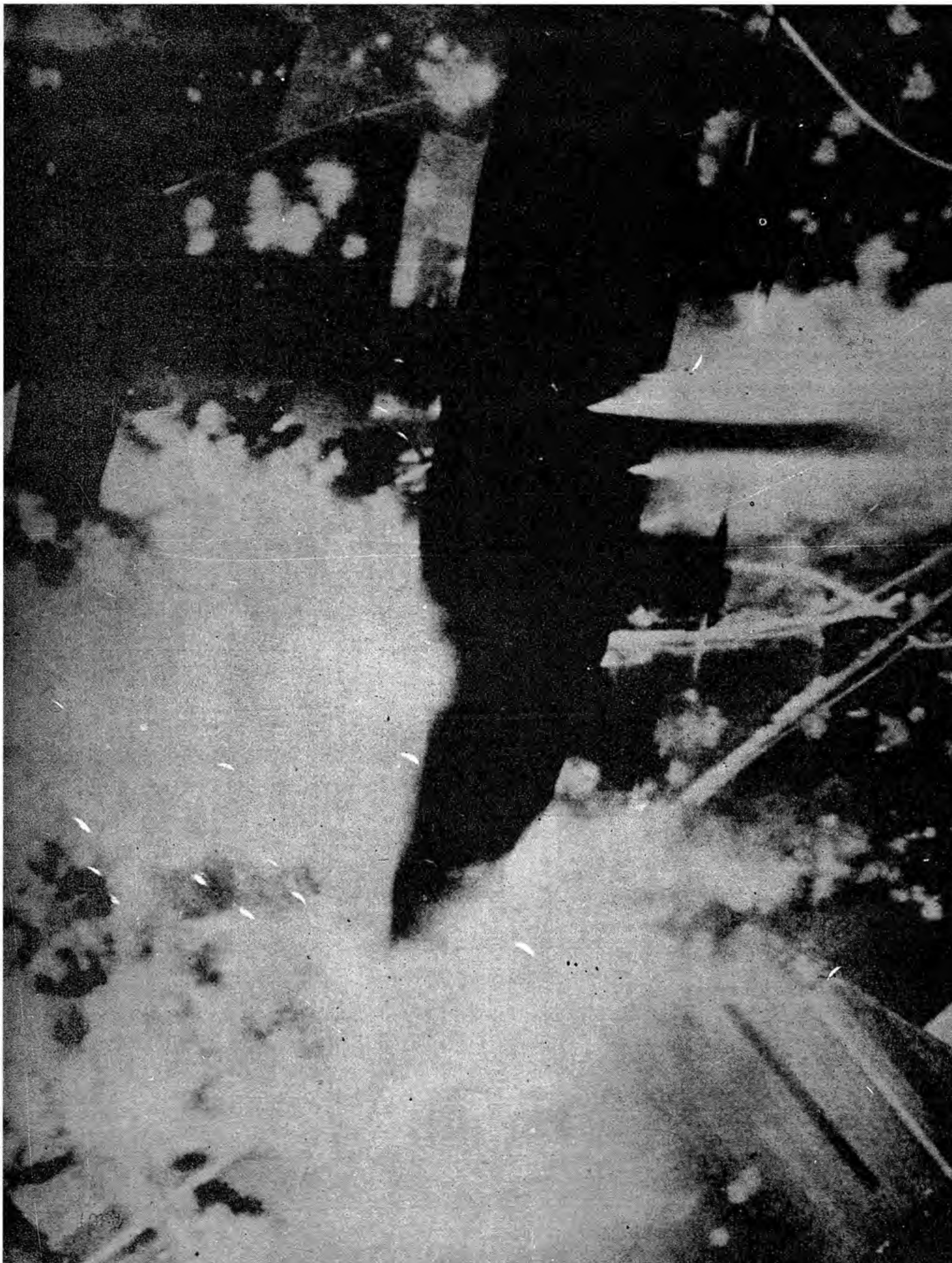
Ama gene de, İngiliz uçaklarından daha az bomba taşıyabildiklerinden, savaşın son yıllarında ABD uçakları, RAF'a göre ikincil nitelikten kurtulamamıştı henüz.Buna karşılık, Amerikan kuvvetlerinin savaş formastonlarının İngilizlerden aşağı kalır yanı yoktu. Üstelik, Amerikalılar, bombardımanı istenilen etkinliğe yükseltmenin tek yolunu da biliyorlar ve hava üstünlüğünü sürekli olarak ellerinde tutmaya çalışıyorlardı.

Aslında İngilizlerle Amerikalılar, daha barış yıllarında, bombalama politikalarını ortaklaştıramamışlardı. İngilizler, savaştan önceki son üç barış yılı ve savaşın iki yılı boyunca sürekli olarak, Almanya'da bazı stratejik kilit noktalarının seçilmesi ve bombalanmasını savunuyorlardı. Örneğin, elektrik santralleri, büyük depoya da ambarlar, demir yolları, köprüler... gibi. Böylelikle de Almanların savaş gücünü ve dayanma yeteneklerini kırmayı amaçlıyorlardı. Ama bu uygulamanın başarıyla sonuçlanabilmesi için, çok iyi bir casusluk şebekesine de gereksinim vardı. Çünkü, kilit hedef olarak bombalanacak yerlerin gerçekten de kilit niteliğinde olması bu konudaki haberlerin sağlıklılığına bağlıydı kesinlikle. Bu görüşü destekleyenler, kilit noktaların saptanmasından bazı hatalara düşülse ya da yeterince etkili bir bombalama yapılmasa bile, bunun çevrede yaşayan ve çalışan siviller üzerinde moral yönünden yıkıcı etkileri olacağını ve böylelikle Almanların savaşdirençlerinin kırılabileceğini söylüyorlardı. Nitekim 1917 yılında Almanların bir avuç ve yetersiz Gotha ile Londra'yı bombalamaları havadan insan öldürmenin moral kırıcı etkisini de daha belirgin şekilde ortaya çıkartmıştı.

1939 Noel'inde Bombardıman Komutanlığı,Almanya'daki hedeflerin gün ışığında bombalanabilmesinin olanaksızlığını kavramıştı bile. Çünkü büyük bir bombalama uçağı çok ağır çeken yüküyle birlikte, ancak hedefini vurup geri dönebilirdi. Oysa Alman avcı uçakları buna kolayca izin vermeyecekler ve büyük olasılıkla hava savaşları gerekecekti. İşte bu nokta, ağır bombardıman uçaklarının ölümü demekti. Üstelik, 1941 yılına gelindiğinde, Bombardıman Komutanlığı, Almanya'nın petrol rafinerileri ile demiryolu şebekelerinin belirli bir alçaklığa inilmeden vurulamayacak kadar küçük olduklarını gene havadan çekilen fotograflarla saptamış ve kanıtlamıştı.

Alman kentlerinin bombalanması sürekli lik kazanınca, resimdeki türden olaylar da güncelleşmişti. Bir Alman ailesi, bombalarla yıkılan evlerinin kalıntılarını toplarken, diğerleri, her an kendilerinin de başına gelebilecek olan bu felaketi izliyorlar.

Alevler, İngiltere'deki bir RAF üssünü bombalayan Almanların V-1'inin şeklini gölgeliyor. V-1'ler, 1944 Temmuz'unda Londra'da 6.000 insanın ölümüne yol açmışlardı.

BÜYÜK KENTLERE HAVA SALDIRILARI:

Bu durumda, kilit noktalar yerine sivil halkın daha yoğun olduğu ve endüstri merkez olan büyük kentlere karşı hava saldırıları yapılması ve rastgele bombalanmaları öngörüldü. 1941 yılının sonlarında Komutanlık, Almanya'dadaha yaygın ve geniş hedeflerin bombalanacağını ve stratejik hedeflerin seçiminden cayıldığını açıklıyordu. Aslında, bir yandan karada ve denizde İngiliz kuvvetlerinin Almanlar karşısında yenilgiye uğradıkları, öte yandan gene Almanların Rusya içlerine dek ilerledikleri günlerde, hem de Pasifik'te Japonlar ABD'nin Pearl Harbour üssünü harab ettikleri bir anda, İngiliz hükümeti ve genel kurmayının Bombardıman Komutanlığını dilediği gibi davranmaya bırakmayacağı açıktır. İşte bu nedenle, stratejik hedefler üzerindeki baskı azaltılmış ve Almanların yoğun nüfuslu büyük kentleri sürekli olarak bombalanmaya başlamıştır.

Bu politika, İngiliz Bombardıman Komutanlığı için savaşın sonuna ek geçerliliğini koruyacak ve sürdürülecektir. Böylelikle, özellikle 1942-1945 arasındaki yoğun bombalamalar, Hamburg, Rurh ve Berlin savaşları üzerinde de büyük etki yaratmıştır.

Aslında bombalar çoğu kez rastgele bırakılmakla birlikte, bu gene de sistemli bir plan içinde yürütülüyordu akınlar. Amaç kesindi, ne yapılıp edilerek ve Almanların savaş güçleri, ağır endüstri merkezleriyle nüfus yoğun büyük kentlerinin bom balanması sonunda kırılacaktı. Savaşın bitebilmesi için tek yol, Alman ya'nın yıkılmasıydı ve bu yerine getirilecekti.

Bütün bunların etkisinin arttırılması için, bölge bombardımanının da önem verilmiş ve bombalamanın ağır, sürekli ve en etkili biçimde gerçekleştirilmesi hedef alınmıştı. 1942 yılında Köln yöresine yapılan ve Bin Uçak Seferi adını alan akın, o denli düzensizdi ki yalnızca 400 Alman öldürülebilindi. Bu gerek RAF ve gerekse Bombardıman Komutanlığı için yeterli bir uyarıydı. Hemen ardından eğitim ve uçuş denetimlerinde sıkılaştırılmalar yapıldı. Artık komutanlığın yetkilerinin ve daha da önemlisielindeki gereçlerle bombaların güçlendirilmesi gerektiği anlaşılmıştı.

Yapılan çalışmalar etkisini kısa zamanda gösteriverdi. Şöyle ki bir yandan özellikle hedeflerin bulunmasını sağlayan radar sistemlerinde yapılan geliştirmeler öte yandan da daha etkili bombaların kullanılmaya başlaması iki sonucu birden getirdi Bombardıman Komutanlığı "vur-kaç akınlarını giderek hızlanan bir şekilde gerçekleştirebiliyor ve öte yandan da küçük alanlara çok sayıda uçak yollanarak en etkili sonucun alınabilmesi sağlanıyordu. Gerçekten de 1943 yılı boyunca yapılan hava akınlarının her birinin öncekinden daha etkili olmasının tek nedeni bu gelişmelerdi. Ama buna karşılık Almanlar da, gece akınlarının önlen mesi için yoğun çalışmalara girdiler. Gece Savaşı Kuvveti bu şekilde oluşturuldu. Artık öyle bir noktaya gelinmiştiki İngilizler, Alman hedeflerini giderek daha etkili vuruyorlar, buna karşılık Almanların Gece Savaş cıları tarafından da öylesine kolay avlanabiliyorlardı.

1943 yılı yaz aylarında Hamburg Savaşı sona ermiş ve Alman Silah ve Savaş Üretimi Bakanı Albert Speer, bunun gibi altı savaşın daha büyük

Lancester pilotlarının en guvenı..ıeri, 100. akınlarından sonra kutlama yapıyorlar 1944 Mayıs'ındaki kutlama, üs komutanı tarafından da mutlulukla izlenirken, askerlerden biri, yerde duran 8.000 librelik bir bombanın üzerine zaferlerini gösteren yazıyı yazıyor.

savaşı bitirebileceğini söylemekten kendini alamamıştı. Ardından, 1943 Kasımından, 1944 Mart'ına dek süren Berlin Savaşı, İngilizleri kara kara düşündürmeye başladı. Anladıkları kadarıyla, hava saldırılarının bu çapta sürdürülmesi, savaştan önce Bombardıman Komutanlığını bitirebilecekti. Çünkü, Berlin Savaşı boyunca İngilizlerin yitirdikleri uçaklar hemen hemen tüm ileri hatlarının tamamıydı.

Aslında, bütün bu kayıpların başlıca nedeni, Bobardıman Komutanlığı'nın elindeki Lancaster'lerin, Almanların ünlü Junkers-88'leri ya da hatta Messerschmidt 110'larıyla baş edecek yeterlilikte olmamasından doğuyordu. İngilizler çok iyi biliyorlardı ki, ya Almanların elindeki hava üstünlüğünü alacaklar, ya da havaalanları ya fabrika gibi hedefleri bombalamayı bir yana bırakacaklardı. Oysa bölgesel bombalama, ya da bölge bombardımanı uygulamasının "kilit" hedefleri bombalıyorlardı. Ama sayısal yetersizlikleri yüzünden 1942 yazı boyunca giriştikleri saldırıları Almanya içine yaymaya karşılık büyük kayıplara uğradılar. Gene de pek etkili olabildikleri söylenemezdi. 1943'e hızlı girdiler. Gece saldırılarının bu iş için özel olarak eğitilmiş personel olmadıkça başarıya ulaşacağına inanmıyorlar ve bölgesel bombalamayı "aptallık" olarak nitelendiriyorlardı. Uçan kalı ve Liberatorlar son derece sıkı bir disiplin ve yoğun filolar şeklinde ve çok yüksek lerden bombalama eylemine geçirildiler. Aşırı derecede yükseklere çıkarak Alman avcı uçaklarından kurtulmayı ve yoğun bir ateş hattı oluşturarak ve gün ışığından yararlanarak hedeflerini rahatça bombalamayı öngörmekteydiler.

Ancak, Almanya üzerinde sürekli ve yoğun bulutlar dolaştığından, pilotlar altlarında ne olduğunu kesinlik le saptayamıyorlar ve genellikle ya tahmini bombalamaya ya da bölgesel bombardımana yönelmek zorunda kalıyorlardı. Aşırı derecede yükselmenin kötü yanlarından biriydi bu. Öte yandan, kitlesel filolar, aşağıdan açılan uçaksavar ateşiyle parçalanıveriyordu çoğu kez. Bu nedenle Amerikalılar da Almanların uçak ve havacılık endüstrisini ortadan kaldırmaya önem verdiler. Ama Almanlar bu konuda akıllı davranmışlar ve bu endüstrinin kuruluşlarını küçük üniteler biçiminde toplamış lardı. Üstelik, kuruluşlardan çoğu İngiltere'den öylesine uzaktaydı ki, Amerikan uçakları buraya erişemiyordu bile. Bu yüzden de Amerikalılar, çok zor ve tehlikeli bir yöntemi seçmek zorunda kaldılar. Sonuç kendileri için bir felaketti ve Amerikalılar altı gün içindeki dört saldırı sonunda 138 bombardıman uçağını yitiriverdiler.

Bu ancak Berlin Savaşı'nın kayıplarıyla kıyaslanabilirdi ve üstelik, Amerikalılar, Almanlara İngilizlerin verdiği zararın çok azını verebilmişlerdi bunun karşılığında.

1943-44 kışına gelindiğinde, Almanya'ya karşı girişilen stratejik hava saldırıları planının kesin bir başarısızlıkla sonuçlandığı söylenebilirdi. Oysa görünüş aldatıcıydı. Çünkü, İngilizlerle Amerikalıların ağır bombardıman uçaklarının Almanlara verdikleri zarar, aslında savaşın yazgısı bakımından hayati önem taşımaktaydı.

Bu saldırılardan alınan dersler, savaşın yazgısını değiştiren ve hava savaşlarına yepyeni yaklaşımlar getiren üç sonuç doğurdu:

1- Uzun menzillere uçabilecek uçakların yapımına çalışıldı ve bu başarıldı.

2-Hava üstünlüğünün kazanılması Müttefikleriçin Fransa'da ilerleyebilmenin temeli oldu.

3- Bombardıman Komutanlığı, ağır bombardıman uçakları ve bombalama tekniği konusunda büyük gelişmeler gösterebildi.

Bunları tek tek incelemekte yarar vardır. Amerikalılar, 138 uçaklarını yitirdikten sonra şunu anladılar: bir bombardıman uçağı kadar bomba taşıyabilen ve bir avcı uçağının kıvraklığıyla hava savaşlarına girebilecek bir uçak yapmak gerekmekte dir. Üstelik bu uçağın uzun menzilli uçuşlar yapması da şarttır. Bunun sonucunda da, Kuzey Amerika'da yapılıp, İngiltere'ye getirilen ve 1943 Aralık'ından sonra RAF uçaklarıyla birlikte akınlara katılmaya başlayan Rolls Toyce motorlu, P-51 mustang uçakları yapıldı. Bu uçaklar, 1944 Mart'ında artık İngiltere'den havalanıp Berlin'i vurabiliyor ve gerektiğin de hava savaşlarına da girip, üslerine dönebiliyorlardı. Bu uçakların yapımına öylesine hız verildi ki, savaşın bittiği günlerde sayıları 14.000'i vurmakta da beceriliydiler. Bir süre sonra Almanların hava üstünlüğü yok olmaya ve Müttefik uçaklarının gündüz bombardımanları da giderek sıklaşmaya başladı. 1944Şubat'ının başlarından sonra, her geçen gün ABD 8.ve 15. Hava Kuvvetleri'nin üstünlüğü de arttı. Almanya ve Alman Avrupası üzerindeki hava egemenliği artık 1944 Mayıs'ına gelindiğinde artık Amerikan uçakları Almanya'nın sentetik petrol ürettiği alanları istedikleri gibi, hem de güpegündüz dövebiliyorlardı.

SALDIRI HAZIRLIĞI:

Bu dönem boyunca Bombardıman Komutanlığı, bir yandan bölgesel bombalama girişimlerinde öte yandan da Fransa'nın demiryolu sistemini harab edip Almanların destek almalarını önlemek için yaptı ğı gece akınlarında büyük kayıplara uğramaktan kurtulamıyordu. Ama, Fransa'ya yönelik saldırılar, İngiliz ve Amerikan ordularının, Normandiya'dan sonra, Fransa ve dolayısıyla Alman Avrupasının içlerine ilerlemelerine büyük rahatlık sağlayacaktı. Bu saldırılar öylesine başarılı olmuştu ki, çok geçmeden Almanlar, bir zamanlar kesin üstünlük sağladıkları iç haberleşme sistemindeki egemenliklerini yitiriverdiler. Böylelikle, çıkartmanın ve kesin saldırıların nerden başlatılacağı, nasıl gelişeceği konularında tam bir karanlık içinde kalıyorlardı.

İngilizlerin saldırıları aslında çok daha önemlibir şeyi daha kanıtlamış oldu: ağır bombardıman saldırısının önemini. Böylelikle, örneğin 1943 Mayıs'ında Möhne Barajı'na yapılan saldırıyla, saldıran tarafın ağır bombalama desteğiyle neler yapabileceği de dünyanın gözleri önüne seriliyordu. Ardından 1944 yılında, İngiliz uçakları da Amerikalıların Alman petrol üretim merkezlerineyaptıkları saldırıları desteklemeye başladılar, Haziran'dan Eylül'e dek geçen süre içinde bu akınlar öylesine etkili oldu ki Almanlar feci bir petrol bunalımına düştüler. Bir süre sonra da hava akınlarını karşılamak için avcı uçaklarını havalandıramaz oldular ve bu da Müttefiklerin hava egemenliğini pekiştirmeye yaradı. Müttefik ordularının hızla Alman sınırlarına yaklaştıkları bu günlerde, hava desteğinin önemi çok büyüktü. Almanların ileri hatları çökertiliyor ve Müttefiklerin radarları giderek daha stratejik noktalara yerleştirilip hedeflerin saptanmasına fazlasıyla yardımcı olabiliyorlardı. Hedefler saptanabildikten sonra, bomba yağmuru sağnağa dönüştü.

Görüş ayrılıkları, hedeflerin hangisine öncelik tanınacağı konusu bir de kötü hava koşullarıyla birleşince, Müttefiklerin taktik eksiklikleri ortaya çıktı. Görüşler özellikle, hangi ordunun hangi ölçüde destekleneceği petrol saldırısı,* haberleşme sistemlerinin yok edilmesi, deniz savaşlarının desteklenmesi ve hala süren bölgesel bombardıman gibi konularda belirginleşiyor ve etkinliğin azalmasına yol açıyordu. Ama 1944 sonları ve 1945'te bu ayrılıklar giderilince, Müttefiklerin elindeki yok edici nitelikteki hava gücünün değeri de kesinlikle ortaya çıktı. Almanların sentetik petrol rafinerileri bir daha onarılamayacak şekilde mahvedildi ve petrol bunalımı bir kıtlığa dönüştürüldü. Alman haberleşme sistemleri de öylesine zarara uğratıldı ki, içte yönetimin yıkılmaya yüz tuttuğu günlerde hemen hemen çalışamıyordu demek yerinde olacaktır.

Alman orduları kaçınılmaz sonlarına doğru hem Doğu'da hem de Batı'da geri çekiliyorlar ve ana yurtlarında toplanıp son ve etkili bir savunmaya girmek yerine dağınık alanlardaki küçük ve etkisiz direnişlerle yıpratılıp yok ediliyorlardı. Öyle ki, Almanya'nın gerçek topraklarında Müttefikleri en küçük bir yeraltı direnişi bile karşılamadı. Aslında burda da başarının İngiliz ve Amerikan hava kuvvetlerinin sürekli ve etkili desteğinde aranması gerekmektedir. Çünkü uçaklar, bir yandan karaordularının ilerlemelerini sağlarken öte yandan da Almanya'yı içinden vuruyor ve savaş aygıtını çalışamaz duruma sokuyorlardı.

Stratejik bombardımanın kesin zaferine ulaştığı sonuç noktasında bir çelişki de vardır: Eğer İngilizler kendileri için acı sonuçları olan hava bombalaması politikasını uygulamasalardı, 1944 ve 1945 yıllarında etkin yok etme yöntemlerinin ne

şekilde geliştirilebileceği bulanık kalacaktı. Buna karşılık, eğer Amerikalılar, gündüz ortasında kitlesel filolar la bombalama işlemlerinde diretmeselerdi, bu kez de hava üstünlüğünün nasıl kazanılabileceğini bulmak cok zor olacaktı Müttefikler için. İşte Ingilizler'e de Amerikalılara'da acı dersler veren bu uygulamalardan sonra, hava komutasının ve üstünlüğünün ağır bombardımanlabirleştirilmesi yöntemi bulunmuş ve bu de Almanya'nın sonunu hazırlayan en önemli etken olmuştu.

NORMANDİYA'DAN BALTIK KIYISINA

Avrupa kültürünün "vahşi" "kurtarıcılar" tarafından nasıl çiğnendiğini (!) gösteren bir Hollanda Faşist posteri.

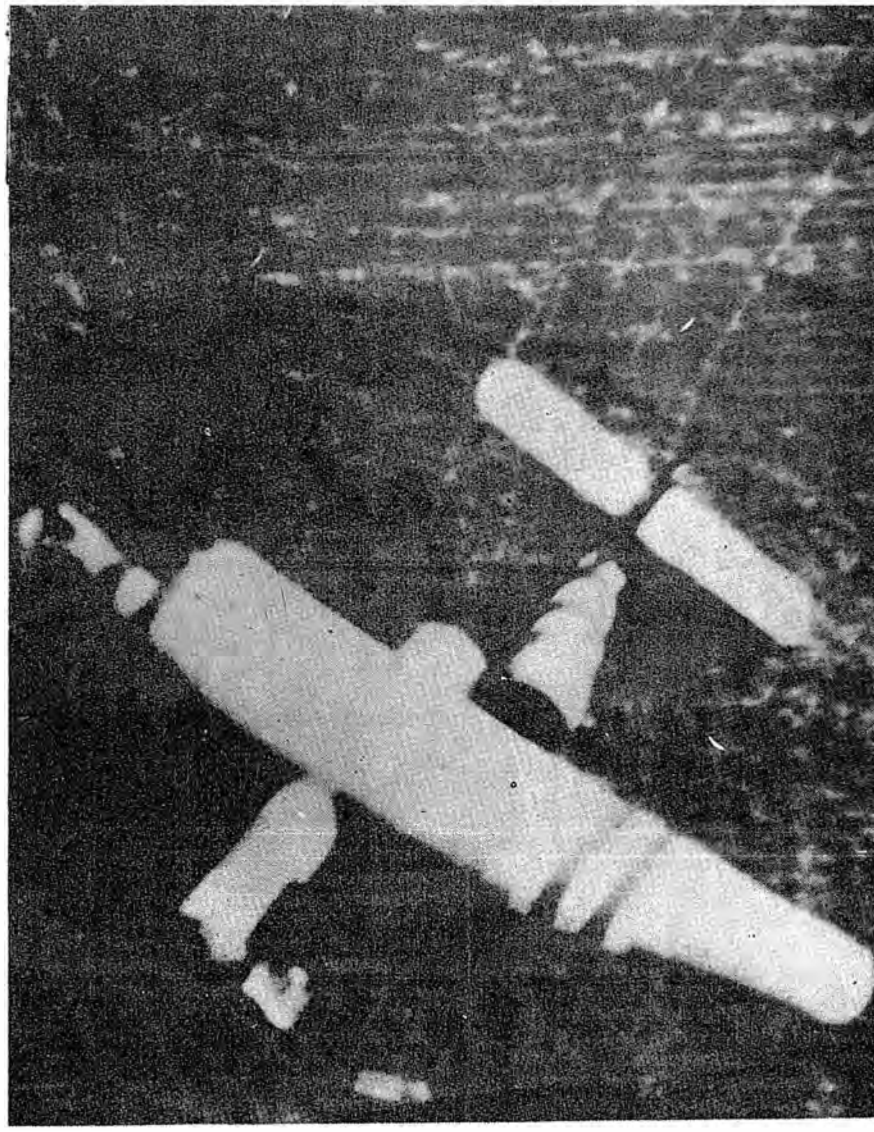
Müttefik kuvvetlerin Normandiya kıyılarına yaptıkları çıkartmanın başlangıcı.

Chesire Tugayına bağlı askerler Rhine Nehri'nin doğu yakasında. 1945 yılı Mart ayındaki bu gelişmelerden sonra nehir geçilecek ve bu Almanya'nın, diğer bir deyişle Avrupa'da İkinci Dünya savaşı'nın sonunu getirecektir.

(Sol) Arnhem hattının gerisine indirilen Amerikan kuvvetlerinin başarısızlığa uğraması Müttefiklerin erken zafer umutlarını da suya düşürdü. Resimde, indirme yapan uçaklardan biri.

Müttefiklerin 1944 yılında Normandiya kıyılarınayaptıkları kurtarma çıkartması, kuşkusuz ki İkinci Dünya Savaşı'nın en ilginç ve sonucu etkileyici girişimlerinin başında gelir. Aslında, İngiltere'de üstlenen ve Amerika Birleşik Devletleri ve İngiliz kuvvetlerinin birleşmesiyle başlayan çıkartmanın yapılış tarihi, kötü hava koşulları nedeniyle olduk ça geciktirilmiştir. Ne var ki, General Eisenhower'in açık bir riski göze alarak giriştiği çıkartma, hem başarıyla sonuçlanmış ve hem de beklen meyeni de birlikte getirerek Müttefiklere büyük yarar sağlamıştır.

Müttefiklerin çıkartması 6 Haziran sabahı şafakla birlikte başladı. Bu çıkartma Seine Koyu'nda, Caen ile Cherbourg arasında kalan bir bölgeyi kapsıyordu. Üstelik bölge, gece indirilen paraşütçü birlikleri tarafından titizlikle denetim altına da alınmıştı. Ertesi sabahın ilk ışıklarında Müttefik hava kuvvetlerinin giriştikleri yoğun destek de Almanların haberleşme olanaklarını kırıyor ve böylelikle geride bekleyen yedeklerin ön saflara sürülmesi olanaksızlaşıyordu.

Aslında hata tümüyle Almanların kendisindeydi, çünkü, çıkartmanın hangi bölgeden yapılacağı hemen hemenkesinleşmiş gibi olmakla birlikte Almanlar, inatla, yedek birliklerini ve destek gruplarını Seine'in doğu kesiminde toplamayı yeğlemişlerdi.

Almanları yanıltan iki olgu vardı, ilki, kurmaylarının hesaplarını yanlış tutmalarıydı. İkinci hatataysa, Müttefiklerin Kanal'ı doğrudan doğruya geçmek yerine, en kısa rotayı yeğleyecekleri yolundaki yaygın kanıydı ki bu Müttefiklerin Seine yöresindeki tüm önemli köprü başlarını tutabilmelerine yol açacak ve yenilginin başı olacaktı.

Oysa, Müttefiklerin çıkartma için hazırlıklarını İngiltere'de sürdürdükleri günlerde, Hitler bütün ku-

Siviller. Paris'te yenik Alman subaylarına saldırıyorlar. Müttefiklerin kente yaklaşmalarıyla birlikte Parisliler yıllarca yeraltında sürdürdükleri direnişi açıkça yapmaya ve Almanlara kankusturmaya başlamışlardı

Almanların Ardennes'ten ilerleyişleri, 1944 yılında Müttefikler için oldukça korkulu anlar yaşatmıştı. Ancak, Amerikalıların bazı dar boğazları Almanlardan önce kesmeleriyle zarar mümkün olduğunca hafif atlatıldı. Resimde Alman tanklarının ormanlık yörede ilerleyişleri.

Uçaktan atlayan bir Amerikan paraşütçüsü.

maylarının tersine olarak Ingiliz Amerikan kuvvetlerinin Normandiya'ya çıkacakları inancına kapılmaya başlamıştı. Üstelik, kuzey kıyısındaki kuvvetlerin yönetimiyle görevlendirilen Romel'de bu görüşü paylaşıyordu. Ama Almanların Batı Ordusu komutanı olan Runstedt'e göre, Müttefikler çıkartmayı yalnızca Kanal'ın en dar yeri olan Dieppe Calais arasından geçmeyi deneyeceklerdi.

Şurası bir gerçektir ki, Müttefiklerin saldırı planları, Almanların en titiz şekilde hazırlanmış olan savunma planlarından çok daha başarılı şekilde gizli tutulabilmiştir. Üstelik Kanal'ı geçiş hatlarını saptamakla Müttefikleri Almanların son ana dek saldırının Cherbourg ya da La Havre gibi önemli limanlarında hedef alınabileceği kuşkusu içinde kalmalarını sağlıyorlardı. Durumu anladıklarında da herşey için zaman çok geçmişti. Yapabilecekleri tek şey, yedeklerini Seine'in öte yakasına geçirip ileri sürebilmekti. Bunun için de çoktan köprü başları tutmuş olan Müttefik kuvvetlerini püskürtmeleri gerekmekteydi.

Çok geçmeden anlaşıldı ki, Müttefiklerin Normandiya'ya yaptıkları çıkartma hem umulandan daha kolay olmuş ve hem de İngiliz ve Amerikan kuvvetleri beklenmedik derecede iyi bir işbirliğini gerçekleştirmişlerdir. Ne var ki, Caen ve Cherbourg'un denetimleri hesaplanan sürede ve beklenildiğince kolay elde edilemedi. Ama Müttefikler şanslıydılar. Saldırı cephelerinin genişliği nedeniyle, Almanlar kurdukları doğal savunma hattını tutabilmek ve bir yandan da dağınık şekilde saldıran müttefiklere karşı koyabilmek için ne yapacaklarını şaşırdılar, kuvvetleri bölündü ve zayıfladı.

Aradan bir hafta geçmemişti ki müttefikler, kırk mil genişlik ve beş yirmi mil derinlikteki bir cepte atılması olanaksız bir köprü başı elde etmişlerdi bile. Orne Vire arasındaki bu hattın ışında Cotentin Yarımadası'nın doğu kesiminde daha dar, ancak eş değerde bir köprü başı daha tuttular. Ardından, 12 Haziran'da Amerikalılar, Caretan'da bir köprü başını daha tuttular. Artık 60 millik bir alan kesinlikle müttefiklerin denetimindeydi.

O ana dek, General Eisenhower'in komutası altında, fakat çıkartmanın tüm saldırı güçlerinin sorumluluğunu üstlenmiş bulunan General Montgomery, topyekün bir saldırıya geçebilirdi.

İkinci hafta boyunca, özellikle Amerikalıların ilerleyişleri sonucunda batıdaki köprü başları ve denetim alanları güçlendirilip genişletildi.

Çıkartmanın üçüncü haftasına gelindiğinde, liman bölümü bir süre daha kullanılamayacak olmakla birlikte Cherbourg Amerikalıların eline geçti (27 Haziran) Öte yandan İngilizler, Almanların yedeklerini ateş hattına sürmelerini engellemek

için ellerinden geleni yapıyorlar ve esnek savunmayla bunu başarıyorlardı da.

Almanların baskısı, Müttefiklerin ancak çok yavaş atılımlarla ilerleyebilmelerini mümkün kılıyordu. Sonunda, yapay limanlar yöntemi uygulanmaya başlandı. Böylelikle hem hava koşullarının engelleyiciliği ortadan kaldırılıyor hem de beklenmedik bölgelere yapılan çıkartmalarla düşmanların tüm hesapları alt üst ediliyordu.

Temmuz ayı Normandiya bölgesinde kanlı ve yoğun çarpışmalarla dolu geçti. Görünüşe göre, taraflar boş yere insan ve silah kaybına uğramaktan başka birşey elde edemiyorlardı. Oysa, işin aslında yatan şey, Almanların bu kıyıma, Müttefikler kadar uzun ayanamayacakları gerçeğiydi.

Cherbourg'un kurtarılmasından sonra bir işbirlikçi kadın, Almanlardan olan çocuğuyla birlikte bölgeden uzaklaştırılıyor. Almanlarla sevişen kadınların saçlarının dibinden kazınması tüm Fransa'da gelenekleştirilmişti.

Temmuz'un 3'ünde, Cherbourg'un ele geçirilmesinden sonra yeniden birleşen Amerikan 1. Ordu'su, güneye dönerek ilerlemeye başladı. Ama, manevra alanlarının dar olması nedeniyle, ilerleme hem güç hem de yavaş olabiliyordu.

Aynı günlerde İngilizlerin durumu da pek rahat değildi. Ayın 8'inde Caen'i ele geçirmek için ilerlemeye başlayan İngiliz 2. Ordu'su Orne yakınlarında tıkanıp kaldı. Oysa, 2.000 uçağın katıldığı yoğun bombalama, Caen'e doğru ince bir çatlak da yaratmıştı. Üç millik bu yarığın geçilmesiyle, Almanların yenilgisi kesinleşmiş olacaktı. Ne var ki Almanlar da boş durmamışlar ve yoğun tank ve tank savar yığınağı yaparak burayı cehenneme çevirmeyi başarmışlardı. İngiliz Kanada birlikleri belki fazla bir ilerleme gösterememediler, ama Almanların en iyi birliklerini de bu bölgeye çivilemişlerdi.

Bu arada, General Patton'un ABD 3. Ordusu da Normandiya'ya çıkıyor ve Müttefikler general ve ordusunun varlığıyla açık şekilde güçleniyorlardı.

KOBRA HAREKATI:

Kobra Harekatı, 25 Temmuz günü, altı tümenin katılmasıyla, dört millik bir cephede başlatıldı. Daha öncekilere oranlandığında çok yoğun gelen bir hava desteği ile de destekleniyordu. İlk iki gün ilerleme çok yavaş oldu. Ama ondan sonra, cephe genişletilince, hem ilerleme hızlandı hem de sonucun alınması çabuklaştı Birlikler yarımadanın güneybatı köşesine doğru gidiyorlardı. Almanlar, çatlayan yerlerdeki savunma boşluklarını giderirlerken, Amerikalılar da Cotentin Yarımadası'nın batı kıyılarındaki tüm gedikleri kapatmaya çabalıyordu.

Açıklardan yararlanan Patton'un tankları önce güney sonra da batıdan yaptıkları hızlı saldırılarla tüm Brötanya'yı denetimleri altına almakta gecikmediler. Sonra da kuzeye doğru dönerek, Le Mans ve Chartes'e dek olan toprakları ele geçirmeye başladılr. Artık cephenin genişliği 400 mili bulacak şekilde artıyordu...

Bu yaygın saldırının tek bir tehlikesi vardı: Almanlar toparlanabilseler, Patton'un can damarı olan yardımın denizden içerilere ulaştırıldığı Avranches yöresinin şişe boynunu andıran girişini kapatabilirlerdi. Bu durumda da içerilere doğru iyice girmiş olan ordu tam anlamıyla desteksiz kalabilirdi. Nitekim, Hitler'in diretişi karşısında Almanlar bunu denemediler de değil. Ağustos'un 6'sının gecesinde dört panzer tümen birden harekete geçerek batıya yöneldi. Ama ilk Panzer birlikleri Amerikan ordusunun koruyucu kanatlarına çarptı. Saldırıyı fark eden Amerikalıların ilk işi, havadan destek sağlamak oldu. Planlar, Almanlar için ters işlemiş ve sonuç tam bir felaket olmuştu. Üstelik, bütün zırhlı güçlerinin batıya kayması, Amerikalıların doğuya yönelmelerini kolaylaştırmış ve kısa süre içinde de Almanların arkası çevriliverrmişti.

Amerikalılar kuzeye doğru yönelerek Kanada 1. Ordu'suyla birleşmeyi başardılar. Bu arada Almanlara karşı verilen savaşlarda 50.000 tutsak alındığı ve 110.000 kişinin de savaş alanında can verdiği bilinmektedir. Almanlar, bu 10.000 ölünün yarıdan fazlasını vermişlerdi. Üstelik insan sayısında olduğu gibi, araç bakımından da mahv olmuşlardı. Artık yedeklerini ileri sürme olanakları da kalmamıştı. Amerikan ve Kanada kuvvetleri tarafından sıkıştırıldıkları Falaise Cebi'nde düştükleri durumdan sonra artık toparlanıp da Seine'e yönelen ve nehri geçen müttefik kuvvetlerinin saldırılarına karşı durmaları sözkonusu olamazdı

Almanların gerilemelerindeki ve buna karşılık Müttefiklerin de düşmanlarının sonunu getirecek şekildeki ilerlemelerindeki kesinliğin belirginleşmesi için Amerikan ve Fransız birliklerinden oluşan ve General Patch'in komutasındaki 7. Ordu'nun 15 Ağustos'ta güney Fransa'ya çıkması gerekecektir. Bundan sonra ilerleme kesinlikle hızlandı ve 23 Ağustos'ta Marsilya alındı. İleri kollar aynı günün akşamında Grenoble'a ulaşmıştı bile.

Ayın 19'unda, Fransız Kuvvetleri (direnişçiler) Paris'te bir ayaklanma çıkarttılar. Aslında durumları son derecede kritikti ama gene de olağanüstü bir dirençle Müttefik zırhlı birliklerinin 25 Ağustos'ta yetişmelerine dek dayandılar. Bu tarihte Patton'un birlikleri de Paris'in kuzey doğusundaki Marne'a kadar ilerlemişlerdi.

İkinci önemli gelişme, İngilizlerin 2. Ordu'sunun Kanadalılar karşısında Rouen'de sert bir direniş gösteren Almanların VII. Ordusu'nu dağıtmak için Rouen'e yönelmesiydi. İngilizler hızlı bir ilerlemeyle, iki gün bir gece gibi bir sürede Belçika sınırı yakınlarına dek gelip, Almanların XV. Ordusu'nu arkadan çevirmeyi başardılar. Bu arada ABD I. Ordu'su da Belçika sınırları yakınına kadar ilerlemişti.

Paris halkı General De Gaulle'ye sevgi gösterisi yaparken.

Ardennes karşı-saldırısına katılan bir Alman askeri.

Daha da doğuda, Patton'un or-
lusu beklenmeyen bir başarı göster
niş ve Champagne ve Verdün
ızerinden Almanya topraklarının
akınlarına kadar çıkıvermişti. Bu
rdu, her ne kadar petrol ve diğer
ürden yakıt yetersizliği ve gerden
tenilen oranda ulaştırılamaması
edeniyle hareketini kısmak ve
ilerlemesini durdurmak zorunda kaldıysa da, bölgedeki stratejik önemi her geçen gün biraz daha artıyordu. Gerçekten de Patton ve ordusu Rhine yöresinden sonraki 80 mil boyunca çok zorlandı. Ama bu arada geriden yeterince yakıt ulaştırılınca, etkinliği ve hızı da arttı. Patton'un baskısı, bir yandan Fransa Savaşı'nın belirleyici unsuru olurken öte yandan da ilerde verilecek Almanya Savaşı'nın ilk umudunu oluşturuyordu.

ALMANLAR TOPARLANIYORLAR:

Bu bunalımlı ve kritik günler sırasında, Batı'daki Alman kuvvetlerinin komutanlığına General Model getirildi. Rus sınırındaki savaşlardı, "yoktan var etmesiyle" ün kazanmıştı. Bu kez, daha da geniş kapsamlı bir mucize gösterdi.

Görünüşe göre, 500.000 savaş tutsağı veren Almanlar için hemen herşey bitmiş gibiydi. Çünkü ellerindeki yedeklerle İsviçre'den Kuzey Denizi'ne dek uzanan 500 millik sınırı desteklemeleri olanaksızdı. Ama, Model komutasında Almanlar bunu başaracaklar ve bu başarılarıyla da savaşın bir sekiz ay daha uzamasına yol açacaklardı.

Bu toparlanışlarında en çok, Müttefiklerin destek ve ikmal konularında karşılaştıkları sorunlardan yararlandıkları rahatlıkla Söylenebilir. Çünkü bu eksiklik bir yandan müttefiklerin güçlü ve kesin bir son saldırıya kalkmalarını engellemekte, öte yandan da yayıldıkları alanlarda hareketsizmişçesine kalmalarına yol açmaktaydı. Öte yandan Almanlar çekilirken büyük yıkım yaptıklarından müttefikler belli başlı Fransız limanlarından da yararlanamıyorlardı: örneğin, Dunkirk, Calais, Boulonge ve La Havre gibi. Buna karşılık Müttefikler, Antwerp limanını iyi koşullar altında elegeçirmişlerdi. Ama Almanların bölgeye yönelik hava ve deniz baskısından dolayı burayı da gereğince kullanamiyorlardı.

Aslında Müttefiklerin yapabilecekleri fazla birşey yoktu. Normandiya'ya çıktıklarında gerekli gereç ve araçlar yalnızca 20 millik bir uzaklıktan getirilebiliyordu. Ama, Avrupa'nın içlerinde ilerlemeye başladıktan sonra bu uzaklık 3000 mili çoktan aşmıştı bile. Üstelik, Fransadaki demiryolu şebekeleri, Müttefiklerin hava saldırıları sonucunda, çıkartma dan önce Almanların destek alabilmelerini önlemek için mavh edilmişti. Şimdi bunun acısını Müttefiklerin kendileri çekiyorlardı.

Eylül ayı ortalarında, Hollanda'daki Alman sağ kanadının arkasına indirilen üç paraşüt birliği, İngilizlerin 2. Ordu'sunun aşağı Rhine yöresine inmesini kolaylaştırmakla görevlendirildi. Böylelikle, Almanların arkasının çevrilmesi konusundaki "kilit taşlarının" ilki de başarıyla yerleştirilmiştir.

MÜTTEFİKLERİN GÖRÜŞ AYRILIKLARI:

Saldırının temel kuralları ve planları konusunda, İngiliz ve Amerikan Komutanlıkları arasında öteden beri

Belçika'nın Bostogne yöresi. Almanların karşı saldırısına karşı uzun süre dayanmış ve sonunda başarıya da ulaşmıştı. Aslında zayıf bir savunma olmakla birlikte, bölgenin çok önemli bir şişe boynu oluşturması Amerikan kuvvetlerinin dayanılmalarını kolaylaştırmıştı. Bir süre sonra bölgeye 101. Hava İndirme Tugayı geldi. Savunma güçlenmişti. Alman komutanı 22 Aralık gecesi "teslim olun" çağrısı yaptığında aldığı yanıt: "Ahmak" oldu. Gerçekten de 101. Tugay komutanı McAuliffe teslim olmadı. Resimde dinlenen bir Amerikan askeri.

yoğun bir görüş ayrılığı vardır. İngilizler, tek ve yoğun bir kitle saldırısını savunuyorlardı. Buna karşılık Amerikalılar, cephenin genişletilmesi ve Alman savunma hatlarının tek tek yoklanmasıyla, en zayıf olanının bulunmasını ve bunun için de cephenin genişletilmesini yeğliyorlardı. İlk aşamalarda örneğin Arnhem'deki, saldırılar başarısızlıkla sonuçlanınca İngilizler, yapılan planları eleştirmeye ve hatta kınamaya başladılar. Ama, daha serinkanlı ve ayrıntılı bir inceleme gösterdi ki başarısızlığın temeli çok daha değişik bazı ögelerde yatmaktadır Çünkü saldırı geniş bir hatta başlatılması na ve görevler değişik ordular arasında bölünmesine karşın, gene de gerekli etkinlik sağlanamamıştı. Ütelik, Müttefikler, Almanya'ya gire bilmek için Belçika gibi, kışın ilk yağmurlarıyla birlikte sular altında kalan ve orduların ilerlemesine olanak tanımayan bir ülkeyi ele geçirmek hatasına da düşmüşlerdir.

Bütün bu karışıklıkların arasında Almanlar, Müttefiklerin hiç beklemedikleri birşey yaptılar ve kaşı saldırıya geçtiler. Bu Müttefik ordularını olduğu kadar, halklarını da şoke eden bir davranıştı. Almanlar, Müttefiklerin giriştikleri sonbahar saldırı sını yavaşlatmış, durdurmuş ve bütün bunları yedeklerini ileri sürme den başardıktan sonra, kendileri ilerlemeye başlamışlardı. Aslında Almanlar Panzerlerini geri çekip yerlerine yeni ve güçlü tanklar yollarken hep bunu düşünüyorlardı. Oysa, o günlerde Müttefiklerin tek kaygusu, erken bir zaferdi. Bunu öylesine yakın görüyorlardı ki, Almanların hazırlıklarının farkına bile varamadılar ve bunun acısını da çektiler.

Üstelik Almanlar, ilerlemek için, düşmanlarınınkinden çok elverişli bir yol seçmişlerdi. Dağlık ve ormanlık bir bölge olan Ardennes'ten ilerliyorlar ve böylelikle de sonbaharın sürekli yağışlarından pek zarar görmüyorlardı. Almanlar, sık ağaçların arasında gizlenebiliyorlar, tanklarıysa yüksek ve kuru topraklar ya da kayalar üzerinden rahatça ilerliyordu. Saldırıdan oldukça umutluydu Berlin...

Almanların en korktukları şey, o tarihlerde artık göklerin eğemenliğini kesinlikle eline geçirmiş olan Müttefik hava kuvvetlerinin baskınlarıydı. Model bu soruna da şöyle bir tanım buldu: "Bir numaralı düşmanımız, uçaklardır. Çünkü havadan yerimizi saptamaları çok kolay olacak ve bombaları ya da makinalılarıyla zırhlı birliklerimizin, ordumuzun ilerlemesini engelleyeceklerdir. Bütün çabamızla onlardan gizlenmeli ve mümkün olduğunca fazla uçak düşürmeliyiz... "Bu nedenle de Almanlar, hava raporlarını yakından izliyorlar ve yağışlı ya da sisli havalarda ilerlemeyi yeğliyorlardı. Nitekim, ilerleyişlerinin ilk üç günü sisli ve yağışlı olduğundan Müttefiklerin uçakları da havalanamamıştı.

AZ PARAYLA OYNANAN BÜYÜK KUMAR:

Savaşın kaymağını Amerika'nın yediğini ve SSCB ile İngiltere'nin de yükü çektiklerini simgeleyen bir SS karikatürü.

Almanlar aslında, önlerindeki çok az bir parayla, çok yüksek kazanmak isteyen ve buna göre oynayan kumarbazlar gibiydiler. Bu nun için de, önlerine çıkan en küçük olanaktan bile yararlanmak zorundaydılar. Beşinci ve altıncı Panzer Ordularını bölgeye getirdiklerinden bunların tanklarla birlikte vurucu güç olarak çalışmasını planlamışlardı.

Ardannes'ten inen bölge incelendiğinde, derin vadilerle parçalanmış yüksek bir toprak parçası görülür. Burda, vadileri birbirlerine bağlayan bölümler, şişe boynu gibi dar yollardan oluşuyordu. Tankların bu stratejik noktaları tutması durumunda karşısındaki orduya büyük zarar verebilecekleri kesindi. Almanlar, birçok savaş uzmanına göre, bu stratejik bölgeleri ele geçirip kesebil mek için paraşütçü birlikleri indirmekle büyük bir riski göze almışlardır. Çünkü 1941 Girit indirmesinden beri kullanılmaya kullanılmaya savaş yeteneklerini yitiren paraşütçülerin teknikleri de ilerleyen yıllarla birlikte eskimişti. Nitekim, indirme başarılı olamadı ve stratejik bölgeler den çok azı Almanların denetimine geçti.

Karşı saldırının temel amacı, Answerp'teki İngiliz ordusunu Amerikalılardan ve desteklerinden ayırmak ve ardından da yok etmekti. Artık Manteuffell'in komutasında olan Beşinci Panzer Ordusu bu amaçla ileri sürülüyordu.

Yarattığı şaşkınlıktan yararlananAlman karşı saldırısı ilk günlerde gerçekten de başarılı bir ilerleme gösterdi. Müttefikler şaşkınlık, alarm ve hatta panik içindeydiler. Ama günler ilerledikçe, başlangıç hızı kesildi. Almanlar yakıt sıkıntısı çekiyorlar, istedikleri destek kendilerine ulaşamıyordu. Hepsinden kötüsü, Müttefik uçakları her türlü hava koşulunu göze alarak havalanıyor ve Almanlara alabildiğince zarar veriyorlardı.

Bunda en büyük etki, önce Amerikalıların Ardennes'teki çıkış noktalarını tutup Alman tanklarını durdurması, ardından da General Montrogmery'nin elindeki yedekleri güneyden savaş alanına getirmekte gösterdiği hızlılık yaratmıştı.

Bir süre sonra toparlanan Müttefikler, güçlerini birleştirerek Almanları tuzağa düşürmek istediklerinde, Model, örnek ve becerili bir çekilme yöntemi uygulayarak, düşürülmek istendiği tuzaktan kurtulmayı bildi. Aslında, Almanların bu karşı saldırısı hedeflerine ulaşamamış ve başarısızlıkla sonuçlanmış olmasına karşın, Almanlar açısından yine de kazanç sayılmalıdır. Çünkü hem müttefiklerin hazırlıklarını aksatmıştır hem de savaşın daha da uzamasına yol açmıştır.

Ama genel kavramlarla ele alındığında, karşı saldırı büyük bir başarısızlıktı. Çünkü Almanlar saldırıya geçmekle, ellerindeki son kuvvetleri de yıpratmış ve daha kötüsü kendi hatlarını savunma girişimlerinde de geç kalmışlardı.

YENİ İNGİLİZ AMERİKAN SALDIRISI:

1945 Şubat'ının başlarında, Eisen hower, İngiliz ve Amerikan ordularının yeni bir saldırıya geçmelerine karar verdi. Plana göre, Kanada 1. Ordusu (İngilizlerle birlikte) Rhine'in batı yakasını tutacak ve Almanları öte yandan, Köln dolaylarından kuşatmakta olan Amerikan kuvvetlerine olanak hazırlayacaktı. Ne var ki bu sırada Almanlar bütün güçleriyle diretiyor ve Müttefiklerin batı kanadını yaralamaya çalışıyorlardı. Almanların direnişinde, umutsuzluğun verdiği yüreklilik de vardı. Buna karşılık Amerikalıların 1. ve 3. Orduları beklenmedik bir başarı elde ettiler ve Bonn yöresinden nehri geçiverdiler. Bir köprü başı tutulmuştur. Her ne kadar Eisenhower bu köprü başı üstünlüğünü riski göze almak istemediğinden pek öyle sonuna dek değerlendirmemeyi yeğlediysede bu, Almanların yedeklerini savaşa sokmalarını engellemek konusunda çok önemli bir başarı olmuştur.

Daha büyük bir başarı Patton tarafından elde edildi ve 3. Ordu Kolbenz yöresinden nehri geçti. Patton bundan sonra güneye doğru dönecek ve Rhine Nehri boyunca bir yandan çok sayıda tutsak alıp, bir yandan da sökülmesi olanaksız köprü başları tutarak ilerlemesini sürdürecekti.

RUHİNE SALDIRISI:

23 Şubat gecesi, Rhine Nehri

kıyılarına ve doğrudan doğruya nehri geçip, Alman ordularını bölmeyi amaçlayan saldırı, kararlaştırıldığı gibi başladı. Saldırıyı başlatan Müttefik ordusu, Hollanda sınırında yerleşmiş olan ve General Montgomery komutasındaki 21. Ordu Grubuydu. Büyük nehir dört ayrı noktadan geçildi. Üstelik, sabahın erken saatlerinda iki hava indirme tugayı da nehrin öte yakasına indiriliyor ve son direnişleri de kırmakla göre vlendiriliyordu. Gerçekten de çok geçmeden Almanların direnişleri kırılmaya ve birliklerde geri çekilme isteğinin belirtileri görülmeye başlan dı. İngili zlerin saldırısı başarı kazan maya başladığında, Müttefik hava kuvvetleri, sürekli ve yoğun bir bombalamaya giriştiler. Böylelikle düşmana yardım gelebilecek tüm yolları kesiyorlardı.

Almanlar için sonuç belli olmuştu. İngiliz ve Amerikan orduları büyük bir hızla ilerliyor ve kaçınılmaz şekilde Berlin'e yaklaşıyorlardı. Artık amaçları Almanyayı yenmek değildi. Almanya çoktan yenilmişti. Amaç, Sovyetler Birliği'nin ünlü Kızıl Ordusu'ndan daha çok Alman toprağı almak ve daha da önemlisi Berlin'e ilk giren olabilmekti. Ruslarsa doğuda Oder hattını zorluyor ve sürekli olarak da ilerliyorlardı.

Müttefikler bütün engelleri aşarak 11 Nisan günü Berlin'in 60 mil

Müttefikler ilerliyor.

uzağındaki Elbe'ye geldiler ve orda durduruldular. Daha doğrusu durdular...

Bu sırada SSCB komutanı Zukhov, Konev ile aynı zamanda saldırısını pekiştiriyor ve Neisse'yi geçiyordu. Bir hafta içinde Kızıl Ordu Berlin varoşlarına gelmişti bile. Burası Hitler'in son savaşı için seçtiği yerdi. Ama ayın 25'ine gelindiğinde bütün kent Zukhov ve Konev'in orduları tarafından temizlenmişti bile. 27 nisan'da Kızıl Ordu Albe'de Amerikan ordusuvla kucaklaşıvordu. Ama Berlin'de Almanlar, sokak sokak hatta ev ev direnmeyi yeğlemişlerdi. Berlin savaşın kesinlikle sona ermesine, Hitler'in 30 Nisan'da kendi kendisini öldürüp Almanya'nın kayıtsız şartsız teslim olmasına dek düşmedi.

Savaşın bundan sonraki günleri aslında, fiilen haftalarca önce sona ermiş olan İkinci Dünya Savaşı'nın resmi sonunun ilan edilmesi için geçirilen zaman olarak nitelendirilebilir. Avrupa'da Almanlar, kesin bir yenilgiye uğramışlar, ve kendilerini Nasyonal sosyalizm adı altında bu savaşa sürükleyen Faşizmin kolu Hitler, hayatını kendi elleriyle sona erdirmiştir.

Avrupa'da İkinci Dünya Savaşı, resmi olarak 8 Mayıs 1945 gününün gece yarısında bitmiştir. Ama, savaşım yeni başlamaktadır. Bu bitişten sonra, Müttefikler Almanya'nın paylaşılmasından yeni Avrupa'nın sınırlarına dek yayılan bir dolu sorun konusunda karşılıklı tavır koyacaklar ve bu da Soğuk Savaş'a yol açacaktır.

KIZIL ORDU BERLİN'E GİRİYOR

İkinci Dünya Savaşı'nın son yılı, sonucu belirleyen savaşların yılıdır. Bu savaşlar, savaşan devletlerin olduğu kadar yüzbinlerce insanın yazgısını da belirlemiştir.

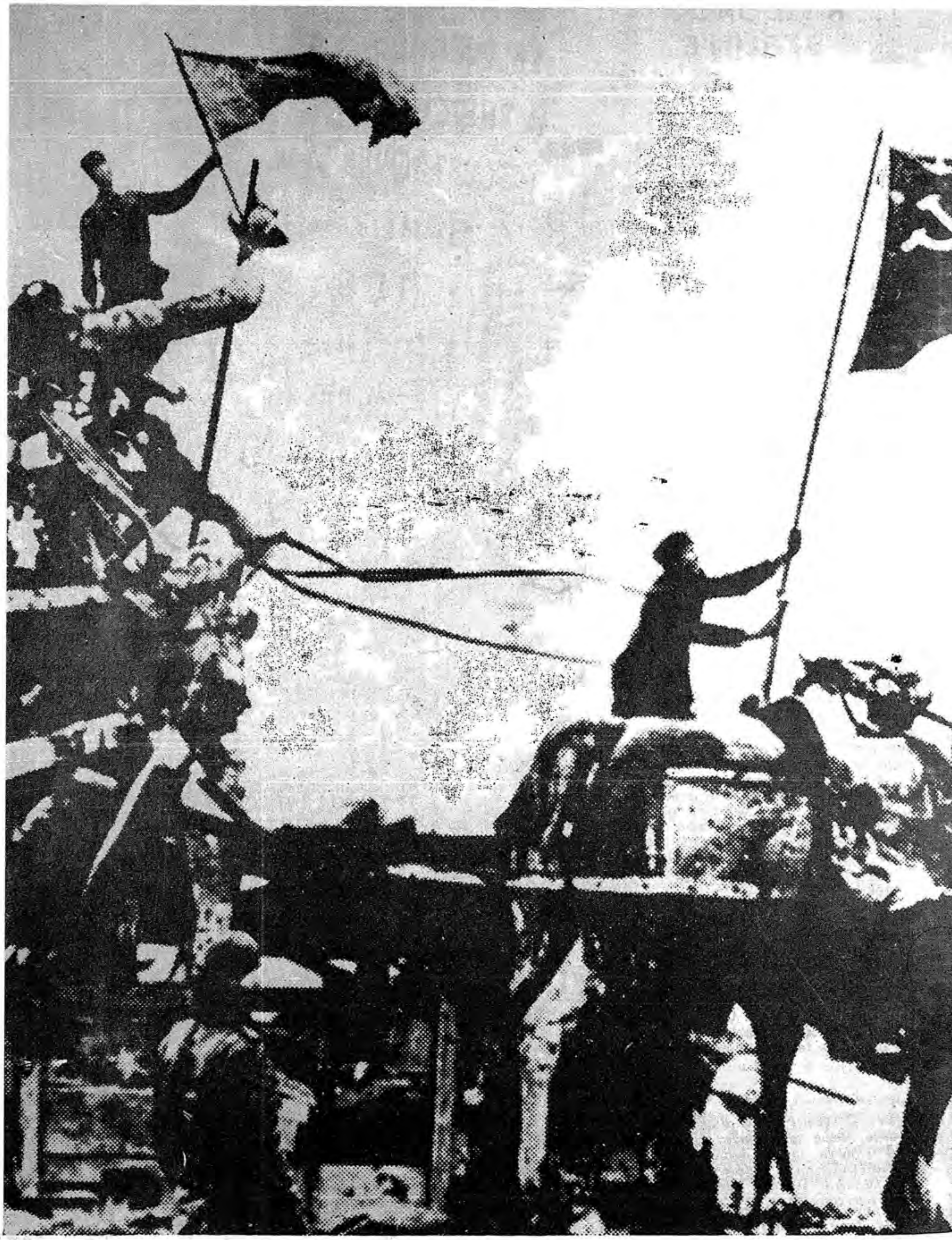
1943-44 kışının savaş fırtınaları sönmeye yüz tuttuğunda, yaz aylarının ilk sıcakları da başlamış gibiydi. Taraflar, kış boyunca aldıkları yengi ve yenilgilerin dersleri ışığında, geleceğe yönelik planlarını yapmaya koyulmuşlardı bile. Aslında, Almanların düşünmeleri gereken çok şey vardı. Çünkü, Doğu Cephesi savaşında işler Hitler ve Genel Kurmayı'nın planladığı rotadan çıkalı çok olmuştu. Artık etkinlik, hem de kesinlikle Sovyetler Birliği'nin, daha doğrusu Kızıl Ordu'nun ellerindeydi.

1944 yılı Şubat'ında Jodl Hitler'e yazdığı mektubunda: 'Savaşı askeri alanda kazanmamız olanaksızdır' diye yazmaktan çekinmiyordu. Üstelik, diğer bazı Alman generalleriyle politikacıları da bu görüşü paylaşıyorlardı. Doğrusu bu ya, paylaşılmayacak yanı olmayacak kadar açıktı durumun gidişi. Almanlar, ummadıkları bir direnişle karşılaştıkları Stalingrad'dan beri tüm askeri girişimlerinde yenilmişler, üstelik ağır kayıplar vermekten de kurtulamamışlardı. Yanısıra, Almanya'nın giderek çökmekte olan ekonomisi, savaşın doymak bilmez taleplerini karşılayabilecek gücünden giderek düşüyordu. Nitekim, Hitler'e karşı girişilmiş olan Temmuz Darbesi, Almanya'nın bu kötüleyen durumuna karşı gösterilen en somut tepkiydi. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin, Üçüncü Reich üzerindeki ekonomik, politik ve toplumsal üstünlüğü, 1944 yazının girdiği günlerde artık tartışılamayacak kadar belirginleşmişti.

1944 yılında SSCB, bir yandan ekonomik alanda çok başarılı gelişme gösterirken, öte yandan da savaş araç gereçleri üretimini, kendisine savaşı kazandırabilecek bir düzeye çıkartmıştı: 29.000 tank, 40.000'den fazla uçak ve 122.000 top mermisi yapılmıştı kış boyunca. Çeşitli merkezlerden yolaçıkan trenler cepheye her gün daha fazla tutarlarda silah,

Berlin'e 42 kilometre kala...Başkentlerini savunan Alman askerlerinden bir grup Kızıl Ordu'ya tutsak düşüyor. Arka plandaki levhaların en üstündeki, 'Berlin'e 42 kilometre' şeklinde. Almanlar için sonun gelip çatışı bu.

Hitler'in Binyıllık İmparatorluk düşü sona ermiştir. Kızıl Ordu askerleri 1 Mayıs 1945'te Berlin'de Brandenburg Kapısı'nın üzerine Kızıl Bayraklarını dikiyorlar.

gereç ve gıda maddesi ulaştırmaya başlamıştı artık. SSCB'nin yokluk dönemi sona ermişti. Üstelik, yeni yapılan tank, uçak top ve diğer silah türlerinin nitelikleri de savaşın ilk yıllarındakilere oranla çok yüksekti. İşte bütün bunlar SSCB'nin Kızıl Ordu eliyle kullandığı vurucu gücünün büyük ölçekte artmasını da sağlamıştır.

Ancak şurasını da belirtmek gerekir ki, Almanlarla bağlaşıklarının silah ve askeri gereç üretimleri de 1944 yılının özellikle ikinci yarısın da büyük bir bölümünde artış göstermişti. Nitekim, 1944 yazında Almanya'nın askeri gereç ve silah cephane üretimi, İkinci Dünya Savaşı'nın tümünün en yüksek düzeyine erişmişti. Ancak ne var ki Naziler, bir yandan savaş ekonomilerini SSCB ekonomisinin yükseldiği düzeye çıkartamıyorlar, bir yandan da Doğu Cephesinde yitirdikleri askerlerin yerlerini doldurmakta, büyük güçlükler hatta olanaksızlıklar içinde çırpınıyorlardı. Ardından 1944 sonbaharıyla birlikte, Alman savaş üretiminde de büyük bir gerileme başladı. Bunun başlıca nedeni artık ezici bir üstünlük kazanmış olan kızıl Ordu'nun sürekli ilerleyişle Almanların kullandıkları ve hayati nitelikteki ham madde kaynaklarını elegeçirmelidir. Öte yandan da Almanya'da işgücü sayısının sürekli azalışı, bu üretim düşüşünün ikinci temel nedeni olarak kabul edilir.

Nitekim, 1944 yazının sonlarında, Almanların durumu umutsuz denilebilecek bir noktaya gelmiştir. Bu umutsuzluğun iki temel nedeni vardır: ilki Churchill, Roosewelt ve Stalin'in 1943 Kasım'ında yaptıkları Tahran Konferansı'nda aldıkları kararlar, ikinci de Müttefik kuvvetlerinin Fransa kıyılarında, Normandiya'ya yapmış oldukları başarılı çıkarmaktadır. Ne var ki, çıkartmadan sonra Müttefiklerin ilerlemekte gösterdikleri yavaşlık, çıkartma anında Moskova'da doğan umutları kırmış ve savaşın uzamasına yol açmıştır.

Bütün bunların yanısıra, Alman işgali altındaki Avrupa ülkelerinde o anlara dek yalnızca yeraltı örgütleri olarak çalışan direnişçiler, çalışma alanlarını genişletmekte, ve daha da kötüsü, 1944 yazına dek Almanya'nın işbirlikçileri olarak çalışan Finlandiya, Macaristan ve Romanya gibi ülkelerde de savaşa karşı olanların etkinlikleri artarak Almanlar'ı hem de tam gereksindikleri anda niceliksel ve niteliksel bir destekten yoksun bırakıyordu.

ASKERİ PLANLAR:

Herşeye, uğradıkları ağır insan kayıplarına ve silahlarındaki azalmaya, karşın gene de Alman ordusu 1944 Haziran'ında asker ve silah bakımından eski gücünden pek de bir şey yitirmiş gibi değildi. Almanlar la bağlaşıklarının SSCB cephesine yığdıkları ortak kuvvetin gücü de bunu kanıtlamaya yetecektir: 4.000.000 asker, 49.000 top ve havan, 5.250 tank ve saldırı aracı, 2.800 uçak... Batıda, Fransa, Hollanda, Belçika gibi işgal altındaki ülkelerdeki Alman ordularıysa toplam olarak 61 tümeni geçmekteydi.

Almanların savaşı sürdürmek konusundaki planlarının temel ayrıntıları, 5 Mayıs 1944'te Sonthofen'de yapılan bir toplantıda Mareşal Keitel tarafından açıklanmıştı. Buna göre, Almanya, Doğu Cephesi'nin savunmasını sürekli olarak destekleyerek bir geri atılmayı önleyecek, Batı'daysa kalan tüm kuvvetleriyle müttefiklerin bir saldırısını önlemeye çalışacaktı. Almanların bu planlarının ardındaki büyük umutları, savaşın uzaması durumunda Müttefikler arasındaki görüş ayrılıklarının parçalanmaya dönüşeceği inancındaydı.

Hitler, daha 1944 Martı'nda, savunma hatlarının güçlendirilmesini sağlamak için Doğu Cephesi boyunca kalelerden ve 'güçlü savunma noktalarından oluşan bir sistem kurulmasını emretmişti. Bütün amacı, 'mümkün olduğunca fazla SSCB askerini yok etmekti.'

Nitekim, bu bölgeye atanan komutanların tümü de, bağlılıklarından kuşkulanılmayan ve teslim olmaları gerekse bile, gene de bunu dinlemeyerek sonuna dek savaşmaktan çekinmeyecek genaraller arasından seçilmişlerdi. Verdiği emirde: 'Bir kale komutanını ancak, o da benim onayımı aldıktan sonra, bir ordu grup komutanı yerinden alıp başka birşeyle görevlendirebilir' diyordu Hitler.

Yazın başlarında, Sovyetler Birliği saldırısı için seçilen Kızıl Ordu kuvveti: 6.425.000 asker, 92.500 top ve havan, 7.750 tank ve 13.400'den fazla da uçaktan oluşuyordu. SSCB'nin saldırı planlarına göre, değişik yönlerden ve güçlü patlamalar şeklinde başlatılacak saldırılar, Almanların ek güvendikleri kaleleriyle dayanak noktalarının elegeçirilmesi ve böylelikle çarpışmaların da düşmanın elindeki alanlara kaydırılması öngörülmekteydi. Saldırının en ağırlıklı bölümü, SSCB Alman cephesinin tam ortasından, Beyaz Rusya'dan başlatılacaktı. Bu saldırı, aynı

zamanda Ukrayna'nın batı bölgelerini de kapsayarak yayılmalıydı.

Stalin, SSCB Yüksek Komutanlığı'nın 1944 yazı için hazırladığı bu saldırıdan Churchill'e de söz etmişti. Nitekim, 6 Haziran tarihli mektubunda Stalin: 'Sovyet kuvvetlerinin, Tahran Konferansı'nda da onanan yaz saldırısı Haziran ayının ortaların da ve cephenin en önemli bölümlerinden birinden başlatılacaktır' diye yazmaktaydı.'Genel saldırımız, çeşitli yönlerden gelecek olan ordularımızın da katılmalarıyla aşama aşama gelişecek ve Haziran sonlarıyla Temmuz ayında bu Sovyetler Birliği ordularının Genel bir saldırısı şekline dönüştürülecektir.'

Aslında Naziler, Sovyetler Birliği Yüksek Komutanlığı'nın düşünceleri konusunda çok önemli bir hata yapmışlardır. 1944 Mayıs'ında Doğu Ordusu komutanları arasında yapılan bir toplantıda Maraşal Keitel şöyle der: 'görünüşten ve elde ettiğimiz bilgilerden anladığımız, Rusların büyük bir olasılıkla kuvvetlerini cephenin güney kesiminde yoğunlaştırmayı düşündükleridir. Şu andaki güçleriyle, değişik bölgelerde ve bir kaç saldırıya aynı anda girişebilmeleri olanaksızdır.' İşte Almanların bu yanlışı, SSCB Yüksek Komutanlığı tarafından da başarıyla değerlendirildiğinden, Kızıl Ordu'nun ilerlemesine ve Almanların da çökmelerine neden olacaktır.

YAZ SALDIRISI BAŞLIYOR:

Yaz saldırısını başlatma görevi, Leningrad ve Karelian cephelerinde bulunan ve General Meretskov ile General Govorov komutasındaki kuvvetlere düştü. Kendilerini çevreleyen güçlü Alman kalelerine, bölgenin ormanlık, bataklık ve göllük konumunun savaşmayı güçleştirmesine karşın, bu kuvvetler özellikle Karelian İsthmus ve Karelia yörelerinde çok önemli ilerlemeler gösterebildirler. Maraşal Schörner komutasındaki Alman Ordu Grubu, ağır kayıplara uğrayarak Vyborg ve Petrozavodsk kentlerini terk edip Finlandiya sınırına kadar çekilmek zorunda kaldı. Kirov demiryoluyla çok önemli bir ulaştırma merkezi ve yolu olarak kabul edilen Beyaz Baltık Kanalı yöresi Almanlardan temizlenmişti. Bu gelişmelerin zincirleme tepkilerinden biri olarak,Finlandiya'nın sadık bir Alman işbirlikçisi olan Devlet Başkanı Riuti görevinden çekilmek zorunda kaldı. Eylül'ün 4'ünde, Finlandiya hükümeti Almanyayla ilişkilerini kesti ve aradan onbeş gün bile geçmeden ve kuzey Finlandiya'daki Alman askeri varlığına karşın SSCB Finlandiya anlaşması imzalandı.

Kızıl Ordu'nun SSCB Alman cephesinin merkezinden giriştiği saldırı başlarken. Karelia saldırısının hızı da doruğa yükselmişti. Haziran'ın sonunda, Temmuz'un 17'sine dek geçen zaman içinde, SSCB orduları bir yandan hızla ilerlediler, öte yandan da toplamı 60.000'i bulan Alman askerini tutsak ettiler. Beyaz Rus Cumhuriyeti. Polonya'nın hatırı sayılır bir bölümü, Lithuanya'nın büyük bir parçası ve Latvia, Alman işgalinden kurtarıldılar. Kızıl Ordu, Doğu Prusya sınırına gelmiş ve Narew ve Vistül nehirlerine dayanmıştı. Aslında, Polonya'nın tümünün kurtarılması ve ardından da saldırının Almanya içlerine doğru yönlendirilmesi düşünülüyordu ama ordunun saldırı gücü de yıpranmış ve askerler yorulmuşlardı.

Bu arada, Varşova'da işbirlikçi ve tutucu çevreler, SSCB Komutanlığına hiç danışmadan Almanlar'a karşı bir ayaklanma düzenliyorlar ve acımasız Nazilerin son kıyımlarından birine uğrayarak binlercesi yaşamını yitiriyordu. Bu, ikinci Dünya Savaşı tarihinin unutulmaz acılarından biridir.

Kızıl Ordu'nun Beyaz Rusya'daki ilerlemeleri, diğer cepheleri de kamçıladı. Temmuz'un hemen başlarında Maraşal Konev komutasındaki SSCB ordularının ilerleyişi, Ukrayna'nın hemen tümüne yakın bir bölümünün kurtarılmasını sağladığı gibi, çok geçmeden Kızıl Ordu Vistül Nehri kıyılarına dayandı. Artık, Sovyet Ukraynası ile Güney Polonya'nın tümü, hemen hemen kurtarılmış sayılırdı.

Kızıl Ordunun saldırısının Almanlara neye malolduğunu anlayabilmek için iki rakam vermek yetecektir. 1 Haziran 31 Ağustos 1944 tarihleri arasında Batı'da çarpışan Nazi ordularının uğradığı kayıp 294.000 kişidir. Buna karşılık aynı dönem de Doğu Cephesinde, Kızıl Ordu karşısındaki Alman kayıpları hem de Alman kaynaklarına göre tam 917.000'dir!

GÜNEY'DEKİ SALDIRI:

Alman genel kurmayı, Kızıl Ordu'nun planları ve gücü konusundaki ikinci büyük yanılgısına düşerken; SSCB'nin elindeki bütün kuvvetlerini Kuzeyde ve merkezdeki saldırılara harcadığını, ve bu dönemde güneydeki Alman Ordu Grubu'na karşı bir saldırıya girişmelerinin 'olanaksız' olduğunu düşünüyordu. Büyük, çok büyük bir hataydı bu.

Nitekim, 20 Ağustos sabahının şafağında, Güney Ukrayna'daki 2. ve 3. cephelere yerleşmiş olan ve General Malinovsky ile General Tolbukhin komutasındaki SSCB orduları Jassy ve Kishinev bölgelerini hedef olan saldırılarına başlıyorlardı. Aradan beş gün geçmeden bu ordular, Almanların 'üzerine saldırılması olanaksız' diye düşündükleri Güney Ukrayna Ordu Grubu'nu kuşatıvermişti bile. Almanların gücü yarım milyonun üzerindeydi ve Kızıl Ordu 20 Ağustos ile 3 Eylül arasındaki günlerde 208.000 Alman'ı tutsak ediyordu. Üstelik, bunların arasında, 21 general de vardı.

Malinovsky'nin kuvvetleri, ilerleyişlerini bütün Eylül boyunca sürdürerek, Romanya'nın hemen tümünü kurtardılar ve sonunda Macaristan ve Yugoslavya sınırlarına dayandılar. Bunu izleyen üç ay boyunca Kızıl Ordu, Transilvanya'nın kuzey bölümü kurtarıcısı olarak Budapeşte yolunu açıyor, bir yandan da cepheyi genişletiyordu.

Bu arada,Tolbukhin'in kuvvetleri de kuzey Dobruca'yı temizliyorlar ve Trans-Karpatlara dayanıyorlardı.

Ekim ayının sonlarında Budapeşte Harekatı başladı, 26 Aralık'taysa Malinovsky ve Tolbukhin komutasın daki SSCB orduları, 188.000 Alman askerini Macaristan başkentinde kuşatmışlardı. Almanlar, bu kuşatılmış orduları kurtarmak için tümü de başarısız kalan birkaç girişimde

bulundularsa, bu askerler, 1945 yılının Şubat ayında Kızıl Ordu tarafından tümüyle yok edilinceye dek Budapeşte'den çıkamadılar.

Güney saldırısının başarısı: olağanüstü hızlılığı, geniş kapsamı ve Kızıl Ordu'nun esnekliğinde yatmaktadır. Çünkü, atılımlar, herhangi bir hazırlık için fazla zaman harcanmadan birbirlerini izlemiştir. Kızıl Ordu'nun en büyük başarısı, düşman kuvvetlerini kuşatmak ve yok etmekteki hüneridir. Gerçekten de ister açık alanda, ister kent hatta büyük kent savaşında, ister kıyı savaslarında olsun, aynı yeteneği gösterebiliyordu Ruslar.

Bütün bunların üstünde, Kızıl Ordu ile hava kuvvetleri, Kuzey Denizi Filosu, Tuna Filotillosu ve SSCB uçak savar birlikleri arasındaki işbirliği de örnek nitelikteydi.

1945 yılı Şubat'ı... Kızıl Ordu, eski Polonya'nın başkenti olan tarihsel Krakov kentinde ilerliyorlar.

Berlin'deki sokak kavgalarından biri. Kızıl Ordu makinalı tüfekleri 1945 Nisanının son günlerinde, Stalingrad'ı anımsayan ların acımasız ellerinden, Nazilere ölüm kusuyor.

Kızıl Ordu'nun SSCB-Alman cephesinin güney kanadındaki başarısı, Güneydoğu Avrupa ülkelerinin de Nazi işgalinden kurtularak kendi egemenliklerini benimsememelerine ve yeni devletlerini kurmalarına yol açmıştır. Nitekim: Romanya'da 24 Ağustos, Bulgaristan'da 8 Eylül'de Anti Nazi hükümetler işbaşına geldi. Macaristan Geçici Hükümetinin kurulmasından sonraki genel seçimler de faşist yönetim yıkılıyor ve yerin ulusal bağımsızlığı korumaya kararlı bir hükümet geliyordu. Üstelik, yeni hükümetlerin yönetimindeki bu devletler, Almanya'ya karşı, Kızıl Ordunun yanında savaşa girmekten de geri kalmıyorlardı.

SSCB Alman cephesindeki stratejik durum ilerlemesini sürdürdü? Bu gelişmeler Kızıl Ordu'nun Çekoslavakya, Avusturya ve Almanya'ya girmesini sağlayacaktı.

KUZEY'DEKİ BAŞARI:

Diğer cephelerdeki başarılar, Baltık kıyıları ve Kutup Dairesi yöresindeki SSCB topraklarının da kurtarılmasını mümkün kılmıştır.

Eylül'ün 14'ünde, General Maslennikov, Yeremenko ve Bagramyan komutasındaki SSCB 3,2 ve 1. Baltık cephesi orduları Riga'yı kurtarmak için harekete geçtiler. Aynı saatlarda Mareşal Govorov komutasındaki Baltık Filosu'da Tallinn kıyılarına saldırıyordu. Çok kısa bir süre sonra, özgür Estonya'nın bayrağı, bu kentin tarihsel nitelikli Toompea Kulesinin üzerinde yükseliverdi. Ekim'in 15'inde, Alman kuvvetleri Riga'dan atılmışlardı. Ayın sonu geldiğindeyse bütün Latvia kurtarıldı.

Baltık bölgesindeki savaşlar ve kazanılan başarıların çeşitli stratejik sonuçları oldu: Kızıl Ordu karşısında ki dayanma güçlerini arttırmak isteyen bazı Alman orduları birleştirildiğinden, bunların çekildikleri alanlarda esneklik kazandı. Kızıl Ordu, Sonra Baltık Filosu'nun yararlanması için büyük diğer olan bazı limanlar ve [illegible] üsleri de ele geçirilmişti. Üstelik bu kazançlar, oldukça geniş bir kıyı şeridini kaplıyordu.

SSCB-Alman cephesinin kuzey kesiminde, General Meretskov yönetimindeki 14. Karelyan cephesi ordusu, Amiral Golovko'nun Kuzey filosu'nun da desteğiyle, 1944 Ekim'inin ilküç haftasını XX. Alman Dağ Ordusu'nu yenerek Norveç kıyılarına çıkma savaşımıyla geçirdikten sonra bu ülkenin kurtarılmasına başlıyordu.

Artık 1945 yılı başlamıştı. Kızıl Ordu tüm cephelerde Nazileri ezmişti ve Batı cephesinde de Müttefikler hatırı sayılır başarılar kazanarak Almanlar'ı Kuzey İtalya, Fransa ve Belçika'dan çıkartmayı gerçekleştirmişlerdir. Almanlar ikili bir kıskaç içine girmekteydiler: doğudan ve batıdan! SSCB Genel Kurmay'ına göre, gerekli atılımlar yapılırsa, Almanların sonu yakın ve yenilgileri kesindi. SSCB Genel Kurmayı'nın önemli kişilerinden General Shetemenko: 'İngiliz-Amerikan ve SSCB orduları, doğu ve batı da öylesine stratejik başarılar kazanmışlardı ki, Almanya'nın can damarlarına karşı toplu bir saldırıya geçmemeleri için bir neden yoktur' diyordu.

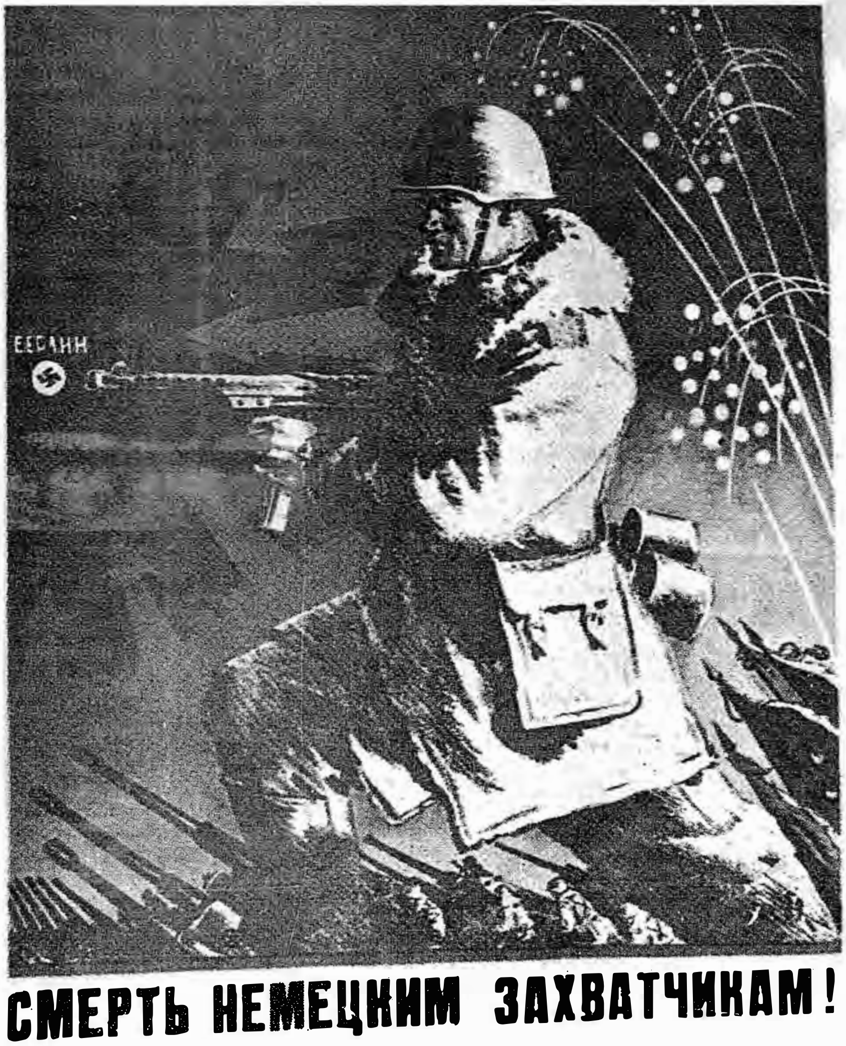
Ama öte yandan Nazi liderlerinin hemen tümü, uğradıkları yenilginin ağırlığını bilemiyorlardı. Bütün çabaları, hala savaşı uzatabildiklerince uzatmak ve Müttefikler arasındaki çatlakların parçalanmaya dönüşmesini sağlayarak Batı ile ayrı, SSCB ile

Berlin Fatihi Mareşal Zhukov yıkıntı şeklindeki Reichstag'ın merdivenlerinden iniyor. Kızıl Ordu askerlerinin kapının yanındaki sütunlar üzerine kazıdıkları adları yıllarca silinmemiştir.

Müttefikler omuz omuza: 1945 Nisan'ında, Berlin'de ABD ve Kızıl Ordu askerleri sarmaş dolaş.

'Alman işgalcilerine ölüm' başlıklı bir SSCB posteri, 1945 yılından kalma.

ayrı birer barış anlaşması hatta mümkünse, tarafların tümüyle teker teker anlaşmalar yapmaktı.

Wehrmacht'ın büyük bir bölümü doğu'da SSCB cephesinde toplanmıştı. Burda, 179 Alman ve 16 Macar tümeni vardı. Bunun anlamı, 3.000.000'den fazla asker, 28.000 top, 4.000 kadar tank ve zırhlı araç ve 2.000 uçaktı. Vistül ile Oder nehirleri arasında kalan alan içinde Almanlar, birbiri ardınca yedi savunma hattı kurmuşlardı. Bütün umutları bu hatların Kızıl Ordu'nun ilerlemesini durduracağıydı.

Bu sıralarda, Batı cephesinde de 107 Alman tümeni, İngiliz ve Amerikan kuvvetlerine karşı savaşıyordu.

SAVAŞIMIN FANATİKLEŞTİRİLMESİ:

Alman topraklarına girmesi kaçınılmaz olan savaşa karşı direnişi arttırmak için Alman kurmaylarının buldukları yöntem 'savaşımın fanatikleştirilmesi' şeklindeydi. Bu amaçla yayınlanan emirlerde: 'Savaşımız, aşılmaz bir inatla sürdürülmeli ve savaşabilecek tüm erkekler, kanlarının son damlasına kadar teslim olmamalıdırlar. Bütün siperler, bütün kentler, hatta en küçük Alman köyleri bile birer kaleye dönüştürülmeli ve bu kalelerde ya düşman yenilgiye uğratılıp yok edilmeli, ya da savunucular, savundukları yerin yıkıntılarına kanlarıyla harç yapmalıdırlar' deniliyordu. 'Başka seçenek yoktur: ya savunan başarıya ulaşacak, ya da savunucular yok olacaklardır.

Bu sıralarda Kızıl Ordu'nun saldırı kuvvetleri de çok kuvvetlenmişti: 6.000.000'dan fazla asker, 91.400 top ve havan, 11.000 tank ve zırhlı araç, 14.500 uçak.

Alman direnişini son ve kesin olarak kırmak ve müttefik kuvvetler le birlikte zafere ulaşabilmek için SSCB Yüksek Komutanlığı, Almanların en büyük askeri yığınaklarını buraları savunan kuvvetlerlebirlikte yok etmek kararı aldı. Bu konuda da ana dalga, Berlin'e yüklenecekti! 1945 Şubat'ındaki Yalta Konferansı'nda Stalin, Roosewelt ve Churchill ayrıntılı görüşmelerden sonra şu karara varmışlardı: 'Canlı ve çok güçlü kuvvetlerle Almanyayı yüreğinden vurabilmek için zamanlama, kapsam ve işbirliği konularında kesinlikle doğudan, batıdan, kuzeyden ve güneyden bir ortaklık geliştirecektir...'

Kızıl Ordu'nun sonuçsal saldırısı için ilk saptanan tarih 20 Ocak 1945'ti. Ama İngiltere Başbakanı'nın, Müttefiklerin Ardennes'te uğradıkları kayıpların doldurulması için biraz zaman istemesi nedeneyle bu girişim sekiz gün ertelendi. Aynı anda ve beş ayrı cepheden birden başlayan saldırı, Baltık Denizi'nden Karpatlar'a dek yayılan 750 millik bir alanı kapsıyordu ve ilk yarmalardan sonra,ağır tank birlikleri de Alman topraklarına doğru ilerlemeye başladılar. Bu ilerleyiş artık ancak Berlin'de durdurulabilirdi...

Şubat'ın 17'sinde İngiltere Başbakanı, bu olağanüstü genişlikteki saldırıda Kızıl Ordu'nun gösterdiği başarı nedeniyle Moskova'ya bir kutlama mesajı yolluyordu. Ertesi günse, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Roosevelt yolladığı mektubunda SSCB askerlerinin olağanüstü yüreklilik ve hızlarının daha şimdiden saldırının başarıya ulaşacağının kanıtı olduğunu ve büyük bir olasılıkla Müttefiklerin çok kısa bir ~ürede kesin zaferi kazanacaklarını yazıyordu.

Gerçekten de elde edilen başarı olağanüstüydü. Almanlar Doğu Prusya ve Pomeranya'da kesin yenilgiye uğramışlardı. Saldırının ana hattındaysa Kızıl Ordu Şubat ortalarında Oder kıyılarına varmıştı bile. Küstin yöresindeki köprü başları giderek genişliyor ve çoğalıyordu. mart ayındaysa, Danzig ve Gdynia limanları kurtarılmış, kızıl Ordu Balaton Gölü yöresinde Almanların girişmek istedikleri bir karşı saldırıyı ezmişti.

Rusların, 1945 Şubat'ında Oder kıyılarına indikleri hızla yollarını sürdürüp Berlin'in tümünü ve kesinlikle almalarının mümkün olup olmadığı sık sık tartışılan bir konudur. Eğer, çok büyük titizlikle inecelenilirse bu sorunun yanıtı 'Hayır'dır. Çünkü Kızıl Ordu, aşırı dere~ ~ ki hızlı yürüyüşle, ardındaki ikmal ve yedekleme gruplarıyla arasına iyice açmıştı. Nitekim, Beyaz Rusya ordusunun, artçı kuvvetleriyle arasında 250 milden fazla bir uzaklık kalmış ve ordu bu yüzden iyice zayıf düşmüştü.

Öte yandan Alman genel kurmayı da çeşitli olasılıkları ve bu arada, hızla saldıran Kızıl Ordu'nun tükeneceğini düşünerek, kuvvetlerini toplamaya ve SSCB'nin Berlin'e karşı girişebileceği tekli bir saldırıyı kırıp savaş tanrısını kendi yanlarına çekmeye çalışıyorlardı.

BERLİN SAVAŞI:

Doğu Prusya ve Pomeranya'yı alan Kızıl Ordu, ilerlemesini sürdürerek Çekoslavakya'nın büyük bir bölümünü, Polonya'yı, Macaristan'ın tümünü kurtardı ve Avusturya'ya girdi. Sovyet ordularının ilerleyişi o denli hızlı ve baskıları da o denli eziciydi ki, Almanlar o ana dek batı'da Ardennes'te İngiliz Amerikan kuvvetlerine karşı savaşmakta olan birçok güçlü birliklerini geriçekip bu bölgeye kaydırmak zorunda kaldılar.

Artık Kızıl Ordu'nun tek hedefi vardı: Berlin! Almanlarsa, 'başkentlerini son adam ve son kurşuna dek savunmaya kararlıydılar. 'Berlin ve yöresinde 1.000.000 asker, 10.400 top ve havan, 1.500 tank ve zırhla araç, 3.300 uçaklık bir kuvvet yığılmıştı. Yalnızca Berlin garnizonunun güçü 200.000'in üzerindeydi. Savunma planlarında, mayınlanmış bölgeler, dış ve iç savunma hatları ve en sonunda da ana savunma merkezi geliyordu. Kentin ulaşımını sağlayan metro ve kanalizasyon şebekesi de oldukları gibi savunma işlemlerinde kullanılacaklardı. Demiryolları, köprüler ve geçitler, SSCB ordusunun ilerlemesini durdurabilmek, ve mümkün olan en büyük kaybı verdirtmek için uçurulmaya hazır bekliyorlardı. Beton bloklarla desteklenen siperler gerçek birer kale durumuna sokulmuştu. Berlin savunma kuvvetleri komutanı General Reimann son emrinde şöyle diyordu: 'Berlin, her ne bahasına olursa olsun, sokak sokak, ev ev ve hatta oda oda savunulacaktır." Alman başkentini savunmaya hazırlananların parolası: 'Berlin savunması savaşın yazgısını saptayacaktır' şeklindeydi.

SSCB Yüksek Komutanlığıysa, Alman başkenti önünde ve içinde verilecek bu tarihsel savaşın yönetimi için Rokossovsky, Zhukov ve Konev gibi üç maraşalinin komutasındaki 2. ve 1. Beyaz Rusya ordularıyla 1. Ukrayna ordusunu görevlendirmişti. Bu kuvvetlerin toplamı 2.500.000 asker, 42.000'den fazla top ve havan, 6.200 tank ve zırhlı araç ve 8.300 uçaktan oluşuyordu.

Saldırının başlamasındançok kısa bir süre önce 12 Nisan 1945'te Roosewelt öldü. Naziler, Müttefikler den birinin hem de en güçlüsünü liderinin ölümüyle ortaya yeni yeni sorunları kapsayan bir politik durum çıkacağını düşünerek umutlandılar. Ama bunlar boş umutlardı. Takvimler 16 Nisan 1945'i gösterirken Kızıl Ordu da Berlin'e saldırmaya başladı.

Şafak sökmeden, binlerce top ve havan Berlin'in üzerine ateş yağdırmaya başladı. Bu baraj ateşinden sonra, uçakların desteğindeki saldırı gruplarının ilerleyişi başladı. Çok kanlı ve çetin bir savaş oluyordu. Almanların tüm inatçı ve katı direnişlerine karşın, Oder Neisse hattı kısa sürede çöktü ve bunu diğerlerinin düşüşü izledi. 21 Nisan gecesi, Kızıl Ordu askerleri Berlin'in varoşlarına girmeye başladılar. Kentin caddelerinde kanlı sokak savaşları veriliyordu. Zhukov ve Konev'in orduları, 25 Nisan'da Berlin'in batısına eriştiler. Aynı gün, Konev'in birliklerinin öncüleri Torgau bölgesinde ABD 1. Ordusu'nun öncüleriyle birleşiyor ve bu tarihsel olay içten kucaklaşma ya da el sıkışmalarla kutlanıyordu. Bundan bir gün önce Almanların IX. Ordusu, Berlin'in güneydoğu kesiminde Kızıl Ordu tarafından kuşatılmış ve ikiye bölünmüştü. Bu bölünme her ikisinin de yok edilmesiyle sonuçlandı.

Nisan'ın 30'unda, Kızıl Ordu askerleri Reichstag'a girdiler ve aynı gün Hitler kendisini öldürdü. Bunu izleyen bir kaç saatlık süre boyunca, Hitler'in yakınları olan Nazi'ler, 'Faşizmin korkusunu' göstererek, tıpkı gemiyi terk eden fareler gibi, delicesine sağa sola kaçışıp durdular.

Bundan iki gün önce de, Hitler'in İtalya'daki ortağı Mussolini tutuklanmış ve kaçma girişimlerinde olduğu saptanınca da Partizanlar tarafından vurularak öldürülmüştü.

BERLİN DÜŞERKEN:

1 Mayıs günü, Kızılordu'nun bayrağı, Reichstag'ın giriş kapısının çevresindeki yüksek sütünların tuttuğu gönderde dalgalanıyordu. Bu, barış, özgürlük, bağımsızlık ve yeni toplumsal düzenlere giden yolun Faşizmden temizlendiğinin kanıtıydı

Ertesi gün, Berlin garnizonu, komutanı General Weidling'in emriyle teslim oldu. 8 Mayısta, Nazilerin artıkları, Keitel'in başkanlığında oluş turdukları bir heyetle, ABD, SSCB, İngiltere ve Fransa temsilcilerinin önünde, Nazi Almanyası'nın kayıtsız şartsız teslim olduğunu gösteren belgeyi imzalıyorlardı.

Alman halkı, Hitler'in suçlarının bedelini çok ağır ödemişti. Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'ndaki kayıplarının toplamı 13.600.000'dir ve bunun 10.000.000 hayatlarını SSCB cephesinde yitirmişlerdir. Bu cephe deki savaş boyunca Sovyetler, 500 Alman tümeniyle, 100 uydu işbirlikçi tümenini ya tutsak etmişler ya da ortadan kaldırmışlardır. Bu cephede Alman orduları, ellerindeki tank ve top gücünün hemen tümünü, hava kuvvetlerinin %75'ini, 1.600 savaş gemisini yitirmiştir.

Batı cephesindeyse Müttefikler; Batı Avrupa, Kuzey Afrika ve İtalya'daki savaşlarda olmak koşuluyla toplam 176 düşman tümenini ya ortadan kaldırmış ya da ağır yenilgiye uğratarak tutsak etmiştir.

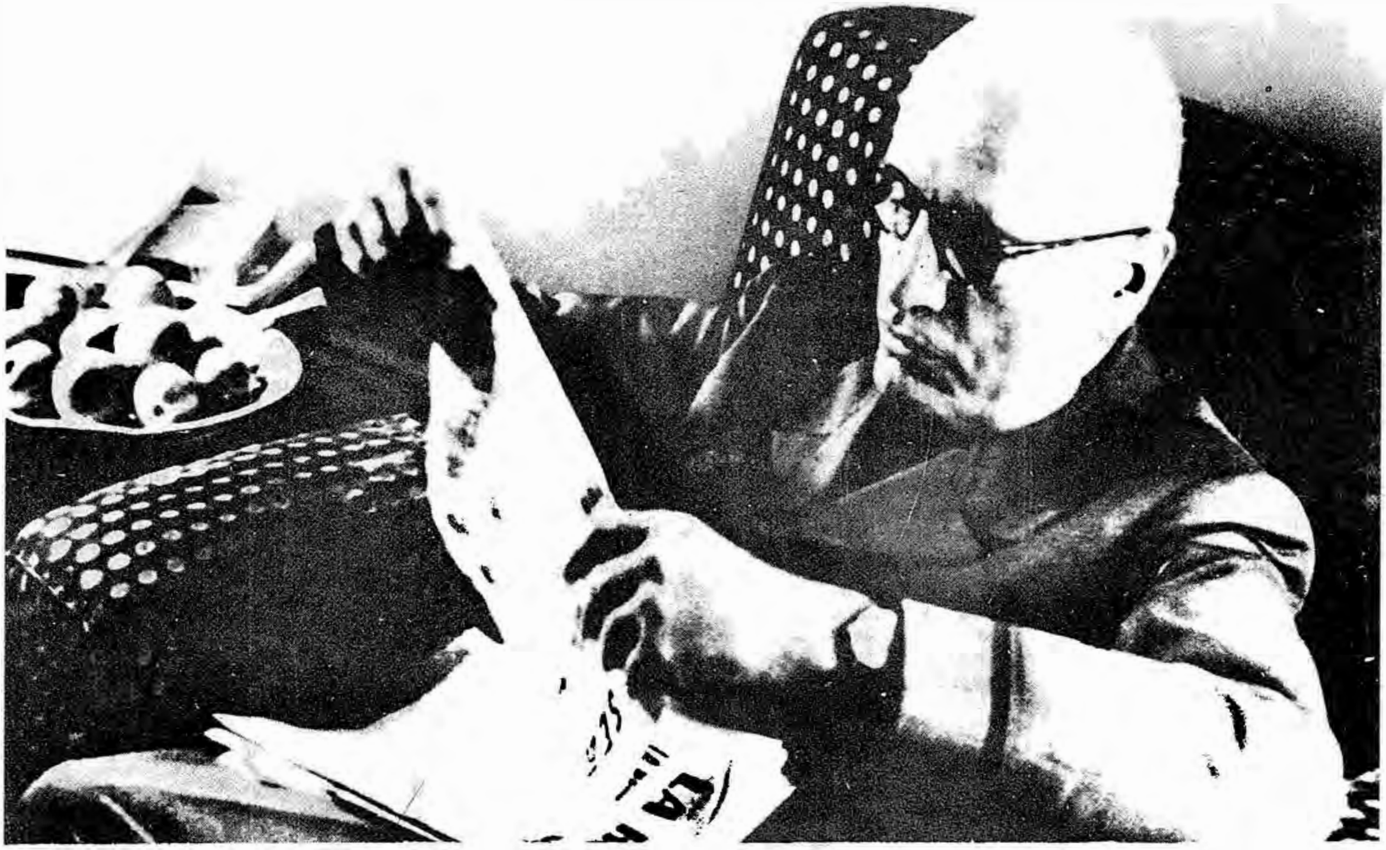
Sovyetler Birliği orduları Berlin'e ağır yenilgiler alıp kendilerini toparladıktan sonra ve çok geniş bir alandaki yengileriyle ulaşabilmişlerdi. Almanya başkentine ulaşıp kesin zaferi kazanmaları için 1.418 gün gerekmişti. Bunun için; aşılması zor bir yoldan ve çok büyük özverilere dayanarak ilerlemeleri ve İkinci Dünya Savaşı'nın toplam kaybı olan 50.000.000 insanın 20.000.000'unun acısını yüklenmeleri gerekmişti. Üstelik, bu 20.000.000 hemen hemen yarısı, Faşistlerin tutsak kamplarında insanlık adına utanç verici işkenceler altında hayatlarını yitiren sivillerden oluşuyordu.

Müttefik ordularının Berlin'i ele geçirip Elbe kıyılarında buluşmaları, insanlık düşmanı yönetim ve sistemlere karşı, birbirlerinden farklı düşünen devletlerin ortak sorumluluk duygularının bir başarısı olarak tarihe geçecekti.

DİKTATÖRLERİN SONU

29 Nisan 1945 Pazar akşamı Hitler'in Berlin'deki yeraltı sığınağında alıcı radyoyu dinleyen görevliler. kısa dalga istasyonlarından birinden Radyo Stockholm Benito Mussolini'nin, İtalyan Partizanları tarafından kurşuna dizilerek öldürüldüğünü duydular. Aradan bir kaç dakika geçmeden Adolf Hitler haberin metnini okuyordu. Işte Nazi Almanyasının diktatörü, her zaman hayranlık duyduğu İtalya diktatörünün ölümünü böyle öğrendi. Haberi okumayı bitirdiğinde Hitler kararını vermiş yazgısının sonunu kendi çizmişti. Ertesi gün de Duce'ye katıldı; ölümle...

Eşi Rachele'i Garda Gölü kıyılarında ve Gargnano dolaylarındaki Salo'daki konağında bırakan Mussolini, 17 Nisan 1945 günü, Milano'ya gitmek üzere yola çıkıyordu. Aslında Otto Skorzeny tarafından 1942 yılında Grandsasso'dan kurtarıldığından beri Benito Mussolini, durumun tüm kötülüğüne karşın gene de umut doluydu. Çünkü, kurtarılışından son

Kukla Salo Cumhuriyeti'nin kukla başkanı durumuna gelen Benito Mussolini artık yaşlı, hastalıklı ve işe yaramaz bir insandı 1945 Nisan'ında.

ra Hitler'le buluştuğunda Führer ona, üzerinde çalışılmakta olan gizli silahların savaşın gidişini değiştireceği konusunda güvence vermişti Ama o zamandan beri Müttefikler Normandiya'ya çıkmışlar, ve doğudan başlayan Kızıl Ordu saldırısıda bir sel gibi önüne geleni yıkarak ilerlemeye başlamıştı. İtalya'daysa İngiliz Fransız ve ABD kuvvetleri Appenin'leri aşmış ve Kesserling'in geri çekilişini bir bozguna dönüştürü vermişlerdi. Üstelik, Mussolini için de tıpkı diğer pek çokları gibi artık herşeyin bittiğini ve sonun geldiğini kabul etme zamanı geçmekteydi. Fiziksel olarak Mussolini, Duce'nin, yani kendi kendisinin gölgesinden baka birşey değildi artık...

Mussolini, 17 Nisanda Milanoya doğru yola çıkarken,ordaki Neo-Faşist hükümet kurumlarının yerli yerinde durduğunu düşlüyordu. Oysa bı kuruluşlarartık yalnızca kuramsal olarak yerlerindeydiler. Üstelik denetimi elinde tutan Ulusal Kurtuluş komitesi'nin yayınladığı kesin bir de emir vardı: "Faşist liderler yargılamasız öldürülebilirler."

Işin kesin gerçeğini araştırmak ve kabul etmek gerekirse, Mussolini nin bu dönemde artık ne yaparsa yapsın yazgısının noktalanacağı yeri denetimi altına alamayacağının bilincine hem de kesinlikle varmış olduğu saptanabilir. Bir mektubunda:"Son yaklaşıyor Artık oturmuş, benim hiç bir katkımın olamayacağı ve bir daha sahneye çıkamayacağım bir acı oyunun perdesinin inmesini bekliyorum... Bir hata yaptım, ve bunu ödeyeceğim. Kuşkusuz ki hayatım hala bu bedeli ödeyebilecek değerdeyse..." diyordu.

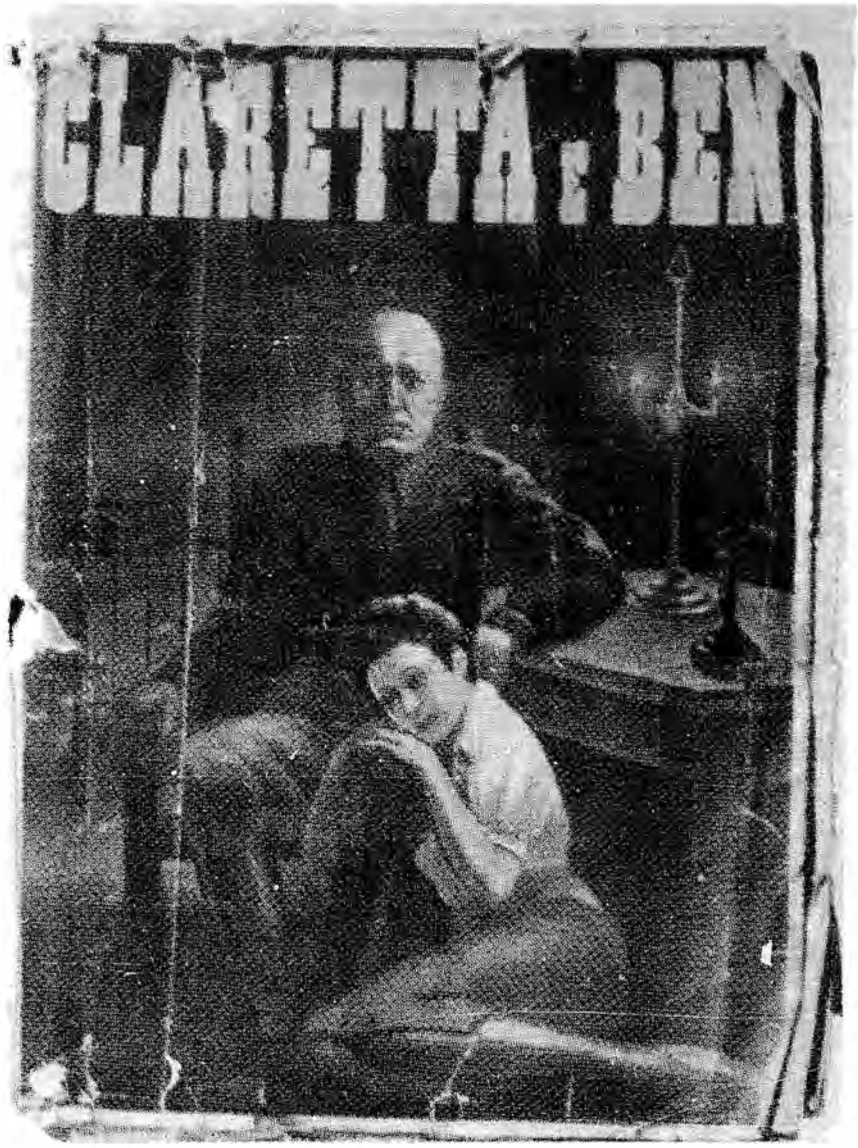
Ayın 21'ir de Bologna ve 23'ünde de Parma'nındüştüğü haberleri Milano'ya ulaşınca, Mussolini'nin yanındaki Faşistler, Almanlar'dan liderlerini İspanya'ya kaçıracak bir uçak istediler. Mussolini'nin bundan haberi yoktu. Ama Almanlar isteği geri çevirmekten çekinmediler.

Ayın 24'ünün sabahında Mussolini, büyük dostu Hitler'den son mesajını aldı. Mesajda Kızıl Ordu'nun Berlin'e girdiği yazılıydı. Aynı gün bir endüstrici olan Gian Riccardo Cella Duce ile görüşmek istediğini bildirdi. Görüşme sırasında ona, kendisinin Ulusal Kurtuluş Komitesi üyesi olduğunu açıklayarak, Milano'yu iç savaşın dehşetinden kurtarmak istediklerini bildirdi. Faşizmin ezilmişliği kesinken neden Mussolini de yönetimi devretmiyordu? Mussolini, sakinliğini bozmadan bunun ilginç bir öneri olduğunu söyledi. Ancak karşılığında kendisi, yakınları ve yanındakilerle Milano'daki tüm Faşistler için güvence istiyordu, Cella bunları Komite'ye iletti. Komite, ertesi gün saat 17.00'de, Milano Kardinali Schuster'in konutunda bir toplantı önerdi.

"ALMANLAR BİZE İHANET ETTİLER":

Ertesi gün kararlaştırılan saatte toplantı başladı. Kardinal'in başkanlık yaptığı toplantıda; Mussolini, Maraşal Graziani, Faşist bakanlardan Barracu ve Zerbino, Milano valisi, General Cardona, Marazza ve Arpesani adlı avukatlar ve bir mühendis olan Lombardi hazır bulundular. Mussolini Faşistlere ne gibi bir güvence verilebileceğini sorduğunda: "savaş tutsakları için kabul edilen genel güvenceler" karşılığını aldı. Mussolini bu kez, karşısındakilerin kimin adına konuştuklarını sordu ve :"Ulusal Kurtuluş Komitesi ve Müttefikler adına" yanıtını aldı.

Öneriye göre, Mussolini geceyi Kardinalin evinde geçirecek, ve savaş tutsağı niteliğine büründükten sonra Müttefiklerin gelmesine dek gizlenecekti. Maraşal Graziani bu noktada sertçe söze karışıp: "Bu dostumuz Almanların arkasından çalışmak o-

Mussolini ile Claretta'nın duygusal bir pozları. Mussolini ve Faşizmi hakkında ne denirse densin, metresinin sevgisine kimse dil uzatmamıştır.

lur. Böyle bir davranış ne dostluğa ne de dostluğun onuruna sığar" dedi.

Buna karşılık General Cardona, alaylı bir sesle şunları söyledi "Almanlar hakkındaki bu sözleriniz oldukça hatalı. Çünkü onlar daha çok önceden bizim arkamızdan çalışmaya başladılar bile. "Bu sırada Kardinal Schuster de, Almanların bir süreden beri İtalyan direnişçileriyle görüşmeler yaptıklarını doğruladı. Mussolini bunu duyar duymaz öfke ve nefretle yerinden fırlayarak haykırmaya başladı: "Bizi her zaman köpek yerine koydular. Sonunda da arkamızdan vurarak ihanet ediyorlar işte..."'

Sonra, biraz sakinleşmiş olarak Komite üyelerine döndü ve: "koşullarınızı tümüyle kabul ediyorum. Ancak, herşeyden önce gidip Almanları görmek isterdim. Onların suratlarına ihanetlerini, kalleşliklerini ve ne aşağılık yaratıklar olduklarını haykıracağım. Onlar ki yıllardan beri bizi ihanetle suçladılar ... Sonra buraya döner ve ne imzalamamı isterseniz onu imzalarım" dedi. Mussolini ve yanındakiler. Kardinalin evini terk ettiklerinde saatler akşamın tam 19.15 ini gösteriyordu.

Benito Mussolini geri dönmedi. Almanlarla karşılaştığında dediğini yaparak onları ağza alınmayacak sözlerle aşağıladı durdu gerçi ama, daha sonra Milano polis şefi, kendisini Kardinalin evine dönmemesi gerektiğine inandırdı. Çünkü Komitenin verdiği onur sözünde duracağına inanmıyordu. Olsa olsa Mussolini'yi halk mahkemesine verirlerdi. Bunun ne anlama geldiğini de Faşistlerin tümü çok iyi biliyorlardı.

25 Nisan 1945 akşamı saat 20.00 sularında Mussolini açık Alfa-Romeo otomobilinin içinde Milano'yu terk etti. Ardından da içlerini panik içindeki Faşistlerin doldurdukları bir otomobil konvoyu geliyordu. Konvoya, on otomobil ve iki zırhlı kamyondan oluşan bir Alman birliği eşlik etmekteydi. Konvoydaki özel otomobillerden birindeyse, Mussolini'nin metresi Claretta Petici vardı. En arkadan gelen kamyonların içindeyse, irili ufaklı 56 bavula doldurul

muş olarak devlet belgeleri ve Cumhuriyet'in "hazinesi" vardı. Bu hazinenin tutarı bugünkü para değeriyle 1.000.000 Sterlin'den fazla değildi. Konvoy Como'ya ulaştığında, gökyüzünden ilk mermilerin izleri görüldü ve ilk patlamalar duyuldu. Milano'da Faşistlerle Partizanlar arasıdaki çatışma başlamıştı.

Como'daki son gecesinde Mussolini eşine son mektubunu yazdı: "Burda, yaşantımın son durağında ve kitabımın son sayfasındayım. "Mektubun bundan sonraki bölümlerinde yanındaki Faşistlerle birlikte Valtelline'ya gideceğini yazıyordu. Eşi ve çocuklarına İsviçre'ye sığınmalarını öğütlüyor ya da Müttefikler'e teslim olmalarını öneriyordu. "Size, istemeyerek verdiğim tüm acı ve zarar için özür dilerim. Fakat bil ki, yaşamım boyunca gerçekten sevdiğim tek kadın sen oldun. "Gecenin ileri bir saatında Rachele ile telefonla da görüşen Duce şöyle haykırıyordu: "Burda kimse kalmadı Yapayalnızım... Rachele, sen yeni bir yaşama başla, bense yazgımı izlemek zorundayım."

Ertese sabah, kaçan Faşistlerin bıraktıkları boşlukla daha da azalmış olarak yola çıktıklarında Mussolini artık nereye gittiğini bilmiyordu bile. Almanların eski dostlarının tutsağı olmuş gibiydi. Gece indiğinde, sadık metresi Claretta ona gene yetişti ve onunla birlikte gitmek için ne mümkünse yapacağıın söyledi. Ertesi gün yola çıktıklarında Mussolini bir kez daha şaşkınlığa ve yıkıntıya uğradı: "son dayanak" olarak gördüğü ve kendisine en çok bağlı sandığı Faşistlerin büyük bir bölümü ortadan yok olarak kendi yazgılarını çizmeye gitmişlerdi.

Sürekli olarak kuzeye, İsviçre sınırına doğru yol alıyorlardı. İsviçre hükümetinin, hem de kaç kez, Mussolini'yi sınırlarından içeri alamayacağını açıklamış olmasına karşın o, son bir umutla "Lozan vatandaşlığı"nı almaya gittiğini sanıyordu.

Bir süre sonra büyük bir şans eseri olarak büyük bir Alman askeri konvoyuna rastladılar ve onun içinde gizlenerek ilerlemeye karar verdiler. Gün batmak üzereydi. Dongo kasabasına yaklaştıkları bir sırada yolun çeşitli engellerle kesilmiş olduğu görüldü. Yolu kesenler 52. Partizan tugayı'ndan militanlardı. başkanları, takma adı Petro olan Bellini Della Stelle ile kendisine Bill denilmesinden hoşlanan Costatina Lazzari'ydi. Konvoy durdu. Partizanlar, kamyonları aramak istediklerini söylediler ve Almanlar bunu kabul etti. İlk iki kamyonda birşey bulamadılar. Ama üçüncünün örtüsünü araladıklarında tuhaf bir durumla karşılaştılar. Kamyonun en dibinde

Hitler ve Eva Braun... Hitler, aklının tümüyle yittiği son gününde, metresiyle evlenmişti. Genç kadının da yaşama isteği olmadığından, Hitler'le birlikte ölmeye razı olmuştur.

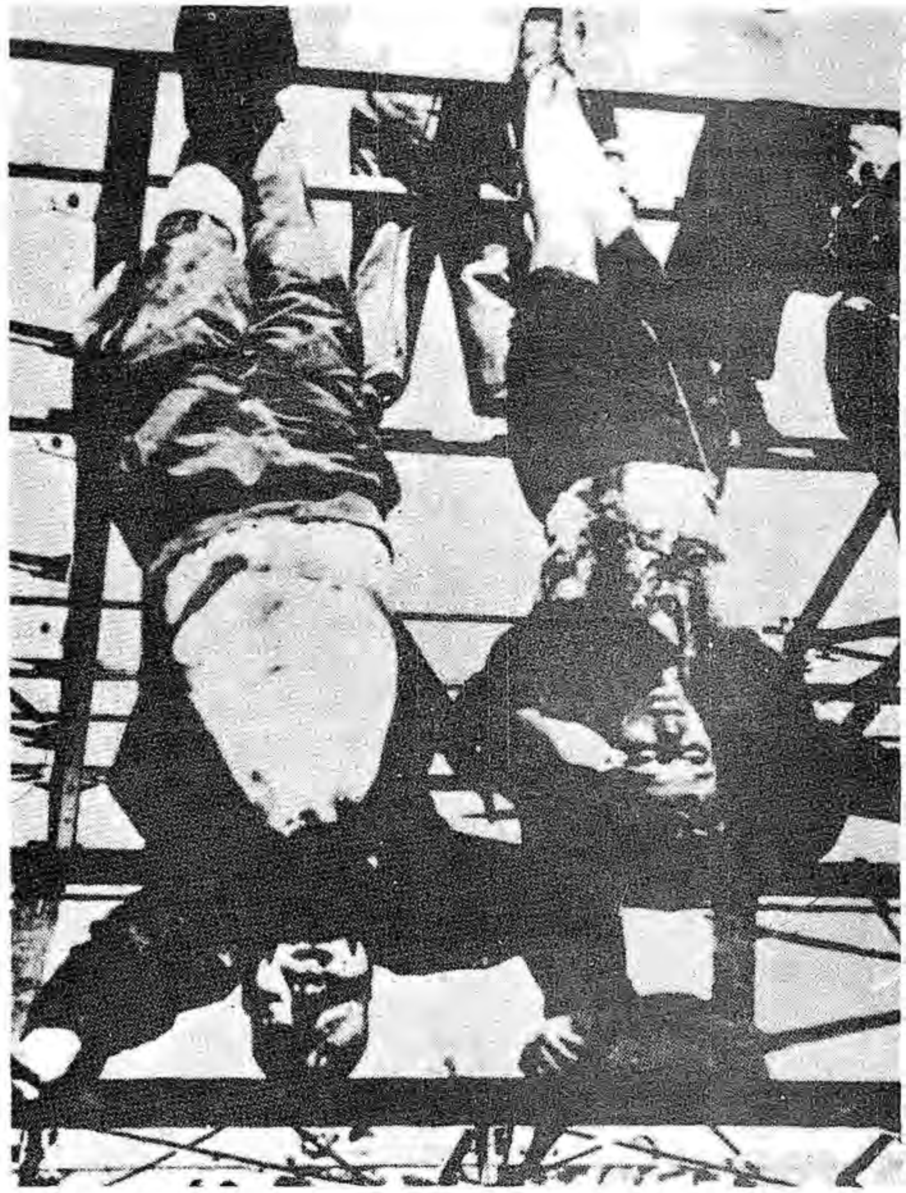

oturan ve başında Alman miğferi bulunan biri arkaya, sürücü bölümüne doğru kaykılmış yatıyor gibiydi. Partizanlar kuşkuyla bakarlarken Alman askerlerinden biri yavaşça fısıldadı: "sarhoş."

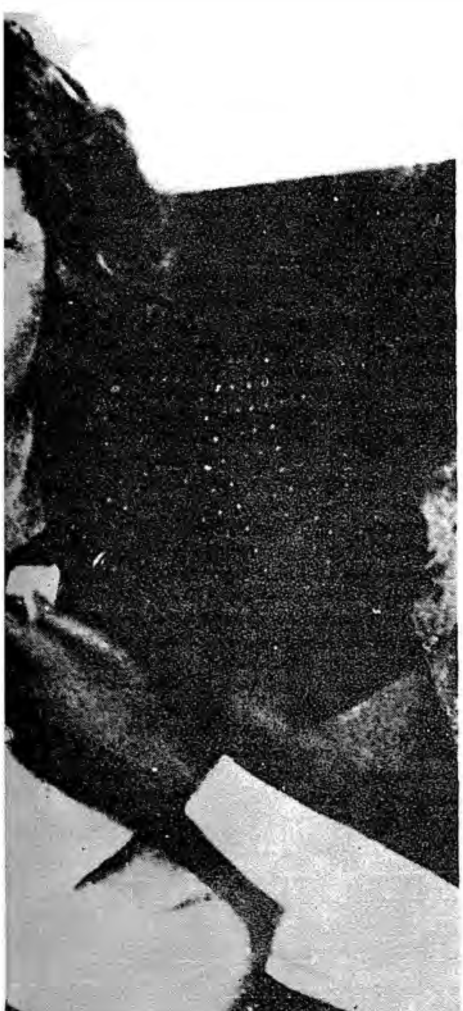
MUSSOLİNİ'NİN KAÇIŞI SON BULUYOR:

Ortelli ve Peralli adlı Partizanlar tam perdeyi çekip çıkacaklardı ki, "sarhoş denilen adamın ayağından en iyi deriden papuçlar olduğunu ve üstelik içerinin karanlıklığına karşın gene de kapkara güneş gözlükleri taktığını fark ettiler. Aşağı inmesini buyurduklarında hiç karşı çıkmadı; geldi ve kamyondan atlayıverdi. Bir Partizan gözlüklerini çekip aldı ve ortalığı bir şaşkınlık çığlığı kapladı: Mussolini'ydi bu...

Belediye binasına sokulan Duce soru yağmuruna tutuldu. Savaş ve hükümeti hakkında sorulanları, bir yandan kahvesini yudumlarken öte

İbret verici son... Mussolini ve metresi ayaklarından bir garaj kapısına asılmış durumdalar.

yandan da rahatlıkla yanıtlıyor ve korkmadığını göstermek istiyordu. Gece gümrük barakalarından birine alındı. Kendisi için hazırlanan kamp yatağına uzandı ama fazla uyuyamadı. Saat gecenin 23.00'ünü gösterirken uyumuştu ve uyandırıldığında saat henüz 01.00'i bile bulmamıştı. Direniş liderleri, Komünist partizanların Mussoliniyi öldürmelerinden korkuyorlardı. Amerikalılar yetişinceye dek onun güvenliğini korumak için yola çıkmaları gerekti. Saat sabahın 01.35'inde Pedro'nun yönetimindeki bir otomobille yola çıktılar Dongo'dan çıktıklarında arkadan yetişen bir otomobil tarafından durduruldular. Claretta Petacci, bir kez daha Benito Mussolini'ye yetişti... ve çift artık bir daha ayrılmayacaktı.

Bu sırada, Milano'da çok önemli kararlar alınıyordu. Ulusal Kurtuluş Komitesi Duce'yi Amerikalılara teslim etmekten caymıştı. Çünkü biliyorlardı ki, Mussolini tantanalı bir törenle yargılanacak ve bu yargılamada onun kişiliği kadar, İtalyan tarihinin son 20 yılı da yargıç önüne çıkartılacaktır. Hiçbiri Mussolini'nin yabancılar tarafından yargılanıp öldürülmesinden yana değildi artık...

Bunun için biri seçildi; güvenilir bir insan olan Walter Audisio. Bir Komünist Partizanıydı ve "Albay Valerio" adını kullanıyordu. Cadorna nın önüne geldi ve "gidip Mussolini'yi bulmak ve öldürmek konusunda emir aldığını" söyledi. kendisine

yetkilerinin genişliğini belgeleyen kağıtlar verildi.

Valerio bir otomobile atlayarak, bütün hızıyla Como yoluna düştü. Bu sırada, Mussolini'nin otomobilini kullanan Pedo, olayları yıllar sonra şöyle anlatır: " bir gürültü duydum. Ne olduğunu anlayamadığım için de geceyi bir köylü ailesinin yanında geçirmeye karar verip Bolzanigo'ya yöneldik."

İşte bu köylü evinde, beyaz badanalı duvarlar, küçük bir masa ve bir iki iskemleyle iki kişilik bir yatağın kapladığı odada, Benito "Duce" Mussolini ve metresi son gecelerini geçirdiler. Ertesi sabah ve öğleden sonranın ilk saatları da evde geçti. Saat 16.00 sularında kapı açıldı ve yağmurluk giymiş bir siville, haki üniformalı iki kişi içeri girdiler. Bu Albay Valerio'ydu. Mussolini'ye ken disini serbest bırakmaya geldiklerini söyledi. Mussolini'nin gözlerinde önce büyük bir zevk ve ardından da mutlulukparıltıları yanıp söndü ve "Sana bir imparatorluk bahşedeceğim," dedi.

Claretta aceleyle giyindi. Bu sırada Mussolini da kaputunu üzerine alıyordu. Bir Fiat-1100'e binerek hızla uzaklaştılar. Como Gölü'ne doğru gidiyorlardı. Valerio tarafından göreve getirilen sürücü şöyle anlatıyor: "dikiz aynasından baktığımda arkada oturan çifti görüyordu Birbirlerine o kadar yakın oturuyorlardı ki, kafaları bir birine değiyordu. Mussolini'nin rengi soluktu. kadınsa sakin görünüyordu. İkisinde de bir korkunun belirtileri yoktu."

Otomobil göl kıyısındaki bir çok villadan biri olan Villa Belmonte'nin kapısı önünde durdu. Valerio arkaya dönerek Mussolini ve Claretta'ya "dışarı" dedi. İkisini de bir kaç adım ötedeki birduvarın dibine itti. Ardından da çok hızlı bir tonl a da aldığı emri ve Mussolini'nin ölüm hükmünü açıkladı. Mussolini duymamış gibiydi, sanki düşünceleri bambaşka biryerdeydi. Ama Claretta büyük bir direnç gösteriyordu. Mussolini'ye sarılmış bir ona bir Valerio'ya bakıyor ve sesinin çıkabildiğince: "Hayır bunu yapamazsınız" diye haykırıyordu. Görünüşü korkunç sesi tiz ve gözlerinde vahşi parıltılar vardı. Valerio kuru ve sakin bir sesle: "yana çekilin yoksa sizi de vururum" dedi. Oysa Claretta duymamış gibiydi. Mussolini'ye yapışmış öylece haykırıyordu.

Valerio, elindeki silahın tetiğini çekti, ama silah ateş almadı. Bu sırada, diğer Partizan ona kendi otomatik silahını verdi. Mussolini bu sırada kaputunun önünü açmış: "göğsümden vurun" diyordu. sesi oldukça yüksek çıkmıştı.

Bu anda, Claretta Mussolini'nin solunda duruyor ve bu duruşuyla onun önünü kapatıyordu. Valerio tetiği çektiğinde ilk vurulan da Claretta oldu. ilk kurşunda yere yığıldı. Sanki, ateş açılmadan önce düşmüş gibiydi. Ne bağırmış ne de çırpınmıştı. Mussolini de hemen onun ardından yıkıldı. Fakat duvar düşüşünü engellemişti. Sanki kayarmışçasına yavaşça düştü. Sağ omzu duvara dayalı kaldığından, eğri büğrü bir şekilde çömelmiş oturuyormuş gibiydi... Mussolini'nin gırtlağı dakikalarca hırıldadı durdu. İzleyenler oldukça etkilenmişlerdi. Sanki derin derin soluyor gibiydi. Sonunda Valerio tabancasını çekip yaklaştı, tam kalbini nişanladı ve tetiği çekti. Benito Mussolini ölmüştü...

Ertesi gün Mussolini ve metresinin cesetlerini Milano'da Loretoo Alanı'ndaki bir garajın kapısına ayaklarından asıldılar. Yerden bir buçuk metre yüksekte gerilmiş duruyorlardı. Çevreyi saran kalabalıktan biri, bir süre sustuktan sonra, "bu adam mıydı ki, ölümle bedenine en yüce kahramanlığın niteliklerini tanıyıp ermişler mertebesine yükselterek dualarımızdan eksik etmediğimiz" diye mırıldandı.

ADOLF HİTLER'İN ÖLÜMÜ:

Nisan'ın 16'sında Maraşal Zhukov'un saldırısı başladığında, Hitler'in Nazi İmparatorluğu, yalnız güneyinde ve Birlen dolaylarında direnebilecek güçte, daracık bir "koridor" dan başka birşey değildi. Kızıl Ordu saldırısı, 250 millik bir çizgide ve saat tam 01.00'te başladı. Berlin savaşı adıyla bilinen çarpışmalar, 2 mayıs 1945 günü kentteki son direnişçilerin de teslim oldukları 15.00'te sona erecektir.

Bütün bu çarpışmalar boyunca Adolf Hitler, yeraltındaki ünlü sığınağından çıkmadı. Berlin ölüyordu. Tepeden yağan mermiler ve bombalarla kentin tüm yapıları alev almış birer birer çöküyorlardı. Kimse Üçüncü Reich'in çöküşünün kaçınılmaz olduğunuyadsıyamazdı Artık herşey birkaç gün, hatta saatla ölçülecek kadar belliydi. Ama Berlin'de bir kişi hala Nazi zaferinin mümkün olabileceğine inanıyor ve bunun için çaba harcıyordu. Bu Adolf Hitler'di.

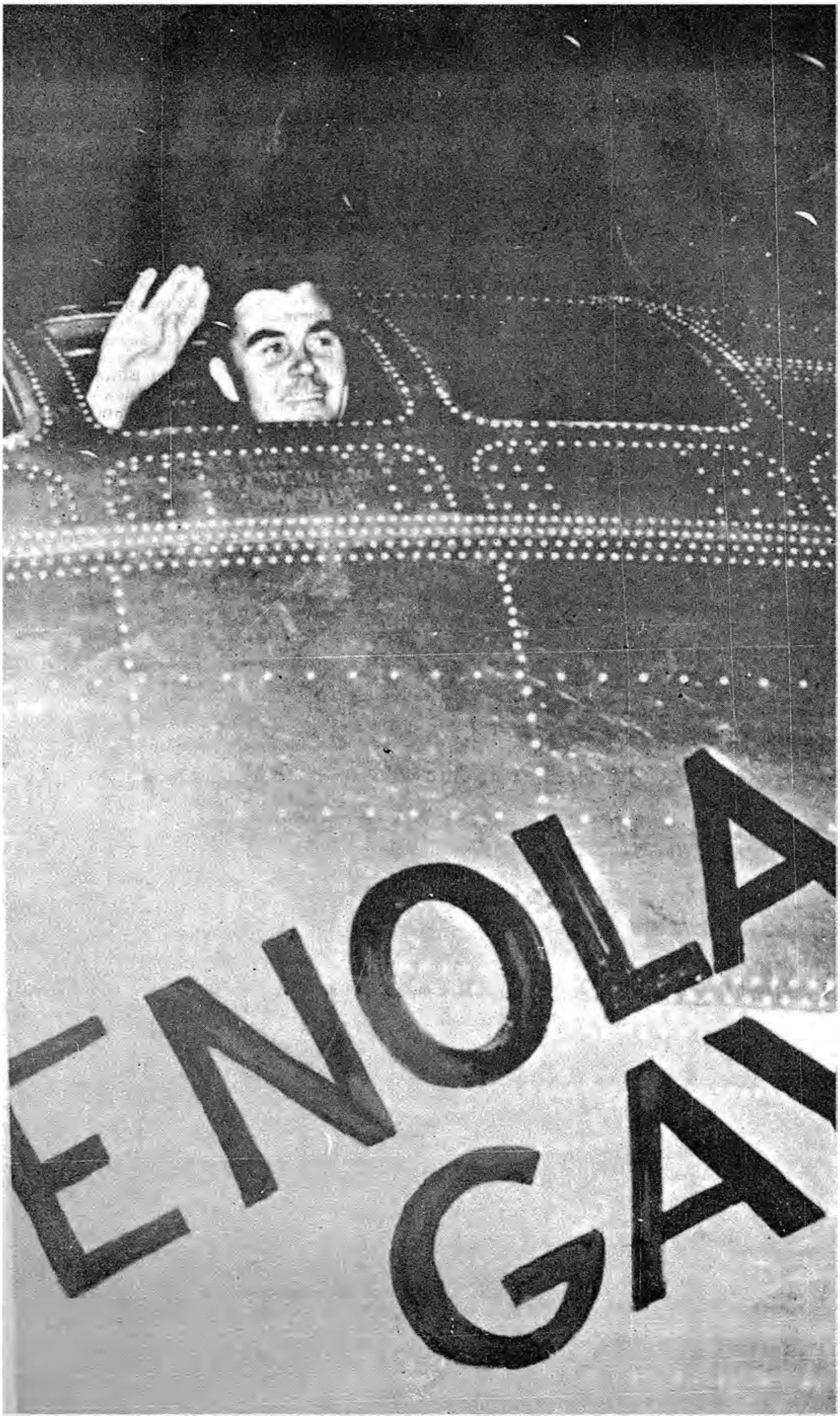
O günlerde Hitler'in iyiden iyiye bozulduğu kesinlik kazanan sağlık durumunun denetimiyle Yüzbaşı Ger hardt Boldt ilgileniyordu. Führer'in fiziksel durumu hakkındaki notların da: "Kafası hafifçe sallanıyor. Sol kolu, sanki felce uğramışçasına yanına sarkmış. Gözlerinde, insanlık dışı inanılmaz bir anlam ve parıltılar var. Yüzü ve gözlerinin altındaki torbacıklardan bu adamın ne denli yorgun, bitkin ve çökmüş olduğ unu kolaycacık anlayabilmek mümkün. Tıpkı bir yaşlı bir düşmüş gibi yürüyebilir, o da baston yardımıyla" yazıyordu. Üstelik Hitler'in saçları hemen tümüyle aklaşmıştı da...

20 Nisan günü, Hitler 56. yaşgününü kutladı. Bu Nazi yönetiminin son resmi kutlama töreniydi. Naziler den hayatta kalan tüm liderler, Göring, Himmler, Goebels, Ribentrop, Bormann, Keitel/ Krebs ve diğerleri toplantıda hazır bulundular. Hitler, sığınağının dar beton koridorunun iki yanına sıralanan dostlarının arasından geçip onların ellerini sıkıyor ve kutlamaları kabul ediyordu. Nazi liderleri bir zamanlar taptıkları liderin artık bir insan artığına dönmüş hayali karşısında olduklarını biliyor, ama gene de saygıda kusur etmiyorlardı.

Himmler kuzeydeki, Göring ise güneydeki karargahlarından gelmişlerdi ve Nazi Almanyası'nın bu iki önemli kişisinin ortak tek yanları vardı: her ikisi de artık her şeyin bittiğini biliyorlardı. Tek umutları kalmıştı o da Batı'yla ayrı bir barış anlaşması imzalayabilmek. Bu arada Himmler. İsveç krallık soyundan tanıdıkları aracılığıyla kendi canını ve geleceğini kurtarma çabasına girmişti bile. Ama bu toplantıda Hitler'den savaşmayı bırakmasını isteyecek kadar ileri gitti. Hitler bunu kesinlikle reddetti. Himler bu kez de. Berlin'i terk etmelerini önerdi. Hitler bunu da reddetti. O hala Nazilerin savaşı kazanabileceklerine inanıyordu. Onların önünde, SSCB'nin Berlin'e saldırmak cüretini göstermekle sonlarını hazırladıklarını ileri sürdü... Çünkü ona göre, Kızıl Ordu'nun Berlin dışında yok edilmesi mümkündü. Nitekim, 21 Nisan sabahı ilk işi bir saldırı düzenlenmesini emretmek oldu. SS Generali Steiner bu saldırıyı yönetecekti. Bütün iş XI. Ordu'ya düşüyordu ve Rusların dize gelmeleri an sorunuydu. O günün ikindisinde, olağan askeri toplantı yapıldığında Hitler coşkuyla XI. Ordunun saldırısının ne sonuç verdiğini sordu. Salonda çıt çıkmıyordu. "Yanıt istedim" diye haykırdı Hitler. General Jodl konuş maya başladı. Berlin'i savunan kuvvetler o denli dağınıktı ki, onları karşı saldırıya geçebilecek tek bir ordu şeklinde toparlayabilmek mümkün olamamıştı. Oysa, işin gerçeğinde, XI. Ordu, ylnızca Hitler'in bozuk dengeli kafasında varlığını koruyan ve yok olmuş bir ordudan başka birşey değildi. Üstelik, Steiner'e söz konusu orduyu toparlayabilmek için kentin kuzeyindeki savunma hatlarından asker çekilmiş ve Kızıl Ordu'nun karşısında boş siperler bırakmışlardı. Bunu sezen Ruslar tüm güçleriyle saldırmaktan geri kalmıyorlardı Ve nitekim, toplantı daha sona ermeden, kızıl Ordu öncüleri, bu gediklerden Berlin'e girmeye başlamışlardı bile.

Hitler, ara sıra gelen o delilik bunalımlarından birine düştü. "SS'ler bana ihanet etti. Bu asla düşünemeyeceğim bir şeydi... Hem de SS'ler" diye haykırıyordu.

Hiroshima'ya atılacak bombaları taşıyan B-29 uçağının Tibetli pilotu Colonel Paul.

ENOLA
GA

Uzun süre bağırmasını sürdürdü. Herşeyi, herkesi suçluyor ve en ağır cezaları vermekle tehdit ediyordu. Bazı zaferi kesindi!!!

Keitel'i Berlin'in elli mil kadar dışındaki XII. Ordu'nun komutanı General Cenck ile görüşmeye yolladı Umudu, yetenekli bir general olan Wenc'in Berlin'e yürüyüp Kızıl Ordu' yu yeneceğiydi Bu Hitler'in kafasındaki son düşünce oldu... 22-23 Nisan günlerinden sonra, zamanının büyük bir bölümünü harita başında, Wench in ordusunun "Asyalı saldırganları" geldikleri yere yollamak için ilerleyişini hayal ederek geçirdi.

Oysa Wenck'in elindeki ordu gerçek kuvvetiyle neydi? Yaşları iyice küçülmüş yedekler, Birinci Dünya savaşı'nın emekli savaşçıları ve Hitler Gençliği Örgütü'nün çocuk yaştakiüyeleri... Ama yetenekli ve sadık general gene de emre uydu ve ilerlemeye başladı. Potsdam'ın yakınlarına geldiğinde, en az kendisi kadar yıpranmış ve üstelik silah ve cephanesi kalmamış olan General busse'nin 40.000 askeriyle birleşti. İki general kafa-kafaya verdiler ve düşündüler. O ana dek, her türlü emre boyun eğen askerler artık kendi canlarını düşünüyor ve yitirilmiş bir savaşın sonunda verilecek emirlerin uygulanmayacağını belli ediyorlardı. Artık yapacak bir şey yoktu. İş bu noktaya geldiğinde bile böylesine emirler yağdıran bir deliye uyulmazdı. İki general, kılıç artığı ordularını toplayıp Amerikan hatlarına doğru ilerlemeye başladılar. Rusların tutsağı olmaktansa, Amerikalılara teslim olmayı yeğlemişlerdi.

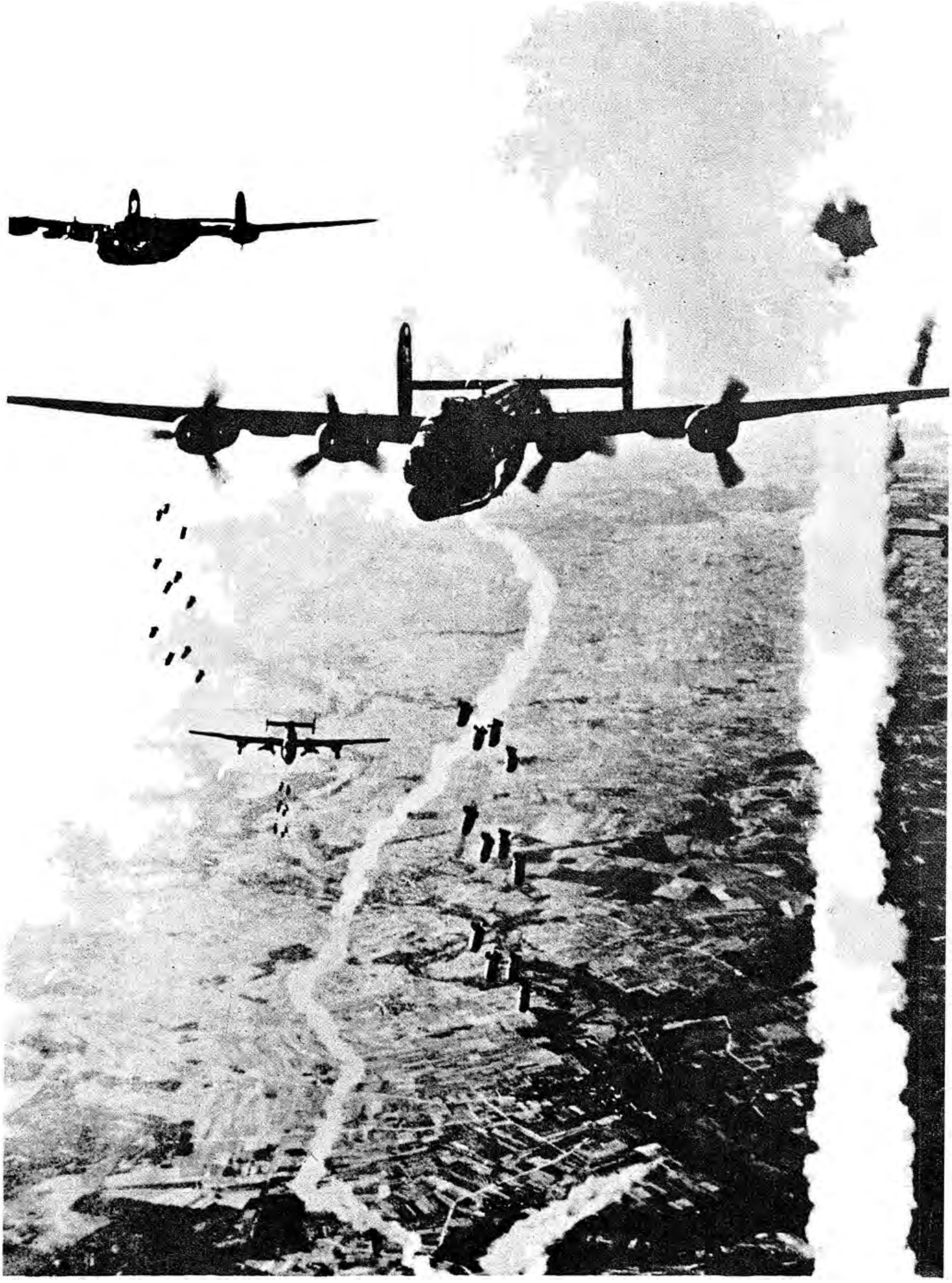
Aslında, Hitler'in tepesine yağan bombalardan korunmasını sağlayan beton sığınak, aynı zamanda içindekilerin gerçeklerden de soyutlanmalarını sağlıyor gibiydi. Koridorlarda Hitler, hergün bir başka genel kurmay toplantısı düzenliyor ve: "Berlin kurtarılacak demiştim. Emirlerim neden dinlenmiyor? Heinrici nerde? Wenck'in ordusu nerde kaldı?" gibi saçmasapan ve gerçek dışı sözlerle çevresindekileri azarlıyordu.

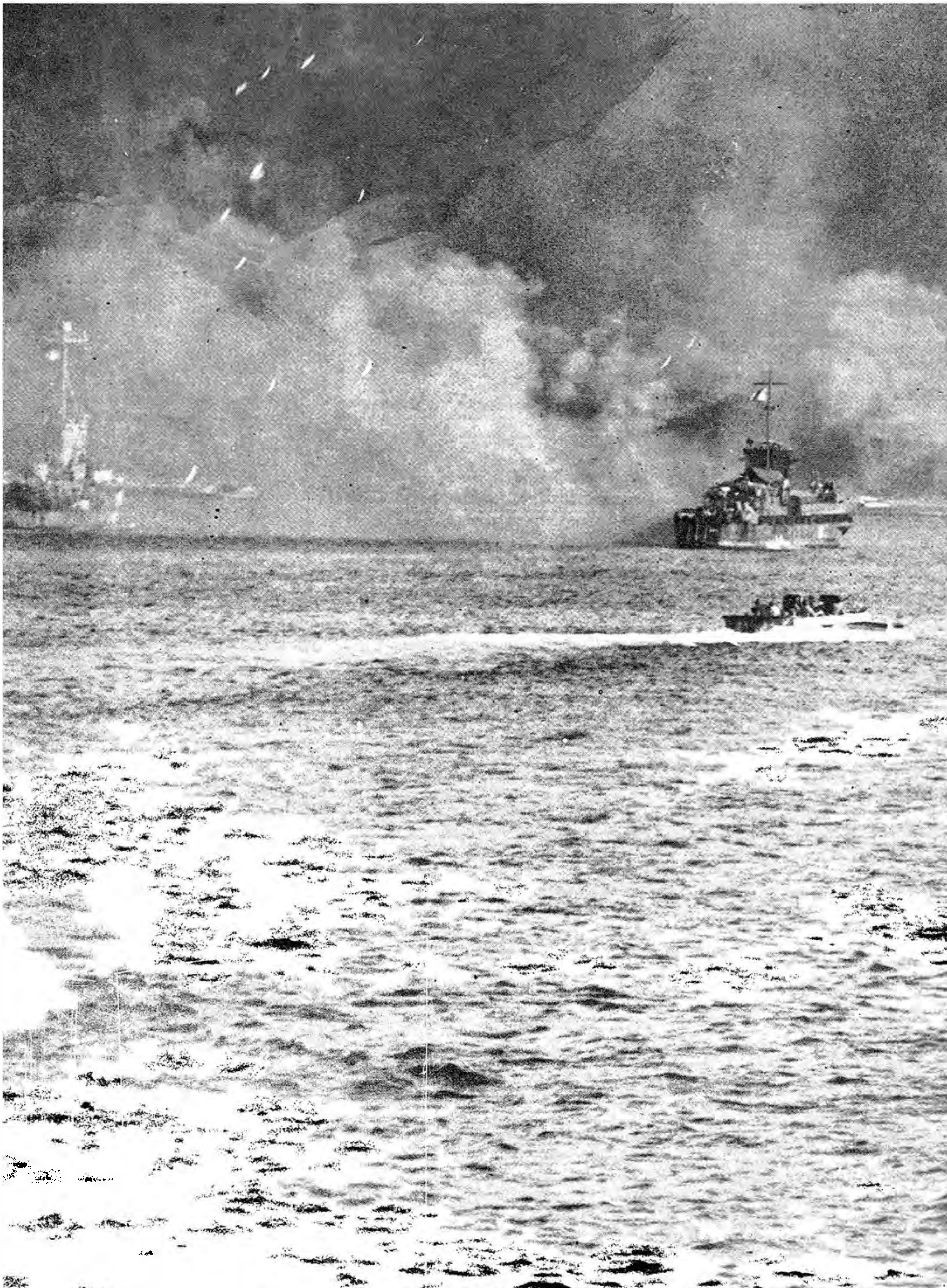
28 Nisan günü Wenck'in ordusuy la birlikte teslim olduğu haberini getiren mesajı okuduğuna tanık olanlar Hitler'in tek söz etmediğini, yalnızca odadan çekilmekle yetindiğini anlatmışlardır. Artık Kızıl Ordu, Başbakanlık binasında yalnızca birkaç yüz metre uzaktaydı. Hitler bile yenilgiye boyun eğmişti O gece, emirerine, Eva Braun ile evlenmek istediğini söyledi. Ölmeden önce evlenecekti... Goebbels bu evliliğin tanığı olarak sığınağa çağrıldı. Tarih 29 Nisan 1945 gününe geçildiğini gösterirken, geceyarısından bir kaç dakika sonra Hitler, mutluluk ve çöküş yıllarındaki sevgilisi Eva Braun ile evlenmişti. Evlilik işlemleri bittikten sonra sıra defteri imzalamaya geldiğinde Eva kalemi eline adlı ve "Eva B..." yazdıktan sonra hatasını fark ederek "B" harfini çizdi ve "Eva Hitler neo Braun" yazdı.

Bunu izleyen birkaç saat içinde Hitler vasiyetini yazdırdı. Bu vasiyette en ufak bir öz eleştiri ya da pişmanlık yoktur. Yalnızca o gerçekleri olduğu gibi görebilmiştir. "1939' da benim ya da Almanların tümünü savaş istediğini düşünmek yanlıştır. Oysa savaş uluslararası Yahudi örgütleri tarafından istenip kışkırtılıyordu. Bütün çabamla onları silahsızlığa itmek istedim. Ama kabul ettiremedim. Birinci Dünya Savaşı' ndan sonra da belirttiğim gibi Büyük Britanya ile savaşmak istemiyordum Ne de ABDile savaşmak arzusunday dım. Yıkık kentlerimiz, bizim sonumuzu getiren ve olayların gerçek sorumlusu olanlara karşı nefretimizi her zaman canlı tutacaktır, bu sorumlu, uluslararası Yahudiliğin ajanlarıdır."

Ölen Japon askerleri

Mektubun yazılması, Eva ile Adolf'un evliliklerinin kutlanması için düzenlenen bir kokteyl nedeniyle açıkça yarıda kalmıştır. Konuklarını uğurlarken Hitler ansızın, "Nasyonal Sosyalizm ölmüştür. Oyunu kaybettik. Şimdi yapabileceğimiz onurlu bir şekilde ölebilmektir. Başka şey yoktur" demekten kendini alamamıştır.

Ama 29 Nisan günü, öncekilerden hiç de farklı geçmemiş ve Hitler yıllardır uyguladığı programını uygulamış, toplantılarını yapmıştır.

30 Nisan günü, saat sabahın 02.00'sinde, sığınaktaki tüm kadınları bir araya toplamış ve onların ağzından, kendisine dinleyecekleri başsağlıklarını kabul etmiştir. Bunu büyük biri ilgiyle tamamladıktan sonra da kendi bölmesine çekilmiştir.

Adolf Hitler'in son günü başlamıştır artık... Sabah saat 10.00' da Hitler, üzerinde yepyeni bir üniforma ve tüm nişanları, madalyaları takarak dışarı çıkar. Son haberleri dinler. Haberlerde: "Ruslar ilerliyorlar Tüm direniş kırılmıştır. Rus orduları en geç yarın, Başbakanlık binasına girmiş olacaklardır" denilmektedir...

Gençlik Örgütü lideri Axmann, heyecan ve umutsuzlukla atılır: "hala 200 askerim ve bir tankım var. Bırakın daburadan kaçmayı deneyelim. Hitler bu öneriyi kafasını sallayarak reddeder ve: " Hayır, hayır, yararı yok. Ben ölmeliyim..." der.

Hitler eşiyle son yemeğini yedikten sonra bir kez daha yakınlarıyla vedalaşır. Goebells ile vedalaşırken iyiden iyiye duygulanır. Çünkü onun ve eşinin, altı çocuklarıyla birlikte kendilerini öldürmeye karar verdiklerini yeni öğrenmiştir. Kendi altın haç madalyasını çıkartıp Goebbels'in boynuna takar iki Nazi öpüşürler.

Hitler'in emir subayı Heinz Linge, bundan sonrasını şöyle anlatmıştır: "odaya, bana emredildiği gibi iki tabanca bıraktım. Bunlardan biri PP-7.65'lik ikinciyisye 6.35'likti. Bu Eva Braun içindi. Saat 03.35'te tek bir patlama duyduk. İkincisi duyulmadı. Yaklaşık bir çeyrek sonra odaya girdim. Hitler bir koltukta oturuyordu. 7.65'liği kullanmış ve sağ şakağına ateş etmişti. Söylenildiği gibi ağzına değil. Eva Braun ise yanında, dizleri dibinde kıvrılıp kalmıştı. tabanca yerine zehri yeğlemişti o...."

Hitler ölümünden önce kendisinin ve eşinin cesetlerinin yakılmasını istemişti. Cesetlerinin Kızıl Ordu'nun eline geçmesini istemiyordu Bormann'ın emirleriyle 180 litre petrol bulundu. Odadakiler, Bormann Dr. Stumpfeggar, Linge, Kempka ve bir iki kişi daha, cesetleri sağınağın demir kapısına çıkan 39 basamağı tırmanıp bahçeyetaşıdılar. Dışarda ateş ve çelik yağıyordu. Cesetleri kapıdan üç metre dışarı yatırdılar. Linge ve kempka petrolü döktüler. Linge ateşe verdi...

Aradan bir saat geçmesine karşın toprağın petrolü emmesi nedeniyle cesetler tam anlamıyla yanmamışlardı. Bu nedenle Linge, cesetlerin bir bomba deliğine yerleştirilmelerini emretti. Bu kez görev başarılmıştı

Hitler'in ölümünün gerçek yüzü konusunda birçok söylentiler çıkmış ve spekülasyonlar yapılmıştır. Bu konuda, özellikle Berlin'e giren SS—CB askerlerinin sözleri ilginçtir. Örneğin Maraşal Zhukov 9 Haziran 1945'teki basın toplantısında: "Durum çok esrarengizdir. Hitler'in cesedini tanıyıp saptayamadık. Son anda ve hava yoluyla Berlin'den kaçmış olabilir. Ama karayoluyla asla... der.

Aynı şekilde Joseph Stalin'de çeşitli kereler. bu konudaki kuşkularını dile getirmiştir. Örneğin, ABD temsilcisi Truman Hopkins'le yaptığı konuşmada "Bormann Goebbels ve Hitler, kaçıp yeraltına inmiş olabilirler. "Ardından da 17 Temmuz'da Potstam'da bu kuşkusunu şöyle dile getirir: "Sanırım ki Hitler kaçmış ve İspanya'ya da Arjantin'e gitmiştir.

Aslında, bu görüşler ileri atıldığında Hitler ile Eva'nın cesetleri çoktan bulunmuştu. Şu öngörülebilir ki, Stalin, Hitler'in bir mit kahramanı olmasını ve Nazizmin bir umutla varlığını sürdürmesini istemediğinden bu söylentileri özellikle yaydırmıştır.

OTOPSİ VE TEŞHİS:

Hitler'in kalıntıları Nazi liderlerinden geriye kalanlara gösterilmiş ve kömürleşmiş kalıntının çene kemiğinin Hitler'inki olduğu bizzat onu dişçisi tarafından tanınmıştır. Ancak cesette siyanür izlerine rastlanması ve diğer yanık cesetlerdekiler gibi ağız dolaylarından cam kırıklarının bulunması, ölümün zehirle gerçekleştirildiğini de ortaya koymaktadır. Üstelik raporda, "cesette, herhangi bir yara yada ölümcül vuru görülmemiştir" denilmektedir. Rapor, 8 Mayıs 1945 günü tamamlanmış ve belgeler arasına yerleştirilmiştir

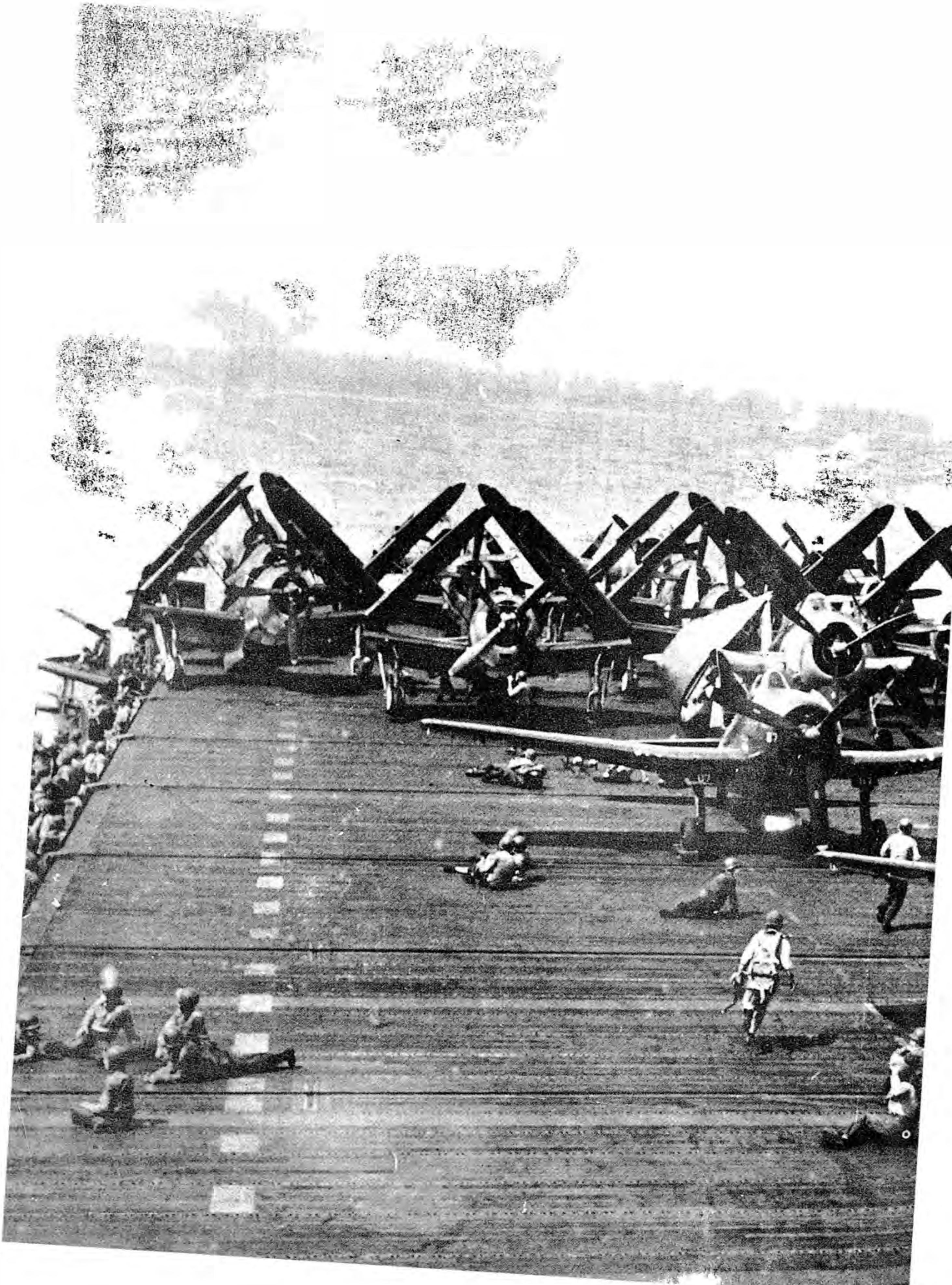
Rapor, Hitler'in yakınlarının onun tabancayla hayatına son verdiği yolundaki tüm iddialarını çürütmektedir. Gerçekten de Linge ve Günsche, yaranın sağ mı, yolsa sol sakakta mı olduğu konusunda çelişkiye düşmekten kurtulamamışlardır.

Otopsi kesinlikle Hitler'in zehirle öldüğünü kanıtlar.

raporu veren doktor, Sharavskiy aradan yirmi yıl geçtikten sonra bu satırların yazarına şunları söylemiştir: "Bu günlerde ne söylentiler çıkartılırsa çıkartılsın, zehirlenme kesin bulgudur. 8 Mayıs 1945'teki otopsiyi yapan doktorlardan hiçbiri cesette kurşun izine rastlamamıştır. Hitler kendi kendini zehirlemiştir."

Hiroshima'ya atılan bomba kadın erkekve çocukları uykuda yakalamıştı.

69
70

Amerikan Askeri Japon çocuklarına yiyecek verirken

İkinci atom bombası, 9 Ağustos 1945'te Nagazaki'nin üzerine atıldığında resimde görülen atom mantarını oluşturuyordu. buputlama, milyonlarca insanın sakatlığının olduğu kadar, Japon İmparatorluğu'nun da teslim olmasının nedenidir...

BOMBA

Atom bombasının doğumunun tarihçesi, bütün insanlığın tek tek bilmesi gereken birşeydir. üstelik bu doğum olayının niteliğini de kişiden kişiye değişmektedir. Bir nükleer fizikçiye göre bu: 'Savaş zamanının insan ve kaynak olarak tüm kısıtlamalarına, ve uygulanması gereken tüm gizlilik engellerine karşılık gerçekleştirilmiş bir buluş olup, insanüstü bir çalışmanın ve bilimsel ilerlemenin ürünüdür. Bir mühendise göreyse yapım: 'Teknolojik girişimciliğin kahramanlık destanıdır. Çünkü her biri de başarısızlıkla sonuçlanan ilk dört deneme için harcanan paranın tutarı tam 1.400.000.000 Dolar'dır. Bir politik tarihçiye göreyse bu: 'İnsanlığın birbirine duyduğu düşmanlık ve kuşku nedeniyle,nelere katlanıp neler yaratabileceğinin en canlı örneğidir.'

Nükleer silahlar nasıl çalışır? Bunu bilimsel incelemenin derinliklerine girmeden özetleyecek olursak şu sonucu elde ederiz. 1940'ların başında, nükleer fizik dalında gelişmeler başladığında bir nükleer atomun proton ve nötronlardan oluştuğu görüldü. Protonların sayısı 1'den 101'e dek değişmekte ve bu da atomun kimyasal elementinin belirlenmesini sağlamaktadır. Örneğin, hidrojende 1 uranyumdaysa 9 proton vardır. Nötronların sayısıysa çok değişik olabilmekte ve çekirdek de ancak 'izotop' diye adlandırılan nötronların sayısına göre nitelik kazanabilmektedir.

Bu temel açıklamadan sonra, çekirdeklerin parçalanmasından belirli hem de güçlülüğüyle belirli bir gücün doğdurduğunu söylemek gerekir. Örneğin, çeşitli çekirdeklerin bir arada eritilmeleri ya da parçalanmaları, olağanüstü bir patlamaya yol açar. Bu patlamanın oluşturacağı enerji, bombanın temelidir.

İki çekirdeğin bir arada eritilmeleri ilkesi hidrojen bombasının temelini oluşturmuş ve yapımını sağlamıştır. Bunda kullanılan, ikisi de tek protonlu olan iki hafif elementi deuterium ile tritium gibi bir arada işleme sokmaktadır.

Buna karşılık örneğin uranyum 235 gibi 92 protonlu bir elementin, çekirdeğinin ikiye parçalanması da, atom bombasının temelini oluşturan kuramı ortaya çıkartmıştır.

Doğa için büyük bir şanstır ki, ergime de parçalanma da ancak belirli ve zor yaratılan koşullar altında gerçekleşen olaylardır. Yoksa dünya anında parçalanır ve üzerinde hiç bir canlının yaşayamayacağı bir duruma gelirdi.

Konumuzu ilgilendiren parçalanma olayı olduğundan şunları eklemek mümkündür dünyamızın çok eski oluşu, evrimin geçirdiği milyonlarca belki de milyarlarca yıl boyunca birçok maddenin çekirdeklerinin kendilerinden (evrim süresi içinde parçalanmalarına yol açmıştır. Buna karşılık, örneğin uranyumun çekirde ğinin parçalanabilmesi o denli yavaş tır ki, bundan herhangi etkin bir enerji elde edilebilmesi mümkün değildir. Ama daha ağır çekirdekli bazı elementler için bu mümkündür: örneğin uranyum 235 ve plutonium gibi... Zincirleme bir tepkinin elde edilmesiyle de enerji,istenilen hatta istenmeyen boyutlara ulaştırılabiline cektir nitekim ulaştırılmıştır da.

1939 yılının Eylül'üne dek, yukarda saydığımızdaha doğrusu çok kısa bir özetini yapmaya çalıştığımız bilim selg elişmeler, çoğu fiziki tarafından biliniyordu. Ama o güne dek kimse çıkıp da ileri teknoloji düzeyine ulaşmış bir devletin, bu enerjiyi, nükleerenerjiyi, askeri amaçlarla kul lanmaya çalışacağını düşünmemişti. Daha doğru bir deyişle, kimse atomçekirdeğinin parçalanması olayının askeri amaçlarla geliştirilip bir silah durumuna sokulacağını düşünememişti bile.

Düşünülen ülkelerin pok çoğundaysa çalışmalar durdurulmuştu? Örneğin Fransa çalışmalarını Alman işgaliyle durdurmuş ve nükleer fizik çilerinin tümü de İngiltereye kaçmışlardı. Bu kaçış, atom bombası düşüncesinin güncellik kazanıp askeri amaçlara yönelmesine neden olacaktır. Bu bilginler içinde Halban ve Kowarski en ünlüleriydi. Öte yandan Sovyetler Birliği'nde de Bilim Akademisi uranyum sorununun çözümü için, olağanüstü bir komisyon kurmuştu. Ancak, onların çalış maları da, Alman saldırısı nedeniyle SSCB endüstrisinin Ural'ların öte yanına taşınması ve eldeki bazı planların ortadan kaldırılmaları nedeniyle yarım kalmıştır.

Bütün bu olaylar, nükleer progra mın uygulanmasını 1942 yılına dek erteler. Bu yıllarda İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri, çalışmalarının gidişi ve bazı bulguları konusunda birbirlerine bilgi verip danışmaktadırlar Ama gene de bu işin bir atom bombası yapımı aşamasına gelmesi, ya da diğer bir deyişle çalışmaların bu amaçla hızlandırılması ancak 1945'te başlayacaktır.

Almanya'daysa durum değişiktir Çünkü, nükleer fizik alanında ün yapan tüm bilim adamları, savaş öncesinin Yahudi kıyımı sırasında, aptalcasına ortadan kaldırıldıkları gibi, geriye kalanlar da aralarındaki görüş ayrılıklarını giderip somut bir çalışmaya başlayamamaktadırlar

Ama gene de 1940'ların ortalarına doğru aralarında Bothe, Weizsacker ve Heisenberg gibi ünlü fizikçilerin bulunduğu bir grup Berlin'de toplanıp çalışmalarına başlarlar. Çalışmaların casuslar tarafından öğrenilmesiniönlemek içni, hazırlıkların yapıl dığı binaya 'Virüs Araştırmaları Merkezi' denilmiştir. Üstelik, bu grubun çalışmaları, 1942 yılında, hemen hemen Amerika Birleşik Devletleri'ndekilerin ulaşabildikleri düzeye gelmiştir. Büyük bir şanstır ki, 1942 yılı Nisan'ında, bir İngiliz Norveç sabotaj kolu, Norveç'in Rjukan yöresindeki ağır su fabrikasını ortadan kaldırabilmiştir. Almanların nükleer alandaki gelişme umutları bu fabrikanın üreteceği ağır suya büyük ölçüde bağlıydı ve bu sabotaj tüm umutları suya düşürmüştü.

Ancak gene de Müttefikler, 1944 yılında Starsbourg'da Weizsacker'in belgelerini ele geçirip de Almanların bu konudane denli gerilerde olduğunu anlayıncaya dek sürekli olarak, kendilerini yok edecek bu silahın düşmanları tarafından yapılabileceği korkusuyla yaşamışlardı.

İngiltere'deyse, bilim adamlarının özellikle fizikçilerin pek çoğu, daha savaşın başından beri, diğer askeri amaçlarla kullanılmaya başlanmışlar ve böylelikle de nükleer alandaki gelişmeler çok yavaş olmuştur. Denilebilir ki, bu alandaki calısmaların hemen tümü, savaşın ilk yıllarında İngiltere'ye sığınan ve İngiliz vatandaşı olmadıklarından kendilerine askeri kesimde gizli işler verilmeyen yabancı bilim adamları tarafından gerçekleştirilmiştir. Ama gene de savaşın ilk yıllarında nükleer gelişme alanında, en fazla katkıda bulunup somut sonuçlar elde eden ülke İngiltere olmuştu. Örneğin bir atom bombası yapımının mümkün olduğu konusundaki ilk rapor, o zamanlar Birmingham Üniversitesin de çalışmakta olan Prof. Peierls ve Prof. Frisch'in imzalarını taşır.

Onların izotop parçalanması temeline dayanan raporlarından yola çıkanlar, özellikle de Oxford Üniversitesi'nde Prof. Smith ve arkadaşları 1940 yılı boyunca bu görüşü desteklemiş ve bu temeli ilerletmeye çalışmışlardır.

Yılın sonuna doğru, çeşitli parçalanma yöntemleri üzerinde gelişmeler elde edildiği gibi bir atom bombasının yapımı için de 5.000.000 Sterlin'lik bir harcamaya gereksinim duyulacağı hesaplanmıştı. Bu aşama da Fransız bilim adamlarından Halban ve Kovarski, başarılı bir zincirleme tepki sürecinin doğal uranyum ve üretilmiş plutoniumla en iyi şekilde sağlanabileceği görüşünü ileri attılar.

Bir süre sonra İngiliz bilim adamları, bu tür çalışmaların Amerika Birleşik Devletleri'nde yürütülme sine karar verdiler. Çünkü hem ABD topraklarında savaş yoktu, hem de çalışmaların ilerletilebilmesi için gereken doğal kaynaklar en rahat şekilde bu ülkede elde edilebiliyor du. Oysa 1942 yılına dek Amerikalılar bu konuya pek eğilmiş değillerdi. Gene de İngilizlerle yakın ve sıkı bir bilgi alışverişi içinde oldukları da gerçektir. Ancak o yıl, önce Pearl Harbour limanına yapılan Japon saldırısı, ardından da Maud Komisyonu'nun 'nükleer nitelikte bir silah yapılabileceği' yolundaki olumlu ve umutverici raporu, Amerikalıların bu konuya eğilmelerini sağladı.

Güvenlik nedenleriyle butasarıya 'Manhattan Projesi' adı verildi ve denetimi de doğrudan doğruya yet kin bir komutan olan General Groves in komutanlığı altında olmak koşuluyla orduya verildi. Bir zamanlar birkaç bin Dolar olarak hesaplanan maliyet konusundaysa, daha şimdiden milyonlarla konuşulmaya başlanmıştı.

Tam bu aşamada, ABD'nin önde gelen nükleer fizikçilerinden ikisi Conant ve Bush, İngilizlerin denetiminde çalışmayacaklarını açıkladılar Bu olay, İngiliz ABD ilişkilerinde büyük bir bunalım yarattı. Öyle ki, bu olayın yarattığı kuşku ve çekememezlik ancak 1943 Ağustos'unda Roosewelt ile Churchill arasındaki Quebec Konferansı'nda çözümlenebilecekti.

Sonunda herşey yoluna girdi.

1944'ün sonlarıyla 1945 başlarında ortada belli başlı dört yaklaşım vardı. Termal dağılma yönteminde kullanılan uranyum 235'in oranının %7'den %9'a yükseltilmesi. Bu hafif çe zenginleştirilmiş madde, daha sonra gaz dağılması yöntemiyle işlemden geçirilecek ve uranyum 235 oranı %20'yi bulacaktır. En sonunda, elektromagnetik plan uygulanmasıyla oran %90'ı bulmalıydı.

Yol doğruydu! 1945 yılının Ağustos ayına gelindiğinde, 1.000.000.000 Dolar'a malolmasına karşın gene de bir bomba yapılabilecek kadar zenginleştirilmiş uranyum elde edilmişti. Plutonium üretimiyse planlanandan daha zor oldu. Sonucla, elde yeterin ce plutonium toplanınca bir deneme yapılmasına karar verildi. 17 Memmuz 1945 günü New Mexico yöresin deki Alamogordo Çölü'nde yapılacaktı deneme, J.Robert Oppenheimer'in bilimsel denetimdeki bu girişim öylesine başarılı oldu ki, patlamanın kendilerinin en abartmalı hesaplarını bile aştığını gören bilim adamlarından bazıları dehşete düştüler. Bütün güçleriyle diretiyor ve böylesi bir silahın hiç bir koşul altında insanoğluna karşı kullanılmamasını istiyorlardı. Ama ne var ki, hükümet ve sermaye çevrelerinin güdümündeki çoğunluk, bunun, Japonya'ya karşı kullanılmasında hiçbir sakıncaolmadığıgörüşünü savun dular. Üstelik kabul da ettirdiler! Çünkü ancak bu şekilde savaşın uzaması önlenebilecekti.

Sonunda bütün karşı çıkmalara karşın, Truman, Churchill'in de onayını alarak 6 Ağustos'ta Hiroşima ve 9 Ağustos'ta da Nagazaki'ye birer atom bombası atılması kararını verdi. 10 Ağustos 1945'te Japon İmparatoru, ülkesinin teslim olduğunu açıklıyordu.

Bomba atılmasaydı neler olurdu? sorusu, İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan bu yana sorulagelmektedir. Genel ve yaygın kanı, Japonların bu tür bir ders almadıkça çabuk teslim olmayacakları yönündedir. Ama, diğer bir görüşte, bu bombanın kullanılmasının, insanlığın bugün içinde bulunduğu sorunların çoğunun temelini oluşturduğunu savunurken haklı değil midir?